

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

ROBERT K. WILCOX

HEDEF:
PATTON

II. DÜNYA SAVAŞI'NDA
GİZLİ AJANLARIN
NEFES KESEN KOMPLOSU

TARİH

KTMB

ISBN: 978-975-2482-67-8

© 2018 Ketebe Kitap ve Dergi Yayıncılığı A. Ş.

Ketebe Yayınları: 83

Tarih

Editör
Sezai Saraç

Kapak
Harun Tan

Düzenli
Cihan Aldık

Mizanpaj
Nilgün Sönmez

1. BASKI

Ekim 2018
İstanbul

ketebe. com

Ketebe Yayınları
Sertifika No. 34989
Maltepe Mahallesi Fetih
Caddesi No: 6 Dk: 2
Topkapı 34010 İstanbul
Tel: 212. 612 29 30
e-mail: ketebe@ketebe. com

Baskı ve Cilt
İhlas Gazetecilik A.Ş.
Matbaa Sertifika No: 12227
Merkez Mah. 29 Ekim Cad.
İhlas Plaza No: 11 A/41
Yenibosna Bahçelievler / İstanbul
Tel: 212.454 37 11

© Orijinal adı *Target Patton: The Plot to Assassinate General George S. Patton* olan bu kitabın Türkiye'de tüm yayın hakları Telif Sözleşmesi gereği Ketebe Kitap ve Dergi Yayıncılığı A.Ş.'ne aittir.

Hedef: Patton

II. Dünya Savaşı'nda Gizli Ajanların Nefes Kesen Komplosu

ROBERT K. WILCOX

ÇEVİRİ

İBRAHİM KAPAKLIKAYA

KETEBE

Robert K. Wilcox

Florida Üniversitesi'nde gazetecilik, California Üniversitesi'nde metin yazarlığı eğitimi almıştır. Büyük oranda askeri konularda eserleri olan yazar, gazeteci ve senaryo yazarıdır. *Scream of Eagles*, *Japan's Secret War*, *Wings of Fury*, *Black Aces High* ve *Firs Blue* adlı kitapları ile tanınmaktadır.

War Stories with Oliver North programı ile History Channel'da ve diğer birçok televizyon ve radyo programında yayınlar yapmıştır. Los Angeles'ta yaşamaktadır.

Aynı zamanda çok satan *Hedef: Patton* kitabının gördüğü ilgi üzerine *Target JFK: The Spy Who Killed Kennedy* adlı kitabı kaleme almıştır.

İçindekiler

Önsöz.....	9
Giriş.....	11
Önemli Kişi ve Kaynaklar.....	17
Birinci Bölüm - Son Araba Gezisi	25
İkinci Bölüm - Tuhaf Kaza	39
Üçüncü Bölüm - Jedburgh	47
Dördüncü Bölüm - Donovan'la Buluşma	69
Beşinci Bölüm - Sırra Kadem Basan Arşivler ve Gizli Yazışmalar	87
Altıncı Bölüm - Gizli Kapaklı	97
Yedinci Bölüm - Kara Liste	115
Sekizinci Bölüm - Tuhaf Yatakhane Arkadaşları	143
Dokuzuncu Bölüm - Şeytanla Dans	163
Onuncu Bölüm - NKVD	169
Onbirinci Bölüm - Manheim'deki Gizem	177
Onikinci Bölüm - Son Kurşun	195
Onüçüncü Bölüm - Kamyonla Cinayet	209

Ondördüncü Bölüm - O Bir Diplomat Değil, Bir Asker	229
Onbeşinci Bölüm - İki Sürücünün Hikayesi	261
Onaltıncı Bölüm - Patton'ı Durdurma Planı	281
Onyedinci Bölüm - Yanlış Araba	299
Onsekizinci Bölüm - Yaramaz Çocuk	309
Ondokuzuncu Bölüm - Mimlenmiş Adam	325
Yirminci Bölüm - Geceye Doğru	345
Yirmibirinci Bölüm - Muammalar	361
Yirmiikinci Bölüm - Sonsöz	381
<i>Yeni Baskıya Ek</i>	393
<i>Teşekkürler</i>	401
<i>Kaynakça</i>	403
<i>Notlar</i>	407

Bego'ya...

Önsöz

General George S. Patton Jr.'ın ölümünden bu yana, bunun cinayet olduğu dedikoduları hiç bitmedi. Sadece cinayet değildi; bu bir suikasttı. Kıskançlık ve korku yüzünden üst rütbeli subayların ondan nefret etmesi dolayısıyla öldürüldüğü iddiası sürekli tekrarlanıp duruyordu. Kıskançlığın nedeni onun Amerikan ordusunun en iyi generali olmasıydı. Korkunun nedeni ise, II. Dünya Savaşı esnasında Müttefik Kuvvetler Yüksek Komutanlığı'nın sergilediği birçok korkaklığı, beceriksizliği ve yolsuzluğu ifşa edeceği düşüncesi idi. Bütün bu nedenler yetmiyor gibi, Stalin'in ondan nefreti nedeniyle Rusların da Patton'a suikast düzenlemeye çalıştığı iddialarının da ardı arkası kesilmedi.

Robert K. Wilcox bu meselenin doğrusunu bulma arayışında büyük bir maceraya girişti. Wilcox'un kitabında kesin olan bir şey vardır. Bu proje üzerinde yıllarca çalışmış ve bu konuda ev ödevini çok iyi yapmıştır. Araştırması ve öyküsü çok ayrıntılı ve kapsamlıdır. Kitap, çok iyi araştırılmış ve çok iyi yazılmıştır. Bu eser bir entrika, aldatma, gerçeği gizleme ve (hem sivil hem de askerî) politika hikayesidir.

Wilcox gerçeğin izini bulmuş mudur? İddialarını kanıtlayabiliyor mu? Şey... Eğer bunu söylersem bütün hikayeyi anlatmış olurum ve bunu kesinlikle yapamam. Bunun kararını, bu değerli eseri okuduktan sonra okuyucular verecektir. Ki bu kitap, gerçekten de okunmaya değer.

Charles M. Province

George S. Patton Jr. Tarih Cemiyeti

17010 S. Potter Road Oregon City OR 97045

<http://www.pattonhq.com>

Giriş

9 Aralık 1945'te, Amerikalı General George S. Patton, Almanya, Mannheim dışındaki ıssız bir yolda tuhaf bir otomobil "kazası"nda ciddi biçimde yaralandı. Oniki gün sonra da öldü. Günümüzde öldürüldüğüne dair deliller giderek artıyor.

Bu kitap ilk olarak 2008 yılında Regnery tarafından yayınlandı. Bu esrara ilişkin yıllardır sürdürdüğüm bir araştırmanın sonuçlarını içermektedir.

Patton'ın öldürüldüğüne ilişkin temel kanıtlar şunlardır:

Patton araçta bulunanlardan kazada yaralanan tek kişiydi.

Kazaya neden olan kamyonun sürücüsü, Patton'ın Cadillac'ı görünene kadar kontak açmamıştı. O zamana kamyon yolun kenarına park etmiş halde bekliyordu. Kamyonunu sürücüsü bir asker ve ordu kamyonunu çalmış bir karaborsacıydı. İkibuçuk tonluk kamyonu Patton'ın arabasının önüne aniden kırarken sinyal vermedi. Kamyonun sürücüleri ve yolcuları esrarengiz bir şekilde ortadan kayboldular. Aynı şekilde Patton'ın Cadillac'ına öncülük eden cipteki çavuş da ortadan yok oldu.

Sakin bir Pazar günüydü. Yol tamamen boştu. Buna rağmen bir general ve bir çok diğer esrarengiz asker hemen bu uzaktaki kaza yerine ulaştılar ve olayın kontrolünü ele aldılar.

Kazaya ilişkin bütün raporlar ve soruşturma belgeleri açıklanamaz bir şekilde ortadan kayboldu.

Patton Müzesi'nde sergilenen ve kazaya karışan otomobil olduğu söylenen araba, uzmanlara göre sahtedir.

Kazada boynu kırılan ve başından yaralanan Patton, yakındaki Mannheim hastanesine götürülmedi. Acil müdahale gerekmesine rağmen otuz kilometre uzaklıkta, Heidelberg'teki bir hastaneye yarım saat süren bir yolculuktan sonra götürüldü. Ağır yaralanmıştı ve ölmesi bekleniyordu. Ama o iyileşti ve tam evine gitmek için hazırlanırken, ani bir kalp krizi geçirerek öldü. Yıllar sonra bir Sovyet subayı, bir Patton aile üyesine General Patton'ın Sovyet ajanları tarafından zehirlendiğini söyledi.

Kaza tarihinde, Patton tecrit edilmiş, Müttefik ordularının, ABD'nin savaş dönemi müttefiki iken hızla düşmanı hale gelen Sovyetler Birliği ile savaşmasını savunan bir milli kahramandı. Patton Amerika'ya döndüğünde Sovyetler Birliği ile işbirliğine karşı bir kampanya başlatma niyetindeydi ve Sovyetlere düşman olarak muamele edilmesini savunuyordu. Patton'ın susturulması onun öldürülmesi için birçok muhtemel nedenden yalnızca birisiydi.

Uluslararası bir firması bulunan özel dedektif kuzenim bana Patton'ın öldürüldüğünü söyleyen eski bir II. Dünya Savaşı gizli ajanını tanıdığını söyleyene kadar, Patton'ın kazadan öldüğüne dair standart hikayeye benimsemiştim. Bu adam Amerika'nın ilk özel kuvvetler birimi olan OSS Jedburgh'un eski bir mensubuydu. Ulusal Arşivleri taradığımda Bazata'nın kayıtlarının gerçek olduğunu gördüm. O bir OSS suikastçısıydı. Alman hatlarının ardında savaştığı için Seçkin Hizmet Haçı ve Mor Kalp madalyası ile ödüllendirilmişti. Savaştan sonra da Avrupa'da kalmış ve CIA için çalışmıştı. Daha sonra Bazata, Başkan Ronald Reagan döneminde Donanma Komutanı John Lehman'ın maiyetinde çalışmıştı.

Bazata bir kalp krizi geçirmiş ve suskun geçirdiği profesyonel hayatı sonrası artık konuşmaya istekliydi. Bana savaş döneminde Amerika'nın istihbarat servisi olan OSS'nin başkanı olan "Vahşi Bill" Donovan'ın kendisine Patton'ı öldürmesini emrettiğini

anlattı. Bazata kazayı NKVD'den bir Sovyet ajanı ile birlikte planladığını iddia ediyordu. Bana, Patton'ın ayarlanmış kaza yerinde ölmemesi nedeniyle, NKVD'nin işi hastanede bitirdiğini söyledi. Araştırmalarım savaşın başlarında Donovan'ın Moskova'ya giderek, Almanya'da OSS'den daha mükemmel kaynaklara sahip NKVD ile işbirliğini güçlendirdiğini ortaya koyana kadar hikaye inanılmaz görünüyordu. Bu iki rakip istihbarat servisinin gizli bir eylemde işbirliği yapmış olması pek akla aykırı gelmiyordu.

Bir dönem Patton ordusuna bağlı olarak çalışan Amerikan Karşı İstihbarat Birliği (CIC) ajanı olan Stephen J. Skubik ise Patton'ın öldürüldüğünü iddia eden bir diğer kaynaktı. Skubik kendisine üst düzey Ukrayna kaynakları tarafından savaştan hemen sonra Patton'ın NKVD'nin ölüm listesinde yer aldığının haber verildiğini iddia ediyordu. Skubik Donovan'ı bu istihbarat konusunda bilgilendirmiş ve Donovan bu istihbarata göre harekete geçmek yerine Skubik'i Sovyet casusu olma şüphesiyle hapse attırmıştı.

Skubik yalnızca aklanmakla kalmamış, daha sonra Eisenhower'dan Reagan'a kadar Amerikan başkanlarının Doğu Avrupa danışmanı olarak görev yapmıştı. Yine de yıllar boyu kendi hayatı için korktuktan sonra özel olarak yayınlanmış bir kitap yazmıştı: *Death: The Murder of General Patton*. Bu kitapta generali "kaza"dan önce kurtarmak için yaptığı başarısız girişimlerini anlatıyordu.

Bazata ve Skubik'in önemli tanıklar olduğuna inanıyorum. Eğer onların tanıklıklarına başvurmasaydım bu hikayenin sağlamlığını iddia edemezdim. Şimdi ise *Hedef: Patton*'ın ilk yayınlanmasından bu yana üçüncü bir saygın şahit ortaya çıktı.

Almanya doğumlu Kanadalı işadamaı Bert C. Roosen onyediy yaşında iken, Eisenhower'ın tercümanı ve maiyetindeki alt düzey görevlilerden birisi olarak çalışmıştı. Roosen Patton'ın bir tren istasyonunda Eisenhower'ı görmeye gelişini hatırlıyor. Karşılaşmalarını Eisenhower'ın özel treninin penceresinden izlemişti. "Tartıştıklarını görebiliyordum. Platformda hararetli bir müzakereye girişmişlerdi". Patton'a Alman savaş esirlerini Ruslara karşı

savaşmak için kullanmasını öneriyordu. Patton'ın "Onlar bizim esir kamplarımızdalar" dediğini hatırlıyordu. Öfkeden deliye dönen Eisenhower bağırıyordu: "George. Deli misin! Kapa (...) çeneni!"

Hayal kırıklığına uğradığı açıkça görülen Patton oradan hızla ayrılmıştı. Eisenhower, Roosen'in içinde bulunduğu trene binmişti. "O (Eisenhower) deliriyordu. Dedi ki 'Bu adam her şeyi berbat edecek'". General vagonun toplantılar için ayrılmış kısmına geçmişti. Birkaç yüksek düzey Amerikalı subay orada onu bekliyordu. Roosen kesin emin olmamakla birlikte aralarında General Omar Bradley ve General Walter Bedell "Beetle" Smith'in bulunduğu inanıyordu. Oturdıkları bölmeni gizliliği sağlamak için ayrılmıştı. Ancak görevleri arasında vagonu temizlemek de bulunan Roosen yakında durduğu için herşeyi duyabiliyordu. "İke dedi ki (Patton'ı kastederek) 'onu durdurmamız gerek'. Bir başkası sordu: 'Nasıl? Onu vuramayız'. Bir üçüncüsü dedi ki; 'Endişelenme. Ben gereğini yapacağım'".

Roosen üç hafta sonra Patton'ın bir tabut içinde trene getirildiğini gördüğünde şok olduğunu anlatıyor. "Onu öldürdüler!" diye düşündüğünü hatırlıyor.

Gerçekten de Patton'ın naaşı Heidelberg'teki ölümünün ardından Eisenhower'ın treniyle, adamlarıyla birlikte gömüldüğü Lüksemburg'a getirilmişti. "Tren cenaze törenine gelen üst düzey yetkililerle doluydu" diye hatırlıyor Roosen. Ama Eisenhower törene katılmamıştı. Roosen o tarihte bunun çok tuhaf olduğunu düşünmüştü ve ona göre bu durum Patton'ın ölümüne dair işittiği sohbetin yol açtığının deliliydi.

Şimdi seksen üç yaşında olan Roosen, birkaç zengin Kanada şirketinin kurucusu veya ortak kurucusu ve Vancouver Kiwanis Kulübü'nün eski başkanıdır. Tren tecrübesinden sonra "ölesiye korktuğunu" ve kendisinin de öldürüleceği korkusuyla bu konuda tek kelime söylemediğini anlatıyor. 1952 yılına kadar Almanya'da ABD ordusu ile birlikte çalışmış, o tarihte Kanada'ya göç ederek yeni bir hayata başlamıştı. "Hayatım boyunca bu korkuyla

yaşadım” diyor Roosen, “Ama şimdi herkes ölmüş olduğundan, o korkudan kurtuldum”.

Patton’ın ölümü hakkındaki gerçeğin örtüldüğü giderek daha da belirgin hale geliyor. Sınırsız imkânlara sahip resmi makamlar gerçekten neler olup bittiğini soruşturana kadar, bu kaza ve ölüm hakkındaki dedikodular sürecektir. II. Dünya Savaşı’nda Müttefiklerin Avrupa’daki zaferinde diğer tüm generallerden daha fazla rol sahibi olan Patton, daha iyisini hak ediyor.

Bu kitabı okuyun ve ağlayın –çünkü ilk baskıyı okuyup bana duygularını yazarlar öyle yapmışlar.

Robert K. Wilcox
29 Mayıs 2014

Önemli Kişi ve Kaynaklar

ALLEN, Albay Robert S. - II. Dünya Savaşı'nda Patton'un yaveri, yazar ve gazeteci.

ANDREW, Christopher - Profesör, Sovyet suikastı konusunun yazarı.

"ANGELA" - Joe Scruce'in (namı diğer 'Spruce') kızının takma adı.

AYER, Fred, Jr. - Patton'ın yeğeni ve II. Dünya Savaşı esnasında FBI'ın Avrupa operasyonlarının yönetiminden sorumlu FBI ajanı.

BABALAS, Teğmen Peter K. - 9 Aralık 1945 tarihinde Patton'un kaza yaptığı yere ilk ulaşan askerî inzibat.

BALL, Albay Lawrence C. - General Patton'ın 9 Aralık 1945 tarihinde yaptığı kaza sonrası götürüldüğü Heidelberg 130'uncu İstasyon Hastanesi komutanı.

BANDERA, Stepan - Karşı İstihbarat Birliği (CIC) Ajanı Skubike, General Patton'ın Sovyetlerin suikast listesinde yer aldığı bilgisini veren üç önemli kaynaktan birisi ve Ukraynalı milliyetçi lider.

BAZATA, Douglas deWitt - General Patton'a suikast düzenlenmek üzere yapılan plana dâhil edildiğini söyleyen eski OSS 'Jedburgh' ajanı.

BAZATA, Marie-Pierre - Douglas Bazata'nın eşi.

BENTLEY, Elizabeth - ABD doğumlu NKVD (Rus İçişleri Halk Komiserliği) casusu. II. Dünya Savaşı esnasında Amerika'daki yoğun Sovyet casusluğu konusunda FBI'ya ilk haberi veren kişi.

BILLINGTON, Joy - Bazata hakkında yazılar yazan Washington'lı gazeteci.

BLUMENSON, Martin - Yazar, Patton tarihçisi.

BRADLEY, General Omar -General Patton'ın çağdaşı ve Patton'ın Fransa ve Almanya'da Üçüncü Ordu'yu yönettiği dönemdeki en yakın üst dereceli komutanı.

BREINDEL, Eric - Sovyet casusluğu konusunda eserler yazan yazar ve gazeteci.

CAIRNS, Brigadier Hugh- General Patton'a, Almanya Heidelberg'teki 130. İstasyon Hastanesi'nde ilk müdahaleyi yapan beyin cerrahı.

CAVE-BROWN, Athony - Yazar, Donovan'ın biyografi yazarı.

CHURCHILL, Winston - Britanya Başbakanı ve Müttefiklerin "Üç Büyük Lideri"nden birisi.

CIC- Counter Intelligence Corps (Karşı İstihbarat Birliği), II. Dünya Savaşı sırasında faaliyet gösteren bir askerî istihbarat ajansı.

COBB, General Nicholas B.- General Gay'in 9 Aralık 1945 tarihinde kaza yerine geldiği ve yardım ettiğini söylediği kişi.

* Office of Strategic Services -Stratejik Hizmetler Ofisi, II. Dünya Savaşı esnasında var olan ve CIA'nın atası olan örgüt. Jedburgh ise II. Dünya Savaşı esnasında Müttefik devletlerin istihbarat birimlerinden personelle kurulan ortak takımlar. İçinde OSS'nin yanı sıra İngiliz Özel Operasyonlar Yönetimi (SOE) ve Fransız *Bureau Central de Renseignements et d'Action* (BCRA) personeli bulunuyordu. Her timde bir Fransız, bir İngiliz ve bir Amerikan ajanı bulunuyordu. (Ç.N.)

- COLBY, William “Bill”** - Daha sonra CIA başkanı olan eski OSS Jedburgh ajanı ve Bazata’nın arkadaşı.
- CURRAN, Binbaşı** - General Gay tarafından Patton’ın kaza yerine gelen ilk kişi olduğu belirtilen asker.
- DAVIDOV, General Alexander M (namı diğer “Davidow”, “Davidoff”)** - Savaş sonrası Almanya ve Sovyet istihbarat şefi ve Sovyet geri iade şefi. CIC’ten Stephan Skubik’in General Patton’ın ölümüne karıştığına inandığı kişi.
- D’ESTE, Carlo** - Yazar, tarihçi, Patton’ın biyografi yazarı.
- DECRESCENZO, Çavuş Armando** - Kaza yerine diğer üç askerle birlikte ulaştığı söylenen kişi.
- DONOVAN, General William J. “Vahşi Bill”** - CIA’nın öncüsü olan ABD’nin II. Dünya Savaşı’ndaki istihbarat ajansı OSS’nin (Stratejik Hizmetler Ofisi) başkanı.
- DUGGAN, Laurence** - NKVD adına casusluk yapan Dışişleri Bakanlığı memuru.
- EISENHOWER, General Dwight D.** - Avrupa’daki Yüksek Müttefik Komutanı ve daha sonra ABD Başkanı.
- FARAGO, Ladislas** - Macaristan doğumlu eski ABD deniz istihbarat subayı, yazar ve tarihçi. Patton’ın kazası hakkında tanıklarla yoğun mülakatlar yapan ve olay yerini ziyaret ederek ilk kez yazan kişi.
- FITIN, General Pavel M.** - II. Dünya Savaşı esnasında Sovyet İstihbarat Servisi NKVD’nin (daha sonra KGB oldu) başkanı.
- FUGATE, Denver** - General Patton’ın yaralanması ve ölümü hakkında ayrıntılı yazılar yazan tarihçi.
- GAVIN, General James M.** - II. Dünya Savaşı’nda paraşüt birlik komutanı ve yazar
- GAY, General Hobart “Hap”** - General Patton’ın maiyet subayı ve 9 Aralık 1945’teki kazada yaralananlardan birisi.
- GILLESPIE, Üsteğmen William L.** - Savaş sonrası Almanya’da Stephan Skubik’in CIC’teki üstü.

GINGOLD, Lester - Memphis, Tennessee gönüllü asker. 9 Aralık 1945'teki Patton kazasının olduğu yerde Robert L. Thompson dâhil nadir bulunan fotoğrafları çeken kişi.

HADDEN, Teğmen John A. - General Gay'ın kazanın gerçekleştiği 9 Aralık 1945 tarihindeki emir subayı.

HAYNES, John Earl - Tarihçi-yazar. Sovyet casusluğu konusunda eserler yazmıştır.

HENDRIKX, Peter J.K. - Hollanda'da Patton araştırmacısı.

HILL, Yarbay Paul S. Jr. - General Patton Almanya, Heidelberg'teki 130. İstasyon Hastanesi'ne ilk ulaştığında müdahale eden başhekim.

HIRSHSON, Stanley P. - Profesör, Patton tarihçisi, yazar.

HISS, Alger - Rus yetkililer ve Venona şifre çözücülerinden Sovyet casusu olarak teşhis edilen Dışişleri Bakanlığı yetkilisi.

HOETTL, Binbaşı Wilhelm, - II. Dünya Savaşı sonrası Sovyetlere karşı kullanmak üzere kendi Balkan casus ağını ABD'ye teklif eden yüksek rütbeli Alman istihbarat subayı.

HOPKINS, Harry - "New Deal"ın mimarlarından ve Başkan Roosevelt'in en yakın danışmanı olan Sovyet sempatizanı.

IRVING, David - Yazar, II. Dünya Savaşı tarihçisi.

IRZYK, General Albin F. - II. Dünya Savaşı tank komutanı, yazar.

KENT, Dr. Gerald T. - General Patton Almanya, Heidelberg'teki 130. İstasyon Hastanesi'ne ilk ulaştırıldığında müdahale eden kıdemsiz hekim.

KEYES, General Geoffrey - 9 Aralık 1945 tarihli Patton kazası mıntıkasında meydana gelen Yedinci Ordu Komutanı. Patton'ın arkadaşı ve halen kayıp olan kaza soruşturmasını yürüten kişi.

* "Yeni Anlaşma", ABD Başkanı Franklin D. Roosevelt'in 1933 ila 1939 yılları arasında ekonomik buhrana karşı başlattığı sanayi, tarım, finans, iş piyasası ve konut alanlarındaki reformlar ve ekonomik yardımlar programı (Ç.N.).

KLEHR, Harvey - Profesör, tarihçi, Sovyet casusluğu yazarı.

KRUMMER, Frank - 9 Aralık 1945'te General Patton'ın Cadillac'ına çarpan kamyonadaki muhtemel iki yolcudan birisi olduğu iddia edilen kişi.

LARSON, Matt - General Motors'dan Cadillac uzmanı.

LAYTON, Teğmen Hugh O. - 9 Aralık 1945'te kaza alanında bulunduğu bildirilen askerî polis.

LEE, Duncan - OSS şefi William Donovan'ın güvenilir maiyeti ve NKVD casusu.

MACINTOSH, Albay - OSS Subayı (muhtemelen sahte isimli), Stephen Skubik'in General Patton'a yönelik ölüm tehditleri hakkındaki istihbaratını değerlendiren kişi.

MARSHALL, General George C. - ABD Genel Kurmay Başkanı, General Eisenhower'ın üstü, yalnızca ABD başkanına karşı sorumlu general.

MAY, Teknik Çavuş Ralph E. - 970. Müfreze Ofisinde Stephen Skubik'in iki CIC ajanı ortağından birisi.

METZ, Teğmen John - Askerî inzibat ve kaza alanına ulaşan Babas'ın iş arkadaşı.

MILLAR, George - Kod adı "Emile" olan İngiliz Özel Operasyonlar Yönetimi (SOE) ajanı. Fransa'nın işgal altında olduğu dönemde Bazata'nın maiyetindeydi. Millar daha sonra Fransız Direnişi hakkındaki en ünlü kitaplardan birisi olan *Maquis*'i yazdı. Bazata da kitapta yer alan kahramanlardan birisidir.

MIKROKHIN, Vasili - Kaçırıldığı notlar ve belge kopyaları Sovyet casusluğunun açığa çıkmasına temel oluşturan KGB arşivcisi.

MONTGOMERY, Mareşal Bernard - Yüksek rütbeli İngiliz generali ve II. Dünya Savaşı'nda Patton'ın rakibi.

MORGANTHAU, Hazine Bakanı Henry - Ateşli bir Alman karşıtı, New Deal kabine üyesi ve hem Başkan Roosevelt'in hem de OSS şefi Vahşi Bill Donovan'ın arkadaşı. Savaştan sonra

Almanya'yı güçsüz düşürme planı olan "Morgenthau Planı"-nın yazarı.

MURPHY, Robert D.- Diplomat ve Başkan Roosevelt'in II. Dünya Savaşı esnasında Kuzey Afrika'nın işgalinde Müttefiklere ve Eisenhower'a yardım etmek üzere gönderdiği özel temsilcisi.

NOLAN, Frederick - General Patton'ın yaralanması ve ölümünün romanını yazan İngiliz yazar ve romancı.

OGDEN, Çavuş Leroy - Woodring'e göre, kaza alanında bulunan ve Patton'ın kanamasını durdurmaya yardım eden kişi.

OSS - CIA'dan önceki istihbarat örgütü olan Stratejik Hizmetler Ofisi.

PATTERSON, Robert P.- Başkan Roosevelt'in "Bilge Adamları"ndan birisi ve Patton'ın Sovyetlerle savaşma arzusunu ilettiği Savaş Bakanlığı müsteşarı.

PATTON, Beatrice Ayer - General Patton'ın eşi.

PATTON, General George S., Jr - 9 Aralıktaki gizemli kazada yaralandıktan sonra 21 Aralık 1945'te bir alman hastanesinde hayatını kaybeden ünlü savaşçı komutan.

PROVINCE, Charles M. - Patton tarihçisi, yazar.

RODIN, Alman Leo - Stephen Skubik'in General Patton'a yönelik tehditleri bildirdiği CIC veya OSS Subayı (muhtemelen sahte isim).

ROMERSTEIN, Herbert - Yazar, istihbarat uzmanı.

ROOSEVELT, Franklin Delano - "FDR", II. Dünya Savaşı boyunca ABD'nin demokratik başkanı ve aynı zamanda Nisan 1945'teki ölümüne kadar ABD ordusunun komutanı.

SHANAHAN, Teğmen Joseph - 9 Aralık 1945 tarihinde General Patton'ın yaralandığı kaza alanında bulunduğu söylenen askerî inzibat (MP).

SHANDRUK, General Pavlo - Ukraynalı komutan ve Stephen Skubik'i General Patton'ın Sovyetlerin suikast listesinde yer aldığı konusunda uyaran üç kaynaktan birisi.

- SHELTON, Suzy** - 9 Aralık 1945 tarihli kaza hakkında Horace Woodring ile uzun bir mülakat yapan yazar.
- SKUBIK, Stephen J.**- Patton'ın Almanyadaki ordusuna bağlı olarak çalışan CIC ajanı. Ukraynalı kaynakların ihtilafli generale suikast düzenlemek için Sovyetlerin bir plan yaptığını haber verdiği kişi. Daha sonra bu plan hakkında kitap yazdı
- SYNDER, Yüzbaşı Ned**- 9 Aralık 1945'teki kazada kaza yerinde bulunan ve General Patton'ın yaralarına binbaşı Charles Tucker ile birlikte bakan, Patton'ın bir Heidelberg hastanesine nakline yardım eden doktor.
- SMAL-STOCKI, Profesör Roman** - Ukraynalı akademisyen ve diplomat. Stephen Skubik'e General Patton'ın Sovyetlerin suikast listesinde bulunduğun haber veren üç kaynaktan birisi.
- SMITH, Bradley F.** - Yazar, II. Dünya Savaşı tarihçisi
- SMITH, General Walter Bedell ("Beedle")** - General Eisenhower'ın, General Patton'ın hoşlanmadığı kurmay başkanı.
- "SPRUCE" (Şık) Çavuş Joe** -Gerçek soyadı Scruce. Patton 9 Aralık 1945'te yaralandığında, Patton'un konvoyunda av malzemeleri ve silahları taşıyan cipin sürücüsü.
- SPURLING, Albay Glen R.**- General Patton'ın Heidelberg'teki 130. İstasyon Hastanesi'nde görevli esas beyin cerrahı.
- STALIN, Joseph** - Sovyet Rusya diktatörü ve II. Dünya Savaşı esnasında "Üç Büyük" Müttefik liderinden birisi.
- STEPHENSON, William** - İngiliz istihbarat subayı, kod adı "Intrepid" (Korkusuz). Başkan Roosevelt ve OSS şefi William Donovan ile yakın ilişkileri olan kişi.
- STONE, Binbaşı "Stoney"** - Stephen Skubik'i OSS şefi William Donovan'a gönderen ve daha sonra Skubik'i onun hayatının tehlikede olduğu konusunda uyaran Almanyadaki OSS subayı (Aksi yönde bir kimlik tespiti yapılmadı).
- SUDOPLATOV, Pavel** - Sovyet NKVD'sinin adam kaçıрма, sabotaj ve suikast gibi işleri yürüten "Özel Görevler" biriminin başkanı.

THOMPSON, Robert L.- General Patton'ın 9 Aralık 1945 tarihindeki yaralanmasıyla sonuçlanan kazada Patton'ın Cadillac'ının önüne açıklanamaz bir şekilde kamyonunu çeviren sürücü.

TOOMBS, Teknik Çavuş Harry B.- 970. Müfreze alan ofisinde Stephen Skubik ile birlikte çalışan iki Karşı İstihbarat Birliği (CIC) ajanından birisi.

TRUMAN, Harry S. - Başkan Roosevelt'in 12 Nisan 1945 tarihindeki ölümünden sonra onun yerine geçen yeni ABD başkanı.

TUCKER, Binbaşı Charles - 9 Aralık 1945 tarihinde kaza yerine Yüzbaşı Ned Snyder ile birlikte gelen ve General Patton'ı Heidelberg'teki hastaneye nakleden subay.

ULBRICHT, Walter- Stephen Skubik'in tutuklayarak Sovyetleri kızdıran Alman komünist örgütçü ve daha sonra Sovyet Doğu Almanya'sı lideri.

VANLANDINGHAM, Teğmen (hakkında başka bir bilgi yok)
- Kaza yerinde bulunduğu bildirilen gizemli ziyaretçi.

WALLACE, Henry A.- Roosevelt'in başkan yardımcısı iken 1944 seçimlerinde aşırı solcu görüşleri yüzünden yerine Harry Truman getirilen kişi.

WEDEMEYER, General Albert C.- General Marshall'ın emir subayı ve Patton destekçisi.

WHITE, Harry Dexter- Henry Morgenthau'nun başkanlığında hazine müsteşarı. Venona şifre çözücüleri ve eski Sovyet subayları tarafından NKVD casusu olarak teşhis edilen kişi.

WOODRING, Horace L. "Woody"- Patton'ın 9 Aralık 1945'te ağır yaralandığı kazada 1938 model Cadillac Limuzini kullanan ondokuz yaşındaki sürücü.

ZHUKOV, Mareşal Georgi K.- Yüksek rütbeli Sovyet generali.

BİRİNCİ BÖLÜM

SON ARABA GEZİSİ

1945 yılı Aralık ayının soğuk, kasvetli bir sabahında koyu yeşil Cadillac limuzin, kaputu üstünde borazan gibi kornaları ve kapıları üzerinde büyük beyaz yıldızlarıyla işgal altındaki Almanya'da bulunan Bad Nauheim'de dar bir caddeden çıkıyordu. Bu yolculuk, General George S. Patton Jr.'un uğursuz son sürüşü olacaktı. Patton, Avrupa'daki en rütbeli komutan ve Amerika'nın en büyük savaşçı generaliydi. O yolculukta tam olarak neler olduğu bugüne kadar sır olarak kaldı. Kilit tanıklar ortadan kayboldu. Belgeler kayıp. Ortada çok sayıda çelişki ve soru var. Patton yalnızca II. Dünya Savaşı üzerinde dramatik bir etki yapan biri değildi. Aynı zamanda hayatta kalması halinde Amerika'nın en uzun ve en çok zarar veren çatışması¹ olan Soğuk Savaş'ı kısaltabilecek ve hatta önleyebilecek bir Amerikan efsanesiydi.

Ancak hayatta kalamadı.

Suikasta uğradığına dair rivayetler ısrarla devam ediyor. Peki gerçekten uğradı mı?

* Fabllara konu olan Black Forest (Kara Orman) yakınlarında bir antik kasaba ve ABD Onbeşinci Ordu Karargâhı.

Savaştaki acımasız tavrı nedeniyle “Kan ve Cesaret” (“Blood and Guts”) takma adıyla tanınan uzun boylu, 60 yaşındaki general, uzun limuzini Bed Nauheim’i terk edip otobanda güneye doğru yola çıktığında halihazırda bir efsaneydi. 1916 yılında Meksikalı gerilla Panço Villa’nın peşinde koştuğu günlerinden Batı Avrupa’nın kurtarılmasındaki muhteşem liderliğine kadar, hiçbir çağdaşının boy ölçüşemediği bir ‘savaş dahisi’ idi. O bir savaşçı, askerî akademisyen, disiplin yanlısı ve nadir verilen bir askerî onur ödülüne sahip bir taktisyendi. Savaş alanındaki düşmanları ondan o kadar korkuyorlardı ki, strateji oturumlarında ilk soruları hep “Patton nerede?” oluyordu.

Askerî bakımdan imkânsız olduğu düşünülen şeyler yapmıştı. Yalnızca bir yıl önce Fransa’da tüm hızıyla doğuya doğru ilerleyen, devasa ve hantal Üçüncü Ordu’yu, Belçika’nın Bastogne bölgesinde kuşatılan ve sayıca çok az olan ABD paraşütçü birliğine yardım etmek için, kar ve korkunç soğuk içinde 90 derece kuzeye döndürmeyi başarmıştı. Bu kurtarma operasyonunu önerdiğinde, meslektaşları bunun yapılamayacağını söylemişlerdi. Ama o bunu günlerdir planlıyordu. Fransa ve Almanya’yı boydan boya geçmek, Avrupa savaşının en mükemmel başarılarından birisiydi ve Naziler’in son büyük saldırısını (Ardenler Ormanı’ndaki Çıkıntı Muharebesi’ni) püskürttü. Bununla boy ölçüşebilecek tek başarı D-Günü çıkarmasıydı. Bu çıkarmanın başarısı da General Patton’ın Almanları, Normandiya’dan çok uzaktaki Pas de Calais’i işgal etmek için ordu hazırladığına kandırmasıyla sağlanmıştı. Plan mükemmel işlemişti.

O talihsiz günde Patton’un yanında, uzun süredir emir subayı ve eski süvari olan Korgeneral Hobart “Hap” Gay ve ondokuz yaşındaki kıdemsiz er Horace “Woody” Woodring vardı. Woodring’in şoförlüğü nispeten yeniydi.² Bad Nauheim’den ayrılırken Patton ve Gay Cadillac’ın arka koltuğundaydılar. Bu geniş arabada aralarında bir başka yolcunun oturabileceği kadar geniş bir alan ve önlerinde de boşluk vardı. Arkalarında Cadillac’ı izleyen yarım

* Tarihçi Carlo D’Este bu unvanı 1995 tarihli Patton biyografisinde kullanmaktadır.

tonluk üstü açık cipi sonraki tarih kitaplarında hatalı biçimde hep Çavuş Joe Spruce olarak anlatılan bir asker sürüyordu. Tüfekleri, bir tazıyı ve muhtemelen diğer ihtiyaç malzemelerini taşıyordu. Patton ertesi gün Almanya'dan ayrılacaktı. Bu, Frankfurt'tun 160 kilometre kuzeyinde, Mannheim'in ötesindeki ormanlara uzanan bir sülün avı seyahatiydi. Avcılığa bayılıyordu ve Almanya'da birçok kez avlanmıştı. Bu yüzden kıtadaki son saatlerini böyle geçirmek keyifli olacaktı.

Patton, kitaba doymayan bir askerî tarih okuyucusu, kadim dostu ve devresi, son savaşta da emri altında savaştığı Müttefik Kuvvetler Yüksek Karargah Komutanı General Dwight D. Eisenhower dâhil, hiçbir müttefik askerî liderinin eline su dökemeyeceği bir taktisyen ve muhtemelen aralarındaki en iyi stratejistti. Ancak Patton kamuoyu önünde son derece dürüst ve insanları kızdıracak kadar doğal davranan birisiydi. Üstlerinin taktik ve stratejik kararlarına ve aynı zamanda savaş sonrası ABD işgal politikasına defalarca itiraz etmişti ve dolayısıyla hem patronlarının hem de basının gözünde sorunlu bir adamdı. Kendi saygısız tavrıyla söylediği gibi, -onları kullanabildiği zamanlar hariç- basın onun düşmanıydı. Patton'ın atılgan ve gözüpek kişiliğinden (adamlarının moralini yükselttiğine inandığı için, etkisi dolayısıyla kasıtlı olarak büründüğü bir kişilik) korkan basın, onu sıklıkla eleştiriyordu. Özellikle savaşın sonuna doğru eleştirilerin dozu artmıştı. Muhabirlerin büyük çoğunluğunun pek bilmediği bir yönü vardı. Onun tarzı olan hızlı, sürekli ve yıkıcı saldırıları (Genellikle acımasız ve duyarsız olarak niteleniyordu) zaferin daha hızlı kazanılması, böylece hayatların kurtarılması için kullanıyordu. "Tereddüt" diyordu, "bir askerin en büyük düşmanıdır". Bir komutanın savaşta her an kaçabilecek kritik fırsatları değerlendirmek için hızlı ve kararlı hareket etmesi şarttı. Ancak onun düşmanları olan birçoğu onunla birlikte savaşmamış ve muhtemelen bunun için Allah'a şükreden kişiler, onu şefkat yoksunu (Sanki savaşmak için bu bir önşarttı) ve savaş çığırtkanı olmakla suçluyorlardı. Oysa o savaşı sevmiyordu; ancak birçok savaşçı gibi, savaşı bir meydan okuma, güç ve cesaretinin sınanması ve kendi

tuhaf dinî anlayışıyla kaderinin tecelli etmesi olarak görüyordu.³ Ama savaşın dehşetinin tamamen farkındaydı ve bunu sık sık dile getiriyordu.

Rütbede onu geride bırakan, ama ürkek ve kararsız olarak gördüğü İngiliz Mareşal Bernard Montgomery ile rekabeti, ona kamuoyu ilgisi kazandıran başka bir hikayeydi. İki saha komutanı birçok kez çatıştılar. Bunların kamuoyu tarafından en çok bilineni, 1943 yılındaki Sicilya Harekâtı idi. Tedbirli davranan Viscount'u Messina'da yenmişti ve dünyanın bunu bilmesini sağlamıştı. Basın bu rekabeti zevkle izliyordu. Aslında o da bu rekabetten hoşlanıyordu. Görevi Müttefik cephesini birlik içinde tutmak olan Eisenhower için bu bir sıkıntıydı. Ünü ve siyasi kariyeri Patton'ın zaferlerinden fayda görmüş biri olarak (Siyasal açıdan ferasetli üst komutan bunu hiç gizlemiyordu) Patton'a bu meseleden rahatsız olduğunu kesin olarak bildirmişti.

Sonrasında Patton, Sicilya'da savaş nedeniyle bunalıma giren bir ABD askerini tokatladığı için kınandı. Hastanede tedavi görmekte olan askerin bir korkak olduğunu düşünüyordu. Savaşın önceki safhalarında da benzer şeyler yapmış, ancak o zaman duyulmamıştı. Basın bundan dolayı ona saldırmaya başladığında Eisenhower mesajı aldı ve onu kamuoyundan özür dilemeye zorladı. Bu olay Patton'ı herkesin gıpta ettiği D-Günü çıkarması komutanlığından mahrum etti. Bu ödüle ulaşamadığına çok üzülmüştü. Fransa topraklarında kendi haline bırakılıp Üçüncü Ordusuyla doğuya doğru, Fransa'yı geçip Almanya'ya yöneldiğinde eski gücüne tekrar kavuştu. Üstlerinin onun ilerleyişini sık sık durdurma emirleri karşısında küplere bindi. Özellikle de dar bir geçitten kaçan ve Çıkıntı Muharebesi'nde savaşmak üzere geri dönen binlerce Alman'ı tam öldürebileceği sırada, Falaise'de durdurulmasından çok rahatsız olmuştu. Eğer Alman sınırını daha erken geçebilseydi, savaşın ömrünü kısaltabileceğini ve birçok Amerikan askerinin canını kurtarabileceğini düşünüyordu. Avrupa'daki savaşın bitmesine yakın, sondan birkaç ay önce, Doğu Avrupa'nın içlerine girme ve Rusları kritik hedeflerine karşı, özellikle Berlin, hırpalama

teklifleri şiddetle reddedildi. Durma emirlerine rağmen ilerleyebileceğinden korkan Eisenhower ve Patton'ın üstü General Omar Bradley, birkaç kez onun akaryakıt istihkakını kesti. "Düşünebiliyor musunuz" diyordu astlarına, "kendi gücümüzü zayıflatıyoruz!"

Ancak otobanda olduğu bu Pazar sabahı, akaryakıt artık dert değildi. Yalnızca barış döneminin ihtiyaçlarına sahip fetihçi bir general olarak, şu anda tüm istediklerini almıştı. Fakat savaşın sonunda, Eisenhower, Bradley ve yüksek makamlardaki diğer yetkililere gücenmeye başlamıştı. Onlar da Patton'ı bir tür ser-seri mayın, yüksek makamların onayı olmaksızın kendi başına tartışmalı saldırılar başlatabilecek tehlikeli bir adam olarak görüyorlardı. Savaşın sonunda damadının esir tutulduğu, tehlikeli ve hayli uzak mesafede bulunan bir Alman esir kampına, yeterli destek ve lojistik sağlanmadan, acil bir saldırı emri vererek tam da üstlerinin korktuğu şeyi yapmıştı.⁴ Bir aile üyesini böyle açıkça kayırmasının yanlış olduğunu itiraf etti. Ancak çoğu zaman üstlerinin planlarına karşı çıkıyor, bazen de bu emirleri görmezden gelmenin uygun yollarını buluyordu. Örneğin 1 Mayıs 1945'te ilerledi ve Almanya'da Trier'i ele geçirdi. Oysa Eisenhower bu işgali gerçekleştirecek yeterli birliğe sahip olmadığı düşüncesiyle, ona oradan uzak durmasını emretmişti. Harekâtı başlattıktan sonra Ike'a bir mesaj çekti: "Ne yapmamı istiyorsun? Geri mi çekileyim?"⁵

Üstlerine karşı münasebetsizlik yapmakta üstüne yoktu. Ancak haksızca karakterize edildiği gibi itaatsizlik yapmıyordu. Komutanlara genellikle sahadayken takdir hakkı veriliyordu ve onun izinsiz yaptığı bütün eylemler başarıyla sonuçlanmıştı. Bu da son tahlilde bir komutanın değerini belirleyen kıstastı. Hal böyleyken aynı komutanları, yani emirlerini görmezden geldiği Eisenhower ve Bradley, onun başarılarından kendilerine pay çıkarmaktan utanmıyorlardı. Genellikle Patton son derece sadık ve profesyonel bir komutandı; şiddetle itiraz ettiği zaman bile emirlere uyuyordu. Eski şoförlerinden Francis J. Sanza, bir defasında Berlin'e

* Eisenhower'a verilen lakab (Ç.N.)

girme talebi reddedildiğinde Patton'ın öfkeden gözyaşları döktüğünü hatırlıyordu.⁶ İsteksizce de olsa emre uymuştu.

Cadillac, Saalburg'taki Bad Homburg yakınlarında bir antik Roma harabesinde durduğunda, otobanda henüz çok yol almamışlardı. Muhtemelen Bad Nauheim'in otuz kilometre kadar güney batısında idiler. Patton'ın tarihî bilgiye açlığı asla doymuyordu ve Almanya'daki son pazarı olduğundan, burayı görmek için son şansıydı. Bu yüzden Woodring yoldan saptı ve park ettiler. Limuzinden çıktı ve harabeyi incelemek üzere tepeye tırmandı. Karlı kaplı yüksek yerlerde hava soğuktu ve rüzgar çarpıyordu. Sonraları Woodring, sıcak limuzine dönüp yollarına devam etmekten memnun olduklarını hatırlıyordu.

Savaş sona erdiğinde, Patton'ın neden olduğu -büyük çoğunluğu arkadaşı generallerin kıskançlığı ve rekabetinden, bir kısmı da savaş sonrası politikalarından kaynaklanan- husumetler, onu hak ettiği madalya ve ödüllerden mahrum bıraktı. Eisenhower ve Bradley, Patton'ın kazandığı zaferler sayesinde hızla terfi ederken, onun terfisi hayli yavaştı. Ve artık Patton bir tür bürokratik arafa mahkûm edilmişti.

Pasifiklere gidip Japonlarla savaşmak istediği halde, işgal altındaki Bavyera'ya vali yapıldı. Japonya işgal edilmeyi beklerken, cesaretiyle ün yapmış bir askere verilen bu görev tuhaftı. O bir bürokrat değil, savaşçıydı. Yine de görevini gayet iyi yaptı ve bozguna uğramış Almanları ayağa kaldırmayı başardı. Almanya harap haldeydi. Seyahat ettikleri yolun iki yanı yüksek savaş kalıntısı yığınlarıyla doluydu. Yıkıma uğramış olan ülke, gıda, konut ve güvenlik gibi temel ihtiyaçlarını zor karşılarken, bir de yerinden edilmiş milyonlar, ülkeden kaçan azıllı Naziler ve cesurca ama gizlice -hatta bazen şiddete başvurarak- zafer pastasından daha fazla pay almaya çalışan işgalci ülkelerin oluşturduğu kaosla başa çıkmak zorundaydı.

Patton'ın savaş sonrası görevini iyi yapma girişimleri bunları telafi etme çabasının ürünüydü. Tipik Amerikan iyi niyetiyle, savaş sona erer ermez düşmanlarını yani hor gördüğü katı Nazilerin

dışındaki, Hitler'in adamı olmaktan ziyade onun mağduru olan sıradan insanları affetmişti. İhtiyaçtan dolayı belediye başkanlığı, temizlik işleri müdürlüğü gibi kritik görevlerin bazılarını onları atamıştı. Bu uygulama akla yatkındı. Ülkenin yeniden işlemeye başlaması gerekiyordu ve Patton yenilgiye uğramış bu ülkede I. Dünya Savaşı sonrası Hitler'i doğuran şartların yeniden oluşmasını istemiyordu. Oysa Washington'da sıkı sıkıya uygulanan politika, -hayatta kalan komünist partizanlar gibi- Hitler rejimine açıkça karşı olduğunu kanıtlamadığı sürece, eski Nazilerden hiç kimsenin önemsiz bir makam bile olsa hiçbir göreve atanmaması yönündeydi.

Komünistler mi? Patton onlardan nefret ediyordu. Onlar demokrasinin düşmanıydılar. En azından Patton öyle düşünüyordu.

Resmi Washington politikası bütün Almanların fiilen cezalandırılması idi. Başkan Franklin Delano Roosevelt'in "New Deal" kabinesinin güçlü üyelerinden Hazine Bakanı Henry Morgenthau'nun gayet istekli bir şekilde uygulamaya koyduğu acımasız plan, Almanya'nın tamamen tarım ülkesi haline indirgenmesi ve böylece savaştan yeni sanayiye sahip olmamasıydı. Patton, Morgenthau Planı'nı adaletsiz olduğu gerekçesiyle hem kamuoyu önünde, hem de özel ortamlarda hararetle eleştiriyordu.⁷ Ancak Başkan Roosevelt, çoğu askerî kökenli diğer danışmanları üstün gelene kadar bu planı destekledi. Roosevelt'in 1945 yılı Nisan ayındaki ölümünden sonra bile, Roosevelt'in halefi Başkan Harry Truman yönetimi altında bütün Almanların bastırılması politikası devam etti. Patton ise hiç özür dilemeden, bu plana karşı çıkmaya devam etti. Böylece yönetimi ve ordudaki patronlarını daha da kızdırdı.

New Deal dönemi Washington yönetiminin büyük çoğunluğunun gözünde, Patton'un Sovyetler Birliği'ne karşı tutumu da çok rahatsız ediciydi. Savaş sonrası Washington, 1945 yılında orantısız bir siyasal savaş alanına dönmüştü. Demokratların -Roosevelt ve Truman'ın partisi, dolayısıyla iktidardaki partinin- öncülüğündeki güçlü Sol, Joseph Stalin'in yönetimindeki komünist Rusya'nın barış, adalet ve herkes için daha iyi bir

dünya açıklamalarında samimi olduğuna inanıyordu. Şimdi Ruslar tarafından işgal edilmiş ve acımasızca sömürülen Polonya, Bulgaristan, Romanya ve diğer savaş yorgunu Doğu Avrupa ülkelerinin, savaşların ve Müttefik anlaşmalarının sonucu olarak bunu hak ettiklerine inanıyorlardı. Başkan Roosevelt, Nazilere karşı savaşın asıl yükünü, özellikle ölü sayısı anlamında, Rusların çektiğine ve dolayısıyla böyle bir ganimeti hak ettiklerine inananların başında geliyordu. Stalin'e ya da sevgisinden dolayı taktığı lakabıyla "Joe Amca"ya hayrandı. Savaş boyunca Ruslara hep olumlu gözle bakmıştı. Hatta 1943 yılında İran'ın Tahran kentinde düzenlenen "Üç Büyükler" konferansında Rus başbakanına Britanya Başbakanı Winston Churchill'den daha çok saygı gösterecek kadar ileri gitmişti.⁸

Ayrıca Amerikan Solunun etkili mensupları da, Batı kapitalizminin büyük rakibi olan ve Sovyet Rusya ve Stalin'in temsil ettiği tam komünizmin kendisine olmasa bile, sosyalizmin bazı ilkelere inanıyorlardı.⁹1930'lu yıllarda New Deal'i doğuran Büyük Buhran'dan Sovyet Rusya'da komünizm sistemi içinde inşa edilene benzer bir devlet kurma ütopyasına inanarak çıkmışlardı. Bu yüzden âşık oldukları Stalin rejimini naif bir şekilde, bir bütün olarak iyi bir rejim olarak görüyor ve şimdi savaş bittiğine göre, savaş esnasında kurulan ittifakın sürmesini istiyorlardı. Bu ittifakı tehdit eden ise, Patton'ın Rusya'ya karşı saldırganca tutumu ve kışkırtıcı yorumlarıydı.

Siyasal savaş meydanının öbür tarafında zayıf Cumhuriyetçi Sağ vardı. Onlar Sovyetler ve komünistleri kişisel ve ulusal özgürlüğün acımasız, sömürücü düşmanları görüyorlardı ve bunlar hiçbir zaman Batı'nın gerçek dostu olmayacaklardı. Patton, Sağ'ın en çok sesi çıkan -kesinlikle en ünlü- liderlerinden birisi olarak ortaya çıktı. Savaş bitmeden önce bile Rusları küçümsediğini yüzlerine karşı göstermişti. Uzun süredir bir komünist karşıtı olarak kendi istihbarat ağı ve kişisel temaslarıyla, Komünistler Polonya üzerinden Almanya ve Berlin'e zafer kazanmış olarak ilerlediği sırada, Stalin'in Rus birliklerinin yağma ve tecavüzlerini, oralardaki kişisel özgürlükleri yok etmelerini onayladığını öğ-

renmişti. Bir öğle yemeğinde misafir ettiği Polonya ordusundan Korgeneral Bishop Gowlina, Patton'a bizzat Rus sorgucuların bir Polonyalı piskoposun iki rahibini suçlamasını sağlamak için, onun önünde bir genç kıza ölünceye kadar nasıl işkence ettiklerini ve başkalarına karşı tehdit olarak kullanmak için kızın çığlıklarını kaydettiklerini anlattı.¹⁰ Amerikan askerleri tarafından da bazı münferit kötü muamele olaylarına rastlansa da, Ruslar tarafından işlenen türde ve boyutta hiçbir olay yoktu. Fabrikalar bütünüyle sökülüp Sovyetler Birliği'ne götürülüyordu. Çok iyi bir tedarik ağı bulunmayan Rus ordusu, işgal ettikleri toprakların mallarıyla geçiniyor, herşeye el koyuyor, hiçbir şeye saygı göstermiyordu. Yerinden edilmiş kişiler (DP) ve savaş esirleri (POW), hatta savaşın sonunda Doğu Bloku ülkelerinde yakalanan Amerikan askerleri kitleler halinde köle işçi olmak veya idam edilmek üzere Rusya'ya gönderiliyordu.¹¹ Ve bütün bunlar Washington'ın Rus dostlarına hoşgörülü bakışları altında gerçekleşiyordu. Müttefiklerin aralarındaki antlaşmalarla bağlı olmasına rağmen Patton, bir çoğu Amerika'nın yardımını hak eden ve iade edilmek için yalvaran yerlerinden edilmiş kişiler ve savaş esirlerini Sovyetlere teslim etmekten nefret ediyordu. Amerika, "iade edilme"nin kesin ölüm cezası anlamına geldiği anti-komünistler ve Stalin'in esir olmalarını ihanet olarak kabul ettiği Sovyet askerlerinden, intikam alınacağı kesin olan Almanlara kadar bütün yerlerinden edilmiş kişileri ve savaş esirlerini, Rusların da aynı-sını yapacağına dair somut bir kanıt olmamasına rağmen iade etmeyi kabul etmişti.

Ruslar ellerinde Amerikalı olduğunu inkâr ediyorlardı. Oysa Patton Rus hatlarının gerisinde yakalanan ve bir daha asla kendisinden haber alınamayan talihsiz Amerikalı savaş esirlerinin varlığını iştirip duruyordu. Amerikan savaş esirlerinin yanısıra, diğerlerinin iadesi de Patton'un gözünde merhametsizlik ve hatta ihanetti. Ancak Sol kesimde yer alan bazı kişiler, yerlerinden edilmiş kişilerin birçoğunun Naziler için savaşmış olması nedeniyle¹² (Ruslardan daha kötü olduğunu düşünerek) Nazi rejiminin (özellikle Yahudilere karşı) işlediği dehşetli suçlar göz

önünde bulundurulduğunda, kendilerini bekleyen kaderle yüzleşmek üzere iadelerinin adil olduğunu düşünüyordu. Yetkililer bu konunun zor kazanılmış, kırılğan barışa zarar verecek bir probleme dönüşmesine izin vermeyeceklerdi. Bir savaşa daha katlanamazlardı. Washington ve Patton'ın üstleri onun protestolarına rağmen tavırlarını değiştirmediler.

Patton kurtarılan Nazi kamplarını inceledikten sonra, üst üste yığılmış, üzerlerinden buldozer geçmiş cesetlerin görünüşüne ve kokusuna ve canlı iskeletlerin dikenli tellerin ardından şaşkın bakışlarına dayanamayarak hastalandı. Ama yine de el konulan Alman evlerinin özellikle bu kamplardan kurtarılan Yahudilere verilmesi yönündeki işgal politikasına karşı çıktı. "Yahudilere veriyorsak, neden Katolikler, Mormonlar vs.'ye de vermiyoruz?" diyordu.¹³ Kamplarda Yahudilerin yanısıra milyonlarca başka insan da vardı. Yüksek makamlara şikayet etti ve bunlardan bazıları bu şikayeti basına açıkladılar. Böylece Yahudi karşıtı olarak damga-landı ve bu suçlama hakkındaki biyografilerde açık bir şekilde yer aldı. Muhalif görüşlerini -Nazileştirme, iade, Sovyetler Birliği'nin kötülükleri ve Rusların tercihen savaş yoluyla nasıl durdurulması gerektiği konularındaki görüşlerini- kamuoyuna açıkça duyurdu. Bu yüzden daha önce onu uyaran Eisenhower gibi üstleri öfkelenmeye başladılar. Çenesini kapatmasını istiyorlardı.

Ölümünden yalnızca ikibuçuk ay önce, 22 Eylül'deki bir basın toplantısında durum zirveye ulaştı. Personelinin tuzak olduğu uyarılarını göz ardı ederek, gazeteciler Bayver'da neden Nazileri çalıştırdığını sorduklarında, bu atamalar konusundaki tartışmayı tipik bir "Demokrat ve Cumhuriyetçiler arasındaki seçim kavgasına" benzetti. Oysa bu kadar ciddi ve ağır bir konuya daha

* Patton'ın bu şekilde karakterize edilmesine karşı çıkan argümanlar da bulunmaktadır. Örneğin bakınız: "Patton & Preferences II: Competence is colorles", yazar Peter Kirsanow, *National Review Online*, 11 Şubat 2004. Burada Kirsanow Patton'ın sicilinin ırk, inanç veya dinle ilgilenmediğini, yalnızca sonuçlarla ilgilendiğini anlatmaktadır. Victor David Hanson Patton'ın Yahudi karşıtı olmadığı konusunda Stanley P. Hirshson'a verdiği mülakatta daha çok kanıt sunmaktadır: Stanley P. Hirshson, *General Patton: A Soldier's Life* (Harper Perennial, 2003).

düşünceli bir cevap verilmesi gerekiyordu. Ama basın sanki asıl nokta buymuş gibi ele aldı ve ondan sonra bir öfke patlaması yaşandı. Naziler yalnızca solcuların gözünde değil, tüm dünyanın gözünde şeytandı. Onları Demokrat ve Cumhuriyetçilerle kıyaslamak küfür sayılırdı. Daha önce kendisine yöneltilen tüm suçlamalar tekrar gün yüzüne çıkarıldı. Kongre üyeleri de bu sürece katıldılar. Patton Nazi yanlısı olarak yaftalandı ve bu yafta gerekçeden yoksun değildi. Sahne arkasında, savaşımlıklarına ve disiplinlerine hayran olduğu ABD dostu Alman birliklerini, bir büyük savaşı daha sürdürecekt kaynaklara sahip olmadığını düşündüğü Sovyetlere saldırıda kullanmayı önerdi. Aklında ve kalbinde Sovyetler Birliği ile savaşın kaçınılmaz olduğuna inanıyordu. Öyleyse bu savaş, neden Amerika'nın kazanma şansının en yüksek olduğu bu zamanda hemen yapılmıyordu?

Baskılar karşısında, basın konferansındaki sözlerinden dolayı özür diledi. Ama Eisenhower onu Frankfurt'taki Müttefik karargahına çağırdı ve görevine son verdi. Patton çok şaşırdı. Çünkü yanlış hiçbir şey yapmadığına inanıyordu. Bu, yalnızca yersiz birkaç cümle için miydi? Bunun bir komplo olduğuna inandı. Çok öfkelenildi. Ancak herkes bütün argümanlarına sağır olmuştu. Çok sevdiği Üçüncü Ordu komutanlığından alındı ve Eisenhower tarafından Bad Nauheim'deki Onbeşinci Ordu komutanlığına atandı. Aslında bu ordu memurlar, katipler ve Avrupa'daki savaşın tarihini yazmakla görevli araştırmacılarından oluşan göstermelik bir orduydı. O savaşçı bir subaydı; hem de en iyisi olduğunu kanıtlamış bir komutandı. Geri plana atılacak adam mıydı? Bu tıpkı oyun kurucu bir yıldız futbolcuyu alıp kaçan topları toplamakla görevlendirmek gibiydi. 1945 yılı Ekim ayında Bad Nauheim'deki görevine başladığında küskündü. Nazi yanlısı mı? Bunu da nereden çıkarıyorlar diye düşünüyordu. Muhtemelen onun kadar çok Nazi öldürmüş başka bir Amerikalı yoktu.

Kısa bir adaptasyon dönemi sonrası, iyimserliğinin bir kısmını geri kazandı ve yakın geleceği için yeni bir eylem planı belirledi. Savaşçı olarak kariyerinin -en azından Truman yönetimi

* *The Patton Papers*, s.790.

döneminde- sona erdiğini biliyordu. Yönetimdekilerin hepsi aynıydı. Emeklilik yaşı yaklaşıyordu. İktidardakilerin gözdesi olmadığını biliyordu. Şimdi onunla birlikte arabanın arka koltuğunda seyahat eden Gay gibi personeline, emekli maaşı ve ikramiyelerini alarak emekli olmak yerine istifa edeceğini, böylece orduyla hiçbir bağının kalmayacağını söylüyordu. Zaten zengindi ve emekli maaşıyla ikramiyeye ihtiyacı yoktu. Bu durumda aklında olanı konuşmak, savaşın kendi versiyonunu anlatmak ve kendisine yapılanları -olayların ona göre doğrusunu- anlatmak için hiçbir engeli kalmayacaktı. Çok ses getirecekti. Sırlar biliyordu ve açıklamaları vardı; kesinlikle “manşetlere çıkacağından” emindi.¹⁴

O manşetlerin ne olacağını şimdi yalnızca tahmin edebiliyoruz. Belki de İngiliz Mareşal Bernard Montgomery’nin kötü kararlarının şok edici maliyetini kamuoyuna açıklayacaktı. Veya Üçüncü Ordu’nun Fransa’da, D-Günü sonrası ilerleyişinin neden üstleri tarafından tekrar tekrar durdurulduğunun şok edici ayrıntılarını paylaşacaktı. Özellikle Falaise’te durdurulmalarının binlerce Almanı öldürmelerini engellemesini anlatacaktı. O ve birçok eski asker olan tarihçiler bu durdurmaların savaşı -muhtemelen bir yıl- uzattığına ve çok sayıda Amerikan askerinin hayatına mal olduğuna inanıyorlardı. Belki de Eisenhower ve Bradley’in kendi ordularını nasıl baltaladıklarını anlatacaktı. Ya da işgal altındaki Almanya’da uyguladığı politikalarını savunacak, Müttefiklerin aralarındaki çarpık anlaşmalarını eleştirecek ve Washington’ın Doğu Avrupa’nın Sovyetler Birliği ve komünistler tarafından ele geçirilmesindeki işbirlikçiliğini ve kayırmacılığını ifşa edecekti.

Patton en hayati dönemlerde cephedeydi. İçeriden birisi olarak çok şey biliyordu. Belki de ifşa edeceği başka karanlık sırlar vardı.

Artık eski dostu Eisenhower’ı ABD başkanlığına oynayan bir fırsatçı olarak görüyordu.¹⁵ Belki de ona meydan okuyacaktı. Patton 1945 yılı yaz tatilinde yurda dönmüş ve birçok Amerikalının coşkulu desteğiyle karşılanmıştı. Bazıları onun seçimlere girmesini ve hatta başkanlık için yarışmasını önerdi. Ama o bununla ilgilenmediğini söyledi. Parlamenteoya girmek ona tamamen

yeni ve güçlü bir ses, belki de Washington politikasının belirlenmesinde etkili olma imkânı verecekti. Kesinlikle geleceğindeki ihtimallerden birisiydi. En azından yazmayı, konferans vermeyi ve kamuoyunda güçlü bir ses olmayı planlıyordu. O günleri heyecanla bekliyordu.

Bu sırada limuzini, Ren Nehri yamaçlarındaki Mannheim kasabasına yaklaşıırken yavaşladı. Daha aylar önce burada halkın içinde çişini yapmış ve bununla Adolf Hitler'i aşağıladığını göstermek istemişti. Patton, yüksek mevkilerde olup onu kıskanan veya ona kızanların söylemesini istemediği sırları olan korkusuz ve satın alınamaz bir dört yıldızlı generaldi. Dünyanın en yıkıcı savaşını yaşadıktan sonra bile Ruslarla en ağır savaşı başlatmaya istekliyd. ABD, Rusya ve Büyük Britanya'daki hem Sol hem de Sağ liderlerini öfkeliendiren ve tehdit eden katı bir muhafazakârdı. Savaş yorgunu Almanya'da -entrikalarla dolu, düşmanca ve güvenilmez bir ortamda- son günlerini yaşıyordu.

Ve gizemli bir trafik kazasının tek kurbanı olması an meselesiydi.

İKİNCİ BÖLÜM

TUHAF KAZA

General Patton'ın ölümünden elli yıldan fazla zaman geçmişken, Patton'ın doğum yeri (San Gabriel, 1885) yakınlarındaki Santa Monica dağlarında kuzenim Tim Wilcox ile yürüyüş yapıyordum. Kuzenim ünlü generalin suikasta uğradığını söyleyerek beni şaşırttı. Kimin yaptığını da biliyordu.

“Suikast mı?” dedim, “Patton'ın bir trafik kazasında öldüğünü sanıyordum”.

“Douglas Bazata'ya göre öyle değil” dedi.

Tim, özel dedektif -casus- ve Indianapolis'teki Uluslararası Dedektiflik Şirketi'nin sahibiydi. Bu saygın dedektiflik ajansını 1970 yılında bir grup eski FBI ajanından satın aldıktan sonra geliştirmişti.¹ Tim'in uygulamalarından biri, eski istihbarat ajanlarını büyük işlerde dedektif olarak çalıştırmasıydı. Bazata da bunlardan birisiydi. Eski bir II. Dünya Savaşı Stratejik Hizmetler Ofisi (OSS-CIA'nın öncüsü) subayı ve savaş sonrası tüccardı. Tim birkaç büyük davada onu çalıştırmıştı.

Tim bu eski OSS ajanından etkilenmişti. “İyi bir adam, akıllı ve sert, bulabileceğiniz en güvenilir adam. Ve benim işimde

sezgilerinize güvenmeyi öğreniyorsunuz”. Bazata ona Patton davası hakkında çok şey anlatmamış, ama bu konuda bir yalan makinası testinden geçtiğini söylemişti. “ve ben ona inandım. Ben de yalan makinası kullanıyorum. Bu makinalara aşina olan birisinin bilebileceği şeyleri biliyor”. Bazata’nın kaynaklarının çok olduğunu ve ne kadar karmaşık olursa olsun, verilen işi mutlaka çözdüğünü anlatıyordu.

Tim’in iddiasının muhtemel sonuçlarını düşününce ilgimi çekti. Patton suikasta mı uğramıştı? Bu doğru olabilir miydi? Eğer öyleyse, bu büyük bir hikayeydi ve tarihi etkileyebilirdi. Patton sözünü esirgemeyen, kararlı bir anti-komünistti. Uzun ve felaketlerle dolu Soğuk Savaş’ın ilk büyük suikastının kurbanı olmuş olabilirdi. Patton yalnızca büyük bir asker değildi; aynı zamanda devrinin önünde giden, güçlü, cesur, ileri görüşlü bir adamdı. Amerika erken tarihinin gözüpek şahsiyetlerine çekmişti. Sovyet tehdidini diğerlerinden, özellikle de savaşın sonundaki kör, tavizci ve çoğu zaman fırsatçı liderlerimizden çok daha önce görmüştü.

Bazata ile görüşmek istiyordum.

Sonraki haftalarda Patton’ın ölümünü araştırdım. Zannettiğim gibi trafik kazasında ölmemiş, ağır yaralanmıştı. Kafa yaralanmaları ve kırık boyunla götürüldüğü Almanya, Heidelberg’teki bir ordu hastanesinde birkaç hafta sonra, 21 Aralık 1945 tarihinde ölmüştü. Omzundan aşağısı felç olmuş ve günler boyu kritik halde kalmıştı. Ancak ölmeden hemen önce bu kadar ağır yaraları olan birisine nazaran önemli oranda iyileşme göstermişti. Hastaneden çıkarılıp Noel için Amerika’ya, evine gönderilmesi için hazırlıklar yapılmıştı. Hatta eşyaları bile hazırlanmıştı. Ama ayrılmasına yaklaşık yirmidört saat kala hızlı bir kötüleşme görüldü. Nefes almakta zorlanmaya başladı. Emboli denilen kan pıhtıları akciğerine dolmuş, kalbini zorluyordu.

Uzun süre ciğerindeki sıvıyı boşaltmak için sürekli öksürdükten sonra Patton bilincini kaybetti ve öldü. Her zaman son savaştaki

son kurşunla ölmeyi arzulayan onun gibi büyük bir savaşçı için ne kötü bir ölüm!

Sağlığındaki beklenmedik iyileşmeye rağmen, Patton'ın emboli konusunda bir geçmişi vardı. Gençliğinde bacağını kırıp hastaneye düştüğünde de pıhtı atmıştı. Ama bu kesinlikle bilinebilir ve müstakbel suikastçı tarafından kullanılabilirdi.

Otopsi yapılmamıştı.

Patton'ın doktorlarından birisi önermiş, ancak Bayan Patton izin vermemişti. Kocasını başka bir ülkede kaybettikten sonra, böylesine zor bir işlemi reddettiği için onu suçlamak mümkün değil.

Ancak bunun anlamı sinsice bir şeylerin olmadığı değildir. Patton tartışmalı bir şahsiyetti; bazıları ondan nefret edip ona kızarken, milyonlarca insan için bir kahramandı. Tarihin böylesine önemli bir döneminde dünya sahnesinde boy gösteren böylesine önemli bir adamın başına nahoş bir şey gelmemesi için yetkililerin elinden gelen herşeyi yapmaması -eğer kasıtlı değilse- inanılır gibi değildi.

Patton'ın yaralanmasına yol açan trafik kazasını kuşatan bariz anormallikler ışığında, otopsi yapılmaması daha da önemli hale geliyor.' Patton 1938 model bir Caddilac 75. seri limuzinle, özellikle Avrupa'da kullanılmak üzere tasarlanmış bir seyahat otomobiliyle yol alıyordu. Döneminin en büyük arabalarından biriydi. Yedi kişi alıyordu; ön tarafta iki koltuk, arkada üç koltuk vardı. Ama ayrıca zemine monte edilmiş, istenildiğinde çekilip kullanılabilecek iki sandalye vardı. Muhtemelen bu gizli sandalyeler kullanılmıyordu; bu yüzden Patton ve Gay'in önünde geniş bir boş alan vardı ve bu büyük kompartımanı öndeki sürücü ve yolcu koltuğundan bir bölme ayırıyordu. Bu bölmenin de açılabilen bir penceresi vardı.

Mannheim'in kuzey sırtlarındaki savaşta yıpranmış, harabeye dönmüş bir sanayi bölgesi olan Kaefertal'a geldiklerinde, bir

* Anlatılan ayrıntıların büyük bir kısmı, hem kaza yerine giden hem de tanıklarla mülakatlar yapan, kazayı araştıran ilk tarihçi olan Ladislas Farago tarafından yapılan soruşturmadan alınmıştır. Artık elimizde olmayan resmi kaza raporundan sonra en iyi kaynak onun eseridir.

hemzemin geçitte trenin geçmesini beklemek için durdular. Son vagon da geçtikten sonra yollarına devam ettiler. İki şeritli bir yolda gidiyorlardı ve o Pazar sabahında yolda hiç trafik yoktu. Önlerinde şoför Woodring için yaklaşık iki kilometrelik görüş alanı bulunan düz bir yol uzanıyordu. Woodring sonradan anlatırken ikibuçuk tonluk, sekizi iki arka dingilde olmak üzere on tekerli bir GMC ordu kamyonu gördüğünü söylüyordu. Arkasında çadırıla örtülü bir yük taşımaktaydı. İşgal dönemi Almanya'sında gayet olağan bir durumdu. Kamyon karşı şeritten onlara doğru yavaşça ilerlemekteydi. Sıradışı hiçbir şey yoktu; bu yüzden Woodring'in aklına kötü bir şey asla gelmemişti.

Sonraki rapor ve haberlerde adı Joe Spruce olarak geçen asker ise, av ekipmanını taşıyan arkadaki araçtaydı ve yarım tonluk cipi ile Woodring'in hiç gelmediği av bölgesine giden yolu göstermek için limuzini sollayıp öne geçti. Bazı anlatılanlara göre, bir kontrol noktasında durduklarında cipin arkasında açık havada seyahat eden av köpeği, soğuk hava nedeniyle sıcak Cadillac'a aktarılmıştı. Karşılarındaki büyük ordu kamyonu yavaşça ilerlerken, köpek muhtemelen Woodring ile öndeydi. Şoför, Komutanı Patton'ın arka koltukta anlattıklarını dinlerken, yaklaşan kamyonu pek dikkat etmemişti.

Almanya'ya gidip, kazada neler olduğunun izini sürmeye çalışan tek kitap yazarı Ladislas Farago'dur. Kendisi Macar kökenli bir ABD deniz istihbarat subayı ve ünlü *Patton: Ordeal and Triumph*² kitabının yazarıdır. Bu kitaptan George C. Scott'un başrolünü oynadığı 1970 Oscar'ını kazanan bir film³ yapılmıştı. Yazar 1981 yılında aynı araştırmanın takibini kişisel bir soruşturma olarak yapmış ve bunları *The Last Days of Patton* adıyla kitaplaştırmış; bu eseri de yine Scott'ın başrolünü paylaştığı bir televizyon

* Farago'nun Patton kazasının hikayesi yazdığı iki Patton kitabında birbirinden farklıdır. İlk yazdığı *Ordeal and Triumph*'ta kazayı çok iyi araştırmadığı görülmemekte ve Thompson'ın önce dönüş için sinyal verdiğini ve yasal olarak 'kendi levazım birliğine' giden yola dönmeyi hedeflediğini yazmaktadır. Ancak *Last Days* için kendi yaptığı araştırmadan sonra hikayeyi değiştirmişti. Kamyon sürücüsünün sinyal vermediğini, herhangi bir yola dönmeyi hedeflemediğini ve aptalca kaybolup gitmesine izin verildiğini yazıyordu. *Last*

filmine dönüştürülmüştür.⁴ Olay yerinde bulunmuş olan bazı kişilerle mülakat yapmış ve kazaya ilişkin şimdi ortadan kaybolmuş diğer verilere ulaşan Farago'ya göre, Patton limuzinin penceresinden dışarıya bakıyor, “meraklı küçük gözleri soldan sağa doğru kırları tarıyordu”. Yolun kıyısı çöp ve savaş kalıntılarıyla doluydu. “Bitmek bilmeyen bir çöp kanyonu oluşmuş...” dedi Patton, “Savaş ne kadar korkunç... Şu parçalanmış araçlara bak”. Sonra dedi ki, “Şu kahrolası çöp yığına bak!”⁵

Tam o anda, karşı yönden limuzine doğru gelen ikibuçuk tonluk kamyon, herhangi bir uyarı veya sinyal vermeden, aniden neredeyse 90 derece yana döndü. Kamyonun kasası yaklaşan Patton'ın arabasının tam önündeydi.

Woodring bir yandan arabayı sola (yolun ortasına doğru) döndürmeye çalışırken, bir yandan da frene bastığını söylüyordu. Ancak büyük ölçüde başarısız olmuştu ve Patton'ın arabası kamyonla kafa kafaya çarpışmıştı. Limuzinin sağ tarafı kamyonun yükseltilmiş kabininin tam arkasına çarparak, ön tampon ve radyatöre zarar vermişti.

Woodring yaralanmamıştı. Ama arkadaki yolcuların nasıl olduğunu görmek için döndüğünde, kalbini parçalayan bir sahne gördü.

Gay da çok hafif yaralanmıştı. Ama Patton arka koltukta Gay'ın sağ koluna yaslanmış yatıyor ve onu ağırlığıyla eziyordu. Tam bunun köprü kemiğinden başlayıp neredeyse kafatasının ortasına kadar uzanan kesikten yoğun şekilde kan akıyordu. Patton boyunun acıdığından şikâyet etti ve daha sonra “Nefes alamıyorum. Parmaklarımı benim için oynatır mısın?” dedi. Gay isteneni yaptı; ama Patton ısrar etti, “Devam et dostum, parmaklarımı oynat”. Patton felç olmuştu.

Kaza sabah saat 11.45 civarında meydana geldi. Askerî inzibat çabucak olay yerine ulaştı. Teğmen Peter K. Balabas ve ortağı teğmen John Mets, kazadan önce tersi yönde generalin konvoyunu

Days'den daha yaygın biçimde okunan ilk versiyon bazılarının neden ters giden hiçbir şey olmadığını düşündüğünü açıklamaktadır.

geçmişti. İştittiklerini boğuk bir çarpışma sesi olarak tanımladılar. Woodring ve kamyonun sürücüsü 5. Sınıf teknisyeni (T/5) Robert L. Thompson'ı sorgulayan Babalas, "Cadillac kendisine doğru gelirken, kamyonun aniden sola dönüş yaptığı sonucuna vardı" ve çarpışma "kaçınılmaz hale gelmişti". Gay çarpma anında pencereden dışarı baktığını ve dolayısıyla General Patton'a ne olduğunu görmediğini söylemişti. Woodring de öne bakıyordu ve dolayısıyla o da Patton'a ne olduğunu görmemişti. Ama Babalas ve meslektaşı generalin arka koltuktan sürücü bölümünü ayıran bariyere doğru fırladığını, kafasının aracın tavanına veya ön ve arka bölümleri ayıran bölmeye çarparak yaralandığını, sonra da açılı olarak Gay'in kucağına düştüğünü düşündüler. O günlerde emniyet kemeri yoktu ve dolayısıyla araçta hiç kimse bağlı değildi.

Eğer bu açıklama doğruysa ve çarpışmanın etkisi Patton'da böylesine ağır yaralanmalara neden olacak kadar güçlüyse, Gay veya Woodring neden aynı şekilde öne fırlamadı veya yaralanmadı?

Ayrıca kamyon sürücüsünün kazadaki rolü de kuşku uyandırıcı.

Hakkında pek bilgi bulunmayan Robert L. Thompson'ın o Pazar sabahı o yolda olması için hiçbir neden yoktu. Fargo şunları yazıyor: "Thompson 'kuralları ve kendi rutinini ihlal ediyordu. Herhangi bir yere gitme emri almamıştı... Birkaç arkadaşıyla gece boyu içtikten sonra takılmak için kamyonu almıştı... Üçünün de kamyonun kabininde olması kuralların bir başka ihlalidir. Oysa yalnızca iki kişinin bulunmasına izin verilir..."⁶

Ve daha da ilginç tarafı, çarpışmada kusurlu olmasına rağmen, kazadan sonra kamyondaki kimliği belirsiz iki yolcuyla birlikte ortadan kayboldu. Yine Joe Spruce ve köpeğe neler olduğu da hiçbir kaza raporunda yer almıyor.

Onlar da mı ortadan kayboldu?

Yakındaki bir kahve-donat dükkânında bulunan Kızıl Haç çalışanı isimsiz bir kadın kazaya tanık olmuş ve yardım getirmek için yaklaşık beş blok koşarak Mannheim'de bulunan 290. Savaş Mühendisliği Taburu karargâhına ulaşmıştı. Tabur komutanı

Binbaşı Charles Tucker ve sağlık subayı ve hekim olan yüzbaşı Ned Snyder, birliğin ambulansı ile kısa sürede olay yerine ulaştı ve daha erken ulaşan birkaç kişiden görevi devralarak Patton'a müdahale etti. Snyder onu yaklaşık yirmibeş kilometre güneyde Heidelberg'te bulunan Yedinci Ordu'ya ait yeni 130. İstasyon Hastanesi'ne götürmeye karar verdi.

Generalle birlikte saat 12.20'de olay yerinden ayrıldılar.⁷

Kuzenim Tim, Douglas Bazata'yı II. Dünya Savaşı sonrası Japonya'da çok gizli Karşı İstihbarat Birliklerinde (CIC) çalışmış olan Edgar "Nick" Longworth aracılığıyla tanımıştı. Bu şahıs daha sonra bir Cumhuriyetçi kampanya lideri ve birkaç başkan döneminde Gaziler İdaresi yetkilisi olarak çalışmıştı. Longworth, Bazata ile 1980'li yıllarda Başkan Reagan döneminde güçlü donanma bakanı olan John Lehman aracılığıyla tanışmıştı. Lehman sert ve zorlayıcı kişiliğiyle ün kazanmıştı. Sonraları 11 Eylül Araştırma Komisyonu üyeliği de yaptı. Aptallara katlanamadığı bilinmekteydi. Bazata her ikisinin de yakın çevresinde görev yapmıştı.

Longworth istihbarat dünyasına aşina idrak sahibi bir gazi siyasetçiydi. Bazata ile yakın dost olmuştu ve "Bazata'nın tüm yaptıklarına saygı duyuyordu".⁸ Patton meselesini biliyordu. Ama bana anlattığı üzere: "Douglas etrafta konuşur. Onu kontrol etmek güç. Ama onun yalan söylediğine asla tanık olmadım".

Bazata büyüleyici bir hayat yaşadı. Yalnızca bir casus, sabotajcı ve istihbarat ajanı değil, aynı zamanda Fransa-Almanya sınırı yakınında çalışan ünlü Muu Champagne fabrikasını yönetmiş bir şarap uzmanıydı. Ayrıca Avrupa yüksek sosyetesinin dilinden düşmeyen usta bir sanatçıydı. Monako Prensesi Grace ve Windsor düş ve düşesi gibi hâimleri olmuştu. Tüm bunlar Bazata'nın gizli işinin kamufleliydi.⁹

Longworth uzun zamandır Bazata'yı hayat hikayesini yazmaya zorluyordu. Böylece benim ilgimi ona yöneltti ve Bazata buluşmayı kabul etti.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

JEDBURGH

Büyük, dört motorlu B-24 “Liberator” (Kurtarıcı) Manş Denizi’nin karanlık suları üzerinde alçaktan uçarak, geceyi yaşayan İngiltere’yi yavaş yavaş geride bıraktı. II. Dünya Savaşı tüm şiddetiyle sürüyordu ve alçak irtifada uçmak, uçağın Avrupa tarafındaki Alman radarından ve yukarıda ay ışığı altında sinsice havada dolaşan gece savaşçılarından kurtulmasının tek yoluydu. Her ikisi de ağır ABD bombardıman uçağının başlıca düşmanlarıydı. Bu nedenle uçak mühimmatının ve silahlarının çoğundan arındırılmış, hiç bomba taşımıyordu ve içi paraşütlüğe yer sağlayacak ve metal kutular alacak şekilde yeniden tasarlanmıştı.

Vakit, 27 Ağustos 1944 akşamı veya gece yarısından hemen sonraydı.* Karadaki işaretleri görebilmek için ayışığı gerekliydi, yoksa uçaktakiler gizlenmek için aysız ve yıldızsız bir gökyüzünü tercih ederlerdi. Yaklaşık üç ay önce D-Günü çıkarmasıyla Normandiya’dan hücum edilen işgal altındaki Fransa, tehditkâr biçimde karşıdan görünüyordu. General George Patton ve

* Bu göreve ilişkin kayıtlar da zaman daha net bir şekilde yer almıyor.

güçlü Üçüncü Ordusu -ileride karanlıkta bir yerlerde olan- Kuzey Fransa'yı silip süpürüyor, Almanları kendi ülkelerine geri çekilmeye zorluyordu. Uçaktaki paraşütçüler asıl savaşa katılmayacak olsalar da, Patton'a destek vereceklerdi. Liberatör alçaktan uçmaya ve ana savaş alanlarından uzağa, profesyonel sabotaj ve tedarik malzemelerini Maquis olarak bilinen Fransız direnişçilerine yardım etmek üzere düşman hatlarının arkasına atacağı çok sayıdaki çok gizli *Carpetbagger*¹ görevlerinden birini gerçekleştirmeye gidiyordu. Maquis, askerî eğitim almamış, büyük ölçüde sivillerden oluşan bir güçtü ve şimdi Fransa'yı işgal etmekte olan Müttefikler tarafından harekete geçmeye çağırılmıştı. Maquis'in bir diğer yerli Müttefik ordu olması, böylece şu anda Almanlara saldıran Müttefiklere destek sağlaması umuluyordu.

O gecenin özel görevi Stratejik Hizmetler Ofisi'nden (OSS) "Cedric" kod adlı üç kişilik Jedburg takımını, Almanya yakınlarındaki Kuzeydoğu Fransa'nın büyük ölçüde kırsal, göl ve ormanlarla dolu Haute-Saone bölgesine atmaktı. Burası Patton'ın ordusunun hızla yaklaştığı düşman hatlarının arkasında kalan bir bölgeydi. Dağlarla çevrili ve bölgenin batı yamaçlarına doğru uzanan Saone Nehri'nin içinden geçtiği bu muhteşem bölge, barış zamanlarında avcılık ve balıkçılık için ve aynı zamanda tatlı su balığının öne çıktığı özel Fransız mutfağı ve orman eğlencelerine ayrılmış gözde bir alandı. Şimdi ise Nazilerin işgali altında, öfkeli polis ve askerî devriyelerin, gece yarısı sürpriz aramaların, idamların, misillemelerin ve uçaktan gelen silah seslerinin sahne aldığı ve düşman ve Müttefik birliklerin sürekli hareket halinde olduğu, bir ileri bir geri çekildiği bir bölgeye dönüşmüştü.

Uçak Fransa sahilini geçip ana karanın üstünde uçarken, aşağıdaki karanlıkta silah atışları ve bombalamaların pırıltılarıyla, kontroldeki Alman radarlarının teşhis ettiği geceleyin gökyüzünden sızanlara karşı tek tük uçaksavar atışları görülüyordu. Loş aydınlıkta oturan üç Jedburghlu, OSS'nin ilk büyük ölçekli özel operasyonunun parçasıydı. Özellikle seçilmiş, İngiltere'de işgal öncesi ve sonrası misyonlar için eğitilmişlerdi.

Büyük ölçüde İngiliz subaylar tarafından kontrol edilmelerine rağmen Jedburghlar ABD’li öncülerdi. Eğitimcileri tarafından bu ismin onlara verilmesinin nedeni, eğitim gördükleri onikinci yüzyılda İngilizlere karşı savaşılan acımasız gerillalarıyla meşhur, küçük İskoç kasabasıydı. Bölgedeki bir İskoç tabelasında² “Jedburghlar balta ve sopalarını savaş çığlıklarıyla birlikte dehşet saçmak için taşırlar” yazıyordu. ABD “Jedleri” yeşil bereli Özel Kuvvetlerin öncüleriydi. Sonradan ABD Özel Kuvvetleri’nin “atası” olarak tanınacak olan Aaron Banks, o tarihte bir Jedburgh idi.³

Brooklyn’li telsizci genç çavuş William Floyd ve Özgür Fransa Subayı Yüzbaşı F. Chapel’den oluşan Cedric takımının komutanı, bir zamanlar Fort Benning’te birinci sınıf bir silah eğitimcisi olan otuz dört yaşındaki, uzun boylu, kaslı bir Amerikan piyade yüzbaşı Douglas deWitt Bazata idi. OSS’nin kurucusu ve başı General William J. “Vahşi Bill” Donovan tarafından bizzat seçilmiş ilk Jedlerden birisiydi.⁴ Bazata genellikle yirmili yaşlarda, savaş yetenekleri ve aynı zamanda dil ve teknik yetenekleri bulunan gençlerden oluşan Jedburghların çoğundan daha yaşlıydı. Saygın bir New Jersey, Newarklı Presbiteryan rahibi olan Charles F. Bazata’nın -Güney Kaliforniya Ocidental College’inde oynayan en büyük atletlerden birisiydi-⁵ oğluydu. Douglas aynı zamanda 1,85 m boyu ve 90 kg ağırlığı ile diğer ikisinden daha iri idi. Uzun boylu ve kıvrık saçlı, iri burnu birçok kez kırılmış ve bütün sertliğine rağmen onu neredeyse aristokrat gibi asil gösteren bir yüze sahipti. Ve gerek olduğunda çekici ve maharetliydi. Örneğin; bir OSS değerlendirmecisi sonradan onun “temkinli, hitabet yeteneği gelişmiş ve neredeyse tatlı dilli bir kişiliğe” sahip olduğunu yazıyordu; “Sosyal ilişkilerini ustaca kişisel yararı için kullanır”.⁶ Yaygın ifadeyle bazen bir operatör, bazen destekçi ve tatlı konuşan biri, kısacası kendini sevdiren sağduyulu bir adam veya korkusuz bir gözüpikti. O sırada hangisi işine gelirse oydu.

Ama o anda duygu veya hileden uzaktı. Sessiz ve konsantre olmuş bir haldeydi; eski Syracuse Üniversitesi futbol oyuncusu şu anda yalnızca işini yapmak istiyordu. Kritik zamanlarda hep öyle

yapardı. Yazdıklarından ve onu tanıyanlardan, hedefi görüldüğünde daima sabırsız olduğunu öğreniyoruz.

Yaşına göre daha büyük ve iri görünen Bazata, onbeş yaşındayken Princeton mezunu babasından, deniz ticaret filosuna katılmak üzere izin aldı. Karayipler ve Güney Amerika'ya giden buharlı gemilerde çalıştı. Kendi ifadesine göre,⁷ işte bu yaz seferlerinde gizli istihbarat çalışmalarının ilk zevkini tattı. Cüssesini ve yeteneklerini gören gemideki ABD deniz müfrezesi ondan kendileri için casusluk yapmasını istediler. Mürettebat içinde çoğu zaman uğranılan liman şehirlerinin yerlileri bulunuyordu ve denizciler tropiklerdeki ayaklanma ve kalkışmaları izledikleri için, duyabildikleri her türlü “şayia” ve dedikoduyla ilgileniyorlardı. Görevi sakince kabul etti. Aslında heyecanlanmıştı. Tam aradığı türden bir maceraya giriyordu.

Bu yaz seferlerinin birinde ilk kez bir adam öldürdü.⁸ Nefs-i müdafa olduğunu ileri sürdü. Mürettebattan birisi kızları satıyordu ve birini de dövmüştü. Onunla tartışmış ve yumruklayıp geminin kenarından düşmesine sebep olmuştu. Kurtaran olmamıştı.

Bazata, futbolun yanısıra Syracuse'da yüksek engelli koştu. Ancak ekonomik buhran döneminde macera arzusuyla okulu terk etti. Önce Batıya giden trenlerde şansını denedi. Batıda Colorado'da kovboyluk, meyhane fedailiği ve Cuma geceleri Wyoming'te ödüllü dövüşlerde dövüşçülük ve Washington eyaletinde odunculuk yaptı.⁹ Batıdaki bu maceraları esnasında, oldukça pahalı giysileri ve deri valizini görüp, üstü açık bir yük vagonu hızla giderken ona saldıran dört serseriyle karşılaşınca yeni bir cinayet işlemek zorunda kaldı.

Hayatı hakkında gizlice yazdığı çok sayıdaki günlüklerinin birinde daha sonra “Öldürme niyetim yoktu” diye yazıyordu.¹⁰ “İki serseri aniden iki taraftan saldırdı. Eğilip kendime boş alan aradım. İki aptal da yakalamak için peşime geldi... Sağımdaki pisliği sol elimle apış arasından yakalayıp, testislerini sıkıp

büktüm. Bu hamlem onu şaşırtsa da dengesini bozmaya yetmedi. Bu yüzden yüzümü ona döndüm ve her ikimizin hızını da kullanarak onu hızla giden yük treninin (açık vagon kapısının) boşluğuna doğru fırlattım.

Boynunun arkasına vurarak onu hızlandırmayı başardım... Hepimiz son çığlığını işittik... Ölüm çığlığını... Başını raya veya bir direğe çarptı. Bu çılgılık ve benim dövüşe atlamam diğerini çok sarstı ve durdurdu. Onun testislerine bir tekme ve sonra alınına bir diz vurunca ikiye büküldü. İki elimle birlikte onu ceketinin arkasından çektim ve 2 numara da gitti”.

Sıralarını bekleyen diğer ikisinin bilmediği şey, paltosunun altına sakladığı 35 santimetrelilik boruydu.

Boruyu çıkardı.

“Emin olmak ve (muhtemelen vagondaki diğer serserileri) güçlü biçimde etkilemek için... ikisini de bayılıta kadar yüzlerine boruyla vurarak dövdüm... İki ‘cesedi’ kapıya kadar sürüdüm ve sessizce aşağı attım... Geri kalanlardan birkaç inilti duydum. Hepsi de oturuyor, bir tanesi kendi köşesine kusuyordu. Serseriler zayıftır; belki de yaşama arzularına tutunmuş oldukları için... Ama zayıflık insanlarla alay eder”.

Hatırladığı kadarıyla, o tarihte yalnızca onsekiz yaşındaydı.

Daha oniki yaşına gelmeden mükemmel bir boksör olan babası ona boksu öğretmişti. Başta ürkek idiyse de, zamanla sporu sevmeye başladı. “Kendinizi kontrol etmenizi mümkün kılıyor, tıpkı sert bir yumruk atmak gibi, öz disiplini ve ayartmalara karşı nasıl direneceğinizi öğretiyor. Buna yenilmek istemiyorsunuz. Yumruğu kullan. Doğrudan vur”. Fena bir yumruğa sahipti ve geceleyin uyanık yatıyor ve Allah’ın neden onu bu kadar kayırdığını merak ediyordu. Günlüğüne yazdığına göre, tek bir noktaya odaklanıyordu. “Babam bana şunu öğretti: Düşün. Aklını kullan. Asla sinirlenme. Yeterince vurursan devrileceklerdir”.¹¹

Çok sonraları bir arkadaşına yazdığı mektupta, korkmasına rağmen nasıl yumrukla kavgaya girdiğini anlatıyordu. “Bunu

yapacak cesaretin var, çok düşünmeden kullan cesaretini” ve sonunda “paraşütle atlamadan önce geceleyin titreyeceksin”. Askerî kariyerinin ilk döneminde kendisinden iri bir donanma boksörü ve bakım şefinin tacizine uğradı. “Bohemiya kökenli olduğum için... Benden nefret ediyordu... Sürekli kavga çıkaracak fırsat bekliyordu”. Adamı sabahın saat 4’ünde küfrederek şaşırttı. Koğuştan kalktı. Öfkelenen hasmını karşısına, kör edici ışığın karşısına aldı. “Bu küçük hile kadimdir; ama heyecanlı çocuklar ASLA (bu gibi avantajları) düşünmez. Daima her elime birer tane olmak üzere iki yüzük takarım. Ama bu tatlı HAZIRLANILMIŞ olayda ikisini de -birisi yakut diğeri kardeşlik amblemi taşıyan iki yüzüğü de- sol elime, geniş bir alanı etkilemesi için iki ayrı parmağıma taktım... Herhangi bir uyarıda bulunmadan, çok hızlı bir şekilde vurmaya başladım... doğrudan sol yumruklarla... burununu hissettim... Çene kemiklerini kırdım...”¹²

Problem çözülmüştü.

1933 yılında, onun üniversiteyi bitirmesini isteyen babasını hayal kırıklığına uğratarak deniz piyadelerine katıldı ve birliğin boks takımına katıldıktan sonra bir dizi yerel ve bölgesel ring zaferlerinin ardından, deniz piyadelerinin gayriresmi ağır sıklet boks şampiyonu haline geldi.¹³ Bu dört yıllık askerî görev dönemi için sonraları “hayatımın en mutlu dört yılı” diyecekti. “Deniz piyadeleri o tarihte çok sertti, ben bu işi sevmiştim”. Şikago İlerleme Çağı Dünya Fuarı’na katılan deniz piyade birliğinin parçası olarak, 1934 yılında Max Bear, Jack Sharkey ve o tarihte elli iki yaşında olan ilk siyahî ağır sıklet şampiyonu Jack Johnson’la gösteri dövüşleri yaptı.¹⁴ Bütün gösteri maçlarını kaybetti; ama hepsini bir ayrıcalık olarak gördü: “O arkadaşları sevmiştim”.

Acıya dayanıklılığı inanılmazdı. “Hiç kimse beni konuşturamaz” diye yazıyordu. “Tırnaklarımı çekmeyi denedim.. kendimi yaktım... dişlerimi törpüledim”. Taşıt motorlarının bulunduğu devasa bir duvar rafının çöktüğü ve birkaç deniz piyadesini öldürdüğü kötü bir kazada bir ayağı ezildi. Başparmağı tamamen kırılıp kalıcı olarak diğer parmağın altına girmişti. İki parmak çapraz yapılmış gibi görünüyordu.¹⁵ Doktorlar bir daha asla yü-

rüyemeyeceğini ve kesinlikle boks yapamayacağını söylediler. Yanılıyorlardı.

Görüşü ve atış yeteneği çok iyiydi ve daha önce deniz piyadele-
rinin şampiyon tüfek takımının üyesi olmuştu. Bu takım 1930'lu
yıllar boyunca yıllık Ulusal Tüfek ve Tabanca Atış Yarışmaları-
nın hakimiydi. Deniz piyadelerinden ayrılıp ordu silah eğiticisi
olduğu Ft. Benning'e gidene kadar, ordudaki en iyi atıcı olarak
tanınmıştı.¹⁶ Ft. Benning'te bir sınıfa el bombası eğitimi verirken,
el bombasının erken patlaması üzerine neredeyse bir gözünü
kaybediyordu.

Bazata isyankâr bir mizaca sahipti ve otoriteye saygı duymuyor-
du. Onun Jedburgh takım arkadaşı ve sonradan Washington'da
Harvard Yunan Araştırmaları Merkezi Müdürlüğü'nden emekli
olan Bernie Knox, onun "hem fiziksel hem de sözel olarak insan-
ların nefeslerini kesen ve askerî bir ortamda asla kabul edilemez
görülen eylemler ve sözlerinden dolayı başına bir şey gelmeme-
sini sağlayan arsız bir cesareti vardı".¹⁷ Albaylara "şeker" şeklinde
hitap ettiği¹⁸ ve manevralara bornoz ve terlikle çıktığı, sırt çan-
tasına yastıklar da koyduğu bilinmektedir.¹⁹ Bazen sinik bir gü-
lümseme ve kurnazca bir bakış takınır, bu da muhatabın tetikte
durmasına neden olurdu. 1934 yılında ABD Wyoming buharlı
gemisinde, yaşlı gemide bir deniz yüzbaşısı başına vurarak yara-
ladı. "Bana karşı çok kibirli davrandı ve ben de ona bir yumruk
patlattım" diye itiraf edecekti sonraları. "Birinci sınıf bir askerin
yapacağı bir iş değildi".

Ancak zor zamanlarda ona güvenebileceklerini bilen komutanla-
rı onu affetti. 1945 yılında OSS'deki üstü "Bu subayın büyük bir
inisiyatifi, enerjisi, fiziksel cesareti ve cüreti var" diye yazıyordu.²⁰
Dokuz yaşında bir çift kanatlı uçaktayken, kapı aniden açıldı.
"Durum korkutucu biçimde davetkârdı... Tutup kapattım. Bunu
çok sevdim. Bana göre onu tek başına yapmak -bir bilinmeyene
tek başına gitmek- cesaret işiydi". O bir eylem adamıydı; kuralları
takmadan, "yasal usulü beklemeden" daima fırtınanın içine gir-
meyi yeğliyordu. Sonuç olarak, deniz piyadeleri devletin kiralık

katili olarak kariyerinin başlangıcı oldu. Tutarsız, kişisel olarak şifrelenmiş, anlaşılması güç birçok günlüğünde -çünkü o tarihte istihbarat dünyasında o kadar uzun süredir bulunuyordu ki, yazdıklarını gizlemeye çalışmak alışkanlık olmuştu- şu oldukça anlaşılır pasajı yazıyordu: “1933 yılı mart ayında deniz piyadele-
rine katıldıktan sonra -O (Bazata) Springfield 30-06 Model 191 tüfeği ustaca ateşledi. İlk seferinde... ve hatta ilk yılında böyle bir başarı çok nadir görülen bir şeydi... Bu ve muhtemelen başka nedenlerle -Baz yavaş yavaş- deniz piyadeleri suikast takımına katılma istekliliğini göstermeye başlamıştı. Baz bunu tamamen kabul etmediği gibi, ret de etmedi...”²¹

Günlüklerinde birçok kez yazdığı üzere, bir gemi biriminde çalışırken bu görevi ilk kez Küba’da yerine getirdi. Kendisine özel emirler verilmişti. “Benim profesyonel görevim 4 Eylül 1933 tarihinde bir darbe girişimiyle Gerardo Machado hükümetini deviren -o tarihte- çavuş olan Herr Batista’yı (Fulgencio Batista) öldürmektir. Batista’yı da 1959 yılında Fidel Castro devirmişti”. Ancak Bazata geminin kenarından kayıp, başüstü suya düştükten ve kıyıya yüzdükten sonra, son dakikada oradaki gizemli bir dost tarafından karşılanmıştı. Onun geleceğini biliyorlardı; Bazata’nın yazılarında “Peter/Paul” takma ismiyle şifrelediği ve Bazata’nın hayatında daha sonra tekrar ortaya çıkacak olan dostu, onu uyardı. Gayet anlaşılabilir bir şekilde, -eğer böyle bir olay olmuşsa- bunun kaydı araştırmacılara açık olmayacağı gibi böyle bir kayıt da olmayabilirdi. Bir suikast emri çok hassas bir emir olup büyük ihtimalle sözlü olarak verilmiştir. Ancak Bazata’nın CIA kayıtları, o tarihte o bölgede bulunan ABD donanma gemilerine komuta eden Tuğamiral C. S. Freeman’dan “bir tavsiye mektubu” aldığını göstermektedir.²² Mektupta “30 Ocak 1934 tarihinde -kabaca Batista iktidarı ele geçirdikten üç ay sonra- Küba’daki durum esnasında istihbaratla bağlantılı olarak yerine getirdiği hizmetlerden dolayı” övülüyordu. Aynı kayda göre dokuz ay sonra, Bazata 1. Sınıfa (onbaşının üstü) terfi ettirilmişti.

Liberatör paraşütçüleri atacağı alana yaklaştı ve üç Jedburgh teyakkuza geçti. Şimdi açık olan uçağın arkadaki bomba atış yeri üzerinde ahşap zemin ve metal tutaçları bulunan “Joe deliği”nde, ayakları yaklaşık 1,2 metre genişliğindeki çıkışta sallanarak pozisyon aldılar. Dışarıdaki havanın gürültüsünü, şu anda kulakları sağır eden motor gürültüsü bastırıyor, casusların kimliklerini gizlemek için zaten sınırlanmış olan konuşmayı neredeyse imkânsız hale getiriyordu. Bu yüzden paraşütçülerin gözleri sevk memuruna, onun gözü ise özellikle renklendirilmiş ışıklardıydı. Çoktan parlamaya başlamış kırmızı ışık “eyleme hazır” anlamına geliyordu. Kısa süre içinde yanacak yeşil ışık ise “git” anlamına gelecekti.²³

İşareti eliyle verecekti.

İleride, uçağın altındaki karanlığın ortasında yerel köylülerden oluşan endişeli Maquis arasında, atlamak üzere olan Jedlerin yalnızca “Emile” kod adıyla tanıdığı genç, yetenekli İngiliz özel kuvvetler ajanı George Millar da vardı.’ Yoğun ormanın ortasındaki açıklık bir alanın kıyısında bekleyenler, iniş alanını uçağı gece karanlığında tespit edip telsizden uygun şifreli cevabı aldıktan sonra yakılacak ateşler ve lambalarla kabaca işaretleyeceklerdi. Onüç kilometre ötedeki ana yolda Alman devriyeler bu tür bir faaliyeti tespit etmek için dolaşıyorlardı.

Burası havadan indirmenin en tehlikeli kısmıydı. Uçak dağlar arasında korunmasız bir şekilde yavaşça uçacaktı ve yaklaşık 70 metre kadar bir yükseklikten malzemeyi bırakacaktı.²⁴ Etrafta düşman uçakları uçuşuyordu. Mürettebat daha önceki bir malzeme atma operasyonunda bir top atışıyla vurulmuştu. Bir ikiz motorlu savaş uçağı -Junkers 88- Liberatöre saldırmış, kuyruk makinalı tüfeğine zarar vermiş ve bir küvet genişliğinde delik açmıştı.²⁵ Saldırı, uçağı yakındaki bir uçaksavarın menziline soktu. Burada şarapnel parçalarından iki mürettebat yaralandı. Malzeme bırakma görevi iptal edildi. Mürettebat ve Jedler üç motorla

* Millar, kaçanakadar esir olarak bulunduğu Kuzey Afrika’daki başarılarından dolayı madalya almış ve 1946 yılında ünlü hatıratı *Maquis*’i yayınlamıştı.

üsse dönebildikleri için şanslıydılar. Bu yüzden bu Ağustos gecesinde tedbirli olmaları anlaşılabilirdi.

Şimdiki plan ilk önce dalmak ve Maquis'e, Millar'ın sürekli talep edip durduğu cephaneyi -Pusu tüfekleri, mühimmat ve ellerindekinden daha uzun menzilli telsizleri- bırakmaktı. İlk atış uçak pilotlarına "Hazineci" kod adlı atma bölgesine yeniden yönelme şansı verecekti. Burası kiliseleri ve Roma dönemine kadar uzanan, M.Ö. 58 yılında Julius Caesar tarafından kurulmuş olan harabeleriyle antik bir kasaba olan Besancon'ın onüç kilometre kuzey-kuzeydoğusundaydı. Bir nehir ve dağlarla çevrili kasaba, o zamandan bu yana 1674 yılında Fransa'ya giren barbarlar tarafından ele geçirilmiş, 1814 yılında Avusturyalılar tarafından bombalanmış ve şimdi de geri çekilen Nazilerin büyük çoğunluğunun yolu üzerindeydi.

Malzeme bırakma görevi engelsiz yerine getirildi. Aşağıdakiler araziye yakınlığında büyük uçağın aydınlatılmış altının bir görüntüsünü yakaladılar. Uçak daha sonra tekrar yükseldi ve geri döndü. Uçağın içinde, ikinci iniş noktasına yaklaşırken yeşil lamba yandı. Sevk edici bu uyarıya uyarak elini kısa, hesaplı aralıklarla indirmeye başladı. İlk önce Chapel, sonra Floyd ve en son Bazata atladı. Chapel ve Floyd kolayca indiler. Ancak Bazata için yere yaklaşırken bir şeyler ters gitti. Kaynaklar nerede ve neden sorunla karşılaştığı konusunda - çıkıştan atlarken veya aşağı inerken paraşütünün statik teli, yani uçağa bağlı ve paraşütü hızla açmak için kullanılan tel, kasıklarına yakın yerden yakalamış üniforması ve atlama giysisini yırtarak kasığında kemiğe kadar uzanan bir kesik açmıştı- birbiriyle çelişmektedir.²⁶ Bu kaza onu iniş için yanlış pozisyona sokmuştu ve kendi yazdığına göre yetmiş ila otuzbeş metre yükseklikten atladığı için, pozisyonunu düzeltme şansı bulamamış ve çok kötü -yüz üstü- düşmüş ve yaralanması artmıştı.

Arkadaşı ve Jedburgh meslektaşı ve (mektup yazdığı tarihte) CIA direktörü olan arkadaşı Bill Colby'ye onlarca yıl sonra "Orada can çekiyor, -adamlarımın güvenliği ve misyonun başarısı için-

endişee diyordum” diyeyazacaktı.²⁷ Millaronu “yaraları içindedehşete düşmüş halde” yatarken bulup, yakında Almanlar olduğu için hemen orayı terk etmesi gerektiğini söylediğinde, yine de kendisini toparlayabildi. Diğerlerinin yardımıyla etraftaki ağaçlık alanda saklanan bir kamyonu ulaşabildi. Yakılan ateşleri söndürerek hep birlikte kaçtılar. Yanlarında bir doktor yoktu. “Doktorum kendimdim... Lanet kesikleri küçük parmaklarımla diktim”. Kalçası “üç hafta boyunca kara bir balon gibi şişmişti”. Ancak “hiç kimseye güvenmediği” ve ebeveyni “fizikî durumundan asla yakınmamayı” öğrettiği için,²⁸ Londra’daki İngiliz patronlarına bu yaralanmadan hiç söz etmemiştir. Geriye gönderdiği ilk rapor şu şekildeydi: “Jedburgh CEDRIC 28 Ağustos’ta takımın güvenle ulaştığını bildirir... Hemen örgütlenmeye başlanmıştır...”²⁹

Yeni gelenler arka yollardan eski bir Fransız askerin çiftlik evine götürüldü. Orada -en azından bir süreliğine- kalmaları için düzenlemeler yapılmıştı. Bölgedeki yoğun Alman varlığı nedeniyle, sivil kıyafetler giymeye ve uniformalarını yok etmeye karar verdiler. O andan itibaren eğer yakalanırlarsa, Naziler tarafından üniformalı askerler gibi savaş esiri statüsü verilmeyecek, casus kabul edilip öldürüleceklerdi. Jedlere ev sahipliği yapan Millar, ilk başta onlara bakıcılık yapacak olmaktan dolayı kaygılı olduğunu yazıyordu. Ama Bazata tüm yaralarına rağmen kısa sürede onun hayranlığını kazandı. “İri Amerikalı” konuştukça, “benim isteksizliğim azaldı” diyordu. Bazata “iri, Rus görünüşlü bir yüze sahip... zeki... konuşkan bir sert adamdı... Tasavvurunun geniş alanında noktaları birleştirmeyi seviyordu... ve iyimser haberler yazan bir gazetenin editörünün yapacağı gibi bölgenin acil ihtiyaçlarını hemen belirledi ve netleştirdi. O işini iyi yapan bir adamdı”.³⁰

Aylar boyu oldukça tecrit edilmiş bir halde yaşayan Millar, Bazata’nın gelişinin Müttefiklerin onun zor şartlar altında örgütlemekte olduğu savaşçılara yardım etme konusunda ciddi olduğu anlamına geldiğini hemen fark etti. Londra’dan daha fazla malzeme getirmeye istekliydi. Bazata’nın şansına, etraftaki yoğun Alman varlığı yüzünden yerel Maquis şefleri onlarla üç gün boyunca

* Muhtemelen casuslara karşı tedbirli davrandığına gönderme yapmaktadır.

buluşamadılar. Böylece Bazata kendisini toparlama fırsatı buldu. Ayrılmadan hemen önce şans eseri cebine koyduğu³¹ sulfanilamide'i kullanarak,³² yarasına rağmen aktif biçimde çalışabilecek hale geldi. O ve Millar, daha fazla malzeme atılmasını beklerken, çabalarını Almanların Besancon-Belfort yolundaki seyahatlerini ve Besancon'dan (bir başka antik kasaba olan) Belfort'da uzanan ve yerel Alman trafiğinin işlediği demir yollarını taciz etmeye yoğunlaştırdılar. Patton'ın Üçüncü Ordusu'ndan kaçan Naziler, koridor boyunca buldukları bütün ulaşım araçlarına -otomobiller, at arabaları, bisikletler, atlar- el koyarken zalimce davranıyorlar ve karşı çıkanlara ağır cezalar veriyorlardı. Bazata'nın daha sonra yazdığı gibi "varışımızdan sonraki iki gün içinde bize bitişik üç köyü yaktılar".³³

Bazata ve adamları kısa süre sonra kaçmak zorunda kalacaklardı. Zayıf güvenlik yüzünden, sürekli olarak Almanların takibindeydiler.³⁴ Onların örgütlediği Maquis de dağınık haldeydi. Onlara ulaşmak için bir otomobil kullanmak zorundaydılar. Millar, başka bir bölgedeki Almanlardan çalınmış parlak siyah bir Citroen buldu. O ve Bazata sahte kimlikler ve müthiş cesaretleriyle Gestapo ajanları" gibi davrandılar. Bu arada keşifler yapıyor, savaşçılarla buluşuyor ve sabotaj planları yapıyorlardı. Buldukları yerde düşmana yardım edebilecek telefon hatlarını kesiyorlardı.

Bir başka şans eseri, Almanlar için savaşmaya zorlanan 650 Ukraynalı askerden oluşan bir birlik buldular ve onları Maquis'in yardımıyla Nazi muhafızlarını öldürmeye ve direnişe katılmaya ikna ettiler. Ama iki lider hâlâ müthiş bir silah ve mühimmat eksikliği yaşıyordu. Londra'dan gelen altmış malzeme konteynerinin bırakılması görevi başarısız oldu. İletişim eksikliği nedeniyle, malzeme atma görevi yerdekilerle koordine edilemedi ve Naziler bu nakliyeden haberdar oldu. Altmış konteynerin hepsi arama yapan Alman askerler tarafından bulundu. Bu başarısızlık Bazata'yı öfkeliendirdi. Londra'yı telsizle arayarak çok değerli

* İlk "mucize" ilaçlardan birisi olan Sulfanilamide 1930'lu yıllarda keşfedilmişti ve yaygın olarak "sulfa" adıyla biliniyordu.

** Nazi gizli polisi.

silahların yanısıra, kendisi ve Millar'ın Maquis arasındaki prestijini de kaybettiklerini bildirdi. Yerel savaşçılar sözde önemli Müttefik liderleri Bazata ve Millar'ın neden sevkiyattan haberdar olmadığını merak ediyorlardı.

Çözülmesi gereken bir düğüm vardı. Ama çekici ve becerikli Bazata'nın -acılı ve takatten düşüren yarasıyla başa çıkma biçimi nedeniyle etrafındakilerin gözünde artan değerinden söz etmiyoruz bile- "Zekası aşırı keskindi" diyordu Millar. "Kısa süre sonra çeşitli süslü konuşmaları ve abartmalarıyla yerel alışkanlıklara adapte olmuştu. Çünkü o doğuştan palyaçoymdu".³⁵ İsteksizliklerine rağmen, çeşitli yerel şefler onların tereddütleri karşısında sabırsızlanan hoş Amerikalıya ısınmışlardı.

1 Eylül tarihine kadar o ve Millar, Besancon-Belfort hattı dâhil tâli yollar ve demiryollarında, ellerine geçirdikleri silahlarla çekilen Almanlara günlük olarak saldıran çeşitli direniş çeteleri kurdular. Besancon'ın doksan kilometre kadar kuzeydoğusundaki Belfort, İsviçre yakınlarından Almanya'ya dağların arasından geçerek ulaşan bir antik ve manzaralı geçit olan "Belfort Geçidi"ne çıkış kapısıydı. Günün birinde Bazata ve bir sürücü, gizli polisler yani intikamcı Gestapolar dâhil Nazi kaynayan Belfort'a gittiler. Sürücüden ayrılan Bazata gün ışığında ana tren istasyonuna doğru tek başına yürüdü. Hangi treni vurmak istediğini belirlemek için keşif yaptıktan sonra, kasabalılardan da bilgi aldılar ve gizlice istasyona girip Almanya'ya gidecek bazı önemli kaçış trenlerine zarar verdiler ve ayrılırken de rayları dinamitlediler. İmha edilen trenlerin ve can kayıplarının sayısı konusunda belgelerde ayrıntı yok. Ancak Albay James R. Forgan, ordudaki en yüksek ikinci cesaret madalyası olan Seçkin Hizmet Haç'ını Bazata'ya verirken, Bazata-Millar öncülüğündeki savaşçıların diğer övgüye değer tren sabotajları yaptıklarına dikkat çektikten sonra şunları yazıyordu: "Bundan sonra Almanlar artık bu bölgede demiryolu ulaşımını kullanmaya teşebbüs edemediler".³⁶

4 Eylülde Bazata eylem sonrası raporunda³⁷ şunları yazıyordu: "Alman 19. Ordusu'nun geri kalanlarının tamamının" kendi

bölgesinden yavaşça “kamufle edilmiş sivil araçlar konvoyu halinde” geçtiklerini yazıyordu. Gerekli silahları olsaydı, zaten çökme noktasında olan araçları patlatabileceğini düşünüyordu. Bir kitap yazmaya karar verdiği yıllar sonrasına kadar yazmadığı husus, 19. Ordu askerleri arasına nasıl cesurca girdiği ve onlarla İngilizce konuştuğu, yakın dönemde bir Fransız dil öğrencisi olduğunu, yorulduğunu söylediği ve gerekli tedarik malzemelerini yerel halktan satın aldığıdır. Orada tam yerinde istihbarat sağlıyordu. Taleplerine cevap olarak, Londra sonunda on subay ve bol malzemeyle özel bir misyon gönderdiklerini bildirdiler ve misyonu kabul etmek için bir gizli araziye hazır tutmasını istediler. Ancak ertesi gün yapılan keşifte, yakınında birkaç kasaba ve köyün bulunduğu seçili bölgenin Alman askeri kaynadığını gördüler. Düşman her yerdedi. O ve Millar aceleyle Floyd’un Londra’yı telsizle arayarak subayları geri çekmelerini, ama malzeme konteynerlerini bırakmalarını istediler. Silahlara bu riski alacak kadar ihtiyaç duyuyorlardı.

Millar’ın daha sonra yazacağı üzere,³⁸ tarlayı işaretlemek için ateş yakmak “delilik” olacaktı ama sinyal vermek ve malzeme atılacak yere rehberlik etmek için el fenerlerini kullanacaklardı. O gece Citroen’e bindi ve Besancon’ın kuzey-kuzeydoğusunda bulunan Vieilley’in yakınında bulunan malzeme atılacak alana yöneldi. Ancak yolun üstündeki küçük bir kasaba olan Loulans’ta yenilmiş ve Doğuya doğru güçlkle yürüyen birçok perişan Nazi’ye rastladı ve onlara yol vermek zorunda kaldı. Aynı zamanda tanklar da geliyordu. Biraz daha fazlasını görmek için, arabayı sürücüyü birlikte bıraktılar. Geri döndüklerinde Panzer üniformalarındaki iki Almanın arabaya el koymaya çalıştığını gördü. Şans eseri, (arabanın anahtarı ondaydı) aptal rolü yaptı ve onlar kendilerini göstermeden önce gelmemeleri için işaret vermeyi başardı. Almanlar arabayı almak için komutanlarından izin almak üzere oradan ayrıldıklarında, üçü birden arabaya atlayıp oradan uzaklaştılar. Geç kalmışlardı ve malzeme atılacak alana ulaşmak için hızlanmaları gerekiyordu.

Çok sayıda Alman’a rastladıkları için daha fazlasıyla ve hatta bir tankla karşılaşmamak ve dolayısıyla açıklayamayacakları husus-

larla uğraşmamak için arka yollardan geçtiler. Yoldaki köylerden olan Cirey köyüne yaklaştıklarında, Millar'ı tanıyan birisi tarafından durduruldular. Kadın onları geri dönmeleri için uyardı. Almanların köyde olduğunu ve onlara doğru geldiğini söylediler. Bazata ve Millar arabadan çıktılar. Atların ve kalabalığın gürültüsünü duyabiliyorlardı. Kadının uyarısını dikkate almaya karar verdiler. Sürücü arabayı telaşla dar yolda geri döndürmeye çalıştı ama motor çalışmadı. O sırada karşılarında birisinde makinalı tüfek diğerinde ise bir tüfek olan iki Alman belirdi. Bazata'ya göre aralarında elli metre bile yoktu. Bazata ve Millar'ın savaştan başka çaresi yoktu. Tüfekleri arabadaydı. Almanlar ateş etmeye başladılar. "Bu kez bizim çılgın şoför önündeki her düğmeye en az seksen kez bastı" diye yazıyor Bazata.³⁹ "Sonunda araba çalıştı ve içine atladık". Onlar geri kaçarken en az yetmişbeş kez aralarından ateş edildi ama kurşunlar isabet etmedi. "Bazata arkada yerde yatıyordu" diye yazıyor Millar. "Kalktığında hep birlikte kahkahalar attık. Ve Almanların isabet ettirememesi nedeniyle Tanrıya şükrettik".⁴⁰

Sürücüleri ormana ulaşana kadar delice sürmeye devam etti. Ormana ulaştıklarında arabayı çalılarının içine sakladılar ve izleri silip, yaya kaçmaya devam ettiler. Bu arada gruplarından diğerleri malzemenin atılacağı yere ulaşmışlardı ve korkusuz Maquis lideri Georges Molle, yakın çevrede Almanların bulunmasına rağmen, karanlık tarlaya çıkmış ve "elektrik lambasını" şifreli biçimde yakıp söndürüyordu. Malzeme atma tam bir başarıyla sonuçlandı, hemen hemen tüm konteynerler o tarlaya düştü. Kırkaltı konteyner aceleyle toplandı ve içindekiler -tüfekler, mühimmat, el bombaları, anti-tank silahları- yerel direniş gruplarına dağıtıldı.

Millar, Bazata ve sürücü, olup bitenden habersiz geceyi ormanda korku içinde saklanarak geçirdiler. Etraftaki yollarda bulunan Almanlardan yukarıda olmak için tepelere tırmandıklarında ilerleyen Müttefiklerin (muhtemelen Patton'ın Üçüncü Ordusu) uzaktan gelen makinalı tüfek atışlarının sesini ve kokusunu

* Bazata olay sonrası raporunda ellerinde tabancaları olduğunu ve Almanlara ateş ettiklerini belirtirken, Millar ateş etmediklerini söylüyor.

duydular. Yukarısının oldukça güvenli olduğunu düşündükleri için, uyumaya çalıştılar. Ancak gece boyu Almanların ormandan gelen sesleri onları uyutmadı. Her ne kadar askerler özellikle onları arıyor olmasa da, etraflarının çevrili olduğu açıktı. Gece yarısına doğru yağmur yağmaya başlayarak, zaten kaçırdıkları malzeme atma eylemine ilave olarak şartları daha da kötüleştirdi. Millar, yalnızca Bazata'nın şaka yaptığını anlatıyordu. Ama o bile sıkıntılıydı. Şu ana kadar yaptıkları herşey malzeme atma alanına ulaşabilmek içindi. Ama başaramamışlardı. Şafak vakti, harekete geçmedikleri takdirde yerlerinin bulunacağına karar verdiler. Farklı yollar izleyerek mümkün olduğu kadar sessiz biçimde, Almanlarla dolu ormanda süründüler ve mucize eseri açık alana güvenle ulaştılar. Malzeme atılmasının başarılı olduğu haberini alınca da çok sevindiler.

6 Eylül'de Millar ve Bazata yeni silahlarla donattıkları bir Maquis çetesine öncülük ederek, Besancon-Belfort yolunda birkaç konvoyu pusuya düşürdüler. Yetmiş Almanı öldürdüler ve yalnızca bir kayıp verdiler. Büyük bir başarı kazanmışlardı.⁴¹ Hemen hemen aynı günlerde üç genç ve yeni eğitilmiş Maquis'i bir Welrodla' Besancon'a gönderdiler ve komuta kademesinin ikinci sırasında bulunan bir Gestapo ajanına suikast düzenlediler.⁴² Daha sonra Besancon'un kuzey batısında bulunan ve Belfortla kara ve demiryolu bağlantıları bulunması nedeniyle geri çekilen Almanların ana rotası üzerinde bulunan büyük bir kasaba olan Vesoul'daki Gestapo şefine suikast gerçekleştirdiler.

Doubs Nehri üzerindeki köprüyü imha etme girişimleri başarısız olduktan sonra, buranın Müttefik uçakları tarafından bombalanmasını sağlamaya çalıştılar. Onlara bunun yapılacağı bildirilmesine rağmen, hava saldırısı asla gerçekleşmedi. Bu da Bazata'nın ihtiyaçları olan herşeyi kendilerinin yapmaları gerektiği inancını pekiştirdi. Bu arada iyileşmemekte inat eden yarasına rağmen, Bazata azimli bir komanda olarak pusular kuruyor, keşifler yapıyor, bölgesindeki makinalı tüfek yuvaları gibi askerî istihbaratı

* II. Dünya Savaşı'ndan hemen önce İngilizler tarafından tasarlanmış ilk susturuculu tabancalardan birisi.

ezberliyordu. Bütün aksiliklere rağmen, küçük yerli ve yabancı direnişçi çetesiyle mümkün olan her türlü sabotajı düzenliyordu. Bazen Millar’la görüş ayrılığı yaşıyorlardı. Ama Millar’ın *Maquis*’te yazdığına göre “Bazata neşeli bir yoldaştı. Macera beni öldürürken... onu canlandırıyor... Söylediklerine gerçekten ilgi göstermeye ve kişiliğini tanımaya başladım”. Bazata “Açık zıtlıkların adamıydı; hem mutsuz hem de neşeliydi. Açgözlülük ve cömertlik, tembellik ve üretkenlik, duyarlılık ve zalimliğin harmanlanmış haliydi”. Ama daima kararlıydı. “Onun bu kararlılığının bizi Alman işkence hücrelerine götüreceğinden korkuyordum. Bu çalkantılı Bazata ile Alman hatlarına doğru yürümek, tıpkı gemi olmayan bir atı, atın hakkında hiçbir şey bilmediği bir uçuruma doğru sürmek gibiydi”.⁴³

Besancon yakınlarındaki bir köyde keşif yaparken, o ve Bazata hepsi de bir tür zorunlu çalışma projesine katılmış Almanların çevirmesine takıldılar. Altıyüz asker ve Gestapo kasabayı kuşatmıştı ve sahte kimliklerinin bir yararı olmayacağını biliyorlardı. Çünkü yerel Fransızlar Almanlarla işbirliği yapıyordu ve Bazata’nın güçlü New Jersey aksanı ile konuştuğu sınırlı Fransızcası böyle bir denetimi geçemezdi. Bir yandaşlarının evine sığındılar ve Bazata akıbetlerini düşünürken, bazı yaşlı köylülerin yeni yağmış yağmur sonrası ortaya çıkan mantarları topladığını pencereden gördü. Aniden nasıl kaçacaklarını bulmuştu. O ve Millar battaniyeleri şal gibi kullanarak, köylü sepetlerini aldılar ve ikisi birden diğer yaşlılara katılmak için araziye çıktılar. Eğilip mantar toplamaya başladılar. Etraflarındaki askerler onlara nadiren bakıyorlardı. Peki şimdi nasıl kaçacaklardı? Açık alandaydılar ve ormanla aralarındaki bölgede büyük ölçüde askerler vardı. Bazata bir şamata koparmaya karar verdi. Eğilip, emekleyerek ve mantar toplayarak yavaşça “en iri cüsseliye” doğru yavaşça ilerlemeye başladı. İlgisizce dikilen Alman’ın önüne gelince aniden yüksek sesle ve net bir şekilde bağırmaya başladı: “Oğlum, pelerinime ve mantarlarıma basıyorsun!” onu itti ve geniş bacakları arasından geçti. Bu arada Millar da “hızla kaçmaya başladı. Arkasından ateş açan Almanlar hiçbir şey vuramadı”. Askerler Millar’a odaklanıp,

bir süre ardından koşarken, Bazata “hızla ormana dalıverdi”.⁴⁴

İkisi de kaçmayı başarmışlardı.

Ama hemen hemen güvenli bölgeye ulaştıkları sırada, Bazata tehlikenin içine geri dönmeyi öneriyordu. Bu günlerde onların da tahmin ettikleri gibi ABD güçlerinin (büyük ihtimalle Patton’ın Üçüncü Ordusu ve Alexander Patch’ın Yedinci Ordusu) güneyden ve batıdan oraya yaklaştığına dair haberler almaya başladılar. Bazata bölgedeki Alman savunma mevzilerinin tam yerlerinin haritasını çıkarmıştı ve bunu gelen Müttefiklere ulaştırmak istiyordu. Millar karşı çıktı. Gördükleri gibi bölge Alman kaynıyordu. Yakalanma ve cezalandırma tehlikesi çok artmıştı. Müttefiklere ulaşabilmek için yaklaşık elli kilometre boyunca düşmanların işgal ettiği bölgeyi ve büyük bir kısmını yürüyerek kat etmeleri gerekiyordu. Millar daha sonra *The Maquis* adlı eserinde “Bazata’nın bacağının bunu yapabilecek kadar güçlü olduğunu da sanmıyordum” diye yazıyordu. “Ama o kendi işini yapmakta uzmandı ve benim bu plandan korkaklık veya mantıklı davranmaktan dolayı emin olamadığımı fark etmesinden de korkuyordum”.⁴⁵

Bazata galip geldi. İki gece sürekli devriyelerden saklandıktan; Almanların hemen altlarında toplanmalarını dondurucu soğuk ve yağmur altında bir dağın tepesinde bekledikten ve uzakta yanan köyleri izledikten sonra, Bazata zaman zaman yoldaşının “ihtiyatlılığı”na öfkelenerek ve zaman zaman da şakalar yaparak yola devam etmelerini sağladı. Yola devam etmelerinin intihar olacağını o da kabul ediyordu. Ancak Londra’nın talep edildiği takdirde, ilerleyen ABD birliklerine yardım etmek için bölgelelerine 1000 paraşütçü indirmeyi önermesi üzerine, Millar’ın tavrı bile değişti. Bu haber, hayati bir stratejik hedef olan Belfort Geçidi’nin kapanması için çok önemliydi.

Bir muhbirin Amerikan birliklerinin kesin olarak Besançon’ın güneydoğusunda bir kasaba olan Rigney’de olduklarını bildirdiği sırada, Belfort’ın batısındaki Vesoul’un yakınında, kuzeyde idiler. Ancak Almanlar Rigney’e ulaşmak için geçmeleri gereken Ognon

Nehri üzerindeki köprüleri havaya uçuruyorlardı. Yalnızca bir köprü kalmış gibi görünüyordu: güneylerindeki kasaba olan Cenans'taki köprü. Ve düşman mühendisleri ona da patlayıcı yerleştirmeye başlamıştı. Muhbir daha oradan yeni gelmiş ve onları görmüştü. Bazata'nın "Onları acele ettirebiliriz, değil mi?" diye yerinden fırladığını yazıyordu Millar.⁴⁶ Yakın tarihte bir büyük Terrot motosiklet edinmişlerdi ve yalnızca Millar sürebiliyordu. "Eğer bana tutunursan" diye cevap verdi, "motosikleti bizi oradan geçirecek kadar hızlı sürebilirim".

Saklandıkları hendekten çıkar çıkmaz "canavar"a bindiler ve hızla sürmeye başladılar. Her ikisinin de tabancası vardı, ama Millar Bazata'yı ateş etmesine izin vermeyeceği konusunda uyardı. Cenanda yollar çok bozuk olduğu için iki eliyle birden ona tutunması gerekiyordu. Millar gidebildiği kadar hızlı sürüyor, saatte yetmiş mil hıza ulaşmış halde, Bazata'nın hıza alışması için tepelerden ve çukurların üstünden geçerek gidiyordu. Bazı çukurlarda "Bazata neredeyse benim üzerimden atlayacak gibi oluyordu. Gözlerimden yaşlar geliyordu" diye yazacaktı.⁴⁷

Köprü dik bir tepenin eteğindeydi. Tepenin dibinden yüz metre ileride köprünün girişi duruyordu. Tepenin zirvesinden aşağı kıvrıldıklarında Millar motosiklete tam gaz verip aşağı doğru hızlandı. Ne yapacağını biliyordu ve sonuçlarını umursamıyordu. "O süratin bulanıklığı içinde köprü bize doğru sıcıyor gibi görünüyordu". Köprünün yanında "birkaç kişi" ve iki kamyon görüyordu; ancak hızın yoğun konsantrasyonu içinde motosikletin gürlemesi dışında hiçbir ses duyulmuyordu. Bir tümseğe çarptılar ve "koca makine zeminden havaya yükseldi ve havada ters döneceğinden korkmama rağmen, dönmedi ve Bazata hâlâ yerindeydi".⁴⁸ Köprüye doğru yaklaştıkça etrafındaki tehlikelerin daha çok farkında olan Bazata, şaşırان Almanlar "bize makineli tüfekle ateş ettiler ve köprüyü havaya uçurdular" diye yazıyordu.

* Millar askerlerin onlara ateş ettiklerini ve köprünün havaya uçurulduğunu hatırlamıyor. O köprünün daha sonra havaya uçurulduğunun kendisine söylendiğini yazıyor. Oysa Bazata'nın DSC tavsiyesinde de onlar geçerken köprünün havaya uçurulduğu tekrarlanmaktadır.

Ancak çoktan köprünün öbür tarafına geçmişler ve hızla uzaklaşıyorlardı. Millar “birkaç gün boyunca” Bazata’nın ellerinin göğsünde bıraktığı “siyah ve mavi” izleri taşıdığını söylüyordu.⁴⁹

Nehri geçip, Rigney’e doğru ilerlerken bir Amerikan karakolu tarafından durduruldular. Birçok sorgulama ve yüksek rütbeli subaylara havale sonrası, Yedinci Amerikan Ordusu’nun 3. Piyade Tümeni’nin VI. Kolordu Komutanı General Lucian Truscott’ın karargahına gönderildiler. Bu ordu St. Tropez’den karaya çıktıktan sonra Besancon-Belfort bölgesinden Güney Fransa’ya doğru hareket ediyordu. Bazata’nın raporunda belirttiğine göre, Truscott istihbarat için, özellikle de paraşütcülere ilişkin haberdan dolayı minnettardı ve ikisine akşam yemeği ikram ettikten sonra görüşlerini Londra’ya savaş hattının gerisindeki doğrudan telsiz bağlantısıyla mümkün olduğu kadar çabuk iletmelerini istedi. Millar kavuştukları güvenlik ve rahatlığın biraz daha tadını çıkarmak için emrin tatbikini biraz erteleyebileceklerini düşünüyordu. Ancak daha sonra hatırladığına göre “Bazata’nın çılgın olduğunu gayet iyi biliyordum. Hiçbir şey onu o gece Loulans’a (Vesoul yakınlarındaki üsleri) geri dönmekten alıkoyamazdı. Ve ben de tartışarak zaman harcamayacaktım”.⁵⁰

Terrot motosiklete binip, Alman hatlarına doğru gürleyerek ilerlemeye başladılar. Yol boyu şaşkın Amerikalılar tarafından “yakalanmaları” dışında, işgal altındaki topraklarda büyük bir olayla karşılaşmadan üslerine dönmeyi başardılar. Sonradan Londra’nın paraşütcü indirmekten vazgeçtiği ortaya çıktı. Ancak sonraki birkaç gün içinde Bazata ve Millar, bazıları Jed, bazıları ABD Ordu indirmeleri olmak üzere birçok küçük grubun gelişine tanık oldular. Bu arada Truscott’ın güçleri Loulans için savaşına kadar kuzeye doğru ilerlemeye devam ettiler. Bir pusu görevindeyken Alman ve Amerikan güçleri arasındaki karşılıklı top atışlarının ortasında kalan Bazata, bir şarapnel parçasıyla sol elinden yaralandı ve ona rağmen dalga geçerek telsizden Almanların “yenilmez (olduğunu)... sevimli mor kalp madalyalarının hazır olduğunu” duyurdu.⁵¹ Bazata’ya göre daha ciddi karnından aldığı kurşun yarasıydı.⁵² Tam olarak nasıl olduğu net de-

ğildir. Ancak arabadan gizli bir telsiz mesajı gönderdikten sonra şoförü onu ormana bırakmıştı. Bir Alman doğrudan ona ateş etti. Aslında yara küçüktü, ama kalçasındaki eski travma sorunu büyötmüşü. “Ormana doğru süründüm ve (adamları gelip onu alana kadar) iki gün boyunca orada kaldım.” Kurşunu çıkardılar. Kalçasındaki yara gibi onu da Londra’ya bildirmedi.

Tekrar ayağa kalktığında düşman hatlarından geçerek Amerikan karargâhına, oradan tekrar düşman topraklarına sürekli gitti geldi. Ona “bir Alman generali ve yüz muhafızını yakalaması” emredildi.⁵³ Generalin bulunduğı yere Maquis’e öncölük ederek vardıklarında, Almanlar saldırdılar ve onlar da kaçtılar. “Bu yüzden generalimizi kaybettik”. 11 Eylülde Londra ile telsizle haberleşti. “Herşey çok yoğun. Her yönde Amerikalılar için irtibat görevi görüyorum. Boche’yi erteliyorum... ve arkayı temizliyorum”. Yani sürüden ayrılmış Almanları öldürüyordu. Amerikan güçleri ilerlerken, onlara yardımcı olacak istihbarat bilgileri topluyordu. Çalışmaları böylece sürüp gitti. 21 Eylül tarihine varıldığında, ABD birlikleri Almanları Fransa sınırı dışına sürdüler ve Belfort Geçidi’ni kapattılar. Londra telsizle “Büyük bir iş başardınız ve şimdi eve dönme vaktiniz geldi” mesajını ilettili. Onu almak için bir uçak göndereceklerdi. Bazata daha yapılacak işler bulunduğı cevabını verdi. Tekrar Londra’ya telsizle ulaşip “Şimdi herşey tamamlandı. Yarın Paris’e gitmek üzere ayrılabiliriz. Emile’ye (Millar) bir Amerikan madalyası verilmesini öneriyorum” mesajını iletildiğinde tarih 29 Eylül’dü.

Çok başarılı bir görevdi. Orada bulunduğı dönemde, Seçkin Hizmet Madalyası teklifinde “Bölgedeki direniş personeli sayısı birkaç kişiden 6.000 Maquis ve ilave 1000 Rus (Ukrayna) askeri-ne ulaştı...” deniliyordu. Verilen madalya beratında ise,⁵⁴ şunlar yazıyordu:

“Yüzbaşı Bazata (Fransa’nın bir bölgesine) paraşötle atladıktan sonra, Gestapo ve düşman birlikler tarafından ağır biçimde kuşatılmıştı... ve yaralarına rağmen... sayısı 7000’e ulaşan direniş güçlerini örgütledi ve silahlandırdı; demiryolu ve

karayolu tesislerine karşı... sabotajlar planladı ve uyguladı. Böylece düşman birlikleri ve tedarik malzemelerinin dolaşımını ciddi biçimde kesintiye uğrattı. Alman konvoylarını şaşırtmak için karayolu levhalarını değiştirdi... Onları çok iyi hazırlanmış pusulalara çekti ve onların çok sayıda insan ve motorlu araç kaybetmesini sağladı. Amerikan güçlerinin ulaşmasıyla birlikte... Yüzbaşı Bazata büyük bir kişisel risk alarak,... tamamen... sivil giysiler içinde düşman hatlarını geçti ve değerli istihbaratlar sağladı”.

Almanların Maquis'in gücünü büyük ölçüde abartmasına ve başka yerde kullanılabilecek birlikleri onlarla mücadeleye ayırmasına neden olan pusular örgütlemedeki “cesareti ve girişimciliği” için terfi ettirilmesi tavsiye edildi.⁵⁵

En önemli övgü ise günün birinde Bazata'nın Patton konusunda ihtilafı olduğunu söyleyeceği bir kimseden geldi: patronu OSS şefi “Vahşi Bill” Donovan'dan. 1977 yılında, Bazata kendisi de bir Jedburgh olan Albay William H. Pietsch Jr'dan yardım istedi. Bazata o tarihte yaralarını kanıtlamak ve tam malullük alabilmek için Gaziler İdaresiyle mücadele ediyordu. Pietsch Gaziler İdaresine şunları yazdı: “Bay Gerald E. Miller ve Albay Joseph Haskell (OSS Londra karargahındaki en üst rütbeli iki Özel Operasyonlar subayı) bazı subayların niteliklerini OSS direktörü Tümgeneral William Donovan ile tartıştığında ben yanımdaydım”. Yüzbaşı Bazata'nın yaralarının tanımlanmasını dinledikten sonra General Donovan yalnızca şunu söylemişti: “Bunda hiç kuşku yok. O bir kahraman”.⁵⁶ Donovan, Bazata'nın kim olduğunu ve daha da önemlisi neler yapabileceğini gayet iyi biliyordu.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

DONOVAN'LA BULUŞMA

Douglas Bazata'nın evi, mütevazı tek katlı bir bungalovdu. Washington'ın kuzey sırtlarındaki Maryland'de hoş bir yer olan Chevy Chase'te yer alıyordu. Ağaçlık tepelerin arasından bükülerek giden caddeler, oradan geçerken hayal ettiğim gibi, sık derelerin ağır ağır aktığı dar vadiler barındırıyordu. Çok sayıda eski asker ve memur emekli olunca başkente yakın bölgelere yerleşiyordu.

Bazata ile görüşmeye hazırlanırken, biraz araştırma yapmıştım. 1979 yılı Ekim ayında Bazata, radikal popülist Washington dergisi olan *Spotlight*'a bir mülakat vermiş, dergi de bu mülakatı iki ön sayfa makalesiyle Patton'a suikast yapıldığı başlığıyla yayınlamıştı. İlki 15 Ekim sayısında, benim de birçoğunu bildiğim, generalin öldürülmesinin nedenlerine odaklanmıştı. Bazata Ruslara güvenmiyordu ve onlarla savaşmak istiyordu. II. Dünya Savaşı, savaşın ne kadar kötü yönetildiği ve nasıl daha önce

* Bu dergi 1975 yılından 2001 yılına kadar yayınlandı. Yayınlandığı süreçte içinde tartışmalı bir üne sahipti. Onun siyasal görüşlerine karşı çıkan bazıları tarafından aşırı sağcı ve anti-Semitik olarak nitelenirken, diğerleri tarafından popülist ve keskin olarak niteleniyordu.

bitirilebileceği hakkında anlatabileceği büyük sırları vardı. Başka ne bildiğini kim bilebilirdi? Bütün Almanların, özellikle de katı Nazi olmayanların toptan cezalandırılmasına katılmıyordu. İkinci makale ise 22 Ekim’de “Patton’ı öldürmek üzere para aldım: OSS ‘Tetikçisi’ ile özel mülakat” başlığıyla çıktı. Her iki makalede de Bazata hikayeye yeni bir unsur ekliyordu. General Patton’a suikast düzenleme emrini başkasından değil, OSS kurucu direktörü “Vahşi Bill” Donovan’dan aldığını iddia ediyordu. Ancak Patton’ı tanıdığı, onu sevdiği için bunu yapmadığını ve yapma niyetinin olmadığını anlatmıştı. 9 Aralık 1945 tarihli kaza, ismini vermediği ve veremeyeceği bir tanıdığı tarafından gerçekleştirilmişti. General -amaçlandığı gibi- kazada ölmediği için, onu daha sonra hastanede öldürmek için “emboliye, kalp krizine ve benzeri şeylere neden olabilecek gelişmiş bir siyanür türünün” kullanıldığının kendisine söylendiğini anlatıyordu. Bu zehir Çekoslovakya’da yapılmıştı ve küçük bir miktarı bile “18 ila 48 saat içinde öldürmek üzere kullanılabilirdi”. Burada Patton’ın durumunun beklenmedik bir şekilde aniden kötüye gitmesine bir gönderme yapılıyordu. Bazata *Spotlight*’ta bu işi yapmamış olmasına rağmen, Donovan’ın yaptığını düşündüğünü ve kendisine halen muhafaza ettiği 10.000 doları ödediğini anlattı.

Bu bilgi benim için ilginç ve yeniydi. Bazata’nın daha önce de kamuoyuna açıklamalar yaptığını gösteriyordu. Patton’ın öldürülmüş olması yeterince tartışmalı değilmiş gibi, Donovan’ı komploya katarak iddiasını daha da yükseltiyordu. “Vahşi Bill” Donovan, özellikle OSS’nin içindekilerin büyük çoğunluğu için bir ikondur. Ülkenin ilk büyük casusluk ve istihbarat ağının yaratıcısı ve rehber ışığıdır. Önem bakımından CIA’dan aşağı kalmayan devasa bir ajansın ilk kurucusuydu. Donovan bizzat Başkan Franklin Delano Roosevelt tarafından görevlendirilmişti. New York Batı İlçesi eski Savcısı idi. O görevinde de katı ve dürüst bir savcı olarak ün yapmıştı. Ülkenin en yüksek askerî madalyası olan Onur Madalyası’nı I. Dünya Savaşı siperlerindeki cesurca faaliyetlerinden dolayı almıştı. Hakkında yazılan saygın biyografisinin adı *The Last Hero (Son Kahraman)*’ -Dwight D. Eisenhower’ın, 1959 yılında Donovan’ın ölümünü işittiğinde söylediği

söze atıf yapıyordu. En azından OSS mensuplarının büyük çoğunluğu için, Donovan'ı Patton'un ölümüyle suçlamak, tıpkı Pappayı suçlamak gibiydi.

Oysa eski patronundan hoşlanmayan Bazata, *Spotlight* personelinin söylediğine göre, söylediği her şey için yalan makinesinden geçmişti. Makalelerinin başında belirttikleri üzere, Bazata'nın mülakatlarını bir Psikolojik Stres Değerlendirici (PSE) kullanarak içerik analizine tabi tutan isimsiz bir "profesyonel analist"leri vardı. "PSE gelişmiş bir poligraf makinesi (yalan dedektörü) olup yüzlerce polis birimi ve istihbarat ajansı tarafından kullanılmaktadır. Analistin raporuna göre Bazata'nın yalan söylediğine dair hiçbir işaret yoktur". Dergiye göre Bazata ile bir ay önce *Washington Star*'da yayınlanan bir makaledeki suçlamaları üzerine temas kurmuşlardı. Gazeteci Joy Billington, Washington'daki Hilton Hotel'deki "OSS Gazileri" yemeğine katılmış ve ölmüş liderleri Donovan'ın devasa siyah beyaz bir fotoğrafının altında yemek yemişlerdi. Diğerlerinin yanı sıra eski CIA direktörü William Colby'nin de bulunduğu masada, Bazata'nın kendisinin sorularından birine "tartışmalı iddiasını tekrarlayarak" cevap vermişti. Şöyle demişti: "Görünüşe göre en üst düzeyden bir dizi insan Patton'ı kıskanıyordu. Onu öldüren adamı biliyorum. Ama ben de bunun için ödeme yapılanlardan birisiydim... Eğer siz (Billington) beni öldürtürseniz, mezarımda dua edecek birini de tutarsınız".²

Diğer yönlerinin yanı sıra, Bazata'nın dindar bir adam olduğunu da öğrenecektim.

Arabamı park ettim ve Nick Longworth, Bazata (şimdi seksenbeş yaşına gelmişti) ve genç karısı Fransa doğumlu karısı Marie-Pierre tarafından karşılandım. Anlattıklarına göre Güney Fransa'da bir nişan partisinde karşılaşmışlardı. Ama parti Maire-Pierre'in nişan partisiydi. O tarihte yaklaşık yirmisekiz yaşında, üniversiteyi yeni bitirmiş, beş dili çok iyi konuşabiliyordu ve ünlü bir genç göz hekimiyle nişanlıydı. Onunla birlikte Fransa'nın güzel güney şehirlerinden birindeki tıp konferansına katılıyordu ve otelin lobisinde ilk kez karşılaştılar. "Bu çekici adamı gördüm. Ona bakmaktan gözlerimi alamadım". Bazata onu gördü ve kız

utandı. “Ne düşündüğümü biliyor” diye düşündü. Ama Bazata yanına geldi. İlk görüşte aşık olmuşlardı.

Bazata o tarihte (1960’ların sonu) hem serbest tüccar, hem de CIA,³ Fransızlar, muhtemelen Almanlar, İngilizler ve diğerlerinin kendi ekiplerinin yapamadığı veya yapmak istemediği görevler için parça başı iş yapan bir gizli ajandı. Bu görevler arasında sabotaj, (askerî veya sivil) rehineleri onlara zarar verebilecek kişilerin elinden kurtarma, suikastlar ve diğer tehlikeli istihbarat işleri bulunuyordu. Bütün bu faaliyetleri Avrupa’da, Almanya’nın Johannisberg şehrinde, Fransa ve Almanya sınırına yakın bir yerde -Soğuk Savaş Avrupası için ideal bir yer- bulunan ünlü Mumm Campagne’nın üzüm bağlarının personel şefi kisvesi altında gizliyordu. II. Dünya Savaşı’ndan sonra, Danimarka ve Belçika’daki gizemli⁴ Jedburgh görevlerinden sonra, Güney Almanya’nın Amerikan bölgesinde -Patton’ın bölgesinde- görevlendirildi. İlk olarak Fransızların içinde casusluk, sonra da savaş tarihi yazan tutsak Alman generalleri gözetmek görevlerini yaptı. Bad Nauheim-Frankfurt-Münih ekseninde sıklıkla seyahat etti. Bu bölge onu 1945 yılı Aralık ayında Patton’la ilgili talihsiz olaya yakın hale getiriyordu. Patton’ın ölümünden sonraki iki yıl içinde şarap ve şarap yapma bilimi konusunda Paris Institute of Agronomie’de lisans yaptı ve Avrupa’nın ekonomik ve sosyal sahnesinin önemli aktörlerinden House of Baron de Mumm’a katıldı. Baron Alman kökenliydi. O ve karısı Avrupa sosyetesinde önemli bir yere sahipti. Zamanla Bazata bir sanatçı olarak kariyer yaptı ve jet sosyetenin gözdesi haline geldi. Yağlı boya tabloları Avrupa ve Amerika’da satılmaya başladı. bir CIA bağlantılı ajan tarafından girişken ve palavracı olarak tanımlanan Bazata’nın “Yunan Zorba’nın yerli versiyonu,”⁵ sevgi dolu, aşırı köylü, modern tabloları kadar eksantrik kişiliğiyle de müstakbel hamilerini büyüleyen kişiye dönüşmesini hayal etmek kolaydır. Windsor Düşesi ve Monako’nun Prenses Grace’i⁶ ona bağımsız sergi yapma fırsatı verdiler. Avrupa ve Amerika’daki müzeler tablolarını sergiledi.⁷ Efsanevî ressam Salvador Dali ile dost oldu. Bazata onun Donkişot olarak bir portresini yaptıysa da daha sonra bu tabloyu

kaybetti.⁸ Daha sonra yazdığı üzere, kendisini ciddi bir ressam olarak görse de, fırçayla yaptığı çalışmaları, tıpkı şarapla olan çalışmaları gibi hâlâ için özünde bir kılıftı.’

Sonra 1969 yılındaki olay gerçekleşti. İyi dostu, eski Jedburgh ve Monako’daki ABD Dışişleri görevlisi Phil Chadbourne ona Marie-Pierre’nin katıldığı haftasonu partileri ve etkinliklerinde eşlik etmeyi teklif etti. Marie ile ilk karşılaştıklarında oteldeki tablolar, tarih ve birbirine yakınlık duyan iki kişinin söz edeceği diğer şeylerden söz ettiler. O gün birkaç kez daha karşılaştılar ve her karşılaşmada yakınlaşmaları arttı. Ertesi gün Marie ve nişanlısı bir parti verecekti. Ama Marie o gece doktor nişanlısıyla paylaştığı odaya gitti, yüzüğü iade etti ve ertesi sabah Bazata ile oradan ayrıldı. “Baz olağandışı bir karakterdi” diyecekti daha sonra Bazata’nın arkadaşı Chadbourne bana.⁹ “Bir haftasonu hep birlikte Londra’da içki içiyorduk. Dışarı çıktık ve pahalı arabasıyla bir barones geldi. Baz yalnızca kapıyı açtı ve arabaya bindi. Gözlerimize inanamadık. Barones de inanmadı. Çekip gittiler ve hafta sonunu birlikte geçirdiler. Kadın ona delice aşık oldu; o ise zamanla ondan sıkıldı”. Bu anlatım kendisi de zamanında bir kadın avcısı olarak bilinen tatlı dilli Chadbourne’dan geliyordu. “Marie-Pierre” ile tanıştıktan sonra” diyordu konumuza dönerek, “ertesi sabah otele onun valizlerini almaya gideceğimizi ve onun da bizimle geleceğini söyledi. Ben dalga geçtim. İnanmadım. Ama Maire-Pierre gülümseyerek çıkıp geldi”.

Ve işte karşımdaydılar. Yirmi altı senedir evliyediler. Bazata kuşkusuz yaşlı bir adamdı; biraz beli bükülmüştü. Elbette bu hali tüm o savaş yaralarının birikimiydi. Aynı zamanda yakın geçmişte, kendi ifadesiyle “korkunç bir kalp krizi” geçirmişti ve bu durumun konuşmalarımızı nasıl etkileyeceği konusunda endişeliydim. Ama o uzun boylu, güçlü bir adamdı ve -en azından o tarihte- tedavisini gördüğü hastalığın hiçbir emaresini göstermedi. Aslında tanıştıktan kısa süre sonra ve sorduğum bir soruya cevap olarak, Jedburgh paraşütçülerine yere inmenin nasıl öğretildiğini göstermek için çimlerin üstüne yuvarlanarak atladı.

* “Sanatçı olmak” diyordu, “heryere girme imkânı verir”.

Marie-Pierre benim hayal ettiğim gibi birisi değildi. Telefon-daki yüksek sesi ve Fransız aksanı aklıma küçük, peri gibi bir kadın resmi getirmişti. Oysa o uzun boylu ve koyu renk saçlı, Avrupa tazeliğine sahip, Bazata'dan işittiğim kadar çekici bir kadındı. Birbirlerine çok yakındılar. Hep birlikte öğle yemeğine gittik. Bazata ile kaynaşmış gibiydik. Tam yemeğin ortasında herkese “ondan hoşlandım” diye ilan etti. Ben de karşılık verdim. İlgi çekici, zarif ve şakacı birisiydi. Hiç de öyle bir suikastçıdan bekleneneği gibi karanlık ve saplantılı bir adam değildi. Beyaz saçları ve ince bıyıkları, güçlü görüntüsü, dillere ve tarihe hakimiyetiyle kolaylıkla bir emekli İngiliz albayı veya yaşlanmış Avrupalı film yıldızı sanılabilirdi. Bu imajı bozan tek şey Jersey aksanı idi. Ama belli konulara temas ettiğinde, zaman zaman bir gözdağı verme iması, gözlerinde geçici bir gaddarlık ışıltısı görünüyordu. Sonra sanki yeterince konuştuğuna karar vermiş gibi susup kalıyordu.

Sonraki birkaç gün boyunca, hem açık sözlü hem ketum, bazen hafızasını kaybettiğini iddia eden, bazen hafızası çok güçlü bir Bazata ile mülakat yaptım. Maksatlı olarak basit konularla başlayarak geçmişini araştırdım. Bu, daha tartışmalı konulara girmeyi kolaylaştırmanın iyi bir yoluydu. Ancak asıl konuya gelmemiz çok uzun sürmedi. Büyükbabası Amerika'ya Çekoslovakya'dan göç etmişti. Babası bir Presbiteryan rahibi olmadan önce, kendisi gibi 1900'lerin başlarında Güney Kaliforniya'da atlet olan George Patton'la tanışmıştı. O günlerde Los Angeles bölgesinde önemli bir okul olan Occidental College'de birçok spor dalında yıldız olan Charles Bazata, ortasaha oyuncusu ve takım kaptanı olduğu önemli bir futbol maçını hakemin yanlış bir düdüğü üzerine durdurmuş ve takımını sahadan çekmişti. Kendisine göre hatalı olan kararı düzeltmezse maçı sona erdirmekle tehdit etmişti. Görünen o ki, San Gabriel yakınlarında doğan ve muhtemelen o tarihlerde onlu yaşlarda olan Patton da bu oldukça olağandışı protestoya tanık olmuş ve asla unutmamıştı. Bazata, Patton için “babama muazzam bir saygısı vardı” diyordu. Sonuç olarak yıllar sonra, Bazata, Ft. Benning'te silah eğitmeni iken,

tanıştıktan sonra kendisi için istihbarat subayı olmasını teklif eden tank generaliyle tanışmıştı. Zengin olan Patton, sıklıkla özel casuslar çalıştırıyordu. Ancak o Patton'ın teklifini reddetmişti. Çünkü tek başına çalışmak ve daha çok şansa sahip olacağını düşündüğü OSS'ye katılmak istiyordu. "Bana göre cesaretin gücü tek başına çalışmaktan geliyor" diye yazacaktı sonraları.¹⁰ Patton'ın emrinde çalışarak "dalkavuk subaylar"ın ona patronluk taslamasını istemiyordu. Ancak ikisi için de önemli olan "Occidental" şifresinde anlaşarak ayrıldılar. Eğer Bazata, Patton'ın bilmesi gerektiğine inandığı bir bilgi edinirse, bu şifreyi kullanacaktı.

Biz konuşurken, Fransa'da başına gelenlerin Millar'ın kitabında yazdıklarından ve resmi raporlara girenlerden çok daha fazla olduğu açıkça görüldü. Böyle olması da normaldi. *Maquis*, Millar'ın öyküsüydü, Bazata'nın değil. Herhangi bir araştırmacının, özellikle de casusları araştıran bir kişinin öğreneceği üzere, resmi raporların bazen içeriği değiştirilir. Bazata'nın anlattığına göre, buna bir örnek, Besancon'da casusluk yaparken Fransız partizanlar tarafından kaçırılmasının raporlara konulmamasıydı.

"Seni izliyoruz" demişlerdi Bazata'ya. Onu bir otel odasına götürdüler. "Neler yaptığını anlat!" dediler. Tekrar tekrar onların safında olduğunu anlatmasına rağmen, aksanı kötü olduğu için ona inanmadılar. İşkence yaptılar. Sürekli olarak "kanıtla!" diyorlardı. "ince, keskin" bir tornavida ile ayak başparmaklarının tırnaklarını söktüler ve parmaklarını bir balyozla ezdiler. "Altıma yapmadım veya bağırmadım... Onların benim ağladığımı görmelerine izin vermeyecektim... İnan bana insanın kendisini Tanrıya uyumlu hale getirmesi mümkün." Bunu babasından öğrenmişti. "Yapılanların beni incitmesine izin vermedim". İlk hasardan sonra, acı o kadar da kötü değildi. "Bunun için Tanrıya şükrettim". Orada öldürülebilirdi. Ama bir *Maquis* dostu patlayıcı kullanarak duvarda bir delik açmıştı ve o da bu kargaşa içinde kaçmayı başarmıştı. Sohbet esnasında kanıt olarak baş parmaklarını gösterdi. Daha önce dikkat etmemiştim. Parmakları geniş ve şekilsiz, tırnakları ise küçüktü.¹¹

Bazata ve Millar Amerikan birliklerine ulaşmak için Alman hatlarını motosikletle cesurca yarıp geçtiklerinde, kendisinin Millar'ın bilmediği bir gizli görevi olduğunu anlattı. Bu görev muhtemelen Millar'ın yazdığı Bazata'nın bu tehlikeli geçiş esnasındaki telaşını açıklamaktadır.¹² Anlattığına göre bu görev Patton'ın Almanya'ya ilerlemesini durdurmaktı. Fransa'ya indirilmesinden önce OSS şefi Donovan ile bir dizi toplantı sonucunda ayarlanmıştı.¹³ Donovan, Patton'dan memnun olmadığını ve onu dizginlemek istediğini söylemişti. Patton'ı nasıl durduracaklardı, bu bilinmiyor. Bazata bu konuda muğlak konuşuyordu. *Spotlight*'a Patton'ı "askeri" yolla durduklarını anlatmıştı. Ama tüm söyleyeceği bundan ibaretti. Günlüklerinin birine göre Patton'ın ambarcıları "karaborsaya yönlendirilmişti" yani "akaryakıt, giysi ve gıdaları" çalıp satılmış ve ve "kasıtlı olarak şoförleri karaborsacı olarak bilinen yanlış kamyonlar gönderilmişti vs."¹⁴ Gerçekten de kayıtlara göre, Bazata'nın Cedric misyonu ile orada bulunduğu esnada, Patton Belfort Geçidi'ne yaklaşırken durdurulmuştu. Ancak tarih kitaplarının büyük çoğunluğu bu durdurmanın Eisenhower'ın akaryakıtı, Patton'ın Üçüncü Ordusu yerine, planını beğendiği Patton'ın İngiliz rakibi olan General Montgomery'e tahsis etmesi yüzünden olduğunu kaydetmektedir. Alman sınırına Montgomery'den çok daha yakın olan Patton akaryakıt yokluğundan durmak zorunda kalmıştı. Çünkü resmi makamlar Montgomery'nin geçişinin zeminini hazırlamak için Hollanda üzerinden geçilmesini öneren "Market Garden Harekâtı"nı tercih etmişti. Bazata 1979 yılında *Spotlight*'a Donovan'a Patton'ı durdurmasını kimin emrettiğini bilmediğini, "ancak Donovan doğrudan başkana karşı sorumlu olduğundan... sanıyorum (Franklin Delano Roosevelt) bunu biliyordu ve eylemi onaylamıştı"¹⁵ dedi. Bazata bu görevi kabul etmemesi halinde, öldürüleceğine inanıyordu. Kendi ifadesiyle "Londra'da bir taksi çarpabilirdi". Patton'ın itaatsiz, bozguncu ve kontrol edilemez olduğuna inanıyorlardı ve onu "benim yardımım" veya "bensiz" durduracaklardı dedi. "Bir hileye başvurduk

* Karşılaştığım kaynaklar önemi çok daha az görevleri reddetmenin bile aforoz edilmeye yol açtığını anlatmaktadır. Donovan reddedene pek nazik davranacak birisi gibi görünmüyordu.

ve işe yaradı". Besancon'ın tam kuzeyinde ve Belfort'un güney-batısında durdurulmuştu. Ancak bunu yapmak "benim için felaketti" diyordu Bazata. Çünkü "fiilen Patton'ın devam edip savaşı kazanmasını engellemiştik".¹⁶

Patton durdurulduğunda Almanlar kaçıştaydı. Öbür yandan Montgomery'nin Eisenhower destekli, aşağı Ren üzerinden Arnhem'e geçmeyi amaçlayan Market Garden planı işe yaramadı ve böylece Almanlar yeniden toplanıp saldıracak zamanı kazanmış oldu. Sonradan da Çıkıntı Muharebesi'nde saldırarak, muhtemelen Nazilerle yapılan diğer tüm Amerikan savaşlarındakinden daha fazla Amerikalının ölümüne yol açtılar. Bazata, Mil-lar'la birlikte ABD hatlarına ulaştıktan sonra yönlendirildikleri Yedinci Ordu komutanı General Alexander Patch'la karşılaşana kadar ordunun üst kademesi arasında Patton'a karşı duyulan husumetin derinliğini fark etmediğini anlattı. Onun Patton'a yardım etmek istemediğini söylemesi karşısında "şok" olmuştu¹⁷ ve General Truscott şu sözleriyle daha da şaşırtmıştı: "Birisinin onu (Patton'ı) kastederek) durdurması gerek". "Aman Tanrım, Truscott da mı bu işin içinde?" diye düşünerek oradan ayrılmıştı.¹⁸

İşin ilginç, sonraları Bazata'nın iddiasını doğrulayan başka kanıtlar buldum. 1963 yılında saygın bir gazeteci ve yazar olan, Patton'ın Avrupa'da hızla ilerleyici esnasında Üçüncü Ordu'da muhabirlik yapan Austen Lake, düzenli yazdığı gazete köşesinde şunları yazıyordu:

"Eski G-2 kanat subayı olan ve o hengamede kolunu kaybeden Bob Allen'in... II. Dünya Savaşı'ndaki beş ayrı 'Patton'ı durdurma' komplosu hakkındaki uzun süredir gizlenen sırları anlatıp anlatmayacağını merak ediyorum. Pentagon'ın gizli arşivlerinde bir yerde Müttefik Sefer Gücü Yüksek Karargahı'nın (SHA-EF) Patton'ı hareketsiz hale getirdiği büyük olaylar hakkındaki tartışmalı, hiç anlatılmayan veriler duruyor... Amerikan G-2 çevreleri ve askerî basında Winston Churchill ve generalleri gibi Amerikan ve İngiliz bazı madalya meraklılarının, George S. Patton'ın Kuzey Afrika ve Sicilya başarı listesine daha fazla

başarı eklemesini istemediği bir sır değildi. Gerçekten de bu konuda yazılmayı bekleyen bir kitap var... ve gerçeği bilen Dwight Eisenhower ve Omar Bradley’i hatıralarına bir not ekleyerek, Üçüncü Ordu’nun neden, ne zaman ve nasıl durdurulduğunun ayrıntılarını açıklamaya davet ediyorum”.¹⁹

Bazata Fransâda bir şarapnelle elinden yaralandığında, pusu görevindeydi.²⁰ Herşeyden önce birçok şekilde öldürmeyi bilen dünya çapında bir nişancıydı. Cedric’e ilave olarak, Fransa’ya hiç kaydı bulunmayan “gayriresmi” atlayışlar yaptığını anlattı. Ayrıntısına girmeden, bunların “özel görevler olduğunu ve savaşın sonuna gelindiğinde kendisinin atanmış bir OSS suikastçısı olduğunu söyledi. Başka OSS suikastçıları da olabilir, ama onları tanımıyordu.²¹ İşinin yalnızca düşmanı “yok etme” ile sınırlı olmadığını söyledi. Casus olduğuna inanılan sözde Müttefik yanlılarını da kapsıyordu. “Eğer birisi bir şey biliyorsa veya bildiği düşünülüyorsa ve o şey bize zarar verecekse, onları bu bilgiyi karşı tarafa iletmeden önce susturmak zorundaydık. İşte işim buydu”. Ayrıca OSS içinde çok konuşan “bizim giysimizi giymiş gürültücü adamları” da yok ettiğini anlattı. Onları öldürmenin kendisi için kolay olmadığını belirtti. Bunu meşru kılan tek gerekçenin “ülken için yapıyor olmak” olduğuna işaret etti.

Çoğu zaman aşılması gereken engeller ortaya çıkıyordu. Bazen “bir adamı trens istasyonunda tabancayla vuramazdınız. Gürültüsüyle peşinize düşen bir polis karanlık bir vadide karşınıza çıkabilir”. Boynun arkasına ilk darbeyi indirmek için avucunda bozuk para çıkını veya benzeri bir şey taşıyordu. “Bu vuruş boynundaki ana kemiği kırar ve insanı anında yere serer. Hiç gürültü çıkmaz... eğer kıpırdıyorsa... ona bir saniye veririm... bir defasında bir adama o kadar sert vurmuşum ki ayakları yerden fırlayıp hayalarımaya çarptı. Kendimden utandım”.

1945 yılı Nisan ayında, Avrupa’daki savaş sona ermeden hemen önce, Donovan’la buluşmuş, Donovan, ona gelecekte ne yapmak istediğini sormuştu. Bazata ise gizli göreve devam etmek istediğini

* Onu tanıyan birçok kimseden işittiğim bir tanım.

söylemişti. Bu toplantıdan görüşmelerimizde çok az söz edildiysede, sonradan okuyacağım Bazata'nın yazdıklarında²² daha fazla ayrıntı vardı: Donovan onun bu cevabından memnuniyetini "mükemmel" diyerek göstermiş ve sözlerine şöyle devam etmişti: "onlar -neyi kastettiğini tanımlamadı- onun için birkaç 'ilginç' görev olduğunu belirterek, içindeki maceracı vatanseverlik duygularını cezbedecektir dediler". Bu görevler "bazı karmaşık Amerikan çıkarlarına hizmet edecek" ve "Avrupa merkezli- büyük ölçüde Almanya'da- ayrıca Fransa'da ve biraz da sınırlarda olacak"tı. "Çok çeşitli engeller" olacak, ama "senin gibi mahir bir adam hedefin görünmesi, hareket etmesi, değişmesi veya büyümesine göre kolaylıkla doğaçlama yapabilir". Hedefler çeşitli alanlardan -"(askerî)-siyasal-endüstriyel-kriminal ve hem Müttefik hem de Mihver kaynaklarından olabilir. Eğer kabul edersen, bize yardım etmeni isteyeceğim... Bu arada şu andaki gibi devam edeceksin". Bazata bu görevin gayriresmî olup olmayacağını sordu. "Evet" diye cevap verdi Donovan, "En güvenli ve en uygun şekli öyle görünüyor". Hiçbir kayıt olmayacaktı. Peki neden o seçilmişti? Sadakatinden dolayı ve "meslektaşlarını hiçbir zaman terk etmeyeceğini ve ihanet etmeyeceğini bildikleri için". Peki masraflar nasıl karşılanacaktı? "Bu konularla ilgilenen birisi olacak. Aynı kişi ortaya çıktıkça sana 'sürpriz' hedefleri de verecek". Bunun dışında kendi oyununu oynamakta, kendi temaslarını, teslimatlarını, güvenli bölgeleri ve zamanlamalarını yapmakta serbest olacaktı. Toplantıya başlarken Donovan ona "senin ne yapacağını bilmiyoruz" demişti, "hiç kimse de bilmiyor... ama olağanüstü derecede yetenekli, korkusuz ve tamamen sadık bir Amerikalı olduğunu biliyoruz".

"Baz'ın çok ilgisini çekmişti" yazıyordu, yazılarında çoğu kez takibi zorlaştıran tipik üçüncü tekil şahıs anlatımıyla. "Aslında" diye devam ediyordu günlüğünde, "ondan (Bazata'dan) kendi desteğini sağlaması (ve) onların kirli işini yapması isteniyordu. Dalın en ucunda desteksiz, yetkisiz, hiçbir resmî destek/yardım olmadan herhangi bir başarısızlıkta kurtların önüne atılmaya hazır olacaktı". Eğer sektör bir hedef verense, o zaman "Baz orada

o piçleri zenginleştirecek bir köylü olacaktı”. Ama teklif tam da onun istediği, içinde hem tehlike hem de özerkliğin olacağı gizli bir savaş sonrası işiydi. Karşı koyamadı ve kabul etti. “Hepimiz nasıl bu kadar aptal olabilmistik? Ben kabul etmede, onlar benden bunu istemedi ve benim kabul edeceğime inanmada... Bana *inanmışlar* mıydı? Ben bir kurban mıyım? Dikkatli git çocuk. Ama mutlaka GİT!” (İtalikler yazara ait).²³

1945 yılı başlarındaki toplantıdan -Bazata, *Spotlight*’a toplantının 1945 yılı güzünde meydana geldiğini söylemişse de, bana tam zamanını söylemedi- biraz sonra Donovan tarafından tekrar kendisiyle temas kurulduğunu ve bu kez Patton’ı öldürmek için 10 bin dolar (günümüzün 100 bin doları)²⁴ teklif edildiğini anlattı. “Bana şöyle dedi: Douglas senin için çok önemli bir işimiz var. Emirleri yukarıdan aldım. Birçok kimse bu görevin yerine getirilmesini istiyor”. Donovan önce ona Patton’ın “kötü bir adam olduğunu” söyledi. “O Amerika’nın çıkarlarına karşı işler yapıyor ve artık bu durumu hoş göremeyiz. Burada bütün Amerikan toplumu(nun çıkarları) söz konusu”. Bazata, Donovan’dan hoşlanmıyordu; bunu hem bana söyledi, hem de yazdı. Onun bir “şarlatan” olduğuna inanıyordu ve küçümser bir ifadeyle ondan “Mildew” (küf) veya “Millie” (işçi kız) olarak söz ediyordu. Çünkü Donovan’ın mizah duygusundan yoksun, soğuk bir kişiliğe sahip ve gerçek cesarettten yoksun olduğunu düşünüyordu. Ama direktör “bir numaralı adamdı... emirlerinden kuşku duymadım”.

Bazata bu olayın tuhaf tarafının, Patton’la dost olmaları olduğunu söyledi. Aylar önce gizlice onunla temas kurarak, kim ve ne olduğunu söylemeden kendi tarafından birçok düşmanın ona “zarar vermek” istediğini haber vermişti. “Çok gözü pek bir adamdı ve ‘Salla gitsin onları’ dedi. Beni yakalamak için çok koşmaları gerek. Durum böyleydi... Peki ne yapabilirdi? İşi bırakıp kaçacak değildi... Gerçekleştirmesi gereken bir kaderi vardı... Hiç kimse

* Bazata düşüncelerini devam ettirmek üzere sayfalar atlıyor, yukarıdan aşağı doğru ve bir düşüncenin ortasındaiken aniden büyük harflerle yazıyordu. Bağlaçları, deyimleri ve hatta fiilleri unutuyordu -ve bütün bunlar herhangi bir şeyi yazma konusunda temkinli olduğu için sanıyorum maksatlıydı.

ona bunu yaptırmayacaktı. Hepsini biliyordu". Bu yüzden Donovan'ı dinlemişti. Patton'ın "onların oyununu oynamadığını" ve "emirleri gözardı ettiğini" biliyordu. Donovan, Patton'ın bütün başarıları önemsizleştirdiğini ve Amerikan amaçlarına bir tehdit oluşturduğunu söylemişti. "Benim için bu konuda konuşmak güç... Bütün söyleyebileceğim çok yavaş biçimde ve hoş olmayan bir tarzda onların haklı olduğuna ikna oldum". Bazata, Patton'ın bir katil olduğunu söyledi. Onun kendi maceraları da göz önünde bulundurulduğunda benimle paylaştığı şey oldukça münasebetsizdi: "Ortadan kaldırılmalıydı".

Kabul etmişti.

Artık onunla kaza hakkında konuşmanın sırası gelmişti. Ancak konuya girmeye başladıkça, benimle konuşurken *Spotlight* ile konuştuğu sıradaki tavrı takınmadığını fark ettim. Dergiyle konuşurken yalnızca kazaya neden olan kişiyi *bildiğini* söylemişti. Olaya katılmamıştı ve hatta planı önlemeye çalışmıştı. Ama konuşma devam ettikçe, KENDİSİ'nin kazaya neden olduğu aşikâr hale geldi. Kaza esnasında oradaydı ve aslında planın uygulanmasına yardım etmişti. İlk başta kafası karışık veya mahcup -hangisi olduğunu bilemiyorum- "hatırlamakta güçlük çekiyorum" ve "emin değilim ama sanıyorum oradaydım" gibi sözler söylüyordu. Belki de geçirdiği kalp krizi haklı olarak hafızasını etkiliyordu. Belki de *Spotlight* itirafını araştıran herkesin yapacağı mantıklı bir çıkarımla, sorularıyla orada olduğunu ben ima etmiştim. Ne olursa olsun, Bazata bana çabucak fırsatın nasıl ortaya çıktığını ve bu fırsatın temelde "bir planın gerçekleşmesi" olduğunu anlatmaya başladı.

Spotlight'a emri yerine getirmek istemediğini, yalnızca yerine getirmemesi halinde öldürüleceğinden korktuğunu anlatmıştı. Şimdi ise anlatırken şeytanî bir ses tonuna bürünmüş, sırtarak tekrarlıyordu: "Ben gerçekleştirdim. Ben gerçekleştirdim". En azından bunu başlangıçta söyledi. Daha sonra pişman oldu. En azından büyük ölçüde öyleydi.

Günler boyu, olayı bana parça parça anlattıkça şu senaryo ortaya çıktı:

Kazadan önce bir adamla karşılaştı ve bu adam onunla planı uygularken işbirliği yapacaktı. Adamın ismini hiçbir zaman bilmediğini iddia etti ve onu bana yalnızca “Pole” olarak tanıttı. Çünkü Polonyalı gibi gelen bir Doğu Avrupa aksanıyla konuşuyordu. Ama emin değildi. Bu tür çalışmalarda kural olduğu üzere, hiçbir zaman sormamıştı. Pole’ün kendisinin de Patton’ı öldürmekle görevlendirildiğini söylemesiyle “şok olduğunu” söyledi. “Açıkçası birisinin konuştuğu” ilk aklına gelen ihtimaldi. Bunu anlamıyordu; çünkü o ve Donovan bunu başka hiç kimsenin bilmeyeceği konusunda anlaşmışlardı. Konuşmaya devam ettikçe bu adamın Donovan’a emir verenler veya Donovan’ın da bilmediği ama Patton’ın ölmesini isteyen başkaları tarafından sigorta olarak gönderilmiş olabileceğini düşünmeye başlamıştı. Çünkü Donovan Bazata’yı bu olayı gerçekleştirdiği için tebrik etmişti. Donovan kazadan onun sorumlu olduğunu varsayıyordu. Pole’ün ona bu ortak görevi nasıl anlattığını sorduğumda şu cevabı verdi: “Tam olarak ne söylediğini hatırlamıyorum; ama kendisinin birisini öldüreceğini söyledi. Patton dediğini sanmıyorum. Sanıyorum bu konu daha sonra çıktı... Adamın söylediklerini dinledim ve dedim ki... bu da bizim çocuklardan. Yani profesyonel bir suikastçı olduğunu düşündüm. Bazata ona da ödeme yapıldığını anlatıyordu. İkisi işi birlikte yapmaya karar vermişlerdi. Temelde Pole planlamıştı. Bazata en iyi nişancıydı: “Tetiği çekecektim ve o da benim yanımda duracaktı... eğer ıskalarsam... o beni destekleyecekti”. Bir suç ortağı olmasının en iyi seçenek olduğuna karar vermişti; çünkü bir şeyler yanlış gidebilirdi ve gidecekti.

Yabancı bir ülkede yapılmış ve kimliğini asla bilmediği “özel kaynaklar”dan edindiği özel yapım silahları -iki adet- vardı. Bunlar tüfek gibiydi ve herhangi bir hedefi -taş, metal, “hatta bir kahve fincanını” vurabilirdi. Mülakat esnasında farklı zamanlarda silahların İsviçre, Çekoslovakya ve ismini hatırlamadığı bir “küçük ülkeden” geldiklerini söyledi. Önemli olan husus “hava” ve bir “yayla” çalışıyordu ve bu yüzden sessizdi. Kurban üzerindeki etkisi de bir kurşun izi gibi görünmeyecekti. İlave olarak atılan şey eğer bulunursa masum bir şarapnel parçası -yoldaki bir taş veya

arabadan kopmuş bir metal parçası- gibi görünecekti. “Muhteşemdi”. Tek kusuru yalnızca kısa mesafelerden, “bu odanın öbür duvarı gibi” mesafelerden etkili olmasıydı. Bunu söylerken bulunduğumuz oturma odasını gösteriyordu. Silahını bir taş ile test etmişti: “Eğer iyi bir taş değilse, sapma yapacaktı... Örneğin taşın bir kısmı büyükse dönecekti”. Kazada kullandıkları merminin bir “kare metal parçası” olduğundan “neredeyse emindi”; ama hafızası kendisini yanıltmış olabilir ve o kurşun bir taş parçası olabilirdi.

Kazanın olduğu o Pazar sabahının erken saatlerinde Bad Nauheim'e gittiğini ve Cadillac oradan ayrılırken gizlice izlediğini söyledi. Patton'ın karargahında neler olup bittiğini öğrenmek için yöntemleri olduğunu söyledi. “General Gay, Patton'la birlikte yolculuğa karar verirken temas halindeydim. Ava gideceklerdi”. Patton'ın kampında “adamları” (casuslar) vardı. Ayrıntı vermedi.

Yolculuğun başlarında, Patton, Saalburg yakınlarında bir Roma harabesini dolaşmak için durduğunda limuzine kadar sürünmüş, pencereye veya pencerelere -burası açık değildi-²⁵ kapanmalarını için küçük bir şeyler sokmuştu. Bu sayede pencerede atış yapabileceği 10 cm kadar bir açıklık bırakmıştı. Görünüşe göre Patton'ın arabasının penceresini (veya pencerelerini) hallettikten sonra limuzini takip etmeyi bırakmış ve Patton'ın gelmesini beklemek için pusu alanına gitmişti. Rotasını belirlemenin çok güç olmadığını söylemiş veya içeriden bilgi aldıklarını veya av alanlarına gidiş için mantıklı rotanın orasını olduğunu ima etmişti.

Kazayı gerçekleştirmek için iki kamyon hazırlamışlardı. Asıl araç bir Amerikan ordusu kamyonu olacak ve iki şeritli yolda yaklaşan Patton'ın arabasına doğru hareket ederken aniden önüne kıracaktı. Sonuçta ortaya çıkan çarpışma ve limuzinin aniden durması, yolun kenarındaki savaş kalıntıları arasında terk edilmiş bir aracın içinde veya yanında saklanan Bazata'ya²⁶ iyi bir atış şansı verecekti. “Ancak o atışı yapabilmek için çok iyi olmanız gerekiyordu”. İkinci kamyon ise bir Amerikan kamyonu değil, yerli bir kamyon olacak ve yolun herhangi bir noktasındaki sağa dönüş noktasına -daha önceki araştırmalarım

bir patika veya giriş gibi bir şey olduğunu hatırlıyorum-²⁷ kasıtlı olarak yerleştirilmiş olacaktı ve Patton'ın arabasının tam önünde durarak onu zorlayacaktı. Bu durumda sağ dönmeye çalışan limuzinin önünü kesecekti. Limuzini de atış menzili -ölüm menzili- içinde tutacaktı.

Kendileri bir araç buldular ve onu yerleştirip, gerçekten bozulmuş gibi görünecek hale getirdiler. Ama ordu kamyonu -dönüşü yapacak olan kamyon- yolun karşı tarafından limuzine doğru geliyor olacak ve kabinde arkadaşları da bulunan bir Amerikalı tarafından sürülüyor olacaktı -"yalnızca karargah içinde araç kullanan kamyon sürücüleri veya kişiler". Onları tanıımıyordu; ancak emin olduğu tek şey "şu anda hepsinin ölü olduğu" idi. Olaya katılmaları için para ve likör verilmişti. "Kime çarpacaklarını bildiklerini sanmıyorum; ama bir problem olacağını biliyorlardı". O ve Pole kamyonun kabininde bekleyen sürücü ve arkadaşlarına hedef aracın yaklaştığını haber vermek için sinyaller belirlemişlerdi. Kamyonda bekleyenler, Patton'ın Roma harabelerinde durması yüzünden kendilerine söylenen süreden fazla beklemek zorunda kaldılar. Bu yüzden o ve Pole kamyondakilere sabırsızlanmamaları için bazı açıklamalar "uydurmak" zorunda kaldılar.

Bu atışın ne kadar mesafeden yapılacağını sordum. "En çok on metre, minimum yarım metre" cevabını verdi. Beklerken yoldan geçenlerin kendisini görmelerinden endişelenmeden defalarca oturup kalkmıştı. Arızalanan kamyonlarıyla ilgileniyor gibi görüneceklerdi. Bazata iki kamyonun durduğu ve kendisinin saklandığı yerleri göstermek için küçük bir kroki çizdi. "Ve bu adam (kamyonun içinde bekleyen) Patton'ın aracının geldiği işaretini alana kadar "(kaza yerine) doğru hareket etmeyecekti".

Kazanın oluş biçimi hakkında çok dramatik bir açıklama yapmadı. Yalnızca Patton'ı öldürmemeleri dışında herşeyin planlandığı gibi gittiğini söyledi.

Sözün kısası işi batırmışlardı. Bu tür operasyonlarda çoğu zaman bunun olduğunu söyledi. Daima bir ertesi gün vardır.

“Açık pencereden içeriye mi ateş ettin?” diye sordum.

“Evet... Yan pencereden. Yanlardaki pencereler açıktı ama arkadaki açık değildi”.

“Nereyi vurduğunu gördün mü?”

“Evet demek zorundayım. Muğlak biçimde. Yüzünden yaralandı”. 1979 yılında *Spotlight*’da ona “Patton’daki tam felce bu silah mı neden oldu?” diye sormuşlar o da şu cevabı vermişti: “evet doğru... merminin vuruş gücü saatte 80 ila 100 mil hızındaki bir kamçının inişine eşitti”.

O kargaşayı kenardan seyredebilmiş ve pencereye (veya pencerelere) koyduklarını alabilmişti. “Öyle bir zamanda gerçekten fark edilmeden istediğinizi yapabilirsiniz” demişti *Spotlight*’a.

Kazadan kısa süre sonra kendisi ve Pole’ün yaptığı bir zehir “karışımı” ile hastaneye gittiklerini, ama Patton’a ulaşamadıklarını ve bu nedenle Patton’ın daha sonraki ölümüyle ilgilerinin bulunmadığını anlatmıştı. Bu yüzden her zaman yalan makinasına takılmadan onu öldürmediğini söyleyebiliyordu.

Bazata’nın öyküsünün inanılması en güç olan kısmı pencerenin açılması ve oradan Patton’ın vurulmasıydı. Bu konuda kendisinin dünya çapında bir nişancı olması dışında herhangi bir kanıt sunamadı. Bana söylediklerini doğrulayabilecek herhangi birisi olup olmadığını sorduğumda, “bunun ne önemi var?” dedi sıkıntıyla, “şimdi hepsi ölü”.

Spotlight’a suikastçının Patton’ı siyanürle “belli bir gelişmiş biçimi... olup emboliye, kalp krizine ve benzeri şeylere neden olabilecek bir tür siyanürle” öldürdüğünü anlatmıştı. Bu zehir Çekoslovakya’da yapılmıştı ve “çok küçük miktarı bile çok etkili olabiliyordu”. Patton’ın hastanede aniden fenalaşmasıyla açık bir paralellik içinde şunu ilave etti: “Onsekiz ila kırksekiz saat gibi bir süre içinde öldürmeye ayarlanabilir”.

BEŞİNCİ BÖLÜM

SIRRA KADEM BASAN ARŞİVLER VE GİZLİ YAZIŞMALAR

Ertesi gün Bazata kendini iyi hissetmiyordu, ancak onun özel belgelerine bakmama izin verdi. Zaten daha önce görüşmelerimizden kalan birkaçı ortada duruyordu. Marie-Pierre bodrum kata gitti ve o birkaç belgenin geldiği diğer kutuları getirdi; altı adet kutu vardı. Şans eseri Bazata'ya böyle bir zamanda gelmiştim: kuşkusuz önceki inatçılık günlerindeki kadar temkinli veya isteksiz değildi. Şimdi neredeyse hiç umursamadan, belgelerine bakabileceğimi ve istediğimi alabileceğimi söylüyordu.

Kutularda kendisi ve gizli faaliyetleri hakkında tuttuğu birçok el yazısı günlüğü vardı. Onları kendisi analiz etmeye ve hayatı hakkında bir kitap yazmaya çalışmıştı. Ayrıca dostları ve başkalarına yazdığı birçok mektup, FBI ve CIA'nın kendisi hakkında tuttuğu dosyalar vardı. Bunları Bilgi Edinme Özgürlüğü Yasası'nı (FOIA) destekleyen Özel Hayatın Gizliliği Yasası sayesinde elde etmişti. Özel Hayatın Gizliliği Yasası herkese, yalnızca kendisi veya bir

akrabası hakkında olmak kaydıyla, devletin onun hakkında dosyalarda tuttuğu tüm bilgilere ulaşma hakkı veriyordu. Bazata gibi bir kimse sözkonusu olduğunda, bu bilgilerin miktarı da çok artıyordu. FBI ve CIA dosyalarında Patton ve Donovan hakkındaki iddialarını destekleyecek bir şeyler bulmayı umuyordum. Ancak Bazata bana böyle bir şansımın olmadığını, Donovan oluşturmadıkça böyle bir kayıt olamayacağını ve onunla herhangi bir kayıt olmayacağı konusunda anlaştıklarını söyledi. Görüşmelerin bir noktasında, Patton kazasındaki rolünü doğrulayabilecek birisi olduğunu söyledi. Ancak ertesi gün benim kendisini yanlış anladığımı söyledi.

Merak içindeydim.

1976 yılında Bazata, *Washington Post*'un haftasonu dergisinde yazan ve bir makale için casusların sırlarını araştıran Gordon Chaplin ile görüşmüştü. Ancak Bazata ilk başka işbirliği yaptıktan sonra, Chaplin baskı yapınca susmuştu. Chaplin, "Bazata'nın (buluştukları Georgetown restoranındaki) monoloğunun hızla hararetlendiğini ve şüpheliler, kibirliler ve sonradan düşmanı olanlarla baş etmek için kendisinin gururla "üçlü konuşma" olarak adlandırdığı ima yollu ağzı bozuk bir konuşmaya yöneldiğini" yazıyordu.¹ Bazata kendisini yanlış anladığımı söylerken, bana da Chaplin'e yaptığı gibi "üçlü konuşma" mı yapmıştı?

Kestirmek güçtü. Belki de Chaplin kadar ona baskı yapmamıştım; ama o daha temkinli konuşmaya karar vermişti. Sırlarla dolu bir hayat yaşamıştı ve suskun kalma alışkanlığını yenmesi ciddi bir çaba gerektiriyordu. Yine de alabildiğim kadar çok belgesini aldım ve bu da umut vaat eden bir durumdu. Kısa süre içinde evime geri dönecek ve bu belgeleri titiz bir şekilde gözden geçirecektim. Ancak ilk olarak Ulusal Arşivlere yapacağım bir yolculuk onun hikayesini doğrulamama yardım edecekti. Ne kadarının doğru olduğunu anlamak için Bazata'nın bana söyledikleri konusunda bulabileceğim her şeyi araştırmak istiyordum.

Patton kazası konusunda şaşkınlık içindeydim.

Arşivdeki belgeler, Bazata'nın -Patton/Donovan öyküleri dışında- bana kendisi hakkında söylediği neredeyse her şeyi doğruluyordu. Şanslıyım. 1996 itibariyle OSS hakkında CIA tarafından II. Dünya Savaşı'ndan bu yana gizli tutulan milyonlarca kayıt, arşivlerde nihayet serbest bırakılmıştı ve ulaşılabilirdi. Elde ettiğim kayıtlarda birçok yeni bilgiler vardı. Bazata'nın "Cedric" görevine ilişkin birçok kayıt bulabildim. Hepsisi de onun bana söyledikleriyle -onun bana söylemediği bir husus hariç- uyumluydu. Cedric'ten döndüğünde, ilk kaotik atlayışında ısrarla kaybettiğini söylediği 90.000 Fransız frankına ne olduğu konusunda bir soruşturmaya tabi tutulmuştu. Onu çaldığı kuşkusuz Bazata'yı öfkelen-dirmiş ve sonunda o parayı atladığı yerde bulduklarını, ancak onu bilgilendirmeyi ihmal ettiklerini söyleyen Fransızlar yardımına koşmuştu. Paranın amaçlandığı gibi -direnişe yardım etmek için- kullanıldığına tanıklık etmişlerdi.²

Bazata hakkındaki CIA dosyası onun önceki sivil yaşamına ve deniz piyadeleri ile ordudaki hayatına dair anlattıklarının büyük çoğunluğunu doğruladı. Benzer şekilde onun hakkındaki FBI dosyası da onlu yaşlardayken ticaret gemilerinde çalıştığını gösterdi ve Batıda gizlice yük vagonunda seyahat ederek gezdiği gençlik yıllarını -kendisinin bir meyhane fedaisi, ödül dövüşçüsü, kovboy ve oduncu olduğunu- büyük ölçüde doğruladı. Ayrıca o, bütün Jedburgh'lar içinde en çok madalya alandı. Bir adet Üstün Hizmet Madalyası Bronz Yıldızı, üç veya Dört Mor Kalp madalyası, Belçika Croix de Guerre madalyası ve harekât madalyaları almıştı.³ Savaş esnasında Londra'da OSS komutanlığı ve savaştan sonra da ABD büyükelçiliği yapan David Bruce'un ona Cedric faaliyetlerinden dolayı Onur Madalyası vermek istediği iddiasını kanıtlayamadım. Yine de kayıtlara dayalı olarak Bazata'nın üstün bir savaş kahramanı olduğu ve geçmişine dair söylediği her şeyin gerçek olduğu tamamen ortaya çıkmıştı. Bana söyledikleri konusunda hâlâ sorularım vardı. Özellikle de mülakatlarımız esnasında onun Patton hikayesinde ortaya çıkan birkaç tutarsızlık konusunda. Ama bunun akla yatkın açıklaması hafıza problemleri olabilir. Son tahlilde Patton olayında ortaya çıkan tüm sırları dikkate alarak, -en azından başka bilgiler onun yalan söylediğini

kanıtlayana kadar- şüphenin lehine yorumlanmasını hak ettiği sonucuna vardım.

Beni şok eden Ulusal Arşivler’de Patton kazası hakkındaki bilgi kıtlığıydı. Ulusal Arşivler ülkenin anlamlı tarihinde mevcut her türlü bilgi parçasının -insanlara, olaylara ve yerlere ait bilgilerin- depolandığı yerdir. Bağımsızlık Bildirgesi’nin ilk baskısı gibi değerli hazinelerin yanı sıra, günün birinde kendi başına veya diğer kilit belgeleri tamamlayıcı olarak önemli bulunabileceği ve dolayısıyla araştırmalara yararlı olabileceği görüşüyle görünüşte anlamsız olan belgeler bile saklanır. Oysa Maryland, College Park’taki devasa ana külliyesinde depolanan milyonlarca belge arasında -veya araştırmacılara açık başka bir yerde- 9 Aralık 1945 tarihli Patton’ın kaza yerine dair hazırlanmış resmi bir rapor yoktu. En azından o zaman ve sonraki birçok yıl boyunca görüştüğüm sayısız resmi yetkilinin -yalnızca Ulusal Arşivlerdeki değil, aynı zamanda Ft. Knox, Kentucky’deki Patton Müzesi’nde ve ülkenin çeşitli yerlerinde ve hatta kazanın meydana geldiği Avrupa’daki sayısız askerî ve sivil kütüphanedeki yetkililerin- söylediği buydu. Böyle bir rapor, General Patton’ın ölümüne ilişkin her türlü soruşturmanın kesinlikle başlangıç noktası olabilirdi. Oysa arşivcilere ve benim araştırmalarımın göre bu rapor hiçbir yerde bulunamamıştı.

Ve böyle bir raporun var olduğunu biliyordum.

Almanya’da kazanın meydana geldiği ABD işgal bölgesindeki Yedinci Ordu arşivinde, Yedinci Ordu Hakla İlişkiler Subayı Yüzbaşı William R. Conklin tarafından yazılmış ve “G-2” ye, yani (olayla ilgilendiği anlaşılan) ordu istihbaratına gönderilmiş, olay yeri raporundan söz eden 10 Aralık 1945 tarihli -olayın ertesi günü tarihli- bir belge buldum. Kısmen şöyle diyordu: “...Bu ofis kaza yerinin resmi raporunu Mannheim’deki 818 MP (Askerî İnzibat) Bölüğünden elde etmiş ve kazanın ayrıntılarını muhataplarına iletmiştir”.⁴ Bu muhataplar raporun kendilerine ulaşmamasından memnun olmamışlardı. Yüzbaşı Conklin tarafından hazırlanan bir diğer tarihsiz yazıda şöyle deniyordu: “Sekizyüz onsekizinci (818) Askerî İnzibat Müfrezesi tarafından olay

yerinde tutulan resmi kaza raporu bugün kamuoyuna açıklandı". Yazıda raporu imzalayan kişi olarak "Üstteğmen Peter Balabas" geçiyordu.⁵ Balabas ve ortağı John Metz, Ladislas Farago' tarafından da ilk başta olay yerinde olduklarından söz edilen iki askeri inzibatti; dolayısıyla orada oldukları doğrudur.

2006 yılına kadar Ulusal Arşivlere yaptığım birkaç seyahatte, bu raporun yer alabileceği binlerce dosyaya bakmış olmalıyım. Ama orada bu raporu bulamadım. Hatta arşivcilikte uzman ve Patton hakkında kendi kişisel arşivini tutan Will Mahoney bile, böyle bir kaydın var olduğunu sanmadığını söyledi. Sonrasında General Patton hakkında en kapsamlı dosyalardan birini tutan Ulusal Personel Kayıtları Merkezi'nden; Patton'un öldüğü Heidelberg'te konuşlanan Almanya'daki ABD Ordusu Avrupa Komutanlığı Tarihçileri Grubuna mensup Bruce Siemon'dan; Washington, Ft. McNair'deki ABD Askeri Tarih Ordu Merkezi'nden ve daha birçok önemsiz arşivden de hem yazılı hem de sözlü olarak benzer olumsuz cevapları aldım. En tipik cevabı, Ulusal Arşivlerden daha fazla belgeye sahip olan Kongre Kütüphanesi El Yazmaları Bölümü'nde tarih uzmanı Daun van Ee'den aldım: "Sayın Bay Wilcox, telefonda üzerinde konuştuğumuz dosyaların herhangi birinde resmi kaza raporunu bulamadım..." Bura da Carlo D'Este'nin kitabı *Patton: A Genius For War*'da belirttiği "hiçbir kaza raporu bulunamadı"⁶ görüşünün altını çizerek, benim bu raporun yokluğunu fark eden ilk araştırmacı olmadığıma gönderme yapıyordu.

D'Este'den uzun süre önce, Ladislas Farago raporun kaybolmasına kızıyordu. Kayıp rapor 1953 gibi erken bir tarihte Gary/Indiana'dan *Post Tribune* muhabiri Allan T. Naive Patton'un ölümünün ayrıntıları konusunda ordudan yazılı bilgi talebinde bulunduğu ortaya çıkmıştı.⁷ Naive'nin talebine cevap olarak Tümgeneral Wililam E. Bergin -ikinci komutan- Naive'e bir "kayıt özeti" gönderdi. Bu not General Bergin'in bulduklarının bir derlemesiydi ve şunlar yer alıyordu: "Soruşturmayı yapan dosyada yoktur ve kazanın ayrıntıları 201. dosyada bulunmamaktadır..."

* Patton hakkındaki her iki kitabında.

Kayıp biriminin kazaya ilişkin dosyasında hiçbir belge yoktur... General Gay'ın 201. Nolu dosyasında kazaya ilişkin bilgi yoktur... Güvenlik Birimi G-1'den Bay Litsey... dosyalarında kazanın gayriresmi bir özetine sahip olduklarını söyledi. Horace L. Woodring'ten 1952 yılında alınmış ve imzasını taşıyan, General Patton'ın aracının sürücüsünün kendisi olduğuna dair bir ifadesi bulunmaktadır...”

Woodring'in ifadesi -Woodring, Farago'ya asla ifade vermediğini söylediği için gizemi daha da derinleştiriyor-⁸ kaza yeri raporu değildi. (Sahte veya değil) Kazadan yedi yıl sonra oluşturulmuştu. Her halükarda tek bir kayıp rapor -eğer kaza yerinde tutulmuş tek raporsa- gerçek bir gizem oluşturmaz. Arşivcilerin bana sıklıkla söylediği üzere, rapor kaybolmuş veya zaman içinde yanlışlıkla yok edilmiş olabilir. Eğer bir itiraz nedenim olmasaydı, ben de bu spekülasyona kesinlikle katılabilirdim. Kaza yeri raporu Patton kazasının kayıp olan tek raporu değildi. Kazaya ilişkin olan ve araştırmalarımda söz edildiğini tespit ettiğim en az üç rapor daha kayıptı.

Örneğin; Patton'un arkadaşı ve Yedinci Ordudaki astı olan Kor-general George Keyes'in ordudan bağımsız olarak yaptığı inceleme raporunun da hiçbir nüshası yok. Kazayı henüz birçok tanık hayattayken araştıran Ladislas Farago'ya göre, Keyes o tarihte suikast dedikodularını duymuş ve kuşkulandı. Kazadan önceki akşam Patton ile akşam yemeği yemiş ve o geceyi Patton'ın Bad Nauheim'deki ikametgahında geçirmişti. Pazar sabahı erken saatlerde de Mannheim karargahındaki bir randevusu için oradan ayrılmıştı. Woodring ve kamyon sürücüsü Thomson, Keyes'in araştırmasında sorgulanmış ve Woodring aklanmıştı. Ama Farago'ya göre Thompson biraz kuşkuluydu. Teğmen Balabas'ın ifadesiyle “doğru olamayacak kadar güzel konuşmuştu”. Thompson incelemede “kamyonu bir depoya götürdüğünü ve Patton'ın arabasını -ve plakasındaki yıldızları- dönüşü yapıp çok geç olana kadar fark etmediğini” söylemişti. Farago'ya göre “Thompson'ın ifadesinin her cümlesi çürütülebilirdi; ama yapılmadı. Soruşturma o noktada bırakıldı”.⁹

Farago, Thompson'ın neden daha fazla sorgulanmadığını açıklamıyor. Eğer böyle bir soruşturma raporu varsa bir nüshasının Ulusal Arşivler, Kongre Kütüphanesi veya St. Louis'teki Ulusal Kayıt Merkezi'nde bir yerlerde bulunması gerekiyordu. Arşivlerin karanlık bir köşesine saklanmış olması da mümkündür; ama buna pek inanmıyorum. İşlerinde oldukça başarılı olan arşivciler mutlaka hakkında bilgi sahibi olurlardı ve araştırdığım yıllar boyunca hiç birisi bu dosyadan söz etmediler. *The Last Days of Patton*'da çok fazla kaynak vermeyen Farago, bu soruşturmanın varlığını kimden duyduğunu açıklamıyor. Ama kendisiyle yaptığım mülakattan bilgi kaynağının Balabas olduğunu düşünüyorum. Hem Balabas hem de General Keyes öldü; dolayısıyla ikisi de sorgulanamaz veya soruşturma dosyasını bulmaları istenemez. Bu yüzden Patton kazası dosyasındaki kilit belgelerden birisi daha böylece kayboldu.

Benzer şekilde "Merkez Komutanı" tarafından yapılan kaza soruşturması da kayıp. Ulusal Arşivler'de bulduğum "Merkez Komutanı"na hitaplı iki sayfalık "Yedinci Ordu Karargahı mektubundan böyle bir soruşturmanın varlığı açıktır.¹⁰" 18 Aralık 1945" tarihli ve Yedinci Ordu Merkez Komutanı Tuğgeneral John. M. Willems imzalı mektup şöyle başlamaktadır: "KONU: Kaza soruşturması... Aşağıdaki bilgiler General George S. Patton'ın ağır yaralandığı kazaya dair soruşturmanıza temel oluşturmak üzere sunulmuştur..." Askerî inzibatın amiri olduğu anlaşılan Merkez Komutanı'nın kazadan yaklaşık on gün sonra, bu kazayı araştırdığı açık. Oysa bu soruşturma tarih kayıtlarımızı emanet ettiğimiz kişiler tarafından bilinmiyor gibi görünüyor; zira hiçbir araştırmamda hiç birisi tarafından sözü edilmedi. İlginçtir ki; Merkez Komutanının soruşturmasına ilişkin "G-2"ye hitaben havale pusulasıyla birlikte kayıp olay yeri raporu ilave bilgilerle birlikte kazanın kendisi ve sonrası hakkında yeni bilgiler sağlıyor.

Örneğin; mektuba göre kazanın ertesi akşamı -9 Aralık- "Sontag isimli" bir *Stars and Stripes* muhabiri kazanın ayrıntılarını öğrenmek için 818. Askerî İnzibat Bölüğü'nü telefonla aramıştı. "Çavuş Jack Parrish ile konuşmuş... sohbet ilerlerken çavuşun bir tür

kayıttan okuyarak gazeteciye bilgi verdiği ortaya çıkmıştı. Gazeteci kaza raporunu mu okuduğunu sorduğunda, çavuş olumlu cevap vermiş ve raporun önünde olduğunu söylemişti”. Parish, sürücülerin isimleri, kazanın meydana geldiği yol “N 38” ve kamyonun “Mannheim’deki Class II ve IV. Karargah ana deposuna sola dönüş yaptığı” gibi ayrıntıları içeren bilgiler vermişti. Ancak yazıya göre “Çavuş Parrish muhabire kazanın nedeninin General’in aracının saatte 40 kın hız sınırı bulunan bir yolda aşırı hız yapması olduğunu söylememiştir. Kaza anında araçların tam konumlarını da bildirmemiştir. Yine kamyonu bir Alman sivil çalışanın sürdüğünü de açıklamamıştır...”

Bu olguların neden gizlendiği, mektupta belirtilmiyor. Ancak Alman sivil çalışan hakkındaki bilgi, Thompson’ın kamyonunda bulunduğunu keşfettiğim muhtemel yolcuların birine ilişkin ilk bilgiydi. Sivil bir Alman mı? Bu adam kimdi? Neden orada bulunuyordu? Bu cevaplar Çavuş Parrish tarafından okunan kaza yeri raporunda bulunuyor olabilirdi. Bu raporu arama nedenlerimden birisi de buydu. Ya da bu bilgi diğer kayıp raporların birisinde de bulunabilirdi. Görünüşe göre; “Merkez Komutanı” mektubunun amaçlarından birisi Çavuş Parrish’in neden bilgi verdiğini açıklamaktı. Çünkü son paragrafta kaza hakkında açıklama yapma yetkisinin kimde olduğu tartışılmakta ve paragraf şu şekilde sona ermektedir: “Çavuş Parrish bilgi vermeden önce bölük komutanını bilgilendirmemesi nedeniyle kusurludur”.

Kaza hakkında bilgi verme konusunda bir tür kısıtlama veya yasaklama konulmuştu. Peki neden? Bu yalnızca normal bir kamu-askerî bürokratik sır olduğu için miydi yoksa daha sinsi başka bir şey mi vardı?

Araştırmalarımnda çoğu kez, özellikle arşivcilerden kaza hakkındaki kayıt kıtlığının muhtemelen kazanın küçük çaplı bir kaza olması; 1945 yılı sonlarında savaşın bitmesi ve her askerin bir an önce evine dönmek istemesi yüzünden, kayıt tutmayla pek ilgilenmemeleri veya kayıtları kötü tutmaları olduğunu dinledim. Sonunda; kimliği ne olursa olsun, Patton’ın kazasının barış

zamanı olması ve onun yararlılığının artık sona ermiş olması nedeniyle yetkilileri çok fazla ilgilendirmemişti.

Bana göre aşağıdaki hususlar, kayıp Patton kaza raporları hakkındaki gizemleri derinleştiren ve aynı zamanda yukarıdaki görüşleri çürüten bilgiler gibi görünüyor.

Patton'ın kaza yaptığı haberleri dünyanın her yerine hızla yayıldı. Hatta ertesi günün gazete manşetlerine bile yansıdı. Muhabirler ayrıntıları araştırıyorlardı. Bir Associated Press muhabiri, bulunduğu bir Savaş Bakanlığı mesajına göre¹¹ Patton'ın ikametgahını kazadan yalnızca saatler sonra tepkilerini öğrenmek ve bilgi almak için aramıştı. Haberler karşısında şaşırان ve belki de çılgına düşen ailesi Savaş Bakanlığı'nı aramıştı.

Aynı gün -Genel Komutan General Eisenhower kendisine mümkün olan en kısa zamanda kaza hakkında bilgi verilmesini istemişti. Buna göre (9 Aralık'ta) Almanya, Frankfurt'taki ABD Karargahına şu emir gönderilmişti: "General Handy bize (Avrupa üzerinde yetkili oldukları için kendi ofisine), General Patton konusunda gelen tüm yeni bilgiler konusunda General Eisenhower ve General Surles'in bilgilendirilmesi emrini vermiştir". Yazar,¹² meselenin çok önemli olması nedeniyle, kendisi yokken herhangi bir yeni bilgi gelip gelmediğini öğrenmek için, gece yarısı nöbetçi subay tarafından uyandırıldığını belirtiyor. Ve eğer kendisine ulaşılamazsa "Albay Westover ile temas kurulacaktı".

Kesinlikle olay yeri raporunun Eisenhower'a gönderilmesi gereken temel bir bilgi olması gerekirdi. Ancak bir şeyler ters gitti. Bilinmeyen bir nedenle Frankfurt'a gönderilen emir hiç yollanmadı. Albay Westover "Kayıtlara geçmesi için" yazdığı "12 Aralık 45" tarihli notta,¹³ mesajın "Savaş Bakanlığı Gizli Mesaj Merkezi tarafından "iletilmedi" notuyla işaretlendiğini kaydediyordu. "Mesajın kim tarafından iptal edildiğini belirlemeye yönelik girişimde bulunuldu" diye yazıyordu. "Avrupa Birimi hiçbir zaman böyle bir iptalde bulunmamıştır..." Nota göre mesaj, Merkeze "bu mesajın iletilmeme nedenlerini açıklayan" bir bilgi notu hazırlaması emri verildiğine dikkat çekerek devam ediyordu.

Soruşturma konusunda başka bir bilgi bulamadım. Kaza yeri raporunu ve diğer soruşturma belgelerini bulma yönündeki tüm çabalarım boşa çıktı. Mesaj sabotaja mı uğramıştı? Öyleyse kim yapmıştı? Hangi maksatla? Bunun üzerine yapılan soruşturma kapatılmış mıydı?” Yalnızca merak etmekle yetiniyordum. Artık olay yeri raporunun bulunmamasının bir rastlantı olduğunu da düşünmüyordum. Bir, belki iki kaza raporunun kayıp olması tesadüf veya kaza eseri imhayla açıklanabilir. Ama öncelik verilen ve ilgili belgelerde sözü edilen dört birbiriyle bağlantılı rapor ya da soruşturmanın hepsinin birden kayıp olması tesadüf veya kaza ile açıklanabilir miydi?

Kayıtların kasıtlı olarak yok edildiği ve bulduklarımın yalnızca tamamen kontrol dışı kalmış parçacıklar olduğunu düşünmeye başladım.

ALTINCI BÖLÜM

GİZLİ KAPAKLI

Bazata 1979 tarihli günlüğünde “tüm niyetim hakikati anlatmaktır” diyordu. “Bütün casusluk olayları büyük çoğunlukla pis oyuncular -zayıflar, yalancılar, yılanlar, korkaklar, hırsızlar ve özellikle hainler- tarafından gerçekleştirilen yüzde 100 pisliklerdir. Bu (casusluk) alana giren spesifik işlerden biri de cinayet-sukasttır”.

Bazata’nın 1971 yılında Amerika’ya tamamen geri döndükten sonra gizlice yazdığı kırk günlüğünden birisi¹ böyle başlıyordu.

Bu günlükler Patton’ın ölümü ya da kazası hakkında daha fazla bilgi içeriyor muydu?

Öyle olmasını ümit ediyordum.

Öncelikle iyice incelenmeleri gerekiyordu.

Mektup boyutunda spiralli defterler şeklindeki günlükler, Bazata’nın derin bir tatminsizlik içinde sona eren zalim, gölgeli geçmiş hayatından bir anlam çıkarma girişimi ve kendi hikayesini anlatma çabasıydı. Deşifre edilmeleri kolay değildi. Büyük çoğunluğu

uzundu. Bazıları 350 sayfayı buluyordu. El yazmasıydı; yalnızca bu nedenden dolayı bile okunması güçtü. Ayrıca fikirlerinin izini sürmek için sayfalar atlamayı içeren bir tür şifreye sahipti. Aniden bağlantısız ipuçlarıyla, normal olarak baştan sona doğru değil, sondan başa doğru ilerleyebiliyordu. Şifreli sözcükler, takma isimler, kısaltmalar, farklı renklerde kalem ve farklı kısımlar için farklı harf boyutları içeriyordu. Bu tür gizleme girişimleri, sırlar içindeki hayatından kalma bir alışkanlık gibi görünüyordu. Ancak kişisel mektupları ve diğer bazı yazılarına ilaveten, günlüklerde okuduğum sayfalar arttıkça Patton hakkındaki iddialarındaki boşlukları dolduran ve gizli yaşamını biraz daha aydınlatan yeni ayrıntılara rastladım. Hepsi de iddiaların doğruluğu veya yanlışlığını desteklemek için kullanılabilirdi.

“Öldürmek.. bu (bir hikaye yazmaya çalıştığı anlaşılıyor) bunun en zor alanı. 50 yılı aşkın bir süredir çeşitli şekillerde, yerlerde ve zamanlarda çok çeşitli nedenlerle ve belli... ülkeler -örgütler- ve nedenlerden dolayı adam öldürmek, Baz’ın hayat boyu süren uzmanlık alanıydı...” Bazata’nın günlüğü devam ediyordu.

Cinayetler yalnızca II. Dünya Savaşı ile sınırlı kalmamış, sonrasında ve öncesinde de öldürmüştü (Serbest çalışan casus, devletlerin gizli ajanı, sanatçı görünümündeki Soğuk Savaş paralı askeri ve kardeşlik bağı nedeniyle “Co-Op” (Çete) ve Fransa, Marsilya’da periyodik olarak toplandıkları yerden aldığı adıyla “La Table” adını verdiği bir gizli grubun lideri olarak). Grup çok çeşitli üyelerden oluşuyor, hükümetler ve diğer işverenler için koruma ve suikast gibi özel görevler gerçekleştiriyor ve kâr amacıyla kendi yasadışı faaliyetlerini yürütüyordu. Görünen o ki, kendilerine rehberlik eden felsefeye göre kötü olduğuna inandıkları kişi ya da şeyler için savaşıyorlardı.

Yazılarında çoğu kez öldürmeyi “ot ayıklama” olarak adlandırıyordu. Ayıklanan kişiler arasında askerler, casuslar ve uyuşturucu satıcıları, suçlular, diktatörler ve onu veya grubunu tutanların siyasî muhalifleri yer alıyordu ve bu kişilere hiçbir zaman kişisel kan davası gütmüyorlardı. Kan davası felsefelerine aykırıydı. Faaliyetleri arasında insan kaçırmak, soygun ve gasp vardı. Ama bu

fiilleri yalnızca onlara göre “kötü olduklarına” karar verdikleri kişilere karşı işliyorlardı. “Masum” olarak gördüklerini gasbetmiyorlardı. Ancak bir zorba, savaş tüccarı veya kötü bir suçluyla karşılaşılırsa gereğini yapıyorlardı. Örneğin; Monako’da “tüm taraflara, fahiş fiyatlarla” silah satan bir silah tüccarını öldürdüler. Bazata bu adamı sahte bir “Cezanne” tablosu yaptığı ve durumdan habersiz bir silah kaçakçısına 20 bin dolara gerçekmiş gibi sattığı için tanıyordu. Bu para daha sonra cömertçe “Co-Op”a verilmişti.

Adam kaçırma “çok basitti”. Yerel haydutlar kılığına girerek “adamı Cannes eski limanındaki bir balık restoranından almışlar” gizli bir yere götürmüşlerdi. “İlk başta yaptığı işi... ve onu ağır biçimde lanetlediler”. Külotunu çıkartıp, gerekirse daha sonra tehdit için kullanmak üzere sakladılar ve “testislerini -testis derisini- yedi kez dilimlediler. Çığlık atıyordu... bu sert, acımasız, kibirli, kendisine tapan işadamı bayılır gibi olunca ayıltmak için burnuna bir yumruk atıyordum... Sızlanıyor, ağlıyor ve yalvarıyordu. Eşinden, iyi bir adam olduğundan, hayırseverliğinden vs. söz ediyordu... Bir yumruk daha atınca susuyordu. Adam kendisinin dört kirli hırsız tarafından -İtalyan, Korsikalı veya Katalan... Hangisi olduğunu bilmiyor- soyulduğunu sanıyordu... Kim olduklarını bilmiyordu... Saatini, parasını, belgelerini ve iri bir pırlanta yüzüğünü (içinde daha önce beş kez evlenmiş olan karısının adı kazılıydı) aldık.” Polise “bunun normal, olağan bir kaçırma olduğunu... (fidye vermezse) kendisi ve karısının 3 gün içinde öldürüleceği ve evinin yakılacağı yönünde tehdit edildiğini söylemesi” istendi... Ertesi gün Monako’daki evinde 30 bin dolar -azdı ama o anda ihtiyacımız olan bu kadardı- vermesi istendi. Bir küçük dağıtım aracı bir paket ıstakoz getirecekti... Bir balıkçı çocuk -bir masum- ondan ağzı kapalı ve işaretli zarfı alacaktı” eğer “çalışmaya ve öncesi gibi ticaret yapmaya devam ederse.. bir yıl içinde bizden tekrar haber alacaktı”.

“Ayıklama” Bazata’nın en iyi yaptığı işti. “Yedi Rus kabadayıyı öldürmenin çok hassas bir iş olduğunu” yazıyordu. Bunu yaptığında “açık bir yolda tek başınaydı” ve “çok rahatsızdı. Yarım

şişe Calvados² içerek sakinleşmişti”. Onları “iki 45 kalibre Colts ile öldürdü. Cesetleri küçük bir ormana taşınması için bir köylü buldu ve onu yaptığını hiç kimseye anlatmaması, yoksa onun tüm ailesinin de bu cesetlere katılacağı yolunda tehdit etti”. Doğu Almanya’da yapılmış özel silahları vardı. Her biri egzoz sesi gibi ses çıkaran, kendi mermi kovanlarını toplayan bir silahtı. “Yakınlarda dikkatleri üzerine çekmek için parafinden duman çıkaran aygıt bulunan bir araba duruyordu”. Savaş zamanı ve savaş sonrası Fransız lideri Charles DeGaulle için, Cezayirli isyancılar tarafından idam edilmek üzere olan kaçırılmış Fransız subaylarını kurtardı. Ayrıca savaşın sonunda Waffen SS ile birlikte savaşan ve DeGaulle’nin gözünde hain olan birçoğu gönüllü 3000 güçlü Fransız askerinden oluşan Charlemagne Bölüğü’nün liderlerini öldürdü. “Baz’dan bunu yapması istendiğinde” diye yazıyordu; “ismi açıklanmamak kaydıyla kabul etti. DeGaulle de talebi kabul etti”.

Hem Bazata hem de Co-Op için isimsizlik ve gizlilik çok önemliydi. Almanya, Johannisberg’teki Mumm Çifliği personel şefi olarak işi ve savaş sonrası Avrupa kültüründe modernist Avrupalı sanatçı olarak ünü onu gizleyen kılıflarıydı. Onu tanıyanlardan birisi bana, cesetlerden kurtulduğu bir fırını olduğunu söyledi. Hiç kimse onun lüks hayatını, seyahatlerini ve sıradışı hayat tarzını sorgulamıyordu. Bilenlere yemin ettirilmişti ve ifşa etmelerinin ve hatta dikkat çekmelerinin cezasını biliyorlardı: ölüm.

Peki şimdi neden konuşuyordu? Bunun birçok nedeni olduğunu yazıyordu. Ebeveynleri, geçmişini bilmelerinden gerçekten korktuğu insanlar artık ölmüştü. Co-Op artık yoktu; üyelerinden bir kaç bir tür ihanet veya tuzak yoluyla suikasta uğramıştı. O da sorumluları -en azından yazılarında bunun göstergeleri var- bizzat izlemiş ve öldürmüştü. Ve artık doğru zaman gelmişti. Kutsal olduğunu düşündüğü birçok sır -konuşmaya başladığı 1970’li yılların başlarına kadar- gördüğü kitaplarda açıklanmıştı. Amerika’nın, II. Dünya Savaşı’nda liderleri tarafından nasıl ihanete uğradığını; Patton gibi en iyi adamlarına karşı nasıl sırtlarını döndüklerini ve savaşın bu yüzden uzadığını bilmesi gerekiyordu.

Tekrar tekrar birçok kimsenin gereksiz yere öldüğünü, savaşın kirli, kötü bir iş olduğunu yazıyordu. Bunlar onu öfkeliendirmişti.

Ancak bana öyle geliyor ki, asıl konuşma nedeni kişisel olarak ihanete uğradığını hissetmesiydi. Birçok kez yurduna döndükten sonra ödüller, iyi bir iş ve özellikle emeklilik vaat edildiğini -özellikle bir OSS suikastçısı olmayı ve savaştan sonra da işe devam etmeyi kabul etmesi üzerine Donovan tarafından söz verilmişti- yazıyordu. CIA'da bir işe sahip olmayı umuyordu. Bunun yerine dışlanmıştı. Yeni istihbarat bürokratları kuşağı, onun kim olduğunu ve neler yapmış olduğunu bilmiyorlardı ve biraz bilenler de ilgisizlikten sahiplenmiyorlardı. Yüksek makamlardakilerin kirli işlerdeki payını gizlemek için kayıtlar değiştirilmişti. Geriye kalan kayıtlar iftira ve imalarla doluydu ve ona hep yalan söylenmişti. Kayıtlarda büyük eksiklikler vardı. Yıllar boyu aldığı birçok yaradan dolayı malulen emekli olabilmek için meslektaşlarından imzalı ifadeler toplamak için uğraşmış, sonunda yüzde 100 mahlullüğü hak etmişti. Bu gerçeği de Gaziler İdaresi onaylamıştı.

Küskündü ve paraya ihtiyacı vardı.

Ancak sürdüğü hayat -hâlâ günlüklerinde bile gizemi örtüyordu- onu derinden rahatsız ediyordu. "Tanrım, bunu neden yaptım" diye yazıyordu ayrıntıları atlayarak. "Neden bu kadar kötüyüm?" "Neden" diye soruyordu, "Bu kadar yetenek verilmişken, bu yetenekleri kullanmada neyin doğru, neyin yanlış olduğunu anlamada o kadar da kararsızlık verilmişti". "İnsanlar kibirli, gösteriş meraklısı, kaba, cimri... ve ben de bunlardan birisiyim... Hiç kimse içimdeki korkunç mücadeleleri, uykusuz gecelerimi bilmiyor. Karım bile... Özellikle neyin yanlış, neyin doğru olduğu konusunda kuşkularım var. Ve meşrulaştırma -insanın kendisi için icat ettiği en uygun bahane- beni tiksindiriyor... Tanrıdan başka sırdaşım yok..." Yaşlanıyor ve ölümü düşünüyordu. Babasının İncil'ini saklamıştı. Marie-Pierre onun hemen hemen her gece yatağında başını eğip dudaklarını sessizce kıpırdatarak dua ettiğini anlattı. Onu rahatsız etmemesi gerektiğini biliyordu. Eğer yanlışlıkla odasına girerse, gözlerini açacak ve bakışıyla ondan gitmesini isteyecek, o da gidecekti.

Kendisinin bir “tetikçi” olmadığında ısrar ediyordu. Tetikçiler işlerinden hoşlanır, yiğitlik yaptıklarını sanırlardı. O ise bir makineydi. Kurbanlar kaderlerini bildikleri zaman, öldürmekten tiksiniyordu:

Yalvarmalar, tökezlemeler, çığlıklar, çılgınca teklifler, ihanetler, ithamlar, osuruklar, kasmalar, bayılmalar, işemeler, tehditler nedeniyle -genellikle intikam yemini şeklinde- duraksamayanı asla görmedim... En hızlısı en iyisidir. Bitir ve cesetten kurtul. Başarılı ayıklama duygudan yoksundur. İntikam... zalimlik... veya Hollywood türü öfkeler yoktur. “Beyefendi şimdi Yaratıcınla buluşmaya hazırlan”. Sessiz, ciddidir... sen, Tanrın ve hedef... Her öldürmede orgazma ulaşan bir tetikçi bile biliyorum... Kendi solo orgazmı... Saçma! Bunu yalnızca en iyi işinizde hissedersiniz... Ben bir komünist lider vurdum... Tören yok... Nabız hızlanması yok... Yalnızca... bedeninin en uygun yerine “pat”, ... “Pat”... Yalnızca iyi iş ve sessizlik... Bir ayıklamadan diğerine...

Dostları onun şefkatli ve egosuz olmasına karşın, vicdandan yoksun olduğunu vurguluyorlar. “Çekici ama ölümcül” eski bir Jedburgh’un onu tanımlama biçimiydi. Altıncı hissi vardı. “Büyük ölçüde altıncı hisse ve (gizemli) bilinçaltından gelen tuhaf iradeye sırtımı dayıyorum... Düşüme eyleminin depolanmasına inanıyorum. Düşünceleri toplar, karar verirsiniz”. Siz programlarsınız, “Bilinçdışı olarak yeniden aktif hale gelmek için hareketi durdurmak ... Tekrarlanan bir duygu... Bir odayı, bir ormanı, bir kimseyi veya bir durumu sanat eseri veya resim yapar gibi hisseder ve görürsünüz... Bazı hayvanların ışınlar yoluyla hissetmesi gibi... Polisi, casusları, sahte parayı, delileri, karanlık bir ormanda uzaktaki hareketsiz bir ayıyı hisseder gibi hissedersiniz”. Acıya dayanmak için “kendini hipnoz etme” yoluna başvuruyordu. Anında plan yapmayı ve engelleri yeteneklerini sına olarak görmeyi tercih ediyordu. “Cesaret, zamanlama, beceri ve hangi anın en uygun olduğunu bilmeye herşeyi yapmak mümkündür... Dünyadaki her insanı yakalanmadan ve teşhis edilmeden öldürebilirim”.

Öldürmeyi haklı çıkarmaya çalışırken şunları yazıyordu: “Medeniyet insanın içindeki ebedi kötülüklerin yozlaştırılması yoluyla ilerlemektedir”. Kıskançlık, gurur, hırs, güç ve mal arzusu. Bunlar insanın kötülüklerinin en ağırı olan savaşın nedenleridir. II. Dünya Savaşı, uluslar ve liderlerin iktidar ve zenginlik için öldürme ahmaklığıydı. Bunu ilk kez Donovan ondan Patton’ı “durdurması”nı istediğinde ve İngilizler Cedric misyonu esnasında yakaladığı çok sayıda Almanı teslim almayı reddettiklerinde anlamıştı. Savaşın devam etmesini istedikleri sonucuna ulaşmıştı. Özellikle şarlatanlar, iktidar gaspçıları ve masumları avlayanlardan hoşlanmıyordu. Onların bu suçlarının cezalandırmayı hak ettiğini hissediyordu. “Böylece Baz kendisine yalancılara yalan söyleme... aldatanları aldatma... kandıranları kandırma... zorbalara zalimce davranma... ejderhaları öldürme... yetkisi verdi. Öldürmek bir hayvanı... yok edilmesi gereken kuduz bir köpeği bertaraf etmektir”.

Bu felsefe onu yönlendiren ve yaptıklarına anlam kazandıran bir din haline geldi. 1930’lu yılların başlarında Kübalı devrimci Batista’yı öldürmek için genç bir deniz piyadesi olarak kıyıya ulaştığında hayatını kurtaran bir gizemli dost ve akıl hocasıyla ilişkilerinden bu anlayış ortaya çıkmıştı.

Bazata o gizemli arkadaşını hoş, nazik ve “daima gülümseyen” birisi olarak tanımlıyordu ve Küba istihbaratı için çalıştığını sanıyordu. Birbirlerine hiçbir zaman kişisel sorular sormamışlardı. Yaşları kabaca aynıydı ve ilişkileri gelişmişti. “İkimiz de hiç kimseyi intikam veya öfkeden dolayı öldürmediğimiz gibi, tatmin veya orgazm için de öldürmediğimizi öğrenince şaşırmıştık. İkimiz de sessizce kötülüğü ortadan kaldırmayı amaçlıyorduk”. Babası dışında, bu adama hayatı boyunca karşılaştığı herkesten çok imrenmişti. Ve onun kimliğini hiçbir zaman açıklamamaya yemin etmişti; çünkü bu durum ona zarar verebilirdi. Ondan bazen “Peter”, bazen de “Paul” takma ismiyle söz ediyordu. Bu dostu daha sonra Co-Op’un kurucu üyesi oldu.

Bazata günlüklerinin birinde 1944 yılı Ağustos ayında Cedric için Fransa’ya atlarken aldığı ağır yaranın ayrıntılarını anlatır.

Millar'ın onları götürdüğü güvenli ev (ismi verilmeyen) bir Fransız General ve 1870 Fransa-Prusya Savaşı kahramanının iki torununa aitti. Genç ve yorgun Floyd'a ikisi için hazırlanan odadaki tek yatağı alması emrini verdikten ve "yaramı göstermemek için insanüstü bir gayret sarfettikten sonra" oturma odasında "güzel giysiler içinde ve ünlü bir Fransız generalin torunu olduklarını gururla gösteren süsler takınmış iki "nazik yaşlı kadınla" birlikte kalmıştı. Onlar Bazata'ya

"kahraman dedelerinin fotoğrafları ve madalyalarını göstermişlerdi. Fransa'nın tarihinden ve o tarihte hemen hemen hiçbir şey bilmediğim annemin bu ülkeyle bağlarından söz ederken... neredeyse acıdan aklımı kaçırmış haldeydim... ama bu "güzel" seksenlikler benim utanarak... mükemmel şekilde davranmamı sağladılar. Ancak bir boşluk anında... pantolonumdan gelen sızıntıyı hissettim ve onların muhteşem XIV. Louis koltukları üzerinde bacaklarımın arasında bir kan gölü oluştuğunu dehşetle gördüm. Onlar bana "onur" tahtını vermişlerdi ve bu tahtı... mahvettiğimi hissettirmemek için ellerinden geleni yaptılar..."

Onların tepkilerini dikkate almaksızın, özür dileyip odasına geçti. "Odada iki lavabolu uzun bir masa, iki su ibriği ve dört havlu vardı. "Hiçbir şeyin farkında olmayan Floyd şiddetli ve düzenli bir şekilde horlarken" tam bir işkence içinde, pantolonu ve iç çamaşırını çıkardı. "Hepsi de pıhtılaşmaya başlamış kan ve doku ile kaplanmıştı" ve gördüklerinden "dehşete düşmüştü". Yara "kalça kemiğine kadar iniyordu ve apış arası çataldan bir iki santim aşağıdaydı ve oradan da ön tarafa kadar uzanıyordu. Çok çentikli ve genişti. Ama kanama durmuştu. Kopmuş et parçalarını parmaklarımla çektim" ve "iki küçük damar ucu olduğunu düşündüğüm şeyleri diktim". "Torunların güzel havlularını mahvetmemek için iki mendilini suyla ıslatıp... kesiği ceket cebinden çıkardığım kahverengi kese kağıdındaki sülfanilamidle doldurdum." Ve yarayı yanındaki dört ilave mendille bağladı. "Bu trajik yarayı yaklaşık altı hafta boyunca bir kez bile açıp bakmadan bu haliyle bırakmak zorunda kaldım."

Temizlendikten ve “kalıntıları” evin arkasındaki bir tümseğin ardına gömdükten sonra, temiz şort ve pantolon giyip, “en az dört kat şişen” yaradan çıkan “ağır akıntılara karşı dikkat etmeye” başladı. Zorlanarak -çünkü her hareketi boğazına dayanmış bir bıçak gibi canını yakıyordu- sert zemine yattı. Oraya uzanıp biraz rahatlayınca takımının menziline “güvenle ulaşmasından” dolayı Tanrıya şükredip dua etti. “Aklıma benim güvende olmadığım hiç gelmedi. Hiçbir zaman -ne ondan önce ne de sonra- gelmedi”. “Zaman zaman elimi karnıma dokunduğumda çok şişkin olduğunu fark edince şaşırdım. Bu mümkün müydü? Hezeyan mı yaşıyordum? Sonra görevimi düşündüm”. Görevim “önce Floyd’u gözetmek, sonra ben dâhil 3 kişilik takımımızı yönetmekti.³ 1. Eylem...” (sabahleyin yapılacak ilk iş) telsizle Londra’yla temas kurup “herşeyin iyi gittiğini bildirmektir... Aklıma hiçbir zaman yaralandığımı söylemek gelmedi. Bu bir ajanın savaşıydı ve ben bunu kabul etmiştim... Çok ihtiyatlı, yavaş ve dikkatli bir şekilde Emile’in (Millar) ağzını aramalıydim. Hem İngiliz hem de Fransızlardan özel emirler almıştım... Emile’in... güçlü komünist eğilimleri olduğu düşünülüyordu. Bunu kesinleştirmeli ve bunun eylemlere etkisini belirlemeliydim. Amerikalılar bu konuda hiçbir şey bilmiyordu ve öğrenmemeliydiler. Bu yüzden her bir kelimeyi titizlikle önceden ayarlayıp, tam bir dikkatle şifrelemeliydim”.⁴

Dalmış olmalıydı ki, aniden makineli tüfek sesiyle uyandığını yazıyordu. “Şaşırmıştım. Ateş edenler kimdi?... Amerikalılar olamazdı... Onlar Güneyde uzaktaydılar... Peki Patton olabilir miydi?... Beni mi dövüyorsun?” diye sordu sanki general karşındaymış gibi. “Hayır, hayır. Bu yarı deli yarış atı bile bu kadar sihirli olamazdı. George çok uzaktaydı. Bu durumda Almanlar olabilir miydi? Ama neden saat 04.30’da makineli tüfek? Bir şüpheli hedefe mi?” Burası büyük ihtimalle onun içinde bulunduğu küçük köydü. “Ama silah sesleri yakınlaşıyordu... Dick’i (horlayan Floyd) ve iki aristokratı uyandırmam gerekiyordu. Bodruma inmemiz gerekiyordu. Ayağa kalkmaya çalıştım. Kesinlikle imkânsızdı. Kaskatı kesilmiştim. Kollarım hariç bir şeyim kıpırdamıyordu ve onlar da ağırıyordu. Yavaşça öne doğru yuvarlandım.

Bunu yapmak tüm enerjimi tüketmişti”. İçinin dışına çıktığını düşünerek “dizlerimin üstünde doğrulmayı başardım”. Sonra “yaklaşmaya devam eden bu devasa makineli tüfeğin sesiyle olağanüstü bir güç kazandım. Ayaklarımın üstünde durdum... titriyordum ve başım dönüyordu”. Çünkü “bacaklarını bir arada tutamıyordu”. Tıpkı Frankeştayn gibi horlayan Floyd’a doğru düzensiz adımlar atmak zorundaydı. “Sonunda böyle kalabilir ve asla iyileşmeyebilirdim. Ama yatağa ulaştığımda, Floyd hâlâ horluyordu. Neden uyanmıyordu!” Floyd’a seslendi. Horlama devam etti. “Birkaç kez hafifçe salladım. Biraz kıpırdadı ama horlamaya devam etti”. Tam bağırarak üzülmeye ki, bir anda ani, şiddetli bir yağmur yağdığını hissetti. Gök gürültüsü mü? Şimşekler şafak öncesi gökyüzünü aydınlatıyordu. Aniden hatasını fark etti. Gün ağarmaya başlarken, orada “tam bir utanç içinde, ben Bazata -Lebeau-’ büyük deniz piyadesi, ateşli asker, en tecrübeli Jed... bir aptalca gök gürültüsü tarafından kandırılmışım...”

Bazata, Cedric görevinden Londra’ya içinde sıradışı bir huzursuzlukla döndü. Sonraki Jedburgh görevleri için eğitilirken, kasiğindeki yara, onu iktidarsız bırakmasının yanı sıra, rahatsız etmeye devam etti. Bunu sonrasında Gaziler İdaresi’ne de anlatacaktı. Yazdıklarında hayatından endişe ettiğini ve orada bir saldırıya karşı korunmasız kalacağı korkusuyla, OSS’nin onu bir hastanede tedavi ettirme önerisini reddetmişti. İktidarsızlığını kendi kendine başarıyla tedavi etmişti. Bunu Gaziler İdaresi karşısında kendisine testosteron enjekte ederek gösterdi. Bu tedaviyi ona hormon bulmada yardım eden Londra’daki bir albay arkadaşı önermişti.⁵ Maquis için tahsis edilen parayı çaldığı kuşkusu da -Fransızların kendisi tarafından aklandığında sessizce soruşturma düşürüldü- onun huzursuzluğunu artırıyordu. İşini gayet iyi yaptığını düşünüyor ve nankörce, sadakatsizce bir suçlamaya muhatap olduğu için içerliyordu. Ancak bir dostu ve OSS üyesi,

* Denny Lebeau onun bireysel Cedric kod adıydı ve bunu başka operasyonlar için saklayacak ve gelecek yıllarda kullanacaktı.

çok fazla bilgiye sahip olmasa da, -o tarihte zirveye ulaşmakta olan- “Patton Problemi”nin de Cedric görevi sonrası huzursuzluğunun kökeninde yatıyor olabileceğini anlattı.

“Douglas deWitt Bazata ile ilk kez Londra’da ... 1945 yılı ilkbaharında karşılaştım” diye yazıyordu Bazata’nın 1978 Gaziler İdaresi soruşturması için ifadesini kaleme alan emekli Yarbay Joseph W. La Gattuta. 1945 yılında bir OSS üsteğmeni olan La Gattuta savaşın sonlarında İngiltere’ye, bazı ismi gizli yabancıları paraşüt okuluna kaydettirmek için gelmişti. Orada bir barda karşılaştığı Bazata bazı “paha biçilmez operasyonel yardımlar”da bulunmaya gönüllü olmuştu. Bu yardımseverliği ve ikilinin Londra’da geliştirdikleri dostluğa rağmen “yine de önemli bir zihinsel baskı altında ezildiği gerçeğinden etkilenmiştim. Sonradan Bazata’nın o dönemde Alman işgali altındaki Fransa’ya paraşütle atlaması esnasında ciddi biçimde yaralandığını ve aynı zamanda gerçekleştirmesi istenilen bazı görevlerde taşıdığı ağır psikolojik tepkiye dayandığını öğrendim”. Birkaç hafta sonra Londra’dan ayrılan La Gattuta 8 Mayıs 1945’te tekrar dönmüştü: “Bazata’yı yine gördüm ve sinirli tavrı ve acilen Amerika’ya dönme ısrarına şaşırdım”. Bazata’nın din adamı babasını bilen La Gattuta Bazata’nın “ailesinin onun savaş sırasındaki eylemlerinden dolayı dehşete düşmesinden korktuğunu” yazıyordu. 6 Ağustos’ta Hiroşima’nın bombalanmasından sonra Bazata ona “insanın insana yaptığı zulüm, akıl almaz boyutlarda” demişti.⁶

Huzursuzluğunun nedeni ne olursa olsun, bu dönemin -Cedric görevinden savaş sonrası erken döneme kadar- sonuna doğru Bazata, Donovan ile (toplam 8 kez) görüşüğünü, bu görüşmelerde Patton’ı öldürme talebinin de konu edildiğini iddia ediyor. Ulusal Arşivlerden “kısıtlanmış” bir OSS emri buldum. Bu emirde Bazata, La Gattuta ve diğer bir dizi OSS subayından Haziran sonlarına doğru başkente gelir gelmez Washington’daki OSS Direktörüne bildirimde bulunmaları” isteniyordu.⁷ Şu ana kadar Donovan ve Bazata’nın yüzyüze görüştüğüne ilişkin olarak bulduğum tek resmi kayıt budur. Ancak sıkıntı çıkaran Patton’a ne yapılacağı gibi hassas ve tehlikeli bir konuda yapılan toplantılar elbette gizli ola-

cak ve rutin emirlerde yer almayacaktır. Bulduğum örnekte olduğu gibi yer alsa bile emir gizli olacaktır. Bazata, 1944 yılı yazında Cedric için hazırlanırken ve Patton'ın durdurulması toplantıları yeni başlamışken, Donovan'ın görüşmeleri kendi evinde yapmak istediğini, ama "ben hayır dedim. Dinleme cihazları, tuzaklar... dan uzak olmak istedim... Küçük, sessiz otellerde iki kez saat 20.00'de görüştük" diye yazıyordu. "Sohbetleri" "not alınmamış" ve yalnızca "sözlerle" mühürlenmişti. Bunun "nedeni" kendisinin "hayatta" kalmasını sağlamaktı.

İlk başta, 1943 yılı sonlarında OSS'ye katıldıktan sonra kendisine Mareşal Rommel, Nazi Propaganda Bakanı Goebbels ve hatta Hitler'in kendisi gibi önemli Nazileri öldürme görevi verilebileceğini düşünerek suikastçılık yeteneğini kasıtlı olarak abarttığını yazıyordu. Bunu ciddi olarak yalnızca OSS'ye değil, diğer birkaç müttefik ülkeye de teklif etmiş, ancak kimse kabul etmemişti.* "Büyük ihtimalle benim deli veya zararsız bir çatlak olduğumu düşündüler... Oysa oldukça kolay olacaktı... Bir adama bir kurşun..." Bu erken aşamada alabileceği en tehlikeli görevi, en büyük macerayı üstlenmeyi arzuluyordu. O ve arkadaşı OSS Jedburgh meslektaşısı olan Rene Dussaq -eski bir Hollywood dublörü olup, savaş dönemi Fransa'sında anti-tank silahı konusundaki başarısı ve becerisi nedeniyle "Yüzbaşı Bazuka" olarak ün yapmıştı- hiyerarşi tarafından adamlarını gözetmek için kullanılan OSS "muhabirleri"ni abartılı hikayeleriyle kandıracaktı. "Bu muhabirler o kadar aşikârdı ki gülünecek haldeydiler" -İçtikleri yerlerin garsonları, onları taşıyan taksi şoförleri-. "Dussaq şöyle derdi; 'Onlara denizdeki gangsterleri nasıl öldürdüğünü anla'. Ben 'Hey, onlar gangster değildi' derdim. Onun söylediklerini dinleyen muhabirler de patronlarına gidip, 'Hey bu adam bir katil!' diyorlardı".

Ancak bu hile geri tepti. "(sonunda öldürmem istenecek olanın önemli bir) Amerikalı ve hepsinden de öte büyük bir general olacağını hiç düşünmüyordum". Aradıkları tipte birisi oldukları belli olduktan sonra, Donovan ile ilk konuşmalarında onun kendisini ayrıntılı biçimde "sorguladığını", şimdiye kadar gerçekleştirdiği

öldürme görevleri hakkında bilgi almaya çalıştığını” yazıyordu. “O (Donovan) tarafsız, kaypak ve daima ‘OSS’de bu tür bir acımasızlığa yer yok’ tavrıyla hareket ediyordu”. Ama yine de Bazata’ya geçmişindeki eylemlerinin ayrıntılarını sorunca, Küba’daki maceralarını, trendeki olayları ve diğerlerini anlatmıştı. “Elbette efendim. Ben yalnızca savaş çabalarımıza küçük bir katkıda bulunmak istiyorum” demiş ve vurgulamıştı: “Ben tek başıma çalışırım... Hiç yakalanmam, hayatım sözkonusu olsa bile asla konuşmam. Ve şan şöhrat umurumda değildir”. Ancak bir kez görevi kabul ettikten sonra, sanki Donovan’ın omuzlarından bir yük kalkmış gibiydi. “Korkuyordu... Tüm yükü benim sırtıma atmaktan rahatlamıştı... ve belki de utanıyordu... Ben sorun yok der demez... onlar (Donovan mı?) anında mutlu oldular ve bana anında inandılar... Donovan’ın bana tavrı ve güveni arttı... Daha cüretkâr, daha güçlü bir dil kullanmaya başladı...”

Örneğin tarihi belirsiz toplantıların birini anlatırken şöyle yazıyordu: “Donovan’ın dalkavuk yardımcısı odadan ayrıldı. Tamamen yalnızdık... Bana şöyle dedi: ‘Douglas en ihtilaflı, en sarsıcı problemle -itaatsiz bir generalle- karşı karşıyayız. Özellikle de böyle mucizeler yaratırken, onu görevden alacak zamanımız yok. Üstlerimden bu generali oyalama, yolundan saptırma ve durdurma emri aldım. Bu general George Patton’dır. Senin bu görevi üstlenmeni istiyorum”. Bazata tam olarak aklında ne olduğunu sordu. “Olayların gelişimine göre hareket et. Plan büyük ölçüde Patton, arazi ve Almanlara bağlı. Bir savaş kazası gibi görünmeli”.¹⁰ Bazata, “Patton’ı durdurma” tartışmaları esnasında, şok olduğunu ve kafasının karıştığını, ancak bunu Donovan’dan gizlemeyi başardığını yazıyordu. Kabul etmeli mi yoksa reddetmeli mi bilmiyordu. Bazen Donovan ile sadece bir oyun oynadığını ve düşüncesizce bir şey yapma niyeti olmadığını belirtiyor. Patton’ı öldürme kararı görüşmeleri onu “iğrendiriyordu”. Diğer yerlerde ise Donovan’ın onu sonunda öldürme emrine dönüşen bu göreve nasıl ikna ettiğini ayrıntılı olarak yazıyor. Patton sonrası bu yazmalarında, kendi içinde doğru mu yanlış mı yaptığı, haklı olup olmadığı, bir kahraman mı yoksa canavar mı olduğu,

Patton komplosunda gerçekten ne kadar katkısı olduğu konularında bitmek bilmeyen tartışmalarının sürdüğu görülüyor. Ama daima generali öldürmeye yönelik bir komplonun var olduğu anlaşılıyor. Bu konuda herhangi bir kafa karışıklığı, muğlaklık yoktur.

Bu konuda bir yerde şunları yazıyor: “Ne yapmalıyım?... Donovan bunu bana niye yaptı?... İstifa edebilirdi. Ben de edebilirdim... Karşı atak yapmayı denemeli miyim? Patton’ı uyarmalı mıyım?” -Başka bir yerde ise bunu yaptığını söylüyor. Ama burada uzun bir kararsızlık döneminin bu kısa anında, şunları yazıyor: “Hiçbir şekilde karşı çıkmamaya karar verdim. Donovan beni inkâr edeceği -yalancı, deli olarak suçlayacağı- “benim ısrarım üzerine” benimle görüştüğünü söyleyeceği... bu konuyu tartıştığımızı hiçbir zaman kabul etmeyeceği konusunda beni uyardı...” Bazata’yı orduya havale edebilir ve “ihraç ettirebilirdi”. Başka ne yapabilirdi? Yok ettirebilir miydi? Dikkatli olmak zorunda olduğunu yazıyordu. “Bu kirli, çok kirli bir işti”.¹¹

1945 yılı başlarında Millar’ın kitabı *Maquis* aceleyle yayına verildiğinde, -Bazata’ya göre İngilizlerin Fransa’daki önemli özel operasyonları kendilerine mal etme girişimiydi-, Donovan “korkudan sarardı” diye yazıyordu Bazata. “Patton meselesini Millar ile işbirliği içinde ifşa edebileceğimi” düşünüyordu. Bazata, Donovan’ı böyle bir şey yapmayacağı konusunda ikna etti. “ona kitabı okuduğumu ve Donovan’ın dostlarının ve sponsorlarının... İngilizlerin ihaneti dışında korkacak hiçbir şeyi olmadığını söyledim”. Bu şekilde meydan okunan “Donovan küçük dilini yutacaktı”. Bazata’ya kitapta onun İngilizler için çalıştığına ilişkin herhangi bir “özel delil” bulunup bulunmadığını sordu. Bazata, Donovan’ı böyle bir şey bulunmadığına ikna ettiğinde, Donovan “rahatladı”.

Ne yapacağı kestirilemeyen ve gizemli Donovan’ın bir İngiliz ajanı olabileceğine inanan tek kişi Bazata değildi. İngiliz ajan-elçi Sör William Stephenson’ın, *Korkusuz Adam*’ın¹² Donovan’ın OSS’nin başkanı olarak seçilmesine entrikalarla müdahale ettiği gayet iyi biliniyordu. Donovan’ın biyografisi *Last Hero*’da Cave

Brown'ın yazdığına göre Donovan ile Stephenson'ın dostluğu I. Dünya Savaşı'na kadar uzanıyordu. Her ikisi de bu savaşa katılmışlardı ve Brown ikisinin bir Fransız hastanesinde karşılaştıklarına inanıyordu. Ancak bu konuda Donovan-Stephenson araştırmacıları arasında ihtilaf vardı.¹³ Stephenson piyade idi ve I. Dünya Savaşı'nda savaş uçağı pilotu olarak madalya almıştı. Donovan ise New York'un ünlü "Fighting 69"unda subaydı. Bu birlik hakkında daha sonra James Cagney'in başrolünü oynadığı bir film yapılmıştı.

Donovan daha sonra 1940 yılında Britanya Çarpışması sırasında Roosevelt'in kuşatma altındaki adaya tartışmalı bir çarpışma için tedarik malzemesi göndermesini haklı kılmak üzere, İngiltere'ye Başkan Roosevelt için veri toplama göreviyle gelmişti. Bu çarpışma, Amerika'yı savaşa sürükleyen Pearl Harbor saldırısı öncesindeydi ve birçok Amerikalı Avrupa'daki savaşa katılmaya isteksizdi. Her türlü Amerikan müdahalesine karşı çıkan tecritçiler, Britanya'nın yenilginin eşiğinde olduğunu ve ABD yardımının boşa gideceğini düşünüyorlardı. İngiltere'ye yardım etmek isteyen Roosevelt ise ikinci kez seçimlere hazırlanıyordu ve yardım için iyi bir neden ve meşru bir yol arıyordu. Donovan, Britanya'nın Almanlara karşı tutunmayı kendi başına başardığını ve eğer Amerikan gemileri, uçakları ve diğer savaş malzemeleriyle desteklenirse onları yenebileceğini belirten bir raporla geri döndü. Ayrıca yasal ve siyasal bakımdan kabul edilebilir yöntemin bulunmasına da yardım etti: "Arazi kiralama" yani tedarik malzemeleri karşılığında ABD'nin İngiliz üslerini kullanmasını sağlayan bir karşılıklı alışveriş.

Donovan, İngiltere'de iken bağlarını güçlendirdi, hem de aşırı güçlendirdi. Ünlü tarihçiler şimdi Donovan'ın bir İngiliz ajanı olduğuna inanmaktadır.¹⁴ Stephenson, Donovan'ı Başbakan Churchill ve İngiliz ordu yönetimiyle tanıştırdı. Churchill tarafından Amerika'nın savaşa girmesini hızlandırmaya yardım etmek üzere ABD hükümetiyle ilişki kurmaya gönderilen Stephenson idi. O da Roosevelt'te Amerika'nın genel bir istihbarat toplama ajansı kurmasını ve başına Donovan'ı getirmesini

önermişti. Roosevelt kabul etti ve 1941 yılı yazında, kısa sürede OSS'ye dönüşecek İstihbarat Koordinatörlüğü makamını kurdu ve Donovan'ı bu göreve getirdi. Bu atamadan sonra, Stephenson İngiliz istihbarat şefi Stewart Menzies'e şu mesajı gönderiyordu: "Washington'daki pozisyona adamımızın (Donovan) atanmasını sağlamak için üç aylık mücadele ve kulisten sonra, çabalarımızın sonucu olarak böylesine önemli bir konumda kendi adamımızın bulunması beni çok rahatlatır".¹⁵ Bu konuyu araştıran, tarihçi ve eski CIA personel subayı Thomas F. Troy, Stephenson'un Donovan "davası" ile görevli olduğunu yazmaktadır.¹⁶ Cave Brown ise ona "Q" kod adının verildiğini eklemektedir.¹⁷ Donovan'ın İngilizler için çalıştığına dair somut bir delil bulunmasa da, sempatizanları olduğu kesindir. Savaş döneminde Patton ile Montgomery arasındaki husumet (İngilizler hâlâ önemsiz görüyorlardı) ve iki ülkenin yakın müttefikler olmasına karşın savaşta farklı hedefleri olduğu -Amerika kazanma ve mağlup etme peşindeyken, İngiltere zaferin yanı sıra eski güneş batmayan imparatorluğunu korumak istiyordu- dikkate alındığında, İngilizlerin Patton'ın ölümüne dahil olma ihtimali kesinlikle akla yatkındır ve Bazata'nın günlüklerinde birden fazla yerde tekrarlanmaktadır. Günlüklerin birinde "Merak ediyorum" diyordu, "Mildew kendisini İngilizlere kanıtlamaya mı çalışıyordu?"

İngilizlerle ortak bir kumpasın içinde miydiler?

Bu meşru bir sorudur; ancak İngiltere'nin II. Dünya Savaşı'na ilişkin katı gizlilik yasaları nedeniyle, muhtemelen yakın dönemde -belki de hiçbir zaman- cevabını bulamayacaktır.

Bazata yazılarında, kendi görüşlerini paylaşmakla birlikte, Patton'ın öldürülmesi arzusunun ardında kimin olduğu hakkında ilk elden kişisel bir bilgiye sahip olmadığını ileri sürmektedir. Yalnızca öldürme talebinin doğrudan Donovan'dan geldiğini belirtmektedir. Ancak iddialarını kanıtlamak için günlüklerinde yer alan en kafa karıştırıcı yönlerden birisi, Donovan'la yaptığı toplantıların ayrıntılarıdır. Bu toplantılarda Donovan suikastı yapması talebinde bulunmuştur. "CO-OP!" başlıklı, 2 Ağustos

'75 tarihli, kimliği bilinmeyen bir "Sevgili Bill"e hitaplı mektubunda şunları yazıyordu:¹⁸

"Donovan beni Londra, Grosvesnor Street'teki ofisine çok ÖZEL bir sohbet için çağırdı...¹⁹ Claridge Hotel'de²⁰ bir Köşe (okunmuyor)ye öğle yemeği için gittik...²¹ D çok suskun ve utangaç görünüyordu... Onu şu sözlerimle rahatlattım. 'General, Sör, benim için bir ilave göreviniz var gibi! Bana tamamen güvenebilirsiniz! Amerika Birleşik Devletleri, OSS ve General D'nin hizmetindeyim..."

Donovan'ın bu sözlere şöyle cevap verdiğini yazmaktadır:

"Teşekkür ederim, Douglas, gerçekten de çözmemiz gereken bir problemimiz var. Bu problem aşırı derecede itaatsiz Gen. Geo. P. ve onun ortak davamıza ilişkin emirleri ciddi biçimde gözardı etmesi... Gün geçtikçe daha şiddet yanlısı biri haline geliyor ve kesinlikle hasta olmalı... Bunlar benim görüşüm değil: Yüksek komutanlığın ve daha yüksek'in (?) görüşleri (parantez ve soru işareti Bazata'ya ait)... Bu isyankâr generali durdurmamız gerek... Bana gerekli emirler verildi. Bu emri uygulamak için seni seçtim. İlk başta sana yeminimizi hatırlatmak istiyorum...²² Şimdi yine sonsuza kadar sessiz kalmak için yemin etmeni istiyorum! Eğer bu görevi yapmaya istekli değilsen..." Yemin ettim...²³ D sonra yavaş yavaş P'nin 'nasıl' durdurulacağını anlattı... Hepsi de bir 'kaza'yı yani gıda zehirlenmesi, su zehirlenmesi bir araç veya benzeri... bir kazayı içeren birkaç muhtemel çözümden söz etti... Ben belki de bir kurşun dedim. Kazaen geceleyin... D kızdı... "O kadar ileri gitmemize gerek yok..." Sonra konu dışına çıktı...²⁴ Beş dakika boyunca P'nin ne kadar başarılı ve büyük olduğunu... ne kadar muhteşem bir katkı yaptığını anlattı...²⁵ Ve şu sözlerle bitirdi: bu büyük Amerikan görevlisi mutlaka hasta ve yaptıklarından sorumlu değil; onu kendisinden korumalıyız ve yaptıkları yalnızca ABD'ye ve bu savaşa değil, aynı zamanda kendisine ve büyük ününe de zarar veriyor,, (virgüller Bazata'ya ait) vs." Bekledim ve 'vurma' sözümü tekrarladım. "Peki eğer yapmak zorunda kalırsam ve bu tek yoluya, onu öldüreyim mi Sör?" Bekledi. Sonunda D

bana baktı... fısıldadı: "Evet. Douglas ne yapman gerekiyorsa onu yap, artık yöntem tamamen senin kendi 'tasarımın' olacak: gerekiyorsa öldür bu adamı..." Koluna dokunup herşeyi iyi olacağını söyleme ihtiyacı hissettim... Onun yerine şöyle dedim: "Sör size söz veriyorum..."²⁶

Donovan'ın Patton'ın hasta olduğu yönündeki açıklaması, savaş sonrası erken dönemdeki General Marshall'ın Savaş Bakanlığı'nın görüşünü yansıtmaktadır. Onun deli ve güvenilmez olduğuna inanıyorlardı. O tarihte bu görüşün çok yaygın olarak bilinmiyor olması, Bazata'nın ise bu görüşü bilmesi kesinlikle anlatımının doğruluğunu güçlendirmektedir.

Bazata yazılarında -*Spotlight*'a anlattığı gibi- kendisine 10 bin dolar artı 800 dolar da masraflar için verildiğini ve hepsinin "eski 50 dolarlık banknotlar" halinde olduğunu yazmaktadır.

Bazata günlüklerinde birkaç kez "Patton'ı ben öldürmedim" diye tekrarlamaktadır. Mülakatlarımızda da aynı hususu vurguladı. Patton'ı yalnızca *yaralamıştı*. Mannheim'deki suikast görevini başaramamışlardı. Ancak o ve gizemli "Pole" yarım bıraktıkları işi tamamlamak için Heidelberg'teki hastaneye de gitmişler, ama başarılı olamamışlardı. Ancak yazılarında birçok yerde "Onu öldürdük" demektedir. Bu hususta kendisiyle çelişmektedir. Bazata arkadaşlarına, Gaziler İdaresi Müdür Yardımcısı Nick Longworth'a Patton'ın kazası ve ölümünü anlatırken şöyle dediğini anlatıyordu: "Bunu ben yaptım... Bunu yaptığımı bilmeni istiyorum".²⁷ Longworth ona inanmıştı.

YEDİNCİ BÖLÜM

KARA LİSTE

Karşı İstihbarat Birlikleri (CIC) Özel Ajanı Stephen J. Skubik sabırsızdı.

Hayal kırıklığına uğramış, yorgun ve öfke patlamasının eşiğindediydi.

Ohio Devlet Üniversitesi mezunu olarak Patton'ın 89. Piyade Bölüğü'nde savaş sonuna kadar görev yapmak üzere müfettiş olarak görevlendirilmişti ve savaş sonrasında da 970. CIC'e atanmıştı. Bir yandan üst makamları Patton'a suikast düzenlenmesine yönelik bir Rus-OSS planını ortaya çıkardığına ikna etmekte zorlanıyor, öbür yandan 1945 yılı yazı sonlarında bir gün,¹ tutukladığı eski NZ SS subayı konuşmayı reddediyordu.

1945 yılı Şubat ayındaki gelişinden bu yana, teslim olmalarının öncesinde de, sonrasında da, neredeyse Almanya'daki tüm günleri Skubik için kaos doluydu. Ona sorun çıkaran komplocu bir Nazi değil, kaba bir Rus'tu. Bundan bıkip usanmıştı. Her müfettişin midesini bulandıracak kadar zalimliğe tanık olmuştu. Çekoslovakya yakınlarındaki Ohrdruf Toplama Kampına ilk

giren Amerikan askerlerinden -hatta ilk Müttefik askerlerinden-birisiydi.

Onlarca yıl sonra, bu kampı nasıl bulduklarını şöyle anlatıyordu:

“Toplama kampının kapısına geldim. Muhafızlar terk etmişti. Kısa bir yürüyüşten sonra korkunç bir kokuyla karşılaştım. Hemen peşinden cesetlere rastladım. Bazıları çıplak, bazıları çizgili üniformalar içindeydi.” Daha ileride gördükleri karşısında ise dili tutulmuştu: “Her yerde -rastgele toprağa atılmış, odun yığını gibi istiflenmiş cesetler- binlerce bir deri bir kemik kalmış bedenler, boş binalar. Sonradan anlattığı üzere, “Midem bulandı ve dehşet içinde geri kaçtım. Oradan mümkün olduğu kadar hızlı kaçtığımı itiraf etmeliyim. Sanki ölümler kalkıp beni yakalayacakmış gibi korktum”.²

Ohrdruf’un, yakınında bulunan ve Amerikalıların ilk kurtardığı Nazi ölüm kamplarından biri olan Buchenwald’ın yanında masum kaldığını sonradan fark edecekti. Patton’ın kendisi de Ohrdruf’u ziyaret ederken kusmuştu.’

Gizli ve güçlü CIC, ABD Ordu güçleri ve projelerine karşı casus ve sabotajları savuşturma, hainleri sorgulama ve Avrupa’daki savaşın bitmesinden hemen sonra, temelde Almanya’da her yerde görülen Nazi savaş suçlularını avlama ve tutuklama görevlerini yürütüyordu. Ajanları eğitilmiş askerlerden, dilbilimciler ve fiziksel ve zihinsel özel sorgulama beceri ve yeteneklerine sahip yüksek IQ’lu insanlardan -daha sonra basının adlandıracağı ismiyle “Hakiler içindeki G-adamlar”- oluşuyordu.³ Yakalama, alıkoyma ve hatta gerekli görürlerse yok etme yetkisine sahiptiler.

İş daima tehlikeliydi. Daha birkaç ay önce Skubik, evinde teslim olmayı kabul eden bir Nazi ileri gelenini tutuklama girişiminde birkaç adamını kaybetmişti. Evde bubi tuzağı kurulmuştu. Takım içeride beklerken, Skubik elinde tabanca ile dışarı çıktı ve keşif yaparken korkunç patlamayı işitti. Daha sonra çocuklarına anlatacağı üzere şans, Tanrı ve kader onu kurtarmıştı. Daha sonra o

* Patton, Eisenhower ve Bradley, kampı 12 Nisan 1945 tarihinde ziyaret etmişti.

Naziye köşeye sıkıştırdı ve tam yakalamak üzereyken adam elindeki pırlantaları rüşvet vererek kurtulmaya çalıştı. Skubik meslektaşının rüşveti kabul etmesini önlemek için silahını çekmek zorunda kaldı. CIC ajanlarının bile yozlaşabildiğini görmek onu yaralamıştı.

Patton'la birlikte Almanya'ya girdiğinden itibaren, ülkenin Mayıs ayı başında ele geçirilmesine kadar, 89. Bölük yetmiş kasabada soruşturma yürütmüş, 17 bin Almanı sorgulamış ve 700 tutuklama yapmıştı.⁴ Sadece kendisi 31 tutuklama yapmıştı; buna 6 casusla 17 Gestapo ajanı da dâhildi. Acımasız savaş suçlularının tehditleri; işgal güçlerinin çatışan, çoğu zaman şiddet içeren farklı maksatları; hemen hemen herşeye ihtiyaç duyan milyonlarca yerlerinden edilmiş insan; her türlü -çocuklar dâhil- fahişelik ve gemi azıya almış, suç üreten karaborsacılık; işgal altındaki Almanya'da kontrol dışına çıkmış yozlaşmış ticaret arasında çalışıyorlardı. Oyuncular kendilerine bir servet yapabilirlerdi. Ohio, Canton'da büyürken zor zamanlar geçirmişti ama böylesi bir şeyi hiç yaşamamıştı. İnsanlar yıkıntılar arasında yaşamak için çukurlar kazıyor, çöp yiyor, yaygın para birimi haline gelen bedenlerini sigara için satıyorlardı. Yanakları tecavüzcü, intikam peşindeki Ruslar tarafından ısırilıp koparılmış anneler görmüştü. Ve bunlar daha şanslı olanlardı. Çünkü Ruslar sıklıkla tecavüz ettikleri kurbanlarını öldürüyorlardı.⁵ Yakalandıkları takdirde asılacaklarını düşünen çaresiz insanların korkunç intiharlarına tanık olmuştu. Örneğin; Hitler'in kayınbiraderi Martin Hammitzch, Skubik ve takımı tutuklamak üzere geldiklerinde şakağına sıkığı bir kurşunla intihar etmişti.⁶ Uykusu hâlâ savaş esnasında bir evin içinden korkuyla geçerken kazaen üzerine bastığı, ölü sandığı, aslında ağır yaralı Amerikalıların çılgınlıklarıyla bölünüyordu.⁷

Savaştan nefret ediyordu.

Almanya'dan nefret ediyordu.

Ve şimdi karşısında duran, gerçek yerel suçluların piyonu olduğunu düşündüğü bu eski SS onbaşı, tüm kibri ve laf gevvelmesiyle Schluechtern'in tek sinagogunu yakma emrini kimin verdiğini söylemeyi reddediyordu. Schluechtern, Amerikan işgal

bölgesinin sınırında asırlık eski bir Alman köyü idi. Ruslar 1 Temmuzda Zwickau'dan çıkarıldığında, üç kişilik takımıyla⁸ buraya gelmişlerdi. Doğu Almanya'da Mulde Nehri kıyısındaki Zwickau şimdi Rus işgal bölgesi içindeydi ve gizlice çalışmak için tehlikeli bir yerdi. Skubik Katolik olduğu halde, Schluechtern Yahudileri için üzülmüyordu. 400 Yahudi köyü Nazi zorbaları tarafından saldırıya uğramış, bir kısmı dövülürken bir kısmı öldürülmüş;⁹ geri kalanları ise kamplara sürülmüştü. Muhtemelen onlar da şimdi ölmüştü. Hiçbir Yahudi kasabaya geri dönmemişti. Bir tanesi bile! Sinegog hâlâ ayakta idi ama harabeye dönmüştü. Bu adamın gerçek sorumluları gizlemesine izin vermeyecekti.

Bir cevap almakta kararlıydı.

Skubik'e göre eski SS onbaşı "Küçük bir adam... kötü bir hayvandı".¹⁰ Benim için araştıran bir Schleuchtern sakini olan Christa Krucker'ın doğruladığına göre, gerçek adı Adam Nieman idi. Christa'ya göre adam tam bir budalaydı ve Skubik de bunun farkındaydı. Bu da onu daha çok öfkeliyordu. Ne olursa olsun, Nieman katedrali 'Kristallnacht' denilen Almanya genelinde Nazilerin Yahudilere saldırdığı ve taşınmazlarını tahrip ettiği 1938 yılı Kasım başındaki lanetli iki gecede yaktığını itiraf etmişti. Kristallnacht 'kırık cam gecesi' anlamına geliyordu ve genel olarak Holokost'un (Yahudi Soykırımı) başlangıcı olarak kabul ediliyordu. Skubik'e göre, Nieman ayrıca iki Yahudi kadına tecavüz ettiğini ve birkaç Yahudi erkeği öldürdüğünü de itiraf etmişti. Almanca, Ukraynaca, Polonyaca ve Rusça konuşan Skubik'e üniforma üzerindeyken kendisini güçlü hissettiğini söylemişti. Skubik elliden fazla kasaba sakinini kendisi sorgulamış ve onun söylediklerine inanmıştı. Nieman yangını başlatmak için benzin kullandığını söylemişti. "Ben yalnızca emirleri uyguladım" diyordu. Ama emri kimin verdiğini söylemiyordu.

"Sürekli olarak suçlarından dolayı Tanrı'ya hesap vereceğini söylüyordum; o ise Tanrı'ya inanmadığını söylüyordu. Ama Tanrı'dan söz etmemin onu etkilediği görünüyordu. Yüzünde korku vardı. Yüzü neredeyse maviye dönmüştü ve bu beni mutsuz etti. Onu kendisini toplaması için lobiye gönderdim".

Bundan sonra olanlar hiç beklenmedik şeylerdi. Küçük eski on-başı tuvalete gitmek istedi. Yanında gizlediği bir çakı vardı. Kapıyı kapatır kapatmaz, bileklerini kesmeye başladı. Holde bekleyen gardiyan bir ses -Skubik 'çığlık' diyor-¹¹ duydu ve kapıyı açtı. Nieman içeriden kanlar fışkırarak fırladı. O gün küçük bir çocuk olarak orada bulunan eski Schluechtern sakini Frank Theubert, Nieman'ın "Ya sizi ya da kendimi öldüreceğim" diye bağırdığını görmüştü. Koridorun aşağı tarafından bir başka sorgu odasında bulunan Skubik şamatayı duyunca koştu. CIC'in el koyduğu konakta çalışan annesiyle beraber orada olan Theubert şunları yazıyor: "Dışarı fırlayan bir adam gördüm... Saniyeler sonra ofis personelinin (evin arkasındaki) elma veya üzüm bağı olan teppeye doğru onun peşinden koştuklarını gördüm". Skubik'e göre Nieman "kendisini bıçaklamaya devam ediyordu". "Sonunda kan yığılıp kaldığı yerde kan gölü oluşmuştu... Son bir kez titredi ve öldü". Theubert: "Bugün, olaydan altmış yıl sonra, bu kanlara bulanmış adamın görüntüsü hâlâ tüm canlılığıyla hafızamda".¹²

Bu olay Skubik'in hafızasından da silinmemiştii. Yıllar boyu ölüm tehditleri ve zihnini bloke eden ve sonra da aşırı kaygıya sebep olan parçalar halinde yeniden aklına gelen tecrübelerden oluşan kâbus mozağinin bir parçasını oluşturuyordu. Sonunda bunları 1978 yılında Doğu Avrupa'ya dönerek ve en önemli konu olarak görülmesi gerektiğine inandığı bir konuda kitap yazarak bu kaotik dönemle başa çıktı: *General Patton'ın Ölümü*. 1996 yılındaki ölümünden önce, *The Murder of General Patton* adlı kitabını yayınladı. Başlık General Patton'ın nasıl öldüğü -suikast yoluyla- konusundaki inancını yansıtmaktadır ve efsanevi generalin yaşamı boyunca ve ölümüne kadar Almanya'da Patton için veya ona yakın bir istihbarat ajanı olarak yaptığı kişisel soruşturmalara dayanmaktadır.

Kitabın önsözü şöyle başlamaktadır: "Niyetim benim şunlara inanmama yol açan şartları açıklamaktır: (1)¹³ General George Smith Patton Jr. öldürülmüştür; (2) 9 Aralık 1945 tarihinde meydana gelen araba kazası Sovyet NKVD (Narodny Komissariat Vnutrennikh Del) tarafından Amerikan OSS (Stratejik

Hizmetler Ofisi) ile gizli anlaşma çerçevesinde kurgulanmıştır; (3) Patton 21 Aralık'ta Heidelberg Askerî Hastanesinde bir suikastçının elinde ölmüştür". Kitabın doksanyedinci sayfasında, Patton'ın ölümünün kaza olduğu yolundaki "resmi görüşü benimseyen" tarihçilerin görüşlerine yer verdikten sonra, "Ancak tarihçiler araştırma yaparlar; eğitilmiş soruşturmacılar değildir. Eğitilmiş bir karşı istihbarat ajanı olarak General George S. Patton Jr.'ın öldürüldüğünden hiçbir kuşku yoktur".

Tıpkı OSS ajanı Bazata gibi, CIC ajanı Skubik de yalnızca OSS'yi değil, şefi "Vahşi Bill" Donovan'ı da suçlamaktadır.

Belli isimlerin yanlış olabileceğini -ya kasten veya hafızası yanlışlığı için- belirten Skubik'in tanıklığı, çocukken başlamıştı. Biraz iri yapılı sarışın bir çocuktur, Avusturya doğumlu ebeveynlerini hiç tanımamıştı.¹⁴ 1916 yılında Philadelphia'da bir Ukrayna Katolik Kilisesi'nin basamaklarında bir sepet içinde bırakılmış olarak bulundu.¹⁵ Yedi yaşına kadar burada rahibeler tarafından yetiştirildikten sonra, Canton'dan bir Ukraynalı aile tarafından evlat edinildi. Çocukken yalnızca Ukraynaca konuşuyordu. Bana onun kitabını veren Skubik'in çocuklarına göre evlat edinen babası saygın bir demir çelik işçisi iken, evi yöneten annesi cimriydi ve onu saatler boyu gazete dağıtım işinde çalıştırıyordu. Günlük para kotası koymuştu. İngilizcesi kötü olduğu için zor zamanlar geçiriyordu. Bu sıkıntılar arasında, sokakta ağır yumruklara sahip sert delikanlı olarak tanınmaya başladı. Bu sertlik onun sonunda bir istihbarat ajanı olarak CIC'a katılmasıyla sonuçlandı. Ayrıca bu Ukraynalı geçmişi olmasaydı, Patton planı hakkında bilgisi olamayacaktı.

Slav dili bilmesi nedeniyle, CIC tarafından Ukrayna ve diğer Doğu Avrupa kaynaklarını besleme özel görevi verildi. Yazdığına göre, ilk kez bu görev esnasında suikast planından haberdar oldu. Ünlü Ukraynalı milliyetçi lider Stepan Bandera ile gizli bir toplantı yapıyordu. Nazizmin doğum yeri ve Amerikan işgali altındaki önemli şehirlerden birisi olan Almanya'nın Münih şehrindeydiler. Tarih 16 Mayıs 1945, yani Avrupa'da savaşın sona ermesinden yalnızca günler sonrasıydı. O tarihte kaçak olan

tartışmalı ve gizemli bir şahsiyet olan Bandera'nın birçok koruması vardı. Sonunda İngiltere ve Amerika, Bandera ve onun Ukraynalılarını Soğuk Savaş'ta Rusya'ya karşı sızma ve sabotaj eylemlerinde kullanacaktı.¹⁶ Skubik'in kitabında devrimcilerle nasıl temas kurduğu ve toplantının nasıl ayarlandığı açıklanmıyor; ama "o (Bandera) bana Sovyet Yüksek Komutanlığı'na Mareşal Stalin tarafından ABD Generali George Patton'ı öldürme emri verildiğini söyledi".¹⁷

1958 yılında Münih'te kendisi de bir Sovyet suikastçı tarafından öldürülecek olan Bandera,¹⁸ hem Ruslar hem de Amerikalılar tarafından aranıyordu. Amerikalılar Rusların onu yakalamasına yardım etmeyi çok istiyordu. 1909 yılında doğan Bandera vatansever bir ailede yetişmişti. Babası görüşlerini açıklamaktan çekinmeyen bir Ukraynalı din adamı idi. Ve açıklamaları genellikle siyasî içerikliydi. Ukrayna'nın batı kesimleri Polonya, Çekoslovakya ve Romanya ile sınırları bulunan geniş ve tarımsal bakımdan zengin bir Sovyet bölgesiydi. Uzun yıllardır Çarlık Rusya'sının bir parçası olmasına karşın, halkının büyük çoğunluğu kendilerini Rus olarak görmüyordu. Onların sadakati Ukrayna'ya idi ve aslında bölge önceki yüzyıllarda ayrı ve bağımsız bir ülkeydi. Sonradan I. Dünya Savaşı sırasında komünist devrim onları bağımsızlıklarından etmişti. Bandera gençliğinde her ikisi de Ukraynalılara egemen olmak isteyen Polonya ve SSCB'ye karşı milliyetçi mücadelelere dahil olmuştu. Bağımsız Ukrayna için savaşılan bir gerilla lideri ve düşünür haline geldi. 1930'lu yıllarda, bir Polonya liderine düzenlenen suikasttan dolayı hapse gönderilince, özellikle Sovyetlere karşı mücadele veren ana Ukrayna devrimci gruplarından birinin -Ukraynalı Milliyetçiler Örgütü "OUN"- liderliğine yükseldi.

1930'ların sonlarında savaş bulutları Avrupa'yı sararken, Sovyetler Birliği'ne karşı Nazilerden yardım istedi. Onlar da Moskova ile ittifakı bozup 1941 yılında Rusya'ya saldırınca ona yardım ettiler. Ancak işbirliğine karşılık Ukrayna'nın bağımsızlığını isteyince, Naziler onu ardı ardına hapishanelere attılar. Hapsedildiği yerler arasında Sachsenhausen Toplama Kampı da vardı.

1944 yılında Almanlar Ukraynalıların yardımına şiddetle ihtiyaç duyana kadar da orada tutuldu. Ancak o tarihe gelindiğinde Almanlar savaşı kaybediyordu ve taleplerini gerçekleştiremezlerdi. Bandera serbest kalınca, Ukrayna'nın bağımsızlığını kazanması için en iyi fırsatın çıktığını düşünerek, Ukrayna'da birbiriyle savaşan Naziler ve Rusların ikisine birden saldırdı. Kısa boylu, minyon bir adam olan Bandera'nın acımasız bir savaşçı olduğu, Naziler ve Ruslar kadar Yahudileri de öldürdüğü yönünde rivayetler vardır. Ukraynalıların bir kısmının Nazilere hizmet ettiği, özellikle de Nazi toplama kamplarının acımasız gardiyanlığını yaptığı dikkate alınınca, hem Bandera'nın hem de OUN'un rolü bir muamma olarak kalmıştır. Bu suçlamaları yöneltenler diğer Ukraynalı gruplar olabilir. Herşeyden önce Bandera, Ukrayna'yı komünistlerden kurtarmak için savaşan bir milliyetçi idi. Müttefikler savaşı kazanınca Ruslar, gerillalarından çok zarar gördükleri Bandera'yı haydut ilan ettiler. Sovyetler de Müttefik galipler arasında yer aldığı için, ABD de Bandera'yı bir suçlu olarak yaf-talamak zorunda kaldı.

Ancak Sovyetlerin kaygılarıyla, Skubik'in kaygıları aynı değildi. O zaten Ruslardan kaçmak isteyecek kadar Kızıl Ordu ile savaşmıştı. Öbür yandan Bandera, bu CIC ajanının geçmişi ve dili nedeniyle kullanabileceği üst düzey bir kaynaktı. Onun işi de bu fırsattan yararlanmaktı. Skubik, Bandera'nın Sovyetler Birliği'nde casusluk yaptığını ve kendisine Patton'ın Stalin'in "lanetine" uğradığını -ve bu yüzden suikast için listeye alındığını- yazıyordu. Çünkü Patton ilk önce Berlin'de Rusya ile savaşma niyetini açıklamıştı. Orada onlarla çatışmak istemiş, ancak General Eisenhower buna izin vermemişti. Daha sonra Amerikan ordusu Berlin'i alamayınca, onun yerine savaşın sonunda gönderildiği Çekoslovakya'da da yine Ruslarla çatışmak istemişti. Skubik, Bandera'nın kendisine "Patton'ın Çekoslovakya'ya girmesi Mareşal Stalin'i öfkелendirdi" dediğini yazıyordu. "Patton nasıl büyük Sovyetler Birliği için Sovyet jeopolitik planlarına müdahale etmeye cüret ediyordu?" Bu plan Çekoslovakya'nın bir kukla devlet olarak bariyer oluşturmasını öngörüyordu. Oysa Rusların

itirazından habersiz olan Eisenhower, ilk başta Patton'a "tüm Çekoslovakya'yı ele geçirme izni" vermişti. Bu emir kesindi ve Patton gerçekleştirmek için can atıyordu. "4 Mayıs 1945'te, Patton'ın Üçüncü Ordusu, General Courtney Hodges komutasındaki Beşinci Kolordu ile birlikte hızla Almanlara karşı ilerledi ve Prag yakınlarında (doğudan gelen) Sovyet güçleriyle karşılaştı. O güne kadar komuta ettiği en büyük orduya -ezici güce- sahip olan Patton, "Sovyet birliklerini Çekoslovakya'dan sürüp çıkarmaya tamamen hazırdı. Birkaç çatışma çıktı ve Sovyet askerleri öldürüldü veya yaralandı". Ancak Skubik'in yazdığına göre daha sonra "Eisenhower Sovyet Genelkurmay Başkanı General Alexei Antonov'dan bir telefon aldı. Patton'ı mutlaka durdurmasını istiyordu". Eisenhower "doğabilecek sonuçlardan korktu" ve "öfkeli" Patton'ı durdurdu.¹⁹

Müttefik olsun veya olmasın, bir Rus generalin Patton'ı durdurmak istemesi yeterince büyük bir muammadır. Ancak Ladislas Farago,²⁰ Skubik'in anlattığını doğrular biçimde, General Antonov'un Eisenhower'ı Prag üzerinc yapılacak her türlü hareketin "muhtemel bir güç karmaşasına" -bir başka deyişle iki ordu arasında çatışmaya- yol açacağı konusunda uyardığını yazmaktadır. O noktada Rus müttefiklere karşı -bütün Washington gibidostluk hissiyle dolu olan Eisenhower, böyle bir olayın meydana gelmesini istemiyordu. Yine de *Cold War Times*'in eski editörü ve II. Dünya Savaşı tarihçisi Bryan J. Dickerson, Skubik'in de yazdığı gibi, savaş sonrasında ABD ve Sovyet birlikleri arasında "çatışmaların" olduğunu teyit etmektedir.²¹ "Rockycany (Çekoslovakya) kasabasında, Carmine Caiazzo ve 9. Piyade Alayı'ndan başka askerler yakındaki Sovyet birlikleriyle bazı düşmanca olaylar yaşadılar". Dickerson ayrıca kendi kaynak notlarında "Birçok Amerikan gazisi bana özellikle Almanların teslim olmasından sonraki birkaç gün içinde Sovyet birlikleriyle düşmanca çatışmalar yaşandığını anlattı" diye ilave etmektedir. Böylece iki tarafın çatışma noktasına gelmiş olması Skubik'in, Sovyetlerin ve özellikle Stalin'in Patton'a çok kızdığı ve onu ortadan kaldırmak istediği istihbaratını daha da güçlendirmektedir. Çekoslovakya'ya

ilişkin niyeti ve buradaki çatışmalar olmasa da, Stalin'in o tarihte Patton'ın ölmesini istemesi için başka nedenleri de vardı.

Patton 7 Mayıs 1945'te, Berlin ve Prag'ın Ruslara satıldığını düşündüğü için hâlâ çok öfkeli olduğu bir zamanda, Savaş Bakanlığı Müsteşarı olan ve kısa süre sonra da Savaş Bakanlığına yükselecek olan Robert Patterson'ı ağırılıyordu. Yeni göreve gelen Başkan Harry Truman ve Roosevelt'in ölümü üzerine miras olarak devraldığı yönetimi, komünistlerle iyi ilişkilerin sürdürülmesini öngörüyordu. Amerikan yönetimi -temelde hâlâ Roosevelt'in kurduğu ekip- naif bir şekilde komünistlerin asil niyetleri olduğuna inanıyordu. Patterson beraberinde Sovyet yanlısı bir tavır getirmişti, Ama Patton bu tavrı benimsememeye kararlıydı. Anti-komünist geçmişi ve savaşta Ruslarla yaşadığı tecrübeler, onun Rusları barbarlar olarak (onun kullanmayı hoşlandığı tabirle "Moğollar" olarak) görüyordu. Patton'ın yaveri Binbaşı Alexander C. Stilker, o gece kendisi de oradayken Patton'ın Patterson'a görüşlerini şu şekilde ilettiğini anlatıyor:²²

Patton: "Botlarımızı boyalı, süngülerimizi keskin tutalım ve bu insanlara (Ruslara) karşı gücümüzü ve kudretimizi gösterelim".

Patterson: "Ah George, bu savaşa o kadar uzun süredir gömüldün ki, büyük resmi göremiyorsun".

Patton: "Sayın Bakanım, dilediğinizde "ah George" demek sizin hakkınız; ama lütfen Tanrı hakkı için anlatmaya çalıştığım şeyi dinleyin".

Patterson: "Bize söyleyecek neyin var George?"

Patton: "(Amerikan) ordusunu sağlam tutmak isterim... (Ruslara) sınırlarının neresi olduğunu söylemek ve onlara geri çekilmek için sınırlı bir zaman vermek isterim. Eğer bunu yapmazlarsa, onları belirlediğimiz sınırların ötesine iteceğimiz konusunda uyarmak isterim".

* Günlüklerinde ve kişisel yazışmalarında sıklıkla kullandığı bir tabir.

Patterson: “Bu insanların gücünün farkında değilsin”.

Patton: “Evet onları gördüm... Onları sokabileceğim ciddi bir çatışmada onlara yetecek bir tedarik sistemleri yok. Kümeslerinde tavukları, ahırlarında inekleri var. Tek tedarik sistemleri bu. Muhtemelen onları sokacağım türde bir çatışmada beş gün dayanabilirler. Ondan sonra kaç milyon adamları olduğunun bir önemi kalmaz ve eğer Moskova’yı isterseniz, onu alır size veririm... Lütfen onlara lojistik sistemlerini inşa etmeleri için zaman vermeyin. Eğer verirsiniz, o zaman... Almanlar karşısında zafer kazanmış, ama Avrupa’nın kurtarılmasında başarısız olmuş oluruz; savaşı kaybederiz... İşi ya şimdi -burada ve hazırken- bitirmemiz; ya da daha sonra daha olumsuz şartlarda bitirmemiz gerekecek”.

Patton Sovyetlerle savaş çağrısını doğrudan yapmıştı.

Harvard mezunu Farago, Roosevelt’in savaş dönemi “âkil adamlar”ından olan ve kısa süre sonra Truman’ın savaş bakanlığı makamına yükseltilecek Patterson’ın Patton’ın yüksekte atıp tutmasından “utandığını” yazıyordu. Bu sözler kesinlikle resmi Washington görüşüne uymuyordu ve rahatsız edici biçimde tehditkardı. O anda Patton geniş, zafer kazanmış bir ordunun komutanı olarak dünyanın en güçlü adamlarından birisiydi. Düşmanlarının onun bu görüşlerini uygulamaya koyması halinde neler olacağını merak ettikleri kesindi. Bu noktada büyük çoğunluğu savaş esiri olan Sovyetlerce yerinden edilmiş kişilere karşı Patton’ın sempati duyduğu biliniyordu. Bu kimseler Amerika’nın Staline geldikleri ülkelere geri gönderileceklerini vaat etmelerine rağmen, Rusya’ya dönmeye karşı direnç gösteriyorlardı. Aralarında Nazi veya partizan milliyetçi olarak Kızıl Ordu’ya karşı savaşmış Ukraynalılar, Letonyalılar ve Beyaz Ruslar vardı ve iadelerinin ölüm veya kölelik anlamına geldiğini biliyorlardı. Stalin hem her türlü direnişi kırmak hem de intikam almak istiyordu. Patton’ın daha sonra Sovyetlere karşı kullanmak üzere, kendisine teslim olan Alman SS birliklerini sakladığı dedikoduları bile

* Onlara hayran basın tarafından böyle adlandırıyorlardı.

çıkmişti. Bu dedikodular bir gerçeğe dayanıyordu. Kuşkusuz Patterson'a söylediği öfkeli sözler, üst makamlara -Müttefik karar-gâhında Eisenhower'a ve oradan da Washington ve Londra'daki hükümet yetkililerine kadar- iletilmişti. Onlar da Patterson'la aynı tepkiyi göstermişlerdi.

Peki oradan da bu sözler Sovyetler Birliği yöneticilerinin kulağına gitmiş olabilir miydi?

Büyük ihtimallle gitmişti. Sovyetler yalnızca gözde müttefikler olmaları ve Washington'ın onlara samimiyetini kanıtlamak istemesi nedeniyle bu bilgileri özellikle alacak konumda değildi, aynı zamanda dünyadaki en geniş ve en iyi casus ağına sahip devletti. Bu casuslar İngiliz ve Amerikan hükümetlerine o gün de, bugün de genel olarak bilinenden çok daha fazla oranda sızmışlardı. Stalin casusları sayesinde, daha Amerikan üst yönetimi bile duymadan, hayati Amerikan sırlarını öğrenebiliyordu. Bu gerçek o tarihte birkaç olayda açıkça görülmüştü. Ancak Patton'ın Patterson'a söylediği bu sözler kendilerine iletilmemiş olsa bile, onlar ve dünya çoktan Patton'ın Sovyet karşıtı duygularının arttığını biliyordu ve bu hiçbir başkaldırıyı hoşgörmeyen Stalin'i çok öfkelen-dirmişti.

Örneğin; 1944 yılı Nisan ayı sonunda Patton'ın adı, Sovyet Solu yanlısı Amerikan gazeteleri -ki en popüler oldukları dönemdi-kamuoyu önünde yaptığı bir konuşmada, savaş sonrası dünyayı Amerika ve İngiltere ile birlikte yönetecek ülkeler arasında "ce-sur Rus müttefiklerimizden" söz etmediği asılsız haberi yüzünden çıkan bir başka tartışmaya da karıştı. Aslında Patton, konuşmasında Rusya'dan söz etmişti. Günlüğüne göre tam sözleri şu şekildeydi: "... İngiliz ve Amerikalıların ve elbette Rusların açık kaderi dünyayı yönetmektir..."²³ Ancak Amerikan G.I. için bir kafe açılışında İngiltere, Knutsford hanımları önündeki bu kısa selamlama konuşmasındaki sözde eksiklik, hızla gazeteciler ve milletvekillerinin Patton'ın görevden alınması çağrısına ve onla-

* Amerika Sovyet şifrelerini kırmaya ve Sovyet casusluğunun boyutlarına dair ipuçları elde etmeye yeni başlamıştı. Süper şifre çözme operasyonuna "Venona" adı verilmişti. Bu konuya daha sonra değineceğiz.

rın bu ıgıllıklarına aynen katılan Eisenhower'ın da en iyi generale, bir halkla ilişkiler hatası daha yapmasının onu işinden edeceği uyarısı yapmasına yol açtı.²⁴

Moskova'nın Patton'ın kendileri hakkındaki düşüncelerinden hiç kuşkusu yoktu. Üstelik Patton, 11 Mayıs 1945'te Almanya'nın üç gün önce teslim olmasının kutlandığı Paris'teki Müttefik üst yöneticileri toplantısında bu görüşlerini bir kez daha dile getirdi. Patton'ın yeğeni Fred Ayer Jr.'ın belirttiğine göre,²⁵ kutlama Arc de Triomphe'ye (Zafer Takı) bakan Hotel Majestic'teki bir süit odada yapılıyordu. Konuklar arasında FBI'ın Avrupa operasyonlarından sorumlu özel ajan Ayer, ünlü amcası, bir grup general, maiyeti, diplomatlar ve (Ayer'in ifadesiyle) "söylemekten memnuniyet duyuyorum ki, adı ve yüzü hafızamdan silinmiş olan Beyaz Saray'dan bir tür Başkanlık Asistanı" dâhil yüksek düzey siviller katılmıştı.

Oysa Patton kutlama havasında değildi.

Purosunu "bir silah gibi" ev sahibine -partizanlıkta ondan geri kalmayan Eisenhower'ın yardımcısı Tümgeneral Everett Hughesse- doğrultan Patton haykırdı:

Gün be gün bazı zavallı Çek, Avusturyalı, Macar ve hatta Alman subayların karargahıma geldiğini görmek lanet bir utanç. Önümde diz çökmelerini zor engelliyorum. Gözlerinde yaşlarla şöyle diyorlar: "Allah aşkına general ordunuzla ülkemize kadar geliniz. Bize kendi devletimizi kurma şansı veriniz. Çok geç olmadan, Ruslar sonsuza kadar bizi köle yapmadan bu son yaşama şansını veriniz."

İşte bana böyle diyorlar ve hepsi de benim bayrağım altında savaşmayı ve adamlarını da beraberlerinde getirmeyi teklif ediyorlar. Hatta bir Alman generali tüm hava gücünü, Üçüncü orduyu, gerekirse Ruslarla savaşmak için teklif etti... Tanrı biliyor ki, bunu kabul etmek istiyorum. Kabul etmediğimde, kendimi bir hain gibi hissediyorum.

Ayer, bu noktada odada bir "rahatsızlık" duygusunun estiğini yazıyor.

Patton bu havayı görmezden geldi.

“Bu insanlar haklı. Hiçbir şansları olmayacak. Biz’ onların hayatları pahasına anlaşma imzaladık. Tanrı biliyor ki, (Sovyetlerle yapılan) o lanet aptal anlaşmaları yırtıp atmalı ve doğu sınırına doğru hemen ilerlemeliyiz...”

Ayer amcası için kaygılanarak söze karıştı: “George amca, Tanrı aşkına, burada böyle konuşamazsınız”.

Patton gayet soğuk bir şekilde karşılık verdi: “Evet konuşabilirim. İstedğim gibi konuşabilirim. Ne yapmamız gerektiğini biliyorum. Bu insanlara özgürlük vaat ettik. Özgürlüğe kavuşmadıklarını görmekten daha büyük onursuzluk olamaz. Elbette bunun anlamı Ruslarla savaştırmaktır; öyleyse savaşamaz mıyız? Artık bir hava kuvvetleri yok; akaryakıt ve mühimmatları da çok azaldı. Kötü lojistik trenlerini gördüm. Size şunu söylüyorum... Yalnızca Üçüncü Ordu bile... Ruslardan geri kalanı altı hafta içinde silip süpürebilir... Sözlerimin altını çizin... Günün birinde onlarla savaşmak zorunda kalacağız...”

Eğer Patton’ın Patterson’a söyledikleri bir tür açıklama ise, buradaki konuşmaları bir deklarasyondur.

Patton ileri görüşlüydü ve Rus casusları bunu biliyordu.

Bandera, Skubik’e Patton’ın Ruslara karşı savaştırma ihtimali nedeniyle Ukraynalılar gibi Sovyet karşıtlarını desteklediğini söylediğini yazsa da, Skubik’in bu konuda çok fazla bilgisi yoktu. Skubik “Bu temas (Ukraynalı milliyetçilerle temas) Stalin’e göre, Patton’ın beklemek yerine hemen Ruslara karşı savaş başlatma niyetinde olduğuna dair açık bir kanıttı” diye yazıyordu.²⁶ Ancak o tarihte yani Bandera ile görüştüğü 16 Mayıs 1945 tarihinde, General Patton’ın güvenliğine ilişkin önemli bir istihbarat elde etmişti ve bu istihbarat geçmişi ve politikası ne olursa olsun, NKVD içinde casusları bulunan muhalif bir liderden geliyordu. Üçüncü Ordu’da çalışan Skubik, Patton’a karşı büyük saygı

duyuyordu. Bilgiyi mümkün olduğu kadar hızlı bir şekilde üst makamlara iletmek için, geç işleyen rapor yazma veya bilgi notu gönderme yolunu baypas ederek doğrudan CIC karargâhına gitti. Oradaki üstü Üsteğmen William L. Gillespie yeterince etkilenmişti ve “bu bilgiyi OSS’den Albay MacIntosh’a bildirmemi istedi”.

Ama hızlı bilgilendirme burada durdu.

OSS ofislerinde -yeri ve tarihi belirsiz- kendisini, kayıtların o tarihte Almanya’da bulunduğunu teyit ettiği General Donovan’a yönlendiren bir “Binbaşı Stone” tarafından kabul edildi.²⁷ Skubik’e göre Donovan, gelen bu bilgiden ve açıkça görüldüğü üzere Skubik’ten etkilenmemişti. Aslında yalnızca işini yapan, bildirilmesi gereken istihbaratı bildiren Skubik’in bu tuhaf tepki nedeniyle akli karışmıştı. İkili daha önce hiç karşılaşmamışlardı. “Bana Bandera’nın tutuklanacak kişiler listesinde olduğunu, (Bandera’nın) Patton hakkındaki istihbaratının da bir kışkırtma olduğunu söyledi”. Skubik’ten Bandera’yı tutuklamasını istedi. Oysa “yirmi veya daha fazla korumasını öldürmeden bunu yapmam mümkün değildi”.²⁸ Bu cevap Donovan’ı kızdırdı. Skubik toplantıdan kafası karışmış ve ona kızmış bir halde çıktı ve bu Binbaşı Stone ile ilgili olarak “bana teşekkür etti ve ‘Bandera’dan uzak dur. O kötü haber” dedi... OSS’ye yaptığım bu ilk ziyaretten hayal kırıklığı içinde ayrıldım”.²⁹

Birkaç hafta sonra -Mayıs ayı sonuna doğru- aynı istihbaratı tekrar tekrar aldığını yazmaktadır. Bu kez sorguladığı bir diğer Ukraynalı saygın kaynaktan gelmişti.

Kaynak orta yaşlı bir Ukraynalı akademisyen, diplomat ve milliyetçi olan -fikirleri ve eserleri nedeniyle akademisyenler arasında çok saygın yeri bulunan- Profesör Roman Smal-Stocki idi. Skubik onu Rusların aradığı eski Sovyet vatandaşlarına ilişkin NKVD listesinde bulmuştu ve Frankfurt yakınlarındaki Offen-

* Cave-Brown’ın *The Last Hero*’da (sayfa 728 ve 735) yazdığı üzere, “hiç kimse Donovan’dan daha anlaşılmaz olamazdı”. Ancak Amerikan ordusunun Carlisle kışlasındaki Donovan dosyalarının incelendiğinde, 14 Mayıs 1945’te Almanya’ya gittiğini ve 20 Mayıs gibi geri döndüğünü göstermektedir.

bach mülteci merkezinde sorguluyordu. Bir düzineden fazla dili konuşan ve babası Ukraynalı bir milliyetçi lider olan Smal-Stocki daha 29 yaşındayken I. Dünya Savaşı esnasında ülkesinin kısa bağımsızlık dönemi boyunca Ukrayna'nın İngiltere büyükelçiliğini yapmıştı. Skubik ondan etkilendi. "Sözlerini çok dikkatli bir şekilde seçen gerçek bir aydıdı. Bana ondan ne istediğimi sordu. Ona ABD ordusunun, Sovyetlerin Doğu Avrupa vatandaşlarını kendi ülkelerine iade etme taleplerine uyma yönünde emir aldığını söyledim". Skubik bu sözünün profesörü korkuttuğunu yazıyordu. Yine de NKVD'nin onu niye aradığını anlatması konusunda baskı yapmıştı. Smal-Stocki şöyle cevap verdi: "Belki de... Prometan Birliğine katkılarım nedeniyledir".

Skubik bu birliğin adını daha önce hiç duymamıştı. "O (Smal-Stocki) eski Rus İmparatorluğu'nun (I. Dünya Savaşı sonunda) komünistler tarafından yeniden işgal edilen yeni bağımsızlığını kavuşmuş ülkelerinin bazı siyasî, akademik, askerî ve entelektüel liderlerinin gizli bir cemiyet kurduklarını, (Sovyet hegemonyası altında bulunan) oniki esir ülkenin katıldığını anlattı. O (Smal-Stocki) başkan yapılmıştı. Bana şöyle dedi: 'Bütün Avrupa'da en iyi istihbarat örgütlenmesine sahibiz... Sovyet NKVD bizi yok etmeye çalıştığı gibi Naziler de aynı şeyi istediler. Hatta İngilizler bile bizi devre dışı bırakmaya çalıştı. Ama bizimle çalışan üstün akıl sahibi birçok kişi bulunduğu için hayatta kalmayı başardık'" (Bu konudaki literatüre göre, grubun maksadı Ukrayna gibi etnik bölgelerde bir devrim örgütlemektir). Sonra Skubik'e şöyle dedi: "Bana ulaşan en sağlam istihbarata göre NKVD, kısa süre içinde General George Patton'ı öldürmeye çalışacak. Stalin onun ölmesini istiyor".

Skubik, Smal-Stocki'ye bunu Bandera'dan daha önce duyduğunu, ancak "Amerikan istihbarat liderlerinin Ukraynalılara inanmadığını" söyledi. "Ukraynalıların Sovyetler Birliği ile ABD arasındaki ilişkileri bozmak istediğini... düşünüyorlar". Skubik, şimdi hayatta olmayan ama bu görüşmeden daha sonra Milwaukee'teki Marquetet Üniversitesi'nde öğretim üyeliği yapacak olan Smal-Stocki'nin şöyle cevap verdiğini yazmaktadır: "Allah Amerika'ya yardım etsin".³⁰

Hemen hemen Skubik'in bu uyarıları aldığı tarihlerde, Patton felaketle sonuçlanabilecek iki gizemli "kaza" atlatmıştı ve bu kazalar çok kuşkulu görünüyordu. İlki 20 Nisan 1945'te meydana gelmişti. Patton Almanyadaki geniş Üçüncü Ordusunun birim karargahlarını ziyaret ediyordu. Bu ziyaretlerini yaveri General Gay tarafından bir "L-5"³¹ ve hemen ardından aynı tür bir uçakla takip eden Yarbay Charles Codman tarafından kullanılan "Cub"³² küçük, iki koltuklu, tek motorlu uçakla yapmıştı. Uçaklar alçalıp, Münih yakınlarındaki Reidfeld'de bulunan III. Kolordu'ya üç beş kilometre uzaktayken, Genel Patton'ın uçağına çok daha büyük ve hızlı bir hava aracı -bir savaş uçağı- saldırmıştı.

Ölümünden sonra yayınlanan *War as I Knew It*³³ adlı hatıratında, Patton bu olayı şu şekilde anlatıyor:

Oraya tam ulaşmak üzereyken uçağımızın sağ tarafından gelen bazı kurşunları fark ettim. Uçağımız anında dalış yaptı ve bir Spitfire (ünlü İngiliz yapımı savaş uçağı olup, Britanya Savaşı'nda çok başarılı olmuştu) gibi görünen (saldıran) uçakla neredeyse çarpışıyordu. Bu uçak ikinci kez yanımızdan geçerken tekrar ateş etti ve tutturamadı". Patton saldırgan uçağın bir fotoğrafını çekmeye çalıştı; "Ama o kadar sinirlenmişim ki lenslerin kapağını açmayı unuttum... Üçüncü kez yanımızdan geçerken saldırgan uçak o kadar hızlı geldi ve biz o kadar yere yakındık ki, tekrar yükselemedi ve yere çarptı. Codman ve ben bu savaşçı beyefendiden kaçınmak için çok alçaktan uçarken, üzerimizde dört başka uçak daha dönüp duruyordu ama onlar saldırıya katılmadı.

Yukarıda dönüp duran dört uçak klasik tuzak gibi görünmektedir: diğerleri gözetleyip koruma sağlarken, birisini içeri göndermek. Generali kurtaran yalnızca Patton'ın pilotunun becerisiydi. Uçaklar nereden gelmişti? Saldıran pilot kimdi? Diğer uçaklarda kimler vardı ve gözcü gibi daireler çizerken ne yapmayı amaçlıyorlardı? Yere indikten kısa süre sonra saldırgan uçağın enkazını bulmak üzere bir arama timi gönderildi.³⁴ Patton büyük ihtimalle arama sonuçları elinde olarak, daha sonra günlüğüne Spitfires'in "büyük ihtimalle RAF için uçuş yapan bir Polonya birliğinden olduğunu" yazmaktadır. "Bölgeleri dışına neden

gönderildiklerini bilmiyorum”.³⁵ General Gay şunları yazıyordu: “Bu olayın sonuçları ve geniş kapsamlı yan etkileri o tarihte bilinmiyordu. İlk başta RAF’ın neden bu bölgede bir filosu bulunduğuna ilişkin bazı açıklamalar yapıldı. Oysa herhangi bir pilotun bir Amerikan L-5 uçağını tanımadığı -veya tanımayacağı- iddiasında bulunması çok güçtür”.³⁶

Tarihçiler bu olay hakkında çok şey söylemiyor. Farago, *Ordeal and Triumph*’ta bu olaya birkaç satır yer verirken,³⁷ *Last Days of Patton*’da bu saldırıdan hiç söz etmemektedir. Bu olay kesinlikle gizemli ve kuşkuludur. İngilizler için uçan bir Polonya birimi? 1939 yılında ülkelerinin Naziler tarafından işgalinden kaçan Polonyalı pilotlar, İngiliz Kraliyet Hava Kuvvetleri içinde ayrı uçak filoları kurmuşlarsa da, Polonya’dan temas kurduğum bir havacılık araştırmacısı o tarihte Almanya’da uçabilen tek Polonyalı pilot grubunun kuzey Almanya kıyısındaki Nordhorn’da konuşlanmış olan “Polonya Kanadı 131 (302, 308 ve 317 no’lu filolar dâhil) olduğunu ve bu yüzden mesafe nedeniyle “bir Polonya Spitfire’inin Patton’ı vurmaya çalışmasının imkânsız olduğunu” yazdı. Ayrıca araştırdığı resmî arşivler Polonya Hava Kuvvetleri’nin 20 Nisan 1945’te hiçbir uçak veya pilot kaybetmediğini gösterdiğini belirtiyordu.³⁸ Öbür yandan Ruslar Polonya’yı işgal etmişti ve onların yönetimindeki Polonyalılar Sovyetlerin emirlerini yerine getiriyordu. İngilizler Ruslara da Spitfires uçakları vermişti.³⁹ Eğer o gün Spitfire bir suikast misyonu ile görevli idiyse, Sovyetler kesinlikle Rus uçağı olduğu açıkça görülen bir uçak göndermezlerdi. Bunu yapacak kadar aptal olmadıkları gibi kendi sınırları dışındaki yerlerdeki suikast tarzları, Rus yönetimi altında yerel insanları kullanmaktı.⁴⁰

Resmî ABD arşivlerinde bu saldırı hakkında hiçbir resmi rapor bulunmazken -olayın gömüldüğü anlaşıyor- Codman’ın *Drive*’i gibi bazı yerlerde nadiren bulduğum olay hakkındaki bilgiler, Polonyalı pilotun tecrübesiz olduğu ve hata yaptığı -gerçek olayı örtmek için mükemmel bir bahane- şeklindeydi. Böyle bile olsa, yani Codman’ın yorumladığı gibi, pilot bir hata yapmış ve yalnızca bir Alman uçağını vurmak istemiş olsaydı, neden Codman’ın uçağına da saldırmamıştı?

İki hafta sonra, 3 Mayıs'ta Patton işgal altındaki bölgede bir yerlerde üstü açık bir cipte av tüfeğiyle dolaşırken,⁴¹ bir çiftçinin arabasından uzanan bir tür tırpan benzeri aletle neredeyse kafası koparılacaktı. "Bir öküz arabası (kağrı) tarafından neredeyse öldürülüyorduk. Üzerimize yan sokaktan çıkıp geldi ve direği yaklaşık birkaç santimetreyle yanımızdan geçti" diye yazıyordu Patton günlüğüne. Kimin hatası olduğunu sorgulamadan veya herhangi bir suçlama yapmadan, şu sonuca varıyordu: "Amerikan askerleri aktif operasyonlar esnasında sivillerin yollardan uzak durması kuralını kesinlikle uygulayamıyor. İçlerindeki merhamet onlara itibar kazandırıyor ama eminim birçok can kaybına da yol açıyor. Savaşta zaman hayatî önem taşır ve öküz arabaları zaman kaybına ve dolayısıyla ölüme neden oluyor".⁴²

Skubik çok fazla ayrıntıya girmeden, Patton'ın CIC tarafından NKVD'nin suikast listesinde yer aldığı konusunda uyarıldığını söylemektedir. "Bu tehdide çok aldırış gibi görünmüyordu. Stalin'in onu öldürmek istemesi hoşuna gidiyordu", ama "ölüme yakın iki kuşkulu olay onu olayın ciddiyetine ikna etti".⁴³ Skubik veya Bazata'nın belirlediği tehditlerin ona iletildiğine ilişkin bir kanıt bulamadım. Ama bu durum, onun bilgisinin olmadığı anlamına gelmez. Birçok farklı kaynaktan istihbarat alıyordu. Savaş alanında bu kadar başarılı olmasının bir nedeni de buydu. Düşmanları hakkında çok şey biliyordu. Ve ona ulaşan gayriresmi istihbaratın büyük çoğunluğu yazılı değil, sözlüydü. Skubik, istihbarat toplamanın Patton'ın bazılarından günlüklerinde söz ettiği Doğu Avrupalılarla buluşmasının nedenlerinden birisi olduğunu yazmaktadır. İlginç tarafı, yazarlar bunları yalnızca Nazi suikast tehditleriyle ilişkilendirmekteyse de, Patton biyografi yazarlarının büyük çoğunluğu, bu dönemde Patton'ın kadere teslim olduğunu, sıklıkla yaklaşan ölümünden söz ettiğini yazmaktadır. Korumaları artırıldı ve yanında dolu silahla uyumaya başladı. Skubik veya Bazata'nın uyarıları bunda rol oynamış olabilir mi? Patton'ın evine son gittiğinde -1945 yılı Haziran ayında bir aylığına- Amerikan halkı tarafından kahraman olarak karşılanması ve muazzam şekilde tadını çıkarmasına rağmen, aile mensuplarına kendisini son kez gördüklerini söyleme nedeni daima bir

muamma olarak kalmıştır. Onların protestolarına karşı sürekli olarak “Bütün şansımı tükettim. Nasıl olacağını bilmiyorum. Ama orada öleceğim”.⁴⁴

Bütün bunlar Avrupa’da savaş bittikten sonra, Avrupa’ya savaşmak için dönmediği bir esnada oluyordu.

Nasıl bu kadar emin olabiliyordu?

O yaz, 1 Temmuz’dan sonraki bir tarihte, Skubik ile iki CIC meslektaşı Ralph E. May ve Harry B. Toombs, işgalci Ruslar tarafından Zwickau’dan Schluechtern’e nakletmeye zorlandığında, Skubik -yine bir Ukraynalıdan- üçüncü bir uyarı aldı. General Pavlo Shandruk seçkin bir Ukraynalı askerdi. Bir Rus destanı gibi yazdığı *Arms of Valor*⁴⁵ adlı hatıratında, yirminci yüzyılın ilk yarısında bütün Avrupa’yı kasıp kavuran kargaşa, kavgalar ve zulümlerden söz etmektedir. I. Dünya Savaşı’nda Çarlık ordusunda subay olan Shandruk, yetenekleri ve ilişkileri sayesinde, Bolşevik Devrimi esnasında her iki tarafça bazen taltif edilirken bazen de avlanmış, sonunda Polonya’ya yerleşerek Polonya ordusuna katılmış ve 1939 yılında işgalci Almanlara karşı savaşmıştı. Naziler tarafından yaralanarak yakalanan Shandruk, muhtemelen konumu nedeniyle hapisshaneden çıkmayı başardı ve Almanlar 1944 yılında acil yardıma ihtiyaç duyana kadar kimliğini gizleyerek yaşadı. O tarihte Almanlar Slavlara karşı baskı politikalarını değiştirdi ve onları yaklaşan Kızıl Ordu’ya karşı savaşmaya teşvik etmeye başladı. Milliyetçi Ukraynalılar bu politikayı hemen benimsedi. Birkaç Ukraynalı ordusu kuruldu. 17 Mart 1945’te Shandruk’a bu ordulardan birisi olan Ukrayna Ulusal Ordusu Birinci Bölüğü’nün komutası verildi. Ama o bir Nazi değildi ve o tarihte çekilen Almanlarla birlikte, askerlerine Ukrayna’ya sadakat ve komünizmle savaşma yemini ettirdi. Almanlar namına kısa süreli, yetersiz lojistikle eylemler gerçekleştirdikten sonra, galipler namına Ruslara karşı savaşma umuduyla Müttefiklere teslim oldular. Ancak durum öyle olmadı. Bu yüzden Shandruk da Bandera ve Smal-Stocki gibi, Skubik’in onunla mülakat yaptığı tarihte, ya yerlerinden edilmiş kişiler veya savaş esiri olarak bulunuyordu:

“Çok diplomatik davranıyordu ve çok gelişmiş bir siyaset duygusu vardı... Konuşurken Almanya, Amerika ve özellikle Rus İmparatorluğu tarihi konusundaki derin bilgisi ortaya çıktı. Bana Amerika’nın Sovyetler Birliği ile çok fazla sarmaş dolaş hale gelmesinden kaygı duyduğunu anlattı... General Eisenhower’ın Stalin’in (Eisenhower’ın dostu olan Mareşal) Zhukov tarafından oynanan oyunların farkına varması gerektiğini söyledi. Sonra şöyle dedi: ‘Lütfen General Patton’a dikkatli olmasını söyleyin. NKVD’nin ölüm listesinin başında yer alıyor’. General Patton’ı uyarmaya çalışacağıma söz verdim”.⁴⁶

Shandruk, *Arms of Valor*’da Skubik ile ilk kez Hoechst’teki CIC ofisinde karşılaştığını ve toplantının dostça geçtiğini yazmaktadır.⁴⁷ Ancak bu görüşmenin daha önce olması gerekmektedir. Çünkü Skubik, Shandruk ile Patton uyarısının gündeme geldiği toplantının Hoechts’ta değil, Münih’e yakın bir Alman şehri olan Regensburg’ta gerçekleştiğini yazmaktadır. Münih, Bandera gibi sürgündeki birçok Ukraynalının savaştan sonra gizlice toplandığı bir şehirdi. Regensburg bölgesel CIC karargâhı yetki alanı -Sovyet bölgesine yakınlardan birisi- olarak görünmektedir. Skubik generalle buluştuğu binadan ayrılırken, “iki adamın cadde-nin karşısından bana baktığına dikkat ettim. Generalin adamları olduğunu düşündüm” diye yazıyordu. Ama sonradan öyle olmadıkları ortaya çıktı. Sonunda bunların Shandruk’u takip eden Sovyet ajanları olduğu kanısına vardı. “Onlarla yüzleşmeliydim; ama kavga arayacak durumda değildim”.⁴⁸ O tarihe kadar zaten Ruslarla birkaç kez çatışmıştı. Bu tür çatışmalar yalnızca tehlikeli değildi, aynı zamanda kendi tarafında da sorun oluşturunuyordu.

Daha önce Mayıs ayında timi halen Zwickau’dayken, iki eski SS muhbiri tarafından binden fazla kaçak Nazi’nin isimleri, gittikleri yerler ve hatta kod isimlerini içeren beş defterinin varlığından haberdar edildi. Bir kadın ve bir erkekten oluşan iki muhbir defterlerin hazırlandığı gizli toplantıda bulunmuşlardı ve Skubik’e nerede olduğunu göstermek istiyorlardı. Çekoslovakya, Pilsen yakınlarında ağaçlık bir bölgede gömülüydü ve bu defterler Nazi avcıları için hazine değerindeydi. Skubik

ikisini de yanına alıp, Rusların işgali altındaki Pilsen bölgesine gitmeye ve kitapları bulmaya karar verdi. Bu olay resmî işgal bölgelerinin oluşturulmasından önce geçiyordu ve herhangi bir problem çıkmasını beklemiyordu.

Yine de iki tabanca alıp cipe birkaç el bombası, “beş şarjörlü bir yağ tabancası” ve bir M-1 tüfeği alıp yola çıktı. Yardıma ihtiyacı olacağını düşünerek, arama ve kazma işine yardım etmek üzere, Pilsen yakınlarında bir köyden bir kamyon dolusu Alman savaş esiriyle birlikte bir Çek albayın kendisini izlemesini emretmişti. İki SS muhbiri ağaçlık alanı kolayca buldular ama defterleri içeren kutunun tam olarak nereye gömüldüğünü bulamadılar. Ancak savaş esirleri kürekleriyle sistematik olarak kazı yaparak, üç saat içinde defterleri buldular. Skubik, hava kararmadan Zwickau’ya dönmeyi umarak farklı, daha kısa bir dönüş yolu seçti.

Hata yapmıştı.

Dönüş yolunda ilerlerken gittikçe artan sayıda Rusla karşılaştı. Kısa süre içinde bir kontrol noktasına rastladı. İlk başta muhafızlar onun geçmesine izin verdi. Ama dördüncü kontrol noktasında durdurulup karargâha götürüldü. Orada ne yaptığını öğrenmek isteyen bir Rus binbaşı tarafından sorgulandı. Gerçek görevini gizleyerek, -şimdi Ruslara teslim edilmekten korkan- iki muhbirin, naklini sağladığı iki Nazi esir olduğunu söyledi. Binbaşı kuşkucuydu ve kendisi Prag’ı arayana kadar cipine dönüp beklemesini istedi. Binbaşı geri döndüğünde, Prag’a gitmek zorunda olduklarını söyledi. Oradaki general onlarla konuşmak istiyordu. “Silahlarımı yanıma alabileceğimi ve esirleri de beraberimde götürebileceğimi söyledi. Kaygılanmamalıydım. Kaygı mı? Kaygılı değildim. Çok korkmuştum”.

Ruslar seyahat esnasında cipi iki kamyonun arasına aldılar. Her birinde makineli silahlarını onlara doğrultmuş askerler vardı. “Esir değildim, ama ayrılmam yasaktı”. Olabilecek en kötü sonucun kendisini beklediğini düşünüyordu ve konvoy dağılma yolundan kıvrılarak ilerlediği için, nasıl kaçabileceğini derin derin düşünmeye başladı. Eğer yavaşlarsa, arkasındaki kamyonun da

aralarındaki mesafeyi muhafaza etmek için yavaşlayacağını, ama öndeki kamyonun aynı hızla devam edeceğini düşündü. Ayrıca keskin dönemeçlerden geçtikçe öndeki kamyonun gözden kaybolduğuna dikkat etti. “Ben onları göremediğime göre, onlar da beni göremezdi”. Keskin virajlarda her iki kamyon da gözden kayboluyordu.

İşte kaçış yolu buydu!

Yavaş yavaş hızını azaltıp sonradan hızlanmaya ve öndeki aracın dibine kadar sokulmaya, iki kamyon arasındaki mesafeyi artırmaya başladı. Sonunda cip ile kamyonlar arasındaki mesafe yaklaşık yetmiş metreye çıkmıştı. Bir sonraki keskin virajda tam iki kamyon gözden kaybolduğunda durdu. “Hızla sola kırdım ve cipi tarlaya, ağaçlık alana doğru uçurdum. Eğlenceli değildi. Ölümcül derecede ciddi bir hamleydi”. Ardından iki SS muhbiri arkadaşları kamyondan askerlerin kamyondan atladığını ve ateş etmeye başladığını gördü. “Ama o zamana kadar ormana ulaşmış, atış menzili dışına çıkmıştım. Büyük bir hızla Amerikan bölgesine doğru sürdüm”.

Geri dönüş yolunda karşılarına çıkan bir kontrol noktasından geçerken iki muhbir yere yattı. “Jeepi maksimum hıza çıkardım ve ağaç bariyeri kırıp geçtim. Şaşkınlıktan donup kalan Rus muhafızlar bana bağırıyorlar... Ateş etmelerini bekledim ama ateş etmediler”. Muhtemelen şaşırdıkları içindi. O ve iki yolcusu “kahkaha atmış ve neşelenmiş, hatta Kızılorderili çığlığı atmışlardı... Çok tehlikeli bir işti, ama başarmıştık”.⁴⁹

Zwickau’ya döndüğünde, defterleri Teğmen Gillespie’ye verdi ve “o gece rahat bir uyku çekti”. Ancak ertesi gün Gillespie’nin defterleri teslim ettiği üstü “Albay Leo Rodin’den bir çağrı aldı. Muhtemelen bir CIC subayı olan ama hiçbir zaman bu şekilde kimliği açıklanmayan Rodin’in Bad Nauheim’de bir ofisi vardı. Kısa süre sonra da Patton karargâhını burada kuracaktı. Skubik’in doğrudan oraya gelmesini istedi. Skubik geldiğinde, Rodin ona kaçmakla şanslı olduğunu söyledi. “Ruslar’dan uzak durmalısın. Senin kim olduğunu ve nerede bulacaklarını biliyorlar”. Sanki

yanlış bir iş yapmış gibi hissediyordu. Ve onun hakkında bu kadar çok bilgiyi nasıl edinmişlerdi? Rus binbaşısı yalan söylemişti (Bunun nedeni Patton hakkında ilettiği istihbarat mıydı? Yoksa Ruslara birisi mi bilgi veriyordu?) Ancak sonra Rodin, yaptığı şeyin değerini iki muhbiri öldürmeyi önererek gösterdi. Rodin dedi ki; “birisine defterlerin bizde olduğunu söyleyebilirler; bu da kaçak Nazileri uyandırabilir. Onlar da isimlerini ve yerlerini değiştirebilir”.

Skubik zorda kalmıştı. “Ona hiç kimseyi öldürmeyeceğimi söyledim”. Bu iki muhbirin defterlerini bulmasına yardım etmek için hayatlarını riske attıkları için onlara yakınlık duyduğunu söyledi. Albay hemen konuyu değiştirdi. “Polonya bağlantılarım hakkında bilgi istedi. Londra’ya sık sık seyahat yapan Polonya yeraltı teşkilatının kuryesi olan Jan Karski ile buluştuğumu biliyordu. Polonyalı bakan Mikolyczek ile yaptığım görüşme hakkında sorular sordu. Ona adamla kısa konuştuğumu ve rapor edecek bir husus olmadığını söyledim”. Rodin ayrıca “Polonyalı General Anders” ve askerlerine ilişkin bilgilerim ilgisini çekti. Çok tuhaftı. Niye Polonyalılar? Rusların ne düşündüğünü niye önemsiyordu?” diyordu. Bir noktada şunları yazıyor: “Rodin, OSS Generali Donovan’la olan işinde kullanabileceği bilgiler için beni sorguluyordu”.⁵⁰ Yine Skubik Rodin’in Ruslar için çalışıp çalışmadığını merak ediyordu. Eğer öyleyse, başı belada demektir. Yalnızca Patton uyarıları nedeniyle değil, aynı zamanda Sovyetlerle başının başka yerlerde de belaya girmiş olması yüzünden korkuyordu.

Resmi Sovyet işgalinden önce, bir mangayla Skubik’in atadığı Zwickau’nun komünist olmayan Alman belediye başkanına zarar vermeye ve kasabanın yiyecek stoğunu yağmalamaya çalışan suratsız Rus albay ile çatışmak zorunda kalmıştı. Skubik albayla tartışırken Rusların tıpkı Naziler gibi davrandığını haykırdı. “Saygın insanları tehdit ederek ve silah gücüne başvurup korkutarak istediğinizi yaptırmak istiyorsunuz”. Öfkelenen Ruslar orayı terk etti ama Amerikalı yetkililere şikâyetle bulundular.⁵¹

Ayrıca Skubik hiç suçu olmadığı halde, hassas olan Sovyetlere iade sorununa bulaştı. Stalin, önceden Sovyetler Birliği’nde

yaşayan tüm yerinden edilmiş kişi ve savaş esirlerinin kişilerin arzusuna bakılmaksızın anavatanına iade edilmesini istiyordu. Skubik Frankfurt'taki bir toplantıda, sorguladığı bir Ukraynalı piskopos Rahip Stephen Reshytylo'yu oradan geçmekte olan General Eisenhower'la tanıştırdı ve onunla konuştu. Frankfurt'ta Ukraynalı yoldaşlarının sınırışı edilmesini önlemeye çalışan Reshytylo, bu fırsatı Eisenhower'a bu konuyu açarak kullandı. Konuya sıcak bakan Eisenhower da piskoposu ilgili politika yapıcılara gönderdi. Skubik'in *Ukrainian Weekly*'deki yazısında belirttiği üzere, "General Eisenhower ve ABD Dışişleri Bakanlığı tarafından Sovyet mülteciler konusundaki ABD politikasını tersine döndürmek üzere gerçekleştirilen toplantı, Sovyet çalışma kamplarında ölümle karşılaşacak binlerce kişinin hayatını kurtardı".⁵²

Ayrıca timi Zwickau'yu terk etmeden hemen önce, Skubik Sovyetlerin baş Alman ajanı, Rus yanlısı Walter Ulbricht'i tutuklamıştı. Daha sonra komünist Doğu Almanya'nın lideri olan ve insanların batıya kaçmasını önlemek için inşa ettirdiği Berlin Duvarı ile meşhur olan Ulbricht tescilli bir katil, Stalinci ve savaşın sonunda Kızıl Ordu ile birlikte Almanya'ya koşup, işgal edilmiş topraklarda kukla hükümetler kuran katı bir komünist örgütçüydü. Asıl mesleği marangozluk olan militan sosyalist Ulbricht, 1919 yılında Alman komünist partisinin örgütlenmesine yardım etti ve Alman Parlamentosunda komünist milletvekili olarak hizmet etti. 1931 yılında, Sovyetlerin yönlendirmesiyle Berlin'de iki Alman polis memurunun öldürülmesini emretti.⁵³ 1933 yılında Hitler iktidara gelip, Ulbricht'in cinayet suçuyla yakalama emri çıkarttığında Moskova'ya kaçtı ve orada Stalin için uşaklık yaptı. 1945 yılı Nisan ayında Rus birlikleriyle birlikte Almanya'ya geri döndü. Görünüşe göre ilk girdiği şehirlerden birisi Zwickau idi. Çünkü orada kaldıkları sürenin sonuna doğru Skubik, bir karargâh kurmak için hastaları Zwickau hastanesinden atmaya çalışan Ulbricht'le karşı karşıya geldi. Ayrıca örgüt elemanlarıyla birlikte, CIC'in Nazi esirlerini tuttuğu Zwickau hapishanesine giderek, komünist partiye katılmaları halinde Nazilere özgürlük sözü veriyordu.

Skubik şunları yazıyor: “Bu durum beni çok öfkелendirdi. GI’larla birlikte hapishaneye gittim ve komünistleri (örgütçüleri) oradan çıkardım”. Sonra hastaneye gidip Ulbricht’i tutukladı. Ancak bu faaliyetlerin ömrü uzun olmadı. Birkaç gün sonra, Yalta’da İşgal Bölgeleri hakkında yapılan anlaşma yürürlüğe girdi (1 Temmuz). O ve timi Ruslar ulaşmadan önce Zwickau’dan çıkmaya çalışırken kendilerini bir kaostan içinde buldular.

Şehirde CIC’ye yardım edenlerin yanısıra, Sovyetlerin gelişiyle kendilerine zulüm yapılacağını düşünen bir çok kişi timle birlikte gitmek için yalvardılar. Onlar bu talebi kabul etti. Tren ve arabalarla, çok sayıda insan ve onların mallarını yeni kurulan Amerikan bölgesine doğru yola çıkaran büyük bir sefer düzenlediler. Ve Ulbricht’i de yanlarına aldılar.

“Sanıyorum o zamana kadar Sovyetlere karşı yaptığım en kötü şey, tutuklu komünist lider Ulbricht’i yanıma almaktı”. O ve Harry Toombs, Almanı kelepçeleyp kendi ciplerine koydular. Yolda Toombs Ulbricht’i korkutmak istedi. Skubik bu fikirden hoşlanmadığını yazıyor. Çünkü yeterli zamanları yoktu. Amerikan bölgesine ulaşmak zorundaydılar. Ama Toombs ısrar etti. “Bu ... çocuğu komüniste korkunun ne demek olduğunu göstermek istiyorum. Ona kendi yöntemini tattıracağım” diyordu. Skubik isteksizce durdu ve Toombs, Ulbricht’i alıp ormana götürdü. Orada onunla bir tür Rus ruleti oynadı. Şarjöre kurşun dolduruyormuş gibi yaptı ve şarjörü tabancaya taktı. Ulbricht’in kafasına dayadı ve tetiğini çekti. Tetiği beşinci kez çektiğinde Ulbricht bayıldı. Toombs tatmin olarak onu cipe geri götürdü ve yola devam ettiler.

Skubik haklıydı. Kaybettikleri zaman askerlerle dolu iki Rus kamyonunun onlara yetişmesine yol açtı. Bir Rus albay komuta ediyordu. “Onunla Rusça konuştum ve ona Ulbricht’in Zwickau’da bizim kanunlarımızı ihlal ettiği için tutuklumuz olduğunu söyledim. Askerlerine namlularını bize yöneltmelerini emretti. ‘Şimdi bize ait’ dedi. Çekinerek protesto ettiysem de, bana yöneltilen namlular beni Rus albayın haklı olduğuna ikna etti”.

Tutukluları serbest bıraktılar. Skubik bu konuyu şöyle tamamlıyor: “Daha sonra Ulbricht’in Almanya’da faaliyet gösteren Rus

NKVD'nin başı olduğunu ve "Vahşi Bill" Donovan'ın (Naziler arasında casusluk için yetiştirdiği) adamı olduğunu öğrendim. Elbette OSS generali ile başım dertteydi."⁵⁴

Ve ABD ve Rus makamlarının problem çıkarmasından korkması için başka nedenler de vardı.

Karşı istihbaratta çalışırken ellerinde ABD şifreleri bulunan iki Rus casusunu tutuklamıştı. Sovyet ve ABD ajanları arasında hızlanan ilan edilmemiş "sınır savaşı"nda iyi bir avdı. Ancak casusları teslim ettikten sonra, (ismini vermediği) bir "istihbarat subayı" tarafından serbest bırakıldıklarını öğrendi. Gillespie'ye gidip şikâyetle bulundu. Serbest bırakma nedenleri açıklanmadı ama Skubik ve Gillespie kendilerini Albay Rodin'in ofisinde buldular. Albay iki casusun serbest bırakılması emrini kendisinin verdiğini söyledi. Skubik'in kafası karışmıştı. İki casusun ABD'nin düşmanı oldukları açıktı. "Neden diye sordum. Kendi nedenleri olduğunu ve benim bilmem gerekmediğini söyledi".

Albay Rodin'in CIC mensubu olduğu düşünüldüğünde, Skubik'in rütbesi yetmemişti. Yapabileceği hiçbir şey yoktu. Ama kısa süre sonra iki casusu tekrar gizli sırları çalarken yakaladığını yazıyor. Yine serbest bırakıldılar. "Çılgına döndüm". Üstü Gillespie'nin ofisine daldı ve "Bu casusların ele geçirdiği bilgiler Sovyet ordusunun işine çok yarayabilir. Şifrelerimizi çaldılar" dedi.

Gillespie'nin tepkisi onu geri OSS'ye göndermek oldu.

İlk başta ilkinden daha iyi karşılanıyor gibiydi. Binbaşı Stone "çok takdir edici" görünüyordu ve onu tekrar General Donovan ile konuşmaya gönderdi. "Bu büyük bir hata idi". Donovan yine Patton uyarılarını gündeme getirdi, bunların yalnızca kışkırtma olduğunu söyledi ve bu kez Skubik'e Bandera'yı yakalamasını emretti. Skubik yirmi koruması olan Bandera'yı yakalamasının mümkün olmadığını tekrarladı. Zaten Skubik bir CIC ajanı olduğu için Donovan'dan emir almak zorunda değildi.

"General de benim üzerimde herhangi bir otoritesinin olmadığını anladı". Ve iki Rus casusu götürdüğünde Donovan delirdi. Dedi ki; "Albay Rodin'in söylediğini yapmak benim görevimdi".

Bu da Rodin ve Donovan'ın birlikte çalıştığının ispatı gibi görünüyordu. Skubik kendi görevinin "gizli bilgileri korumak" olduğunu söyleyerek karşı çıktı. O noktada Donovan onu Bandera için çalışan bir Ukraynalı casus olmakla suçladı. Skubik bunu şiddetle reddetti ve hayatı boyunca da reddetmeye devam etti. Ukraynaca konuşuyordu. Bandera ile konuşma nedeni buydu. Yalnızca işini yapıyordu. Sebebi her ne idiye, Donovan'ın onun peşinde olduğuna karar verdi. "Rus casuslarıyla ilgili olay, Patton dedikodusu ve benim mülteci işine karışmam benim üzerimde bir fırtına oluşturunuyordu".⁵⁵

SEKİZİNCİ BÖLÜM

TUHAF YATAKHANE ARKADAŞLARI

Bill Donovan neden Skubik'e ve birçoğu sonradan CIA ajanı haline gelen Ukraynalı milliyetçilere bu kadar düşmandı?

Avrupa'daki en yüksek rütbeli Amerikan generaline yönelik muhtemel suikast ihbarlarını neden kolayca gözardı ediyordu?

Bu tür istihbaratlar o ve OSS'nin araştırıp açıklığa kavuşturması gereken istihbaratlardı. Bunun bir tezgâh olduğunu düşünse bile Skubik'i sorgulamalı ve olup biteni ortaya çıkarmalıydı. Oysa meselenin doğrusunu öğrenmeye yönelik her türlü girişimi zorlaştıracak kadar ilgisiz, düşmanca ve muhalif bir davranışı seçiyordu. O dönemde, Ukraynalılardan gelen Sovyetlerle bağlantılı ihbarların sorgusuz sualsiz düzmece olduğundan kim emin olabilirdi?

Başka bir şey olup bitmiyorsa -ki gizli dünyada birçok şey gizli kalıyordu- Donovan ve Rodin'in hareketlerini anlamak zordur.

Donovan'ın II. Dünya Savaşı ortalarında OSS'nin Sovyet muadili komünist NKVD ile en üst düzeyde gizli ilişki kurması

hakkında akademisyenler ve hayatta olan OSS ajanlarının arasında geçenler dışında bugün bilinenler çok azdır. Bu adım risk alan, ne pahasına olursa olsun başarılı olmaya kararlı Donovan'a uygun, mantıklı ve cesurca bir hareketti. Hitler ile şok edici ittifakı 1941 yılındaki beklenmedik Nazi işgaliyle çöken SSCB, aniden Almanya'ya karşı savaşacak bütün Batılılarla ittifakın peşine düştü ve büyüyen OSS'den daha iyi bir müttefik olamazdı. NKVD, OSS'den daha eski ve daha tecrübeliydi. Kökleri önceki asırların çarlıklarına kadar uzanıyordu. Rusya ayrıca fiziksel olarak Almanya'ya ABD'den daha yakındı ve dolayısıyla ajanlarının düşman topraklarına nüfuz etmesi OSS'den daha kolaydı.

Benim bulabildiğim kadarıyla, II. Dünya Savaşı'nda bir ABD yönetimi tarafında SSCB ile ilk teması kuran daha işin başında olan OSS değil, Başkan Roosevelt'in Hyde Park komşusu ve sırdaşı New Deal dönemi Hazine Bakanı Henry Morgenthau Jr. idi. Roosevelt yönetimi komünist Rusya'yı diplomatik olarak meşru bir devlet kabul eden ilk hükümetti. Önceki Cumhuriyetçi Hoover yönetimi bu tanımaya şiddetle karşı çıkmıştı. Ancak borsanın çökmesi ve sonrasında gelen 1930'lu yılların Ekonomik Buhranı, birçok Amerikalı'nın -özellikle de sosyalizmin bir ölçüde sızmayı başardığı Demokratların- komünizm karşıtı tavrını yumuşattı. Roosevelt bu komünist ülkeye, özellikle Nazilerin Sovyet müttefiklerine sırtlarını dönmelerinden sonra, olumlu bakmaya başladı. Çünkü Avrupa'da Almanya'ya karşı savaşan İngiltere dâhil iki ülke kalmıştı. Roosevelt Nazi işgaline karşı savaşta Sovyetler Birliği'nin, Almanları yenilgiye uğratmanın kilit unsurlarından biri olacağını düşünüyordu.

1941 yılı Temmuz ayında ABD, gittikçe artan oranda SSCB'yi silahlar ve diğer ödünç malzemelerle desteklemeye başladı. Demokratların iyi niyetine sığınan Morgenthau, ABD'deki Sovyet büyükelçisi Konstantin Umansky'e hükümetlerinin istihbarat ajanslarının Roosevelt ve kendisine Amerika'daki önde gelen Alman ajanlarının kimliklerini bulup bulamayacağını sordu. Savaş dönemi Amerika'sında Sovyet casusluğu konusundaki ünlü *The Haunted Wood* kitabının yazarları Allen Weinstein ve Alexander

Vassiliev, Morgenthau'nun büyükelçiye bu konuda FBI'n görevini yapmadığını söylediğini nakletmektedir. Ancak NKVD bu talebi reddetti. İki yazar bunun muhtemel nedeninin komünistlerin ABD'de zaten güçlü bir casus ağına sahip olmaları ve kısa süre içinde OSS haline gelecek yeni Amerikan istihbarat örgütüne de sızmaya çalışmaları olduğunu belirtmektedir.¹ Muhtemelen gizli faaliyetlerine gereksiz yere dikkat çekmek istemiyorlardı.

Bu durumda belki de Donovan'ın NKVD'ye yaklaşma fikrini aldığı kişi Morgenthau idi. Farklı siyasal görüşleri olsa da (Donovan Cumhuriyetçi, Morgenthau ise ateşli bir Demokrattı), her ikisi de erkek, ikisi de New Yorkluydu ve savaş dönemi ve sonrasında gelişen bir ilişkileri vardı. Aslında Donovan, Roosevelt ile ülkenin ilk büyük istihbarat şefliği görevi için müzakereler yürütürken, Morgenthau Donovan'ı New York eyaleti savaş tahvili satma hamlesini yönetmeye teşvik ediyordu. Oysa bu idari görev, Joseph Persico'nun *Roosevelt's Secret War* adlı eserinde belirttiği üzere, Amerika'nın yeni istihbarat ajansını yönetmenin vereceği prestij, macera veya kişisel güçle kıyaslanamayacak kadar pasif bir görevdi.² Persico, Donovan'ın tercih ettiği daha heyecan verici görevi kabul etmek için Roosevelt'te üç temel şart ileri sürdüğünü yazıyordu. Birincisi; yalnızca Roosevelt'e karşı sorumlu olacaktı. İkincisi; gizli projeleri finanse etmek için Roosevelt'in örtülü, kayıtdışı ödeneklerine ulaşma yetkisi olacaktı. Son olarak da, bütün devlet kurumlarına hiç soru sormaksızın istenen her desteği vermeleri emri verilecekti. Roosevelt ile 1941 yılı yazında anlaşınca, Amerika'nın ilk büyük casus şefi tacını taktı ve 1943 yılına gelindiğinde Donovan'ın savaştan yıpranmış dünyanın her yerinde gizli misyonlar ve ajanlarla örülmüş geniş bir ağı oluşmuştu.

Sovyetlere yakınlık gösterilmesi halinde, kendi istihbarat operasyonlarına destek alabileceklerini çok önceden keşfetmişti. Avrupa ile Asya arasında bir konuma yerleşmiş bulunan Sovyetlerin Almanya, Doğu Avrupa ve Çin'de iyi bir casusluk ağı bulunmaktaydı. Japonya ağı özellikle çekiciydi. Pearl Harbor saldırısıyla şaşırان ABD'nin bu ülkede çok az ajanı vardı. Rusya'nın yardımı

büyük bir fark oluşturabilirdi. OSS dosyalarına göre,³ Sovyetler Birliği'ne sık seyahatler yapan (ve bazı kimselerin Sovyet casusu olduğunu söylediği)⁴ Amerikalı sanayici Armand Hammer, Donovan'a "Rusya'daki deneyimlerim kitabı"nı gönderdi ve danışman olarak hizmet vermeyi teklif etti.⁵ Donovan Washington'daki Sovyet donanma ateşesi ile özel müzakereler yaptı ve ABD'deki Mihver ülkeleri ajanları hakkında bilgi almak için ABD Komünist Partisi (CPUSA) üyeleriyle fiilen temas kurdu.⁶ SSCB'de çeşitli işlerde çalışan Amerikalı sivillerden gizli OSS ajanlığı yapmaları istendi. Ancak son tahlilde Sovyet topraklarında askerî ve sivil ABD casuslarının faaliyet göstermesi fikrinden vazgeçildi. Hem Roosevelt Ruslara karşı iyi niyetini göstermek istediği için onlara karşı casusluk yapılmasına öfkeleniyordu;⁷ hem de "Rusya dünyadaki en iyi karşı istihbarat sistemine sahip olmakla ünlenmişti". Şu satırlar 23 Ocak 1943 tarihli bir OSS bilgi notunda geçiyordu. "Herhangi bir gizli ajan, büyük ihtimalle oraya ulaşır ulaşmaz deşifre edilecektir".⁸ ABD suçüstü yakalanmak istemiyordu.

1943 sonbaharında, konu belli bir ölçüde ortaya çıktıktan sonra ve OSS içindeki bazı kişilerin Sovyetlerin "bir komünist devrim yapmak için"⁹ Müttefiklerin zaferini bekledikleri yönündeki uyarılarına rağmen Donovan'ın şöyle dediği söylenmektedir: "Eğer Hitler'i yenilgiye uğratmaya yardım edeceğine inansam, Stalin'e bile OSS'den maaş bağlardım".¹⁰ Bu yüzden Donovan, NKVD ile işbirliğinin muhtemel kazancının, risklerinden fazla olduğuna kanaat getirdi. Aralık ayı sonlarında, bu işbirliğinin zeminini hazırlaması için Moskova'ya gönderdiği elçisinin talihsiz kaybindan ve Moskova'da Tümgeneral John R. Deane yönetiminde yeni askerî irtibat elçiliği kurularak diplomatik kanalların genişlemesinden sonra, Rusya'ya bizzat gitmeye ve konuyu bizzat müzakere etmeye karar verdi. John Mendelsohn'ın nadide eseri *The OSS-NKVD İlişkisi 1943-1945* kitabında yayınladığı resmi bir mutabakat zaptı dâhil¹¹ olaya dair birkaç kaynağa göre, Donovan ve ABD Büyükelçisi Averell Harriman, Sovyet Dışişleri Bakanı Vyaches-

* Sydney Weinberg Moskova'da OSS temsilcisi idi; ancak içinde yolculuk ettiği konvoy Norveç açıklarında saldırıya uğrayıp, gemi batınca o da öldü.

lav Molotov tarafından 27 Aralık 1943'te Noel kutlamasından hemen sonra Moskova'daki Dzerzhinsky Caddesi'nde bulunan NKVD karargâhına götürüldü. Orada kasvetli, korkutucu, çarlık döneminde inşa edilmiş meşhur Lubyanka hapishanesi vardı. İki Amerikalı, ABD büyükelçilik personeli Charles Bohlen'in eşliğinde gittikleri karargâhta NKVD şefi Korgeneral Pavel Fitin ve Fitin'in "Albay Aleksandr P. Ossipov" olarak tanıştırdığı, Sovyetlerin düşman ülkelerdeki gizli faaliyetler şefi tarafından karşılandılar. Aslında bu kişi Ermeni kökenli çok verimli bir NKVD casusu olan Gaik Ovakimyan idi. Onlarca yıl sonra NKVD dosyalarına ulaşabilen araştırmacılara göre, 1941 yılı başında New York'ta Sovyet casusluğundan tutuklanarak hapse atılmıştı. Ancak Almanya'nın o yaz Rusya'yı sürpriz biçimde işgalinden sonra, Başkan Roosevelt tarafından "iyiniyet göstergesi olarak" serbest bırakılmış ve SSCB'ye iade edilmişti. Ülkesine döndüğünde, yaşadığı bu sıkıntıdan dolayı ödüllendirildi ve ABD dâhil Kuzey Amerika'daki tüm NKVD casusluk faaliyetlerinin başına getirildi.¹²

Böylece NKVD'nin Donovan ile kur yaptığı ilk toplantısı Sovyetlerin bir yalanıyla başlamıştı. Oysa konuyu bütün aktaranların hemfikir olduğu üzere, Donovan bunun farkında değildi. Aslında konunun bu kadar kolayca tatlıya bağlanmasından memnun görünüyordu ve toplantı tutanağına göre iki Sovyet istihbarat patronuna OSS hakkındaki her şeyi anlatmaya başladı. "General Donovan... örgütü, amaçlarını, faaliyet kapsamını vs... anahatlarıyla özetledi. Özgün faaliyet türleri, iletişim araçları ve düşman ülkelerdeki grup örgütlenmelerinin ayrıntılarını verdi..."¹³ Aslında bunu yapmasına gerek yoktu; çünkü o zamana kadar NKVD çoktan gizli ajanlarını OSS'ye yerleştirmiş ve her türlü ABD sırrının kendisine ulaşmasını sağlamaya başlamıştı. Kılık değiştirmiş Ovakimyan erken dönem OSS sızmalarını gözetleyen Sovyet ajanı olduğundan, Fitin onu da toplantıya getirmişti. Batı bütün bunları 1995 yılında gizliliği kaldırılan çok gizli ABD şifre çözme operasyonu sayesinde bilmektedir. Savaş esnasında günümüzün Ulusal Güvenlik Ajansı'nın (NSA) atası olan ordunun Muhabe-re İstihbarat Ajansı, "Venona" kod isimli proje kapsamında Rus

şifrelerini kırmıştı.¹⁴ Proje çok gizli olduğu için, günümüzde bile II. Dünya Savaşı ve Soğuk Savaş tarihçileri dışında çok az sayıda insan bu konuda bilgi sahibidir. Ancak deşifre edilen Venona mesajları OSS'ye sızmaları teyit etmektedir. Şifre çözücüyü kullanarak NKVD dosyalarına ve yakın tarihte gizliliği kaldırılan FBI dosyaları ile Rusların hatıratına ulaşan *The Haunted Wood*'un yazarı Weinstein ve Vassiliev gibi araştırmacılar, Ruslar için casusluk yapan OSS ajanlarının listesini oluşturdular. Yıllar boyu Rus istihbarat dosyalarını kopyalayıp gizleyen eski KGB arşivcisi Vasili Mitrokhin, yazılmasına katkıda bulunduğu *The Mitrokhin Archive*'de "OSS karargâhında bulunan Sovyet ajanlarının sayısı muhtemelen çift haneli rakamlara ulaşmıştı"¹⁵ demektedir. Muhtemelen kırka kadar çıkmıştı. Washington dışında, dünyanın değişik yerlerindeki OSS ofislerinde ise en az oniki Rus casusu vardı.¹⁶ Casuslar arasında sekreterler, araştırmacılar, yöneticiler, ekonomistler, alanda çalışan ajanlar hatta önemli departmanların direktörleri de vardı. Bu yöneticilere örnek; OSS'nin Latin Amerika Bölümü'nü yöneten Maurice Halperin ve özellikle Nazilere karşı savaşta hayati önem taşıyan Almanya ofisini yöneten Franz Neumann'dır. Halperin'in NKVD'deki kod adı "Hare", Neumann'ın kod adı ise "Ruff" idi.¹⁷

OSS içindeki bu NKVD casusları arasında belki de en önemlisi, Donovan'ın New York avukatlık firmasının genç eski üyelerinden ve direktörün güvenilir kişisel asistanlarından birisi olan Duncan Lee idi. Pratik olarak Donovan'ın yaptığı her şeye ulaşabiliyordu. Lee, ünlü Konfederasyon generali Robert E. Lee'nin torunuydu. Aynı zamanda Yale Üniversitesi mezunu ve Oxford'ta Rhodes bursu sahibiydi. Donovan'ın gözdesiydi ve onun desteğiyle 1942 yılında OSS'ye katılmıştı. Onu çok iyi tanıyan eski OSS ajanı Betty McIntosh, Oxford'da iken onun karısıyla tanıştığını söylemişti. "Öğrenci olarak Moskova'ya gidip döndüler" diyordu, o ve kocasının kendisi ve eşinin yakın dostu olduklarını açıklayarak. "Sanıyorum orada komünist oldu. Çapkın bir erkekti. Onun

* Rhodes bursluları yalnızca olağanüstü eğitim başarısıyla değil, aynı zamanda karakterleri, liderlik potansiyelleri ve ekip ruhuna sahip olmaları nedeniyle seçilir (Ç.N.).

yüzünden intihar eden bir kız biliyorum. Ona pek güvenmiyordum”. Savaştan kısa süre sonra FBI’ya katılan ve onlara Amerikan hükümeti içindeki diğer sayısız Sovyet casusu hakkında konuşan bir diğer Amerikalı NKVD casusu Elizabeth Bently, kendisine bağlı olan Lee’nin sinirli -çünkü sürekli yakalanacağından korkuyordu- ama değerli bir casus olduğunu söylüyordu.¹⁸ Örneğin; Ruslara bütün savaşın en önemli taktik operasyonu olan D-Günü çıkarmasının yaklaşık tarihini önceden bildirmişti. Eğer bu bilgi Almanların eline geçseydi, Avrupa çıkarması büyük ihtimalle bozgunla sonuçlanacaktı.¹⁹ Lee’nin komünistlere Sovyet hatları ardındaki komünist karşıtlarını kullanarak gerçekleştirdiği bazı gizli OSS operasyonları hakkında verdiği bilgilerin sonucunda, bu komünist karşıtları NKVD tarafından yakalandı ve öldürüldü.²⁰ Bentley ayrıca FBI’a Lee’nin Rusları Tennessee “Oak Ridge’de çok gizli bir şeylerin döndüğü” konusunda bilgilendirdiğini söylemişti. Burası daha sonra anlaşılacağı üzere, Amerikalıların Pasifiklerde savaşı bitirmeye yönelik atom bombası yapmak üzere uranyum zenginleştirdikleri yeri.²¹

Bu yüzden NKVD, OSS hakkında çok şey biliyordu. Ancak Fitin ve Ovakimyan, Donovan iki istihbarat ajansının neden işbirliği yapması gerektiğini anlatırken hiçbir şey bilmiyor gibi davrandılar. Önemli bilgi alışverişi yapabilir, birbirlerini kendilerine özgü meselelerde bilgilendirebilir, görevlendirmeler ve araştırmalarda tekrarı azaltacak, dolayısıyla gereksiz çalışmaları ve çatışma ihtimalini ortadan kaldıracak önlemler alınabilirdi. Donovan onları ikna etmek için anlatıp durdu. Onlara yalnızca kendi hükümetinin en üst çevreleri tarafından bilinen şeyleri anlattı. Bir noktada Donovan’ın böylesine önemli sırları gerçekten anlatıyor olması karşısında kuşkulanın Fitin, OSS direktörünü Moskova’ya gelmesinde başka bir gerekçesi olup olmadığı hakkında sorguladı. Donovan onu böyle bir niyeti olmadığına ikna etti. Samimiydi. ABD ve Sovyet istihbaratı arasında işbirliği başlatmak istiyordu. Bu daha önce hiç olmamıştı. Bunun üzerine Fitin OSS’nin düşman ülkelere gizli ajanlarını nasıl yerleştirdiğini, ne tür bir eğitim ve ekipman verdiklerini sorarak onu test etti. Bu toplantı esnasında çok az konuşan Ovakimyan,

Amerika'nın plastik patlayıcıları hakkında sorular sordu. Donovan her ikisine de mümkün olduğu kadar tam ve doğru cevap verdi. İşbirliğini çok istiyordu.

Sovyetlerin bakış açısına göre, Ruslar kendi gizli casuslarından elde ettiklerinden fazlasını bile alabileceklerdi. Örneğin; savaş nedeniyle daha az ajanlarının bulunduğu Fransa ve İtalya gibi OSS'nin güçlü olduğu Avrupa ülkelerinden istihbarat elde etmek istiyorlardı. Nazi barış arayışçıları hakkındaki istihbaratı çok önemli buluyorlardı. Stalin ABD, İngiltere ve Almanya arasında savaşı sona erdirecek muhtemel işbirliği konusunda paranoyakça davranıyordu. Almanya'nın kaçınılmazı görüp, hamisi ve işgalcisi olarak ABD'yi Rusya'ya tercih etmesinden, taraf değiştirmesinden korkuyordu. Rus yetkililer, Stalin'in özellikle kaygılandığı Ukraynalılar gibi Sovyet karşıtları ile Amerika'nın ne tür temasları olduğunu bilmek istiyorlardı. Stalin bu tür isyancı milliyetçilerin sırtlarında potansiyel bir hançer olduğunu biliyordu. Her zaman onları ezmenin yollarını arıyordu. Ve yine Rus istihbarat yetkilileri Donovan'da olduğuna inandıkları bilimsel ve teknolojik sırlarla ilgileniyorlardı. Örneğin, Donovan onlara şu anda kullanılanlardan çok daha küçük boyutta bir çanta telsizden söz etti. Alandaki OSS ajanları için iletişim kurmayı kolaylaştırıyor ve güvenli hale getiriyordu.

Toplantının sonunda her iki taraf bilgi alışverişlerinin hemen başlaması ve iki ülke arasında zaten mevcut olan normal diplomatik kanallarla değil, yalnızca iki ajansın belirlenmiş temsilcileri aracılığıyla gerçekleşmesi konularında anlaştılar. Aralarındaki ilişkiyi yalnızca kendileri ve üst makamları yani Beyaz Saray ile Stalin bilecekti. İşbirliğini kolaylaştırmak için her iki örgütün temsilcileri Washington ve Moskova'ya konuşlandırılacaktı. Yani casuslar her iki tarafın bizzat yatağına kabul edilecekti. Lee daha sonra idarecisi Bentley'ye şu raporu ilettiler: "Donovan Moskova'nın bilgi ve görev alışverişlerini kabul etmesinden son derece memnun... Sovyet hükümeti Donovan üzerinde büyük bir etki yaptı ve gördüklerine hayran kaldı. Stalin'i günümüz hükümetlerini yönetenler arasındaki en akıllı kişi olarak görüyor..."²²

Donovan, Kızıl Ordu Alman işgalcileri durdurup geri çekilmeye zorlarken, SSCB'nin Washington'la artan ilişkisini büyük bir puan olarak görüyordu. Muhtemelen niyeti Sovyetleri mümkün olduğu kadar sağlamaktı ve Sovyetler ise işbirliğine yakın olmasa da OSS ve Amerikan hükümetinin diğer kurumlarındaki casusları aracılığıyla Donovan'ın onlara verdiği bilgileri kontrol edebilecek durumdaydı. Persico'ya göre;²³ Stalin bu plan konusunda bizzat bilgilendirilmiş ve hemen projeyi onaylamıştı. Bu ilişkide kendi istihbarat servisinin daha güçlü konumda olduğunu biliyordu. Ama kısa süre içinde Amerika'da muhalefet başladı. Casusluk romanlarından daima büyülenen Roosevelt ilk başta olumlu bakıyordu. Ancak FBI'dan J. Edgar Hoover, komünist ajanların Amerika'da serbestçe at koşturacağını fark ederek çok öfkelenmişti.

Donovan ve Hoover'ın ilişkisi çok eskiydi. Donovan Başkan Hoover (akrabalığı yok) yönetimi döneminde federal savcı iken, Hoover onun altında çalışmıştı. O dönemde çatışmalar yaşamışlardı. O zamanı Donovan'dan hoşlanmıyordu; şimdi ise kesinlikle rahatsızdı. Hoover, Donovan'ın OSS'sini FBI yetki alanına müdahale eden bir yeniyetme olarak görüyordu. Bütün ülke içi casusluk ve polisiye görevleri FBI'ya verilmişti. OSS yalnızca yabancı ülkelerde faaliyet gösteriyordu. Hoover, Donovan'ın bu sınırlamayı tanımayıp ülke içinde de projeler yürütülmesini emrettiğini biliyordu. Bunun bir örneği OSS ajanlarının Washington'daki İspanya Büyükelçiliği'ne girmeleriydi.²⁴ Şimdi de Rus ajanlarının ülkeye gelmelerini ve istedikleri gibi faaliyet göstermelerini mi öneriyordu? Onlu yaşlardan bu yana kararlı bir komünist karşıtı olan Hoover, bu ilişkiyi durdurmaya kararlıydı ve Başkanı komünist casusların ABD topraklarında faaliyet göstermelerine onay vermesinin gelecek seçimler (1944) açısından siyasî sonuçlarını fark etmesini sağlayarak ikna etti. Roosevelt'e ülkeye zaten gizlice girdiklerini söyledi. Onlarla mücadele ediyordu. Şimdi onlara bir de pasaport mu verilecekti? Bu durum Cumhuriyetçilerin eline seçimi kazandıracak bir koz vermek demekti. Seçmenler bunun hesabını sorardı.

Özellikle bazı askerî danışmanlarının da bu fikirden hoşlanmaması üzerine, Roosevelt ikna oldu.’ Ordu ve donanmanın kendi istihbarat servisleri kendisini kanıtlamamış, amatör OSS’nin işlerine müdahale etmesinden alındılar. Düşmanlar dışında hiç kimse kendi vatanında yabancı casus istemezdi. Roosevelt, Donovan’a “Moskova ve Washington arasında OSS görev alışverişinin bu dönemde uygun olmadığını...” yazdı.²⁵ Ancak Donovan tamamen reddedilmeyecekti. Genelkurmaydaki bazıları NKVD ile işbirliği fikrinden hoşlandılar. Herşeyden öte, Rusların Japonya’ya karşı savaş ilan etmesini istiyorlardı ve bu da onları ikna etme yolunda bir adım gibi görünüyordu. Donovan bu resmi ilişkiyi bitirdi ama sessizce Roosevelt’in bilgisi dâhilinde, kendi başına bir karşılıklı işbirliği ilişkisi kurma yoluna gitti. Washington’a zaten gizlice yerleştirdikleri adamları bulunan Moskova, bu karşılıklı ilişkinin başarısız olmasını sorun etmedi. Böylece yapısal olarak çatışma halinde olan iki rakip istihbarat ajansı, OSS ve NKVD, gizli bir işbirliğine girdi. Bu işbirliğine karşı çıkanların vurguladığı gibi, komünistler ABD hükümetini devirmeye kararlı olarak yola çıktılar.

Nitekim sonraki birbuçuk yıl boyunca, iki servis arasındaki işbirliği arttı. Ancak bütün kaynaklar daha iyi kozlara sahip olan Sovyetlerin bu ilişkiden en çok fayda sağlayan taraf olduğunda birleşmektedir. “NKVD, İkinci Dünya Savaşı boyunca OSS hakkında, bu örgütün kendisi hakkında bildiğinden daha fazla bilgiye sahipti” diye yazıyordu *The Mitrokhin Archive* yazarları.²⁶ Kimliği belirsiz bir CIA analizcisi, “OSS-NKVD ilişkisi” belgelerini inceledikten sonra bu işbirliğinin “dengesiz” bir alışveriş olduğunu belirlemişti. OSS taze saha raporları, hedef verileri ve ele geçirilen Alman belgeleri gibi önemli gizli bilgileri Sovyetlere verirken, buna karşın Sovyetler diğer önemsiz belgelerle birlikte Bulgaristan konusunda kırküç sayfalık pek kapsamlı olmayan bir raporu, “amaçlı bir istihbarat çabası” sonucu olmayıp, “olağan” savaş esiri sorgulamalarından elde edilen yetmişaltı sayfalık bir Alman endüstriyel hedefleri listesi ve sabotaj operasyonlarına

* Genel Kurmay Başkanı Amiral William D. Leahy gibi.

ilişkin “aydınlatıcı olmayan” cevapları verdi.²⁷ Başka alışverişler de vardı; ama bu dengesizlik devam etti. Bradley F. Smith, *Sharing Secrets with Stalin* adlı kitabında şöyle diyor: “Sovyetler kesinlikle (bu ilişkiden doğan) tüm avantajlardan yararlandı...”²⁸ Bütün bunlara rağmen, zor bir mücadelenin içinde olan Donovan coşkusunu hiç yitirmeden ilişkileri güçlendirmeye devam etti. Örneğin; Fitin’e NKVD’nin Alman endüstrisi hakkında gönderdikleri belgelerin eksik olduğunu ve “üretim rakamlarının abartılı olduğunu” söylerken, öbür yandan da ona çok teşekkür ediyor ve 23 Ağustos 1944 tarihli yazışmada teknisyen değişimi ile daha da yakınlaşabileceklerini öneriyordu. “Eminim bu (yakın) işbirliği karşılıklı fayda sağlayacaktır” diye yazan Donovan, “ve düşmanı yenme ortak çabalarımızı daha da etkin hale getirecektir” diyordu.²⁹

İlişkiler bu şekilde sürüp giderken, 1944 yılı Eylül ayında büyük bir çatışma çıktı.

Shadow Warriors’ta³⁰ açıklandığı üzere OSS, Balkanlarda düşen Amerikan uçaklarının pilotlarının kaçması için yardım operasyonu yürütüyordu. Kızıl Ordu Balkanlar’a girip işgalci Almanları kendi ülkelerine çekilmeye zorlayınca, kurtarma operasyonları daha az gerekli hale geldi. Ancak birkaç OSS birimi Naziler tarafından geride bırakılan her türlü istihbaratı toplamak için kaldılar. Stalin yeni ele geçirdikleri bu ülkelerdeki yabancı faaliyetlerden kuşkulandı ve Sovyetler OSS ve SOE (Özel Operasyonlar Birimi) ile İngiliz istihbarat ajansına Bulgaristan’dan çıkmalarını emretti. Buna üzülen Donovan, Fitin ile temas kurdu ve her iki istihbarat servisinin de ülkeden çıkışının ertelenmesini istedi. Ancak Fitin bunun için ağır bir bedel talep etti: Bulgaristan’da ve Sovyetlerin işgal ettiği diğer ülkelerdeki tüm OSS personelinin isim listesi. Donovan şaşırtıcı biçimde bunu kabul etti ve yalnızca Bulgaristan’da değil, Romanya ve Yugoslavya’da bulunanlarla birlikte Çekoslovakya’ya girmeye hazırlananların da listesini verdi.

Gizli operasyonlarda bir örgütün dışarıdan birisine gizli ajanlarının kimliğini açıklaması saçmalık, hatta çoğu kişinin gözünde

ihanettir. Ajanların etkisizleştirilmesine ve hatta öldürülmesine yol açabilirdi. Buna karşın Donovan üstlerinin, muhtemelen genelkurmay ve Roosevelt'in onayı ile bunu yaptı. Ayrıca Fitin, Donovan'a bundan sonraki ajanların, işgal edilen ülkeleri yönetmek üzere kurulan Müttefik Kontrol Komisyonlarının Amerikan birimine bağlı olmasını kabul ettirdi. Gerçekten de resmen listelenen bu ajanlar artık kolaylıkla teşhis edilebilir hale geldi. Yine OSS ajanları herhangi bir Sovyet işgali altındaki ülkede faaliyet gösterecek olurlarsa, bunu "muadil Sovyet örgütleriyle işbirliği içinde yapacaklardı."³¹ Bir başka deyişle, kesinlikle NKVD ile bağlantılı olan en yakın Sovyet ofisine bildirimde bulunacaklar ve temelde ne yapacaklarını açıklayacaklardı. Bu durum gizli operasyonlar için asla kabul edilemez bir uygulamaydı. Açıkça görülen Donovan'ın, NKVD'yi naif veya tedbirsiz bir şekilde özel ve güvenilir bir ortak olarak gördüğünü gösteriyordu. Kesinlikle işbirliğine çok istekliydi. En küçük bir isteksizlik gösterdiğinde Roosevelt ve yönetimdeki Sovyet sempatisanları tarafından hemen azarlanıp koşturuluyordu.

1944 yılı sonbaharında OSS-NKVD ilişkisi gelişirken, Finlandiya'daki OSS, askerî ve diplomatik şifreleri dâhil olmak üzere Sovyet şifrelerinin kırılmasını sağlayacak bir Rus belgeleri hazinesine ulaştı. Kaynakların büyük çoğunluğu' bu materyalin, II. Dünya Savaşı'nın sonucu olarak Rusya'nın ülkelerini boyunduruk altına almasından korkan, ortak sınırı paylaştığı Sovyetlere karşı Mihver güçlerine katılan Finliler tarafından geliştirilmiş ve/veya ele geçirilmiş belgeler olduğuna inanmaktadır. Ruslar karşısındaki erken savaş zaferleri sonrasında Finliler tarafından, kısmen yakılmış şifre defterlerinin kurtarıldığından söz edilmektedir. Ayrıca yaklaşık 1500 adet ayrı belge bulunmaktadır. Bunlar daha sonra Finli şifre kırıcılar tarafından deşifre edilmiştir. Savaşın sonuna doğru, Nazilerin savaşı kaybettiğini fark eden Finliler, Mihver güçlerini terk ettiler ve malzemeleri pazarlamaya başladılar. Donovan da bunları satın almayı teklif etti. Ancak Dışişleri

* Bu dönem halen gizemini korumakta olup, bütün yönleriyle açıklanmış veya araştırmacılar tarafından üzerinde uzlaşmış değildir.

Bakanı Edward R. Stettinius'a sunduğunda, SSCB'nin müttefik olması nedeniyle ABD'nin böyle bir şey yapmaması gerektiği cevabını aldı. Daima atak ve risksever olan Donovan plana devam etti ve belgeleri satın aldı. Bunun üzerine, Donovan'a bu satın almayı tavsiye eden Roosevelt protesto etti ve hepsinin "hemen" Ruslara geri verilmesini istedi.

Gizemli Donovan'ın ilk baştaki niyeti, Rusları memnun etmek için hayati önem taşıyan belgeleri Sovyetlere vermek miydi? Cevabı halen ulaşılabilir olan belgelerde yoktur. En azından ben bulamadım. Bazı yerlerde satın alınan materyalin Donovan tarafından kopyalarının muhafaza edildiği belirtiliyorsa da, o kendisine emredileni yaptı. Ancak iadeyle ilgili mektubunda satın almayla ilgili tartışmalara hiç değinmedi ve sanki ilk ve tek niyetlerinin Ruslar'ın arkasını gözetmek olduğunu ima etti. "General Fitin'in hemen şunu bilmesini istiyorum ki" diyor gizli mektubunda, "düşman kaynaklardan elde ettiğimiz bu belgeleri... mümkün olan en kısa zamanda görevlendirilen, çok güvenilir bir Rus'a teslim etmek için aldık... Bu belgelerin Sovyetler için çok önemli olduğuna eminim. Lütfen (Washington'da bulunan) birisini bu belgeleri teslim etmem için hemen bana bildirin".³² Elbette Fitin yalnızca şaşkın ve minnettar değil, muhtemelen OSS direktörünün bu büyük jesti karşısında hayrete düşmüş haldeydi. Eğer durum tam tersi olsaydı, bırakınız belgeleri iade etmeyi, Donovan'a bilgi bile vermezdi. O anda her türlü çalınmış gizli ABD belgesini Amerika'daki casuslarından teslim almakla meşguldü. Mektubu alır almaz, Donovan'a şunları yazdı: "Askeri kodlara ilişkin... olarak verdiğiniz bilgilere çok minnettarım... Böylesine önemli bir işte... bize yaptığınız yardım için samimi teşekkürlerimi sunuyorum".³³

Donovan'ın motivasyonu ne olursa olsun belgelerin geri verilmesi, Smith'in *Shadow Warriors*'ta³⁴ söylediği gibi, "bir rakibe önemli bir gizli silahın bilimsel formülünün verilmesi"ne yakın bir eylemdi. Donovan iyi bir şey yapmamıştı. Belgelere göre Fitin, 1945 yılı Şubat ayında şifresi çözülmüş belgeleri aldıktan sonra, Sovyetlerin bir kukla rejim kurmaya çalıştığı -hiçbir

müttefiklerini bilgilendirmeden bunu kısmen başardılar- Polonya, Varşova'ya Donovan'ın bir OSS timi gönderme talebini reddetti.³⁵ Benzer şekilde Fitin, nisan ayında Donovan'la Paris'te buluşmayı reddetti.³⁶ Oysa OSS direktörü burada gelecekteki işbirliğinin şeklini belirlemeyi umuyordu. Ayrıca Rusların işgal edip boyunduruk altına aldığı bir diğer Doğu Avrupa başkenti olan Romanya, Bükreş'i ziyaret etmesine de izin vermedi.³⁷ Mayıs ayında, Avrupa'da savaşın sona ermesinin ardından yalnızca bir hafta geçmişken, OSS dört ay önceki talebini yenileyerek Sovyet işgalindeki Macaristan'a bir tim göndermek istediğini bildirdi; bu talebi de reddedildi. Bu talebi iletmekle görevlendirilen Moskova'daki Amerikan Büyükelçiliği görevlisi George F. Kennen, isteksiz biçimde bu kadar uzun süren sessizliğin "ret" anlamına geldiğini ve talebi geri çektiklerini yazıyordu.³⁸

Bu tarihe gelindiğinde Donovan Fitin'le ilişkilerinde hayli mütevazı idi. Ancak ikisi arasındaki en tuhaf olay, 1945 yılı ilkbaharında meydana geldi.

Şifre kırılması olayının sonuçlanmasından kısa süre sonra OSS gizemli, kıdemli bir Alman istihbarat subayı olan Binbaşı Wilhelm Hoettl ile gizli bir anlaşmaya vardı. Tarih ve felsefe alanında doktora yapmış ve savaştan önce Viyana Üniversitesi'nde profesörlük yapan Dr. Hoettl,³⁹ Nazi liderlerinden SS komutanı Heinrich Himmler'in yaveriydi. Hoettl, iktidardan indirilmiş İtalyan diktatör Benito Mussolini'nin kurtarılmasına ilişkin cüretkâr Alman planının ardındaki beyin olarak biliniyordu. Savaşın sonunda müttefik paralarının sahtesini yapma kumpasına katılmıştı ve Rusların OSS ajanlarına yasakladığı Balkanlardaki Mihver güçlerinin baş casusuydu. Fanatik bir Nazi olmadığını, partiye anti-komünist olduğu için katılan bir Katolik olduğunu iddia ediyordu. Tarafsız İsviçre'deki, daha sonra CIA lideri olacak baş casus Allen Dulles'in yönetimindeki OSS ofisi aracılığıyla, Dr. Hoettl ABD'ye bazıları fiilen Rusya'da bulunan, Sovyetler aleyhine Balkanlar ve doğuda casusluk yapabilecek dokunulmamış bir casuslar ağını teklif etti.⁴⁰ Buna karşın özgürlüğünü istiyor ve casus ağını yönetme hizmetini Amerika için kullanmayı talep edi-

yordu. Bu teklifi değerlendiren Donovan adamlarına casus ağını test etmesi ve gerçekten de yerinde ve Hoettl'in iddia ettiği kadar iyi olup olmadığını germeleri talimatını verdi. Bu testi yapanlar alandaki ajanlarla temas kurduktan sonra, Hoettl'in casuslarının gerçekten de çok iyi konumda olduğu ve iyi istihbarat sağladığı sonucuna vardılar. Nazi ajanları OSS ile çalışmayı kabule hazırđı. Donovan, patronları olan Roosevelt ve genelkurmayı bilgilendirmek yerine, doğrudan Avrupa Sahnesi G-2 (baş istihbarat subayı) General Edwin Sibert'e gitti. Cave-Brown'ın *The Last Hero*'da⁴¹ belirttiği üzere, o da hem Hoettl ve casuslarına ikili oynamasını, hem de -hakkında casusluk yapılacak-NKVD'yi teklif konusunda bilgilendirmesini tavsiye etti.

Sibert'in buna niye tavsiye ettiği açık değildi. Ancak Cave-Brown, Sibert'in zaten Hitler'in bütün Sovyetler Birliği'ndeki casuslarının şefi olan General Reinhardt Gehlen ile görüşenler arasında olduğuna dikkat çekmektedir.⁴² Soğuk Savaş ilan edildikten sonra da CIA'nın casus şefi olacaktı. Ancak bu dönemde -1945 yılı yazı- Gehlen ile müzakereler henüz başlangıç aşamasındaydı. Görüşmeler başarısızlıkla sonulanabilirdi. Belki de Donovan'ın Sibert'in planını kabul etmedeki niyeti, kuşkuları Gehlen'in üzerinden atmak için kobay olarak Hoettl'in çetesini harcamaktı. Donovan ne düşünürse düşünsün, Sibert'e danıştıktan sonra, doğrudan Fitin'e giderek ona kimsenin haberdar olmadığı ağı haber verdi ve ihanet ederek NKVD'ye bu ağı "zmek" için yardım etmeyi önerdi. Donovan Fitin'e, Hoettl'in "Ruslar ile kendileri arasında sorun çıkarma arzusundan hareket ettiğinin açık olduğu" sonucuna vararak, "görülüyor ki; (1) böyle bir bilgiyi (size) vermemiz ve (2) Sovyetler Birliği ile Hoettl'in bütün örgütünü yok etme yollarını tartışmamız yararlı olacaktır".⁴³

Bu arada Genelkurmay Başkanı, Donovan'ın Fitin'e teklifinden haberdar oldu ve böylesine bir dl Ruslara sunmasından ve özellikle de kendilerine danışmadan bunu yapmasından dolayı küplere bindi. Stratejik Hizmetler Ofisi'nin, Rusların Hoettl'in ağının açığa çıkmasına yol açan faaliyeti, Savaş ve Donanma Bakanlığı ile koordine edilmemiş ve *gerektiği halde* Genelkurmay

Başkanlığı tarafından onaylanmamıştır...” Genelkurmay bir “18 Ağustos 1945” memorandumunu ile Donovan’ı azarladı.⁴⁴ Cave-Brown bu rahatsızlığın nedeninin, baypas edilmelerinin yanı sıra, Hoettl’in daha önceden “Patton komutasındaki G-2 birimine Avusturya’daki Kızıl Ordu (Patton’ın karşı karşıya geldiği ordu) hakkında çok önemli bilgiler sağlamış olması” ve Patton’ın NKVD anlaşmasını duyduğunda “protesto etmesi” olduğu yorumunu yapmaktadır. Ayrıca eğer Hoettl’a ihanet ederlerse diğer eski Nazilerin onlar için casusluk yapmasını nasıl sağlayabilirlerdi?

Ancak anlaşma çoktan teklif edilmişti ve şimdi geri çekilmesi, Sovyetlerin kuşkulanasına ve antipati duymasına yol açabilirdi ki ABD bundan kaçınmaya çalışıyordu. *The Haunted Wood*’a göre, Stalin bizzat bilgilendirilmişti.⁴⁵ İlginç olan husus, tam anlamıyla bir karşı istihbarat madenini kucağında bulmasına karşın Fitin’in Donovan’ın bu teklifine balıklama atlamamasıydı. Cevap verirken ihtiyatlı davranmıştı. 1 Ağustos 1945 tarihli “Çok Gizli” mektubunda Donovan’a teşekkür etti ancak kararını vermeden önce bazı sorulara cevap istediğini bildirdi.⁴⁶ Hoettl’in casusları kimlerdi? ABD’ye ne tür belgeler teklif etmişti? Ajanlarının Sovyetler aleyhine casusluk yaptığını dair kanıt var mıydı? Son olarak da ABD “benzer şekilde Sovyetler aleyhine çalışan başka ağ liderleri de yakalamış mıydı?” Bu son soru Gehlen’le yapılan görüşmelerin kokusunu aldığını gösteriyordu. ABD aleyhine çalıştırdığı güçlü casus ağı dikkate alındığında, bu pek de şaşırtıcı değildi. Elbette Fitin Gehlen’in uzmanlığını biliyordu ve onun peşindeydi.

Durum ne olursa olsun, Ağustos ayı sonlarında Donovan Genelkurmaydan özür diledi⁴⁷ ve bundan sonra bu gibi konularda onlara danışacağına söz verdi. Elleri mahkûm, isteksiz bir şekilde bu anlaşmaya ve casus ağının “çökertilmesine” onay verdiler. Bu onay, meseleden hiç kuşkulanan Balkan ajanlarının öldürülmesi anlamına geliyordu. Bu noktadan sonra yapılanlar konusunda belgeler suskunluğa gömülmektedir. Olayı yaşayan Donovan ve Hoettl şimdi hayatta değiller ve onlara sorulamaz. Hoettl’in ilk kez 1953 yılında yayınlanan ve kendi çıkarına hizmet etmekle

eleştirilen otobiyografisi *Secret Front*, bu casus ağından söz etmemektedir. Ancak kurnaz Hoettl ilk olarak kendisini yakalayan Patton ile anlaştı ve sonra da Dulles aracılığıyla Donovan'la anlaştı. Bütün bu olaylardan sonra da "çöktürmedi". Aslında Cave-Brown'a göre Ekim ayında Avrupa'daki savaş suçlularının tutulduğu Nuremberg hapishanesinden serbest bırakılmış ve ABD yetkilileri tarafından o şehirde serbest dolaşabileceğine dair belge verilmişti.⁴⁸ Donovan'ın Sovyetlere yardım girişiminden bir şekilde kurtulmuştu.

Peki Donovan neden bu kadar Sovyet yanlısıydı?

Hiçbir Sovyet casusu Hoettl meselesini Rusya adına Donovan'dan daha iyi çözemezdi.

Amacı yalnızca Amerikan yönetiminin Sovyetlere savaş kazanmaya katkılarından dolayı minnettarlığını gösterme ve savaş sonrası dünyada dostluklarını sürdürme çabası mıydı? Genelkurmay Başkanlığı'ndan özür dilerken ima ettiği gibi, Hoettl meselesinin ABD için ne kadar önemli olduğunu gerçekten anlamamış mıydı?⁴⁹

Yoksa başka bir gizli planı mı vardı?

Donovan, gizli bir casusluk örgütünün esrarengiz lideriydi. Bu yüzden gerçeği bulmak çok kolay değildir. Savaş sona yaklaşırken, olaylar OSS direktörünü köşeye sıkıştırmaya başlamıştı. Bunun üstesinden gelmenin zor olduğunu biliyordu. Sonunda kaybedeceği bir mücadeleye girişmişti. Büyük aşkı OSS dağıtılacaktı. Böylesine artan baskıların ortasında Donovan gibi hırslı, fırsatçı, bazen pervasızca risk alan bir adamın ne yapacağını kim kestirebilirdi?

OSS'nin başlangıcından itibaren Donovan, FBI'dan Hoover başı çekmek üzere birçok askerî ve sivil istihbarat şefinin çok yönlü saldırısı altındaydı. Ona ve kendilerinin yetkisini gaspeden örgütüne hem öfkeleniyor, hem de kıskançlık duyuyorlardı. Onun da, örgütün de devrilmesini istiyorlardı. 12 Nisan'da tek ve ateşli destekçisi Başkan Roosevelt hayatını kaybetti. Bu ölüm Donovan için yalnızca kişisel değil, aynı zamanda büyük bir meslekî

darbeydi. Roosevelt, ölümünden önce Donovan ile birlikte savaş sonrası süper istihbarat ajansı kurmayı planlıyorlardı. Aslında bu ajans, birkaç yıl sonra CIA adını alan ve Donovan'ın kendisine göre haklı nedenlerle yönetmeyi beklediği örgüttü. Bu örgüt OSS'nin bir uzantısı olacaktı. 1944 yılı Ağustos ayı gibi erken bir tarihte, OSS *Society*⁵⁰ adlı haber bülteninde, Donovan'ın savaş sonrası yeni bir ajans kurmak üzere çalışmaya başladığının işaretleri yer alıyordu. Bu örgüt her yönüyle onun en önemli projelerinden birisiydi.

Ancak Donovan'ın 1945 yılı Şubat ayına kadar hazırladığı gizli planlar, el altından bazı düşmanlarına (kim tarafından yapıldığını hiçbir zaman bulamadı ve bu onun için büyük bir hayal kırıklığı oldu) sızdırılmıştı. Sızdırılan planlar sansasyonel haberlere konu olmaya başladı: "NEW DEAL SÜPER CASSUSLUK SİSTEMİ PLANLIYOR; HAFİYELER ABD'Yİ GÖZETLEYECEK", birçok manşetten yalnızca birisiydi. "SÜPER GESTAPO AJANSI KURULMASI DEĞERLENDİRİLİYOR"⁵¹ manşeti de bir diğer uyarıydı. TV'nin yaygınlaşması öncesi dönemdeki gazetelerin büyük çoğunluğu haberleri kişilerin özel hayatına saldırı gibi ele aldı. Donovan bir SS komutanı olarak sunuldu. Yeni planladığı örgüt ise, ayırım yapmaksızın masum Amerikalıları gözetlemek için tasarlanmış acımasız gizli polisti. Öfke büyük ve lanetleyiciydi. FBI lideri Hoover, Ordu ve Donanma liderleri ile samimi ve fırsatçı yasama meclisi üyeleri saldırıya öncülük ettiler. Donovan'ın problemlerini ağırlaştıran ise, Beyaz Saray için çalışan, ordu mensubu Albay Richard Park Jr. tarafından OSS hakkında yapılan bir gizli araştırma oldu. Roosevelt ölümünden hemen önce gizemli bir şekilde bu araştırmanın yapılmasını emretmişti. CIA tarihçisi Thomas F. Troy, eski bir gizli CIA tarihçisi iken açıklanan *Donovan and the CIA*'de Albay Park'tan şu alıntıyı yapmaktadır: "Bazı bilgiler (Roosevelt'in) dikkatine sunuldu, bu da böyle bir araştırmayı hem doğru zamanlanmış hem de gerekli hale getirdi".⁵² Bu bilgilerin neler olduğu hiçbir zaman açıklanmadı. Ancak Troy'a göre, Park'ın raporu OSS'yi yetersizlik, güvenlik zafiyeti ve yozlaşma ile suçluyordu. Ayrıca komünist-

lerin OSS'de ve OSS ile birlikte çalıştığı raporla gün ışığına çıkarılmasının yanısıra, neredeyse sınırsız olan ve Donovan'ın büyük oranda hesap vermeden kullandığı "özel gizli fonlar"ı da raporda yer alıyordu. İsteddiği parayı, istediği yere, istediği gibi harcayabiliyordu. Komünistleri işe alma ve onlarla çalışma, Amerikalıların savaş nedeniyle kemer sıkıldığı bir dönemde istediği her şey için açık çek yazabilmesi OSS direktörü için olumlu bir imaj değildi. Raporda "General Donovan'ın mümkün olan en erken zamanda görevden alınması" şiddetle tavsiye ediliyordu.⁵³

Roosevelt'in ölümüyle, Donovan'ın savaş sonrası süper bir istihbarat örgütü kurma ve başına geçme planı tamamen suya düşmüş görünüyordu. Ama o meseleyi bu şekilde görmüyordu. Planı yer altına indirdi ve ajansın kurulması -ve onun direktörü olarak atanma- umudunun yeniden dirilmesini beklemeye başladı. Çıkan ilk fırsatta, planlarını bizzat Roosevelt'in halefi Harry Truman'a götürdü. Ancak Truman'a da Park Raporu'nun bir nüshası sunulmuştu ve -en azından Donovan tarafından beklenmedik bir şekilde talep reddedildi. Richard Dunlop'ın *Donovan: America's Master Spy* adlı eserinde belirttiğine göre, toplantı "yirmi dakikadan fazla sürmedi".⁵⁴ Truman görevi devralır almaz, Roosevelt'in politikalarını, özellikle de savaş sonrası barışı ve dünyada sükûneti sağlama naif umudu içinde Sovyetlere ihtiyatlı bir şekilde davranma politikasını sürdürmeye yemin etmişti. Ancak yeni ABD lideri, aniden göreve gelmesinin daha ilk günlerinde böyle bir süper istihbarat ajansı fikrinden rahatsız olmuştu. Kendi yönetimi döneminde bir "Gestapo" kurulmasına izin verirse lanetleneceğini düşünüyordu. Yoktan var ettiği krallığın hırslı lideri Donovan, artık herşeyi kaybedeceğini fark etti. Umutsuz bir duruma düşmüştü. Neyi kurtarabilir veya en azından yeni süper ajansta neyi yeniden inşa edebilirdi? Hükümet içinde ateşli bir lobi faaliyeti yürütmeye başladı. Ama pek başarılı olamadı. Roosevelt'in ölümüyle önemli müttefiklere, yardım edebileceği ve yardım isteyebileceği yeni dostlara ihtiyacı vardı.

1945 yılı Haziran ayında, yaklaşan Nuremberg Mahkemesi'nde savaş suçlularını yargılayacak savcılardan birisi olarak Sovyetler Birliği'ne gitti. Oradayken yalnızca Nuremberg'le ilgili işlerle mi uğraştı? Bu seyahat hakkında, oraya gittiği dışında başka bir bilgi bulamadım.⁵⁵ Donovan II. Dünya Savaşı'ndaki anlaşılması en güç Amerikan lideriydi. Seyahatten kısa süre sonra Hoettl meselesi zirveye ulaştı. Moskova'da ne yapmıştı? Kimlerle görüşmüştü? Hangi konuları tartışmışlardı?

1945 yılı sonbaharı geldiğinde Donovan, profesyonel kariyerinin çöküşünün kıyısına gelmiş bir adamdı. Örgütün yok edilmesini durdurmayı, eğer bu mümkün olmazsa da -ki öyle oldu- sonrasında gelecek örgütlenmede dizginleri ele almayı umuyor ve planlıyordu. Kuşkusuz kendisine ve davasına yardım edecek adımlar attı. Dağılıyor olsa da Amerika'nın en gizli örgütünün başı olarak iyi bir konumdaydı ve savaş sonrasının bu kritik aşamasında Amerikan politikasını kontrol etmek için mücadele eden çeşitli fraksiyonların, Sağ ve Solun liderleri ile anlaşmalar yapmaya istekli ve bunu yapabilecek durumdaydı. Belki de bunun görevi olduğunu düşünüyordu. Müthiş entrikalar dönmüş olmalı.

Skubik, Donovan ve OSS ile çatışmaya başladığında kendisini içinde bulunduğu gizli ama fiili durum buydu. OSS'nin can çekişen mekanizmasının parçası olarak Donovan, hangi nedenle olursa olsun Skubik'in bilmeden düşman olarak gördüğü NKVD'yi memnun etmeye çalışıyordu. OSS direktörü ayrıca hayata döndürmeyi ve şu ya da bu şekilde yönetmeye devam etmeyi umduğu bir kişisel imparatorluğun çöküşünü durdurmaya çalışıyordu.

Soğuk Savaşı ve CIA'yı doğuran bu çalkantılı dönemde verilen bu mücadelenin sırları, OSS'nin çöküntüleri altında gömülü mü kalacaktı?

Bu sırlardan bazıları Patton'la mı ilgiliydi?

DOKUZUNCU BÖLÜM

ŞEYTANLA DANS

Skubik'in Donovan'la ikinci çatışmasının tam olarak ne zaman gerçekleştiği açık değildir. Muhtemelen 1945 yılı yaz sonu ile güz başlangıcı arasında bir yerde oldu. Bu çatışma sonrası Skubik, Toombs ve May CIC'teki bir meslektaşları tarafından hırsızlık ve yağma ile suçlandı. Soruşturma başlatıldı. Ulusal Arşivlerden elde ettiğim, yakın zamana kadar çok gizli tutulan belgelerde, suçlamaların Yalta anlaşması ile Ruslara verilen Zwickau'dan topluca çıkışla ilgili olduğu anlaşıyor. Tim çok sayıda insanın şehirden kaçışına yardım ederken, mültecilerin nakledilmesi kurallarını ihlal etmiş, mültecilerin mallarını sahipleri yerine kendi adına kaydetmiş (bu durum kuşkuyla görünmektedir) ve konvoyu korumak için güçlü ve silahlı insanlar tutmuştu. Bu güçlü ve silahlı kişilerin bazıları Alman memurlardı.

Skubik'in timinin bazen bölgesinde gizlice çalıştığı -dolayısıyla öfkeliendirdiği- rakip CIC muhbiri, Skubik'in tutukladığı örgütçü komünist Walter gibi şahitler gösteriyordu. Bu şahit Skubik ve ekibinin tren vagonlarını yağmaladıkları mallarla doldurduklarını

ve hatta bütünüyle fabrikaları söküp yüklediklerini gördüğünü iddia ediyordu. CIC soruşturma subayı Binbaşı Donovan Ault bu suçlamayı komik olarak niteliyordu. Öbür yandan Skubik'in üç kişilik timi lehine şahitlik eden birçok Zwickau mültecisi vardı. "Sözde yağma"lanmış malların aslında onlar namına nakledildiğini söylediler. Çünkü hem mallarını oradan çıkarmalarının başka yolu yoktu; hem de varacakları yere ulaştıklarında herşeyleri onlara geri verilmişti. Binbaşı Ault bu üçlünün "ağır abi" olarak davrandıklarını ve "muhakeme yeteneklerinin zayıf olduğunu" belirterek, suçlamaları doğrulayacak hiçbir delil olmadığı sonucuna vardı. Skubik ve ekibinin masum olduğunu ilan etti. Skubik aklanmış ve 3 Kasım'da çavuşluğa yükseltildi.¹

3 Kasım Patton'ın feci kazasından bir ay öncesiydi. Skubik'in bu arada Patton hakkındaki uyarılar konusunda ne yaptığı belirsizdir. Bu konuyu kitabında doğrudan ele almıyor. Muhtemelen o sıralarda kendisini yağma suçlamasına karşı savunmak için çok zaman harcıyordu. Aynı zamanda gittikçe artan Nazi avlama ve Rus casusluğuna karşı koyma gibi günlük işlerini tüm hızıyla sürdürüyordu. Artık Ruslar Doğu Avrupa'yı güçlü bir şekilde ellerine geçirmişler ve casusluğu batı bölgelerine doğru yayıyorlardı. Bu arada Patton, Eisenhower tarafından görevden alınmış ve Bad Nauheim'e sürgün edilmişti. Bu durum onu daha da korunmasız hale getirmişti. Bavyera Valisiyken şımartılıyor ve onu koruyabilecek birçok kimseyle ilişki içinde çalışıyordu. Oysa 15. Ordunun bu tür imkânları yoktu. "Patton'ın korumaları elinden alındı" diye yazıyor Skubik, "O tarihte Patton'ın korumalarından birisi olan Bert Goldstein ile konuştum. Bert bana... korumaları alınmasaydı, Patton öldürülemezdi dedi".²

Skubik'e göre ortam hazırlanmıştı. Ancak Patton'ın başına bir şey gelmeden önce, Skubik bir Rus generali Patton'a suikast planlamakla suçladıktan sonra Donovan ile son bir tartışma yaşayacaktı.

Patton kazasından birkaç hafta önce Skubik'e, bir Yugoslav mülteci olan şoförü Alfred Schoenstein'i tutuklaması emri verildi.

* Bert Goltstein'in Patton ile ilişkisini teyit edemedim.

Schoenstein, Skubik'in CIC timinin elde ettiği birkaç "sempatizan"dan birisiydi. Sempatizanlar "yiyeceklerini bizimle paylaşmaktan memnundu... ve (özellikle yerel bilgi kaynağı olmaları dâhil) genel olarak yararlıydı." Skubik (Nazi Hava Kuvvetleri Komutanı) General Herman Goering'e ait olduğuna inandığı büyük bir Horch otomobile el koymuştu. "Gerçekten güzeldi, bordo döşemeli gri bir arabaydı... zırhlıydı". İnternet araştırmaları arabanın Rusya'ya götürölmüş olabileceğini veya bir özel Amerikan ya da başka bir millettten koleksiyoncunun elinde bulunabileceğini gösteriyor. Schoenstein, CIC ile çalışma umuduyla belgelerini sunduğunda, Skubik belgelerin "üzerinde değişiklik yapılmış olduğunu" fark etti. "Böylece Schoenstein'in bir Rus casusu olduğunu öğrendim" ancak Amerikan istihbaratı ile çalıştığı için "çifte casus" idi. Bu durum Skubik'i rahatsız etmedi. "Ben onu kullanırken, o da beni kullandı". Örneğin, aralarındaki ilişkiyi kurnazca kullanarak Skubik ABD şifre defterlerine sahip iki Rus casusu yakalamıştı. Bunun üzerine Schoenstein'i Horch'unun "şoförü" yapmıştı. Bu oyunu bilmedikleri gibi ortaya da çıkaramamış olan üstleri ise, ilişkilerini sona erdirmelerini emretmişti. Tutuklamak için Schoenstein'in odasına gittiğinde, birisinin bu çifte ajanı uyardığını ve Skubik'in çok değer verdiği Horch ile birlikte kaçığını gördü.

Schoenstein Yahudi'ydi. Nisan ayında, Almanya'nın teslim olmasından önce, Skubik sıkı bir pazarlık sonucunda iki Yahudi genci SS'ten kurtarmıştı.³ Audi ve Lilli Weil şimdi minnettar sempatizanlardı. Skubik onlara gitti. "Schoenstein'in bir Rus casusu olduğunu ve onların yardımına ihtiyacı olduğunu söyledim. Audi Yahudi yer altı teşkilatına gidip yardım isteyeceğine söz verdi".⁴

Üç gün sonra Audi, Schoenstein'in Regensburg'taki bir Rus albayın karargâhında göröldüğünü haber verdi. "Horch karargâhın

* Çok nadir bulunan bir savaş öncesi döneme ait lüks araç olan Goering'in Horch'unun izini sürmek zor. Zwickau'daki Horch Müzesi, Goering'in bir Horch 853'e sahip olduğunu "özel üstü açılabilir" bir araba olduğunu teyit etmekle birlikte, diğer özellikleri hakkında herhangi bir bilgi veremediği gibi, halen nerede olduğunu da söyleyemedi.

arkasına park edilmişti”. O ve Audi bir ciple hızla oraya gittiler. Skubik albayla konuşurken Schoenstein yine kaçtı. Audi onu “Horch’u tam gaz sürüp... otobana doğru giderken görmüştü”. Peşinden gittiler ama Horch saatte 190 km hız yapabiliyordu.

Cipleri ise o kadar hızlı değildi.

İzini kaybettiler.

Audi kendisini suçluyordu. “Horch’un lastiklerinin havasını indirmeyi ihmal ettiğini söylüyordu. Cipte kalmakla doğrusunu yaptığını söyledim. Eğer cip çalınmış olsaydı, eve yürüyerek dönmek zorunda kalırdık. Schoenstein’i bulmaya söz verdi”. Birkaç gün sonra, delikanlı arabayı ve Schoenstein’i Frankfurt’taki Müttefik Sefer Gücü Yüksek Karargâhında (SHAEF) gördüğünü bildirdi. Bu karargâh Frankfurt’ta bombardımandan etkilenmemiş birkaç binadan biri olan I.G. Farben binası ve etrafında konuşlanmıştı. Schoenstein Rus bölümündeydi.

“Hızla Frankfurt’a gittim, cipimi park ettim ve Rus karargâhının komutanı General Davidov’un karargâhı ve ikametgâhının devasa kapılarını çaldım”. Beklerken, Rus ayısının inine tek başına girmekle ne kadar aptallık ettiğimi fark ettim. Yalnızca Audi ve Yahudi yer altı teşkilatı orada olduğumu biliyordu”.

Kapı açıldı. Bir binbaşı kimliğini kontrol etti ve onu bir salona alarak beklemesini söyledi. On dakika sonra, bir spiral merdivenden merkezinde devasa bir maun masa bulunan geniş yemek odasına aldı. “Masanın karşı tarafında General Davidov oturuyordu” ve yanında genç bir kadın tercüman vardı (Oysa Rusça konuşan Skubik’in tercümana ihtiyacı yoktu). “Generalin ardında çeşitli rütbelerde 24 Rus subayı ayakta duruyordu. Hepsinin de saçları ve kaşları kazınmıştı ve ten rengi üniformalar giymişlerdi. Belli ki bunlar sahada kendilerini peruk vs. ile gizleyen NKVD subaylarıydı”.

General’in “plastik yüzünde hafif bir gülümseme vardı”. Skubik de gülümsedi. Biraz konuştuktan sonra Skubik sonunda “bir suçluyu, Alfred Schoenstein”i tutuklamak için geldiğini söyledi. Davidov, Schoenstein’i tanımadığını söyledi. Skubik, generalin onu

tanıdığına dair sağlam bilgiler bulunduğunu söyledi. Davidov kaynaklarını öğrenmek istedi. “Kaynaklarımı size söylememi gerçekten beklemiyorsunuz sanırım” dedi. Sonra Skubik konuyu Patton’a getirdi.

“NKVD’ye (General Patton’ı) öldürme emri verildiği dedikodularını duyup duymadığını sordum. Yüzüme baktı. Böylesine bir soruyu sormaya nasıl cüret edebilirdim? Cevabı sorunun gülünç olduğu yönündeydi. ‘Hükümetimiz bir müttefik yoldaşın öldürülmesine neden karışsın?’ İlgüdüsel olarak bu soruyla puan kazandığımı hissettim. Cevabı baştan savmaydı ama o ve köpeklerinin hepsinin NKVD mensubu olması nedeniyle planı bildiğini gösteriyordu. Doğrudan gözlere baktım. Gözlerini kırpı. Adamları ise gözlerini bile kırpmadılar. Taş kesilmiş yüzleri korkutucuydu. Konuyu geri Schoenstein meselesine getirmeye karar verdim”.

Görünüşe göre Audi ona Davidov’un Horch’u istediğini söylemişti. “Schoenstein bir suçlu, bir karaborsa hırsız, hükümetim tarafından aranıyor dedim. Schoenstein ile Goering’in Horch’u-nu satın almak için müzakere ettiğinizi biliyorum”. Davidov yine Schoenstein’i tanımadığını idida etti. Skubik ısrar etti. “Eminim Moskova’daki üstleriniz Amerikan hükümetinden çalınmış bir arabayı satın almak için pazarlık yapmanızı hoş karşılamayacaklar... Bana Schoenstein’i verin ben de resmi belgeleriyle Horch’u size vereyim”.

Skubik, ilk başta Davidov’un kendisine dik dik baktığını yazıyor. Skubik tavrını değiştirmede. “Anlaştık mı?” Davidov aniden gülümsedi ve eliyle işaret etti. Ardındaki subaylardan birisi hızla oradan ayrılıp alt kata gitti. Kısa süre sonra şaşkın ve somurtkan Schoenstein ile geri döndü. “Teşekkür ederim General” dedi Skubik. Davidov’a Horch’un artık onun olduğunu ve resmi devir belgelerini birkaç gün içinde göndereceğini söyledi. “Oradan sağ çıktığıma memnundum”. Geri dönerken “Schoenstein’a hayatı zindan ettim” diye yazıyor Skubik. Kaçmaya kalkarsa öldüreceğini söylemişti. Geri döndüklerinde Patton tehdidi dâhil olmak üzere Davidov’la yaptıkları görüşme hakkındaki raporuyla birlikte onu Teğmen Gillespie’ye teslim etti.⁵

ONUNCU BÖLÜM

NKVD

General Davidov kimdi ve neden Skubik onunla Patton konusunda yüzleşmek zorunda kalmıştı?

Skubik bu konuda yazdıklarımın daha fazla bilgi vermiyor. Ama açıkladığından daha fazla bilgiye sahip olabilir. Kitabından bu izlenimi edinmek mümkündür. Kitap çok iyi düzenlenmemiş, dikkatli bir okuyucunun bilmek isteyeceği bağlantılar ve açıklamaların yetersiz olduğu bir eser. Ancak Skubik profesyonel bir yönetici değildi. Eski kuşaktan bir soruşturmacıydı; çoğu zaman içgüdüleriyle hareket ediyordu. Bu olaydaki olgular onun lehineydi. Davidov o tarihte Amerikan bölgesindeki Sovyet birliklerinin başıydı. Bu yüzden Patton'a ilişkin bir Sovyet planının başında olmasa bile, bilgi sahibi olması büyük ihtimaldi.

Davidov hakkında çok şey bilinmemektedir. Skubik'in işaret ettiği üzere, Patton'ın kazası ve ölümünden kısa bir süre sonra ortadan kayboldu.¹ Çalıştırdığım Rus araştırmacılar Sovyet ve Rus referans kaynaklarında bu generalden söz eden bir şey bulamadılar. Oysa ilginç biçimde Goering'e ait olduğu rivayet edilen bir

Horch'un Rusya'da bulunduğu söylendi.² Oysa Davidov savaştan hemen sonraki dönem Almanya'sının eski gizli belgelerinde teşhis edilmiştir.

Skubik'in görüştüğu dönemde, Tümgeneral Alexander M. Davidov (bazen "Davidoff" veya "Davidow" şeklinde yazılmaktadır) iade edilecek kişilerle görevli Sovyet baş irtibat subayıydı. Yani tüm Sovyet ve Sovyetlerin hegemonyasındaki ölkelerin yerlerinden edilmiş vatandaşlarının kendi kontrolleri altındaki topraklara iadesini yöneten kişiydi. Ancak Skubik'in yazdığı gibi aynı zamanda -belki de daha önemli bir görev olarak- Amerikan işgali altındaki Almanya'daki NKVD operasyonlarının da başındaydı. Oradaki en üst rütbeli komünistti. Ulusal Arşivlerde bulduğum eski bir çok gizli belgede ondan istihbarat şefi olarak söz edilmektedir.³ Bu belgeye göre; Davidov Frankfurt'a gelmeden önce "1936 yılında Beyaz Ruslara karşı... bir temizlik operasyonu"na katılmıştı. Kuşkusuz bunlar suikastlardı. Beyaz Ruslar, anti-komünist Çar yanlısı kimselerdi ve Stalin bıkip usanmadan onları yok etmek için uğraşıyordu. Erken istihbarat görevinden sonra, 1944 yılı Haziran ayında albay olarak Sovyet ordusuna katıldı ve bir Samford (Alabama) Üniversitesi akademisyeninin yazdığı makaleye göre,⁴ Frankfurt'a 1945 yılı Ağustos ayında iade şefi olarak gelmişti.

Yazılı kaynaklara göre Davidov, emrindekileri demir yumrukla yönetiyordu. Davidov ve adamlarına ilişkin bir ABD istihbarat araştırması olan "Operasyon Bingo" hakkındaki çok gizli raporda, ondan çok korkan bir muhbirin ortaya çıkması halinde Davidov'un onu öldüreceği kaygısıyla bir toplantıyı iptal ettiği belirtilmektedir.⁵ Bir CIC raporuna göre,⁶ onun en üst rütbeli maiyeti ve ajanlarından birisi olan "Albay Gavriloff", 30 Kasım'daki -kaba Patton'ın ölümcül kazasından iki hafta önce bir ABD-Sovyet toplantısında sarhoş olmuş ve SSCB'nin kısa süre içinde ABD'yi savaşta yeneceği tehdidinde bulunmaya başlamıştı. "Benim neden burada bulunduğumu sanıyorsunuz" dediği raporda naklediliyordu; "yalnızca yerlerinden edilmiş Rusların iadesi için mi? Hayır, çok daha önemli ve daha büyük bir işim var... Ben bir

Gizli İstihbarat Soruşturmacısıyım”. Söylediğini ispatlamak için gömleğini açtı ve göğsüne yaptırılmış Rus İstihbarat Birlikleri dövmesini gösterdi. Sonra Yedinci Ordudan bir Süvari yüzbaşının (raporu imzalayan iki kişiden birisi) yakasını tutup “oldukça düşmanca bir tavırla... Rusya’ya karşı çalışması veya engel olması halinde onu ortadan kaldıracağını” söyledi.

O tarihte Rusya’yı tehdit eden o yüzbaşı değil, General Patton’dı.

İlginçtir ki -veya kuşkulu uyandıracak bir şekilde- iki Sovyet subayının gözetleme raporuna göre, aynı Gavriloff ve patronu General Davidov “9 Aralık ila 19 Aralık 1945 tarihleri arasında Mannheim-Heidelberg bölgesinde sebebini belirtmeksizin seyahat etme yetkisi almıştı ve dolayısıyla gerekli seyahat belgelerine sahipti. Patton 9 Aralık’ta Mannheim’de yaralandı ve 21 Aralık’ta Heidelberg’te öldü. Rapora göre “Gen. Davidow (ABD ajanının Davidov adını yazarken hata yaptığı anlaşılmaktadır) Albay Gavriloff’u 12 Aralık 1945’te Heidelberg’te ziyaret etti. İkili aynı gün... bilinmeyen bir yere gitmek üzere oradan ayrıldılar”.⁷ Raporlara göre; Mannheim ve Heidelberg “(Sovyet) siyasal ve gizli servis faaliyetlerinin hücre merkezleriydi”.

Rastlantı mı?

Bu ikili Patton’ın kazası veya ölümüne karıştılar mı? Bazata’nın “Pole”ü Gavriloff ve hatta Davidov olabilir mi?

Elbette bu tür bir sonucu mevcut delillerden hareketle ortaya koymak imkânsızdır. Ancak Patton’ın ölümünün etrafındaki diğer aşıkara rastlantılar ve sırlarla birlikte değerlendirildiğinde, durum daha fazla araştırmayı gerektirecek kadar kuşkuludur. Maalesef konuya daha çok ışık tutabilecek belgelerin örtüldüğü ve gizlendiği dikkate alındığında, özellikle de belgelerin büyük ölçüde ulaşılamaz durumdaki Rus arşivlerinde dağınık halde bulunması nedeniyle, araştırmalar sonuçsuz kalmaktadır.

Diğer belgelere göre;⁸ 22 Şubat 1946 tarihinde -Patton’ın ölümünden iki ay sonra- Davidov’un bir grup casusu Amerikan bölgesinde ABD askeri kıyafetleri içinde yakalandı. Sahte kimlikleri ve çalınmış bir ABD cipleri vardı. Tutuklananlardan birisi

Bazata'nın kötü ortağını adlandırdığı üzere bir Polonyalı idi. Kısa süre sonra bir grup daha yakalandı. Bu grupta iki Polonyalı casus -buradaki önemli nokta Polonyalı olmaları- vardı. Zira Bazata'nın Patton kazasında yanında bulunduğunu söylediği kişi ve ayrıca Patton'a saldıran pilot, kesinlikle Polonya'yı tamamen kontrolü altında bulunduran Ruslarla birlikte ve onlar için çalışan Polonyalılardandı. Davidov bu ajanların gözaltına alınmalarından şiddetle şikayet etti. Suçüstü yakalanmalarına rağmen bu tepkiyi göstermesi ciddi bir yüzsüzlüktü. Yalanlar ve kaçma teşebbüsüyle birleşince sorunu daha da ağırlaştırıyordu. Ancak Davidov ısrar etti. Sonunda büyüyen anlaşmazlık Amerikalı yetkililerin tartışmalı yerinden edilmiş kişileri iade etmeyi reddetmesiyle (Patton'a yöneltilen suçlamalardan birisi) ve "Batı güçleri-SSCB savaşının kaçınılmazlığı dedikodusunun yayılmasıyla" (yine Patton'ın hayattayken söylediği sözlerden birisi) daha da şiddetlendi. Ruslar bunu duydukları için çok şaşırılmış gibi davrandılar; ama kendi albayları Gavriloff aynı şeyi -meslektaşlarını dehşete düşürecek şekilde- sarhoşken dile getirmişti.

Belgelere göre bu anlaşmazlık Washington'a kadar uzandı. İnanılmaz gibi görünse de, oradaki yetkililer sahadaki kendi adamlarının değil, Davidov'un tarafında oldular. Bana verilen belgeler düzeltmeler yapılmış sayfaları içermeyen ve sözcükleri, satırları kopmuş dolayısıyla aslında benim çıkarabildiğimden daha fazla hikaye içeren kötü kopyalardı. Ancak yine de yerel yetkililerin Davidov'un talebini reddetme kararı, en yüksek düzeyden geri çevrilmiş ve ABD işgal yetkililerine dedikoduları -en azından Amerika tarafından çıkmasını- durdurmaları yönünde güçlü bir uyarı yapılmıştı. Belgelerde "Batılı Güçlerin (sözcük veya sözcükler kayıp) savaşın kaçınılmazlığına ilişkin dedikodularının yayılması derin kaygıya yol açmıştır" diyordu; "Bu gibi eylemler iki ülke arasındaki (sözcük veya sözcükler kayıp) iyi ilişkilere zararlıdır. Gerekli önlemler alınacaktır (sözcük veya sözcükler kayıp)".⁹ Yaltakçı Washington, Sovyetlerle barışı ne pahasına olursa olsun korumak için, Davidov'u sakinleştirmeyi tercih etmişti.

Ancak Davidov hakkındaki en ilginç bilgi, CIC ana arşivlerinden birisi olan Ft. Meade, Maryland arşivinden yakın tarihte gönderilen Skubik'in adını taşıyan gizliliği kaldırılmış bir dosyada yer almaktadır.¹⁰ Ft. Meade, benim Bilgi Edinme Özgürlüğü Kanunu çerçevesinde Skubik'e ilişkin belge taleplerime sürekli olarak titiz bir araştırma yaptıkları ve hiçbir şey bulamadıkları şeklinde cevap veriyordu. Şimdi ise kontrollerindeki arşivlerde bir Skubik belgesi aniden ortaya çıkmıştı. Bilgi Edinme Özgürlüğü Kanunu'nun sözde teminat altına aldığı bir konuda böylesine bir titizlik! Ve çok ilginç bir belge: "NW26969" numaralı ve oniki sayfalı belgede yalnızca beş sayfada içerik var. Geriye kalan sayfaların yerine "Çok Gizli Belge Yerine Konulan Kağıt"lar yer alıyor. Bu sayfalarda uzun sayılar ve tarihlerle (en azından benim için) deşifre edilemeyecek bilgiler var. Muhtemelen -eğer hâlâ duruyorsa- ancak bu konuda yetkili bir kişi belgelerden neyin çıkarıldığını çözebilir.

Belgenin birkaç sayfası çok önemsiz bilgiler içeriyor. Ama 29 Aralık 1945 tarihli bir sayfada Davidov'un bir Horch edinmeye duyduğu ilgi -ilginçtir ki bu araç ironik biçimde Patton'ın son ikametgahı olan Bad Nauheim'deydi- tartışılıyor. Yine de en azından Davidov'un nadir arabalara duyduğu ilgiyi teyit etmektedir. Bir diğer tarihsiz CIC mektubunda ise Skubik'e ilk kez Patton suikast planından söz eden Ukraynalı milliyetçi Stepan Bandera tartışılmaktadır. Mektupta çoğu kişinin Bandera'nın Sovyetler için çalıştığını söylemesine karşın, buna inanılmaması gerektiği söylenmekteydi. Bu yeni gizliliği kaldırılan dosyanın en ilginç yönü ise; dosyadan çıkarılan en gizli sayfaların geri kalan bilgilerde ismi geçen Skubik'e ilişkin olduğu aşıkâr olmasıdır. Ve çıkarılan sayfaların en az birinde Davidov'un ismi Skubik'in ismiyle birlikte geçmektedir. İkisi birbiriyle bağlantılıdır. Skubik'in, bırakın Davidov ile çatışmasıyla ilgili anlattıklarını, Bandera, Smal-Stocki ve General Shandruk'un kendisine söylediklerini sözlü ve yazılı olarak ilettiğini söylediği raporları bile hiçbir yerde bulamadım.

* Ve belki de Goering'in Horch'unun neden Rusya'da bulunduğunu açıklamaktadır.

Patton kazası hakkındaki raporlar gibi, Skubik'in Patton hakkındaki raporları da kayboldu. Bu eksik sayfalar sözkonusu raporlar olabilir mi? Bu sayfalar daha da çarpıcı bilgilerle dolu olabilir mi?

Skubik, Davidov'la yüzleşmesinin ertesi günü "kıyamet koptu" diye yazıyordu. Frankfurt yakınlarındaki Hoechst'te bulunan CIC bölge alt karargâhına gitmesi emredildi. Orada Ukraynalı General Shandruk ile ilk kez karşılaştı. "NKVD Generali Davidov OSS Generali Donovan'a şikâyetle bulunmuştu. General arabanın belgelerini ve sakladığım şeyleri istedi. Albay Rodin bana bağırdı. Raporumun çöpten ibaret olduğunu söyledi. General Davidov ile temas kurma yetkim olmadığını söyledi. 'Lanet olsun!' dedim. 'Ben Schoenstein'i almak için hayatımı riske attım. Bana verilen emirlerde Schoenstein'i nerede ve nasıl yakalayacağım söylenmiyor'. Rodin, Skubik'i 'lanet bir aptal' olarak adlandırdı ve 'Seni ev hapsine koyma dışında bir seçeneğim yok dedi'. Donovan emretmişti.

Skubik'in karargâh dışına çıkması yasaklandı. "Delirmek üzereydim. Müthiş bir iş yapmıştım. Önemli bir casusu yakalamıştım. Ama ödülüm tutuklanmak olmuştu". Altı gün boyunca odasına hapsedildi. Kendisine yetkisini aştığı için burada olduğu dışındaki hiçbir açıklama yapılmadı. Skubik bu sırada onu tuzağa düşürmek istediklerini anlatıyor. Odasına "bir şişe viski, bir paket sigara ile bir adam gönderdiler. Adam getirdiklerinin Albay Rodin'in ikramı olduğunu söyledi." Ziyaretçinin üzerinde gizli bir ses kaydedicisi vardı ve cinsel ilişki teklif etti. Skubik onu 'kafasını uçurmakla' tehdit edince, ziyaretçi "Kaçıp gitti... Rodin beni homoseksüel gibi gösterip itibarsızlaştırmaya çalışıyordu".

Sonunda muhtemelen CIC'den gelen bir "yüzbaşı" Skubik'e serbest olduğunu söyledi. Davidov, Donovan'a Skubik'in SSCB için çalışan Ukrayna Güçlerinden birisi olan UPA'nın ajanı olduğunu söylemişti. Donovan, Skubik'in UPA lideri Bandera ile görüşüğünü biliyordu. Yüzbaşı bu nedenle tutuklandığını söylemişti. Skubik'in tepesi attı. "Saçmalık bu!" diye protesto etti. O bir ajan

değildi. Yalnızca işini yapıyordu. Yüzbaşı kuşkuluydu ama yine de onu bir Nazi'yi yakalamaya gönderdi. O da tutuklamayı yaptı ve Skubik'in tarafında görünen Teğmen Gillespie'nin yanına döndü.¹¹

Birkaç gün sonra, Patton 9 Aralık kazasında yaralandı.

Skubik bu olayı o Pazar günü öğleden sonra saat 3.00 civarında öğrendi ve topladığı istihbaratın gerçekleştiğine inandı. Soruşturma için kaza yerine gönderilmeyi talep etti. Ancak Albay Rodin, Gillespie'nin talebini Skubik'in "tamamen uzak durması" konusunda "sıkı emirler" vererek reddetti. Rodin "olayı soruşturmak için" başkalarının görevlendirildiğini söyledi.¹² Skubik daha sonra -muhtemelen yıllar sonra- "kazaya ve Patton'ın ölümüne ilişkin bir CIC soruşturması yapıldığına dair hiçbir kayıt bulunmadığını öğrendiğini" yazmaktadır. Eğer yapılmışsa, CIC soruşturması kayıtlarının "diğer dosyaları -muhtemelen kayıp kaza raporları- çalan kişiler tarafından yok edildiğine" inanıyordu.¹³

Yoluna taş koyulmuştu.

ONBİRİNCİ BÖLÜM

MANHEİM'DEKİ GİZEM

Patton kazasının resmi kayıtları kaybolurken, daha sonraki hastane dönemi kayıtları olduğu gibi duruyordu. Patton hakkında sahip olduğum en geniş yegane dosya bölümü hastane raporları, haberler ve generalin 1945 yılı Aralık ayında Heidelberg'in yeni kurulmuş 130. İstasyon Hastanesine kabulünden itibaren olanlara ilişkin kişisel şahitliklerle dolup taşıyor.

Personel sayısı yetersiz ve hâlâ inşaatı devam eden hastane, bölgenin en büyük veya en iyi donanıma sahip hastanesi değildi.¹ Bu onur yine bir askerî hastane olan Frankfurt'un 97. Genel Hastanesine aitti. 130. İstasyon Hastanesi yaklaşık dört ay önce bir Alman süvari birliğinin eski kışlasına kurulmuştu² ve genişletiliyordu. Bu yüzden Patton'ın boynu kırık olmasına ve en iyi ellerde tedaviye ihtiyacı olmasına rağmen buraya getirilmiş olması üzerinde düşünmek gerekiyor. Elbette Frankfurt yaklaşık elli mil uzaklıktayken, Heidelberg onun yarısından daha az uzaklıktaydı (yaklaşık onbeş mil). İlk ilgilenen doktor, kaza yerine ilk ulaşan ve Patton'ı Heidelberg'e götüren Texas, Brownwood'dan

Yüzbaşı Ned Snyder'dı. Ayrıca Mannheim'deki hastaneleri de baypas etmeye karar vermişti. O ve komutanı Binbaşı Charles Tucker, kazayı gören ve karargâhlarına koşarak yardım isteyen bir kadın Kızıl Haç görevlisi tarafından çağırılmıştı.³ Dr. Snyder Patton'ı kaza yerinde muayene etmiş ve onun bir sedyeye konularak ambulansa bindirilmesine yardım etmişti. Tuhaf olan ise, Patton hakkında yazdığı makalede, kendisi kaza yerine ulaştığında onun felç olduğunu hatırlamakla birlikte "hatırladığı hiçbir kafa veya yüz yarası bulunmadığını" yazmasıydı. Patton'ı Cadillac'tan çıkarmadan önce Snyder'a "boynumdan aşağısı felç" dediğini yazıyor. "Daha sonra boynunu boyun yaralanmalarında nakil için uygun bir pozisyona getirmeye çalışırken (Patton) uyardı; 'eğer başımı hareket ettirirsen ölürüm, yavaş ol'. Yine, tedavi gerektiren hiçbir kafa yaralanması hatırlamıyorum".

Bu sözler kaza yerine gelen diğer şahitlerin büyük çoğunluğu ve Patton'ın kanlı yüzü ve kafasını gördüklerinden söz eden diğerleri ile çelişmektedir. Bunlara Cadillac'ın diğer iki yolcusu Woodring ve General Gay da dâhildir. Nitekim hastane kayıtları ve haber bültenlerinde de aynı tanım yer almaktadır. Buradaki en büyük ihtimal Snyder'ın hafızasının yanıltılmış olmasıdır. Ancak bu yanlış hatırlama belki de Patton'ın hastaneye götürülürken sopayla dövüldüğü dedikodularının kaynağı oldu. İnternette delili bulunmayan dedikodular görmek mümkündür. Ancak Snyder'ın anlattıklarını okuyan bir kimse, doktorun şahitliğine dayanarak Patton'ın kanlı baş yarasının yolda oluştuğu sonucuna varabilir. Eğer bu doğruysa, 2001 yılında ölen Yüzbaşı Snyder bu sözde saldırının tarafı olmalıydı. Zira Patton'ı hastaneye götüren kişi oydu. Snyder "Yoldayken ambulanda başka hiçbir sohbet olmadığını hatırlıyorum" diye yazıyordu.⁴ Snyder'ın hafızası aynı zamanda Patton'ın aracının diğer tüm kaynakların söz ettiği gibi zeytin yeşili Cadillac değil, "siyah Mercedes" olduğunu söylediğinde de yanıltmaktadır.

Ayrıca Patton kazasının kabul gören açıklamalarıyla çelişen başka tuhaf hikayeler de ortaya çıktı. Bunlar gerçek mi? Pek mümkün görünmüyor. Fakat kabul gören açıklamayı çevreleyen esrar

perdesi dikkate alındığında, gerçeği kim biliyor ki? Son tahlilde bu esrarın ispatladığı tek husus, bir olayı çevreleyen bu kadar bulanık ve kuşkulu meseleler varsa, o olayın mutlaka ayrıntılı biçimde soruşturulması gerektirir.

Wisconsin, Sturgeon Bay'dan Earl Staats, Patton'ın yaralandığı sırada Cadillac'ta olmadığını ileri sürdü. *Military* dergisindeki bir yazıda Staats'ın, Patton'ın bulunduğu aracın "1941 veya 1942 model Plymouth personel aracı" olduğunu söylediği nakledilmektedir.⁵ Bunu bilme nedeni, kazanın diğer tüm şahitlerinin söylediği gibi Mannheim sırtlarında değil, kendisinin bulunduğu Heidelberg'te meydana gelmiş olmasıydı. Staats kaza yerinde olduğunu ileri sürüyordu. Patton'ın 9 Aralık sabahı "Mannheim'e giderken", kendi komutanı Albay Sitzinger'ı -Patton'un arkadaşı ve Staats'ın beyanına göre Onbeşinci Ordu, 14. Saha Gözlem Taburu Komutanıydı"- ziyaret etmek için Heidelberg'te durmuştu. Patton onlara istifa etmek için ülkeye döneceği ve "bu karmaşıklığı düzelterek"ni söylemişti.⁶ Kaza Patton oradan ayrıldıktan saniyeler sonra meydana gelmişti. Çarpışmayı işitmiş ve araba ile kamyonun "çarptığı" ve Patton'ın felç olduğu olay yerini görmek için bir kaç blok boyunca koşmuşlardı. Gelen ambulansın Patton'ı 130. değil, 115. İstasyon Hastanesi'ne götürdüğünü, orada iki hafta sonra değil, *o gün* hayatını kaybettiğini ileri sürüyordu. Ayrıca Staats, gördüğü raporların aksine Patton onların karargâhını ziyaret ettiğinde, General Gay'in arabada olmadığı gibi, kaza yerinde de olmadığını ileri sürüyordu.

New York, Niagara Şelalesi'nde polis memuru Kazmir L. Sawicki, Patton öldüğünde Almanya'da inzibat olarak görev yaptığını, kaza yerine ulaşan ilk kişi olduğunu ve rütbeliler gelip yaralıyı devralıp, ona oradan ayrılmasını emredene kadar generali

* Bu açıklama anlamsızdır; çünkü Mannheim Bad Nauhiem ile Hedelberg arasında kalmaktadır.

** Bu da uydurma görünmektedir; çünkü Heidelberg Onbeşinci Ordunun değil, Yedinci Ordunun görev alanı içinde kalıyordu.

*** Muhtemelen kastettiği karşı çıktığı ve görevden alınmasına yol açan ABD'nin Almanya'daki politikaları idi.

kucağında tuttuğunu ileri sürüyordu. Diğer tüm şahitlerin iddia ettiğinin aksine, Patton araçta yaralanmamış, arabasının yanında dışarıda çişini yaparken geçen bir kamyon ona çarpmıştı.⁶

Tennessee, Memphisli gazete yayıncısı Lester Gingold, kaza yerinde kamyon sürücüsü Robert S. Thompson'ın tek fotoğrafını kendisinin çektiğini, Thompson ve yanındakilerin kazadan önce içki içtikleri iddiasının aksine, sadece Patton'ın arabasında boş viski şişeleri gördüğünü ileri sürdü.⁷

130. İstasyon Hastanesi'nde Patton'u tedavi eden hekimlerden birisi olan Dr. Gerald T. Kent, General Gay'in kendisine, Patton'ın yaralanma nedeninin saatte 75 mil hızla otobanda giderken, kamyonundan kaçmak için yoldan çıkıp bir çukura saplanmaları olduğunu söylediğini yazmaktadır."

Son olarak Farago, 1950'lerin başlarında Indiana, Gary'de yayınlanan *Post-Tribune*'de bir "A.D.C. Atchison"nın kendisiyle temas kurduğunu ve 9 Aralıkta Cadillac'ı Woodring'in değil, kendisinin kullandığını söylediğini yazdı.⁸

Bu alternatif hikayeler çok güvenilirmez görünse de, kayıp raporlar ve soruşturma belgeleri ortada yokken, gerçeğin ne olduğundan kim emin olabilir? Ayrıca kabul gören hikayenin bazı yönleri de sorgulanmaya muhtaçtır.

Patton'ın Cadillac'ının sürücüsü Horaca Woodring belki de -kendisi istemese de- kazanın en çok konuşan görgü şahidiydi. Diğer kazaya karışanlara ulaşılamayınca, sorgular sürekli olarak ona yöneldi. Genel olarak aynı temel hikayeye anlatsa da, bazen ayrıntılar farklılık gösterdi: Bir demiryolu geçidinden sonra hızlanmıştı ve Patton'ı dinliyor ve ona cevap veriyordu. Patton arka koltuktan yol boyu yığılmış savaş kalıntılarına işaret ediyordu.

* Çektiği fotoğraflarda, onun tanımıyla "aptallaşmış" ve "korkmuş" bir Thompson görüldüğünü söyleyen Gingold, bu iddiayı yaptığımız bir mülakatta dile getirdi. Şişeler gördüğünü söyledi.

** Ayrıca kitabında, tüm delillerin aksine, Patton'ın 130. İstasyon Hastanesi'ne Snyder'ın ambulansıyla değil, kazada hasar görmüş Cadillac limuzinle geldiğini yazmaktadır. Dışarı baktığında arabayı gördüğünü söylemektedir.

Sonra karşı yönden gelen bir kamyonun aniden, sinyal vermeksizin onların şeridine geçtiğini fark etmişti. Bütün beyanlarında yer almasa da, bazılarında ve özellikle de Woodring'in yayınlanmış en erken beyanlarından birisinin yer aldığı Martin Blumen-son'a ait *The Patton Papers 1940-1945*'te, onun karşıdan bir değil, *iki* kamyon geldiğini söylediği nakledilmektedir.⁹ Bu beyan Baza-ta'nın söyledikleriyle çakışmaktadır. Ancak Woodring tarafından görülen her bir kamyonun yolun hangi tarafında bulunduğu, ayrı mı yoksa birlikte mi oldukları açık değildir.¹⁰

Woodring'in tekrar tekrar anlattıklarının büyük bir kısmında, Blumen-son'daki uzun alıntı dâhil olmak üzere daha kaygı verici olan, onların önüne kıran kamyonun tren geçene ve onlar tekrar hareket edene kadar durmuş ve yolun kenarına park etmiş olduğu sözleridir. Onlar hareket ettiğinde kamyon da harekete geçmiş ve yavaş yavaş onlara doğru gelmeye başlamıştı. Woodring'in Blu-menton'un kitabındaki alıntısı kısmen şu şekildedir: "...tren geçip gittiğinde, Generalin bakıp hakkında yorum yaptığı Levazım De-posunu geçtik. Demiryolundan yaklaşık beşyüz metre ileride, iki 6x6 kamyon dikkatimi çekti. Ben hareket ettiğimde, bunlardan birisi kenardan yola girdi ve bize doğru gelmeye başladı. ."

Bu anlatımdan kamyonun onları *beklediği* anlamı çıkmaktadır.

Woodring hayatı boyunca verdiği mülakatların büyük çoğunluğunda, hiçbir zaman kazanın bir suikast planının parçası olması ihtimalini tamamen dışlamamış; ama kendisinin buna inanmadığını belirtmişti. Kitabı için Woodring ile 1990'lı yıllarda mülakat yapan, *The Fighting Pattons*'ın yazarı Brian M. Sobel, Woodring'in fikirlerindeki bu çelişkiye dikkat çekerken ondan şu alıntıyı yapıyordu: "Kamyon nereye doğru gidiyordu bilmiyorum. Yönelmiş olabilecekleri tek giriş, etrafında büyük taş duvarları ve bir demir kapısı bulunan ve yolun kıyısından muhtemelen onbeş metre ilerideki geniş Alman kışlasıydı. Kaza o kadar hızlı oldu ki, frene bile basamadım".¹¹

Kazayı araştıran birkaç kişi kamyon sürücüsü Thompson'ın, bir levazım deposunun garaj yoluna doğru döndüğüne inanmaktadır.

Ama asıl gidecekleri yer hâlâ tartışma konusudur.¹² Bir tür girişin bulunduğu o noktadan dönmek muhtemelen bir sinsi planın parçasıydı. Bu giriş yolu Patton'ın yoluna aniden kırması ve kamyonun yavaşlaması -tam gereken anda ve yerde dönüş yapması için gerekçe oluşturunuyordu.

2005 yılı Mayıs ayında, Woodring'in oğlu John ile temas kurdum. O da bana ölen babasının daima kaza hakkında kuşkuları bulunduğunu, ancak bunları kamuoyuna açıklamanın kendi görevi olmadığını düşündüğünü söyledi. "Yolun kenarında yaklaşık beşyüz metre ileride bir 6x6 kamyon duruyordu" diyordu.

Orada ileride mi duruyordu?

"Evet, orada kenardaydı. Limuzin demiryolu geçidinden hareket ettiği anda, (kamyon sürücüsü de) harekete geçmişti. Böylelikle birbirlerine doğru ilerliyorlardı. Babam saatte kırk kilometre kadar bir hıza çıkmıştı¹³... ve (kamyon sürücüsü) kamyonu otomobilin önüne kırar kırmaz, üç sarhoş (kamyonun içindekiler) ortadan kayboldular... Generalin arabasındaki bütün o bayraklara rağmen fark etmemiş ve kazayla üstlerine mi kırmışlardı? Hiç sanmıyorum. Sarhoş bile olsalar mümkün değil".

Babası bunun bir tezgâh olduğunu düşünüyor muydu?

"Hayır, pek düşünmüyordu... Şey, biliyorsunuz onun daima tezgâh olabileceği yönünde düşünceleri vardı. Ama o tarihte ben yalnızca bir çocuktum... Kamuoyuna bu düşüncelerini hiçbir zaman açıklamadı... Kuşkulanmanın onun görevi olmadığını düşünüyordu".¹⁴

Woodring 1986 yılında akrabası olduğunu sandığım Suzy Shelton'la bir röportaj yaptı.¹⁵ Bu röportajda, hatıralarından ikinci kamyonu atlayarak, kamyon sürücüsünün kuşkulu davranışından tekrar söz etti. Shelton'a şöyle dedi: "Tren geçerken, yolun bir kenarında yalnızca sekizyüz metre kadar ileride yönü bana dönük bir ordu kamyonu vardı. Ben hareket edince o da kenardan yola girdi ve benim yönüme doğru gelmeye başladı. demiryolu geçidinden yaklaşık beşyüz metre sonra, aniden arabamın önüne kırdı. Ondan kaçacak hiç fırsatım olmadı".

1983 yılında vefat eden General Gay, hiçbir zaman kamuoyuna kaza ile ilgili açıklama yapmadı. Muhtemelen ona şöhret kazandıracak büyük bir fırsat olmasına rağmen, tuhaf bir şekilde bu konuda sessizliğini korudu. Ancak kazadan sonra, muhtemelen yüksek makamların isteği üzerine, kazaya dair hatırladıklarını içeren, tarihsiz, dört sayfalık bir açıklama yazdı. Demiryolu geçidinden yaklaşık “500 metre” uzaklaştıklarında:

“General bana işaret etti: ‘Yolun iki kenarı boyunca terk edilmiş hasarlı araçlara bak’ dedi. Ayrıca ‘Savaş ne kadar feci. İsrafı düşün’. Cadillac, bizi takip etmekte olan Çavuş Scruce’nin (yazım hatası)... bizi geçmesi için yavaşladı... Çavuş Scruce (yazım hatası)’ bizi geçtikten hemen sonra ve ben halen soldaki hasarlı araçlara bakarken, General bağırdı ‘Bak!’.¹⁶ Baktım ve 2,5 tonluk kamyonun yolda 90 derece ani bir dönüşle önümüze kıldığını gördüm. Bir attan düşerken olduğu gibi davranmak gerektiğini düşünerek ‘Sıkı durun’ diyecek zamanı buldum; sonra çarpıştık”.¹⁷

Patton ne görmüştü? Muhtemelen önlerinc kıran kamyonu. Ancak yıllar sonra Gay ile röportaj yapan Farago, Gay’in bu bağırmanın “lanet bir çöp yığını”nı göstermek için olduğunu söylediğini nakletmektedir. Gerçeğin ne olduğundan ne Gay ne de Woodring emin olamazdı. Onların anlattıklarına göre konuşma anında Patton arka pencerelerin birinden sağına bakıyordu. Aynı arka koltukta onun yanında oturan Gay ise tam tersi yönde sola bakıyordu. Ön koltuktaki Woodring ise başka bir yere bakıyordu. Patton’ın ne gördüğünü yalnızca tahmin edebilirler; tıpkı yüzü ve kafasının nasıl kesildiğini tahmin ettikleri gibi. Bu durumda General çöpe veya gelen kamyonu bakmak yerine, belki de kalıntı yığınları arasından çıkan bir şahıs veya silahı gördüğü için bağırması olabilir mi? Belki de bir şey görmüş ama ne gördüğünden emin olamamıştı. Belki de gözüne takılan olağandışı bir şeydi ve onun bağırmasına neden olmuştu.

* Gay, Çavuş Joe Spruce’nin ismini ifadesinde üç kez “Scruce” olarak telaffuz etmektedir. Bu da bunu kasten yaptığını göstermektedir. Spruce -kazadan bu yana kayıp olan kişilerden birisi olan- “Scruce” olabilir mi?

Yedinci ordunun gizli belgeleri arasında¹⁸ Patton'ın hastanede bulunduğu süre esnasında basın nasıl idare edildiği tartışılırken, Gay muhtemelen en erken açıklamalarının birinde, Patton'ın o hayatî anda “Şuna bakın!” dediğini söylediği nakledilmektedir. Amaç (yaklaşan kamyonu karşı) “Dikkat et!” demekse bu ifade ilginç bir söze dönüşmektedir. Ama daha tehlikesiz ve muhtemelen ilgisini daha çok çeken bir hususu da ifade ediyor olabilir. Eğer Gay ve Woodring'in varsaydığı gibi çatışma anında arabada aniden yerinden fırlamışsa, neden kendisini korumak için kollarını uzatmamıştı? Kaza soruşturmacıları böyle bir duruma doğal tepkinin o şekilde olması gerektiğini söylemektedir. Oysa kazadan kısa süre sonra Patton'ı muayene eden doktorlar dâhil, hiç kimse ne elleri ve kollarında ne de başka bir yerinde herhangi bir yaralanma bildirmemişlerdi. Yalnızca boynu ve kafasında yara vardı.

Peki ya kuşkulu veya sıradışı bir şey görmüş olsaydı, daha sonra bundan söz etmez miydi? Bu travma onun gördüğünü hafızasından silmiş veya bloke mi etmişti? Patton gibi bir eski toprak, savaştaki birçok yakın çatışmadan sağ çıkmış bir korkusuzun bu tür şeylerle korkutulması imkânsızdır. Öbür yandan daha önceki çatışmaların hiç birisi böylesine travmatik bir yaralanma ile sonuçlanmamıştı. Raporların kayıp olduğu düşünülürse, bu raporlarda onun söylediği veya gördüğü şeylerle ilgili bir bilgi olup olmadığını kim bilebilir?

Kazadan hemen sonraki sahnenin daha ayrıntılı sorgulanması gerekir.

Birkaç anlatılana göre, çarpışma şehrin bataklık sırtlarındaki çok az nüfusun yaşadığı sanayi bölgesi olan, kuzey Mannheim'in Kaferthal banliyösünden geçen düz, iki şeritli bir yolun kalıntılarıyla dolu bir kısmında meydana gelmişti. Çok az sayıda Alman'ın işgal edilmiş Almanya'da araç sürmesine izin veriliyordu ve bölgede çok az sayıda Amerikan tesisi vardı. Bu yüzden trafik çok sakindi. Nitekim bir grup askerî yetkili kısa sürede kaza yerine geldi. Başlangıçta gelenler arasında Tuğgeneral Nicholas B. Cobb, Binbaşı Curran,¹⁹ bir sağlıkçı çavuşun içinde bulunduğu ordu

“ambulansı”²⁰ ve Çavuş Leory Ogden²¹ yer alıyordu ve bunların hepsi ilk birkaç dakika içinde gelmişlerdi. O tarihte yayınlanan bir gazete haberinde Çavuş Armando DeCrescenzo²² “üç askerle” birlikte “olay yerine koştuklarını” ve Patton’a “tedavi” uyguladıklarını söylediğine göre, muhtemelen kendisi de bir sağlıkçı çavuştu. Büyük ihtimalle Ogden de onun yanındaki askerlerden birisiydi. DeCrescenzo’nın, Patton’ın başındaki yoğun kanamalı kesige geçici bir bandaj yaptığı anlaşılmaktadır. Daha sonra -Gay’e göre kazadan yirmi dakika sonra- Yüzbaşı Snyder ve komutanı Binbaşı Tucker, 290. Mühendislik ambulansı ile gelmiş ve Patton’ı hastaneye götürmüştü. Kamuoyunda bu olay yerine gelenlerden Snyder dışında hiç birisinden bir daha söz edilmedi. Gay, Tuğgeneral Cobb’un kendisini Heidelberg’teki hastaneye götürdüğünü yazmaktaysa da, daha sonra -en azından ulaşılabilen kaynaklara göre- o da ortalıktan kaybolmuştur.

Bu ilk gelenler kimlerdi? Bu kadar az kullanılan ve nadir nüfusa sahip bölgede, beklenmedik bir kaza yerine, çoğu neden ve nasıl bu kadar hızlı bir şekilde ulaşmışlardı? O dönemin önemli bir olayı olduğu açık olan böyle bir olaya karıştıktan sonra, bu kimselerden veya onlar hakkında neden hiçbir şey duymadık? Mevcut anlatılanlara dayanarak bu sorulara birkaç cevap verilebilir. Tarihçi Denver Fugate’ye göre kaza yerine ilişkin görgü şahidi ifadeleri zayıf ve birbiriyle çelişkilidir hatta “çelişkiler labirenti” olarak adlandırılabilir.²³

Farago’ya göre,“ ilk inzibat askerleri oldukça çabuk ulaştı.²⁴ Teğmenler Balabas ve Metz, Mannheim’de görevli bulundukları 818. İnzibat Birimi Karargâhına motorla giderken,²⁵ Kaefenthal Yolunda karşı yönden gelen Patton’ın limuzinini geçmişlerdi. Cadillac’taki dört yıldız dikkatlerini çekmiş ve arkalarında çarpışma sesini duyduklarında “Avrupa’da kalan tek dört yıldızlı subay” olduğu için Patton olabileceğini düşünmüşlerdi. Geri dönüp kaza

* Patton o günlerde meşhurdur. Ölümü manşetlere çıktı ve ülke çapındaki gazetelerde çok sayfalı özel bölümler ayrıldı. 20. yüzyıl askerî tarihindeki yerinin sözünü bile etmiyorum.

** Şimdi kayıp olan raporlara ulaşmıştı.

yerine sürdüler. Eğer çarpışma sesini işitebilecek kadar yakında idiyseler, kesinlikle diğerleri kadar erken varmış olmaları gerekir. Oysa Woodring tekrar tekrar Babalas'ın kaza yerinde olmadığını veya en azından o ordayken bulunmadığını söylemişti.²⁶

Babalas'ın bütün görevlerinin kaydını içermesi gereken askerî sicilinde,²⁷ inzibatlık görevi yer almamaktadır. Avrupa'ya 1944 yılında Mayıs ayında ulaştığı, Normandiya (Kuzey Fransa'ya yapılan D-Günü Çıkarması), Ardennes (Çıkıntı Muharebesi) ve Rhineland (Almanya) Muharebelerine katıldığı ve 1946 yılı Haziran ayında terhis edilene kadar 423. Piyade Birliği'nin "Anti-Tank Bölüğü"nde görevli olduğu belirtilmektedir. Daha sonra 1950 yılı başlarında Kore Savaşı için tekrar askere alınmış ve sonra iki yıl ordunun Adliye Taburu'nda avukat olarak hizmet etmiştir.

Ancak bir Yedinci Ordu bilgi notu, Babalas'ın *orada olduğunu* teyit etmektedir. Bu bilgi notunda kaza hakkında yetkili makamlardan elde edilen ve daha sonra basına verilen bilgilerin, Babalas tarafından olay yerinde tutulan tutanağa dayandığı belirtilmektedir.²⁸ Babalas'la 1971 yılında *Last Days* adlı kitabı için mülakat yapan Ladislas Farago, genç inzibat (MP) ve Yunan kökenli bir hukuk fakültesi mezunu olan Babalas'ın -Gay ve Woodring'te doğru dürüst çizik bile yokken- Patton'ın bu kadar ağır yaralanmasından kuşkulandığı için olay yerinde inceleme yapmaya karar verdiğini yazmaktadır.²⁹ Bir basın bülteninde "Koltukların kana bulandığı" ve limuzinin zemininde "on santimetrelik bir delik" açıldığı belirtiliyordu.³⁰ Bir başka haberde "arka koltuk kanla kaplıydı" diyordu.³¹ Babalas, Farago'ya, hazırladığı raporun bir örneğini daha sonra bulmaya çalıştığını, ancak askerî yetkililerin böyle bir rapor bulunmadığı cevabını verdiğini anlatmıştı. Farago *Last Days*'de, "Yanlış dosyalama, yanlış yerleştirme ... veya bir üst makamın müdahalesi bu kayıtları kaybettirdi... General Patton'ın kazası sinsice hususları akla getirecek hale geldi" diye yazarak hem kuşkuları reddediyor hem de tahrik ediyordu.

Ancak burada Babalas'ın dürüstlüğü sorgulanır hale gelmektedir. Farago'nun onunla mülakat yaptığı 1970'li yıllarda suçlamalardan uzak görünse de, sonraki dönemdeki Virginia eyalet

meclis üyesi olarak kariyeri tartışmalı bir biçimde sona ermişti. Kore'deki görevinden sonra, Boston doğumlu, Harvard eğitilmiş üstteğmen ve daha sonra Virginia Üniversitesi Hukuk Fakültesi mezunu bir hukukçu olarak 1967 yılında Norfolk ve Virginia Beach dâhil şehirlerin eyalet meclisi temsilcisi seçildi. Sonraki yıllarda gücü arttı ve devlet bütçesi, limanlar ve emlak işlerinde komisyonculuk yapmaya başladı. Ancak 1986 yılında "kendi özel şirketinin müşterilerinden birisine çıkar sağlayacak şekilde oy kullanmakla" suçlandı.³² Müşterisi ödenmemiş kredi borçlarının harçlarının yüksek kalmasını isteyen büyük bir mortgage firmasıydı. Babalas'ın gizli harçları azaltan kanunun iptali lehinde oy vermek için rüşvet aldığı iddia ediliyordu. Daha sonra mahkemede aklanmışsa da, "Meslektaşları tarafından etiğe aykırı davranış nedeniyle yaptırım uygulanan ilk Virginia Genel Meclisi üyesi oldu".³³ 2002 yılında *Friend of the Family: An Undercover Agent in the Mafia (Ailenin Dostu: Mafyanın içinde bir Gizli Ajan)* adlı kitapta, 1987 yılında kanserden ölen Babalas, çeteciliğe karışmakla suçlanıyordu.

Eğer Babalas Virginia'da yasadışı iş yapanlarla işbirliği yapmışsa, aynısını Almanya'da da yapmış olabilir mi?

Kaza yerinin bir başka esrarı ise, Teğmen Vanlandingham'ın orada oluşudur. Ne Farago kaza yerindeki kişilerle yaptığı mülakatlarında, ne de Gay'in ifadesinde kendisinden söz edilmiyor. Oysa Woodring, birkaç röportajda³⁴ onun asıl kaza yerinde soruşturma yapan subay olduğunda ısrar etmektedir.

Vanlandingham'dan şu şekilde haberdar oldum:

Patton'a suikast düzenlenmiş olabileceğini kamuoyu önünde ilk dile getirenlerden birisi İngiltere doğumlu bir yazar ve tarihçi olan Frederick Nolan'dır. Bu suikast iddiası hakkında yazdığı *The Algonquin Project*³⁵ 1978 yılında *Brass Target* ismiyle film yapıldı. İlk kez 1974 yılında İngiltere'de yayınlanan kitap ve filmde katil, Bazata'nın kullandığını iddia ettiği tüfeğe çok benzer özel

* George Kennedy'nin Patton'ı, Sophia Loren'in onun sevdiği kadını oynadığı filmde, Max von Sydow suikastçı rolündedir.

yapım bir tüfek kullanmaktadır. Vücuda nüfuz etmeyen bir lastik mermi kullanmakta, mermi çekirdeği kaza yerinde bulunamamaktadır. Bazata iddiasını bu kitabı okuyarak veya filmi izleyerek mi şekillendirmiştir? Eğer öyleyse iddiaları çürüyecektir. Yoksa tam tersine Nolan onun öyküsünü işitip kitabında mı kullanmıştır? Bu durum Bazata'nın iddiasını güçlendirecektir.

En az üç kişi -ikisi meslektaşı ve birisi de gazeteci- Bazata'nın kendilerine Patton kazasına kendisinin yol açtığını 1974 yılından önce anlattığını söylemektedir. Bunun anlamı, Bazata'nın bu iddiayı Nolan'ın kitabından önce dile getirdiğidir. İki arkadaşından birisi eski Jedburgh olan ve Bazata ile 1960'lı yıllarda Fransa'da birlikte çalışan Phil Chadborne idi. Diğeri ise Washington DC'de ünlü klasik edebiyat profesörü olan ve bana Bazata'nın Patton suikastına bir şekilde karıştığı iddiasını onlara 1972 yılından önce açıkladığını söyleyen Bernard Knox³⁶ idi. Bazata'nın bunu ne zaman söylediğini ve tam olarak ne söylediğini ise kesin olarak hatırlayamıyordum. Her ikisi de kendilerine söylendiği zaman, bu iddianın doğruluğundan kuşku duymuşlar ve reddetmişlerdi. Ancak o tarihte eski *Washington Star-News* için çalışan İngiltere doğumlu yazar Joy Billington, Bazata'nın kendisine bu olaya katılımını, 17 Eylül 1972 tarihinde *Star-News*'te yayınlanan haber için yaptığı mülakatta söylediğini net bir şekilde hatırlamaktadır.³⁷ "Bana bu işi yaptığını söyledi" diyordu, "Kulaklarıma inanamadım. Elbette ben Patton'ı Cheshire'daki (İngiltere) okul yıllarımdan beri tanıyordum. O bir kahramandı".

Billington'ın 1979 yılında açıkladıkları ve *Spotlight* dizi yazılarına yol açan şey, işte bu 1972 yılında öğrendiği sırdı. Bazata bu sırrını yazılmamak kaydıyla ona aktarmış, o da talebini kabul etmişti. Ancak 1979 yılına gelindiğinde Bazata kamuoyunun önüne çıkmak için hazırды. O yılın Eylül ayında OSS gaziler yemeğinde Billington'la görüşme ayarladı ve Billington ona bu konu hakkında hiçbir şey bilmediğini söyleyen (William Colby dâhil)

* Daha sonra Bazata'nın günlüklerinde bunu teyit eden kayıtlar buldum. 1979'daki akşam yemeği hakkında konuşurken, onun sekiz yıl önce anlattıklarını yazmak için izin istediğini belirtiyordu.

meslektaşları önünde bu konuyu sordu. Günlüklerde yazdığına göre, Bazata Colby'ye o ve diğerlerinin cahil olduğunu söyleyerek karşılık verdi. "Bu tür şeyleri tartışmazdık". Bunun üzerine Billington'ın *Star-News*'te yazdıklarını gören *Spotlight* editörleri Bazata ile temas kurdular.

Bazata'nın *Algonquin*'i okuduğunu da sonradan öğrendim. Günlüklerinde bu kitaptan bahsediyordu. Kitabı, Ekim 1979'daki *Spotlight* dizi yazılarını okuyan bir tanıdığı getirmişti. Yorumu ise, kısaca kitabın bazı kısımlarının doğru, diğer kısımlarının uydurma olduğu yönündeydi. Bazata bildiklerini açıklamadan önce *Algonquin*'i yazan romancı Nolan, Bazata ile hiç karşılaşmamıştı. Bana gönderdiği e-postada "şimdi aradan çok geçtiği için... tamamen emin olamamakla birlikte" silah dâhil kitabın büyük çoğunluğunu "uydurduğunu" yazıyordu. Silahın "mekanliğini" bir "silah ustası arkadaşı" ile konuştuğunu, onun da "işe yarar ama çok kullanışsız olacağını" söylediğini anlattı. "Pentagon'daki bazı omzu kalabalıkların bir resepsiyonda Patton hakkında konuştuklarını ve 'o yaşlı piçkurusunun öldürüldüğünü herkes biliyor' dediklerini duydum" diyordu. Kendi kendine "Şimdi işte anlatılması gereken bir öykü var" diye düşünmüştü. Araştırma yaparken suikastı destekleyen "bir yığın ipucu" bulmuştu. Kendi ifadesiyle Woodring'le uzun uzun görüşmeler yaparken, iki husus aklına takılmıştı. Birisi ortadan kaybolan kamyon şoförü Thompson'dı. "Orada bulmak için hiçbir nedeni ve hakkı olmadığı halde... içkili bir geceden sonra keyif sürüşüne çıkmıştı" ve "Mevzuatın şoför mahallinde bir sürücü ve bir yolcuya izin vermesine rağmen yanına iki asker almıştı". Diğer husus ise "olay yerinde bulunan..." Woodring'in orada bulunduğundan "bir daha asla söz edilmemesine üzüldüğü" bir subaydı. Bu subay Vanlandingham idi. Woodring, Nolan'a hasarlı Cadillac'ın yakında çekilmiş fotoğrafını vermişti. Arkasına ise "Vanlandingham" ve altına "7340" yazmıştı. Bu da Vanlandingham'ın hizmet numarası idi.³⁸ Nolan bu fotoğrafın bir kopyasını bana e-posta ile gönderdi.

Ciddi araştırmalardan sonra, Vanlandingham olduğunu düşündüğüm bir savaş gasisinin yerini buldum. Bu isim çok yaygın

değildi. Tam ismi Arlis Vanlandingham idi. Savaşın sonunda Almanya'da savaşımişti. 90. Piyade Bölüğü'nde takım komutanı olarak bir fotoğrafı vardı.³⁹ Patton'la birlikte fotoğrafı bulunan komutanı beni onun oğlu, Teksas, Round Rock'tan Glen Vanlandingham'a götürdü. Glen bir Baptist koro şefiydi ve babasının on yıl önce öldüğünü söyledi. Ancak Patton hakkında kazayı gösteren bir film izlerken, genellikle sessiz olan babasının "ben oradaydım" dediğini hatırlıyordu. Ama hepsi o kadardı. Görünen o ki, savaştan hiç söz etmemişti. Glen babasının bazı madalyalar kazandığını gösteren belgeleri bir kenara atmıştı. Onları araştırıp, bulabildiğini gönderecekti.

Arlis'in gerçek bir kahraman olduğu ortaya çıktı. Babalas gibi o da Normandiya'daydı ve Patton'ın Üçüncü Ordusu ile birlikte Fransa'yı geçip Rhineland'a ulaşmıştı. Dört Bronz Yıldız ve bir Purple Heart madalyası almıştı ki bu çok etkileyiciydi. Madalyalardan birisi, ana birliğinden ayrıldıktan sonra Nazilere karşı gece saldırılarında adamlarına öncülük ettiği için verilmişti. Yaralı olmasına rağmen ikiyüz düşmanı esir almıştı.

Bu tür cesur insanlar OSS gibi istihbarat grupları tarafından özel operasyonlar için istihdam edilir; ancak bu görevlendirme çoğu zaman askerin sicilinde yer almaz. Ancak belgelerin sonuna geldiğimde, 11 Eylül 1945 tarihinde, yani Patton kazasından kabaca üç ay önce Avrupa'dan ayrıldığını gördüm. Sonraki notlar ise daha çok soruyu gündeme getiriyordu. 1946 yılı boyunca ABD'de olduğu ve "görev verilmediği" anlaşılrsa da, bir notta "subay 19 Aralık 1945'te yüzbaşıliğe terfi ettirilmiştir" yazıyordu. Bu tarihte Patton kazasının üzerinden iki hafta bile geçmemişti. O tarihte hâlâ görevde miydi? Yurda döndükten sonra neden terfi ettirilmişti? Ordu, tazminatlarını azaltmak için askerleri mümkün olduğu kadar kısa süre içinde terhis etmesiyle ünlüdür. Terfi ise daha çok tazminat ve daha çok sosyal hak anlamına gelir. Hem de boş bir asker mi terfi ettirilmişti? Tarih ve yerler doğru muydu? Yoksa gizli görevleri örtmek için gördüğüm diğer belgelerde olduğu gibi sahte miydi? OSS -ve günümüzde CIA- gizli görevleri bu şekilde gizlemektedir.

Gerçek ne olursa olsun, oğlu babası Arlis'in kendisine "oradaydım" dediğinde ısrar etmektedir.

Kaza yerinde bulunduğunu söyleyen bir diğer inzibat ise Farago tarafından "Patton'ın Üçüncü Ordusu'ndaki eski Merkez Komutan Yardımcısı" olarak tanımlanan Teğmen Joseph Shanahan idi. Merkez komutanının da çarpışmaya ilişkin kendi soruşturmasını yaptığı bildirilmektedir. Bu soruşturmanın sonuçları sır olarak kalmıştır. Çünkü belgesini hiçbir yerde bulmak mümkün değildir. New Jersey, Lambertville'den Shanahan, 1979 yılında kendi kasabasının gazetesine bu kazaya ilişkin olay yeri raporu düzenlenmemesinin nedeninin, kazanın "önemsiz" -limuzinin camları bile kırılmamış- ve Patton'ın yaralanmamış olması olduğunu söylemişti.⁴⁰ Ancak tıbbî kayıtlar ve ayrıca daha sonra gizliliği kaldırılan gizli belgelerde kaza yeri raporuna yapılan atıflarla, sonraki kaza araştırmaları bu şahidi yalanlıyordu. Patton yaralanmıştı. Kaza yeri raporları tutulmuştu. O zamandan bu yana -en azından benim bildiğim kadarıyla- Shanahan'dan haber alınamamıştı. Onu bulamadım. O da sessiz kalan, bulunamayan, kaotik, çelişkili ve kuşkulu kaza yerinin şahidi olan esrarengiz kişilere katılmıştı.

Ve henüz Patton'ın limuzininin önüne kamyonu kıran sürücü Teknisyen Beşinci Sınıf (T/5) Robert L. Thompson'ı ele almadım. Woodring'in kamyonun "beklediğini" söylemesi de gösterdiği üzere, gün ışığında ve boş bir yolda Patton'ın arabasının önüne direksiyon kırması, arabayı taciz etme amacını güttüğünü göstermiyormuş gibi, tehlikeli savaş alanlarında yaklaşık iki yıl boyunca güvenli bir şekilde araç kullanmış olan gazi sürücünün,⁴¹ kaza yerinden uzaklaşmasına ve ortadan kaybolmasına izin verilmesi çok daha kuşkuludur. Aynı husus iki yasadışı yolcu -eğer kabindeki yolcu sayısı o kadarsa- için de geçerlidir. Oysa iki yolcudan birisi gizli bir Yedinci Ordu Halkla İlişkiler Subayı (PRO) belgesinde,⁴² muhabere bölümünün sivil çalışanı Frank Krummer olarak tanımlanmaktadır. Belgelere göre Thompson ve Krummer Mannheim'in seksen kilometre güneyinde, Stuttgart yakınlarındaki Gmund'da 1. Zırhlı Taburu 141.

Muhabere Bölüğü'nde görev yapıyorlardı. Tatil günü olan pazar günü bu kadar kuzeyde ne işleri vardı? Farago'ya göre Thompson kabine iki yolcu aldığı ve "rutin dışına çıktığı" için "kuralları ihlal etmişti. Bu pazar sabahı herhangi bir yere gitmek için emir almamıştı".⁴³ Görünüşe göre -yine kendisinden haber alınamayan- bir başka subay daha kaza yerinde vardı ve Thompson'dan yeminli ifade almıştı. Babalas'ın Mannheim'deki 818. İn-zibat Bölüğü'nden Teğmen Hugh O. Layton'ın bir başka Yedinci Ordu PRO belgesinde⁴⁴ kaza yerine Babalas'tan sonra geldiği ve Thompson'ın yeminli ifadesini aldığı belirtilmektedir: "Yaklaşık saat 12.00'de N38 Otoyolunda kuzeye seyahat ediyordum" demişti Thompson, Layton'a. "Sınıf II ve IV levazım karargâhı deposuna yaklaşıyordum. Otoyoldan sola dönerken, generalin arabasının bana yaklaştığını fark ettim. Çoktan dönüşe başladığım için otomobilin kamyonun arkasına çarpmasını önleyemedim. Dönüşe başlayana kadar otomobili fark etmedim".

Kör müydü?

En azından bir gazeteci kazadan sonra Thompson ile konuştuğunu ileri sürmektedir. Daha sonra ABC televizyonu muhabiri ve haber sunucusu Howard K. Smith olarak ün kazanacak olan gazeteci Kingsbury Smith "Frankfurt, 13 Aralık" tarihli ve bir ABD gazetesinde daha sonraki bir tarihte yayınlanan haberde⁴⁵ Thompson'ın "bu trajik olayı ilk kez tartışırken" kendisine şöyle dediğini yazıyordu: "Generalin arabası süratliydi... Yoksa bana o kadar şiddetli çarpmazdı". Thompson, Smith'e "bir yan sokağa" dönüş yaptığını söylemişti ve "çok geç olana kadar" çarpışmayı görmemişti. "Eğer dönüşten vazgeçmeye kalksaydım, Patton'ın arabasıyla kafa kafaya çarpışırdık. Patton'ın sürücüsü frene bastı ve bana çarpıp, arabamı yaklaşık iki metre sürüklemeyen önce... on metre kadar kaydı..." Limuzin sürat mi yapıyordu? Smith, Woodring'in bu suçlamayı reddettiğini yazıyordu. Süratli değildi. Ancak Smith'e göre, Woodring çarpışma öncesi anlara ilişkin hatırladıklarından farklı olarak, demiryolu geçidinde durmak yerine, yalnızca geçitten geçmek için saatte on kilometreye kadar yavaşlamıştı. "O anda kaza yerinden yaklaşık 250 metre

uzaktaydık. Kamyona ulaşana kadar o kadar hıza ulaşamazdım”⁴⁶ demişti. Gay’in anılarında da durmak yerine yavaşladıkları yer almaktadır.

Woodring’in daha sonra söylediklerinden farklı olmasının yanı sıra, bu ifade zayıf bir reddetme niteliğindeydi.

Thompson, Smith’e çarpışma sonrası “kamyondan çıktığını ve çok öfkeli olduğunu... onlara canınız cehenneme demek üzere olduğunu” söylemişti. “O sırada önce General Gay’in omzundaki, sonra da Patton’ın omzundaki yıldızları gördüm. Neredeyse bayılıyordum. Ve tartışmamanın daha doğru olacağına karar verdim”. Yine bu sözler de Woodring’in anlattığından farklıdır. Woodring sürekli olarak Thompson ve yanındakilerin içki içtiğini söyleyip durmuştu. “Sarhoştular ve hiçbir acı hissetmiyorlardı” demişti *The Fighting Pattons*’ın yazarı Brian Sobel’e. “Eğleniyor gibi görünüyorlardı... Ona sordum: ‘Kime çarptığının farkında mısın? Bu çarptığın arabada General Patton var ve ağır şekilde yaralandı. Sen ne halt ediyorsun’. Kamyon sürücüsü ‘Aman Tanrım, General Patton’ dedi ve palyaço gibi hareketler yaparak arkadaşlarına döndü ve şöyle dedi: ‘General Patton, kulaklarınıza inanabiliyor musunuz?’ Aptalca bir davranıştı ve öfkelenmişim”.⁴⁷

Thompson’ın kaza yerindeki tek fotoğrafını çeken Lesten Gintgold, kamyon sürücüsünün sarhoş olduğunu sanmadığını, yalnızca korkmuş olduğunu söylüyordu. Ancak fotoğraf Woodring’i doğruluyor gibi görünmektedir. Thompson’ın şapkası yamuk durmakta, ellerini kuş gibi çırpıyor görünmektedir. Sanki kıkırıyor gibi ağzı açık sırtmaktadır.

Peki gerçekte ne olmuştu?

Belgeler ve gazete haberlerinde ikisinin de arabalarını dikkatsizce sürdükleri ileri sürülmekle birlikte her iki sürücü de ceza almamıştı.⁴⁸ Ancak Ladislas Farago’nun yazdığı gibi, “Thompson’ın ifadesinin her cümlesine itiraz edilebilirdi. Ama edilmedi. Ve dava olduğu gibi bırakıldı. Yasal olarak hâlâ açık olmasına ve 21 Aralık’ta (Patton’ın öldüğü gün) duruşması olmasına rağmen,

o tarihten sonra takip edilmedi. Bu tarihî olayla ilgili soruşturma, hiçbir can kaybı olmayan ve önem bakımından General Patton'ın binde biri olan kişileri içeren küçük trafik kazalarından bile daha basit tutuldu”.

Woodring'in ifadesinde son bir muamma daha bulunmaktadır.

Görünüşe göre resmi dosyalarda bir dönem kaza hakkında kuşku bir rapor bulunuyordu. Daha önce kısaca söz edildiği üzere, Farago kaza hakkında bilgi almak için yaptığı önceki bir girişiminde, ordu bir sorguya cevap olarak (Sorgulayanın kim olduğu Farago tarafından belirlenmemiştir. Ancak kendisi Indiana, Gary'deki *Post-Tribune*'deki yazısında ima etmektedir.) 1952 yılında Woodring tarafından verilmiş ve imzalanmış bir ifadeden oluşan “gayri resmi kaza raporu”ndan söz etmektedir. Bu ifade de nelerin yer aldığı tartışılmamıştır. Ancak Farago 1979 yılında Woodring'e bu ifadesini sorduğunda, 1952 yılında “bir ifade verdiğini veya imzaladığını” hatırlamadığını söylemişti.⁴⁹

Bir başka deyişle, Woodring'e göre o ifade sahteydi.

Sahte mi!

Eğer Farago'nun söyledikleri doğru ise, resmî dosyalarda kaza hakkında sahte bir bilgi notuna neden yer verilmiş olabilir?⁵⁰

ONİKİNCİ BÖLÜM

SON KURŞUN

Hastane komutanı Albay Dr. Lawrence C. Ball'a göre; Synder, Patton ve içinde başka kim varsa onları taşıyan ambulans 130. İstasyon Hastanesi'nin üç katlı binasının önüne yaklaşık 12.30 civarında ulaştı.¹ Hastane kayıtları Patton'ın resmen hastaneye 12.45'te kabul edildiğini göstermektedir.² Hastanenin birinci katındaki acil odasında ona müdahale eden başhekim Yarbey Paul. S. Hill Jr. idi. Başhekim 39 yaşındaydı ve cerrahi bölüm şefiydi. Ona asistanlık yapan daha sonra hatalı olarak Patton'ın hastaneye Cadillac ile getirildiğini yazan Ohio, Cleveland'dan Dr. Kent idi.* Anlattıklarına göre iki doktor öğle yemeğini bitirmek üzereyken bir sağlık memuru tarafından acil servise çağırılmışlardı.³ "General ameliyat masası üzerine konulan bir sedye üzerinde yatıyordu" diye yazıyordu Hill. Yanında General Gay ve "kaza yerine çağırılan bir sağlıkçı subay", muhtemelen Snyder vardı. "Çok kan

* Kent'in hatıraları kaza yerinde neler olup bittiği konusunu daha da karmaşık hale getirmektedir. Gay'in kendisine, kamyon aniden yan sokaktan çıkarak kazaya neden olduğunda otobanda olduklarını söylediğini belirtmektedir. Ona göre Patton, Woodring kayıp bir çukura düştüğünde yaralanmıştı.

kaybetmişti”, “çok solgun ve şok içindeydi”. Ama “bilinci yerinde ve aklı başındaydı”. Hastabakıcılar giysilerini dikkatli bir şekilde kestiler ama yarasını acıtmak korkusuyla altında kalan giysilerini kesmekte isteksizdiler. Patton şaka yapmayı başardı: “Rahatlayın beyler. Dehşete düşeceğiniz bir durumda değilim”.⁴ Boynu yaralanma yüzünden “sabitlenmişti”, bu da dokunulduğunda acıya sebep oluyordu. Ancak “boyundan altında herhangi bir duysal veya motor fonksiyonda hasar yoktu”. Bu ilk gözlem, daha sonraki testlerle biraz değiştirildi; köprücük kemiğinin arkasındaki bir noktada hasar olduğu ve o noktadan aşağısının felç olması nedeniyle hiçbir şey hissetmediği belirlendi. Yine daha sonra omuzda duyu, zayıf da olsa refleks tespit edildi. Bir bacağı ve bazı parmaklarında bir titreme hareketi görülüyordu. Bir akciğer lobu çalışmazken, diğeri ile nefes alabiliyordu.⁵

Başında “yapıştırıcı bantla yapıştırılmış esnek bir sargı” vardı. Hill bu sargıyı açtı ve “Patton’ın “burnu, alnı ve kafatasında... uzun, derin Y şekilli bir kesi” tespit etti. Yara “burun köprü kemiğinden alna” ve oradan da kafanın ortasına kadar uzanıyordu. “Çentikli, düzensiz, derin bir kesi vardı; (derinin) bir kısmını dairesel olarak kaldırmış ve kemiği çıplak bırakmıştı... Kafatasının ön kısmı kapak gibi kesi nedeniyle açıkça görülebiliyordu”.⁶

Boynun altında hiçbir kırık kemik görünmüyordu.

Patton’ın öne fırladığı ve kafasını bölmenin üst kısmına veya ön ve arka bölümleri ayıran duvara çarptığı yönünde spekülasyonlar vardı. Aradaki bölmenin açılıp kapanabilen bir penceresi vardı; açık ya da kapalı olabilirdi. Ayrıca pencerenin bir çerçevesi ve bir saat vardı. Bunların herhangi birisi de Fargo’nun ifadesiyle “korkunç” yaraya neden olmuş olabilirdi. Hill ile görüşen Fargo şunları yazıyordu: “Patton’ın kendisi Albay Hill’e bölmedeki saate çarptığını ve saatin keskin kenarlarının kafasını kestiğini söylemişti”.⁷ Ama emin değildi. Hill, yaralanma anında “bayılıp bayılmadığını bilmiyor” diye yazıyordu. “Ancak tanıklar yaklaşık bir dakika kadar baygın kaldığını belirtiyor”.⁸

Aslında nasıl yaralandığını kimse bilmiyordu.

Söylenilenlerin *hepsi* tahminden ibaretti.

Patton'ın koltuğun kenarında oturduğu ve bu yüzden öne fırladığı da söylendi. Oysa Woodring daha sonra yazar D.A. Lande'ye "Nadiren koltuğun kenarına otururdu" diyordu.⁹ Limuzinin geniş yolcu bölümünde şiddetle savrulduğu, ancak kolunda, elinde veya bacağına herhangi bir kırık oluşmadığı fikri oldukça sıradışıdır. Ve yarası basit bir araba saati, yumuşak ve kumaş kaplı çatı veya biraz kabarık bir cam çerçevesinin neden olamayacağı kadar ağırdı. Eğer ön ve arkayı birbirinden ayıran bölmenin camı açık olsaydı ve oradan önce savrulup uçsaydı, kenarın veya çerçevenin keskinliğine göre camın kenarı veya çerçeve tarafından kesilerek böyle bir yaralanma oluşabilirdi. Ancak böyle bir durumda başı en azından çarpışmanın hızıyla geri dönerken bir yere çarpacak ve yüzünde ilave yaralar oluşacaktı.

Acaba bu büyük ve çirkin yara mı Teğmen Babalas'ı -tabii Babalas'a güvenilebilirse- geri dönüp neler olup bittiğine bakmaya ve Teğmen Shanahan'ın gereksiz olduğunda ısrar ettiği raporu tutmaya yöneltmişti?

Arabanın incelenmesi bu tür bir spekülasyonun yanlışlığını hemen gösterebilirdi. Böyle bir kararı vermek için gerçekten acil bir durum var mıydı? Görünüşe göre yoktu. Patton'a nerede ve neyin çarptığını -veya çarpmadığını- belirlemeye yardım etmesi ve hatta kesin olarak belirlemesi için arabada kalan ten parçaları ve kan pıhtıları veya bir diş yeterli olabilirdi. Ancak doktorlar yerinde inceleme yapmadan gelenlerin açıklamalarını kabul ettiler. Açıklamalar mantıklı görünüyordu. Görevleri kazada neler olup bittiğini soruşturmak değil, nedeni ne olursa olsun, sonuçta ortaya çıkan hasarı gidermeye çalışmaktı. Öğleden sonra arabanın hemen kaza alanından çekildiğini görüyoruz. Mevcut delillere bakıldığında, bu işlemin oldukça erken yapıldığı anlaşılmaktadır. Kazadan sonraki birkaç saat içinde, araba çoktan bilinmeyen¹⁰ bir askeri hurdalığa doğru yola çıkmıştı bile. Orada ne olup bittiği de bir başka muammadır.

Şimdilik Patton'ın yüzündeki yaranın tam yapısı ve yönü de bir soru işareti. İmzasız ve 12 Aralık 1945 tarihli bir "vaka özetine" göre Patton'ın "kafa derisi burnunun ucuna doğru, aşağı yönlü soyulmuştu". Bu rapor Dr. Hill'in 9 Aralık'ta Patton'ı hastaneye aldığı günkü yaranın burunda başlayıp yukarı doğru soyulduğu tasviriyle çelişiyordu. Dr. Kent, Hill'i destekleyerek yaranın kafatasına doğru "çıktığını" yazarken, yaranın "alnın ortasında" başlayıp geriye kadar kafatasını dolaştığını belirterek Hill'in tasvirinden sapmaktadır.¹¹ Tıpkı kazaya ilişkin raporlar gibi, burada da çelişkiler bulunmaktadır. Peki gerçek neydi? Hafıza sıklıkla yanılır. Yara yüzden mi yoksa kafatasından mı başlıyordu? Burundan mı yoksa alnın ortasından mı başlıyordu? İmzasız rapordaki tasvir gerçekten ilk başlangıç yerini göstermekten çok, durumun başka sözcüklerle ifadesinden mi ibaretti? Kesin kanıt bulunmadığı için, Patton'ın yüzünün tam olarak nasıl ve ne ile kesildiği gibi ayrıntılar önemlidir.¹²

Şok geçirmesi nedeniyle, başlı başına potansiyel olarak ölüme neden olabileceği için Patton battaniyelerle ısıtıldı ve kan verildi. Gün sona erdiğinde, 300 cc kan ve 1500 cc plazma verilmişti.¹³ Küçük hastanelerin kan verecek kişileri oradan bulması gerekiyordu; ama bu kan verme işlemi işe yaramıştı. Semptomlar anında azalmaya başladı. Patton'ın rengi yerine geldi. Nabızı kabul edilebilir düzeye yükseldi. Bunun üzerine o günlerde tıpta yeni olan penisilin ve diğer antibiyotikler enjekte edilmeye başlandı ve sonunda idrar yoluna sonda takıldı.¹⁴ Kendisine sorulduğunda en son saat 10.00 civarı Roma harabelerinde çişini yaptığını söyledi.¹⁵ Bu bilgi ve kazanın zamanına ilişkin olarak verilen 11.45 civarı bilgisi birleştğinde, Bad Nauheim'den itibaren duraksamalarla birlikte bir zaman çizelgesi oluşturulması mümkün hale gelmektedir.

Dr. Hill Patton'a müdahale etmeye başlar başlamaz, Hastane yöneticisi Albay Lawrence C. Ball'a göre, General Gay yanında bir "Tugeneral" ile birlikte,¹⁶ doğrudan Ball'ın ofisine gittiler ve "bazı telefon görüşmeleri yaptılar".¹⁷ Muhtemelen bu görüşmelerin sonucu olarak saat 14.20 gibi uçakla hastaneye Frankfurt'tan üst rütbeli hekim subaylar getirildi. Aralarında Avrupa'daki baş ordu

cerrahı olan Tümgeneral Albert W. Kenner ve Frankfurt'taki danışman cerrah ve Hill'in emir komuta zincirindeki tıbbî üstü Albay Earl E. Lowery de bulunuyordu. Konsültasyondan sonra, Patton'ı hareket ettirip yaralarına zarar vermemek için bir portatif röntgen cihazı getirildi. Röntgenler beklenileni büyük ölçüde teyit etti. Patton'ın boynu, üçüncü ve dördüncü omurun bağlantı yerinde yerinden çıkmıştı. "Yaklaşık 4 mm'lik bir yer değiştirme" vardı. Üçüncü omurun altındaki küçük bir kemik parçası çatlamış ve kırılmıştı. Doktorlar omuriliğin de kesildiğini düşündüler; ancak gözlemlenen zayıf hareketler ve nefes alabilmesinden hareketle tam olarak kopmadığı kanaatine vardılar. Röntgenler bile omuriliğin tamamen kopup kopmadığını söyleyemiyordu. Boynuna "Crutchfield" maşaları ile birlikte geçici bir taşıyıcı aparat koymaya karar verdiler. Bunlar oldukça kaba görünen keskin, sivri uçlarıyla eski buz kısıkaçlarına benziyordu. Bu maşalar başlık benzeri bir aygıtla kafatasına yerleştiriliyor ve bir de ikibuçuk kilo ağırlık taşıyabilecek bir kaldıraçla birlikte kullanılıyordu. Aparat Patton'ın başına yerleştirildi. Lokal anestezi altında kafatasına küçük delikler açıldı ve maşa uçları buralara takıldı. Baş başlık tabanından öne doğru kaldıran maşaların, yaralanmaya bağlı olarak boyun kemiklerinde oluşabilecek komplikasyonları azaltması ve sonunda onları doğru yerlerine getirmesi umuluyordu. Bu tedavinin işe yarayıp yaramayacağını ancak zaman gösterecekti. Çok rahatsız ediciydi ama Patton şikâyet etmedi. Aslında Dr. Kent'e göre kafasının delik açılan yerlerinde "esinti" hissettiğini söyleyerek şaka bile yaptı.¹⁸ Patton'ı "örnek hasta" olarak tarif ediyorlardı.

Patton'ın kafasındaki yara da temizlendi ve lokal anestezi altında dikildi. Patton bununla gururlanıyor gibiydi. Dr. Lowry'nin attığı ilk dikişin hayatındaki yirmiikinci dikiş olduğunu ve dikişleri saymaya devam edeceğini söylüyordu.¹⁹

Saat 18.45'te doktorlar ilk tedavilerini bitirdiler. Patton'ın ateşi 39 dereceydi ama durumu "istikrarlıydı". Ağrısı için morfin verildi²⁰ ve ameliyathanenin karşısındaki küçük bir birinci kat odasına taşındı. Durumu kritik ve "gözetim altında" olarak belirlendi.

Farago'ya göre, ondan uzun süre önce, saat 14.00 gibi 130. İstasyon hastanesinin "sükûneti" "bozulmuştu". "Bir düzine generale... ilave olarak (bölgedeki) tüm muhabirler, gazeteciler, yerel haberciler ve fotoğrafçılar" hastaneye dolmuştu.²¹ Acil servis dışındaki atmosfer gergindi. Patton'ı teslim ettikten sonra Yüzbaşı Snyder, hastane binası dışında "basit bir tuğgeneral" tarafından "kaza hakkında ağzını kapalı tut ve daha sonra Ordunun açıklayacağı bilgilere sadık kal" diye uyarılmıştı.²²

Bunun anlamı neydi? Tipik bir askerî tedbir miydi yoksa başka bir şeyler mi dönüyordu?

Diğer doktorlara da ordunun açıklamalarına sadık kalma uyarısı yapılmış mıydı?

Böyle bir bilgi kısıtlamasının nedeni neydi?

Ertesi gün, kaza hakkındaki ilk gazete haberlerinden birini, günümüzün büyük televizyon networkleriyle kıyaslanabilecek güç ve izleyici kitlesine sahip United Press yapmıştı ve Patton'ın "yirmidört saat beyaz miğferli askerler tarafından korunduğunu" bildiriyordu. "Özel koruma birimi kuruldu" diyordu haberde. "Bilinci yerinde olan ve kısmen eski halini koruyan Patton'ın koridorda kendisi hakkında konuşan birisini duyduğu ve bundan hoşlanmadığını söylediği" yazılıyordu.²³

Ne duymuştu?

Muhafızlar yalnızca basını dışarda tutmak için miydi? Yoksa korkulan daha büyük bir şey mi vardı?

Yine de muhafızlar cinayeti önleyemediler. Farago, gazetecilerin hasta gibi görünerek, hastane personeli gibi giyinerek, -Patton'a bizzat hizmet etme görevi verilen hastane aşçısına -paket paket Lucky Strikes', naylon çorap ve Hershey çikolataları- rüşvet vererek, generale yemeği kendilerinin götürmesini sağlamaya, böylece özel haber yaparak Patton'ın odası ve kendisinin resmiyle birlikte ödül kazanmaya çalışıyorlardı. Farago'ya göre en azından bir muhabir kordonu aşmayı başardı. Associated Press muhabiri

* Bir Amerikan sigara markası (Ç.N.)

“Richard H. O’Regan hasta gibi görünerek girmeyi başardı”. Hastalar arasında Patton’ın sağlığı konusundaki endişeleri azaltmak isteyen ve O’Regan’ın kimliğini fark etmeyen bir hemşire, ona generalin odasında doktorlar tarafından verilen az miktardaki viskiyi yudumladığını ve dolayısıyla merak edilecek bir durum olmadığını anlattı. Sonuçta ortaya çıkan haber kıyameti kopardı. Manşetlerde “Sırtüstü Yatmış, Kafası Sarılı Patton Viski İstiyor” yazıyordu. Haber onun ruh halinin şakalar yapan ve hemşiresiyle flört etmekten, “sabaha kadar muhtemelen ölmüş olurum” diyecek kadar değişkenlik gösterdiğini belirtiyordu.²⁴

Pazartesi günü -Patton’ın hastaneye kabul edildiği günün ertesi sabahı- hastaneye saldıran gazeteci sayısı otuza yükselmiş,²⁵ “kısıtlı olan imkânları kırılma noktasına kadar zorluyordu”. Muhabirler gürültücü, talepkârdı ve “içeri girmek için birbirlerinin ayaklarını eziyorlardı”. “Hiçbir önlem -naylon çorabın aşkı satın alabildiği, biraz fazlasının cinayet bile işletebileceği bir ülkede- onları sürekli olarak dışarıda tutmaya yetmiyordu”.²⁶ Böyle bir atmosferde -eğer bir suikast planı var idiyse- özellikle eğitimli ve yeterli donanımı olan herkes suçlu olabilirdi. Almanya karaborsasında sahte ve gerçek basın kartları kolaylıkla elde edilebiliyordu. Hemşire, tıp teknisyeni ve hatta doktor numarası yapmak, özellikle bu konuda profesyonel olan ve sinirleri sağlam olanlar için gayet kolaydı. Hatta çoğu zaman amatörler tarafından bile yapılabiliyordu. Patton muhafızı olsun veya olmasın, felç halinde olduğu ve sürekli ilaç verildiği için, hastanenin birinci katındaki odasında korunmasız yatıyordu.

Ordu dışında kazayı ilk haber alan Patton’ın karısı Beatrice oldu. Pattonların daimi ikametgâhı olan Boston’daki evlerindeydi. Eskiden gizli olan Savaş Bakanlığı belgelerine göre,²⁷ Bayan Patton’ı “9 Aralık sabahı” bir Associated Press muhabiri arayarak kazayı haber vermişti. Kazanın daha o sabah meydana geldiği düşünülürse müthiş bir acelecilik. Ama ABD ile Almanya arasındaki saat farkı bunu mümkün kılmıştı. Muhabir elbette ayrıntı peşindeydi. Telefona Patton’ın kızı Ruth Ellen Totten baktı ve haberi annesine ilette. Kızı hemen Washington’daki yetkilileri aradı. Ona mevcut

birkaç ayrıntıyı -kırık boyun, “omuriliğin kopup kopmadığı bilinmiyor”- bildirdiler ve annesini Heidelberg’e uçakla götürmeyi teklif ettiler. Bayan Patton bu teklifi hemen kabul etti. Saygın bir ABD sinir cerrahı Dr. R. Glen Spurling Avrupa’daki ordu sağlık hizmetinden dönmüş ve ordudan ayrılmak için trenle Washington’a gidiyordu. Trenden resmen koparılıp Bayan Patton ile birlikte uçağa konuldu. Omurga ve sinir hastalıklarında öncü olan Albay Spurling alanında ünlüydü. Bu arada başka bir başarılı sinir cerrahı ve Oxford öğretim üyesi olan İngiliz Tuğgeneral Hugh Cairns, ordu tarafından Londra’dan uçakla getirildi. Patton’ın kafa şekli nedeniyle Crutchfield maşalarının kaydığını gözlemledi ve elmacık kancalarının konulmasını önerdi. Bunlar sıradan balık oltası kancalarına benzeyen ve daha iyi tutması için Patton’ın çene kemiklerine tutturulacak kısıkaçlardı. Başa takılan bir başka aygıttan sallanan bu kısıkaçlar yaklaşık beş kg idi ve Crutchfield maşalarının iki katı ağırlığındaydı. “Buz maşaları”ndan daha çok ağırı veren bu aygıt, aynı zamanda daha hantaldı. Ancak Patton’ın lokal anestezi altında bu aparatın takılmasına şikayet etmeksizin dayandığı bildirilmektedir.

Patton’ın ilk geceleri zordu. Zaman zaman dalıyordu ama gerçek uykusu çok azdı. Boynu çok acıyor, ateşi 38-39 derecelerde dolaşüyor; çoğu zaman onun bilmediği zamanlarda damarlarına serumla sıvı veriliyordu. “Hemşire Notları”na göre ilk gece saat 05.00 civarında, “kaygılıydı. Uykuya daldığında ‘nefes alamadığını’ hissediyordu”. Yalnızca tek akciğeri çalıştığı için nefes almakta güçlük çekiyordu.

Diğer yarı felç olmuştu. Sakinleştirici Luminal verilmişti ve nihayet saat 06.00 civarında yaklaşık bir saat uyumuştı. Kısa iyileşme dönemleriyle tedavi gün boyu devam etti. Ertesi gece, 11 Aralık’ta yaklaşık 01.00’da hemşire şu notu düşüyordu: “Hasta dinleniyor ancak uyuyamıyor. Serum damlalarının düşüşünü görerek kaygılanıyor gibi görünüyor. Serumla ilgili sorular soruyor -‘Ne zaman bitecek? Aktığını sanmıyorum. Hissedemiyorum’. Serumunu kapatmış ve onu sakınleştirmişti. Patton “on dakika sonra” uykuya dalmıştı. Serumun -saldırının hedefi olabilecek-

korunmasız bir hasta için tehlikesi; hasta hissetmeden içine her şeyin enjekte edilebilmesi ve eğer serumu görmüyorsa, etkisi başlayana kadar içine katılanın farkında bile olamayacak olmasıdır. O zaman da müdahale etmek için çok geç olacaktır. Patton'ın felç olduğu dikkate alınırsa, omzundan aşağı her yere iğne batırılabilirdi ve o bunu fark etmezdi bile.

Farago, Patton'ın bu dönemdeki ölüm korkusu ve depresyonundan söz etmektedir. 11 Aralık öğleden sonra karısı ve Dr. Spurling geldi. Doktorlar karısının gelişinin Patton'ı sakinleştireceğini umuyorlardı ve umdukları gibi oldu. Patton'ın talebi üzerine, karısı gelir gelmez yaptıkları ilk iş yarım saat yalnız kalmaları oldu. İkilinin neler konuştuğunu muhtemelen kamuoyu hiçbir zaman bilmeyecek. Gizliydi. Ancak odadan kendinden emin bir tavırla ve Farago'ya göre kocasının istediği kitap listesiyle çıktı. Farago, Bayan Patton'ın iyimser bir şekilde şunları söylediğini nakletmektedir: "Georgie'yi daha önce de böyle sargılar içinde gördüm. Sargılardan daima iyileşerek çıktı". Ziyaretçi istemediğini de sözlerine eklemişti. "Bu gerginlik onun için çok fazla". Bir başka deyişle o zamana kadar ziyaretçiye izin veriliyordu. Yanına girmeden önce üstlerinin arandığı kesindi. Ama kim bilebilirdi? Patton'ın neden ziyaretçi istemediği de hiçbir zaman açıklanmadı. Yalnızca başkalarının, özellikle tanıdıklarının onu bu halde görmesini istemediği belirtildi. Farago, Bayan Patton'ın "sesi sertleşti... Hiç bir şekilde General Bedell Smith tarafından ziyaret edilmek istemiyor" dediğini yazıyordu.²⁸ Smith, Eisenhower'ın Patton'ın hoşlanmadığı güçlü kurmay başkanıydı. Kısa süre içinde Rusya'ya büyükelçi olarak görevlendirilecekti (1946-1949) ve CIA'nın da ilk başkanlarından birisi (1950 ila 1953) olacaktı ve Patton'ın kişisel düşmanıydı. Aylar önce, Eylül ayı sonunda Eisenhower, Patton'ı Üçüncü Ordu'dan kovduğunda, Smith, Ike'nin "etikçiliğini" yapmış, kötü haberi Patton'a o vermişti. Patton 2 Ekim 1945'te günlüğüne "Beedle (yazım hatası) Smith'e güvenmiyorum" yazmıştı. Ve yaklaşık iki hafta sonra Eisenhower'a "Bundan sonra asla Beedle Smith ile aynı masada yemek yemem" demişti.²⁹

Geldiği andan itibaren Patton'ın tedavisinin yönetimini üstlenen Dr. Spurling, yeni ve önemli hastasını muayene etti. Diğer

hekimlerle aynı sonuca vardı. Özellikle “nefes alma sınırlaması” yüzünden Patton’ın durumu “hassastı”. Diyaframının çalışan kısmı iki kat çalışıyordu ve bu yüzden endişe vericiydi. Hasara uğramış bir omuriliği “yenileyecek” bir ameliyat bulunmadığından, ameliyat bir seçenek değildi. Hatta mümkün olsaydı bile hastanın normal şartlar altında zor nefes alması nedeniyle, anestezi altında bu da zorlaşacağından ameliyat etmek imkânsıza yakındı. Patton’ın yalnızken sorduğu soruya cevap olarak, bu durumdan kurtulsa bile bir daha asla at binemeyeceğini söyledi. Patton’ın tepkisi konusunda Spurling şöyle diyordu: “Bir anlığına düşündü ve ‘dürüstlüğü için teşekkür ederim albay’ dedi. Sonra bir anda eski neşeli haline döndü”.

Spurling ertesi gün şunları yazıyordu: “Generalin durumunda belirgin bir iyileşme görünüyordu. Bir kolunda biraz daha fazla güç görünürken sol bacağına da çok az da olsa bir güç vardı. Ayrıca solunum kasları zayıf da olsa çalışmaya başlamıştı. Bu da omuriliğin başlangıçta inandığımız gibi çok ciddi hasar görmediği umudunu bize verdi. Bu olumlu nörolojik işaretlere ilave olarak genel durumu da oldukça iyiydi. Neşeliydi ve dengeli beslenme diyetini uygulayabiliyordu. Ateşi ve nabızı normaldi...”³⁰ Spurling, iyileşmenin birkaç gün daha sürdüğünü, sonra “durduğunu, omurilik fonksiyonlarının daha fazla gelişme göstermediğini” yazıyordu. “Bu iç açıcı olmayan görüntüye rağmen, genel durumu oldukça iyiydi”.

17 Aralık’ta çene kemiğine tutturulan kancalar “her gün” biraz daha “dayanılmaz hale gelince”, bu kancaların kaldırılması ve yerine boynunu destekleyecek hafif alçı yapılmasına karar verildi. Testler maşaların işini yaptığını gösteriyordu. “Omurilik sıvısı serbestçe akıyordu ve yaraya baskı yaptığına dair en küçük bir işaret yoktu”. Kemiklerin yerine oturması “mükemmeldi”. Kancalar çıkarıldı ve “onu rahatsız etmeksizin”, odasında omuzları ve boynuna alçı yapıldı. Patton “daha mutluydu”.³¹

18 Aralık’ta durumu o kadar iyiydi ki Bayan Patton’ın ısrarı üzerine Massachusetts’deki evine yakın büyük bir hastanede tedavisine devam edilmesine karar verildi. Hemşiresi o gün hasta kar-

tına Patton'ın "neşeli, çok atik" olduğunu yazıyordu.³² Farago'ya göre karısına "Kendimi gayet iyi hissediyorum Ann. Hem de ilk kez" demişti.³³ Genellikle acıkmamasına karşın, o gün "çorba, patates püresi ve et suyu" yemiş ve içmişti. Kapsamlı fiziksel muayene, felcin neden olduğu problemlere rağmen, sağlığının genel olarak "mükemmel" olduğunu gösteriyordu. Bir daha asla ata binemeyecekti ama tansiyonu normaldi. Nabızı iyiydi. Hatta kalçaları ve pazularında bazı yeni hareketler tespit edilmişti.³⁴ Doktorlarının en iyimseri olan Dr. Spurling, Washington'daki başcerrahın ofisine telgrafla şunları bildiriyordu: "General Patton'ın hava yoluyla nakliyesi için düzenlemeler yapılıyor, 30 Aralık".³⁵ Herşey ayarlanmıştı. Patton noelden bir hafta sonra evinde olacaktı. Savaş boyunca onunla ilgilenen siyahi emir eri ve dostu Çavuş Meeks, Patton döndüğünde bakımını nasıl yapacağı konusunda yoğun bir kursa başlamıştı. Farago, Patton'ın bu iyileşmesini tam bir yıl önce Çıkıntı Muharebesi esnasında, rahipten havanın açık olması için bir dua yazmasını, böylelikle Müttefik uçaklarının destek verebilmesini istediği ve duanın kabul olduğu olaya benzetiyordu. Bu "gizemli" "şaşırtıcı bir mucize" diyordu.³⁶ Patton yine başarmıştı.

Sonra aniden herşey kötüleşti.

Spurling, hastaneye ulaştığından itibaren Bayan Patton'ın "bir emboli -dolaşım sistemin bir yerinden kopan bir kan pıhtısının atardamardaki kan akışının yolunu tıkaması- ihtimalinden endişelendiğini" yazıyordu. Emboli özellikle yatağa bağımlı yaşlı hastalarda yoğun görülen bir problem. Hava, yağ parçacıkları, hatalı doku parçaları ve hatta sertleşen bir iltihap bile tıkanmaya yol açabilirdi. 1937 yılında, karısıyla beraber at sürerken aniden duran atı Patton'ı tepmişti. Bu tepme sağ bacağını kırmıştı. Yaklaşık dört ay boyunca alçılı halde yatağa bağımlı kalması yüzünden, "tromboflebit" kan pıhtısı oluşmuş ve pelvik bölgesinde iki emboliye yol açmıştı.³⁷ Ancak iyileşmiş ve ordu doktorları tarafından "her türlü kronik hastalıktan" uzak olduğu resmen rapora bağlanmıştı. Aktif göreve dönmesi için bu rapor gerekiyordu.³⁸ O zamanki muayene raporunda kalbi, kanı, solunum sistemi dâhil

her türlü hayati organının “normal” olduğu bizatihi belirtilmişti. Spurling, yine de Bayan Patton’ın şu sözlerini naklediyordu: “her gece bana ‘eğer bir emboli olmazsa, sanıyorum atlatacak’ diyor-du”

Ancak Spurling ve en azından Patton’ın diğer doktorlarından bazılarına göre, 19 Aralık gecesi geç saatlerde aniden bir emboli -veya çoklu emboli- atağı olmuştu. Patton’ın o saatlere ilişkin olan ve St. Louis’teki Ordu İhtiyat Personel Merkezi’nden gönderilen tıbbî kayıtları çok silik olduğundan okunamı-yordu. Ancak Farago’nun yazdığına ve hastane bilgi notunun³⁹ teyit ettiğine göre, saat 22.00’den kısa süre sonra Patton “şid-detli bir öksürük nöbetiyle uyandı”. Bu olayı anlatan tek belge Farago’nun ifadesidir. Olayı şu şekilde tasvir ediyor: “Hiçbir kriz beklenmiyordu ve (Patton’ın odasındaki) gerilim azalmış-tı. Nöbeti bitmekte olan (hemşiresi) kapıda durmuş bir başka hemşire ile konuşuyordu. Hastasının aniden rahatsızlandığını işittiğinde, yatağına koştu...”⁴⁰

Bir başka deyişle atak başladığında, Patton odasında yalnızdı.

Dr. Hill bir mektubunda bu atağı “emboli yağmuru” olarak ad-landırıyordu. Muhtemelen anlamı birden fazla emboli olmasıydı. Felci öksürme ve solunumunu güçleştirdiği için, Patton akciğ-e-rine dolan sıvıyı boşaltmakta güçlük çekiyordu. Farago “sonraki dakikalarda doktorlar gelene kadar çaresizce çırpındı” ve dok-torlar gelince kodein ve başka ilaçlar vererek durumunu stabil hale getirdiler. Atak sırasında ve sonrasında azalan solunumu tükürüğündeki kan izleriyle birleşince, doktorlar çalışan akciğer lobunu vuran ve krize yol açan bir emboliden şüphelendiler. Bu problem tıkanan bölgenin etrafındaki dokuların ölmesine yol açmakta ve dolayısıyla akciğeri oksijen tedarik eden hücrelerin bir kısmından yoksun bırakmaktaydı. Dr. Spurling’in anılarında yazdığına göre sabah olduğunda “kendisini yine iyi hissediyor-du”. Ama Farago “bu iyileşmenin yapay ve aldatıcı olduğu” konu-sunda uyarılmaktadır.⁴¹

Nihai ölüm süreci aşamasının başlangıcına ulaşmıştı.

Sat 10.00'da Patton'ın boyun ve göğüs röntgenleri çekildi. Hastane kayıtlarına göre,⁴² röntgen filmleri “emboliden kaynaklanan akut akciğer komplikasyonu kanıtlarını gösterdi”. Bir başka deyişle Patton'ın çalışan akciğer lobundaki krize bir emboli veya çoklu embolinin yol açtığı teyit edildi. Mantıksal olarak embolinin boyun yaralanması bölgesinden kaynaklandığından şüphelendiler. Ancak Patton'ın “omurilik durumunun stabil olduğu” testlerde ortaya çıktı.⁴³ Spurling şunları yazıyordu: “Omurga kırıklarında mükemmel bir azalma sağlamayı başarmıştık... Omurilik yaralanması konusunda çok iyi gelişme kaydediyordu”.⁴⁴

Peki embolinin kaynağı neydi?

Hâlâ boyun yaralanması olduğundan şüpheleniyorlardı ama emin değillerdi.

Spurling anılarında kızgın bir şekilde şunları yazıyordu: “Embolinin nereden kaynaklanmış olabileceğine dair hiçbir tahminimiz yoktu. Vücudun herhangi bir yerinde (bir damar iltihabına) ilişkin harici bulgu yoktu”.⁴⁵

Günün geri kalan kısmında durumunda önemli bir değişiklik olmadı. Tek istisnası saat 15.30 civarıydı. Bu saatte hasta çizelgesine göre Patton bir başka öksürük nöbeti daha geçirmişti.⁴⁶ Kayıtlar bu nöbetin önceki kadar şiddetli olduğunu göstermediği halde, durumu ağırlaşmaya devam etti. Her öksürük kalbini zayıflatıyordu. Bu hayati organın daha iyi nefes alabilmesi için akciğerlerindeki artan sıvıyı boşaltmak üzere daha çok kan pompalaması gerekiyordu. Akciğerlerinde sıvı vardı. Tansiyonu düşüyordu. Ağızdan ve serumla ilaç verdilerse de, ağırlaşmasını durduramadılar. Saat 21.00 sularında hemşiresi şunları yazıyordu: “Öksürük yok. Huzursuz ve yorgun”. Gecenin geri kalan kısmına dair hastane kayıtlarının kopyaları okunamayacak kadar silik. Ancak Farago bu saatler esnasında hemşiresine şöyle dediğini yazıyor: “Neden ölmeme izin vermiyorlar?”⁴⁷

21 Aralık sabah saat 07.00'de durumu çok iyi olmadığından, hasta çizelgesinde “kahvaltıyı reddetti” yazıyordu. Doktorlar testler yapmaya ve onu tedavi etmeye devam ettiler. Saat 10.30'da

hemşire şu notu düşüyordu: “Hasta uyuyor veya sessizce dinleniyor”. Öğle vakti biraz şekerli süt içti ve daha iyi hissediyor gibi görünüyordu. Yine de hastane notlarına göre; “hemşireye birkaç kez öleceğini söyledi”.⁴⁸ Farago’ya göre; saat 14.00 civarında yeniden uykuya daldı ve karısı muhtemelen öksürük nöbetlerinin başlamasından bu yana yirmidört saattir uyanık olduğu için, biraz uyumak üzere odadan ayrıldı. Koridorun aşağısındaki odasına gitti.

Hasta çizelgesine göre saat 15.00’ten sonra yeniden öksürmeye başladı. “Uyukluyordu” ve “sıvı içemiyordu”. Kısa süre sonra uykuya dalmıştı ve “düzensiz nefes alıyordu”. Nabızı düşüyordu. Alarma geçen hemşiresi Dr. Duane’yi çağırdı. Farago’ya göre; o da durumun vehametini fark ettiği için “koridorun aşağısına Bayan Patton’ı çağırmaya koştu”. Bayan Patton “hemen koşup geldi, peşinden de Albay Spurling ulaştı”.

Ancak çok geçti.

Onlar geldiğinde Patton ölmüştü.

ONÜÇÜNCÜ BÖLÜM

KAMYONLA CİNAYET

Patton'ın Savaş Bakanlığı'ndaki ölüm belgesinde ölüm nedeni “akciğer ödemi ve kronik kalp yetmezliği” şeklinde belirtilmektedir.¹ Bunun anlamı akciğerlerini temizlemeye çalışırken kalbinin durduğudur.

Görünüşe göre Patton araba kazasının neden olduğu komplikasyonlardan öldü.

Ama gerçekten öyle olup olmadığını bilmiyoruz.

Otopsi yapılmadı.

Dr. Spurling embolinin tam nedeninden emin olmadığı için, otopsi yapılmasını önermiş ancak Bayan Patton reddetmişti.² Spurling'in daha sonra yazdığı üzere, Bayan Patton otopsiyi “iki nedenle reddetmişti: Birincisi, nitelikli bir patalogun bulunmaması... ve ikincisi Bayan Patton'ın o şartlar altında otopsi yapılmasını istememesi. Cesedin titizlikle incelenmesi için yeterli tesis olsaydı, eminim izin verirdi”.³

Bu şartlar altında Bayan Patton'ın isteklerine saygı duyulacaktı. Ancak “tam” nitelikli patalog veya “yeterli” tesis bulunmaması

zayıf bir mazeret gibi görünmektedir ve otoriteler bu sorunu kolaylıkla çözebilirlerdi. Dr. Spurling'i binlerce kilometre ötede Ohio'da bir trende bulup, onu ve Bayan Patton'ı acilen Atlantik üzerinden uçurarak getirirken hiçbir masraftan ve çabadan kaçınmamışlardı. Ayrıca Avrupa'nın her yerinden uzmanlar bulup onları da getirmişlerdi. Oysa Patton'ın ölümü üzerine yetkililer iki kayıtlı cenaze levazımatçısını apar topar çağırdılar ve hemen trenle Lüksemburg'a götürüp iki ülke arasındaki mesafeyi aşarak büyük bir cenaze ve defin programı hazırlamaya başladılar. Yalnızca cenaze töreni için yapılan harcama ve gösterilen çabalar, nitelikli bir patalog bulunması için gerekenin kat kat üzerindedir. Peki otopsi yeri olarak hastanenin ameliyathaneleri veya laboratuvarlarından biri kullanılamaz mıydı?

Farago, "ölümünden sonraki saatlerde" Patton'a suikast düzenlendiği dedikodularının "Almanya'nın her yerine" yayıldığına dikkat çekmektedir.⁴ Yalnızca Almanlar değil, o tarihe kadar büyük çoğunluğu yurda dönmüş ve sivil yaşama adapte olmaya çalışan Amerikan askerleri de Patton'ın öldürüldüğüne inanıyordu.⁵ Bunlar abartma veya naifliğe yatkın olmayan, onurlu ve askerliğin katılaştırdığı insanlardı. Normandiya'ya indirme yapan 82. Hava Bölüğü Komutanı General James M. Gavin, sonradan şunları yazıyordu: "Öldüğünü öğrendiğimizde... kulaklarımıza inanamadık... tedavi sürecini izledik... ve her an hastaneden çıkmasını bekledik".⁶ Fransa'da bulunan FBI görevlisi, Patton'ın yeğeni ve arkadaşı Fred Ayer Jr. kazayı işittiğinde ilk tepkisinin şu olduğunu yazıyordu: "Kaza maza değil. Bu bir cinayet. Komünist ... çocukları onu öldürdüler". İstihbarat görevlileri de aynısını düşünüyordu.⁷ Bu tür spekülasyonlar karşısında yetkililer dedikoduların kaynağını kurutmak istemez mi? Patton D-Günü sonrası Fransa'ya çıktığından itibaren birinci sayfa haberlerindeydi. Eylül ayında görevden alınması da basın da geniş yer tutmuştu. Müttefik generalleriyle, Ruslarla, Demokrat Parti yönetimiyle olan tartışmaları, cezalandırıcı Nazilikten arındırma çalışmaları ve genel Alman karşıtı politikaları çok iyi biliniyordu ve savaş sonrası ayların önemli haberlerinden birisi haline gelmişti. Bu dedikodulara inananlar Patton'ın aleyhinde

olanları -hepsi de saygın Müttefikler- muhtemel failler olarak kamuoyuna ilan ediyorlardı.

En merak uyandırıcı olan, Bayan Patton'ın da sorularının olmasıydı. 2006 yılı ilkbaharında, Oliver North'un sunuculuğunda FOX Haberleri, Savaş Hikayeleri programı "General Patton'ın Dikkat Çekici Hayatı ve Gizemli Ölümü" başlıklı bir bölüm yayınladı. Şova Patton'ın torunu, şimdi bir yetişkin ve Patton ailesi sözcüsü olan James Patton Totten katıldı ve kameralar önünde şunları söyledi: "Büyük annem (ölümü) araştırmak için birkaç özel dedektif tuttu. Dedikoduları destekleyecek bir şey bulamadılar". Totten'in ayrıntı vermemesine karşın, bu açıklaması en azından büyük annesinin merak ettiğini göstermektedir. Bayan Patton'ı böyle bir araştırma yapmaya teşvik eden nedir? Araştırma ne zaman yapılmıştır?

Şimdi ünlü II. Dünya Savaşı generali ve aile büyüklerinden birkaç kuşak ötede olan Patton ailesini sorgulama girişimlerim başarısızlıkla sonuçlandı. Yalnızca genel deliller, daha çok da Bazata'nın iddiaları ve Skubik'in kitabının elimde olduğu dönemde, Patton'ın ölümünün yeniden incelenmesi gerektiğini düşündüğüm esnada bir aracı yoluyla "bu konunun aile için yeni olmadığını ve ailenin bu dedikoduya itibar etmediğini" bildiren bir mesaj aldım. Buradan çıkarılacak anlam şuydu: Onların çoktan vazgeçtiği bir konuyu yeniden canlandırırıyordum ve bu yaptığımdan memnun değillerdi.

Endişelerini anlıyorum.

Bazata'nın günlüklerinin birinde, o ve şimdi vefat etmiş bir general olan Patton'ın oğlu, George S. Patton (IV.) yüzyüze görüştüklerine dair çok kısa ve kafa karıştırıcı bir not buldum. Bu görüşmeyi eski bir Jedburgh ve adı kötüye çıkmış bir CIA ajanı olan ortak dostları Lou Conein,⁸ 1979 yılındaki *Spotlight* haberlerinin yayınlanması sonrası ayarlamış görünmektedir. Haberlerde Bazata'nın (kazaya bizzat katıldığını açıklamak yerine) yalnızca kazayı kimin düzenlediğini *bildiği* ileri sürüldüğünden, Patton'ın oğlu Bazata'nın bana söylediklerinden habersizdi. Bunun tek

istisnası ona da anlatmış olmasıdır ki; bunu yaptığını sanmıyorum. Bazata bu toplantının karşılıklı hakaretlere dönüştüğünü yazmaktadır. Muhtemelen bu durum aileyi üzmüştü.’ Bazata’nın günlüklerini görmediklerini biliyorum ve 1993 yılında tecrübelerini yayınlayan Skubik’in kitabını da araştırdıklarından kuşkuluyum. Zaten kitap birçok ipucu içermesine rağmen çok kötü düzenlenmiş olduğundan, birkaç sayfa okuduktan sonra bir kenara atmış olmaları sürpriz olmazdı. Her halükarda benim temas kurduğum kişi, ailenin benimle görüşmek istemediğini belirtti. Bu yüzden Bayan Patton’ın dedektiflerinin kimler olduğu ve neler buldukları yolundaki sorularım, en azından kamuoyu önünde cevapsız kalmış oldu.

Patton’ın torunu Helen Patton-Plusczyk da *War Stories* belgeselinde yer almıştı. Gayet şüpheli bir şekilde yurtdışındayken “Rus casusu olan esrarengiz bir albayın” yanına geldiğini açıklıyordu. Ona şu bilgileri vermişti: “Bir hemşire veya hasta bakıcıya büyükbabanın odasının pencerelerini açık bırakması böylece onun zatürre olmasını sağlaması talimatı verildi”. Bu ihbara çok fazla itibar etmemesine -ve sonrasında ne olduğunu söylememesine- rağmen, daha fazlasının bilinmesi faydalı olabilirdi. Bir şekilde Patton’ın ölümüne karışan Ruslar ve diğerlerine -büyük çoğunluğu ajanlar- ait bir isim listem var.⁹ Daha önce gözardı edilebilecek ipuçları, yeni bilgilerin ışığında önemli hale gelebilirdi. Örneğin; Farago’nun eski at ahırını olduğunu söylediği Patton’ın birinci kattaki küçük hastane odasının planı, bir duvarının caddeye baktığını göstermektedir.¹⁰ Eğer gizemli Rus casusun söylediği gibi bir penceresi varsa, uygun bir anda dışarıdan zararlı bir maddenin içeriye atılması oldukça kolay olacaktır.

Böyle bir senaryo, II. Dünya Savaşı sonrasında gizli kapaklı dünyası için ihtimal dışı değildir. Patlayan purolar, zehir iğneli şemsiyeler ve hatta radyoaktif kahvenin CIA ve KGB’nin Soğuk Savaş

* Bazata’nın sınırlı ve kafa karıştırıcı notunda Patton’ın oğlunun, babasının kaza geçirdiği yerin yakınındaki demiryoluna ilişkin bir hususta ve babasının istihbarat personelinin Bazata’nın babasıyla yaptığını iddia ettiği görüşmeler hakkında neden bir bilgisi olmadığı konularında ona itiraz ettiği belirtilmektedir.

döneminde cephaneliğindeki silahlar arasında olduğu kamuoyuna gösterilmiştir.¹¹ II. Dünya Savaşı, biyo-kimyasal suikast silahları dâhil, tüyler ürpertici tuhaf şeylerin kuluçka makinesi gibiydi. Soğuk Savaş'ın başlamasıyla birlikte, Ruslar “insanoğlunu teşhis edilemez biçimde yok etme” amacına sahip bir laboratuvarı olan “özel büro” kurdular.¹²Örneğin; Sovyet ajanları “hiçbir yara izi veya ölüm nedenine ilişkin başka bir delil bırakmayan” bir biyolojik zehir içeren “atomizer” (fısfıs) kullanıyorlardı.¹³ Kalp saldırısı, “beyin kanaması” ve diğer hastalıklara yol açan, çok az veya hiç iz bırakmayan “doğal öldürücüler” üretildi.¹⁴ Eskiden gizli olan bir CIA araştırmasına göre, “suikast için ayarlanmış bir trafik kazası en etkili teknikti. Başarıyla uygulandığında, pek sansasyona yol açmıyor ve yalnızca sıradan bir kaza gibi sunuluyordu”.¹⁵ Aynı araştırmaya göre bir hastanede “eğer suikastçı bir doktor veya hemşire olarak eğitilmişse ve hedef tedavi görüyorsa, ilaçlar çok etkin araçlar olabilir(di). Bu yöntem kolay ve nadir bir metottur. Ağrı kesici olarak verilen bir aşırı dozda morfin herhangi bir kargaşaya yol açmaksızın ölüme neden olabilir ve teşhis edilmesi güçtür”. Bazata *Spotlight*'a “gelişmiş siyanür” biçiminin “emboliye neden olabileceği veya neden oluyor gibi görünebileceği”ni anlatmıştı.

Patton'ın öldüğü dönemde NKVD tarafından kullanıldığı bilinen en geçerli suikast yöntemleri trafik kazaları ve hastanelerdi. Emekli Albay John H. Roush Jr. “Bir istihbarat subayı (ve II. Dünya Savaşı gazisi) olarak Sovyetlerin nefret ettikleri kişileri yok etmek için sıklıkla kaza düzenlediklerini ve General Patton'dan da nefret ettiklerini bildiğim için, bu kazanın “ayarlanmış” bir kaza olup olmadığını hep merak ettim” diye yazıyordu.¹⁶ Samford Üniversitesi'nden Dr. Mark R. Elilot'a göre; Sovyetler suikast için kamyonları kullanıyorlardı. Eliot'un yazdığına göre; savaştan kısa süre sonra çoğu Rus Ortodoks rahiplerinden oluşan din adamlarını temizlemeye yönelik bir suikast girişiminde, Doğu Katolik Piskoposu Theodore Romzha “bir at arabası kullanırken bir Kızıl Ordu kamyonunun çarpması sonucu öldürülmüştü”. Yine aynı

* Ancak bana Patton'ın 'başkaları ona ulaşmadan' öldüğünü söyledi.

yazara göre bir başka saldırı da bir rahibin “kaldırımında yürürken bir kamyonun önüne itilmesi” sonucu gerçekleşmişti. Bu iddiaları ileri sürdüğünde Samford, Beeson İlahiyat Okulu müdürü olan Eliot’a göre;1986 yılından 1991 yılı Şubat ayına kadar KGB’nin “Hristiyan aktivistler”e karşı düzenlediği “şüpheli” trafik kazalarının sayısı ondördü bulmuştu.

Romzha suikastı daha ayrıntılı incelendiğinde, Patton’un yok edilmesi şartlarıyla önemli benzerlikler taşıdığı görülmektedir. NKVD’nin “Özel Görevler” birimi -cinayet, adam kaçırma ve sabotaj bürosu- başkanı Pavel Sudoplatov, piskoposun aslında 1947 tarihindeki kazada ölmediğini bizzat kendisi açıklamıştır. Kaza “çok kötü yönetilmişti”. Romzha “yalnızca yaralanmış ve -tıpkı Patton gibi- hastaneye gönderilmişti”. Sonra orada gizli bir enjeksiyonla öldürülmüştü. II. Dünya Savaşı sırasında ve sonrasında Stalin için suikastları yöneten Sudoplatov, 1994 yılında yazdığı *Special Tasks: The Memoirs of an Unwanted Witness - A Soviet Spymaster* adlı kitabında bu itiraflarda bulunmaktadır. Tarihçi Robert Conquest¹⁷ bu kitabı “Stalinci çevreden çıkan en sansasyonel... yıkıcı... otobiyografi” olarak nitelemektedir.

Stalin’in baş rakibi Leon Trotsky’ye düzenlenen suikasti de örgütleyen Sudoplatov’a göre, Romzha suikastının emrini Stalin vermişti. Çünkü o dönemde Ukraynalı milliyetçileri bastırmakla görevli olan Nikita Kruşçev, piskoposun isyancılara yardım ettiğini söylemişti. Kendisi de Ukraynalı olan Sudoplatov, daha önce bir Ukraynalı milliyetçi olan Yevhen Konovaltsê düzenlenen suikast nedeniyle Stalin’in dikkatini çekmişti ve normalde hastanın bir solunum makinasına bağlandığı ameliyat esnasında kullanılan bitki kökenli bir kas gevşetici olan ve kası felç eden “ampül kürar” ile birlikte bir suikast timi göndermişti. Ama Romzha odasında olduğu ve solunum makinasına bağlı olmadığı için, göz kapağını dahi kaldıramamış ve akciğer yetmezliği gibi görünecek şekilde boğularak ölmüştü. Sudoplatov, zehirin “aynı zamanda (Romzha’nın bulunduğu) hastanede hemşire olarak çalışan yerel bir ajana verildiğini ve onun da ölümcül enjeksiyonu yaptığını” yazıyordu.¹⁸

Benzer bir suikastta, bir diğer Ukraynalı milliyetçi olan A. Shumsky, hasta ve sürgündeyken Stalin'e "saygısızca" bir mektup yazmış ve diğer sürgündekileri ona karşı örgütlemekle tehdit etmişti. Stalin onun "yok edilmesini" emretmişti. Sudoplatov bu konuda şunları yazıyordu: "Destekçilerinin onun öldürüldüğünü öğrenmesini engellemek benim görevimdi". Shumsky bir hastanede iyileşiyor ve -Patton gibi- kısa zamanda çıkıp, tehdidini gerçekleştirmeyi umuyordu. "(NKVD) toksik araştırma birimi başkanı Gregori M. Maironovsky hastaneye bir konsültasyon için çağrıldı ve ... orada hasta yatan Shumsky'ye laboratuvarında ürettiği zehiri vererek işini bitirdi. Suikast kalp krizine bağlı doğal bir ölüm gibi gösterildi".¹⁹ II. Dünya Savaşı başından 1947 yılına kadar, Maironovsky ve benzer adamlar "zehirleriyle birçok ölüm cezasını ve gizli yok etmeyi gerçekleştirdiler".²⁰ Skubik kitabında, Almanca konuşabilen Sudoplatov'un Patton öldüğünde Almanya'da olduğunu yazmaktadır.²¹

Yakınlarına göre Stalin'in kendisi de gizli cinayet metodu olarak trafik kazasını tercih ediyordu. 1996 yılında, II. Dünya Savaşı esnasında hem Stalin'e hem de Sovyet Dışişleri Bakanı V. Molotov'a tercümanlık yapan müteveffa Valentin M. Berezkhov ile görüştüm. Rus dışişleri bakanı Rusya'nın 1939 yılında Nazilerle yaptığı şok anlaşmayı imzalamak için Hitler'le yaptığı görüşmede ve 1943 yılında Tahran'daki tarihî Müttefikler zirvesinde Stalin'e tercümanlık yapmıştı. Bana Rusya'daki hayatını ve Kremlin'deki yıllarını anlatan hatıratı olan *At Stalin's Side* adlı kitabını verdi. Bu kitabında Stalin'in Rusya adına Çin'de hizmet eden Sovyet konsolosu Apresyan'dan "çok fazla şey bildiği" için kurtulmak istediğinde, konsolosun dağlık bir yolda önceden ayarlanmış trafik kazasında öldürüldüğünü açıklamaktadır. Apresyan'ın çok şey bildiğinin söylenmesi "bir sinyaldi ve saygın konsolos bir anda istenmeyen adama dönüştü" diye yazıyordu Berezkhov. "Kaderi çoktan belirlenmişti. Ancak patron çok gürültü çıkmasını istemiyordu. Apresyan'ı sessizce ortadan kaldırmaya karar verdi. Olaylar önceden belirlenen plana uygun gerçekleşti". Stalin, trafik kazasının gerçekleştirilmesi için Rusya'ya dönen Apresyan'ın izne

ayrılıp tatile gitmesini beklemişti. “Büyük Lider’in etrafındaki hiç kimsenin kazayı Stalin’in düzenlediği konusunda bir şüphesi yoktu. Şu cümleyi hepsi işitmişti: ‘Çok fazla şey biliyor!’”²²

Berezhkov’un yazdığına göre bir diğer Stalin cinayetinde -bu kez daha yüksek düzeyde bir yetkili için- Patton kazasında olduğu gibi yine bir kamyon kullanıldı. Bu yetkili II. Dünya Savaşı’nın ilk yıllarında Washington’da Sovyet Büyükelçiliği gibi önemli bir görevde bulunmuş olan Maxim Litvinov idi. Litvinov’un Başkan Roosevelt ve diğer Amerikan yetkilileriyle iyi ilişkileri vardı. Ve Rusya’ya yardım yapılması kararının alınmasında katkıda bulunmuştu. Ülkesi 1941 yılı Haziran ayında eski müttefikine saldıran Nazilerle savaştığı için, şiddetli yardım ihtiyacı içindeydi. Ancak Berezhkov’a göre Molotov, Litvinov’u kıskanıyordu ve Rusya’ya yönelik tehlike azalınca Dışişleri Bakanı Molotov “Litvinov etrafında bir entrika ağı örmeye başladı”. Sonunda büyükelçi geri çağırıldı. Rusya’ya eski dostlarıyla görüşmek için gelen Amerikalılarla Litvinov’un yaptığı toplantıları gizlice dinleten Stalin, onun bir vatan haini olduğuna inandı. Böylece diktatör Litvinov’un bir araba kazasında ölmesini planladı. Berezhkov, Sovyet Yüksek Politbürosu başkanı olan Anastas Mykoyan’ın kendisine şunları söylediğini yazıyor: “Kazanın meydana geldiği yeri çok iyi biliyorum; Litvinov’un kır evinden çok uzakta değil. Orada bir keskin viraj var ve Litvinov’un arabası o virajı dönerken, yolun karşı tarafına bir kamyon park edilmişti. Herşey önceden ayarlanmıştı. Stalin’in bu işlerde üstüne yoktu. NKVD personelinin çağırır ve birebir onlara talimatlar verirdi. Sonra bir araba kazası meydana gelir ve Stalin’in kurtulmak istediği kişi ölürdü. Bu şekilde meydana gelen bir dizi olay vardı”.²³

Fakat kurban hastaneye götürülürse daha da korunmasız hale geliyordu. Sovyet gözlemcileri arasında en çok bilinen olay, Stalin’in baş rakibi Leon Troçki’nin oğlu Lev Sedov’dur. Komünist devrimin ilk günlerinde Troçki ve Stalin iktidar için yarıştı. Stalin iktidarı ele geçirdikten sonra, sürgündeki Troçki’yi yok etmeyi saplantı haline getirdi ve sonunda bunu başardı.²⁴ Benzer şekilde karargahı Paris’te bulunan Sedov’un da peşindeydi.

Çünkü örgütüne NKVD ajanlarının sızdığı Sedov, Stalin karşıtı, Troçki yanlısı bilgiler için iyi bir kaynaktı. Sedov sonunda faydalı olmaktan çıkana kadar, yani 1938 yılına kadar beklendi. Birkaç başarısız suikast girişiminden sonra, suikastçılara gün doğdu.²⁵ Sedov akut apandisit geçiriyordu ve acil ameliyat edilmesi gerekiyordu. Bir Fransız hastanesine gitmek yerine, Sedov'un güvenilir adamı sandığı ama aslında bir NKVD ajanı olan biri tarafından "Rus göçmenler tarafından işletilen küçük bir özel kliniğe" gitmeye ikna edildi. Sonrasında olup bitenler Patton'ın başına gelenlere çok benziyordu. "Sedov'un ameliyatı başarılıydı ve (beş) gün boyunca normal bir iyileşme süreci yaşıyordu" diye yazıyor Christopher Andrew ve Vasili Mitrokhin. "Sonra ani bir çöküş yaşadı ve doktorları şaşırttı. Tekrarlanan kan nakline rağmen şiddetli ağrılar içinde öldü". Cinayeti NKVD'nin işlediğine dair somut delil bulunmazken, yazarlar NKVD'nin tıbbî bölümünün... Sedov'u iz bırakmaksızın "zehirleyebilecek kapasitede olduğuna" ve "kesinlikle ona suikast yapma niyetinde olduğuna" dikkat çekmektedir.²⁶

OSS de kamyonla öldürme konusunda tecrübelidir. Bazata'nın Spotlight'taki iki haberinin ilkinde eşlik eden bir habere göre, diğer OSS emeklileri dönek OSS komplocularına karşı yapılan "bir planı bozmakla tehdit ettiği için, İtalya'daki OSS'de görevli ordu finans subayı olan Yarbay Anthony LoScalzo'ya (Uzun Tony) suikast düzenlendiği yönünde istihbaratçılar arasında yaygın bir kanaat bulunduğunu" anlatıyorlardı. Bu plan, OSS'nin erişiminin bulunduğu şişirilmiş resmi kurları sağlamak için değeri düşen Avrupa paralarını bozdurmaktı. Ancak LoScalzo engel oldu. "Kısa süre sonra, devasa bir ordu kamyonunun karıştığı bir çarpışmada aldığı yaralar yüzünden öldüğü bildirildi". Bu ölüm üzerine bir suç soruşturması başlatıldıysa da ceza alan olmadı.

George Nicholas tarafından yazılan ve yine Albay Paul Lyon'dan "OSS ile birlikte görev yapan tecrübeli bir askerî istihbarat subayı" ve Patton'ın öldürüldüğüne inananlardan birisi olarak alıntı yapılan bir makale bulunmaktadır. Lyon *Spotlight* için makaleler yazan Nicholas'a "Eski toprak kahramana karşı yapılan korkunç

komple kesinlikle tek bir olaydan ibaret değildi” diyordu. “Vatansever olan ve anti-komünist ideallerinden vazgeçmeyen başka subaylar da, özellikle şans eseri kritik bir durumun ortasına düştüklerinde çabuk, şiddet içeren ve açıklanamayan ölümlere maruz kaldılar. Binbaşı Francis Holohan örneğini ele alalım” deniliyordu. OSS subayı olan Holohan, komünist partizanların taleplerini kabul etmediği için, 1944 yılında kuzey İtalya’da kendi OSS timi tarafından öldürülmüştü. *The Last Hero*’da anlatıldığına göre, astı Teğmen Aldo Icardi ve Çavuş Car LoDolce daha sonra bu suçu itiraf etmişlerdi. Nicholas’a göre OSS subaylarının büyük çoğunluğu cesaretle ve şerefle hizmet ettiler ama aralarında bazıları “acımasız ve vahşi” idiler. İsmini vermediği bir başka emekli istihbaratçıdan şu sözleri naklediyordu: “Ancak aptal değillerdi. Bir cinayeti işleyince ondan nasıl kurtulacaklarını biliyorlardı...”²⁷

Stephen Skubik, Patton’ın ölümünü öğrendiğinde, generale bir zarar gelmesini önleme çabalarının püskürtülmüş olmasından o kadar büyük bir hayal kırıklığına uğramıştı ki ülkesine dönme talebinde bulunmaya karar verdi. Hizmet verdiği noktalar gereği böyle bir seçeneği vardı. Şimdiden Donovan ile üç kez çatışmıştı. Önceki çatışmalar nedeniyle bu kez uzak durmak için çok uğraştığını yazıyordu:

Sorgularken arkadaş oldukları Ukraynalı General Pavel Shandruk, Ukraynalılara sempati duyan bir Amerikalı ajan olarak ondan, komünistler hakkında biriktirdiği dosyaları Donovan’a vermesini istedi. Shandruk, Skubik’e istihbaratla dolu “yüzlerce” defter ve zarf gösterdi. Skubik itiraz etti. Donovan’la arasının iyi olmadığını ve Donovan’ın Ukraynalılardan hoşlanmadığını generale anlattı. Ancak Shandruk ısrar etti. Skubik isteksiz bir şekilde istihbaratı aldı ve onun OSS’deki tek dostu olan Binbaşı Stone’a verdi. Tam da beklediği gibi Donovan patladı.

“Yine öfkeli, tüm Ukraynalıların Nazi işbirlikçisi, anti-Semitik ve Rusya ile savaşa yol açmaya çalışan kişiler olduğuna inanan o... çocuğu karşıma çıkmıştı. Benim bir (Ukrayna) ajanı olduğuma inanıyordu. ‘Asker, bana getirdiğin bu pislik nedir?’ diyordu

Donovan. “General Shandruk neden senden bunu bana getirmeni istedi?” Getirdiklerimin pislik olmadığını söyledim. Güvenilir istihbarattı”. Donovan onu azarladi. “Hazırola dur asker’ diye bağırdı. ‘Efendim, ben er değilim, özel ajanım’ dedim. ‘Bu malzemeyi al İngilizlere götür. Onlar Ukraynalılara inanacak kadar aptaldır’”. Sonra ayağa kalktı “bana selam verdi ve çıkıp gitti”. Daha sonra onu er rütbesine indireceği ve “uygunsuz ve itaatsiz” sözlerinden dolayı askerî mahkemeye vereceği tehdidinde bulundu.²⁸

Ayrıca Skubik, Ukraynalı kaynaklarının ona “Patton, Davidov ve onun NKVD köpekleri tarafından öldürüldü” istihbaratını ilettiklerini yazıyordu. Casuslarından birisi Davidov’un Frankfurt’taki NKVD birimine sızmış ve Sovyet suikastçı şefi Pavel Sudoplatov’u Rus karargahında görmüştü. Aynı casus kamyon sürücüsü Robert L. Thompson’ı da orada gördüğünü iddia ediyordu. “Thompson’ın, 9 Aralık sabahı General Patton’ın tam olarak nerede olacağını bilen bir OSS/NKVD ajanı olduğundan emindim”. Patton’ın kampındaki casuslar tarafından uyarılmış, bir kamyon çalmış ve kaybolarak Skubik’i sorularıyla başbaşa bırakmıştı. Thompson kimdi? Neden adı geçmiyordu? Skubik’in Patton kazasını soruşturması neden engellenmişti?²⁹

“Çok fazla cevapsız soru vardı” diye yazıyordu, çok fazla “tuhaf rastlantı” vardı. Kaza Patton’ın ayrılacağı günden yalnızca bir gün önce gerçekleşiyordu; Patton Boston’a, evine götürülmeye hazırlandığı gün ölüyordu. Otopsi yapılmıyordu. “Bu tuhaf rastlantılar ve olaylar, her soruşturmacıyı kuşkulandırmaya yöneltecek türde olaylardır”. Bazı Ukraynalı ajanları -özellikle kısa süre görüştüğü Ivan Malij’i; “Olay yerindeki kişileri... kaza yerindeki seyircileri” sorgulayabilirdi. “Ambulans sürücüsü Yüzbaşı Synder kaza yerinden ayrılmaları için neden otuz dakikadan fazla beklediklerini açıklayabilirdi.³⁰ Robert Thomspen’in GMC kamyonuyla ayrılmasına kimin izin verdiğini bulmak için Muhabere Bölüğü’nü

* Malij tam bir muammadır. Önsözde Skubik Patton’ın öldürülmesine dahil olmasından dolayı NKVD tarafından öldürüldüğünden kuşkulandığından söz etmesine karşın, kitabın başka yerinde adı geçmemektedir ve ben onun hakkında hiçbir bilgi bulamadım.

kontrol edebilirdi”; “Muhabere Bölüğü ve Patton’ın karargahındaki bütün telsiz operatörlerini” sorgulayabilirdi.

Hastanede “Patton’ın boyun kırılmasının herhangi bir yönüyle sıradışı olup olmadığını” araştırabilir ve kritik hastane dönemi esnasında görev yapan bütün doktorlar, hemşireler ve Patton ile ilgilenen diğer görevlilerin geçmişleri ve yaptıklarını kontrol edebilirdi.

“Ana şüphelilerim muhabirler ve fotoğrafçılar olurdu... NKVD için casusluk yapan çok seçkin bir Amerikalı gazeteci tanıyordum. NKVD ve OSS’nin basını kendi ajanları için kılıf olarak kullandıklarını biliyordum. Özellikle hastanedeki herhangi bir Alman çalışana rüşvet veren muhabirlerle konuşmak isterdim... İnzibat, hastanedeki güvenlik subayları ve Patton’ın karargahındaki istihbarat subaylarının raporlarını okumak önemli olurdu. Bütün raporları güvence altına alabilirdim”.³¹

Kendi başına öğrendikleri dikkate alınırsa Davidov, Donovan ve NKVD ve OSS’deki diğer ilgililerle görüşmeler yapabiliirdi. Ancak elbette buna izin verilmeyecekti. Çünkü Patton’ın öldürüldüğüne inanıyordu. Çaresiz, kısıtlanmış ve gözlenen bir CIC ajanıydı. Tehdit altında tutularak daha fazla soruşturması engellenmişti.

Uyarılmıştı.

Sonra Almanya’dan mümkün olduğu kadar çabuk ayrılması gerektiğine onu ikna eden kaşla göz arasında bir dizi olay gerçekleşti.

Muhtemelen Davidov ile de görüştüktan sonra, Donovan’ın ona hâlâ öfkeli olduğu ve onu disiplin altına alıp er rütbesine indireceğine dair haber geldi. Rütbe tenzili umurunda değildi. “Askerî rütbe hiçbir zaman çok umrumda olmadı... Ben eve gidiyordum. Şerefle terhis edildim”. Komutanı Gillespie ona madalya verilmesini önerdi.³² “Gillespie celp kağıdını okurken gözlerinde yaşlar vardı. Çok iyi bir dosttu. ‘Steve, çektiğin bütün sıkıntılar için üzgünüm. Çok iyi bir CIC ajanı olarak gördüğümü bilmeni isterim... Davidov’u hallettiğin için memnunum’ dedi”.³³

Daha önce Patton'ın tehlikede olduğu yolunda kendisini uyaran Shandruk ve Profesör Smal-Stocki tarafından verilen bir veda partisi sonrası evine döndüğünde, bir "yüzbaşı" -kimliği belirtilmiyor- tarafından tutuklandı ve "Almanlarla dostça ilişkiler kurmak" gibi anlamsız bir suçlama yapıldı. Dostluk kurma yasaları o tarihte zaten gevşetilmişti ve Skubik'in askerî kayıtlarında böyle bir fiile dair hiçbir kayıt yoktu. Yine de iki gün boyunca Gillespie kıyameti koparıp onu serbest bıraktırıncaya kadar gözaltında kaldı. Gillespie tutuklayan yüzbaşının "karanlık" bir adam -muhtemelen bir tür OSS haini- olduğundan kuşkulandıysa da, bir askeri mahkemeyi onu serbest bırakmaları için tehdit etmek zorunda kaldı. "Yahu Steve neden sorundan uzak duramıyorsun" dedi canı sıkılan teğmen. " 'Gillie' dedim 'pislik herifler benim peşimde'.³⁴

Artık damgalanmış bir adamdı.

Eve giden gemiye yeterince hızlı binememişti.

19 Şubat 1946'da New York, Brooklyn'e ulaştığında herşeyi geride bırakmayı umuyordu. Kendisini yetiştiren üvey ailesini görmek üzere Ohio, Canton'a yaptığı seyahatin bir yararı olmadı. Skubik'in çocuklarının söylediklerine göre, zaten aile ona karşı hiçbir zaman çok fazla sevgi göstermemişti. Özellikle üvey annesi ona bir köle gibi davranmıştı. Savaş zamanı ayrılmış olmaları da bu ilişkinin düzelmesine yetmedi. Almanya'ya gitmeden önce tanıştığı, güvenilir bir Ulusal Güvenlik Ajansı (NSA) kriptocusu olan Ann McCarroll Washington'da çalışıyordu. Almanya'da olduğu süre içinde yazışmışlardı. Onun yanına gitti ve Ann ona yaşayacağı bir yer buldu. Kısa süre içinde evlendiler. Hemen gıda maddeleri satma işine girdi ve durumu düzeldi. "Yalnızca savaş sonrası sendromu ve amipli dizanteriden muzdaripti". Babasının 1960'lı yıllarda aniden uykudan fırlayıp dövüş pozisyonu aldığını" hatırlayan oğlu Mark'a göre "sinirleri bozuktur". 1946 yılında durumu daha da kötüydü. Ancak Duke Üniversitesi'ni birincilikle (şeref derecesi) bitiren, şifre kırıcılar tarafından dil becerileri nedeniyle daha mezun olmadan önce işe alınan Ann, onun sivil hayata adapte olmasına çok yardım etti. Oldukça uyumlu bir çift

idiler. “Bir defasında oturup annemle babamın kaç dil konuştuklarını saymaya çalıştım” diyordu Mark. “Az konuşabildikleri dillerle birlikte onsekiz dil konuşabildiklerini hesapladım”.

Zaman geçtikçe, durum düzeldi. “Rütbemi geri almaya çalışmaya karar verdim. Rütbe tenzilimin usulüne uygun yapılmadığını biliyordum”. Muhtemelen yüksek rütbedekilerin aldığı savaş sonrası ikramiyelerden yararlanmak istiyordu. Ancak süreç içinde, can sıkıcı biçimde Almanya’daki OSS biriminde çatışma halinde olduğu Albay MacIntosh’a yöneltildi. Yeniden sorun çıkacak gibi görünüyordu. Ancak MacIntosh “beni eski bir dost gibi karşıladı... ona ‘Mac’ dememi istedi”. Skubik’e ‘Steve’ şeklinde hitap etti. Skubik’e General Davidov’un “bir tür sorun yaşadığını” söyledi. Skubik’i FBI direktörü J. Edgar Hoover gibi Washington’daki önemli kişilerin daimi rezerve edilmiş masaları bulunan Mayflower Hotele öğle yemeğine davet etti. MacIntosh yanından geçen Hoover’ı selamladı. Eve dönüş yolunda Skubik’e irtibat subayı olarak Almanya’ya dönmek isteyip istemediğini sordu. OSS dağılmıştı ve şimdi isimleri SSU (Strategic Services Unit-Stratejik Hizmetler Birimi) idi. Şimdi şartların farklı olduğunu söyledi. Onu üstteğmen yapabilirlerdi. Maaşı ve ikramiyeleri daha yüksek olacaktı. Onun dil becerilerinden yararlanabilirlerdi. Skubik onu yüzbaşı yapmaları halinde teklifi düşünceğini söyledi. MacIntosh’un kabul etmesi onu çok şaşırtmıştı.³⁵

Teklif baştan çıkarıcıydı. Teklifi düşünürken, Almanya’da dostluk yaptığı OSS subayı Binbaşı Stone’a,³⁶ rastladı. “Washington’da bir görevdeydi. Bana ne yaptığımı sordu”. Skubik ona MacIntosh’un teklifini söylediğinde Stone’un yüzü asıldı. “Sakin kabul etme” diye uyardı. “Seni öldürmek için yeniden üniformalı olmanı istiyorlar... Sen siyasi açıdan bir dinamitsin. General Davidov ve NKVD’yi Patton’ı öldürmekle suçlayarak Rusları çok öfkeliendirdin”. İçindeki korku yeniden yükselmişti. “Peki ben ne

* OSS, Başkan Truman tarafından 1 Ekim 1945 tarihinde resmen kapatıldı. Bu kararın yürürlüğe girmesi uzun süre alırken, birçok ajanı yeni kurulan Savaş Bakanlığı SSU’su içinde görev aldı. Bu ajans 1946 yılında OSS’nin yerini aldı ve daha sonra 18 Eylül 1947’de kurulan CIA’ya katıldı.

yapacağım?... Burada da beni öldüremezler mi?” Stone öldürebileceklerini söyledi. “Ancak üniformalı olursan öldürmek daha temiz olacaktır” Stone birkaç yıl ortadan kaybolmasını önerdi. Skubik’in müstakbel eşi onun dosyasına -Patton’ın ölümüne ilişkin diğer dosyaların büyük çoğunluğu gibi ortadan kaybolan dosyasına- ulaşabiliyordu ve Ann “neden bu kadar sinirli olduğumu anlamıştı”. Yetkili makamlara başvurmayı düşündü ama Ann hiçbir şeyi kanıtlamayacağı konusunda onu uyardı.³⁷

Ortadan kayboldu veya onun deyimiyle “kaybolmuş gibi yaptı”. Gıda dağıtım ağıyla birlikte Boston’dan Miami’ye seyahat edip durdu, gözönünde görünmemeye çalıştı. “Sürekli alarm halindeydim ve hiçbir zaman telefon görüşmesi yaptığım yerin yakınında kalmadım”. Oğlu, Skubik’in hiçbir zaman aynı otel odasında iki kez kalmadığını söyledi. 1947 yılında o ve Ann evlendiler ve Virginia, Arlington banliyösünde ev kurdular. İki olay olana kadar aynı tedbirli hayatını sürdürdü. Birincisi, o uzaktayken karısı Ann ilk çocuğunu, kızını doğurdu ve bir yabancı tarafından hastaneye götürüldü. Ann bir daha buna izin vermeyeceğine yemin etti. Seyahati bırakması ve yakın bir yerde çalışmasını istedi. İkincisi, muhafazakâr Cumhuriyetçi senatör Ohio’lu Robert A. Taft, Skubik’in geçmişini öğrendikten sonra onu 1951 yılında Cumhuriyetçi Ulusal Komite’de işe aldı. “Başkan adayı olacaktı. Ben Ohio’lu ve Demokrat olduğumdan... ekibinden birisi beni tavsiye ettikten sonra aradı”.³⁸ Skubik’in oğluna göre, General Donovan’ın faşizmle mücadelede komünistler ve Ruslarla işbirliği yapması, Skubik’in parti değiştirmeye karar verme nedenlerinden birisiydi. Taft ile çalışması nihayet gölgelerden gün ışığına çıkmasını sağladı. “Sokaklarda dolaşacak kadar özgür hissediyordum” diye yazıyordu. Ukraynalıların mücadelesine desteği hâlâ güçlüydü ve Cumhuriyetçiler, özellikle de muhafazakâr olanlar, Doğu Avrupa’daki Sovyet tiranlığı ile mücadeleye ilgi duyuyorlardı. Bir Ukrayna-Amerikan dergisinin yazdığına göre “Skubik 1952 Cumhuriyetçi Parti Ulusal Kongresi’nde tartışılan Özgürleştirme Politikası metnini yazmıştı”.³⁹ Skubik’in yazdığına göre; Taft ona başkan olduğunda Patton’ın Alman esirlere işgal

döneminde kötü davranıldığı iddiasını ve ayrıca Patton cinayetini soruşturacağına söz vermişti. Ancak Eisenhower, Taft'ı kongrede yendi ve Skubik sonunda Eisenhower'ın kampanya takımından atıldı. Ancak atılmadan önce Eisenhower'ın müstakbel dışişleri bakanını, John Foster Dulles'ı Avrupa'yı özgürleştirme politikasını benimsemeye ikna ettiğini yazmaktadır.

Bu kez lisanslı sigorta komisyoncusu olarak Prudential Insurance Company'ye katıldı. Tanıyanlara göre, kararlılığı ve iyimser sebatı sayesinde hem şirkette hem de Cumhuriyetçi Parti'de yükselmeye başladı. Sonunda sigorta şirketinin Kolombiya Ofisi yöneticisi ve 1980'li yıllarda Cumhuriyetçi seçim kampanyalarının Doğu Avrupa işleri ve halkla ilişkiler danışmanı oldu. Kızı Harriet 2004 yılında bana 'Dulles kardeşlerle Doğu Avrupa 'tutsak milletlerini kurtarma' politikasını yazmada birlikte çalıştığını yazdı. "Demokrasiye adanmış ve komünizme ve yayılmasına karşı mücadele eden çeşitli uluslardan liderlerden oluşan Heritage Counsel'in kurulmasına yardım etti".⁴⁰ Zengin ve ünlü olmadıkları halde o ve babası gazete editörü ve Washington muhabiri olan eşi Ann ile birlikte, ülke çapında tanınan Başkan Nixon, Evangelist Billy Graham ve "Uçan Kaplan"ın yaratıcısı General Claire Chennault'un dul eşi Çin doğumlu Anna Chennault gibi siyasetçilerle tanıştılar. Harriet'in vaftiz babası müteveffa Koramiral William L. Rees idi. Rees II. Dünya Savaşı istihbarat subayı ve 1950'li yılların sonunda Atlantik Filosu komutanıydı. "Şimdi Harvard mezunu olarak üst düzey bir devlet görevinde çalışırken," anne ve babamın neden sürekli olarak üst düzey politikacılarla görüşüğünü merak ediyorum" diyor Harriet. Ukraynalı gruplarla düzenli olarak toplanan Skubik, savaş sonrası gizli işlere karışmış olabilirdi.

1960'ların başlarında aniden ve sarsıcı biçimde Patton'un yok edilmesi olayını yeniden hatırladı. Amerika'ya sığınan bir Sovyet suikastçı Bogdan Stashinsky, sorgulaması sırasında Skubik'in ilk kez Patton'ın hayatına yönelik tehditleri öğrendiği Ukraynalı milliyetçi Stephan Bandera'yı öldürdüğünü açıkladı. Bandera 1959 yılında Almanya, Münih'teki apartmanının girişinde ölü bulunmuştu. Otopside sonra, ölüm nedeni kalp krizi olarak

açıklanmıştı. Ölüm kamuoyunda pek ses getirmemişti. Ancak 1961 yılında kamuoyunda ses getiren duruşmasında Stashinsky, KGB' tarafından Bandera'ya suikast düzenlemesi emri verildiğini itiraf etmiş ve dış dünyanın görmezden gelemeyeceği şekilde Sovyet suikast amaçları ve metotlarını anlatmıştı. Stashinsky, Bandera'yı yüzüne hidrojen siyanür gazı püskürten özel tasarım bir silahla öldürmüştü. Güçlü bir kalp ve damar daraltıcı olan siyanür, kalp krizine yol açmıştı. Buhar dağılınca, zehir teşhis edilemez hale geliyordu. Aynı "püskürtücü" silahı iki yıl önce de bir başka Ukraynalı lider Lev Rebet'i öldürmek için kullanmıştı. Onun ölümü de doğal nedenlere bağlanmıştı. Kendisine bu silahın daha önce de birçok kez başarıyla kullanıldığı söylenmişti.

Patton'a karşı da kullanıldı mı?

Skubik bunu merak ediyordu. Yalnızca Sovyet karşıtı faaliyetlerinin Bandera'yı öldürme bakımından Sovyetlere yeterli neden oluşturduğunu biliyordu ve onu ayrıca Patton'a olup bitenlerle ilgili bilgisi nedeniyle de öldürdüklerine inanıyordu. "UPA General Stepan Bandera'ya suikast düzenlenmiş olması ve UPA/NKVD ajanı Ivan Mali'in NKVD tarafından öldürülmesi, beni bu kişileri Patton suikastı konusunda susturmak için öldürdüklerine inanmaya yöneltti" diye yazıyordu.⁴² Sovyetlerin kendisini de ölüm listesine koyup koymadıklarını merak ediyordu. Oğlu Mark, "Babam Bandera suikastını kişisel olarak aldı" diyordu. Bu konuda tam olarak ne yaptığı bilinmiyor. İşine ve Cumhuriyetçi Parti'ye yardım etmeye devam etti. Diğer işlerinin yanı sıra, *Republican Humor*⁴³ adlı bir parti kitabının ortak editörlüğünü yaptığı gibi, siyasal konferanslar da verdi. Ancak 1976 yılında eşi Ann beklenmedik bir kalp krizi geçirerek hayata gözlerini yumdu. Harriet o dönemi şöyle hatırlıyor: "babam derim bir depresyona girdi ve bundan kurtulmak için çok sıra dışı şeyler yaptı".⁴⁴ Yaptıklarından birisi de Doğu Avrupa'ya seyahat etmekte. Ukrayna geçmişi nedeniyle ikonlara hayatı boyunca ilgi duymuştu. "Sıradışı riskler almaya başladı" diye yazıyor Harriet. Komünistlerin egemenliğindeki ülkelere gidiyor ve ikonografik sanat eserleriyle

* KGB, NKVD'nin halefi idi.

dönüyordu. Bunların bir kısmı bir Florida kilise müzesinde sergilendi. Çekoslovakya'da Helena Copova adında bir yardımcısı/tercümanı vardı. Harriet ve Mark, babası komünist blok ülkelelerinde seyahatleyken, 1978 yılında Copova'yı ziyaret ettiler.

Mark'ın yazdığına göre; seyahat esrarengiz bir havada geçmişti. Çünkü ayrılımlarından önce babasının anlattığına göre İsrail istihbaratı onunla temas kurmuş ve "Prag'tayken acil bir durum olduğunda arayabileceği bir telefon numarası vermişlerdi". "O tarihte bu konuda biraz konuştuk. Rusya ve Çekoslovakya için vize başvuruları yapması birilerinin dikkatini çekmiş gibi görünüyordu... Benim tahminim babamın isminin İsrail'in davasına dost olan Amerikalılar listesinde olduğu yönündeydi. Ayrıca Almanya'daki Nazi savaş suçlularını yakalamak için Yahudi yeraltı örgütüyle çalıştığı da belgelenmişti".⁴⁵

Üçlü Doğu Avrupa'dayken işler tuhaflaştı. Bir Çek gece kulübünde Harriet'in pasaportu çalındı. Amerikan büyükelçiliği bunun bir talihsizlik olduğunu, çünkü komünist bir ülkede kayıp pasaportundan dolayı altı aya kadar tutulabileceğini söylemişti. Sonra belgeler, Harriet'e daha dikkatli olmasını söyleyen bir otel çalışanı tarafından geri getirildi. Daha sonra bu hırsızlık olayının yalnızca bir uyarı olduğunu söyleyen gizemli bir telefon aldı. "Ülkeden ayrıl ve bir daha asla dönme". Harriet bu tehdidin anlamını asla çözemedi.

Onlar Doğu Avrupa'dayken Washington'daki evlerine hırsız girdi ve Skubik'in Patton hakkındaki tehditlere dair raporları dâhil önemli tarihi belgeleri çalındı. Aslında Almanya'dan döndüğünden bu yana bu raporlara hiç bakmamıştı, bu yüzden çalınmış olduklarından emin değildi. 1994 yılında Patton cinayeti hakkındaki kitabı yayınlandığında, *New Hampshire Sunday News* muhabiri Pat Hammond'a şunları söyledi: "General Patton cinayetine ilişkin bütün belgeler dosyalarımın çalındı. Bunlar ya Avrupa'dan geçerken... veya Amerika'dayken alındı. Hangisi olduğundan emin değilim".

Ama bu belgeler 1976 veya daha önceki bir tarihte çalınmıştı.

Sonunda seyahatinden Çekoslovakya'ya, çocuklarının yanında bulunduğu Bayan Copova'nın evine döndüğünde Skubik soyularak arandı, gözaltına alındı ve neredeyse tutuklanıyordu. Yalnızca ikon topladığında ısrar etti ve sonunda çıkabildi. Ancak bir yıl veya daha uzun bir süre sonra, Bayan Copova bir ek sokağında düşerek kafatasını kırdığı esrarengiz bir kazada öldü. Mark, "Bunun bize söylendiği gibi bir kaza olduğundan hiçbir zaman emin olamadım" diye yazıyor. "Kocası tarafından bize anlatıldığı şekilde bir kazada ölmeyecek kadar sağlıklı görünüyordu".

Bu olayın Patton'ın ölümüyle bir ilgisi var mıydı?

Bu konuda sadece spekülasyon yapılabilir.

ONDÖRDÜNCÜ BÖLÜM

O BİR DİPLOMAT DEĞİL, BİR ASKER

Bir kimse Patton'ı neden öldürmek ister?

Bu soruya cevap ararken, başlanması gereken en iyi yer ve zaman, Kuzey Afrika ve 1942 yılıdır. Yani gizemli kazası ve ölümünden üç yıl öncesi. Bu tarih, Patton için zirveden düşüşün başladığı tarihtir.

Ordu komutanı General George C. Marshall'ın ifadesiyle, savaş öncesinde ülkenin en üst düzey subaylarından birisi olan Patton, 1942 yılı sonlarında Amerikan birliklerini Fransız sömürgesi Fas kıyılarında başarıyla yönetti. Müttefiklerin Avrupa'yı Nazilerden geri almayı amaçlayan ilk büyük saldırısı olan İngiliz-Amerikan ortak Meşâle Harekâtında ana ABD birliklerinin komutanıydı. Kuzey Afrika kıyılarını güçlü Alman müttefiklerinden ziyade Vinchy Fransası savunuyordu. Bu yüzden çıkarma yapılması ve sonrasında zafer kazanılması oldukça kolay olmuştu. Aylar sonra, Sicilya'nın yaklaşan işgalini planlamaya yardım etme görevinden alınacak olan Patton, endişeli Eisenhower tarafından Tunus

Kasserin Geçidi'nde General Erwin Rommel'in tecrübeli Afrika birlikleri tarafından bozguna uğratılan morali bozulmuş ABD birliklerini yeniden toparlamak üzere, Kuzey Afrika savaş alanlarına genel saha komutanı olarak gönderilmişti. Almanlar başarılı bir karşı saldırı gerçekleştirmiş ve oldukça tecrübesiz olan Amerikalılara ağır kayıplar verdirmişti. Patton, dağılan ABD birliklerini rekor derecede kısa bir sürede yeniden topladı ve savaş gücünü artırarak, Eisenhower'ı daha fazla kayba uğramaktan kurtardı. Eğer yenilgi sürseydi, Eisenhower işinden olabilirdi. İngilizlerle birleşen Patton, Almanları Kuzey Afrika'dan sürüp çıkarmaya koyuldu ve kısa süreliğine işgal edilen bölgelerin bazılarına askerî yönetici olarak atandı.

Ancak o bir diplomat değil, askerdi. Sicilya'nın işgalinin hazırlık bölgesi olan Fransız Kuzey Afrika'sı ise tehlikeli bir siyasî mayın tarlasıydı. Vichy hükümeti, Fransa'nın 1940 yenilgisi sonrasında Almanlar tarafından işgal edilmemiş bölgelerinde (genellikle güneyde) yeniden otoritesini kurmuştu. Bu hükümet kısmî bağımsızlık karşılığında Nazilerle işbirliği yapıyordu. Birçok Fransız vatandaşı buna karşı çıkıyordu. Vichy yönetimi ile savaşan İngiltere, her türlü diplomatik ilişkisini kesmişti. ABD ise diplomatik ilişkilerini sürdürüyordu. Bu yüzden her iki taraf da gergindi. Patton'ın her açıdan Vichy Fransız yetkililerin mutlak kontrolü altında olan Kuzey Afrikalı yerlilerle işbirliği yapması gerekiyordu. İşgal edilmiş şehirlerin -Kazablanka, Oran ve Cezayir- yönetilmesi gerekiyordu. Temel ilgi odağı Almanlar iken, Sicilya'nın işgalinin planlanması esnasında Vichy'lerin bastırılması veya Arap isyanları konusunda kaygılanmak istemiyordu. Bu yüzden işbirlikçilerle, özellikle Afrika'daki Fransız güçlerinin sağcı komutanı General Auguste Nogues ile dostluk kurmaya karar verdi. Patton onu sersem ama iyi bir asker olarak görüyordu.¹ Ayrıca zafer kazanmış olmanın verdiği kendine güven duygusuyla ve durumu uzaktaki patronlarından daha iyi kavradığına inanarak, Patton Savaş Bakanlığı'nın Vichy temsilcilerinin resmen teslim olmasını sağlaması emrini göz ardı etti. Bunun yerine kamuoyu önündeki bir teslim töreninde, Washington tarafından gönderilen teslim belgelerini kasıtlı olarak yırtıp attı. Bu davranışının

amacı gururlu mağlupların saygısını ve dolayısıyla desteğini kazanmaktı. Tek ihtiyacı olan bir asker olarak Nogues'in işbirliği yapacağına dair yemin etmesiydi.

Nogues ve diğer Vichy yönetimi temsilcileri etkilendiler. O andan itibaren işbirliğine girdiler. Hatta Nogues, Patton'ın verdiği işleri yapmaya başladı. Eisenhower'ın bölgedeki kişisel temsilcisi (ve gözetimcisi) Robert Murphy'ye göre, Fransızca konuşan Patton böyle davranmakta haklıydı. Çünkü Savaş Bakanlığı belgeleri "Fas'ta yaygın olan özel şartları göz ardı ediyordu" ve "hemen hemen (Fransız) mandasını kaldırıyor (yerli Faslılara bağımsızlık veriyor), böylece bütün vatansever Fransızları öfkeliendirerek, kaotik bir yönetim ortamı yaratıyordu". Murphy'nin görüşüne göre; "Davranışı kesinlikle sıradışı ve muhtemelen yasadışı" olan Patton yine de Müttefiklerin davasına hizmet etmişti.² Sonuç olarak, daha önemli bir görev olan Sicilya'nın işgal planlamaları ve hazırlıkları zarar görmeden devam etti.

Ancak Amerika'da solcular, özellikle New Deal yanlıları yaygarayı kopardılar. Vichy işbirliğine, Nazilerle işbirliğine oldukları kadar karşı çıkıyorlardı. Onlara göre Patton hava atıyordu. Yüksek Yargıç Felix Frankfurter, Başkanlık başdanışmanı Harry Hopkins ve ünlü radyocu ve gazeteci Drew Pearson gibi nüfuzlu liberaller, yönetimi ve özellikle de Patton'ı faşistlerle dostluk kurduğu için eleştiriyorlardı.³ Bu eleştiriler daha önce Kuzey Afrika'daki Vichy hükümetinin başında bulunan en üst rütbeli komutan Amiral Jean Darlan ile benzer bir anlaşma yaptığı için zaten eleştiri yağmuru altında olan Eisenhower'ı kötü etkilemeye başladı. Eisenhower, Meşâle Harekâtı'na yardım etmesi karşılığında Darlan'ı Kuzey Afrika'nın siyasi lideri olarak tanımayı kabul etmişti. Eleştirmenler Amerika'nın Nazi işbirlikçileri ve Yahudi karşıtlarıyla aynı yatağa girdiğini haykırıyordu. Murphy'nin yazdığına göre, Patton'ın Nogues'i desteklemesinden sonra eleştiriler öylesine ağırlaştı ki, General Eisenhower'ın kardeşi ve Washington'daki Savaş Enformasyon Ofisi Müdür Yardımcısı Milton Kuzey Afrika'ya gelerek şu ricada bulundu: "Mutlaka kelleler uçmalı". En azından Nogues'in görevden alınmasını istedi. Kardeşi çuvalla-

mişti. Önde gelen gazete ve radyo yorumcuları “(Eisenhower’ı) ‘faşist’ olarak adlandıracak kadar ileri gidiyordu”⁴

Başkan Roosevelt bütün bunların ortasında kalmanın huzursuzluğu içindeydi ve eleştirileri savuşturmayı umuyordu. Washington’dan savaşı yönetenler arasındaki egemen felsefe, Müttefiklerin çabalarına katkıda bulunmak için gerekli herşeyi yapmaktı. Olağanüstü önlemler gerekiyordu. Bu yüzden yapabildiği kadar Vichy yönetimiyle flörtleşmeye göz yummaya çalışıyordu. Roosevelt yalnızca basından değil, Hazine Bakanı Henry Morgenthau gibi yakınlarından da yalnızken şikâyetler almaya başladı. Bakan Yahudi karşıtı işbirlikçilerle her türlü anlaşmaya öfkeleniyordu.⁵ Roosevelt Fransızları umursamıyordu ve aslında sömürgecilik karşıtıydı. Bu yüzden ciddi bir sömürge imparatorluğu olan -ve bu durumunu korumak isteyen- yakın müttefiki İngiltere ile bile anlaşmazlığa düşüyordu. Başkan için daha da önemli olan Kuzey Afrika’daki yerli Faslılar ve Vichy yönetiminin baskısı altında olanların refahıydı. Bunlara Kuzey Afrikalı Yahudiler de dâhildi. Bu ruh hali içinde Roosevelt tahttaki Fas sultanına bir mektup kaleme alarak selamlarını ilettili ve ABD’nin bölgedeki savaş amaçlarına yardım etmesini istedi. Ancak cevap alamayınca şaşkına döndü.

Daha sonra bu suskunluğun nedeninin daha çok Patton’ın arsızlığı olduğu ortaya çıktı.

Robert Murphy’ye göre Patton’ın himaye ettiği Nogues bir şekilde Roosevelt’in mektubunu ele geçirmiş ve “mektubun Sultan’ı Fransa ile ilişkilerinde daha bağımsız hissetmeye teşvik edeceğinden “korkarak saklamıştı. Patton’ın dikkatine sunulduğunda mektubu bizzat okudu ve şaşırtıcı biçimde o da Nogues’in fikrine katıldı. Murphy’nin Patton’ın sözü olarak naklettiğine göre, “İçinde Fransızlardan yeterince söz edilmiyor”du. Sonra Patton mektubu yeniden yazmaya koyuldu ve ABD’li yetkililerin “hiç kimsenin Başkanın onayı olmaksızın başkanın mesajında değişiklik yapamayacağı” yönündeki şiddetli protestolarını görmezden geldi. Bundan tedirgin olan Eisenhower’ın ofisi resmen müdahale edene kadar orjinal mektup sultana sunulmadı.⁶

Roosevelt bütün bunları öğrendiğinde, mutlaka çok öfkelenmiş olmalıdır. Patron Roosevelt olmalıydı; Patton değil. Vichy yönetimi karşıtı protestoların ağırlığını hisseden Eisenhower da kesinlikle memnun değildi. O ve Patton'ın olağandışı bir ilişkisi vardı. Patton yaşça daha büyüktü ve Amerika savaşa girene kadar Eisenhower'ın üstüydü. Ancak Washington'da savaş öncesi dönemde gizlice hizmet ettiği Marshall'ın gözdesi olduğu için, aniden Patton ve rütbe bakımından yüksekte olan diğerlerinden hızlı yükseldi ve daha sonra resmen verilen unvana göre Avrupa'daki Yüksek Müttefik Komutanı oldu. İkili arasındaki ilişki bir acemi askerin gazi sayılmasında çıkan soruna kadar uzanıyordu. Patton Meksika sınır savaşlarına katılmış ve I. Dünya Savaşı'nda madalya almıştı. Eisenhower hiçbir savaşa katılmamıştı. Patton mesleki olarak kendisini Eisenhower'dan yukarıda hissetmesine rağmen saygısı ve emirlere riayette hiç kusur etmedi.' Eisenhower da Patton'ın savaş yeteneğini takdir ediyordu ama şimdi sorumluluk ondaydı ve komutanlığın gücünü de sahiplenmişti. Patton'ın patronuydu. Durum hassastı ve Patton, Nogues'e hava atarak, Eisenhower'ın gizlemeyi umduğu bir hususa -o ve Patton'ın düşmanla ilişkilerine- dikkatleri çekiyordu. Eisenhower kişisel olarak bir kınamada bulunmasa da, onun sahadaki gözleri ve kulakları olan Murphy şunları yazıyordu: "Patton'ın General Eisenhower -ve dolayısıyla Marshall ve Roosevelt- için halkla ilişkiler problemi oluşturduğu ilk olay bu olsa da, son olay değildi".

Bu arada Vichy yönetimi hiyerarşisinde daha güçlü ve dolayısıyla susturulması Nogues'ten daha zor olan Darlan, savaş esnasında ve sonrasındaki müstakbel Müttefik siyasal suikastlarının öncüsü gibi görünen bir gizli eylemle, esrarengiz bir şekilde (ve münasip bir tarzda) öldürüldü. Bu karanlık cinayetin sonuçları, aradan geçen bunca yıla rağmen halen tartışılmaya devam etmektedir. Fransız tetikçi F. Bonnier bu suçtan dolayı tutuklandı ve çabucak vurularak öldürüldü. Ancak onun tek başına hareket edip etmediği hiçbir zaman bilinemedi. Ona bu emri verenin kim olduğu ve

* Bu ikili hep dost kaldılar ve hatta daha öncesinde bir savaş görevi isteyen Eisenhower elinde şapkasıyla Patton'a gelerek bir tank görevi istemişti.

silahı ve bilgiyi kimin sağladığı cevapsız kalan sorular oldu. Başlıca şüpheliler arasında OSS ve onun İngiliz muadili ve Batının en eski gizli örgütlerinden birisi olan Özel Operasyonlar Yönetimi (SOE) yer alıyordu. Özellikle İngiltere Başbakanı Winston Churchill Vichy yönetimini ve onun işbirlikçi yetkililerini lanetliyordu. Donovan biyografisi yazarı Anthony Cave Brown, Donovan'ın önceden bu suikasttan haberdar olduğunu ve Cezayir garnizonunu "cinayetin düşünüldüğü" konusunda uyardığını yazmaktadır.⁷

Bunun anlamı onun da cinayete karıştığı mıydı? Eski diplomat ve Yale öğretim üyesi Robin Winks öyle olduğuna inanmaktadır. Ünlü Harvard antropoloğu, OSS ajanı Carlton Coon'un eğittiği bir Vichy karşıtı komando birimi üyesi olan Bonnier aracılığıyla ilişkili olduğuna dikkat çekmektedir. Ayrıca Bonnier'in Darlan cinayetinde kullandığı özel tip Colt tabanca Coon'a aitti.⁸ Cave Brown, Winks ve diğerlerine göre, Coon "devletin bir aracı olarak siyasal suikastları savunuyordu". Donovan'a verdiği sonraki bir raporda Bazata'nın varlığını iddia ettiği gibi bir "seçkin (OSS) suikastçı birliği" kurulmasını önermişti. ⁹ Coon'ın yazdığına göre dünya artık "deneme yanılma" yöntemiyle yoluna devam edemeyecek kadar "küçülmüş"tü. Karar verme yetkisine sahip bir gizli grup, problemleri ortaya çıkar çıkmaz çözebilmeliydi. "Eğer 1933 yılında böyle bir yapı bulunsaydı" diye yazıyordu; "yapının üyeleri Hitler ve yakın çevresinin potansiyel tehlikesini görecek ve (onları) öldürecekti... Bu tarzda bir yapının mutlaka gizli olması gerekiyordu. Ya kendi başına yetkili olmalı veya en yüksek makamlar tarafından en geniş takdir yetkisi onlara verilmeliydi".¹⁰ Popüler tarihçi Stephen E. Embrose soruyor:

"Darlan cinayeti Amerikan gizli servisinin (OSS-CIA) ilk suikastı mıydı? Ike'in kendisi de planın içinde miydi? 1942 yılında kendi hükümetlerinin böylesine alçakça bir işe dâhil olabileceğine çok az sayıda Amerikalı inanabilirdi. Oysa bir kuşak sonra, milyonlarca Amerikalı ortada bir kalleşlik varsa ve CIA'nın selefi bölgedeyse ve eğer suikast Amerikalılara fayda sağlayacaksa, o zaman OSS'nin mutlaka olaya karışması gerektiğini düşünüyordu".¹¹

Gerçek ne olursa olsun, Darlan'dan kurtulma, Müttefikler, Roosevelt ve özellikle Eisenhower için büyük bir siyasal problemi ortadan kaldırmıştı. Nogues sonunda görevden uzaklaştırıldı ve Darlan suikastıyla birleşince, ülke içindeki protestolar sustu.

Nogues olayında olduğu gibi üstlerini rahatsız eden, Patton'ın yalnızca idarî eylem ve işlemleri değildi.

Patton -en azından kamuoyu önünde- aşırı kendine güveniyle, daima içindekileri gizlemeden söylüyordu. Kuzey Afrika'da da farklı davranmıyordu. Yaklaşan Sicilya Harekâtı'ndaki Amerikan unsurunu oluşturan Yedinci Ordu'nun komutanı olan Patton, sürekli olarak planlama ve taktikler konusunda Eisenhower'la ihtilafa düşüyor ve onun İngilizlere itaat ediyor görünmesine açıkça muhalefet ediyordu. David Irving'in *The War Between the Generals* adlı eserinde, Tunus'ta sahadaki komutan yardımcısı Everett S. Hughes ile öğle yemeği yerken, Patton'ın "Eisenhower'ı savaş bölgesindeki İngilizler kadar deli olarak tanımladığını" yazıyordu.¹² Hughes kendi karargâhına döndü ve gizlice "Patton'ın İngilizlerden ne kadar çok nefret ettiğini" yazdı.¹³ Aslında nedeni ne olursa olsun -ister Müttefik koalisyonunu bir arada tutmak olsun, isterse İngilizlerin daha tecrübeli olduğuna inansın veya isterse gözü korkmuş olsun- Eisenhower ve maiyeti İngilizleri tercih ediyor, planlamada onların baskın olmasına izin veriyordu. Kendisi de İngiliz olan Irving, Sicilya Harekâtı'nın "müttefiklerin nasıl hareket *etmemesi* gerektiğine dair ders kitaplarına girecek bir örnek olduğunu" yazmaktadır. "Amerikalılara harekâta öncü rolü verilemeyecek acemi çaylaklar muamelesi yapıyordu. İngilizler gülünç bir şekilde, Amerikan Yedinci Ordusu'na -Patton'ın ifadesiyle- Montgomery'nin Sekizinci Ordusu adada muzaffer kibiriyle dolaşırken arkasını kollama görevi verildi".¹⁴ Patton öfkeden kıpkırmızı olmuştu. Patton'ın günlüğüne göre, Amerikalı komutanların kırgınlığının farkında olan Eisenhower, generallerini Cezayir'de topladı ve sonra özellikle Patton'a hitap ederek, "George, sen benim en eski dostumsun, ama eğer sen veya başka birisi İngilizleri eleştirirse, Tanrı şahit, onu esas rütbesine indirecek ve ülkemize geri göndereceğim". Patton biyografisi

yazarı Martin Blumenson'a göre, daha sonra Eisenhower ikinci kez düşündü ve Patton'a nazik bir mektup yazdı. Mektubunda onun üstün ve çok gerekli bir savaşçı general olmasına karşın, "saf ve kolay bir dile" sahip olduğunu ve "araştırma ve düşünmeye dayalı" olarak hareket etme yerine, içgüdüyle hareket ediyor gibi görüldüğünü vurguluyordu.¹⁵ Bu suçlama Patton'ın hayat boyu savaş ve tarih araştırmaları yapmış olması ve bu konularda neredeyse ansiklopedi gibi bilgiye sahip olmasıyla çelişiyordu. Patton buna günlüğünde cevap verdi: "O (Eisenhower) iyi niyetli ve ben kesinlikle kendimi üstlerime çok iyi gösteremedim".¹⁶

Sonunda üstlerinin ve hatta ülkenin liderlerinin yüzlerine karşı meydan okudu.

1943 yılı Ocak ayı ortalarında, Avrupa'daki savaşta üstünlüğün ele geçirilmesinden sonra ilk kez yapılan Müttefik liderler zirve toplantısı, Patton'ın bölgesi olan Kazablanka'daydı. Patton rehber ve ev sahipliği rolünü üstlenmiş, savaşın gelecekteki yönünü planlamak için toplanan "Üç Büyük" liderden ikisi olan Roosevelt ve Churchill ile turlar ve davetler düzenliyordu. Üç Büyüklerin üçüncüsü olan Stalin davet edilmesine rağmen gelmemişti. Gerekçesi önceki aylardaki uzun mücadelelerden sonra Sovyetlerin zaferi kazanma noktasına geldiği Stalingrad'daki savaştı. Bir haftayı aşan zirvenin en önemli açıklamalarından birisi, basın konferansının sonunda Müttefiklerin yalnızca Almanya'nın "kayıtsız şartsız teslimiyetini" kabul edeceklerinin ilan edilmesiydi. Roosevelt için bu teslim tarzı önemli ve tartışmalı bir kavramdı. I. Dünya Savaşı'nda donanma bakan yardımcısı olarak müzmin Alman militarizmi ile ve şimdi de II. Dünya Savaşı'nda şiddetli Nazi saldırganlığı ile karşılaşmış birisi olarak, Almanların kadim bir savaşçı millet olduğu ve ancak toptan yok edilmesinin Almanların dünya barışı için oluşturduğu tehdidi ortadan kaldıracılabileceği olan inancı güçlenmişti. Onun bu görüşünü, ekibinde yer alan ve Nazi rejimi döneminde Yahudilere yapılan zulümleri savaş döneminin esas ilgi odağı haline getiren Bakan Morgenthau gibiler destekliyor ve teşvik ediyordu. Michael Beschloss'un yakın tarihte yayınlanan kitabı *The Conquerors*'ta ayrıntılarını

anlattığı üzere Roosevelt sonunda, Stalin'in dolduruluşuna gelerek Alman erkeklerin kısırlaştırılması ve liderlerinden elli bin kişinin idam edilmesi çağrısı yapacaktı. Morgenthau gibi, Roosevelt de Almanlardan nefret ediyor ve onların cezalandırıldığını görmek istiyordu.

Ancak kayıtsız şartsız teslim konusunda herkes görüş birliği içinde değildi. Örneğin, Churchill ve Marshall haklı olarak bu deklarasyonun Hitler karşıtı Almanlarla gizli müzakereler yoluyla erken barışa ulaşma umutlarını yok edeceğinden ve birçok Müttefik askerinin daha ölümüne yol açacağından çünkü Almanları "canları pahasına" savaşılmaya zorlayacağından endişe ediyorlardı. Ancak görüş ayrılıklarını gizli tutuyorlardı ve o tarihte Roosevelt ile bile paylaşmadılar. Thomas Fleming'in *The New Dealer's War*'da yazdığı üzere, "Roosevelt'in (kamuoyu) açıklamasıyla şaşkına dönen" Churchill "siyasetçi olarak en başarılı saatinde... (basın toplantısında) politikayı kalbî olarak destekledi.¹⁷ Patton öyle düşünmüyordu. Sözü dinleyenlere, "Şu aptal kayıtsız şartsız teslim ilanına bakın. Eğer Hunların' atlarının eyerinin altına pıtırak konulması neyse bu da o. Şimdi canavar gibi savaşacaklar çünkü mecburlar. Almanlar'ın en küçük bir kazanma şansları olmadığı halde, şimdi (zaferin kazanılması) çok daha uzun sürecek, çok daha fazla cana mal olacak. Ruslar da daha fazla toprağı ele geçirecekler. Bazen böylesi lanet aptallıklar beni ağlatıyor".¹⁸

Sovyetlere karşı olan bu tavrı, üstleri için en büyük kaygı kaynağı idi.

Roosevelt'in, Sovyetler Birliği hükümetinin özünde iyi olduğu, dost ve ortak olarak görülmesi gerektiği ve savaştan sonra dünyaya barışı getirmek için gerekli olduğuna inancı tamdı. Bu inancın ne kadarının solcu eğilimlerinden ne kadarının kendisine ulaşan -veya ulaşmayan- istihbarattan kaynaklandığı belli değildi. Stalin'in de özünde iyi bir insan olduğu, yalnızca

* İngilizcede Almanları aşağılamak için kullanılan bir tabir. Avrupalıların güneydoğu Avrupa'yı işgal ederken gösterdikleri acımasızlık ve cesarete gönderme yaparak Hunlardan hareketle bu tabiri kullandıkları düşünülebilir (Ç.N.)

görüşlerinin keskin olduğu ve kendi kişisel cazibesiyle onu “idare edebileceği”ni söylüyordu.¹⁹

Sovyetler için Roosevelt daima Amerika’nın yumuşak karnıydı.

Roosevelt ve New Deal 1932 yılı seçimlerinden sonra iktidara gelince, yönetimin temel dış politika değişikliklerinden biri, yeni kurulan komünist devleti diplomatik olarak tanımasıydı. O zamana kadar SSCB’nin dünya devrimi yapmaya yemin etmiş olması ve kapitalizmi şiddetle lanetlemesi yüzünden, yalnızca birkaç Batılı ülke SSCB’yi tanımıştı. Ancak Buhran Dönemi’nin ekonomik hastalıkları, New Deal yanlılarının iktidara geldiği 1933 yılına kadar komünizmi daha hoş hale, hatta bazı çevrelerde, özellikle de üniversite çevreleri gibi entelektüel çevrelerde moda haline getirmişti. 1932 yılında bir milyondan fazla Amerikalı komünist veya sosyalist adaylara oy vermişti.²⁰ Hem de bu sonuç, ülke nüfusunun günümüzdeki nüfusun yarısından az olduğu bir tarihte alınıyordu. Sol spektrumda bir yerlerde yer alan Roosevelt, Sovyetler Birliği’ni en azından ABD’ye açılacak yeni herşeye aç bir pazar olarak görüyordu. Ancak ilişkilerin gelişmesi, birçok nedenden dolayı gerçekleşmedi. Bunların arasındaki en temel neden, Sovyetlerin yeni statülerini ABD’ye casuslar sızdırmak ve özellikle işçi sınıfı arasında huzursuzluk çıkarmak için kullanmasıydı. Bu da Sağ kesim başta olmak üzere kamuoyunda eleştirilere yol açtı. Ancak Roosevelt, beki de Rusya’daki gerçek durumu gizleyen güç gösterilerinden etkilendiği için,²¹ dogmatik biçimde komünist diktatörlüğe olumlu bir gözle bakmaya devam etti. Örneğin; 1939 yılında iç güvenlik danışmanı, Dışişleri Bakan Yardımcısı Adolf Berle, ona Morgenthau’nun

* ABD Nüfus Sayımı Bürosuna göre günümüzün 300 milyon nüfusuna karşın, 1933 yılında Amerika’nın nüfusu 125 milyonun biraz üzerindeydi.

** ABD’nin Moskova büyükelçisi Joseph E. Davies, Stalin’e hayranlığını ifade etmede ve 1930’lu yıllarda SSCB’de meydana gelen yıkıcı kıtlık ve korkunç katliamları bildirmeyi reddetmede utanmazca davranıyordu. Benzer şekilde *New York Times*’ın Pulitzer ödüllü Moskova muhabiri Walter Duranty da bir diğer Stalin aşığı idi ve o kadar etkilenmişti ki, Sovyetler Birliği’nin başarısız ve yıkıcı ekonomik politikalarını, Stalin’in acımasız saldırılarını ve Gulag sürgünlerini Rusya hakkındaki haberlerinde gizlemiş ve vermemişti.

yardımcısı Herry Dexter White ve Roosevelt'in kendi kişisel danışmanı Lauchlin Currie'nin Sovyet casusu olduğunu bildiren sağlam kaynaklı bir rapor sunduğunda, raporla hiç ilgilenmedi ve hatta çok kızarak bu probleminden söz edilmesini yasakladı. Andrew ve Mitrokhin'in *The Sword and the Shield* adlı eserlerinde "Kendi yönetiminde casusların bulunduğu fikrini saçma olarak niteleyerek kökten gözardı etmiş gibi görünüyordu" diyorlardı. "(Sovyet yanlısı olmayan) Berle'nin de kendi raporlarını sümen altı etmiş olması aynı derecede ilginçtir. FBI 1943 yılında talep edene kadar raporun bir kopyasını oraya bile göndermemişti"²². Hitler, Sovyet müttefikine yönelip, 1941 yılında SSCB'yi işgal ettiğinde, Roosevelt hemen kendisi gibi düşünen yakın adamı Harry Hopkins'i kuşatma altındaki ülkeye mümkün olduğu kadar çabuk ve güçlü bir şekilde yardım etmek üzere bir anlaşma yapması için Moskova'ya gönderdi.

ABD ve SSCB'nin müttefik olmasından sonra, Roosevelt'in Rusya'ya yaptığı iyiliklerin pek sınırı kalmamıştı. Almanlara karşı mücadelenin yükünü birlikte taşıdıklarını vurguluyordu. Müttefikler minnettar olmalıydı. Rusya "Almanya'nın yenilmesinin anahtarı" idi.²³ ABD, Sovyetler Birliği'ne yardım etmek ve işbirliğini sağlamak için her şeyi yapmalıydı. Donovan'a şöyle demişti: "Bill, Ruslara tıpkı İngilizlere güvendiğin gibi güvenmelisin. Onlar da her gün Alman öldürüyorlar, biliyorsun". Donanma Bakanı Frank Knox, komünistleri telsiz operatörü olarak işe almamak için direnince, Roosevelt Çarı deviren komünizmin "Rusya'da pratik olarak artık var olmadığını, günümüzdeki sistemlerinin daha çok eski sosyalizm biçiminde olduğunu..." söyleyerek onu azarladı.²⁴

Kuzey Afrika'daki Meşâle Harekâtı Roosevelt'in Stalin'e verdiği, Müttefiklerin Almanların Rusya harekâtına ayırdıkları güçlerini bölmek için mümkün olduğu kadar kısa süre içinde savaşta ikinci

* Raporun kaynağı *Time* dergisi editörü ve eski ABD Komünist Partisi üyesi Whittaker Chambers idi. Daha sonra casusluk suçlamasıyla yargılanan Alger Hiss, Harry Dexter White ve diğer Sovyet ajanları kuryeliklerini Chamber'in yaptığını söyleyince ülke çapında bilinir hale geldi.

bir cephe açma vaadinin yerine getirilmesiydi. O ve Savaş Bakanlığı, Rusların mümkün olduğu kadar sakinleştirilmesi gerektiğini çünkü Müttefiklerin Rusların Japonya'ya karşı savaşa katılmasına ihtiyacı olduğunu savunuyorlardı. Şimdiye kadar Stalin, aynı anda iki cephede -Batı ve Pasifiklerde- savaşmak istemediği için bu savaşa katılmayı reddediyordu.

Roosevelt tıpkı Stalin'le flört eden tutkulu bir okul çocuğu gibiydi. Andrew ve Mitrokhin, *Sword and Shield*'de, Roosevelt'in, bu katı diktatörün sempatisini kazanmak için 1943 yılındaki Tahran zirvesinde dostu Churchill'i küçük düşürmekte hiç tereddüt etmediğini Roosevelt'ten naklen yazıyorlar: "Winston kızardı ve homurdandı, o kızardıkça Stalin gülümsüyordu. Sonunda Stalin derin, içten kahkahalara boğuldu... Işığı gördüm. Stalin benimle birlikte gülene kadar devam ettim... Ona "Joe Amca" diye hitap ettim. Önceki gün benimle ilgili olumsuz düşünüyordu.... Ama yine de yanıma gelip elimi sıktı. O tarihten itibaren ilişkilerimiz kişisel hale geldi... İki erkek olarak, kardeş gibi konuşmaya başladık".²⁵

Elbette Patton bunu onaylamıyordu. Sovyetler hakkındaki duygularını Kuzey Afrika'da duyurmuş muydu? Bu konuya ilişkin hiçbir resmi belgeye ulaşamadım. Ancak bunun anlamı, böyle bir şeyin olmadığı değildir. Sovyet karşıtı görüşlerini sadece mayeti değil, aynı zamanda her gün görüştüğü Kuzey Afrika'daki Müttefik komutanlığındaki yüksek rütbeli subaylar ve hatta Roosevelt, (Patton'ın başkana bağlılığı nedeniyle "pilot balığı" ve Roosevelt'in 'erkek arkadaşı' olarak adlandırdığı) Hopkins ve General Marshall da biliyordu. Çünkü bunların her biri Kazablanka görüşmeleri esnasında Patton ile başbaşa bol bol zaman geçirmişlerdi. Günlüğüne göre en az iki kez Roosevelt'le yalnız konuşmuş, bu görüşmelerin ilkinde "yaklaşık otuz dakika" (19 Aralık 1943 tarihli günlük kaydı) ve ikincisinde deniz kenarında öğle yemeğinden başkanı arabayı kullanarak kaldığı otele geri ge-

* Pilot balık köpekbalığına iyice yapışır ve yırtıcılardan korunma karşılığında o da köpek balığının derisi üzerindeki parazitleri yiyerek sembiyotik bir ilişkiyi sürdürür.

tirirken “iki saat” boyunca (daha önceki tarihli bir seyahati hatırlattığı 17 Ekim 1945 tarihli günlük kaydı) konuşmuşlardı. “Tarih ve silahlardan söz ettik... Sonra politikaya girdik...”²⁶ Patton dilini tutabilmiş miydi? Büyük ihtimalle tutamadı. Çünkü bu onun tarzı değildi. Ve toplantıya katılanlar tarafından övüldüğü için, içindekileri söylemek için güveni yüksek olmalıydı. Bu seyahat en yüksek karar vericiyi etkilemek için bir şanstı. Gizli kapaklı işleri seven ve daima gizli bir gündemi ile -o makamdakilerin büyük çoğunluğunun olacağı gibi- özel bilgi kaynakları bulunan Roosevelt, yalnızca dinlemişse bile, kesinlikle Patton’ın görüşlerini öğrenmişti. Ve bilmek onun ve danışmanlarının işiydi. Zaten amiraller ve generallere bağlı askerî istihbaratı kullanmak yerine, temelde kendi özel istihbarat servisi olan OSS’yi kurma nedenlerinden biri de buydu. Donovan doğrudan Roosevelt’e ve zaman zaman da Savaş Bakanlığı’na bilgi veriyordu. Bu yüzden Kazablanka toplantısından yalnızca birkaç hafta sonra, 1943 yılı Şubat ayında Eisenhower’ın İngilizler hakkında kötü konuşmalarını emretmek için generallerini Cezayir’de toplaması bir rastlantı değildi. Ayrıca yasaklar arasında Sovyetlere yönelik her türlü eleştiri de yer alıyordu.²⁷

Ve Sovyetlere karşı en çok ağzını bozan Patton’dı.

İnanması üzücü de olsa, Başkan Roosevelt’in Sovyet casuslarının yönetimine sızması konusunda hiçbir fikri yoktu. Eğer bilseydi durum daha kötü olurdu. Asil ve çağdaş toplum -dünyada barışı sağlamak için gerekli olan toplum- sandığı Sovyetler, aslında bir zulüm, suikastlar ve yalanlarla dolu, her ne kadar metotları kabul edilir olmasa da Wisconsin senatörü Jeo McCarthy tarafından betimlendiği kadar kötü bir toplumdur.²⁸ Sıklıkla komünistlerin Amerikan toplumunda aşırı çoğaldıklarını söyleyen McCarthy bile gerçekte durumun ne kadar ağır olduğunu bilmiyordu. Daha yeni yeni ortaya çıkan derin sırlardan haberdar değildi. Moskova’ya rapor veren komünist ajanların ve Amerika’da onlara yardım eden sempatizanların sayısı o tarihte şok edici boyuttaydı.

Muhtemelen binlere ulaşıyordu. Artık SSCB'ye taraftar bulduğu bilinen Amerikan Komünist Partisi de buna dâhildi.²⁹ Sonuçta ortaya gizli bir ordu çıkmıştı ve bunlar yalnızca düşük, önemsiz işlerde çalışanlardan oluşmuyordu. Savaş esnasında ABD hükümetinin hemen hemen her yerinde Sovyet casusları vardı. Gizli bilgileri çalışıyor ve politikaları etkiliyorlardı. Yaptıkları her şey Stalin ve SSCB'ye yardım içindi.

Sovyetler Birliği için casusluk yapan Amerikalılar, yönetimin en üst katmanlarındaydı: Hazine, Yargı, Kongre, ordu, istihbarat ajansları, savunma sanayii, medya ve hatta Başkanı da etkileyecek şekilde Beyaz Saray'daydılar. Atom bombasının üretildiği Manhattan Projesi gibi en gizli bilim projelerinde çalışıyorlardı. Aslında 1944 yılında Demokrat adayda şans eseri bir değişiklik olmasaydı, Amerika savaştan, kabinenin iki önemli görevinde iki Sovyet casusu ve Komünist Rusya'nın dünyanın ışığı olduğuna inanan Henry Wallace gibi bir liderle çıkmış olacaktı.

Tarihçilerin bu konuda şimdi çok şey bilmelerinin nedeni, şifreli Rus diplomatik mesajlarını çözmeye yönelik gizli savaş dönemi çalışması olan Venona Projesi'dir. Bu projenin gizliliği, başlangıcından elli yıldan fazla süre geçene kadar, yani 1995 yılına kadar kaldırılmadı ve kamuoyuna açıklanmadı. Bu projeye dair bilgiler olmaksızın birçok tarih kitabı yazıldı; ancak medya hâlâ bu çağı "McCarthyizm" ve "Kızıl Tehlike" çağı olarak betimlemeye kilitlendiği için, kendi sığ anlatımlarını yalanlayacak Venona Projesi'ni kamuoyuna tanıtmak için neredeyse hiçbir şey yapmadı. Sonuç olarak, Amerikan kamuoyu halen şifre kırma operasyonunun ne anlama geldiğinden büyük ölçüde habersizdir.

1953 yılında Rusların Nazilerle gizli bir barış antlaşmasını müzakere ediyor olabileceği korkusuyla başlayan Venona Projesi, 1980 yılında Ulusal Güvenlik Ajansı (NSA) yönetiminde devam etti ve bu tarihte durduruldu. Ancak gizli tutulmaya devam edildi. NSA'den önceki istihbarat ajansı olan ordunun Muhabere İstihbarat Servisi (SIS) tarafından başlatılan proje, başından itibaren zordu ve hayatını bu işe adayan birkaç kişi tarafından yürütülen çok güç bir işti. Projenin kapsamının küçüklüğü, muhtemelen o

tarihte Washingtton'daki Sovyet yanlısı tavrı yansıtıyordu. Sovyetlerden şüphelenmek, kendinden şüphelenmek demekti. Ancak böyle bir iltimas Sovyetleri caydırmaya yetmedi. ABD aleyhine casusluk o kadar yaygındı ki savaştan kısa süre sonra Venona içindeki bir casusları onları uyardığı için şifrelerini değiştirdiler. Ancak daha önceki şifre ile yazılmış binlerce mesaj çoktan çözülmüştü. Şifre çözücülerin elinde kabaca 1940 yılı ile 1948 yılı arasındaki döneme ilişkin malzemeler vardı. Bu yüzden var gücüyle çalışmaya onlarca yıl boyunca devam ettiler. Şimdiye kadar ortaya çıkanlar, Sovyetlerden ABD'ye kaçanlar ve arada gün yüzeyine çıkan nadir Kremlin dosyaları tarafından teyit edilmiş ve Stalin'in Patton'ın öldüğü tarihte Washington'da çok büyük güce sahip olduğunu ortaya koymuştur. Venona projesinden şimdiye kadar elde edilen bilgiler, tarihi yeniden yazmaktadır.

Amerika'da suçlanan komünistlerin gerçek suçlarına ilişkin alternatif senaryoların -1940'lar ve 1950'lerin "Kızıl Tehlike"sine karşılık olarak Sol tarafından propagandası yapılan ve gerçeklerden çok naifliğe dayanan alternatiflerin- büyük ölçüde masaldan ibaret olduğu ortaya konulmuştur. McCarthy'nin cadı avı esnasında Sovyet casusu olarak idam edilen ve masum ve iyiliksever bir New Yorklu çift olduğu iddia edilen Julius ve Ethel Rosenberg, Venona ile ortaya çıkarılan şifreli mesajlara göre, NKVD'nin maaş bordrosunda yer alıyordu. Sovyetlerin nükleer bomba yapmasına -ki bununla sonraki onlarca yıl boyunca Amerika'yı tehdit etti- yardım edecek ABD atom bombası verileri gibi gizli bilgileri Moskova'ya gönderiyorlardı. Julius Rosenberg'in Venona yazışmalarındaki kod adları "Anten" ve "Liberal" idi. O ve eşinin içinde yer aldığı casusluk çetesi nükleer sırları, diğer Amerikan bilim insanlarının yanı sıra, Manhattan Projesi baş fizikçisi J. Robert Oppenheimer'den alıyordu. O da Amerikan solu tarafından komünist "cadı avı"nın masum kurbanı olarak betimleniyordu. Oysa Sovyetlerin suikast şefi Sudoplatov, Soğuk Savaş sonrası yayınladığı *Special Tasks* adlı hatıratında, Oppenheimer'in

* Oppenheimer'in temiz çıktığı güvenlik soruşturması Eisenhower yönetimi döneminde iptal edildi.

casusluğunu anlatmaktadır. Sudoplatov dâhil birkaç kaynağa göre Amerikan Komünist Partisi'nin gizli üyesiydi ve Klaus Fuch gibi casusların Manhattan Projesi'ne girmesine yardım etti.

Rusların ABD atom bombası projesine sızması ve Doğu Avrupa'nın Sovyetlere terk edilmesi, ABD tarihindeki en önemli casusluk ihanetleri olarak kabul edilmektedir. Rusya, ABD'den sonra atom bombası yapan ilk ülke oldu ve dolayısıyla Amerika'nın bu alandaki tekeli kırıldı. Amerika'nın yardımıyla savaş sonrasında Doğu Avrupa'yı eline geçirmesi ise Soğuk Savaş döneminde yarım yüzyıl boyunca pahalı ve şiddetli bir çatışmanın sürmesine yol açtı. Kore Savaşı ve Vietnam Savaşı da ödenen bu bedele dâhil edilmelidir. En önemlisi Dışişleri yetkilileri Alger Hiss ve Laurence Duggan, Hazine Bakanlığı'nda Morgenthau'nun danışmanı Harry Dexter White ve Beyaz Saray'ın mali yardım konusunda güvendiği Lauchlin Currie -Roosevelt'in sırdaşı- gibi önemli birçok kişinin Sovyet ajanı olduğu Venona Projesi ve Sovyetler Birliği'nin yıkılmasından bu yana gün yüzüne çıkan Sovyet dosyaları ve hatıratlar (Sudoplatov'un hatıratı gibi) ile kanıtlanmıştır. Hâlâ eski Solculardan ve aile bağları bulunanlardan bu kişileri savunanlar çıkabilmektedir. Oysa kanıtlar çürütülemeyecek kadar çoktur. Nedenleri ne olursa olsun, ülkelerine ihanet etmişlerdir.

Sudoplatov, casuslukla bağlantılı suçlardan dolayı tutuklanan ilk kişi olan Hiss'in ücretli bir ajan olup olmadığını -casusluğun sonuçları açısından bir önemi yoktur- bilmediğini kabul etmekle birlikte, Hiss'in "ABD resmi yaklaşımını ve planlarını" Rus istihbaratına "açıkladığını" yazmaktadır. Hiss'in Venona'daki kod adının "ALES" olduğuna inanılmaktadır. Sudoplatov ve diğerleri onun casusluğunun inanılmaz ayrıntılarını anlatmaktadır. Sudoplatov'a göre; 1945 yılı Şubat ayında Yalta'da, "bize Amerikalıların Avrupa konusunda bir anlaşma yapmaya hazırlandıklarını söyleyen kaynak" Hiss'ti. Bu anlaşmanın anlamı temelde Doğu Avrupa'nın savaş sonrasında Rus egemenliğine bırakılmasıydı.³⁰ Temelde Rus kaynaklarına dayanan bir başka ezber bozan kitap olan *Sacred Secrets*'in yazarları Jerrold ve Leona Schecter'a göre,

Hiss Yalta'daki Sovyet istihbarat şefi ile günlük olarak buluştu ve ona Amerika'nın görüşleri konusunda bilgi verdi. *Sword and Shield*'de nakledilen KGB arşivlerine göre, Hiss'in yardımlarının sonucu Stalin'e Polonya'nın savaş sonrasında özgür kalıp kalmayacağı konusundaki müzakerelerde rakiplerinin "ellerindeki kartlar konusunda ayrıntılı bilgi verilmesi" oldu. Ve Polonya özgür kalamadı.³¹ Schechterler "Amerikan ve İngiliz görüşlerinin müzakerelerde peşinen ulaştırılması yoluyla, Hiss "Demir Perde'nin genişletilmesini kışkırttı" ve dolayısıyla Sovyetler Birliği'nin Doğu Avrupa'yı esareti altına almasını kolaylaştırdı.³²

Patton bütün bunların olacağını görmüştü ve bunun Müttefiklerin planı olduğunu bildiği için Berlin'i Ruslardan önce ele geçirerek planı engellemek istiyordu. Ancak günümüzde halen tartışılan nedenlerden dolayı Eisenhower tarafından durduruldu. Oysa Eisenhower daha öncesinde generallerine hedeflerinin Berlin olduğunu söylemişti. *National Review*'den Jonah Goldberg'in yakın tarihte yazdığı üzere, "Yalta'da verilen tavizler, Amerika'nın (Roosevelt) Stalin'in Doğu Avrupa'yı işgal etmesine izin vermesi yüzünden verilmiştir. Örneğin; eğer General Patton işgal hedeflerinin çoğunu gerçekleştirebilseydi, böyle bir oldubitti gerçekleşmeyecekti".³³ Bir başka deyişle, eğer savaştan sonra Doğu Avrupa'yı kontrol etmenin anahtarı konumunda olan Berlin alınsaydı, Soğuk Savaş'tan kaçınmak mümkün olacaktı. Berlin'e yürümesi ve Sovyetlere verilen bir diğer başkent olan Prag'ı kurtarması engellenen Patton, öfke ve iğrenme içinde Savaş Bakanlığı Müsteşarı Robert P. Patterson'a şöyle diyordu: "Almanlar karşısında zafer kazandık" ama "Avrupa'yı kurtarmada başarısız olduk". Hatta Patton şöyle devam etmişti: Eğer Moskova'yı isteseydiniz "onu size verebilirdim". Ama Washington'daki Sovyet yanlısı yönetimin parçası olan müsteşar, yalnızca Patton'ın Sovyet karşıtı duyguları karşısında şok olmakla yetinmiş ve bunu kesinlikle patronlarına aktarmıştı.

* Bazıları bu kararı Eisenhower'ın verdiğini söylerken, bazıları daha yüksek makamdan geldiğini ileri sürmektedir. Böyle bir kararın neden verildiği de tartışmalıdır: daha çok Amerikan askerinin hayatını kurtarmak için mi yoksa Sovyetler Birliği'nin Doğu Avrupa'yı işgal etmesini kolaylaştırmak için mi?

Buradaki maksat, Patton'a karşı kullanılan Washington'daki Sovyet etkisini göstermek olduğundan, Roosevelt'in halefi Harry Truman yönetiminde Savaş Bakanlığı'na terfi ettirilecek olan Patterson'ın, Sovyet istihbaratının sızmasına diğer New Deal yanlıları kadar kör (veya ilgisiz) olduğunu burada belirtmek gerekir. Birkaç orta düzey yönetim makamlarında görev yapan bir tarım yetkilisi ve Yakın Doğu uzmanı Nathan Silvermaster, Sovyet casusu olmakla suçlandığında -ki daha sonra öyle olduğu kanıtlandı- Patterson, kendileri de Sovyet casusu olan Lauchlin Currie ve Harry Dexter White'in tavsiyesine uyarak, ona sahip çıktı. "Bulguların Bay Silvermaster'ın karakterinde veya Amerika Birleşik Devletleri'ne sadakatinde bozulmayı göstermediği ve (FBI ve Savaş Bakanlığı tarafından gizlice yöneltile) suçlamaların asılsız olduğu konusunda tamamen ikna oldum". Patterson, hükümetin Ekonomik Refah Kurulu'na diğer bazı hassas işlerin yanı sıra, Silvermaster'ın gizli bilgilere de ulaşma yetkisi olduğunu yazmıştı.³⁴ Oysa aynı Patterson, Patton'ı tehdit olarak görüyordu.

Rusya'da doğan ve Venona'ya göre Sovyet kod adları "Pal" ve "Robert" olan Silvermaster, Hiss ve Currie'nin Moskova ile irtibatını sağlayan bir casus şefiydi. *Venona: Decoding Soviet Espionage in America*'yı John Earl Haynes ile birlikte yazan tarihçi Harvey Klehr'e göre, çetenin üçüncü üyesi olan Hazine Bakanlığı'ndan White, Amerikan hükümetine Hiss'ten daha çok zarar vermişti. "Hazine Bakanı asistanı olarak Henry Morgenthau'nun en yakın adamıydı... Bir mesajda White'ın Sovyet istihbaratını Amerika'nın ilk Birleşmiş Milletler konferansındaki müzakere stratejisi konusunda bilgilendirildiği görülmektedir".³⁵ *Sacred Secrets*'a göre, White birkaç alanda ABD politikasını doğrudan etkiledi. Birisi Amerika'nın II. Dünya Savaşı'na girmesinden önce Japonya ile ilgiliydi. Ruslar, Japonların Pasifik'ten onlara saldırmasını istemiyordu. İki cephede savaşmaktan çekiniyorlardı. Bu yüzden Japonya'yı Rusya ile değil, Amerika'ya karşı savaşa sokma

* Birleşmiş Milletler, Roosevelt'in hayali idi ve Rusya'ya nazik yaklaşmasının nedenlerinden birisiydi. Roosevelt Rusya'nın Birleşmiş Milletler'e katılımının zaruri olduğuna inanıyordu ve bu yüzden onları kızdırarak teklifi geri çevirmelerini istemiyordu.

umuduyla, Amerika ile Japonya arasındaki gerilimin artmasına yardım etmesini istediler. Schecterlerin yazdığına göre, White bu amaçla ABD'nin Japonya'nın Mançurya'dan çekilmesini istemesini önerdi. 1930'lardan bu yana orada olan Japonların bu teklifi kabul etmeyeceğini biliyordu. Bu tür talepler sonunda Pearl Harbor'a ve Amerika'nın II. Dünya Savaşı'na girmesine yol açtı.

Ayrıca White, Hazine'nin Sovyetlere para kalıpları verme kararında kilit rol oynadı. Böylece savaş sonu Almanyasının markla dolup taşmasında bu kalıplar kullanıldı ve Amerika'ya "yüz milyonlarca dolara mal oldu".³⁶ White, Almanya'yı sanayiden arındırıp dişsiz bir tarım toplumuna dönüştürmeyi amaçlayan ve bakan tarafından savunulan pırsık "Morganthau Planı"nın da mimarıydı. Patton birkaç gerekçe ile bu plana aktif olarak karşı çıktı. Bunlardan birisi I. Dünya Savaşı'nda ceza niteliğindeki teslimiye-
tin Hitler'i doğurması gibi bu tür ağır önlemlerin huzursuzluğa, muhtemelen isyana neden olacağı ve ülkeyi komünizme açacağı kaygısıydı. Roosevelt'in ölümünden sonra Truman, FBI'ın uyarılarına rağmen White'i kendi yönetiminde tuttu (Ancak White 1945 yılı Haziran ayında kendi isteğiyle ayrıldı). *Treasonable Doubt: The Harry Dexter White Spy Case* adlı eserinde White'i yanlış anlaşılan ve aşırı coşkulu bir New Dealci olarak savunan R. Bruce Craig, yakın tarihteki bir C-Span yayınında, 1948 yılındaki görünüşte doğal kalp kriziyle ölümünün ardından, White'in NKVD tarafından susturulmak için öldürüldüğü dedikodularının ısrarla sürdüğünü söylüyordu.³⁷

Benzer şekilde Roosevelt'in en yakın danışmanları olan Currie ve Harry Hopkins de bugün Sovyet casusu olarak bilinmektedir. Ancak Hopkins'in tam rolü konusundaki tartışma -gerçekten ücretli bir casus mu yoksa sadık bir sempatizan mı olduğu tartışması- halen sürmektedir. Her ikisi de başkan danışmanı olarak II. Dünya Savaşı esnasında Amerikan hükümetinin kalbinde yer alıyorlardı. Özellikle Hopkins'in muazzam bir etkisi vardı. Currie -Roosevelt'in Beyaz Saray ekonomik danışmanı-

* Patton gibi White'in de onu öldüren bir hastalık geçmişi vardı. White örneğinde bu hastalık kalp rahatsızlığı idi.

Silvermaster'ı başarıyla hükümete aldırmasının yanı sıra, komünizme yenilmesinden önce Demokrat hükümetin Çin'deki temsilcisiydi. Savaşın sonra Currie Amerika'nın bu yenilgideki rolü konusunda suçlandı. Venona yazışmalarında Currie'nin kod adı "PAGE" iken, Hopkins'in bir kod adı çıkmadı. Ama yine de Sovyetler tarafından en önemi casuslarından birisi olarak görülmektedir.

Andrew ve Mitrokhin'e göre, Donovan Finlandiya'dan yarıdan zarar görmüş Sovyet şifrelerini elde ettiğinde, Currie hemen Moskova'ya şu mesajı gönderdi: "Amerikalılar Sovyet şifrelerini kırmak üzere".³⁸ Oysa Currie'nin Sovyet patronlarına alarm göndermesi gereksizdi çünkü Roosevelt, ortağı için asla benzer bir endişe duymayan hain Rus müttefikinin aksine, inanması güç bir şekilde Donovan'a bulduğu şifreleri Sovyetlere iade etmesini emretti.

Currie, ayrıcalıklı konumu ve OSS ile diğer hükümet kurumları içindeki birçok casus sayesinde, Rus şifre defterleri hakkında bilgi almak için çeşitli yollara sahipti. Buna Donovan'ın kendisi de dâhildi. Currie ile Donovan'ın savaş esnasında gelişen bir ilişkisi vardı. Bu ilişkinin başka hiçbir nedeni olmasa bile, Başkana ortaklaşa ulaşabilmeleri ve öncelikli savaş misyonları üzerinde birlikte çalışmaları yeterliydi. Bu misyonlardan birisi Dışişleri Bakanı Cordell Hull tarafından başlatılan ve Currie tarafından Donovan'a iletilen, Türkiye ve Yunanistan üzerinden geçen Alman lojistik hatlarına saldırılmasıydı.³⁹ 1950'li yılların başında Başkan Eisenhower tarafından Tayland'a büyükelçi olarak atanması öncesi Donovan hakkında FBI tarafından düzenlenen raporda, olumsuz husus olarak Donovan'ın avukatlık firmasının "müşterileri arasında Lauchlin Currie'nin de yer aldığı bir halkla ilişkiler şirketi olan Allied Syndicate'i temsil ettiği" belirtiliyordu. Bu bilgi gizliydi ancak muhtemelen eski OSS kaynaklarına dayanıyordu. Bu kaynaklarda ajanlar Donovan'ın "hükümetteki ve aynı zamanda başka yerlerdeki, özellikle de OSS'deki komünistlere karşı muamelesinde daima yumuşak ve esnek davranan bir anti-antikomünist olduğunu" söylemişlerdi.⁴⁰

Harry Hopkins muhtemelen Sovyetler için çalıştığı ortaya çıkan en yüksek makamdaki hükümet yetkilisiydi. Çünkü Başkana çok yakındı ve onu etkiliyordu. New Deal mimarlarından birisi ve ünlü bir New York sosyalisti olarak Roosevelt'in dikkatini çekmiş, yeni Başkan tarafından 1933 yılında Washington'a ilk geldiği dönemde yönetime alınmıştı. Avrupa'da II. Dünya Savaşı başladıktan sonra, başkan tarafından İngiltere ve SSCB'ye yönelik önemli bir destek programını yürütmekle görevlendirilmişti. Hopkins, bu anlaşma uyarınca Sovyetlere uranyum verilmesi konusunda ısrarcı olduğundan, Romerstein ve Breindel'e göre, Mathattan Projesi'nin başında bulunan General Leslie ondan şüphelenmeye başladı. Başkaları da şüphelenmişti; ancak gücü ve prestiji nedeniyle hiçbir şey kanıtlayamamışlardı. Şimdi ise yazarların hepsi "Hopkins bir Sovyet casusuydu" diye yazmaktadır.⁴¹ Yeni kaynakları araştıranlar Hopkins'in SSCB yanlısı eylemleri arasında, Sovyet karşıtı bürokratları ABD hükümetinin hayati kurumlarından uzaklaştırarak, Sovyetlerin nüfuzunun artmasına yardım ettiğini tespit etmişlerdir. Ayrıca FBI'ın Washington'daki telefonlarını dinlediği Sovyet Büyükelçisi Litvinov'un değiştirilmesini sağladı. Sovyet bakan Molotov'a Roosevelt'i ikinci bir Avrupa cephesi -Rusların Müttefiklerden şiddetle talep ettiği, ancak Savaş Bakanlığının engellediği bir durum- açmaya nasıl ikna edeceğini anlattı. Savaş Bakanlığı, Amerika hazır olana kadar ikinci cepheyi açmak istemiyordu. Yine Hopkins, Rusya'dan ABD'ye iltica eden önemli bir şahsiyet olan Victor Kravchenko'nun iadesi ve dolayısıyla kesin olarak öldürülmesini sağlamak için çok uğraştı.¹² Bir Sovyet subayı olan Kravchenko, Sovyetlerin yaptığı pis işler konusunda çok şey biliyordu. 1941 yılında *I Chose Freedom* adlı bir kitap yayınladı. Bu eserde ilk kez Stalin'in özellikle Kravchenko'nun yurdu olan Ukrayna'yı boyunduruk altına alabilmek için açlık, kürek mahkumluğu ve idama başvurusu ortaya konuluyordu. Amerika'da evlenen ve hayatını sahte bir isimle burada sürdüren Kravchenko, sözde silahla intihar yoluyla hayatını kaybetti. Ancak oğlu Andrew babasının KGB tarafından infaz edildiğine inanmaktadır. Bunu da babası hakkında yaptığı *The Defector* adlı belgesel filmde anlatmaktadır.

Yine “resmen” intihar olarak kabul edilen bir diğ er muhtemel NKVD infazı da -bir g okdelen penceresinden d üşme yoluyla oldu- 1948 yılında Laurence Duggan’ın  l m y d . Duggan savaş döneminde, ideolojik bakımdan en sadık Amerikan hainiydi. Dışışleri Bakanlığı Güney Amerika masası şefi olarak, 1930’lu yılların ortasından itibaren Rusya için çalışmış ve Moskova’ya Mihver ülkelerini destekleyen Arjantin hakkındaki gizli diplomatik telgraflar d h il en gizli mesajları göndermişti. Ancak Stalin’in terör saldırıları ve Hitler ile saldırmazlık paktı imzalaması üzerine bir ideolojik kriz yaşadı. Bir süreliğine casusluğu bıraktıysa da, Sovyet patronları onu sakinleştirdikten sonra göreve devam etti. Kod adları “Frank”, “Prens” ve “19” idi. Her ne kadar ikisinin birbirinin kom n st casus olduğunu bilip bilmedikleri açık olmasa da Hiss ile birlikte çalıştı. Dışışleri Bakanı Cordell Hull’un yakın danışmanı olarak Duggan’ın etkisi çok fazlaydı. *The Haunted Wood*’a göre, genel olarak Moskova’daki ABD büyükelçiliğinin Washington’a gönderdikleri d h il olmak üzere, yüzlerce gizli belgeyi Ruslara verdi.⁴³

Daha birçokları vardı. Anne ve babası liberal *New Republic* dergisini kuran, Roosevelt’in şahs  dostu Michael Straight de bunlardandı. 1930’lu yıllarda İngiltere’de Oxford’da iken kom n st oldu. O dönemde İngiliz  niversiteleri Sovyet casusları için kuluçka makinası gibiydi. Bayan Roosevelt ona Dışışleri Bakanlığında bir iş verdi. NKVD’ye silahlanma raporları ve potansiyel casus adayları konusunda bilgi verdi.⁴⁴ Samuel Dickstein New York’lu bir kongre üyesiydi ve kod adı “Crook”(Madrabaz) idi. Sovyetler onun zayıf tarafını biliyordu. Verdiği gizli bilgilerin kalitesi gittikçe düşerken, ihanet için talep ettiği para miktarı gittikçe yükseliyordu. Yine de verdiği belgeler arasında Kongrenin Amerikan karşıtı faaliyetler komitesi tarafından hazırlanan Amerikan faşist gruplar raporu da yer alıyordu. Aynı zamanda kongreyi kom n stler hakkındaki soruştırmalardan uzaklaştırıyordu.⁴⁵ Sovyetler tarafından daha çok takdir edilen casuslardan birisi, yine Morgenthau’nun Hazine ekibinden Harold Glasser idi. Kod

* Ailesi ve olayı araştıran diğ erleri resmi karardan farklı düşünmektedir.

adı Rus parasının adı olan “Ruble” idi ve Sovyetler için Glasser ruble değerindeydi. Litvanyalı göçmen bir ailenin oğlu olarak 1933 yılında Komünist Parti’ye katıldı. Hazineadaki Harry Dexter White’in yardımıyla, onu açığa çıkarması muhtemel bir FBI geçmiş araştırmasını geçmeyi başardı. Savaş Bakanlığı ve Beyaz Saray’dan istihbarat sağladı. NKVD bu istihbarata o kadar önem verdi ki, bunlarla oluşturulan yetmiş dört sayfalık rapor doğrudan Stalin’e sunuldu.⁴⁶ Donovan’ın muadili ve OSS-NKVD işbirliğindeki yakın ortağı olan ve ABD casusluk bilgilerinin tamamı kendisine ulaşan General Fitin, Glasser’dan o kadar memnundu ki, bu Hazine bürokratına “Kızıl Yıldız Madalyası” verilmesini önerdi. Bu Sovyet madalyası genellikle “Sovyetler Birliği’ni savunmada olağanüstü hizmet eden” askerlere veriliyordu.

Bu casuslar ve ayrıca o dönemde askeriye ve OSS dâhil,⁴⁷ diğer ABD kurumlarındaki yüzlercesi, Washington yönetimine ve son tahlilde Beyaz Saray’a sızarak, Roosevelt’in etrafını kuşattılar. Roosevelt özünde Sovyetlerin avucundaydı. Stalin’e hayran olduğu için onun beğenisini kazanmak istiyordu. Doğru veya yanlış olduğuna bakmaksızın, Sovyetler Birliği’nin savaşta vazgeçilmez, savaştan sonra dünyaya barışı getirmek için hayatî öneme sahip bir partner olduğu görüşündeydi ve Sovyetlere karşı nazik davranılmasını istiyordu. Roosevelt şöhret delisiydi. Eğer bir Sovyet casusu olsaydı, Ruslara bundan daha iyi hizmet edemezdi.

Karşı İstihbarat Birliği (CIC)-Patton kumpası soruşturmacısı Stephen Skubik de bu birlikteydi- hakkındaki az sayıda kapsamlı eserden birine göre; Roosevelt 1943 yılında CIC’in “bilinen veya kuşkuyla bilinen komünistler hakkındaki tüm soruşturmaları durdurmasını ve bu kişilere dair tüm dosyaları hemen imha etmesini” emretti.⁴⁸ Kitabın yazarlarına göre bu emrin nedeni, Roosevelt’in bir “solcu” dostu hakkındaki soruşturmanın sonuçlarının başkanı kızdırmış olmasıydı. Bu emir yalnızca CIC ile sınırlı değildi. Patton’ın yeğeni FBI ajanı Fred Ayer Jr. şunları yazıyordu:

* *Secret Army* yazarlarına göre bu soruşturma muhtemelen Bayan Roosevelt ile bir ordu başçavuşu olan sözkonusu arkadaş arasındaki bir cinsel ilişkinin ortaya çıkarılmasıyla sonuçlanmıştı.

“Avrupa’daki istihbarat personelinin (kendisi de orada görevliydi) resmen Kızıl Müttefiklerimizin planlarına dair herhangi bir soruşturma yapması ve rapor vermesi yasaklanmıştı”. Bu da onların mesleğini “hayal kırıcı ve ülser yapıcı” hale getiriyordu.⁴⁹

Benzer şekilde Savaş Bakanı General Marshall’ın maiyetinde bulunan ve D-Günü dâhil bazı büyük Müttefik harekâtlarının planlayıcılarından olan General Albert C. Wedemeyer, savaşın başlarında “Resmî görevdeki bir Amerikalının Stalin’in saldırganca eylemini ve sinsi amaçlarını ifşa etmesi, kınaması veya açıkça bunlara karşı çıkmasının tabu olduğunu” öğrendiğini yazıyordu. “ ‘Cesur müttefikimiz’ Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği’nden hoşlanmadığını veya güvenmediğini söylemek veya ‘iyi eski Joe Amca’nın tiranlığını kınamanız... vatanseverliğe aykırıydı... Doğal olarak basın (genellikle Rusya’yı ve Stalin’i destekliyordu) Washington’ın siyasal yargılarını etkiledi”. Wedemeyer, Marshall ve Hopkins gibi yüksek makamlardakilerden sürekli olarak “Ruslardan eleştirel anlamda söz etmeme veya komünizmin tehlikesini ima etmeme konusunda azar işittiğini” yazmaktadır.⁵⁰

Savaş döneminde Washington’da Moskova’nın ne kadar sinsiye güçlendiği, Roosevelt’in başkan yardımcısı ve 1948 yılında bir sosyalist olarak başkanlık yarışına katılan solun ikonu Henry Wallace’tan açıkça görülüyordu. Bir çiftlikte doğan ve Roosevelt’in ilk dönem tarım bakanı olan Wallace o tarihte radikal bir fikir olan Amerikan çiftçileri için ürün fiyatlarını yükseltme yolu olarak çiftlik destek ödemeleri yapılmasını önermişti. Bu uygulama günümüzde halen var olan kamusal destekli refah uygulamasının başlangıcı niteliğindeydi. 1940 yılında başkan yardımcılığına yükseltilen Wallace, Sovyetler Birliği’nin savunucu sesi haline geldi. Ona göre Sovyetler modern dünyada olması gereken toplumun örneği niteliğindeydi. 1944 yılında Rusya’yı ziyaret etti ve pırıltılı hikayelerle geri döndü. Yalanlar, sahte istatistik ve şovlarla aldatıldığının ve acımasız Gulag uygulamasının bir yaz kampı gibi gösterildiğinin farkına bile varmamıştı.⁵¹ 1945 yılı

* İlerici Parti’nin (Progressive Party) adayı idi.

Ekim ayı sonunda, Truman'ın ticaret bakanı olarak (ve bu görev ve Patton'ın ölümünden bir aydan biraz fazla bir süre önce atanmıştı) NKVD'nin Washington'daki istasyon şefi Anatoly Gorsky ile gizlice buluştu. Amacı Stalin'in, kendisinin ABD'li 'faşistler'le mücadelesine yardım etmesiydi. Ona göre bu faşistlerden birisi de yeni dışişleri bakanı James F. Byrnes idi.⁵²

Wallace'in aşırı solcu görüşlerinin partinin 1944 seçimlerini kaybetmesine yol açacağı yönündeki telkin ve baskıları gören Roosevelt, kendisinin yerine daha az radikal olan Demokrat Senatör Harry Truman'ın geçmesine karar verdi. Bir uzlaşma tavizi olarak da Wallace'a ticaret bakanlığı görevi verildi. Eğer Wallace eski görevinde kalsaydı, Roosevelt'in yalnızca aylar sonraki ölümü üzerine Beyaz Saray, tamamen Moskova'dan yönetilir hale gelecekti. Wallace'ın Roosevelt'in yerine geçmesi halinde Laurence Duggan'ı dışişleri bakanı, Harry Dexter White'ı da hazine bakanı yapmayı planladığı bildirilmektedir.⁵³

Ağır bir Sovyet eleştirmeni olan Patton'ın tümseklerle dolu yükselişi ve açıkça konuşmasını sürdürdüğü dönemin ABD yönetimi bu şekildeydi.

Müttefiklerin, 1943 yılı Temmuz ayındaki Sicilya Harekâtı zor kazanılan bir zafer oldu ve yalnızca Patton'ın cesur ve atak komutanlığını öne çıkarmakla kalmayıp üstlerini daha da teyakkuza geçiren diğer özelliklerini de ortaya koydu. İngilizler, Kasserin Geçidi'ndeki yenilgileri yüzünden ABD birliklerini güvenilmez olarak görüyorlardı. Bu yüzden Patton'ın İngiliz muadili Montgomery'nin komuta etmesi yönünde planlama yaptılar. Buna Patton üzüldükçe Eisenhower da onay vermişti. ABD güçlerinin komutanı olan Patton yalnızca destekleyici bir rol üstlenecekti. Bu durum onu öfkeliyordu. "İke İngilizlerden daha çok İngiliz ve ellerinde bir kukla" diye yazıyordu günlüğüne.⁵⁴ Savaş başlayınca, Eisenhower'a bilgi vermeden bir B-25 uçağına atladı ve işgalin vazgeçilmez ortağı Amerikalılara daha büyük bir rol verilmesini tartışmak için saha komutanı General Sör Harold

Alexander'ın yanına gitti. Bütün övgüyü Montgomery'nin alması haksız ve taktik bakımından yanlıştı. İngilizlerin çok fazla yardım ve destek beklediği Washington'ın ordusuna böylesine küçük bir görev verilmesini hoş görmeyeceğine işaret etti. Patton malını biliyordu. Alexander'ın bu gerekçeleri çürütecek bir kanıtı yoktu ve Patton'a ilk başta planlanandan daha fazlasını yapması için izin verdi. Patton, yine Eisenhower'a bilgi vermeksizin bu fırsattan yararlanarak yalnızca Montgomery'nin kanadını desteklemek yerine, kendi birlikleriyle önce kuzey batıya, sonra da güçlü bir savunmaya sahip arazide doğruya doğru zor ve hızlı bir ilerleme gerçekleştirdi. Palermo'yu aldıktan sonra, Alman direnişi karşısında bataklığa saplanmış Montgomery'yi geçerek, Almanların büyük çoğunluğunun sıkıştırıldığı Messina sahil kentine doğru ilerledi. Messina'nın Montgomery'nin ödülü olması bekleniyordu. Düşmanın büyük bir kısmının teslim olmak yerine, dar yollardan komşu İtalya'ya kaçması ve tekrar savaşması zaferi gölgeliyordu. Patton'ın imajı ile birlikte, Amerikalıların morali de "tavan yaptı". Eric Ethier *American History* dergisinde, "Kasserin Geçidi'nin şeytanın bacağına kırmıştı" diye yazıyordu. Basın ise Kuzey Afrika'da olduğu gibi Patton'ı kahraman ilan etti.⁵⁵

Ancak kutlamalar kısa ömürlü oldu. O tarihte Patton'ın altında çalışan General Omar Bradley, Messina'ya hızla girilmesinden hoşlanmamıştı. Bunu gereksiz ve ego yüzünden yapılmış bir hareket olarak niteliyordu. Bu tavrı onu Patton'dan uzaklaştırdı. Patton'ın Fas'taki başına buyruk tavrı gibi bundan da hoşlanmamıştı. Patton plana uymamıştı ve kendisini bilgilendirmemişti. Eisenhower'ın gözünde artık Patton güvenilmez birisiydi.

Sonra olaylar ardı ardına geldi.

Patton bir kızgınlık anında küfretti ve Sicilya hastanelerini dolaşırken farklı zamanlarda iki askeri tokatladı. Bombaların şoku içinde olan bu iki askerin korkak olduğunu ve yaralı kahramanlar arasında bulunmaya hakkı olmadığını düşünüyordu. Askerlerden birisinin Yahudi olduğu dedikodusuyla birlikte, bir de Yahudi karşıtlığı fısıltıları yayılmaya başlamıştı. Tarihçilerin anlattığına göre, Patton'ın kendisi de bombaların şoku içinde ola-

bilirdi.⁵⁶ Ancak Eisenhower olayları ilk duyduğunda öfkelen-di. “Askerî kariyerimde yazmam gereken hiçbir mektup beni zihin-sel olarak bu kadar yormadı” diyordu bu azar mektubunda. “Ekli rapordaki gibi bir davranışın hoş görülme-yeceğine seni temin ederim”.⁵⁷ Patton’ın iki askerden özür dilemesini, pişmanlığını bizzat göstermesini ve bu tür “kabalıkları” sonsuza kadar terk et-mesini istedi. Ancak Patton’a savaşın sonraki aşamalarında ihti-yaç duyacağını bildiği için, Patton’ın kariyerini sona erdirecek ve onu kaybetmesine yol açacak herhangi bir resmî işlem yapmadı. Yine de 24 Ağustos’ta Washington’daki General Marshall’a şun-ları yazdı: “İkimizin de her zaman bildiği gibi, George Patton o talih-siz kişisel özelliklerinden bazılarını sergilemeye devam edi-yor ve bu harekât esnasında en rahatsız günlerimi yaşamama yol açtı... En ağır önlemleri almak zorundayım; eğer yine düzelmez-se artık ondan umudu kesmek gerekir”.⁵⁸

Bu ikilinin Patton hakkında daha önce de alaycı bir şekilde ko-nuştuğu açıktı. Kuzey Afrika’da birlikleri Sicilya işgali için tatbi-kat yaparken Marshall da Patton’ın kendi adamlarına karşı öfke patlamasına tanık olmuştu. Farago o sahneyi şöyle anlatıyordu: “Patton kontrolden çıktı... Marshall... Eisenhower ve bir avuç general yakından utanç ve sessizlik içinde izliyorlardı”.⁵⁹ Aslında Eisenhower’ın tokatlamalara ilişkin aldığı önlem konuyu kapat-malıydı. Oysa dedikodular sonunda savaş muhabirlerinin kula-ğına kadar ulaştı. Onlardan birisi olan ve daha sonra erken dö-nem televizyon yıldızlığına yükselen CBS radyosu muhabiri John Charles Daly, Patton’ın hastanedeyken geçici delilik yaşadığına inandı.⁶⁰ Sonuç Eisenhower’ı etkilemiyordu ama o haberi yazan gazetecilerle konuşarak konuyu kapatmalarını istedi. Hepsi de savaşın sonraki kısımlarında Patton’a ihtiyaç bulunduğunda uz-laştılar. Durum en azından Eisenhower açısından yeniden çözül-müş görünüyordu. Ancak üç ay sonra Solcu, Sovyet yanlısı bir yayıncı ve (Carlo D’Este’nin ifadesiyle) “skandal habercisi” Drew Pearson, olayı Sicilya’yı gezerken öğrendi ve kendi radyo şovun-da büyük bir sansasyona dönüştürerek yayınladı. Kamuoyunda bir öfke dalgası yayıldı. Yalnızca birkaç ay önce kahraman olan

Patton, şimdi basının büyük çoğunluğunun gözünde hasta ve yaralıların peşine düşmüş kontrolden çıkmış bir Nazi olarak karakterize ediliyordu.⁶¹ Amerikan kongresi üyeleri Patton'ın istifasını istediler. Kazablanka'da olduğu gibi tartışmalar kısa sürede Eisenhower'ı da içine çekti. Olayı gizlemekle suçlanıyordu. Patton'ı neden işten atmamıştı? Böylesine faşistçe bir davranışı nasıl hoş görebilirdi? Eisenhower bu suçlamalara doğrudan cevap verdi. Patton'ı en güçlü şekilde savundu. Ona ihtiyacı olduğunu ve onun büyük bir komutan olduğunu söyledi. Amerika'da şaşırtıcı sayıda insan Patton'ı savundu. Savaş güzel değildi. Disipline ihtiyaç olduğunu biliyorlardı ve bazen uygun davranış sınırları muğlaklaşılabiliyordu. Savaş Bakanı Henry L. Stimson, Senatoya bir mektup yazarak Patton ve Eisenhower'ı savunmaya zorlandı. Patton'ın eylemi "savunulamaz" olsa da diye yazıyordu, savaşı kazanmak en büyük öncelikti. "Kayıtdışı olarak" diye yazıyordu D'Este, bakan "Patton'ı azarladı; 'böylesine parlak bir subayın, kendi geleneklerini bu kadar ihlal etmesi konusundaki hayal kırıklığını' iletti" diyordu.⁶²

Tartışmalar hızını yitirdi. Ancak Patton üstlerinin gözünden düşmüştü ve sonuç olarak onların cezalandırıcı radarının içindeydi. Kariyeri yalnızca kendisine çok ihtiyaç duyulmasından kaynaklanan ince bir ipe bağlıydı. Ve sorunun anahtarı da buydu. Başka bir general olsa çoktan gönderilmiş olurdu. Temelde o noktada yeri doldurulamazdı. Eğer Douglas Bazata doğruyu söylüyorsa, bu olay muhtemelen -1943 sonlarında- 'Patton'ı durdurma' planının ortaya çıktığı ve sonuçta bir suikast emrine dönüştüğü dönemde geliyordu. Onu daha sonra kullanmak zorunda olduklarını biliyorlardı. Nasıl kontrol edebilirlerdi? Bu, cevap bulunması gereken bir soruydu. Patton, Eisenhower ve Stimson'a özür mektubu yazdı⁶³ ve tokatladığı iki asker ile genel olarak birliklerinden kendi yöntemiyle özür diledi. Ancak kırgındı. Günlüğüne "İke ve Beedle (Eisenhower'ın kurmay başkanı General Walter Bedell Smith) beni umursamıyor, yalnızca kendi kışkırlarını kurtarmaya çalışıyorlar..."⁶⁴

Kendi haklılığının anlaşılacağına hâlâ inanıyordu.

Sonrasında onun açısından işler daha da kötüye gitti.

Avrupa'nın işgali planları gelişirken, onun astı olan Bradley'ye savaşın en büyük şovu olan Avrupa'nın işgalinde Amerikan güçleri komutanlığı verildi. Patton bu görevin kendisine verilmesi gerektiğine inanıyordu. Bunu savaş alanında hak etmişti. Ancak Eisenhower, Bradley'in sessiz ve iddiasız olduğunu, daha istikrarlı ve daha güvenilir olduğunu düşünüyordu. Bu gözlem aynı zamanda onun emirlere daha iyi uyacağı anlamına geliyordu. Patton ise çıkarmaların başarılı olması halinde muhtemel bir görevlendirme için -o da olumlu davranırsa- beklemeye alındı. Gereksin veya gerekmesin, ağzını kapalı tutması uyarısı yapıldı. Aksi halde gitmek zorunda kalacaktı. Bu bir darbeydi. Patton öfkelenmişti. Ama kendisini kontrol etti. Bu arada, Alman yüksek komuta kademesinin kalplerine korku saldığı bilinen Patton ismi, Manş Denizi geçişi için hazırlanmış gibi görünen göstermelik ordu belgelerinde yer aldı. Yazışmalar, telsiz haberleşmeleri, Müttefiklerin planlarını deşifre etmeye çalışan Nazilerin aklına ilk gelen de buydu. Belgeler en mantıklı ve en yakın işgal noktası olan Calais'e çıkarma yapılacağını gösteriyordu. Patton savaşın en büyük aldatmacalarından birinin parçasıydı. Yapması gereken tek şey susmak ve rolünü oynamaktı. Gerçek rolü daha sonra üstlenecekti.

Bu esnada gafil avlandı.

Kendi rolünü oynamaya hazırlanırken, İngiltere, Knutsford'da Amerikan birlikleri için kurulan kulübün düzenlediği bir hoş geldin kutlamasına katılmayı reddetmişti. Ama kutlamayı hazırlayan kulübün kadınları ısrar ettiler ve kutlama Amerikan birlikleri içindi. Sonunda kabul etti. Pek ortada görünmemek için, oraya geç gitti.⁶⁵ Ama foto muhabirleri orada onu bekliyordu ve onlardan fotoğraflarını basmamaları ve orada bulunduğunu haber yapmamaları için söz aldı. Tarih işgalden iki ay öncesi, 1944 yılı Nisan ayıydı ve hâlâ Nazilere yönelik aldatmacanın bir parçasıydı. Sonra beklenmedik bir şekilde sunucu onun da birkaç söz söyleyeceğini anons etti ve o reddedene kadar konuklar çoktan alkışlamaya başlamıştı. Bunun üzerine kürsüye çıktı ve kısa konuştu. Temelde kısa bir hoş geldin konuşmasıydı ve kendisi,

Blumenson ve diğerlerinin anlattığı üzere, “Bu gibi kulüplerin çok değerli olduğunu düşünüyorum. Çünkü Bay Bernard Shaw gibi ben de İngilizler ve Amerikalıların ortak bir dille ayrılmış iki ulus olduğuna inanıyorum ve dünyayı yönetmek İngilizler, Amerikalılar ve Rusların ortak kaderi olduğuna göre, birbirimizi ne kadar iyi tanırsak, o kadar başarılı oluruz” demişti.⁶⁶

Oradan ayrıldı.

Ertesi gün sözlerinin bir başka tartışmayı başlattığını öğrendiğinde çok şaşırdı. Konuşmanın ses kaydı alınmamıştı ve Patton’ın kendisi de yazılı metinden konuşmuyordu; bu yüzden tam olarak ne söylediğini kanıtlamak mümkün değildi. Ama İngiliz gazetelerinin büyük çoğunluğu Ruslar’a yaptığı göndermeye haberde yer verirken, Amerikan gazeteleri yer vermediler. Bu yüzden en büyük tartışma ABD’de yaşandı. Tüm söz vermelerine rağmen, Knutsford’daki basın mensupları sözlerini tutmadılar ve Patton’ın “yazılmamak üzere” söylediği sözleri de haberleştirdiler.

Hâlâ asker tokatlamaları ve Sovyet karşıtı görüşleri yüzünden öfkeli olan Amerikan basını, haberi çarpıtarak sorunu daha da ağırlaştırdı. Güya Patton “büyük müttefikimiz” Rusya’yı küçümsemişti. Bu çarpıtma onun yeniden kötülenmesi için herkesin ihtiyaç duyduğu bir bahaneydi. *Washington Post* başyazısında Patton’ın “bireylere karşı basit saldırılardan, tüm uluslara yönelik kolektif saldırıya geçtiğini...” yazdı.⁶⁷

Kongre üyeleri de tartışmaya katıldı. Güney Dakota’dan Cumhuriyetçi Karl Mundt, Patton’ın “Büyük Britanya hariç Birleşmiş Milletler üyelerinin her birini tokatlamayı başardığını” ilan etti.⁶⁸ Patton biyografisi yazarı Stanley Hirshson, Savaş Bakanı Stimson’ın “dehşete düştüğünü” yazıyordu. Stimson zaten her gün Kongre ile boğuşmak zorundaydı ve bu eleştiriyi omuzlarında yeni bir yük olarak gördü. O Marshall’a, Marshall Eisenhower’a döndü. Sovyetler Birliği ile koalisyonda zaten zor günler geçiren Eisenhower’ın artık canına tak etmişti. Hafifletici sebepler olabileceğini belirtmekle birlikte, Marshall’a Patton’ın “akli bakımdan dengesiz” olduğunu ve eğer Marshall uygun görürse Patton’u ül-

keye geri gönderebileceğini yazdı.⁶⁹ Ancak Patton'ın aklı dengesine ilişkin eleştirileri dikkate almakla birlikte Marshall yine de topu Eisenhower'a attı. Yakında Patton'a büyük ihtiyaç duyulacaktı. "Bu konuda Savaş Bakanlığı'nın görüşünü önemseme" diye bildirdi; "yalnızca (Avrupa'nın yakındaki işgalini) ve bunun başarısındaki kendi ağır sorumluluğunu dikkate al".⁷⁰ Bu sakinleştirici bir cevaptı. Patton'sız Avrupa'yı geri alabilir miydi? Ondan daha iyi kim vardı? Durumu yeniden değerlendirmeye karar verdi. Kafası karışmış ve haklı olarak hırçınlaşmış Patton'ı alıp iyice azarladıktan sonra, onu günlerce kararının ne olacağını beklemenin ıstırabı içinde bıraktı. Sonra da Patton'a şunları yazdı: "Bir kez daha seni kişisel patavatsızlığının sonucu ortaya çıkan zarar verici tepkilere rağmen, komuta kademesinde tutarak sorumluluğu üstüme alıyorum. Bunu yalnızca savaştaki liderliğine olan güvenim nedeniyle yapıyorum..."⁷¹

Patton bu azarı Tanrıdan bir işaret olarak gördü. "İlâhî kader büyük bir gürültüyle geldi" diye yazıyordu 3 Mayıs 1944'te karısına.⁷² Günlüğüne şunları yazıyordu: "Bu konudaki nihaî düşüncem, büyük bir şeyi başarmanın kaderim olduğudur. Ne olduğunu bilmiyorum ama bu son olay son derece önemsiz olmasına karşın, etkisi korkunçtu. Bir kaza değil, Tanrının işiydi. Onun verdiği hüküm mutlaka yerine getirilecektir".⁷³

Belki de Patton'ın kastettiği, Tanrının ilişkilerini düzgün kurmasına yardım ettiğiydi. Çünkü o tarihten itibaren Eisenhower ile olan uzun ömürlü ilişkisi özünde sona erdi. Hâlâ Ike'a karşı yumuşak bir tarafı vardı. Ama yüksek komutanın özellikle çatışan deliller ışığında kendisini savunmamasına gücenmişti. Ayrıca Eisenhower'ın savaş kazanıldıktan sonra Başkanlık koltuğunda gözü olduğunu ve bu nedenle askerî veya etik bakımdan doğru olanı değil, siyasal bakımdan doğru olanı veya üstlerinin istediğini yapmayı tercih ettiğini düşünmeye başlamıştı. Patton bundan hoşlanmamıştı. Onu eleştirenler bile aklındakini söyleyen, ne pahasına olursa olsun inandığı gibi davranan bir adam olduğunda uzlaşıyorlardı. Eisenhower'ın sık sık "çok fazla konuşuyorsun" diyerek kınadığı bir hatası buydu. Eisenhower'dan rahatsız

olmaya başladı. Ve Avrupa'da fiilî savaşı yönetmeye başlar başlamaz, başının yalnızca Sovyetlerle değil, ihtiyaçları olmasına ve savaşta kullanmalarına rağmen, onu işini bitirdikten sonra durdurulması gereken vahşi psikopat olarak gören üstleriyle de dertte olduğunu anladı.

ONBEŞİNCİ BÖLÜM

İKİ SÜRÜCÜNÜN HİKAYESİ

Robert L. Thompson ve yanında bulunanlara ne oldu?

Patton'ın ölümüyle ilgili olarak çözülmemiş büyük sırlardan biri budur.

Thompson ve yanında bulunduğu rivayet edilen kişiler, yolun kenarında Patton'ın Cadillac'ı için bekliyor gibi görünmektedir. Araba uzaktan görününce, Thompson kamyonla yola girmiş ve sonra aniden, sinyal vermeden karşıdan gelen limuzinin yoluna kırarak sonunda Patton'ın ölümüne yol açan kazaya neden olmuştu.

Oysa üstünkörü olarak yalnızca Thompson'ın ifadesi alınmış ve sonra -eğer rakam doğruysa- kamyonunda bulunanların üçü birden kayıplara karışmıştı. En azından kamuoyu onlardan bir daha haber alamadı.

Bu çok anlamsızdı. Onların mutlaka tutuklanmış ve sorgulanmış olması gerekiyordu.

Thompson'ın mantıksal olarak yanda girişi bulunan bir tür depo veya kamyon garajına doğru döndüğü söyleniyordu. Ama sessiz

bir Pazar sabahıydı. Sözü edilen depo eğer terk edilmemiş veya boşaltılmamış olsa bile muhtemelen kapalıydı. Kazanın meydana geldiği bölge, harabeler ve hurda araçlarla doluydu ve pek dikkat çekici bir faaliyet yoktu. Öyleyse neden o tarafa dönmüştü? Farago'ya göre, Thompson'ın kamyonu birlikten çıkarma yetkisi yoktu; bunun anlamı muhtemelen kamyonun çalınmış olduğuydu. Ayrıca kamyonda sürücü hariç iki yolcunun bulunması da, Farago'ya göre ordu mevzuatına aykırıydı ve bu da kamyondakilerin gözaltına alınması için bir başka gerekçeydi.

Aradığım cevapları almak için Thompson'ı veya onu tanıyanları bulmalıydım. Ama nasıl? Son derece yaygın kullanılan bir ismi vardı. Yarım asırdan fazla süre önce ortadan kaybolmuştu. Esasen savaştaki diğer birçok asker gibi tanınmayan, sıradan genç bir askerdirdi ve kuşkusuz kendisini pek göstermemişti. Nereli olduğu bile açık değildi. İlk raporlarda Illionis'te yaşadığı söyleniyordu. Bu hata önceki araştırmacıları yanlış yönlendirmiş ve onu daha da bulunamaz hale getirmişti. Şimdi derinlemesine araştırmaya başlayınca Camden, New Jersey bölgesinden olduğu ortaya çıktı. Camden, Philadelphia'ya göre nehrin karşısındaydı. 1945 yılından bu yana büyük ölçüde değişmiş, nüfusu yoğun bir doğu kıyı şeridiydi. Thompson'ın kaza tarihinde yirmili yaşların başlarında olduğu tarif edildiğine göre, ben araştırmaya başladığımda seksen yaşlarında olmalıydı. Hâlâ hayatta olsa bile, gençliğini geçirdiği yerde yaşıyor olabilir miydi? Patton'ın yeğeni Fred Ayer Jr. 1964 yıllarında şunları yazıyordu: "Bana, sözkonusu kamyon sürücüsünün çok derin bir pişmanlık duyması nedeniyle, daha sonra intihar girişiminde bulunduğu söylendi".¹ Eğer Thompson intihar ettiyse, en fazla akrabaları veya arkadaşlarını bulmayı umabilirdim.

Bu tahminim doğru çıktı. İntihar etmemişti ama tüm ulaşabildiğim akrabaları ve arkadaşları oldu. Kentucky, Elizabethtown Community College'de tarih doçenti olan Denver Fugate, 1995 yılında yazdığı bir makalede Thompson'ın izini sürmüştü. Bu makale "Gezintinin Sonu" başlığıyla, merkezi Patton'ın yaralandığı Cadillac'ın bulunduğu Kentucky, Ft. Knox'ta bulunan ABD ordu

tankçılarının profesyonel dergisi olan *Armor*'da yayınlanmıştı. Thompson gerçekten de savaştan evine dönmüş, pek ortalıkta görünmeden yaşamış ve Fugate'in bir Camden banliyösü olan Bellmawr. N.J.'deki evine ulaşmasından birkaç ay önce, 5 Haziran 1994 tarihinde ölmüştü. Thompson'ın dul eşi Alice telefona cevap vermiş ve Fugate'e kocasının daima kendisini bir "katil gibi hissettiğini"² söylemişti. Bu söz kafa karıştırıcıydı. Ona Thompson'ın intihara teşebbüs ettiği dedikodularının doğru olup olmadığını sorduğunda, "Olabilir, çünkü sinirli bir tipti" demişti.³ Ancak daha fazla soru sormak için tekrar aradığında cevap vermemişti. Alice'e birisi mi ulaşmıştı? Fugate çok fazla önemsememişti. Onun makalesi temelde Patton'ın ölümünün "tuhaf" bir kazanın sonucu olduğu fikrini güçlendirmeyi amaçlıyordu.

Şimdi emekli olan Fugate, bana Alice'in telefon numarasını verdi ancak aradan on yıldan fazla zaman geçmişti. Hiç de şaşırtıcı olmayan bir şekilde, numara artık kullanılmıyordu. Ama onun ömrünü nerede tamamladığını artık biliyordum. New Jersey belediyesi ölüm belgesini yalnızca akrabalarına verebilirdi. Ancak Belmawr bölgesi defin kayıtlarında yaptığım araştırma defin törenini düzenleyen cenaze evini bulmamı sağladı. Temsilcileri bilgi vermeseler de Alice'in oğlu, Thompson'ın üvey oğlu ile evli olan Gloria Pagliaro ile temas kurdular. Görünüşe göre yakın akraba olarak onun ismini kaydetmişlerdi. Şansıma Gloria beni aradı. Thompson'ın hiçbir şekilde intihar yoluyla ölmediğini söyledi. O öldüğünde kocasıyla birlikte hastanede yanındaydılar. "Kısa süren bir hastalıktı. Bazı nedenlerden dolayı, doktorlar hastalığının ne olduğunu teşhis edemediler. Karnı çok ağrıyordu. Testler yapıp duruyorlardı. Öldüğü gün çok acı çekti. Çok canlı biçimde hatırlıyorum çünkü çok üzücü bir manzaraydı".

Gloria'nın kayınvalidesi olan Alice -Fugate'nin konuştuğu kişi-Thompson'ın ikinci karısıydı. İlk karısı Joan, 1982 yılında bir soygunda öldürülmüştü. O tarihte manşetlik haber olmuştu. Thompsonlar önemini yitirmiş bir Camden mahallesinde seyahat acentesi sahibiydiler. Mahalle nüfusu önceden Polonyalı-İtalyan ağırlıklı iken, sonradan Siyahî-İspanyol ağırlıklı hale

gelmişti. Suç oranları yükselmmişti. *Philadelphia Inquirer*'a göre,⁴ mahalleden olan katil ve kardeşi, sabah saatlerinde Thompson'ın acentesine girmişlerdi. Bir kalp krizi nedeniyle tedavi gören Thompson orada değildi. Birisi 38 kalibrelik bir tabancayı Joan'a doğrultmuş ve para istemişti. Acente daha önce de soyulmuştu. Bu yüzden Joan, bir iki gün önce arkadaşlarına bir sonraki soyguna direneceğini söylemişti. Çekmecede sakladığı 32 kalibrelik tabancasını çekti ve saldırgana doğrulttu. Soyguncu ateş edeceğini söyledi. O da "Devam et, ben de ateş edeceğim" dedi. Karşılıklı silahlar ateşlendi. Joan kolundan, elinden ve kasiğinden vuruldu ve hastanede kan kaybından öldü. Saldırgan ise göğsünden yaralandı ve daha sonra hastanede öldü. Kaçan kardeşi ise daha sonra silahı geri almak isterken yakalandı ve muhtemelen cinayetden hapse mahkum edildi. Gloria o tarihte Thompson'ı tanımıyordu ve aslında Alice'in oğluyla evlendikten sonra da pek tanıma fırsatı bulamamıştı. "Çok içine kapanık bir kişiydi" diyordu ve nadiren konuşurdu. Patton kazası hakkında ise hiç konuşmuyordu. İnsanların büyük çoğunluğu onun bu kazaya karıştığını bilmiyordu. Bir defasında Alice onun bulunduğu bir yerde konuyu gündeme getirince, Thompson "boşver" demişti. Gloria'ya göre kontrol Alice'teydi ve evi o yönetiyordu. Alice, Thompson'ın bir "yalancı" olduğunu düşünüyordu. İkisinin de ikinci evliliği ve pek geçinemiyorlardı.

Alice öldüğünde, Gloria evine gitmiş ve kalanları toplamıştı. Evde Thompson'a ait yalnızca iki şey bulmuştu: kalın bir *Colliers Photographic History of World War II* ve Thompson ve savaşa dair bir kupürleri koleksiyonu. Bu iki malzeme bir dolaptaydı ve onları koyduğundan itibaren neredeyse varlıklarını unutmuştu. Talebim üzerine, kupürleri bana gönderdi. Defterde Thompson'ın gençlik fotoğrafları, Patton'ın Fransa ve Almanya'daki ilerleyişini gösteren haritalar ve Thompson isimli kamyon sürücüsünden söz edenler dâhil Patton'ın kazası ve ölümü hakkındaki haber kupürleri yer alıyordu. Görünüşe göre, Thompson, Patton'ın Üçüncü Ordu'sunda görev yapıyordu. Thompson'ın sürüyor

* Veya Gloria Pagliaro'ya göre benzer bir şey söylemişti.

olabileceği paletli ve üstünde makinelisi bulunan kamyon benzeri bir araç olan “tank destroyer” resimleri de vardı. Annesinin bu resimleri, o Avrupa’dayken gazete ve dergilerden kesip biriktirdiği sonucuna vardım. Deftere kabaca kronolojik sıraya göre yapıştırılmıştı. En ilginç olanı diğerleri gibi yapıştırılmadan ilk başa konulan kupürde Douglas Bazata hakkındaki, “Patton’ı Öldürmek İçin Para Aldım” başlıklı çok sayfalı iki *Spotlight* makalesinden birisinin yer almasıydı.

İşte bu makale kupüründe çeşitli resimler, metinler ve alıntılarla Bazata’nın 1979’daki iddiaları yer alıyordu. Suikastçı ‘o gün birkaç kamyonun hazır olmasının ayarlandığını... Patton’ın araba kazasında ölmesinin planlandığını” söylüyordu. “Ancak ölmedi, bu yüzden daha fazlası oldu...” Böyle devam ediyordu. Ve Thompson, kupür defterindeki haberlerin gösterdiği üzere hepsinden haberdardı. Gördüğü kesindi çünkü deftere yapıştırılan son haber savaştan hemen sonrasına, otuz yıl öncesine aitti. Bu kupür ise oldukça yeni sayılırdı. Bazata, Thompson’ın ismini vermeksizin kamyon sürücüsünün planı -Patton’ı öldürme planını- bilmese de olaya karıştığını söylüyordu. Bu önemli bir suçlamaydı. Peki *Spotlight* makaleleri kamuoyu tarafından öğrenildikten sonra, neden Bazata’ya bu suçlamalardan dolayı meydan okumamıştı? Bu makaleler Thompson’ın ölümünden onbeş yıl önce yayınlanmıştı. Sessiz kalmak için uzun bir zamandı. Hâlâ utanıyor ve kamuoyunun önüne çıkmaktan çekiniyor muydu? Yoksa daha kötü açıklamalara yol açacak bir şeyleri deşmekten mi çekiniyordu?

Bazata haklı mıydı?

Gloria bana Thompson’ın ölüm raporunu buldu. Doğal nedenlerden dolayı ölmüş görünüyordu. Patton’a benzer şekilde otopsi yapılmamıştı. Thompson’ın son günlerini geçirdiği evi ziyaret ettim. Sokağın karşısındaki evde yaşayan emekli Howard Beck onu sevgiyle hatırlıyordu. Ona Thompson’ın Patton’ı öldürme planına katılmış olabileceğini söylediğimde, “şaşırmadım” dedi. Beck’e göre, Thompson Patton’la ilgili geçmişini kimseye anlatmamıştı. Olayı bilmesinin tek nedeni, konu eşleri arasında gündeme geldi-

ğinde Thompson'ın ona kaza ile ilgili bir kitabı⁵ ödünç vermesiydi. Kitapta olayın kaza olduğu anlatılıyordu. Ancak birlikte yürüyüşe çıktıklarında, Thompson ona Almanya'da nasıl karaborsayla uğraştığını anlatıp durmuştu. Beck'e göre, Thompson 'birimi için mal temin eden bir satınalmacı, bir 'beleşçi' idi". Uzun boylu ve "cana yakındı" ve gözlük takıyordu. Beck'e göre "Kadınlar ondan hoşlanıyordu. Dışarı çıktığımızda, çok konuşurdu. Fıkralar anlatırdı. Fıkralardan hoşlanıyordu". Beck oğlunun Thompson'ın iki oğlundan büyük olanıyla halen haberleştiğini söyledi. Bir de kızı vardı.

Bana numarasını verdi.

"Babamın kendisine ait birçok sırrı vardı" dedi Thompson'ın büyük oğlu Jim Thompson. Jim'in New Jersey'de bir uydu TV satış ve servis şirketi vardı. Babasının "kendisine özgü küçük sırları vardı. Onu çok iyi tanıma fırsatını hiçbir zaman bulamadım". Babası öldüğünde aile birbirinden uzaklaşmıştı. Diğer hususların yanısıra babası bir "çapkındı. Çıktığı kadınlardan birinin kızıyla benim aramı yapmaya çalıştı... O bir hovardaydı". Babasının ikinci eşi Alice ile, annesi öldürülmeden önce görüşmeye başladığını ve babasından soğuma nedenlerinden birinin de bu olduğunu söyledi. Jim'e göre, Thompson Alice ile evlendikten sonra, "daima onu görmeye gitmemi engelleyecek bir mazereti vardı. Bir süre sonra, vazgeçmek için daha kaç kez reddedilmem gerekiyor diye düşündüm" demiş ve aramaktan vazgeçmişti. "Hep bunun Alice yüzünden olduğunu düşündüm. Suçluluk hissediyor ve bizim etraflarında olmamızı istemiyordu". Gerçi yine de kesin olarak bilmiyordu.

Böylece Thompson yeniden evlendiğinde ilk ailesiyle bağlarını kesmişti. Babası "görünüşte pasif" ama "suyun altında bir ördek gibi hareketliydi" diyordu Jim. Annesi Joan aileyle daha çok ilgileniyor, seyahatleri o organize ediyordu. Çocukları kayağa, dalmaya ve paraşütle atlamaya götüren anneleri olmuştu. "Annem sertti" diyordu özlemle, bu da hırsızla çatışmasını açıklıyordu. Hepsi seyahate çıktığında, babaları "belki de sevgililerini görmek için" evde kalıyordu diye şaka yaptı.

Joan ve Thompson, Almanya dönüşü evlenmişler ve kısa süre sonra Jim doğmuştu. Thompson'ın Patton'dan yalnızca bir kez söz ettiğini hatırlıyordu. "Annem bu konudan hoşlanmazdı. Saniyorum utanıyordu". Jim on veya oniki yaşlarındaydı. "Bir demet kupür bulduk ve onları bir deftere yapıştırdık. O defter şimdi kayboldu. Ama babam bana kendisinin kamyon kullandığını, adamlarıyla âlem yaptığını -yani yapmaması gereken bir şeyi yaptığını- söyledi. Benim babam böyleydi".

Defterin nerede olduğunu bildiğimi söyledim. Şaşırdı, Gloria ile nasıl temas kuracağını sordu ve devam etti.

Babası ona "bir eğimli yoldan aşağı geldiğini ve sola döndüğünü ve tepeden gelen bu limuzinin ona yandan çarptığını" söylemişti. Patton arabanın arka koltuğundaydı ve "kafasını veya başka bir yerini çarpmıştı... O zamana kadar bu konuda hiçbir şey duymamıştık... Patton filmi gösterime girdiğinde babama bir telefon geldiğini hatırlıyorum... Onunla röportaj yapmak istiyorlardı ama o bu talebi reddetti. Olaya karışmak istemiyordu... Annem hayır dediği için mi yoksa gizleyecek bir şeyi olduğu için mi hayır dediğini bilmiyorum. Bize uğraşmak istemediğini söyledi".

"Eğimli yol" veya "tepe" mi? Bu yüzden mi Patton'ın arabasını görmemişti. Bunu ilk kez işitiyordum. Mannheim, Ren Nehri'ne yakındı. Bir ovaydı. Düzdü. Seyahat rehberleri de bunu söyler. Hiçbir tanık herhangi bir tepeden söz etmedi. Oraya giden Fugate bana yerin fotoğraflarını gönderdi. Bir tanesi demiryolu geçidinin eskiden bulunduğu yerden çekilmişti. Ama fotoğraflar yolun düz uzandığını ve çok uzaktan gösteriyordu. Kaza noktası da düz yolun kabaca ortalarında bir yerdeydi. Herhangi bir tepe veya eğim yoktu. Hatta kasis bile yoktu.

Jim, ablası June'un daha çok bilgiye sahip olabileceğini söyledi. Bana onun telefon numarasını verdi. Jim gibi June da babasından uzaklaşmıştı. Patton'ın ölümü konusunda bazı araştırmalar yapmıştı. "Ortada bir komplo olup olmadığını bilmiyorum. Ama babamın çok zayıf bir kişiliği vardı... Yeryüzünün en akıllı adamı değildi. Ruhunu şeytana satabilirdi. Para için herşeyi yapardı".

Annesinin onu Patton konusunda uyardığını hatırlıyor. “Bu konuda konuşmamalıydık ve o günlerde ebeveyniniz ne derse yapmanız gerekiyordu, yoksa başınız belaya girerdi”. Kardeşinin kupür defterini nasıl topladığını ve babasının kaza yüzünden “onursuzca askerlikten atılmasının beklendiğini” ancak sonra “şerefle terhis edildiğini” hatırlıyordu. Savaşın sonra ABD’ye gelmeye hazır olduğunda “bir bavul parası vardı ama getiremedi. Alman markı burada değersizdi; bu yüzden tüm valizi oradaki bir yaşlı kadına vermişti”.

Parayı nerden bulmuştu?

Bilmiyordu. “Patton’ın arabasından parçalar çalıp sattığını söylediğini hatırlıyorum. O bir düzenbazdı. Ayrıca kaçak mal bulundurduğunu hatırlıyordu. Gerçekten de karaborsada iş yapıyordu.” Babasının Patton’ın arabasını görmesine engel olduğunu söylediği tepeyi soruyorum. Şöyle diyor: “Babam gerçekten iyi bir yalancıydı. Aslında ‘iyi’ kısmını bilmiyorum; ama yalancılığına biliyorum”. Kendisi de bir Almanla evli olan June Mannheim’e gitmişti ve kazanın olduğu yeri biliyordu. “Düz. Düz bir ova” diye teyit etti. Gördüğü kadarıyla hiçbir tepe yoktu.

June bana diğer kardeşi, Thompson’ın en küçük çocuğu Ted’in telefonunu verdi. Şimdi araba satıyordu. O da kardeşleriyle aynı şeyleri söyledi ve bana Thompson’ın arkadaşı, New Jerseyli avukat Robert Delsordo’nun kısa süre önce şu sözleriyle kendisini şaşırttığını söyledi: “Babanın vasiyetinde ne yazdığını görmelisin”. Ailede hiç kimse avukatın neden söz ettiğini bilmediği gibi, hiç birisi de henüz öğrenmemişti.

Eski belediye mahkemesi’ yargıcı olan Delsordo’yu aradım. Bana Thompson ve Patton kazasına ilişkin bildiği bir sır olduğunu söyledi. Bu sır Thompson’ın vasiyetinde değildi. Bu, Thompson’ın ona verdiği bir sırdı ve ailesine bile açıklamayacaktı. “Ailesi bunu bilmiyor” dedi Delsordo. “Ailesine güvenmiyordu... Gizlice bana

* Türkiye’deki sulh ceza mahkemelerine benzeyen ve bazı şehirlerde trafik suçları, aileiçi şiddet, sınır ihlali, içkili araç kullanma gibi basit suçlara bakan mahkemeler (Ç.N.)

anlattı... Hayatım boyunca bu sırrı açıklamayacağım. Benden açıklamamamı istedi ve ben de bu sözümü tutacağım". Bu gizli bilgi en azından Delsordo'nun görüşüne göre Thompson'ı aklıyordu. Thompson bu sırrı, öldükten sonra kendisine karşı suçlama yöneltmesi ve masumiyetini kanıtlamasının gerekmesi halinde kullanması için vermişti. Benim zaten bu konuyu araştırdığımı söyledim. Ama açıklamayacaktı. Birileri Thompson'ın kazaya kasten yol açtığını iddia etmediği sürece açıklamayacaktı. O durumda Thompson'ı bu bilgiyle savunacaktı. Aksi halde kendi kişisel kasasında duracak ve ölümü halinde West Point'te okuyan yeğenine vasiyet edecekti. Adını açıklamadığı yeğeni de istediğini yapacaktı.

Delsordo, Bazata'nın ismini hiç duymamıştı ve Thompson'ın elinde OSS subayının suçlamalarına dair makalelerin bulunduğunu da bilmiyordu. Ancak Thompson 1978 yılında Patton'ı bir tetikçinin vurabilmesi için kazanın tezgahlandığını anlatan *Brass Target* filmini görmüş ve Delsordo'dan dava açmasını istemişti. Ancak Delsordo bunun bir film olduğunu söyleyerek onu caydırmıştı. Hiç kimse bunun gerçek olduğunu söylemiyordu. Sonra bana Thompson'ın kaza hakkında ona anlattıklarını açıkladı. Aslında Thompson'ın avukatı bana müvekkilinin anlattığı versiyonunu naklediyordu. Böyle bir versiyon tam olarak tarafsız değildi ama muhtemelen ulaşabileceğim en doğru Thompson versiyonuydu.

Thompson'ın neden Mannheim'da bulunduğunu bilmediğini söyledi. Thompson ona söylememişi veya Delsordo unutmuştu. Ancak Thompson kamyonunda yalnızdı. Delsordo bunu özellikle vurguladı. Yanında hiç kimse yoktu. Thompson'ın yakıtı azalmıştı. Orada bir yakıt tankı görmüş ve onun için dönmek istemişti. O anda yolda herhangi bir trafik yoktu. Sorunsuzca dönmüştü ki bu anlatım Woodring ve General Gay'in söyledikleriyle çelişmektedir. Ancak yan yolun girişine ulaşmadan önce içinde su olan küçük bir dere görmüştü. Koca kamyon iki çekerdeydi ve bu dereceden geçmesinin imkansız olduğunu düşünmüştü. Durdu ve kamyonun çoğu daha yolun içindeyken, şoför mahallinden

çıkı ve dört çekere döndürdü. “Eğer ikibuçuk tonluk kamyonları hatırlıyorsan, bunun için çıkıp tekerlek göbeklerini kilitlemen gerekir”. Geri kamyonu döndü ve yavaşça dereye doğru sürmeye başladı. O anda “tepeden o araba uçararak üstüme geldi”. Thompson diyordu ki “Patton’ın sürücüsü Woodring’in neden yanımdan geçip gitmediğini anlamadım. Düşük vitesteydim. Yeterince hızla önlerinden çekilemedim”. Patton’ın arabası kamyonu yandan çarpmıştı. Harici yakıt deposunun bulunduğu kabinin arkasına çarpmıştı. Thompson bir patlama veya yangın beklemişti. Sonra arabada generalin flamasını görmüş ve “Off kahretsin!” demişti. Bütün bildikleri bundan ibaretti.

En azından mevcut kanıtlara göre, orada bir tepe bulunmadığını söyleyerek tepki gösterdim. Delsordo, Thompson’ın var olduğunu söylediğini ve kendisinin de buna inandığını söyledi. Tepenin ana öykünün bir parçası olmadığını söyledi. Çünkü Thompson’ın görüşüne göre, ana öykü Woodring’i “kurtarma öyküsü” idi. “Bob suçu Woodring’e atıyor gibi görünüyordu” dedi Delsordo. “Bana ‘Tanrı aşkına, Woodring neden yanımdan dolaşıp gitmedi’ dedi”. Cevabın Woodring’in ‘Patton’ın adamı’ olması olduğunu söyledi. Gay ve Woodring’in, Thompson’ın aniden önlerine kırdığı ifadesi ‘uydurma’ idi. Bir başka deyişle Woodring’i kurtarmak için uydurulmuş bir yalandı. Thompson’ın kendisine söylediklerine dayanarak bunlara inanıyordu.

Sonra bana Thompson’ın kazadan sonra nereye gittiği konusunda bazı yeni bilgiler verdi. “Ordu Suç Soruşturmaları Birimi’nin (CID) onu o gece Almanya’dan çıkardığını biliyor muydunuz?” Onu İngiltere’ye uçurdular”. Sheffield’e götürdüklerini düşünüyordu ama emin değildi. “Birkaç gün boyunca hücre hapsinde tutuldu. Kazadan sonra General Gay arabadan çıktı ve ‘İnzibat çağırın. Ambulans çağırın’ dedi. O (Thompson) neler olup bittiğini bilmiyordu. Onu bir şekilde uzakta tuttular. Sonra CID onu aldı ve doğruca İngiltere’ye götürdü. Çok korkmuştu. Şöyle diyor: ‘Biliyor musun, bir idam mangasının karşısına çıkarılacağımı sandım’. Bob biraz aşırı heyecanlı bir adamdı ve onun çok korkmuş halini düşünemiyorum. Ancak sonradan onu oraya

kendi güvenliği için götürdükleri ortaya çıktı. Patton askerleri tarafından çok sevildiğinden, onu Almanya'da koruyamayacaklarını biliyorlardı”.

Eğer Delsordo'nun söyledikleri doğruysa, Thompson'ın neden kazadan hemen sonra “ortadan kaybolduğunu” açıklıyordu. Howard K. Smith, kazadan dört gün sonra “14 Aralık, Frankfurt” yazılı bir haber için Thompson'la röportaj yaptı. Buna göre en azından dört gün sonra Almanya'ya geri dönmüştü. Ancak -eğer gerçekten de kayboluş nedeni buysa- bu kısa süre intikam alma tehlikesinin savuşturulması için pek yeterli görünmemektedir. Patton henüz ölmemişti. Henüz iyileşme aşamasındaydı. Bu yüzden intikam tehlikesi henüz minimaldi. Ayrıca Thompson'ın güvenliği için CID fikri ve hatta alelade üniformalı inzibat fikri bile çok zorlama görünmektedir. Neden gerekliydi? Thompson yalnızca sıradan bir kamyon şoförüydü. Bir ünlü veya yüksek rütbeli birisi değildi. Ve eğer onun güvenliğinden kaygılanmışlarsa, neden Woodring'in güvenliğini düşünmemişlerdi? İlk resmi raporlarda çarpışmadan her iki sürücünün de sorumlu olduğu söyleniyordu.⁶ Yakında diğer güvenli yerler varken, onu neden ta İngiltere'ye kadar götürmüşlerdi? Frankfurt çok yakındı ve bir Amerikan kalesiydi. Aynı şekilde yine Berlin yakınlarında bulunan ve Nazi savaş suçlularının tutulduğu Nuremberg de çok yakındı. Onu neden oraya götürmemişlerdi? Üstelik CID'in olay yerinde bulunduğu dair hiçbir rapor yoktu. Tabii eğer gizemli teğmen Vanlandingham CID değilse... Ancak Vanlandingham'ın da sicilinde CID olduğuna dair hiçbir işaret yoktu. CID mensupları ordunun profesyonel soruşturmacılarıydı. Ancak büyük bir suç işlendiğinde çağrılan seçkin dedektif benzeri uzmanlardı. Oysa bütün raporlarda, özellikle de herhangi bir kumpas olmadığını savunan raporlarda, bu çarpışmanın 'rutin' bir trafik kazası olduğunda ısrar ediliyordu. Bu nedenle hiçbir rapor tutulmadığını savunuyorlardı.

Böylece sorular çoğalıyor. Delsordo'nun verdiği yeni bilgi yalnızca gizemi artırıyordu. Eğer CID orada *idiyse*, o zaman bir suçtan şüpheleniliyor demektir. Peki ne tür bir bilgi onları olay yerine

getirmişti? Nasıl bu kadar hızlı gelebilmişlerdi? Kazadan önce mi bilgi sahibiydiler? Thompson kesinlikle İngiltere’de sorgulanmış olmalıdır. Peki bunun belgeleri nerede? Bu konuda hiçbir belge ortada yok. Bir başka Patton araştırmacısı ve “İronik bir şey” başlıklı makalesinde kazayı ele alan Hollandalı Peter J.K. Hendrikx, Thompson’ın darmadağın bir üniforma ile bir kara-tahtanın önünde görüldüğü bir fotoğraf gönderdi. Sırtarak elindeki kalemle ne olduğu anlaşılamayan bir şeye işaret ediyordu.⁷ Hendrikx bu resmi *Stars & Stripes*’tan aldığını söylüyordu. Ama kaynağı bulma çabalarımız boşa çıkmıştı.⁷ Resim Thompson’ın İngiltere’de bulunduğunu mu gösteriyordu? Orada değilse, neredeydi? O resimde ne yapıyordu? Resim neden çekilmişti?

Ancak hepsinden daha tuhaf olanı Joe Spruce’ın -veya daha doğrusu Joe Scruce’ın (çünkü gerçek soyadının böyle olduğu ortaya çıktı) gizemli öyküsüdür. Bu öykü bütün Patton biyografi yazarları ve araştırmacılarının gözünden kaçmıştır.

Scruce, Patton’ın arkasından gelen ve köpek ile generallerin av tüfeklerini taşıyan cipi süren çavuştu. İfadelerin büyük çoğunluğuna göre, kazadan hemen önce Cadillac’ın önüne geçmişti ve av bölgesini göstermek için önden devam ediyordu. Bunun anlamı Thompson’ın kamyonunun yanından geçtiği ve muhtemelen ardındaki kazayı gördüğü veya sesini işittiğidir. Babalas Scruce’tan muhtemelen daha ilerideydi. Çünkü ters yönde ilerlerken iki Patton aracını geçmişti ve kazayı işitmişti.

Oysa Scruce’dan bir daha hiç haber alınamadı ve kimse onu görmedi.

Başına iş gelenlere yardım etme doğal içgüdüğü bir tarafa, birisi Avrupadaki en önemli rütbeli olan iki generale öncülük etmekle görevli bu çavuş neden yardım etmek için geri dönmemişti?

Yalnızca yola devam etmiş ve gözden mi kaybolmuştu?

* Resmin büyütülmüş halinde bile ne olduğunu anlayamadım.

Hiç mantıklı değildi.

Günümüze kadar kazayı araştırdığını iddia eden herkes tarafından Scruce'un soyadı *Spruce* olarak biliniyordu. Buna Scruce hakkında yazan Patton'ın aile mensupları ile Scruce'un rolünden söz edecek kadar derin araştırma yapan başlıca Patton biyografisi yazarları da dâhildi. Oysa kaza hakkındaki bilinen en erken ve en geniş kitabı yazan General Gay'in hatıratını ciddi biçimde okuyan herkesin aklına bu isim hakkında soruların gelmesi gerekirdi. Hatıratta Gay, çavuştan yalnızca bir kez değil, üç kez Scruce olarak söz etmektedir. Bu da bana bunun bir yazım hatası olmadığını, belki de hakkında bilgi almam gereken kişinin soyadının *Spruce* değil, *Scruce* olduğunu düşündürdü.

Bunu kuzenim Tim'in araştırmacılarından birisi olan Christine Samples ile paylaştım. O da uzun bir araştırma sonucunda muhtemelen Scruce'un tek yaşayan çocuğunun, koyu saçlı, ellibeş yaşındaki kızının yerini belirledi. Kendisiyle temas kurduğuma şaşırmıştı. Babasının Patton kazasına karıştığını bilmiyordu. Ama onun bir muvazzaf asker olduğunu ve 1952 yılında gizemli bir trafik kazasında öldüğünü biliyordu. Kaza hakkında bilgi verdikçe, babası hakkında sahip olduğu bilgilerden hareketle, babasının dolaylı da olsa Patton'ı öldürme planına katılmış olabileceğinden endişelenmeye başladı. Bu yeni endişeye tüm hayatı boyunca babasının kim olduğu ve yaşamının erken yaşlarında kendisinden neden mahrum ettiği krizi eklendi. Babası öldüğünde bebektir. Patton kumpasçılarından korkmasının bir nedeni olmasını düşünmesem de -çünkü aradan uzun yıllar geçmişti- yine de ismini kullanmamamı istedi. Onu 'Angela' olarak adlandıracam.

Aşağıdaki öykünün hazırlanması onun yardımıyla oldu:

1901 yılında İtalya'da doğan Joseph Leo Scruce, ABD'ye 1919 yılında göçmen olarak geldi.⁸ Geldiğinde İtalyanca adı "Screwsee" olarak telaffuz edildi. Amerika'ya kardeşiyle birlikte geldiler. Annesi ve babasıyla muhtemelen diğer kardeşleri İtalya'da kaldılar. Boyu 171 cm, kilosu ise 66 idi. Angela'da bulunan 1951 tarihli askerî kimlikte kahverengi gözleri ve kahverengi saçları olduğu

görünüyordu. 1952 yılında ölene kadar İngilizceyi aksanlı olarak konuşuyordu. Ulusal Kayıt Merkezi'nden gelen personel dosyasına göre, 1928 yılında terhis edilene kadar deniz piyadelerinde görev yapmıştı. 1933 yılında orduya katılmış ve mesleğini "ahçı" olarak beyan etmişti. 1936 yılında Panama, Kanal Bölgesindeki Fort Davis'te Birinci Sınıf Asker' idi ve ana mesleği "asker" olarak kaydedilmişti. Piyadeydi. 1938 yılında ordudan kısa süreliğine ayrıldı ve 1941 yılı başında tekrar katıldı. Aradaki boşluklarda ne olup bittiği ne kayıtlarda vardı ne de Angela biliyordu.

Scruce, 1943 yılından 1945 yılına kadar, 6 Haziran 1944'te Normandiya'da D-Günü çıkarmasında Omaha Sahili'ne çıkan ABD birliklerini koruyan 29. Piyade Tümeni'nde -"Mavi ve Griler"- görev yaptı. Bu birim hakkındaki "29 Hadi Gidelim"* başlıklı bir *Stars & Stripes* adlı kitapçığa göre, tümen "St. Lo'da çitlerin arasından geçip" Normandiya'nın güney kıyısında Brest'in ele geçirilmesine yardım eden ve sonra Fransa'dan kuzeye ve Almanya'nın içine doğru cesaretle savaşan, Almanya'nın Doğu ve Batı olarak bölündüğü Elbe Nehri yakınlarında Sovyetlerle karşılaşan birlikti. Adamımız "6 Haziran 1944'ten 8 Mayıs 1945'e kadar değerli hizmetleri için" Bronz Hizmet Yıldızı Madalyası ile ödüllendirilmişti. Tümen komutanı Tümgeneral C.H. Gerhardt, Scruce'ın kitaplığındaki "Hadi Gidelim" kitapçığının kapağına şöyle yazmıştı: "Karavana Çavuşu olarak çok yardım eden Çavuş Scruce'a".

İşte Angela'yı kaygılandıran hususlardan birisi bu ithaftı. Bir general neden bir ahçının kitabına böylesine bir övgü yazmıştı? Yalnızca yemek hazırlamaktan fazlasını yapıp yapmadığını merak ediyordu. 29. Tümen 1946 yılı Ocak ayında ABD'ye geri dönmüştü. Oysa Kıdemli Başçavuş olan Scruce, Patton 1945 yılı Eylül ayında Eisenhower tarafından işten atıldıktan sonra Bed Nauheim'deki son komuta merkezine atanmıştı. M-1 tüfeği dâhil bir dizi silah konusunda "uzman" olmasının yanı sıra, kaza günü kullandığı "cip" veya çeyrek tonluk kamyonet dâhil, çeşitli

* Amerikan ordusunda en alttan üçüncü rütbe (Ç.N.).

araçları kullanacak şekilde eğitilmişti. *The Fighting Pattons*'ın yazarı Brian M. Sobel, "Spruce"u "Patton'ın maiyeti" olarak tanımlamaktadır.¹⁰ Bu tanımın Woodring'in ona anlattıklarına dayandığı açıktır. Eğer generale bu kadar yakın idiyse, o zaman durum daha da ilginç hale gelmektedir. Kayıtlara göre, Patton Bad Nauheim'e gelene kadar orada görevlendirilmemişti. Kayıtlarında Patton'ın kazası veya ölümüyle ilgili hiçbir şey yoktu. Ama 31 Aralık 1945 tarihinde, yani Patton'ın ölümünden hemen sonra Scruce, bir tür terfi ile "düzenli" orduya kabul edilmişti. Bunun için yalnızca belli şartların taşınması yetmiyor, üstün hizmet gerekiyordu ve bu birimde yalnızca en iyiler kalabiliyordu. Öldüğü sırada kıdemli başçavuştu ve Arlington Ulusal Mezarlığı'na defnedilmişti.

Babası öldüğünde, Angela yalnızca onbir aylıktı ve bu nedenle hiçbir şey hatırlamıyor. 2002 yılında ölen annesi Glenice, 1952 yılında kendisinden neredeyse iki kat yaşlı olan Scruce ile evlenmişti. Yirmili yaşlara yeni giriyordu. Ama evlilikleri Scruce'un ölümüne kadar iki yıl süren iyi bir evlilikti. Angela'nın hem annesinden hem kendisi de şimdi ölmüş bulunan teyzesinden dilediklerine göre, birbirlerine aşık bir çifttiler. Her ikisi de yaş farkının kendilerine bahsettiği güzelliğin farkındaydılar: erkek için ömrünün baharında genç bir gelin ve istikrarlı bir yuva; kadın için ilgili, tecrübeli bir koca ve istikrar. Scruce eşine sayısız aşk mektupları yazmıştı. Angela bazılarını bana okudu. Eşini sevdiği ve onu bulduğu için kendisini şanslı saydığı açıktı. Ancak babası annesine hiçbir zaman savaştan veya geçmişinden söz etmemişti. Annesi bundan rahatsız değildi. Onunla bir askeriyenin düzenlediği dans programında karşılaştığında profesyonel askerdi ve askerî hayatı zaten çok gizemli görünüyordu. Washington yakınlarındaki ormanlık alanda bulunan devasa eğitim üssü olan Virginia, Camp Picket'ta bulunan ormanlık alandaki uzak bir köşede yaşadılar. Hafta sonları bazılarıyla çok yakın görüldüğü üst rütbeli subayları ağırlıyorlardı. Bazata da onlarca yıl ayrı

* Yazdığı bir mektupta, Angela'nın annesiyle evlenmesinin uygun olup olmadığını bir generalle istişare ettiğini belirtiyordu. General bu evliliğin uygun olacağını söylemişti.

kaldıktan sonra Avrupa'dan Amerika'ya döndüğünde, 1970'lerin başlarında oldukça gözlerden uzak evinde aynısını yapmıştı. CIA dostları ve diğerlerinin yardımıyla Bazata Maryland'daki uzak bir çiftliği yönetmiş, orada kuş yetiştirmiş, dostları ve bir çoğu ile CIA'daki casusluk işi nedeniyle bağlantısı bulunan, karargâhları yakındaki Virginia, Langley'deki üst rütbeliler için av partileri düzenlemişti.

Angela, babasının çalıştığı dönemde biraz güvenlikten fazlası olduğunu söylüyordu. Bir çok üsse, büyük çoğunluğu kapıda kayıt yaptırmak kaydıyla ziyaretçiler girebiliyordu.¹¹ Ama o günlerde Picket bunlardan birisi değildi. Annesi kendisine, babasının muhtemelen evlenmelerinden önce, üste geceyi birlikte geçirebilmeleri için onu Buick'in bagajına gizlediğini anlatmıştı. Ahçı ve sürücü olmasının yanısıra, o aynı zamanda -tıpkı Bazata gibisaygın bir nişancıydı. "Annem babamın üste nişancı, avcı olarak ün yaptığını söylemişti. Konuştuğu askerler ona öyle söylemişti" "İyi bir nişancıydı". Kulübesinde sunduğu bütün yiyecekleri avlıyordu. "Beş sülünü göz açıp kapayana kadar vurabiliyordu". Ayrıca yabanî hindi ve diğer yenilebilir hayvanları da konukları için avlıyordu. Kendisine ait bahçesi, silahları, cipi ve sevip eğittiği av köpekleri vardı. Annesi bir defasında köpeklerin onların yatağında uyumasına itiraz etmişti. "Haftasonu parti için gelen albaylar ve generaller için avlandılar" cevabını almıştı.

Babası yalnızca yemek pişirmekten fazlasını yapıyor gibi görünüyordu. "Rahat bir işi vardı". Yalnızca ahçılık yapan birisi bu rahat nasıl ulaşabilirdi? Uzun süreler ortadan kaybolur ve kulübeye dönmek için gizli rotalardan gelirdi. Annesi kocasının II. Dünya Savaşı hakkındaki suskunluğunu anlayamıyordu. "Annem, babamın savaştan hiç söz etmediğini söylerdi. Asla. Neden? Onun hakkında tüm bildiklerim son derece mütevazı, ilgili bir adam olduğunu ortaya koyuyor. Ekonomik sıkıntı çektiklerinde akrabalarımıza yiyecek götürürdü". Sosyal bir adamdı. "Sessiz bir tip değildi. Böyle bir adamın savaştan niçin söz etmediğini anlayamıyorum. O bir İtalyandı. Erkeklerin savaştan konuşmadığını biliyorum ama o öyle birisi değildi. Sıcak ve açık sözlü birisiydi".

Patton hakkında ona anlattığım yeni ve tartışmalı bilgilerin onu çok etkileyip etkilemediğini merak ettim. Yalnızca annesinin ona söylediklerini hatırlıyordu ve ben de anlattıklarımın somut, kanıtlanmış bilgiler olmadığını vurguladım. “Ben maneviyata inanan bir insanım, yalnızca önsezim var” dedi. Kastettiği muhtemelen babasının görevini yaptığıydı ve bu çerçevede bir kumpas planına karışmış olabileceğiydi. Babasının yalnızca yaralılara yardım etmek için değil, aynı zamanda Farago’ya göre üstü açık cipten limuzine aktarılan köpek için bile kaza yerine dönmüş olması gerekirdi. Angela şöyle diyordu: “Köpeği generallerin yanına bırakmıştı. Önde gidiyordu. Aynasından arkaya bakmış olması gerekir. Mutlaka geri döneceğini biliyorum. Yardım etmek için can atardı”.

Herhangi bir nedenle kazadan haberdar olmasa bile, daha sonra öğrenmiş ve o zaman da ortaya çıkmış ve ifade vermiş olması gerekirdi.

Ayrıca Angela, babasının ölüm şeklienden endişeleniyordu. 11 Mart 1952 tarihi babasının doğum günüydü. Scruce ve Glenice’nin artık küçük bir evi vardı. Virginia’da üsse yakın, en azından o günlerde küçük bir kasaba olan Blackstone’daydı. Doğum gününden iki hafta önce, Glenice bir kutlama düzenlemek istemişti. “Demiş ki ‘Joe senin doğum günün için güzel bir parti yapmak istiyorum. Tatil günün var değil mi?’” Sıkıntılı görünüyordu. “Karısına baktı ve dedi ki, ‘Hayır Glenice. Parti yok. Onu görece kadar yaşamam’” Annesi yüzünden şaka yapmadığını anlamıştı. “Dehşete düşmüştü. ‘Neden böyle kötü bir şey söylüyorsun? Beni üzeceğini bilmiyor musun?’” Babası geçiştirmeye çalışmıştı. “Dedi ki; ‘Özür dilerim. Sakin ol. Yalnızca parti yapılmasını istemiyorum. Kendi doğum günümde uyanıp güzel karımla birlikte olmak istiyorum. Sen bana kahvaltıda pasta ve kahve ver ve sonra çocuğumuzla, hayatımızın aşkıyla oynayalım”.

Hasta mıydı?

Angela’ya göre; “soluk soluğa bile kalmadan kilometrelerce koşabilirdi. Annem zaman zaman gelen başağrısı dışında hiçbir rahatsızlığı olmadığını söylüyordu. O da önemli bir şey değildi. Bir aspirin alır ve geçirirdi”.

Doğum günü, annesi kocasının istediklerini yapmıştı. “O sabah uyanmışlar. Birlikte olmuşlar. Babası aniden durmuş ve ‘Glenice, sol tarafımda hiçbir şey hissetmiyorum. Felç geçiriyorum. Doktoru çağır’” demişti. Annesi yataktan fırlamış ve telefonu çevirmeye başlamıştı. O anda doktoru aramayı bırakıp ambulans çağırmasını istemişti. Geri döndüğünde ağzından kan fışkırıyordu. “Kan her yerdeydi. Annesi çığlıklar atıyor, ağlıyor ve onu kucaklıyordu. Kan ikisinin her yerini kaplamıştı ve annem o sırada benim öbür odada histerik bir şekilde ağladığımı söyledi. Ne yapacağını bilememişti. Yalnızca çığlıklar atmaya devam etmişti”.

Ambulansın oraya ulaşması yarım saat ile kırkbeş dakika sürmüştü. Çünkü evleri kırsaldaydı ve ambulansın geleceği mesafe uzundu. Ama yine de gecikmişti. Angela bu gecikmenin maksatlı olup olmadığını merak ediyordu. Ambulans gelene kadar babası ölmüştü. Ordu doktorları daha sonra annesine kocasının beyin anevrizması -kan damarı patlaması- geçirdiğini söylemişlerdi. Semptomları arasında ani, ağır başağrıları -ki onda yoktu- bazen vücudun bir tarafında felç -onda vardı- yer alıyordu. Ancak kan kismaya, bu hastalığın hiçbir tanımında rastlamadım. Patton’ın ölümünde olduğu gibi otopsi yapmamışlardı.¹²

Glenice’e söylemeden doktora gidiyor olabilir miydi?

“O zaman bunun bir işareti olurdu” dedi Angela ve bana babasının geçmişteki bazı askerî tıbbî muayenelerinin raporlarını gösterdi. Bütün sicilinde yalnızca bir gün göreve gitmediği kayıtlıydı.

Aylar sonra, Angela Scruce’in resmî kayıtlarının yardımıyla,¹³ Scruce’un ailesinden geri kalanlarla temas kurdu ve buluştu. Bunlar daha çok Amerika’ya Scruce ile gelen kardeşinin soyundan gelen yaşlı kuzenlerdi. Babasına saygı duyuyorlardı. Onu gayet iyi hatırlıyorlardı. Bu Angela için duygusal bir andı. Bana “kuzenlerim çok iyiler, gerçi (Patton hikayesi konusunda) pek yardımları olmasa da” diye yazıyordu. “Joe’nun o korkunç gün hakkında herhangi birisine bir şey anlattığını sanmıyorum”.¹⁴

Bu olayı gizli tutmasının nedeni neydi?

Peki Yedinci Ordu belgelerinde Thompson'ın kamyonunda bulunduğu bildirilen Alman sivil Frank Krummer ne olmuştu? Kaza bölgesi Yedinci Ordu'nun yetki alanındaydı. Kazaya ilişkin soruşturma belgeleri hiçbir zaman bulunamadı.

Bu belgeleri yok mu sayacaktık?

Krummer veya ailesinin herhangi bir mensubunu bulamadım. Bu da sahip olduğum yetersiz bilgi ve Krummer'in yaygın bir Alman ismi olması karşısında pek şaşırtıcı değildi. Ayrıca bütön çabalarımın boşuna olması da mümkündü. Çünkü "Spruce" ismi gibi o isim de hatalı olarak veya kasten yanlış yazılmış olabilir.

Peki ya Thompson'ın kamyonundaki muhtemel üçüncü yolcu?

Her ne kadar avukat Delsordo, Thompson'ın kamyonunda başkalarının bulunmadığında ısrar etse de, bizim gibi o da kaza yerinde değildi. Tek bildiği Thompson'ın ona söyledikleriydi. Kaldı ki söylediklerinin bir kısmını da anlatmıyordu. Ve onun Thompson namına anlattığı öykü birkaç açıdan tutarsızdı. Kazadan yalnızca dört gün sonra Thompson'ın muhabir Howard K. Smith'e anlattıklarıyla çelişiyordu. Bu kapsamlı röportajda Thompson, herhangi bir tepeden veya kamyonunun yolda durduğundan söz etmemişti. Aslında kazaya ilişkin yeni keşfedilmiş en yakın belge-şimdi kayıp olan resmi rapora dayandığı iddia edilen, Yedinci ordu bilgi notu¹⁵- yalın bir şekilde "çarpışmanın kamyon sola dönerken gerçekleştiğini" belirtmektedir. Yani Delsordo'nun savunduğu gibi sola dönüş tamamlandıktan sonra değil. Scruce'un kaza yerinden tuhaf kayboluşu ve onunla Thompson'ın sonradan gizemli ölümleri dikkate alındığında, bazı şeyler pek yerine oturmuyor.

ONALTINCI BÖLÜM

PATTON'I DURDURMA PLANI

16 Temmuz 1944 tarihinde, Patton Savaşa döndüğünde -D-Günü'nden tam bir ay sonra bir Normandiya hava üssünde yere iner inmez- kaderinin gerçekleşmesine engel olmamak için her türlü sorundan uzak kalmaya kararlıydı.

Eisenhower bir sorun daha çıkarsa eve göndereceği konusunda onu uyarmıştı.

Patton hayatının en uyumlu davranışlarını sergiliyordu.

Kuzey Afrika ve Sicilya Harekâtlarında ABD birliklerini başarıyla yönetmesine rağmen, D-Günü Amerikan birlikleri komutanı yapılmadığı gibi, onun yerine Eisenhower'ın daha az savaş tecrübesi olan bir astını komutan olarak seçtiğini unutun.

D-Günü kıyıya çıktıktan sonra çıkmaza giren Bradley'in, Patton'ın fikirlerini kullanarak "Kobra" kod adlı bir plan formüle ederek çıkmazdan kurtulduğunu ve sonra da bunu tek başına kendi başarısı gibi sunduğunu da unutun.¹

Patton aldırımıyordu. Savaşta gerideydi. İngiltere’de aylak bir yem olarak beklerken -ki bu görevi aşağılayıcı bulmasına rağmen, görev duygusuyla kabul etmişti- Freeman’ın *The Norman Conquest*’inde “Fatih William’ın Normandiya ve Brittany’deki operasyonlarında kullandığı yollara özellikle önem verdiğini” okumuştur.² I. Dünya Savaşı’nda Fransa’da görev yapmış ve daha önce de askerî öğrenci olarak Fransa’da bulunurken, savaşması muhtemel bölgelerin birçoğunu fiilen tanımıştı. Bu faktörler onun akıcı Fransızcasına katkıda bulunmuş, bu da Kuzey Fransa’da hızla ilerleyişine ciddi olarak hazırlandığı anlamına gelmişti. Bu ilerleme sonunda ülkenin kurtuluşuna ve Almanların kendi ülkelerine kaçmalarına yol açmıştı.

Ancak aynı ilerleme ve başarı, “Falaise Cebi Muharebesi”nden itibaren yine onu üstleriyle çatışma içine sokacaktı.

Yeniden organize edilen Üçüncü Ordu’ya, D-Günü’nden yaklaşık iki ay sonra ve St. Lo’taki zor yarma harekâtının ardından 1 Ağustos’ta resmen ilerleme emri verilmesi üzerine, Patton ve tankları kükreyerek yollara düştü. Sonraki iki hafta içinde Patton’ın muharebe istihbarat subayı ve ünlü Washington gazetecisi Albay Robert S. Allen’in yazdığına göre; Üçüncü Ordu “tarihteki tüm ordulardan daha öteye ve daha hızlı ilerledi.”³ Patton’ın birlikleri, General Courtney Hodge’nin Birinci Ordu’suyla birlikte önce batıya döndü ve Cherbourg Yarımadası’nın altından Batı Atlantik’e doğru çıkan devasa Fransız topraklarının oluşturduğu Brittany’yi kuşatıp savaşın dışında bıraktı. Almanların piyade, zırhlı ve önemli denizaltı birlikleri Brittany’de bulunuyordu. Patton ve Hodges tarafından lojistik hatları kesilince güçsüz kaldılar. Hitler boş durmadı. Riskli bir hareketle, henüz Doğu Fransa’da saldırı altında olmayan Alman Panzerleri ve piyadelerine, kanatlara ve karşı saldırılara aldırmadan doğrudan Batıya, Patton ve Hodges’e saldırı emri verildi. Misyonları güçlerini parçalayarak Müttefiklerin ilerlemesini tehlikeye düşürmekti.

Ancak Müttefikler, Alman şifrelerinin kırılmasını sağlayan “Ultra”nın da yardımıyla, Nazi saldırısından önceden haberdar oldular. Patton ve Hodges’in birlikleri Avranches ve Mortain’deki

çıkıntıda karşılaştılar. Bu iki kasaba bölgeyi yöneten Cherbourg Yarımadası'nın tabanındaydı. Çatışma günlerce sürdü. Sonra muhteşem bir hareketle Patton, Bradley'e de danışarak çatışmaya katılan tüm Almanları tuzağa düşürecek bir fırsat gördü. Üçüncü Ordu'yu güneyin daha derinlerine ve doğudaki LeMans'a, Paris'e çıkış yolunu oluşturan ve büyük bir kısmı çatışmaya katılan Alman Yedinci Ordu karargahının bulunduğu yere gönderecek ve ilerleyen orduyu arkadan kuşatacaktı. Unsurlar aşağıya doğru sızdı ve Almanlara saldırarak kuşatmayı başlattı.

Kuşatma, her savaş komutanının hayalidir. Düşmanın etrafı bir kez kuşatıldığında -lojistik hatları kesilip, kaçacak yolu kalmayınca- kuşatan güç düşmanın hemen hemen tamamını yok edebilir. Her öldürdüğü düşman askeriyle ilmeği biraz daha sıkır. Modern savaş sanatında bu şekilde kısıtılan hedefin yok edilme işi, çoğu zaman uçaklarla yapılmaktadır. Acımasızdır; tıpkı bir havuzdaki balıkların üstüne el bombaları atmak gibidir. Patton'ın niyeti de buydu: düşmanı ve silahlarını oluşturduğu cepte yok etmek! LeMans alındığında yalnızca hızla kuzeye, denize doğru dönecek ve D-Günü sonrası İngiliz generalin ilk hedefi olan Caen'den güneye doğru ilerleyen Montgomery'nin birlikleriyle buluşacaktı. Buluşma noktası olarak Caen ile LeMans'ı birleştiren hayali kuzey-güney hattının buluşma noktası olarak Falaise seçilmişti. Orada kuşatma tamamlanmış olacaktı. Oysa sert bir direnişle karşılaşan ve birçoğu kendisinden kaynaklı başka ilerleme problemleri de olan Montgomery batağa saplanmıştı ve programın gerisindeydi. İşgal planına göre ilk gün Caen'i geri alacaktı. Ama aradan iki ay geçmişti. Patton'ın birlikleri Falaise'in yaklaşık otuz kilometre güneyindeki bir köy olan Argentan'a ulaştığında, Bradley kuşatma tamamlanmadan, aniden Patton birliklerini durdurarak, otuz kilometrelik bir açıklık (Falaise Cebi) bıraktı. Avranches ve Mortain'de yenilen ve kuşatmanın farkına varmış olan Almanlar bu boşluktan geri çekilmeye başladılar.

Bradley'in niçin böyle davrandığı uzun yıllardır tartışılmaktadır. Amerikan ve İngiliz birliklerinin operasyon sınırları, bu çıkarma ve işgalde Eissenhower'ın vekili olarak görev yapan ve o tarihte

Normandiya'daki en yüksek rütbeli kara komutanı olan Montgomery tarafından önceden belirlenmişti. Montgomery'nin astı durumunda olan Bradley, ilk başta bu sınırlara uyduğunu söyledi. Patton şiddetle karşı çıktı. Zaman kaybediyorlardı! Bütün Alman ordusunu ezme şansları vardı. Savaş kazanabilirlerdi. Kendisine boşluğu kapatması için izin verilmesini istedi, yalvardı. Patton'ın tank komutanlarından Tuğgeneral Albin F. Irzyk'a göre, Bradley "Hiçbir şey yapılmayacak" diye karşı çıkmıştı, "Argentan'dan ileri geçmeyeceksin". Argentan, Montgomery'nin o sektördeki Amerikan ilerleyişini kesme noktasıydı.⁴ Özellikle kuşatmayı onaylayan ve Montgomery'yi pek de sevmeyen Bradley'den çıkması çok tuhaf olsa da, emirler böyleydi.

Patton iki kez daha aradaki boşluğu kapatmak için izin talep etti. İkinci defasında Bradley, karargâhında İngiltere'den gelmiş olan Eisenhower ile birlikteydi. Irzyk, birlikleri hâlâ Argentan'da konuşlanmış ve arada bir Falaise sırtlarına sokulan Patton'ın Bradley'e telefonda ulaşamadığını, bu yüzden Bradley'in kurmay başkanı General Allen'den Bradley'e ulaşarak doğrudan Montgomery'den izin alması için onay çıkarmasını istediğini kaydediyor. Ancak Eisenhower'la birlikte olan Bradley, "sınırın mutlaka korunmaya devam edilmesi gerektiğinde... ısrar etti". Savaş alanındaki bu fırsatı görüp boşluğun kapatılmasını emretmesi gereken en yüksek komutan olan Eisenhower hiçbir şey söylemedi. Kararlı bir saldırı emrini verme fırsatını kaçırdı. Irzyk, "tıpkı Kuzey Afrika ve Sicilya'da olduğu gibi... Ike bir kez daha komutandan çok seyirci gibi duruyordu. Yalnızca Bradley'i -ve dolayısıyla Montgomery'yi- onaylamakla yetindi".

Irzyk'a göre, üçüncü denemede, Bradley'in maiyeti aciliyeti görüp Patton'dan yana tavır takınarak izin için doğrudan Montgomery'nin karargâhına telefon etti. Ancak Montgomery'nin

* Savaştan sonra o ve diğerleri başka bahaneler uydurdular: Birleşen İngiliz ve Amerikan birliklerinin birbirine ateş edebileceği korkusu; İngilizlerin bölgeye zaman ayarlı bombalar yerleştirmiş olması (çürütüldü) ve kuşatmayı yarmak zorunda olan Almanların aradaki boşluğu kapatan tankları yok edebilecekleri (en gülünç bahaneydi).

kurmayları onları geri çevirdi.⁵ Charles M. Province gibi Patton'ı araştıran akademisyenlerin Montgomery'nin de suç ortağı olduğu görüşü karşısında, bu tavır şaşırtıcı değildi. Province'in yazdığına göre; Patton kadar kibirli olan Montgomery, "kendisinin boşluğu kapatacağından ısrar etti ve hatta bunu talep etti". "Monty, Patton'ın mükemmel liderliği ve Üçüncü Ordu'nun hızı ve cüretkâr başarısı sayesinde yaratılan durumun meyvesini kendisi toplamak ve ödülünü kendisi almak istiyordu".⁶

İçinden muhtemelen bu retleri gözardı edip boşluğu kapatmak geçtiyse de, Patton'ın yapabileceği başka bir şey yoktu. Kendisini frenledi. Gözden düşmüştü ve o bunu biliyordu. Herhangi bir kural ihlali daha yaparsa gidecekti ve bu boşluğu kapatmak büyük bir ihlal sayılacaktı.

Eisenhower'ın *bizzat kendisi* hayır demişti.

Montgomery'nin sonunda boşluğu kapatması bir haftaya yakın sürdü ve bu arada aralarında önemli savaş komutanlarının da bulunduğu 250.000 Alman, tüm teçhizatlarıyla birlikte Falaise Cebinden kaçmayı başardı. Tam rakamı bilmek mümkün değildir. Müttefik hava kuvvetleri boşluğun üzerinde ve ötesinde uçarken Almanları buldular ve bombalayarak önemli can kaybı ve hasara yol açtılar. Almanlar -temelde Patton'ın yakın kuşatması sayesinde- boşluk olsa da olmasa da büyük bir yenilgiye uğradılar. Ancak boşluğu kapatmama hatası yüzünden öldürülen asker ve imha edilen savaş silahı sayısı düşük kaldı. Birçok Alman askeri, komutanı ve Panzer tankı kurtuldu ve aralık ayında "Çıkıntı Muharebesi" olarak bilinen yıkıcı ve şaşırtıcı karşı saldırıda ABD birliklerine büyük zayıat verdirdiler. Oysa Patton'ın Falaise'deki açıklığı kapatmasına izin verilmiş olsaydı, tarihçilerin büyük çoğunluğunun ittifak ettiği üzere, savaşın kendisi sona erebilirdi. O tarihte cebin üzerinde uçan savaş uçağı pilotu olan ve daha sonra

* Savaşa dair araştırmacılar farklı rakamlar vermektedir. Rohmer, *Patton's Gap*'ta sayının 250.000 olduğunu söylemektedir. Bruer *Death of a Nazi Army*'de 40.000'den az olduğunu ileri sürmektedir. *Lucky Forward*'da Allen'in, *Patton*'da Axelrod'un yazdığı gibi 100.000 sayısı uzlaşma rakamı olarak kabul edilebilir.

bu konuda ayrıntılı bir eser yazan Tümgeneral Richard Rohmer, “eğer boşluk kapatılsaydı, kıdemli generalleri atayurdunun doğu ufkunda yükselen büyük Rus Ayısı’nın gölgesinden zaten kaygılı olduklarından, Nazi Ordusunun teslim olması sonucunu doğurabilirdi” diyor.⁷ Rusların gelmesinin yalnızca bir zaman meselesi olduğunu ve Amerikalılara teslim olmanın daha iyi bir seçenek olduğunu biliyorlardı. Bradley’in kendi tarihçisi Albay Ralph Ingersoll şunları yazıyor: “Argentan-Falaise boşluğunu kapatmada başarısız olmak, savaşın en büyük fırsatını kaçırmaktı”.⁸

Sansür uygulanan Amerikalı muhabirler, Falaise’de olup bitenler konusunda pek haber yapamadılar. Olayı bütünüyle bilenler yalnızca olayı yaşayan karargâhlar, birlikler, tankçılar ve pilotlardı. O tarihte, okuyan kamuoyuna yalnızca “Normandiya Muharebesi”nde büyük bir zaferin kazanıldığı ve sonrasındaki katliam duyuruldu. Patton’ın saldırının başında olduğu gerçeği bile bilinmiyordu. Patton Normandiya’ya ilk ulaştığında, Almanlar hâlâ onun nerede olduğunu bulmaya çalışıyor, Pas de Calais’e çıkarma yapması ihtimaline karşı ihtiyaçları olacağı düşüncesiyle güçlerinin önemli bir kısmını geride tutuyorlardı. Onun orada bulunduğunu gizlemek ve Almanları tahmin etmek zorunda bırakmak iyi bir stratejiydi. Ancak Mortain Muharebesi’nde kiminle karşı karşıya olduklarını gayet iyi biliyorlardı. Yine de ismi açıklanmadı ve bu durum onu üzdü. Zaferdeki ölü sayısı konusunda ismi geçen Eisenhower idi ve bu yüzden genel olarak tüm başarının sevabı da ona yazıldı. Kuşatma sırasında boşluğu kapatmamaktaki rolü dikkate alındığında ironik bir durumdu. Hatta günümüzde bile, Falaise’de ne olduğu askerî tarihçiler ve meraklılar dışında genellikle pek bilinmemektedir. Popüler D-Günü çıkarması ve sonrasının ve hatta genel olarak Avrupa’daki II. Dünya Savaşı hikayesinin bir parçası değildir. Bu üstünü örtmenin nedeninin, kurnazlıklarıyla bu savaştan kahraman olarak çıkanların, özellikle de Bradley ve Eisenhower’ın Falaise konusunda sessiz kalmanın lehlerine olduğunu düşünmeleri olduğundan şüpheleniyorum.

Ancak Patton ve orada bulunan birlikleri durumu biliyorlardı. Günlüğüne şöyle yazıyordu: “Bu durma büyük bir hataydı.

(Bradley'in) sloganı, 'şüphe halinde dur' gibi görünüyor". Eisenhower'a açıkça taş atarak şunları yazıyordu: "Keşke başkomutan ben olsaydım".⁹ Ama değildi. Ve Falaise'den sonra, Kuzey Fransa içlerine doğru, doğruya kaçan Almanları tarihî kovalaması sürerken, üstlerindeki savaş liderliği eksikliği ile şaşkına döndü ve uyumluluk tavrı değişmeye başladı. Yeğeni Fred Ayer Jr. daha önce karar verdiği gibi kurallara sıkı sıkıya uymaya devam etmek yerine, "her türlü konum raporunu bildirmeyi bıraktım, çünkü aksi takdirde emir okuyan bir piç kurusu bana 'Patton, sen zaten belirlenen menziline ulaştın; orada dur ve yeni emir bekle' diyecek. Bir ordunun görevi, düşman kaçıyorrsa akaryakıtı bitene kadar onu izlemek, sonra yürüyerek izlemeye devam etmek ve mühimmatı bitene kadar öldürmeye devam etmek, mühimmatı bittiğinde de süngü ve tüfek dipçigiyle öldürmeye devam etmek değil midir?"¹⁰ dediğini yazıyordu.

Gerçekten de kendisinden kaynaklanmayan bir nedenle, hatta hiçbir haklı nedeni olmaksızın kısa süre içinde akaryakıtı bitecekti. O ve Üçüncü Ordusu yol boyu gürleyen tanklarıyla Fransa'yı benzeri görülmedik bir askeri başarıyla boydan boya geçti. Paris'in kurtarılması dâhil birçok başarıya imza attı ve Douglas Bazata'nın faaliyet gösterdiği Alman sınırına yaklaştı. Patton'ın kuzeyinde ve ilerleme bakımından büyük ölçüde geride olan Montgomery, Patton'ın akaryakıtını, mühimmatını ve hatta birliklerini kesti ve Almanların o zamana kadar isteyip de yapamadığını yaptı: Patton'ı durdurdu. Kod adı "Market Garden Harekâtı" olan ve Eisenhower tarafından desteklenen plan, Almanya'nın içine doğru Patton tarafından önerilene benzer bir saldırıyı öngörüyordu. Bu plan Montgomery, Patton kadar etkileyici hiçbir şey yapmadığı için (aslında tersini yaptığı için) başarısız olacaktı. Ve bu başarısızlıkla birlikte, Eisenhower 1945 yılı öncesi savaşın sonuna kadar bir fırsatı daha kaçırmış olacaktı. Böylece ABD birliklerini daha fazla savaşa ve daha çok kayba mahkûm edecek, gizli tutmayı umut edeceği Falaise benzeri gaf mirasını çoğaltacaktı.

Patton, 31 Ağustos'a gelindiğinde, kaçan Almanlara yetişebilirse onları yok edeceğine inandığı için Falaise'yi geride bıraktı ve

tanklarıyla, Alman sınırından önceki son fiziksel bariyer olan Meuse Nehrinin doğu yamacına doğru yüz kilometre ilerledi. Burası tüm Almanya'nın işgalinin anahtarı olduğuna inanılan Ren Nehri'nden yalnızca 220 km uzaklıktaydı. Irzyk'a göre, 220 km, önceki oniki gün boyunca aldığı mesafenin yarısı kadardı. Bu mesafe günde 40 kilometreden fazlaydı. Tanklar için muazzam bir hızı.

“Yeni bir coşku bizi sımsıkı sarmıştı. Önümüzdeki yollar açıktı ve Moselle Nehri (Almanya'dan önceki son doğal engel) savunmasız olacaktı. Oradan sonra Almanya'ya giden yollar tamamen açılacaktı. Amerikan güçleri o zamana kadar Siegfried Hattı'nın boş kalelerini doldurmak için gerekli düşmanın çoğunu yok etmişti. Kaçan Almanlar kendi ülke sınırları içinde kurulmuş savunma hatlarına ulaşacak kadar hızlı olamadığı gibi, organizasyonları da yetersizdi. Ve çok da uzak olmayan bir mesafede gerçekten savunulmayan köprüleriyle Ren duruyordu. Ren Nehrine ulaşıldığında Almanların çökmesi yüksek bir ihtimaldi”.¹¹

Patton, Fransa'da olduğu gibi Almanya'da da durdurulamaz bir şekilde ilerlemeye hazırı.

Sonra 31 Ağustos'ta, Meuze'u geçmeye hazırlanırken akaryakıt istihkakı 140.000 galon' azaltıldı. Bu daha başlangıçtı. Bu ani emir yüzünden devam edecek kadar akaryakıtı yoktu. Üçüncü Ordu 350.000 ila 400.000 galon akaryakıt kullanıyordu.¹² Kesinti büyüktü. Patton şüpheli bir şekilde günlüğüne şunları yazıyordu: “Bu beni sinsice durdurma girişimi olabilir” ama sonra bu düşüncesini terk etti.¹³ Fred Ayer Jr.'a göre, birlikleri eğlendiren şarkıcı ve film yıldızı Marlene Dietrich, Patton'ı “birisi veya bir grubun ‘onun peşinde’ olduğu” konusunda uyarıyordu. “O zaman Patton'a ayrıntılarını sormadım ve bugün de bilmiyorum”. Ancak Ayer, Patton'ın peşinde olanların Sicilya'daki tokatlama olayından bu yana onu izleyen gazeteciler veya kendisini sevmeyen ülkesindeki diğer güçlü kişiler olduğunu düşündüğünü tahmin ediyordu.¹⁴

* Bir galon 3,78 litredir (Ç.N.)

Bu da Bazata'nın söylediği gibi Patton'ın kendi güçleri tarafından tehdit altında olduğunu zaten bildiğini göstermektedir.

Ertesi sabah, Bradley'e akaryakıt yetersizliği konusunda telsizle bilgi vermek yerine (düşmanın dinliyor olabileceği ve durumunu öğrenebileceği kaygısıyla), Patton genç patronunu görmeye bizzat gitti. Bradley, Falaise olayı sonrası artık onun taleplerine daha sempatik yaklaşıyordu. Ancak Bradley onu Eisenhower'ın aynı şekilde düşünmediği konusunda bilgilendirmişti. Başkomutan, Patton'ın akaryakıtı ve lojistik malzemelerinin bir kısmı ile Bradley'in bütün Üçüncü Ordusu'nun lojistik malzemelerini Montgomery'ye vermeye karar vermişti. Bradley de bundan hoşlanmamıştı. Bildikleri kadarıyla Montgomery, Eisenhower'la konuşmuş, ilk başta Belçika'nın Kuzey Denizi Antwerp limanını ele geçireceği -böylesine hızlı ilerlemenin lojistik sorunları nedeniyle çok gerekliydi- ve sonra da Ren'in öteki yakasındaki Arnhem'de -Antwerp'e oldukça yakın ve kuzeyde yer alıyordu- bulunan tankları ve piyadesine yardım etmek için tarihin en büyük paraşüt birliği indirmesini yapacağı iddialı bir planı desteklemeye ikna etmişti. Almanya'ya ulaştıktan sonra, Berlin'e 'koşacağı' ve savaşı sona erdireceğine söz vermişti. Heyecan vericiydi. Eisenhower ona her istediğini verdi. Aslında Irzyk'a göre, "Patton'ın akaryakıtı ve lojistik malzemeleri verildiği anda Montgomery 'herşeyi' istedi ve bunun için de Patton'ın durdurulmasını talep etti".¹⁵

İlginçtir ki, Montgomery'nin talebi, Bazata'nın olup bittiğini söylediği şeyleri -askerî ihtiyacın ötesinde, ayrı bir Patton'ı "durdurma" gizli planı bulunduğunu- çağrıştırmaktadır. Eğer öyleyse, İngilizler de mi bu plana katılmıştı? Kaynağı onlar mıydı? Bu plan Montgomery ve Patton'ın düşmanca ilişkilerinden mi kaynaklanmıştı? Montgomery ve Patton, en azından rakiptiler. Birbirlerinden nefret ettiklerini iddia etmek de mümkündü. Bazata o bölgedeydi ve Jedburgh programını fiilen yürüten İngilizler için çalıştığını ima etmişti. Eğer karanlık bir şeyleri çağrıştıran Dietrich'in uyarısı bu değilse bile, Montgomery'nin talebi acaba sonunda hız kazanıp suikasta dönüşecek bir komplo muydu?

İngiliz II. Dünya Savaşı kayıtları da ABD kayıtları kadar ulaşamaz durumdadır. İngiltere’de bulunan kayıtların çoğu hâlâ gizlidir ve bu sırlar hazinesi yıllarca da öyle kalacaktır. İngiliz arşivlere mektupla sorduğum sorular cevapsız kaldı. Ancak tam bu tarihi, “Ağustos 1944” taşıyan Donovan’ın Başkan Roosevelt’e yazdığı bir bilgi notuna ulaşmayı başardım: “General Patton OSS birliği aracılığıyla FFI’den (Maquis olarak bilinen Fransız direnişçilerden) kendi zırhlı birliklerinin kanatlarını korumalarını talep etti”.¹⁶ Buna göre Patton’ın kendisine yardım eden bir OSS ajanı vardı ve o ajan muhtemelen bölgedeki Maquis ile ilişkiliydi. Bu da Bazata’nın sonradan üstü kapalı bir şekilde “bir şeyler yaptık” diye ifade ettiği üzere Patton’ın ilerleyişini durdurmaya bir şekilde katıldığını göstermektedir. Market-Garden’da Montgomery için çalışan ABD paraşütçü komutanlarından olan James M. Gavin, tereddütsüz bir kumpas planı olduğunu söylüyordu. “Bu çok ironik” diyordu; “Tam Patton’ın akaryakıtının kesildiği sırada, Almanlar da Patton’la çok meşguldüler. Onu en tehlikeli düşmanları olarak görüyorlardı ve en iyi birliklerini ona karşı çıkarmışlardı. Her iki taraf da Patton’ı durdurmak için ellerinden geleni yapıyordu”.¹⁷ Görünüşe göre “Patton’ı durdurma” planı Bazata’dan başkaları tarafından da biliniyordu.

Hangi ihtimal doğru olursa olsun, Bradley, Patton’a -en azından daha fazla akaryakıt bulmak için çözüm ortaya çıkana kadar- beklemesi gerektiğini söyledi. Önündeki yol -Almanya’ya ve muhtemelen Berlin’e giden en kısa rota- açık ve daha da önemlisi geri çekilen Alman ordusu tarafından savunulmuyorken ilerlemesi durduruldu. Oysa takip ettiği Alman ordusu çok yayılmış ve düzensizdi. Cephe boyunca dağılmıştı. Patton’ın durdurulduğu gün, Batıdaki Almanlar tam bir kargaşa içindeydi. O tarihte görevde olan bir üst düzey Alman generali, General von Rundstedt’in kurmay başkanı Siegfried Westphal daha sonra şöyle diyordu: “(Almanlar için) Batıdaki genel durum son derece ciddiydi. Müttefikler herhangi bir noktadan kolaylıkla yarıp geçebilirlerdi”. Üstelik Patton’ın aşması gereken engel sayısı, ona göre Kuzey’de bulunan, denize yakınlığı nedeniyle çok sayıda kanal ve su yoluyla önü yolu kesilen -ve dolayısıyla Market-Garden

Harekâtı'nın da geciktiği- Montgomery'den daha azdı. Akaryakıt istihkakı buharlaşırken Patton şunları yazıyordu: "İngilizler yine üstüne kondular. Akaryakıtımız yok; çünkü Monty'nin işine öyle geliyor. (çoktan hazırlanmış ve Eylül ortası harekâtı için toparlanan) Birinci Ordu malzemenin büyük çoğunluğunu almalı ve bizler (yeni kurtarılan ve Müttefiklerin yardım ettiği) Parislileri de doyurmalıyız... Durdurulmak korkunç... Ren'i geçmeliyiz ve bunu ne kadar çabuk yaparsak, o kadar az can ve mühimmat kaybedeceğiz". Zamanın tükenmekte olduğunu biliyordu. Tanklar için uygun hava şartları -yağmur ve engelleyici çamur yoktu- kısa sürede sona erecekti. "Savaşın en büyük hatası buydu... 'affetmeyen anın' korkunç değerini benden başka hiç kimse fark etmiyor. Ama yine de bir şekilde değerlendireceğim".¹⁸

Bu arada Market-Garden Harekâtı başarısız oldu. "Genelde Müttefikler D-Günü'nden daha ağır kayıplar verdiler" diye yazıyordu tarihçi ve Eisenhower biyografi yazarı Stephen E. Ambrose. 7.579 kişi ölmüş veya yaralanmıştı. İngilizlerin 1. Hava Tümeni, savaşa katılan tüm Müttefik birlikleri arasında en çok kayıp verendi.¹⁹ Patton tarihçisi Martin Blumenson, kayıpların daha yüksek bir rakama çıktığını, 12.000 olduğunu yazmaktadır.²⁰ Müttefikler çok güçlü biçimde saldırdıkları halde, geri püskürtülmüşlerdi. Neden? Cornelius Ryan'ın 1974 yılında bu operasyon hakkındaki çok satan kitabı *A Bridge Too Far*'ın (Çok Uzaktaki Köprü) adı bu soruya özlü bir cevap oluşturmaktadır. Paraşütçüler ana hedefleri olan Arnhem'de Ren üzerinde bulunan köprünün çok uzağına atılmışlardı ve dolayısıyla çok fazla aşmaları gereken mesafe vardı. Patton durdurulurken toparlanan taze ve güçlü Alman savunma birliklerine yenilmişlerdi. Bu savunma birliklerini oluşturanların birçoğu, Ren köprüsüne ulaşma telaşı içinde olan Montgomery'nin şehri aldıktan sonra takip etmediği Antwerp civarındaki Almanlardan oluşuyordu. General Gavin'e göre, son tahlilde başkomutan olarak Eisenhower sorumluydu. Hem de yalnızca genel gözetleyici olduğu için görmesi ve düzeltmesi gereken operasyon hatalarından değil, aynı zamanda ilk başta Patton yerine Montgomery'yi seçmiş olmasından dolayı suçluydu.²¹ Olanlara inanamayan General Irzyk "Patton(ı harcama)

pahasına Monty mi?” diye yazıyordu. Monty, 1942 yılında El Alameyn’den bu yana muharebe kazanmamıştı. Aslında sonraki herşeyde çuvallamıştı.

“Orada yukarıda bulunan kişinin görüşü bulanık olmalı... Şuur, mantık ve akıl neredeydi? Eğitim okullarında bulunduğumuz sürece, bize sürekli olarak ‘başarıyı destekleyin, başarısızlığı değil’ diye öğretilmişti... Toplumumuzda uzun yıllar boyu ister sporda olsun, isterse politikada, akademide, sanayide ve orduda olsun başarılının yanında olmamız gerektiğine inandık. Görüldüğü kadarıyla bu inancımız şu anda göz ardı ediliyor. Şimdilik başarılıdan yana olmuyoruz. Bunun tamamen askerî bir karar olduğuna inanmıyorum. Kesinlikle politika karışmış!”²²

Öyle görünüyordu. Patton o zamanın deyimiyle “sekiz top gerideydi” yani çıkmazdaydı, istenmeyen kişiydi. Eisenhower ve Marshall ona güvenmiyor, nihâi, hayatî saldırıya onun öncülük etmesini istemiyorlardı. Ruslara yaklaştıkça onu kontrol edemeyeceklerinden korkmuş olabilirler miydi? Bu soru iyi bir soru olsa da, henüz cevabı verilemedi. Eisenhower’ın Montgomery’den yana tercih kullanma nedeni olarak sıklıkla lojistik üsüne yakınlık ihtiyacı -ve savaşı çabucak bitireceği vaadi- gösterilmektedir. Bu mantığı Patton’ın lojistik problemlerine rağmen, olağanüstü bir ilerleme hızını koruyarak, Montgomery’yi utandırmış olması çürütmektedir. Hava indirme ve yakın lojistik üsleri Patton’a yardım edebilecek durumdaydı. Montgomery, yakın lojistik merkezi olması gereken Antwerp’i zamanında ele geçiremedi. Market-Garden Harekâtı’nın başarısızlık nedenlerinden birisi buydu. Patton’ın saldırması ise savaşı çabucak sona erdirebilirdi. Patton, kazanabileceğini ve hızla kazanabileceğini Montgomery’den daha çok ispatlamıştı. Patton yerine Montgomery ile devam etmek, Eisenhower’ın kötü bir kararıydı -tıpkı Falaise Cebi kararında olduğu gibi- ve savaşın kazanılmasını geciktirdi; aylarca daha savaşılması ve çok can kaybedilmesine, kaçan

* Oradaki Almanlar gizlice uzaklaştılar ve Arnhem’de onun püskürtülmesine yardım ettiler.

Almanların yeniden toparlanarak üç ay sonra Çıkıntı Muharebesi'nde olduğu gibi daha güçlü şekilde savaşa dönmesine yol açtı.

Patton bu kararı kişisel algıladı ve uzlaşmacı işbirliği tavrını terk ederek eski Patton kişiliğine döndü. 17 Eylül'de günlüğüne "Monty'nin canı cehenneme" diye yazıyordu. Durmayacaktı. Toparlayabildiği imkânlarla ilerlemeye kararlıydı. "Operasyona katılmalıyım ki beni durduramasınlar".²³ Adamlarının karşısında açıkça Eisenhower'dan "İngilizlerin sahip olduğu en iyi general" olarak söz etmeye başladı. General Gavin bu durumu Başkomutan ve kurmay heyetine hemen bildirerek onların Patton'dan daha da soğumalarına yol açtı.²⁴

Umrunda değildi. Ona ihtiyaçları vardı ve onu bunu biliyordu. Günlüğüne şunları yazıyordu: "Monty canı ne isterse yapıyor ve Ike 'peki efendim' diyor".²⁵ Bu durum onu öfkeliendirdi. Karısı Beatrice'e şunları yazıyordu: "Her karış için savaşmak zorundayım ama beni durdurmaya çalışan düşman değil, 'Onlar'... Haritaya bak! Eğer biraz akaryakıt çalabilsem, bu savaşı kazanabilirim".²⁶

Ve çaldı veya en azından adamları çaldı. "Bir dedikodu vardı" diye yazıyordu, ağzı kulaklarında "umarım doğru değildir ama bizim ordonat personelden bazıları kendilerini (Montgomery'ye bağlı) Birinci Ordu mensubu olarak gösterip, o birliklerin deposunun birinden bir miktar akaryakıt almışlar".²⁷ Ayrıca Patton'ın birlikleri de düşmana ait çok geniş akaryakıt depoları ve lojistik malzemeleri ele geçirmişti ve Bradley de biraz malzeme temin edince, ona elli kilometre daha ilerleyip Moselle'yi geçmesi ve Alman sınırına doğru ilerlemesi için izin verdi. Eisenhower'ın bundan hiç haberi olmadı. Aslında Patton kendi saldırısını başlatacaktı. Sonunda Bradley'e, durdurma emirleri alma ihtimaline karşı belli dönemlerde kendisini aramamasını bile söyledi. Ancak Patton'ı durdurma planı çoktan gereken zararı vermişti. Savaşta bazen saatler, hatta saniyeler bile fark oluşturabilir. Patton'ın durmasından yararlanan Hitler, yeni komutan, Rus savaşı kahramanı Mareşal Walter Model'i parçalanmakta olan Batı cephesine gönderdi. Model, çoktan geri çekilen Almanları yeniden

örgütlenirip canlandırırken, yeni birliklerle de takviye etmişti. Hitler özellikle Patton'dan korkuyordu. Patton'ın birlikleri 6 Eylül'de Moselle'yi bazı yerlerden geçerken, bu toparlanma ve güçlendirmelerin sonucu olarak gittikçe artan bir katı direnişle karşılaştılar ve nehir boyunca şiddetli çatışmaların içine düştüler. En kötüsü de güz yağmurları başlamış ve tanklar için büyük engel oluşturan çamur artırmıştı. Sonunda akaryakıt, mühimmat, takviye birlik ve diğer hayati lojistik malzemeleri kıtlığına Üçüncü Orduyu zayıflatan siper ayağı hastalığı da eklendi. Yeni mevzilere yerleşen ve yeniden canlanan Almanlar, kendi topraklarını savunmanın verdiği güçle, yeni bir savaş maksadı bulmuş halde saldırıyorlardı. Blumenson'ın yazdığı gibi artan bir "ustalık ve azimle" savaşıyorlardı. Yalnızca bir savaş yapmıyorlardı. İntikamcı sürüler olarak gördükleri düşmanlardan yakınlardaki ailelerini korumaya çalışıyorlardı. Üçüncü Ordu'nun yıldırım harekâtı en azından şimdilik sona ermişti.

Ancak Market-Garden başarısızlığı öncesinde cepheden yüzlerce kilometre uzaklıktaki SHAEF'de" hava belirgin biçimde iyimserdi. Savaş kısa sürede sona erecek gibi görünüyordu. Ruh hali o kadar rahat ve kendine güven o kadar egemendi ki, yabancı Müttefik gruplarına kendi muadillerini gözlemleme yetkisi verilmişti. Örneğin 16 Eylül'de Montgomery devasa hava ve kara harekâtına hazırlanırken, Patton'ın yazdığına göre, on kişilik Sovyet gözlem grubu ertesi gün -açıkça anlaşıldığı üzere SHAEF'in Sovyetlerle yakınlaşma politikasının parçası olarak- Üçüncü Ordu'yu ziyaret edecekti. Ancak Patton'ın onlara ev sahipliği yapma niyeti yoktu. "Burada olmayacağım" diye yazıyordu. "Cepheye gitmeye karar verdim. Onlara hiç birşeyi tam olarak göstermeyen bir harita hazırladım" diye yazıyordu. Çünkü "onlar bize böyle yapıyorlar".²⁸ Onun yokluğu ve işbirliği yapmaması Ike'i ve SHAEF'i kızdırdı. Onlara göre bu davranış hoşgörülemez inatçılığı, kontrol edilemezliği ve hatta deliliğinin bir başka kanıtıydı. Patton'ın cevabı

* Siper ayağı, botlarla uzun süre ıslak şartlar altında beklemenin neden olduğu bir enfeksiyondur.

** Müttefik Sefer Gücü Yüksek Komutanlığı (Ç.N.)

sert olacaktı. Güvenmediği ve saygı duymadığı askerlerin önünde el pençe divan durmayacaktı. Bunun yanı sıra ona cephede gerçekten ihtiyaç vardı. Orada olmaktan mutluydu. Fiilen çatışmalara katılıyor, saldırıları yönlendiriyor, aylıklık yapanları fırçalıyor, sırtları okşuyor, kurşun ve top mermilerinden kaçıyor. Lorraine'in başkenti ve Siegfried Hattı cephesindeki tarihi kalesi bulunan Metz'e karşı yapılan saldırı, Müttefiklerin ilerleyişindeki en zorlu çatışmalardan birisi oldu. Hava şartları, destek ve malzeme yokluğu, neredeyse girilemez kadar güçlü kale ve hararetli savunma yüzünden bitkin düşüren bir kuşatmaya dönüştü. Bunlar Patton için zor günlerdi. Yavaş savaştan nefret eden Patton, yavaşlığın savunmacılara yaradığını, kayıplara ve mağlubiyete neden olduğunu düşünüyordu.

Market-Garden Harekâtı'nın başarısız olmasıyla Patton yeniden sahneye çıktı. Bradley'in desteği ve tavsiyesiyle, Eisenhower Almanya'ya daha ihtiyatlı bir ilerleme stratejisi uygulamaya karar verdi. Buna göre Kuzey Denizi'nden İsviçre'ye inen geniş bir saldırı hattı olacaktı. Cephedeki ordular Siegfried hattına aynı dercede bastırarak, düşmanı hattın her yerini aynı şekilde savunmaya zorlanacak, güçlerini bir noktaya yığmaları engellenecekti. Eisenhower böylelikle düşmanın ince bir savunma hattı oluşturabileceğini düşünüyordu. Aynı zamanda bir emniyet kilidi istiyordu ve Patton'ın çoktan cephede olup savunma hatlarını dövdüğünü duyunca çok rahatladı. Eisenhower, stratejisinin parçası olarak, Kasım ayında başlayan Almanya'ya girme çabalarını en üst düzeye çıkarmaya karar verdi ve Üçüncü Ordu'ya bir geçit açmak için, Patton'ın önündeki Siegfried Hattı'nı bombalama emri verdi. Ancak hava kötüleşiyor, yağmur ve çamur artıyor, soğuk ilerlemeyi zorlaştırıyordu. Patton saldırıyı birkaç gün erteledi. Sonunda 8 Kasım günü şafak vakti artık daha fazla beklememeye karar verdi. Havaya rağmen, saldırıya geçti. "Saat 07.45'te Bradley saldırıya geçip geçmediğimizi öğrenmek için aradı" diye yazıyordu; "Bir durma emri verebileceği korkusuyla başladığımızı söylemedim. Bizim ilerliyor olmamızdan memnun görünüyor. Sonra General Eisenhower telefona geldi ve 'Senden çok şey

bekliyorum; top sende artık' dedi.”²⁹ Zora düşünce Eisenhower yeniden yıldızına güvenmeye, hatta onu teşvik etmeye başlamıştı. Eğer bunu başaracak birisi varsa, her zaman sadık olan Patton'dan başkası olamazdı. Ayrıca Patton da üstlerinin onu takdir etmesine açtı.

Maalesef, hava şartları ve şiddetli Alman direnişi yüzünden, ortaçağdan kalma savunma surlarıyla Metz, 22 Kasım'a kadar düşmedi. Ama o zamana kadar kış karı da yağmaya başlamış ve operasyonları iyice zorlaştırmıştı. Şimdi Patton'ın durdurulmuş olması, Market-Garden Harekâtı'nın başarısızlığı ve SHAEF'in rahat iyimserliği -hepsi de Müttefiklerin takviminde aylar süren gecikmeye yol açmıştı- meyvelerini vermeye başlamıştı. Ama bu meyveler Almanların işine yarıyordu. Ve Patton, Metz'in hemen ötesinde Siegfried Hattı'na saldırmaya hazırlanırken, Naziler genel yavaşlamadan yararlanarak büyük bir savaş gücü toplamayı ve fırtına bulutlarının altına saklanarak Müttefik savaş uçaklarından kaçınmayı başarmıştı. Kar ve soğuktan donmuş Ardennes Ormanı'nda son mevzi karşı saldırısını -meşum Çıkıntı Muharebesi'ni- başlattılar. Patton, meydana gelmesinden yıllar önce Japonların Pearl Harbor saldırısını tahmin ettiği gibi, bu saldırıyı da tahmin eden yetenekli ve kaygılı istihbarat şefi Oscar W. Koch tarafından bilgilendirilmişti. Ancak SHAEF'teki Eisenhower uyarıları görmezden geldi. SHAEF bu tehdit konusunda o kadar ilgisizdi ki, Patton tarihçisi Charles Province'e göre Ardennes'de bir dinlenme ve iyileşme kampı kurmuşlardı.³⁰ 16 Aralık'ta, hızlı hareket eden ve telsizlerini kapatan Alman tankları ve piyadeleri, Belçika'da bulunan hazırlıksız Birinci Ordu birliklerini aniden vurdular. Hızlı saldırı, gevşek Amerikan hattında büyük bir kırılma ve “çıkıntı”ya yol açtığı için, binlerce Amerikalı öldürüldü veya esir edildi. Eisenhower ve şaşkına dönmüş SHAEF subayları -Province'in tarifine göre kağıt oynuyorlardı- Londra'daydılar ve olup bitenler karşısında aptallaştılar. Kısa sürede Almanların hat

* Aralık 1941 saldırısını 1937 yılında Hawaii'de istihbarat subayı olarak çalışırken yazdığı bir makalede tahmin etmişti. D'Este, *A Genius for War*, s.361-362'de haberin “ürpertici derecede doğru” olduğunu yazıyordu.

boyunca Müttefik güçlerini bölerek gerilettikleri ve sonunda yeni Müttefik lojistik ağı merkezi haline gelmiş olan Antwerp'i kopardıkları anlaşıldı. Eğer başarılılarsa Müttefikler dağılacak ve muhtemelen yok edilecek veya denize kadar sürülecekti. Ele geçirdikleri bütün toprakları kaybedeceklerdi. İngiltere'nin 1940'taki Dunkirk yenilgisi yeni baştan tekrarlanmış olacaktı.

Çaresiz kalan Eisenhower yeniden Patton'a -bir çözüm bulmak için yapılan acil toplantıya katılan tek komutanına- döndü. Koch onu hat boyunca yaşanacak tehlikeli durum konusunda uyardığı için, Patton haftalar önce kurmay heyetini, sürpriz bir Alman saldırısına karşı acil durum planları yapmakla görevlendirmişti. Her ne kadar daha önce emrettiği Sigfried Hattı saldırısının hazırlıklarına gömülmüş olsa da, Başkomutana kendi devasa savaş makinesini günler içinde kuzeye yöneltebileceğini ve halen orman yoluyla Alman ilerleyişini durdurmuş olan, ancak acil yardım ihtiyacı bulunan paraşütçüler ve diğer birlikleri kurtarmaya koşabileceğini söyledi. Toplantıdaki hiç kimse onun hızla hareket edebileceğine inanmadı. Province'in yazdığına göre, "Üçüncü Ordu doğuya başlattığı tam kapsamlı saldırıyı durdurmak, bütün orduyu geri çekmek ve tam doksan derece çevirerek kuzeye yönlendirmek; sonra da Alman güçlerinin güney kanadına tam kapsamlı bir saldırı başlatmak zorundaydı. Savaş tarihinde daha önce böyle bir şey yapılmamıştı".³¹

Patton bunu başardı. Birlikleri günler içinde geldiler ve çıkıntıyı Almanya'nın içine geri itmede hayati rol oynadılar. Soğuk ve kara, Almanların şiddetli son siper mücadelesi de eklenince, bölgedeki savaşlar bir ay sürdü. Ancak Patton'ın birlikleri geldikten sonra başarısızlık endişesi kalmamıştı. Çıkıntı Muharebesi'nde genel olarak ABD yaklaşık 81 bin ölü ve yaralı verdi; bunların 19 bini ölü, geri kalanı yaralıydı. Hepsi de Eisenhower'ın gevşek önlemlerinin sonucuydu.³²

Patton yine Eisenhower'ı kurtarmıştı.

Province'in işaret ettiği üzere -veya daha iyi bir ifadeyle, *gelecekte olacakların habercisi olarak*- Eisenhower ona teşekkür bile etmedi.

ONYEDİNCİ BÖLÜM

YANLIŞ ARABA

Kaza günü Patton'ın seyahat ettiği araba, olup bitenler konusunda değerli ipuçları sağlayabilirdi. Bu araba Kentucky, Fort Knox'taki Patton Süvari ve Zırhlı Müzesi'nde yer almaktadır. Müzenin web sayfasında müzede "Patton'ın sembolü sayılan sedef kabızalı Colt tabancası ve kaza geçirdiği Cadillac arabası dâhil dünyadaki Patton eşyalarının en iyi koleksiyonu"nın bulunduğunu belirtiliyordu.¹ En sonunda bu gizemin elle tutulur bir delilini -suç yerinin somut bir parçasını- görebilecektim. Kan izleri duruyor olabilir miydi? Eğik veya kırık bir parça, onun kafasını nasıl yaraladığını gösterebilir miydi? O anda Kudüs'teki Ağlama Duvarı'nı ziyaret ederken yaşadığım duyguyu hatırladım. Hz. İsa bu iri taşların yanında bizzat yürümüşü. Patton kesinlikle İsa değildi ama mantık aynıydı. Araba muhtemelen -yazdıkları günlükler dışında- araştırma amacıma en çok yaklaşılabileceğim nesneydi.

Ancak ilk araştırmalarım, Fort Knox'taki Cadillac'tan şüphelenmeme yol açtı. Bir klasik araba uzmanı olan Doug Houston, kazadan sonra çekilen fotoğraflardaki Patton'ın Cadillac'ı ile

Ft. Knox'taki Cadillac'ın fotoğraflarını karşılaştırdıktan sonra, 1980 yılında *Torque*'da bir makale yazmış² ve Ft.Knox'taki Cadillac'ın 1939 model, kaza yapanın ise 1938 model olduğu kanaatini belirtmişti. Ön tamponlar ve panjur tasarımı farklı olması gibi "çarpıcı farklılıklar" onu, makalesinde yazdığı gibi Patton'ın sürücüsü Horace Woodring'i aramaya yöneltmişti. Woodring 1980 yılında Kentucky, Morganfield'da otomobil galerisi işletiyordu. "Woodring'e sergilenen arabanın Patton'ın arabası olup olmadığını sordum ve o da 'Hayır değil ve ben (müze) o olmadığını söyledim'. Yazarın görüşüne göre (müzedeki) araba 'Patton'ın arabasına benzer' olarak etiketlenmeli, ama böyle yapılmamıştır".³ Houston'ı Detroit'te buldum ve okuduklarımı teyit ettim. Bana yazdığı e-postada "Sergilenen otomobil gerçek bir 1939 ihraç modeli" diye yazdı. Ancak müze çok uzun zaman önce gittiği, kanaatinin de o zaman gördüğüne dayandığı konusunda beni uyardı.

Peki bu durumda müzedeki araba sahte olabilir mi?

Müzenin küratörü Charles Lemons ile temas kurdum. O da bana mantıklı gibi görünen bir açıklama yaptı. Otomobilin kazadan kısa süre sonra ara bölmeden itibaren yeniden inşa edildiğini, kaporta, tamponlar, panjur, süslemeler ve ışıklar dâhil büyük ölçüde 1939 modelin yedek parçalarının kullanıldığını söyledi. Motor orijinal değildi ve panjur ayrıntıları yanlış anlayan -özellikle seçkin bir panjurun hatlarının yatay değil, dikey olması gerektiğini bilmeyen- bir usta tarafından şekillendirilmişti. Ancak ön camdan geriye doğru diğer her şey, şoför bölümü, Patton ve Gay'in oturduğu geniş yolcu kısmı ve aynı zamanda kasa ve şase orijinaldi. Bu araba orijinal 1938 Cadillac'tı; küratör müze broşüründeki ifadeyi tekrarlayarak "General Patton'ın 9 Aralık 1945'te kullandığı araba" olduğunu söyledi. Farkı kısmen yeniden inşa edilmiş olmasıydı. Buna göre; Houston'ın gözlemi doğrudu; ama yalnızca ön kısma ilişkin olarak...

Bundan sonra işler karışmaya başlıyordu.

Arabanın geçmişi, özellikle de kazadan hemen sonraki kısmı şaibeliydi. Kazanın olduğu tarihteki resimler ve gazete haberlerine

göre Patton'ın yaralandığı araba 1938 serisi 75 Cadillac sedandı. Cadillac firması bu arabaları ihraç etmişti. Avrupa'da bunlardan bir dizi vardı ve orijinal sahibi bilinmeyen bu Cadillac, görünüşe göre Patton'ın birlikleri D-Günü sonrası Fransa'da hızla ilerlerken Almanlardan ele geçirilmişti. "Patton'ın Cadillac'ı" başlıklı onbir sayfalık bir müze broşürüne göre; Tuğgeneral William Birdson müzeye yazdığı bir mektupta, kendisinin Üçüncü Ordu'da binbaşı olarak görev yaptığı sırada, kendi taburunun 17-18 Ağustos 1944'de Fransa'da, Chartres için savaşırken bir "Cadillac limuzin" ele geçirdiklerini yazıyordu. Sonra bu araba Birdsong'un komutanları tarafından, 5. Piyade Alayı komutanı Tümgeneral LeRoy Irwin aracılığıyla Üçüncü Ordu karargâhına, Patton'a gönderilmişti. Müzeye göre; ganimet malını teslim aldığını teyit etmek için General Patton General Irwin'e şunları yazmıştı: "Sevgili Red: Binbaşı Birdsong komutasındaki Üçüncü Tabur, 11. Piyade Bölüğü tarafından ele geçirilen güzel otomobili bana göndermekle cömertliğini gösterdin... Lütfen teşekkürlerimi ilet..."⁴

Savaştan sonra çeşitli Patton karargâhlarında arabanın birkaç fotoğrafı bulunmaktadır. Bunlardan ikisi müzenin araba hakkındaki broşüründe yer almaktadır. Bu resimler, tıpkı kazadan hemen sonra çekilen birkaç fotoğrafta olduğu gibi, 1938 Serisi 75 "Imperial" sedanı göstermektedir. Bu arada kazadan sonraki birkaç ay, belki de yaklaşık bir yıl boyunca araba hakkında hiçbir bilgi yoktur. Kazadan hemen sonra araba nereye gitmişti? Lemons bu konuda hiçbir resmi kayıt bulunmadığını söyledi. Bilmediği kadarıyla bu tür bir kayıt yoktu. Ancak Patton'ın hastanede bulunduğu dönemde basına verilecek bilgiye ilişkin olarak bulduğum eski gizli Yedinci Ordu Halkla İlişkiler belgelerinde "General Patton'ın arabasının inzibat araç havuzuna götürüldüğü ve daha sonra (her neredeyse ve ne demekse) Yedinci Ordu toplama noktasına teslim edildiği" açıklanmaktadır. Peki orada ne oldu? Arabadaki kanıtlar mı silindi? Bu kesinlikle mümkündür.

Müze broşüründe yer alan sonraki iki resimde, arabanın "Araba Hurdalığı" adı verilen bir yerde bulunduğu gösterilmektedir. Fotoğrafın birisi tarihsizken diğeri "miladi 1946" olarak

etiketlenmiştir. Her iki resimde de ön rot ve tekerleklerin kayıp olduğu ve kazada ön kısımda meydana gelen hasar görülmektedir. Lemons bu resimlerin soygun veya parçaların alınması aşamalarını gösterdiğine inanıyordu. Ancak bundan emin değildi. Patton'ın yaralanmalarının nedenine delil aramak için en önemli kısım olan arabanın içine dair ne kaza öncesi ne de sonrası çekilmiş bir fotoğraf bulunmamaktadır. Lemon'a göre bu "Araba Hurdalığı" dönemi sonrasında, araba 1939 ön kaporta ve yeni bir motorla yeniden yapılmıştır. Yeni takılan motorun M24 hafif tank motoruna benzediğini, bu motorun da Cadillac tarafından yapıldığını söylüyordu. O tarihten itibaren araba, ABD "Jandarması" (Constabulary), yani savaşı güçler terk ettikten sonra barışı korumakla görevlendirilen boyutları küçültülmüş ve yeniden düzenlenmiş profesyonel emniyet gücüne komuta eden generalin makam arabası olarak kullanılmıştı. Müze kayıtlarına göre "1951 yılında araba yeniden keşfedildi ve Patton Müzesi'ne nakledilmesi için düzenlemeler yapıldı. O yılın Kasım ayında Müzeye ulaştı".

Lemons'ın itiraf ettiğine göre, arabanın cinsine ilişkin bir diğer problem de müzedeki araba üzerinde bir araç şase numarası tespit edememiş olmalarıydı. Şase üzerine ve bazen de diğer yüzeylere kalıcı olarak vurulan bu numara her araca özeldir ve arabanın imalatçısı ve üretim yılı hakkında bilgi verir. Güvenlik güçleri şase numarasını arabanın kimliğini belirlemek için kullanır. Müstakbel kullanılmış araç alıcıları aracın hasar geçmişini şase numarasıyla takip eder. "Boyayı kazıdık ama şu ana kadar hiçbir şey bulamadık" diyordu Lemons. "Eğer şase numarasını bulabilirsek herşeyi ortaya çıkarabilirdik".

Açıkça görülen aramam gereken şeyin şase numarası olduğuydu. Ancak arabalar hakkında çok az şey biliyordum. General Motors firmasıyla temas kurdum ve onlar beni Cadillac tarih uzmanı, emekli donanma komutanı, klasik otomobil dernekleri üyesi, Cadillaclar hakkındaki bir kitabın yazarı ve bir zamanlar tıpkı Patton'ın içinde yaralandığı gibi 1938 model Cadillac 75 serisi arabaya sahip Matt Larson'a yönlendirdiler. Larson 2001 yılın-

da bir otomobil meraklıları grubuyla müzeyi ziyaret etmiş ve Patton'ın arabasından şüphelenmişti. Ancak arabayı yakından incelemesine izin vermemişlerdi ve benim de daha ayrıntılı bir araştırma yapabileceğimden kuşkuluydu. Ancak onun ziyaretinden bu yana müzede bir yönetim değişikliği olmuştu ve yeni müze müdürü Frank Jardim, bana gerekli kolaylığı sağlayacaklarına söz verdi. O da gerçeği bilmek istiyordu. Bu yüzden, Detroit'te yaşamasına rağmen Larson benimle müzede buluşmak için Kentucky'ye uzun bir yolculuk yapmayı kabul etti. Ben de Los Angeles'ten uçakla oraya ulaştım.

Ziyaretçi trafiğinin az olduğu cumartesi günü buluştuk. Müze personeli çok meşgul değildi. Bize rehber olarak genç bir asker olan Rockford'dan Owen Yeager görevlendirildi. Kordonla ayrılmış ve dokunulmasının yasak olduğunu belirten bir levhanın yer aldığı yerde koyu zeytin rengi araba duruyordu ve gayet iyi durumdaydı. Larson getirdiği kamerayı kurdu ve planladığı incelemeye başladı. Ben hemen yolcu bölümüne arkaya gittim ve Patton ile Gay'in oturduğu koltuğu incelemeye koyuldum. Arabanın genişliği boyunca uzanıyordu ve ten rengi ya da daha doğrusu gri renkteydi. Zaten bütün iç kısım aynı tonda görünüyordu. Bu koltuğa rahatlıkla üç yolcu oturabilirdi. Ancak hayal kırıklığına uğradım. Çünkü oldukça temizdi ve kan lekesine benzeyen hiçbir şey yoktu. Sonra düşündüğümde, Woodring ve diğerlerinin hâlâ orada olduğunu söylediği kan izlerini bulmayı neden beklediğimi anlayamadım. Eğer araba daha sonra jandarma komutanı makam arabası olarak kullanılmışsa, muhtemelen temizlenmiş olacaktı. Yine de Ordu veya başka bir kurum kanlı döşemeyi tarihi değeri nedeniyle saklayamaz mıydı? Kazanın o tarihte önemli görülmediği yönünde sıklıkla dile getirilen argümana katılmıyorum. Patton'ın kazası ve özellikle ölümü dünyanın her yerinde gazetelerin ilk sayfalarındaydı.

Yine de sonuç bir kan lekesinin bulunmadığıydı. Ve kompartımanı incelerken, Patton'ın başını vurduğu yere dair bir delil ve arabada hasarlı bir yer de bulamadım. Koltuğun tam ortasına gelecek şekilde tavanda boydan boya uzanan bir hafif çıta

bulunuyordu. Bir sabun kalıbı kalınlığındaydı; krom ve plastik-ten yapılmış gibi görünüyordu; çok ağır veya dayanıklı değildi. Ama bu çita da mükemmel durumdaydı. Eğer Patton kafasını buraya çarpmış olsaydı doğrudan yukarıya doğru fırlamış olması gerekirdi ve çarpışmanın muhtemel hızı ve yönü dikkate alındığında bu pek mümkün değildi. Çarpışma Patton'ı yukarı değil, öne doğru fırlatmış olmalıydı.

Koltuğun önünde, bir metre veya bir metre otuz santimetre mesafede şoför mahalli ile yolcu mahallini ayıran bölme duruyordu. Bölmenin üst yarısı tamamen pencere şeklindeydi. Pencereyi ince, maun rengi bir çerçeve çevreliyordu. Bölmenin kabaca ortasına gelecek şekilde çerçevenin alt çitası üzerinde bir küçük saat gömülüydü. Ne saat ne de çerçeve çok fazla çıkıntı oluşturmuyordu. Ancak çarpma halinde her ikisi de kesiğe yol açabilirdi. Ama eğer Larson'ın araba hakkında bana gönderdiği bilgiye göre, dağılmaz özelliği olmayan cama çarptıysa, Patton'ın muhtemelen camdan fırlaması ve kendisini kazada-kinde daha fazla yaralaması mümkündü. Bu durumda muhtemelen pencereye sıkışıp kalacak ve kırıklar saplanmış olacaktı. Ancak bölmenin herhangi bir yerinde, saat dâhil olmak üzere bir hasar izi yoktu. Ayrıca pencerenin altında, bölmenin alt kısmına monte edilmiş çekilip oturulacak iki koltuk vardı. Eğer açılırsa, bu koltuklara iki yolcu daha oturabilirdi. Ancak eğer onlar kullanılıyor olsaydı, Patton öne doğru fırlayamazdı; bu koltuklar önünü keserdi.

Ben bu incelemeleri yaparken, kendi incelemesine dalmış olan Larson, doğru olması halinde benim yolcu bölümü hakkındaki düşüncelerimi büyük ölçüde etkileyecek bir sonuca varmak üzereydi. Bana bu arabanın yalnızca önünün değil, tamamının 1939 model olduğunu düşünmeye başlayacak kadar çok otomobil gördüğünü söyledi. Sonra da neden öyle düşündüğünü bana göstermeye başladı. Eğer araba kazaya karışan orijinal araba olsaydı, arabanın altında arkadan öne doğru uzanan ve arabayı bir arada tutan şasesi, hasarın izlerini ve arabayla kamyonun çarpıştığı noktada -ön tamponun sağında- onarım noktasını göstere-

cekti. Oysa böyle bir iz yoktu. Üstelik arabanın ön panosu 1939 modeldi. Aynı şekilde basamakları, kapı kolları, arka tamponu ve arka lambaları da 1939 modeldi. Birbirlerine çok benzeseler de 1938 model ile 1939 modeller arasında çok fazla farklılık olduğunu ve kendisinin bunların büyük çoğunluğunu bildiğini söyledi. Sonraki haftalar boyu Cadillac kullanma kılavuzlarını ve arşivleri araştırdıktan sonra, bana arabanın yeniden yapılmış bir 1938 model değil, tamamen 1939 model Cadillac olduğunu yazdı: “Müzedeki araba incelendiğinde, görsel farklılık ipuçlarının tamamı belirgin bir şekilde 1939 modeli özellikleridir; 1938 değil... Ayrıca büyük değişiklikler yapıldığına dair görünür izler de yoktur”. Müzede işaret ettiği benzerliklere ilave olarak, arabanın “gösterge paneli”nin de 1939 model olduğu ve “ten rengi Weise iç döşemesinin de orijinal olduğuna dair bütün işaretleri taşıdığını... ‘restorasyon’ sırasında yapılmış iç döşeme değişikliğini göstermediğini” belirtti. Menteşeler, arka plaka çerçevesi ve jant kapakları da 1939 modeline aitti.

Bulguları arasında en şaşırtıcı olanı şase numarasıydı. Müzeden ayrılmadan önce, şase numarasından kalanın yerini belirlemişti. Motor tabanının altında sol motor çerçevesinin ardındaki düz yüzeylerin birindeydi. Sonunda onu görebilmem için tamponun üzerinden bir el lambasıyla eğilirken başımı kaputun altına sokmam gerekiyordu. Kısa, düz bir şase metali şeklinde olup zor görünüyordu. Numaranın büyük bir kısmı kabaca kazınmıştı. Her yönde giden kaba çizikler görebiliyordunuz. Yalnızca birkaç rakam belli belirsiz görünüyordu. Birisinin maksatlı olarak şase numarasını silmeye çalıştığı açıktı. Neden? Larson daha sonraki raporunda şunları yazdı: “Müzedeki arabanın şase numarası kasıtlı olarak silinmiş ve araba böylece tanınamaz hale getirilmiş... Şase numarasının kasıtlı olarak silindiğine şüphe yoktur”.

Ayrıca arabanın üzerindeki “Body by Fisher” etiketinin de “sahte” olduğunu yazdı. Motor kapağının sol üst kısmına, motorla yolcu kompartımanları arasında bulunan ve diğer parçaların yanısıra arabanın camı ve ön panelinin de bağlandığı

yere konulmuştı. Larson'ın yazdığına göre asıl problem, ünlü bir otomobil gövdesi imalat şirketi olan Fisher'in 75 serisinin gövdelerini imal etmemiş olmasıydı. Bu gövdeleri Fleetwood şirketi yapmıştı. "Cadillac Motor Car Company hiçbir 75 seri otomobili Fisher gövde etiketiyle -Cadillac Motor Car Company için geniş Fleetwood gövdeli arabaların prestiji özellikle önemli ve değerliydi- ihraç etmiş olamazdı. Peki böyle bir etiket neden konulmuştu? Onu oraya kim koymuştu? Gövdeyi Fisher yapmış olsaydı bile etiketteki kimlik numarası "1034" yani bu araba gövdesinin imal edilen bin otuzdördüncü gövde olduğunu gösteren rakam "imkânsızdı". Orjinal 75 tarzı olan Patton'ın Cadillac'ı "7533" idi. İmal edilmiş en geniş modellerden birisiydi. Kayıtlar 1938 yılında bu tarz gövdeyle imal edilmiş yalnızca 479 Cadillac bulunduğunu gösteriyordu. Üstelik gövdeye yapıştırılacak Fisher etiketinde yazılı boya tipi olan "558" nosu 1938 modellerinde yoktu. Larson'ın yazdığına göre "558 nolu boya GM Miras Merkezi Arşiv kayıtlarındaki herhangi 1838 kaydında yoktu".

Larson ve ben ziyaretimizin bir parçası olarak müze kayıtlarını inceleyebilmeyi umuyorduk. Bu kayıtlar bize bazı cevaplar sağlayabilirdi. Nitekim kayıtları inceleyebileceğimiz söylenmişti. Ancak o cumartesi günü müzeye vardığımızda, müze asistanı Ivon Bennett bize dosyaların bir kasada kilitli olduğunu söyledi. Başka bir gün tekrar gelmemiz gerekiyordu. Bunu yapmamız imkânsızdı. İkimiz de uzak yerlerden yoğun iş takvimimize ve sınırlı bütçemize rağmen gelmiştik ve o akşam Kentucky'den ayrılıyorduk. Larson kayıtlara ulaşamadığımız için üzüldü. Yine de bana şunları yazdı: "Kanıtlanmamış olsa da, motorun sol tarafına Fisher gövde etiketinin yapıştırılması... arabanın 1938 model 75 serisi Cadillac gibi görünmesini sağlamaya yönelik bir girişim". Gövdenin başka bir yerinde şase numarası olduğuna inandığı bir başka numara daha bulmuştu ve bir arabaya iki kez şase numarası yapıştırılmasının olağandışı olduğunu söyledi. Larson -10 Aralık 1938 tarihinde Belçika, Antwerp'e gönderilmiş bir 1939 model

Cadillac'a ait olan^{*} 3290473 şase numarasının, müzedeki Cadillac'a ait olduğuna inanıyordu. Larson'ın raporunu müzeye gönderdim; ancak şu ana kadar cevap alamadım. Müze aksini açıkça kanıtlamadığı sürece, Patton'a ait olduğu belirtilen araba aslında Patton'ın kaza geçirdiği araba değildir. Yalnızca iyi bir kopyasıdır. Larson raporunda, eğer müze silinmiş şase numarasını yeniden ortaya çıkarmak isterse, güvenlik güçlerinin seri numaraları silinmiş silahların numaralarını ortaya çıkarmak için kullandığı bazı basit kimyasal metotlar olduğunu yazıyordu.

Müzenin kasıtlı olarak elindeki Cadillac'ı yanlış etiketlediğini düşünmüyorum. Arabanın tarihçesinin bir noktasında -Jandarmenin araç havuzuna girmeden önce- gerçek Patton aracı olan 1938 model Cadillac ortadan kaybolmuş ve onun yerine şimdi ortadaki hileli araba onun yerine konulmuştu. Bu arabayı Jandarma komutanına kim vermişti? Kayıtların bulunması gerekir. Ama şimdiye kadar muhtemelen kayboldular; benim görüşüme göre tıpkı kaza raporları gibi yok edildiler. Jandarmaya geçene kadar, arabanın zaten Patton'a ait olduğuna inanılıyordu. Hiç kimse hiçbir nedenle durumu araştırmadı. Eğer araştırsalardı şase numarasının silindiğini görecekler miydi? Veya sahte Fisher etiketini fark edecekler miydi? Benim değerlendirmeme göre bu durum dikkatlerden kaçtı. Çünkü bundan yazılı olarak ilk kez söz eden benim. Hatta arabanın sözde "hafif tank" motoru bile tartışmalıdır. Küratör Lemons'un bana söylediğinin aksine, Larson motorun seri numarasının -487620455- "76 uzun dingilli ticari şase için imal edilen ve -tank için değil- cenaze arabası ve ambulans için kullanılan bir 1948 model motor" olduğunu gösterdiğini söyledi. İlk iki rakam yılı gösteriyordu. Yazdığına göre "motorda tipik askerî özelliklerin hiç birisini bulamamıştı". Ancak en azından şimdi motorun arabaya ne zaman konulduğunu biliyorduk -1948 yılı veya sonrasında.

* Müzenin bu arabadan da haberdar olduğu çünkü bu arabaya ilişkin imalat belgesinin "Patton Cadillac'ı" başlıklı 11 sayfalık broşürde referans olarak yer aldığı açıkça görülmektedir.

Peki neden şase numarası silinmişti ve sahte gövde etiketi konulmuştu? Acaba bu durum Almanya karaborsasındaki bir şüpheli araba değişiminin sonucu muydu? Yani orjinal bir arabayı özel bir koleksiyoncuya gizlice satmanın bir yolu muydu? Tarihi eserler bazen satılır ve sahtesi gerçek olarak sunulur. Eğer öyleyse gerçek araba gün yüzüne çıkmayacak mıydı? Bu konuda ancak spekülasyon yapılabilir. Ancak tıpkı kayıp kaza raporları gibi, kaza yapan araç da maksatlı olarak kayıp görünmektedir. Açıkça bir hile yapılıyordu. Neden? Arabada bir suç delili mi vardı?

ONSEKİZİNCİ BÖLÜM

YARAMAZ ÇOCUK

Çıkıntı Zaferi'nden sonra Patton coştı. Üçüncü Ordu'yu Almanya'ya götürmek ve bu ülkeyi kalbinden vurmak istiyordu. İstim üstündeydi. Naziler yine sersemlemişti ve bu kez son çırpınışlarıydı. Ardennes'ten sonra çok az rezervleri kalmıştı. Ama "ona sakinleşmesi söylendi" diye yazıyordu Farago.¹ Haberi veren Bradley oldu. "Maalesef 'yüksek makam' (Eisenhower ve General Marshall'in yönetimindeki genelkurmay) çoktan ana hücumu başka bir yere yöneltmeye karar vermişlerdi" veya en azından şaşırtıcı biçimde (onun siciline bakıldığında mantıksızca) paralarını bahiste Patton'a yatırmamayı seçmişlerdi. Onu yeniden durduracaklardı. Şaşkına dönmüştü. Eisenhower'ı felaket bir yenilgiden daha yeni kurtarmıştı. Ve bu ilk kez de değildi. "eğer kullanmayacaksak neden ordumuz var? Biliyorsam namerdim" diye yazıyordu. "Normalde insanlar savaşı kazanmak ister... Haklı olarak tarih bizi bu kadar uzun süre hiçbir şey yapmadan oturduğumuz için eleştirecek".² Öfkelenmişti ve Bradley'in zımnî ama ihtiyatlı onayı ile -çünkü Bradley temelde onun görüşüne katılıyordu- kendi başına devam etmeye, kandırmaya, hile yapmaya ve yapabildiği kadar sessizce ilerlemeye karar verdi.

“Ama ne yaman savaşı!” diye yazıyordu; “hiçbir zaman emirle veya düşman tarafından durdurulmadım”.³ Yalnızca kendi komutanları durduruyordu.

1945 yılı başlarında Patton, Eisenhower’ın daha fazla birliği olmadıkça saldırmaması emrine rağmen antik Alman kenti Trier’i aldı ve o kendisine kızdığına “Ne yapmamı istiyorsun? Geri mi vereyim?” dedi. Patton’a göre artık kılıçlar çekilmişti. Şehir, Siegfried Hattı’nın kilit bölümüydü ve ele geçirilmesiyle birlikte 7.000 Alman esir alındı.⁴ Bu ilerlemeden memnun olan “yüksek makamlar” devam etmesine izin verdi. O ay içinde daha sonra -yine izin almaksızın- Patton birlikleri devasa Ren nehrini, düşmanın son doğal savunma hattını geçen ilk Müttefik askerleri oldu. Rakibi olan ve son yenilgilerine rağmen İngiliz ordusunun en yüksek rütbesi olan mareşalliğe terfi ettirilen Montgomery’yi geride bırakmıştı. Oysa Ren’i geçme görevi resmen Montgomery’ye verilmişti. Rakibini yenmek yine Patton’ı ateşlemişti. Ancak tuhaf bir şekilde Bradley ve diğer devreleri terfi ederken onu terfi ettirmemişlerdi. Farago’nun tanımladığı üzere “23 Mart 1945’te” Bradley sabah kahvesini bitirdiği esnada, “Patton’ın çağrısı ulaştı ve neredeyse elindeki fincanı düşürüyordu. “Brad” demişti Patton, “Hiç kimseye söyleme ama ben karşıya geçtim”. “Neyin karşısına?”... “Ren nehrinin karşısına Brad”. “Ah o zaman ben yandım!”⁵ Patton mühendislerinin aceleyle inşa ettiği duba köprüünün ortasında durdu ve düşman nehrine işedi. Fotoğraflanan bu eylemi (o zamanlar için) dünyanın her yerinde şok tesiri yaptı.⁶ Eisenhower tarafından Bastogne’a çağrıldığında, izinsiz ilerleyişi yüzünden -ve hatta Montgomery’nin gösterişli rolünü çaldığından- kovulacağını düşünüyordu. Oysa başkomutan tarafından ilk kez övüldü. Farago’nun işaret ettiği üzere, “Tıpkı Nelson’ın (19. yüzyıldaki Trafalgar) zaferi için asalet unvanı ve maaş bağlananın John Jervis olması gibi, Ren nehrinin batısındaki ‘izinsiz’ harekâtların övgüsünü alan da Ike olmuştu”.⁷

Sonra Amerikan esirlerini kurtarmak için, Almanya, Hammerberg yakınlarındaki düşman topraklarına çok zayıf bir zırhlı birlik gönderme gafletinde bulundu. Bölge hâlâ Almanların

elindeydi. Savaş esirlerinden birisi kendi damadı Yarbay John K. Waters idi. Almanlar tarafından 1943 yılında Tunus'ta esir edilmişti. Bu harekâtın izinsiz yapılmasının yanı sıra, zaten kısa süre sonra bu esir kampı Müttefiklerin eline geçecekti. Hepsinden de kötüsü operasyonun başarısız olmasıydı. Sonuçta kurtarmaya giden 294 kişiden 25'i ölürken geri kalanların büyük çoğunluğu yaralandı veya esir edildi. Bunlara kurtarılması amaçlanan savaş esirleri de dâhildi.⁸ Waters kurtulan birkaç şanslıdan birisiydi ama ağır yaralanmıştı. Patton, damadının kampta bulunduğundan hiçbir zaman emin olmadığını ve asıl amacının oraya çok yakın olmaları nedeniyle esirleri kurtarmak ve başka yerlere daha güçlü saldırabilmek için Almanya'yı işgal etmek olduğunu ileri sürdü. Ancak çok az kimse ona inandı. Ülkesindeki politikacılar dâhil, hasımları onu sırf kişisel nedenlerden dolayı Amerikalıların hayatını tehlikeye atmakla suçladılar ve haklı görünüyorlardı. Olayın duyulmaması için sansür koymaya kalkınca durum daha da kötüleşti. Böyle bir yetkisi olmadığı için attığı adım geri tepti. Eisenhower, General Marshall'a "Patton yaramaz bir çocuk... Küçük bir birlik göndererek boşa kürek çekti... Sonuçta yirmibeş esiri kurtardı ama tüm orta boy tankları ve bir hafif tank müfrezesini kaybetti". Ah! Bu arada "damadı da kurtarılan yirmibeş esir arasındaydı". Elbette bu da durumu korkunç gösteriyordu. "Sonra aptalca saldırı konusunda sansür uygulamaya kalktı... Haber şimdi açıklandı ve umarım gazeteler bunu çok büyütmez". Marshall ve Eisenhower daima gazetelerin büyütmesinden korkuyorlardı.⁹

Ama büyüttüler. Patton daha sonra bir hata yaptığını kabul etti. Ama özür dilemesinin nedeni çok küçük bir birlik göndermiş olmasıydı. Olan olmuştu. Artık yakın çevresiyle birlikte açıkça Patton'ın hasımlarına katılan Marshall, bundan memnun değildi. Eisenhower da öyleydi. "Eisenhower, Patton'ın şaşırtıcı bir şekilde değiştiğini düşünüyordu" diye yazıyor Farago. "Bir şey onu duyarsız ve keyfi eylemlere yöneltiyor. Kendisine haksız ayrıcalıklar tanıyor ve gözü kara kibiriyle tarihteki yerini sağlama almış gibi davranıyor".¹⁰ Sonraki yazarların büyük çoğunluğu gibi, Farago

da Patton'ın sonunda çok ileri gittiği ve Eisenhower'ın istemeden yapmak zorunda olduğunu yaptığı mantığını izliyordu. Oysa askerî tarihçi Charles Whiting daha geniş bir bakış açısı getiriyor:

İşaretleri ortadaydı. Artık Avrupa zaferi açıkça ufuktaydı, Patton'a ihtiyaç kalmamıştı. Onun havalı tarzı ve önceden kestirelemeyen davranışları bir sorun haline gelmişti. Eisenhower artık bu sorumluluğu taşımak istemiyordu. Patton'ın kendisi de savaşın başarıyla sonuçlanmasından sonrası için Eisenhower'ın siyasal amaçları olduğunu fark etmişti. Eisenhower Doğu Yakası liberallerinin ve basının çoğunun gözünde savaşı kazanmış bir general iken, "New Deal'i" ve onunla ilişkili herşeyi küçümseyen bir otokrat olan birisine yakın görünmeyi kaldırabilir miydi? Gerçekten de Avrupa'ya demokrasiyi getiren en büyük generallerden birisinin demokrat olmadığını iddia edenler vardı.¹¹

O tarihte gittikçe artan düşmanlarının gözünde o bir savaş savunucusu, katı bir faşistti.¹² General James Doolittle'ın hatırladığına göre Eisenhower onu ihtiyaç olduğunda salınan, sonra aniden bağlanan bir av köpeği olarak görüyordu.¹³ Ama Patton aynı zamanda Müttefiklerin Almanya'yı yenmeye yönelik ihtiyatlı ama cezalandırmayı amaçlayan stratejileri ile Stalin'e artan itaatleriyle tehlikeli biçimde çelişen güçlü bir düşmandı. Örneğin, Patton'a göre kayıtsız şartsız teslim olma talebi, bu yüzden savaşmaktan başka çıkar yolları kalmadığını düşünen Almanların şiddetle direnmelerine yol açıyordu. Bu politika yüzünden Amerikan askerleri can veriyordu. SSCB ve Stalin'e itaat, Doğu Avrupa genelinde ülkelerin özgürlüklerini kaybetmesine neden oluyordu ve Patton'ın gözünde bu durum Müttefiklerin kısa süre içinde kazanacakları zaferlerini alay konusu haline getiriyordu. Rusları esir edici bir millet olarak görüyor ve çok geç olmadan onlarla savaşmak istiyordu. Ve onun açık sözlülüğü karşısında şok olan Savunma Müsteşarı Patterson ile tartışırken, Müttefiklerin Avrupa'yı yalnızca yeni, daha zalim bir işgalci olan Rusya'ya vermek

* Amerika'da geleneksel olarak demokrat, daha politika ağırlıklı, sendikaları, New Deal programlarını destekleyen, çevreciliği pek desteklemeyen daha pragmatik ve daha az idealist politikacıları tanımlamaktaydı. (Ç.N.)

üzere fethettiklerini söylüyordu. Haklıydı. Sonraki Soğuk Savaş dönemi bunu kanıtlayacaktı. Ama savaşın sonunda iktidarda olan neredeyse hiçbir lider henüz bunu kabul etmiyordu. Onun “yeni realite”yi kavrayamadığını, dar görüşlü ve hatta deli olduğunu düşünüyorlardı.

Oysa delilik Patton’ın etrafını sarmıştı.

ABD başkanının binlerce önemli Polonyalı asker ve sivilin öldürülmesinin sorumlusunu belirlemek üzere hazırlanmasını emrettiği raporda, katillerin Sovyet NKVD’si olduğu belirtilince, Roosevelt kendisi bizzat raporu sümen altı etti ve raporu kamuoyuna açıklayıp Sovyetleri suçlamak yerine, saygın bir ABD deniz subayı olan raporun yazarını sürgüne gönderdi. Bir CIA raporuna göre, 1940 yılındaki katliamın emrini Stalin vermişti¹⁴ ama Stalin ve Sovyetler hararetli bir şekilde katillerin Naziler olduğunu ileri sürdüler. Bu utanmaz ve hesaplanmış bir yalandı. Bu suçu Polonya liderliğini yok etmek ve bu devleti kukla devlet haline getirmek için işlemişlerdi. SSCB sonrası Rus hükümeti 1990 yılında suçu itiraf edip özür dileyene kadar bu konu kapanmadı. Sovyetler Birliği’nin batı komşusu olan Polonya, Stalin’in II. Dünya Savaşı ana hedeflerinin hayatî bir parçasıydı. Rusya’nın hedefi anavatanları ile Batı Avrupa arasında bir esir devletler tamponu oluşturmak ve böylece gelecekte o yönden gelebilecek işgalleri yumuşatmaktı. Diğer hedefi ise komünizmi yaymaktı. Ve Patton’ın başkomutanı Roosevelt bu suçun suç ortağıydı. Naif bir şekilde Stalin’in -ya da kendi verdiği isimle “Joe Amca”nın yani tarihteki en acımasız siyasî amaçlı kitlesel katillerden birisinin- savaş sonrası dünyayı çatışmalardan korumak için gerekli bir barış ve iyilik adamı olduğuna inanıyordu.

Roosevelt, Sovyetlerle iyi ilişkileri sürdürmeye o kadar kararlıydı ki, *Sharing Secrets with Stalin* adlı eserinde tarihçi Bradley F. Smith’in yazdığına göre; Kızıl Ordu’nun ABD genelkurmay başkanlığında bizzat temsil edilmesini önerdi. Bu olay benzeri

* Sovyetler Birliği’nin Katyn Ormanı’nda öldürülenlerin sayısına ilişkin tahminler 14.000 ile 22.000 arasında değişmektedir.

görülmemiş bir yakından müdahale niteliğinde olacaktı. Ortak genelkurmay Roosevelt'in onayı ile savaşı yürütecekti. Şaşırtıcı olmayan şekilde, genelkurmay başkanlığı -nedeni ne olursa olsun kendi kutsal mabetlerine müdahale edileceği kaygısıyla- bu teklifi reddetti.¹⁵ Elbette o tarihte Rusların böyle bir temsilciye ihtiyaçları yoktu. Yüksek makamlardaki Sovyet casusları ve muhbirleri aracılığıyla, Sovyetler neredeyse ABD'de olup biten herşeyi zaten biliyorlardı. Diğer kilit kurumların yanı sıra, Beyaz Saray ve OSS'ye sızmamış olsalardı bile, General George Marshall Sovyetlerin genelkurmayın gizli toplantılarına katılmasını reddetse de, özünde Sovyetler Roosevelt ile aynı düşüncede idi. Smith'e göre; 1943 yılı gibi erken bir tarihte, Amerikan askerî temsilcileri Tahran'daki ilk "Üç Büyükler" toplantısı hazırlıkları için Moskova'ya giderken, Marshall kendi takımına "Sovyetlerle işbirliği yapmak için her türlü adımın yetkilerinde olduğu" talimatını verdi.¹⁶ 1945 yılı ocak ayında, Patton izinsiz olarak Almanya'nın içindeki savaşını sürdürürken -Eisenhower meyvelerini topluyordu- ve önemli Yalta Konferansı'nın hazırlıkları sürerken, bir sonraki "Üç Büyükler" toplantısı başladı. Marshall, diğer en üst düzey yöneticilerin büyük çoğunluğu gibi tamamen Sovyetlerin etkisi altındaydı. Sırf bu nedenle Patton'la, üstlerine kamuoyu önünde karşı çıkmak için cesareti ve cüreti bulunan tek yüksek rütbeli subayla çatışıyorlardı. Eski Beyaz Saray muhabiri, savaş dönemi Sovyetler Birliği'ndeki ABD büyükelçisi, kendisi de New Deal yanlısı Steve Neal'in *Harry and Ike: The Partnership That Remade the Postwar World*'da yazdığına göre; "Marshall ve Eisenhower 'Stalin'le geçinemeyeceğimizi son kabul edenler' arasındaydı". Bu eser savaştan hemen sonrası döneme ait son derece önemli ancak az araştırılan en yeni kitaplardan birisidir.¹⁷ Diğer saygın askerî tarihçiler ve akademisyenler de bu tespiti katılmaktadırlar.¹⁸ Marshall "özünde bir askerdi... Komünistlerin kendi şeytanî maksatları için sosyal adalet yüksek idealini nasıl saptırdıkları konusunda çok az bilgisi... ve becerisi vardı" diye yazıyordu Marshall'ın kurmay General Wedemeyer.¹⁹ Marshall Almanya ve Japonya'dan kaygılanıyordu. Dolayısıyla Roosevelt'in Stalin'le dostluk ve uyum politikasına bağlıydı. Wedemeyer, onun bunu

görev olarak gördüğünü yazıyordu. 2-12 Şubat 1945 tarihleri arasındaki Yalta Konferansı'na gelindiğinde Roosevelt çok hastaydı. İki ay sonra, 12 Nisan'da ölecekti. Bu yüzden savaşı Marshall yönetiyordu ve savaş Amerika'nın en önemli işi olduğuna göre, aslında ülkeyi yönetiyordu. Roosevelt 1944 yılı ortalarından bu yana eriyordu. Artan hastalıkları onu sersemletmiş, aklını karıştırmıştı.²⁰

Bu yüzden Roosevelt Yalta'da göstermelik olarak başkanlık yaparken, şimdi ordularıyla Naziler karşısında yeni bir zafer kazanan Stalin şovu yönetiyordu. Bunun tek nedeni Roosevelt'in hastalığı ve yaltaklanıyor olması değil, ABD'nin Sovyetler Birliği'nin Japonya'ya karşı savaş ilan etmesini çok istemesiydi. Atom bombasının tanıtılmasından önce, Stalin karşılarında olgunlaşmış bir meyve gibi sallanıp duruyordu ve Stalin'in üstün gelebileceği hiçbir kozu yoktu. "Stalin, Yalta konferansında müttefikleri hakkında Tahran'da olduğundan daha iyi bilgilendirilmişti" diye yazıyordu Christopher ve Vasili Mikrokhin, KGB arşivlerinde nadir ulaşan kişiler olarak gerçeklere dayanan kitaplarında.²¹ Gösterişli Kırım köşklerinde Roosevelt, Churchill ve personelinin kaldığı odaların hepsine dinleme cihazları yerleştirilmişti. Ruslar tüm özel görüşmeleri duyabiliyorlardı. Bu da yetmiyor gibi, Alger Hiss Amerikan delegasyonu üyesiydi ve Amerika'nın görüşleri konusunda Sovyetleri gizlice bilgilendiriyordu. İngiltere'nin bu ülke doğumlu en üst düzey Sovyet casuslarının -Guy Burgess, Donald Maclean ve Kim Philby dâhil- oluşturduğu "Cambridge Beşlisi" Churchill'in görüşlerini Ruslara iletliyordu. Andrew ve Mitrokhine göre, bu yüzden "Stalin, Müttefiklerin Ruslar tarafından (zorla) Polonya'da kurdurulan kukla geçici hükümete en azından bazı "demokratik" politikacıları koymakta ısrar etmelerinin" öneminin farkındaydı. Böylece boyunduruk altına alınmış müttefikleri için en azından kaygılandıklarını göstermiş olacaktı. "Bu noktada baştaki (göstermelik) dirençten sonra (tıpkı güçlü ele sahip poker oyuncusu gibi) Stalin lütfederek bu öneriyi kabul etti. Çünkü o 'demokratlar'ın sonradan dışlanacağını (ve muhtemelen öldürüleceğini) biliyordu".²²

Yalta toplantısı sona erdiğinde, Stalin neredeyse tüm istediklerini elde etmişti. Tek şart Sovyetler Birliği'nin Avrupa'da zaferin kazanılmasından üç ay sonra Japonya'ya karşı savaş açmasıydı. Bu taahhüdün karşılığında, Pasifik Savaşı'nda ABD'nin ezici bir güç olması nedeniyle pek fazla savaşımadan Japon topraklarını almak gibi devasa kazançlar garanti edildi. Yalta'da sonuç zaten belirlenmişti. Stalin'in en önemli kazancı ABD ve İngiltere tarafından Sovyetler Birliği'nin Polonya, Macaristan, Romanya, Bulgaristan, Almanya'nın yarısı ve diğer bağımsız bölgeler üzerindeki egemenliğinin kabul edilmesi oldu. Bu ülkeler hep birlikte SSCB için tam bir yarım ay şeklinde kalkan oluşturuyordu. Bu şerit kuzeyde Baltık Denizi'nden güneyde Adriyatik'e kadar uzanıyordu. Stalin ayrıca geniş ve çok dil konuşulan SSCB'nin tüm eski vatandaşlarının, kendi isteklerine bakılmaksızın Sovyetler Birliği'ne iadesi anlaşmasını da yaptırmıştı. "Müttefikler yüzbinlerce insanı ve önemli sayıda kadın ve çocuğu ölüme ve acıya mahkûm ettiklerinin farkındaydı" diye yazıyordu Jonah Goldberg *National Review*'de. "Bu mültecilerin birçoğu savaşı İngiliz ve Amerikalıların himayesinde tamamlayabilmek için çok çileler çekmiş, şimdi ise zorla yani silah tehdidiyle yok edilmeleri için Sovyetlere iade edileceklerdi. Birçoğu geri dönmektense kendilerini ve ailelerini öldürdüler".²³

İşte Patton en çok bu tür haince²⁴ tavizlere karşı çıkıyordu. O acımasız bir savaşçıydı ama intikamcı değildi. Savaş boyunca acı çeken ve etnik kökenleri veya kontrolleri dışındaki diğer şartlar yüzünden Gulag takımadalarına gönderilmeleri veya daha kötüsü Stalin'in ihanet kabul ettiği, özgürlüğü esir olmaya tercih edenlere acıyordu. Yalta'daki ihanet ve ileri görüşsüzlük ile ABD yönetiminin Sovyetler Birliği'nin her istediğini kabul etmesi, ordusu Berlin'den yaklaşık seksen kilometre uzaklıkta bulunduğu bir sırada, yani savaşın son aylarında Patton'ın canlı canlı yaşadığı acı tecrübelerdi. Öbür yandan OSS raporlarının teşvikiyle, Eisenhower Patton'ı "Redoubt" adı verilen hayalet bir Nazi birliğinin izini sürmek için güneye, sözde katı Nazilerin son kalesi olan Çekoslovakya'ya yöneltiyordu. Ordusu birçok yeri kurtarabilecek

kapasitedeyken, eski Avrupa başkentlerinden Prag görüş alanı içindeyken ve Çek vatandaşlar Sovyet işgaline karşı yardım dilenirken Eisenhower, Patton'ın durdurulmasını talep eden öfkeli Sovyet generaliyle görüşmesi sonrasında, Patton'a yine durmasını emretti. Stalin diğer müttefiklerin geçmemesi gereken ama savaş şartları nedeniyle geçilebilen hattı başarıyla belirlemişti. Bu hat Berlin dâhil, Almanya'nın yarısını Sovyetlere bırakıyordu.

Tıpkı 2003'teki Amerikan-Irak Savaşı'nda (Körfez Savaşı) Bağdat'ta olduğu gibi, önemli bir ödül olan Berlin'i almaktan Batılı Müttefikleri gerçekten neyin alıkoyduğu altmış yıl sonra hâlâ tartışılan bir sırdır. Kararı verdiği sanılan Eisenhower, savaştan sonra zaferi kazandıktan sonra kendi görüşüne göre "stratejik önemini kaybetmiş" bir "sembol" yüzünden daha fazla Amerikan askeri kaybetmek istemediğini söylemişti. Oysa 1944 yılı Eylül ayı gibi geç bir tarihte Alman başkentini ana hedefi olarak değerlendirmiş, bu nedenle nihaî hedefi Berlin'in ele geçirilmesi olan Montgomery'nin başarısız Market-Garden saldırısını onaylamıştı. Komutanlarının birçoğu, örneğin General James M. Gavin 1945 yılı Mart ayı gibi geç bir tarihte hâlâ Berlin'in hedef olduğunu düşünüyordu. 1978 yılında yayınladığı *On to Berlin* adlı kitabında ayrıntılı olarak anlattığı üzere, Gavin'in son olarak duyduğu hedef buydu. Peki ne değişmişti? Bu sorunun bir cevabı Yalta'dır. Kırım'daki toplantı Stalin ve Sovyetler'in kontrolü ellerinde bulundurduklarını gösterdi. En azından ABD onlarla işbirliği yapmak istiyorsa böyleydi ve birçok kimse Japonya'yı yenmek ve savaş sonrası daha iyi bir dünya inşa etmek için bu işbirliğini gerekli görüyordu. Sovyetler, Batılı Müttefikleri Doğu Avrupada istemiyorlardı. Eisenhower, Sovyetleri gücendirmemek için o kadar dikkatliydi ki Berlin'i ikram etmek için bizzat Stalin ile temas kurdu. Sovyet diktatöre bu şehrin artık çok önemli olduğunu düşünmediğini söylemişti. Düzenbaz Stalin, bir başka Yalta benzeri meyvenin eline düştüğünü görerek isteksizce kabul ediyormuş gibi göründü ve sonra Patton araştırmacısı Charles Province'e göre "bu görüşmeden sonra saniyeler içinde beş tank birliği ve 25.000 topun hepsinin, sonradan Eisenhower'ın dostu olacak ve

onu Moskova'ya götürecek olan Mareşal G.K. Zhukov'un yönetiminde Alman başkentine saldırmasını emretti".²⁵ Eisenhower Berlin'in önemli olmadığını düşünürken, Stalin kesinlikle tersini düşünüyordu.

Province gibi bazıları Berlin'i almamanın "tarihteki en büyük siyasî aptallıklardan birisi" değilse bile, Eisenhower'ın "en büyük hatası" olduğunu düşünmektedir.²⁶ Stalin'in Yalta'da önerdiği ilerleme hattına -Berlin'in batısındaki Oder Nehri- bağlı kalan Batılı Müttefikler kendilerine şehre gidecek hiçbir yol bırakmadılar. Oysa bu şehir onların ele geçirmek için mücadele ettiği ülkenin kalbi ve ruhuydu. Daha sonra Batı Almanya'nın parçası haline gelecek Berlin'deki kendi işgal bölgelerine ancak Sovyetler tarafından kontrol edilen yollardan gidebiliyorlardı. Artık Berlin Avrupa'nın ortasında Sovyetlerin egemenliğindeki bir ada haline gelmişti. Bu yüzden Sovyetler şehri tecrit edip halkı itaat ettirmek için Batı Berlin'i açlığa mahkûm ederek, 1948 ila 1949 yıllarında Berlin'e yardım için hava koridoru kurulması gibi krizlere ve 1956 Macar devriminin acımasızca ve kolayca bastırılmasına cesaret edebildi. Peki Eisenhower Berlin hakkındaki kararı kendi başına mı vermişti? Yoksa üstü Marshall'dan ve hatta hasta Roosevelt'ten mi emir almıştı? Savaş hakkında yeni bilgiler ortaya çıktıkça akademisyenler bu soruyu tartışmaya devam ediyor. Örneğin; askerî tarihçi Bruce Lee, yeni ortaya çıkarılan eski gizli belgelere dayanarak Eisenhower'a Berlin'i işgal etmeme ve Avrupa'ya ilişkin tüm askerî konularda Stalin'le istişare etme emrini verenin Marshall olduğunu söylemektedir. O tarihte daha çok Pasifik'teki savaşı kazanmakla ilgilenen ve Japonlarla savaşta Stalin'in yardımına güvenen Marshall, Eisenhower'ın Avrupa'daki işleri mümkün olduğu kadar kısa süre içinde toparlamasını ve Sovyetleri kızdırmaktan kaçınmasını istiyordu.²⁷ Lee, Marshall'ın Berlin hakkındaki kararı kendisinin verdiğini gizlemeye çalıştığını söylemektedir.²⁸

Gerçek ne olursa olsun, Avrupa'daki savaşta yapılan büyük, mazeret kabul etmez hatalar vardı. Patton'ın frenlenmesi, Falaise Cebi'nin kapatılmaması ve Çıkıntı Muharebesi'nde sürpriz Alman saldırısının öngörülmemesi veya tespit edilememesi büyük

hatalardı. Bu hatalar yapılmısaydı, savaş altı ay daha erken bitebilirdi. General Albin Irzyk, *Gasoline for Patton* adlı kitabında, Eisenhower'ın Patton'ın sicili daha iyiyken sürekli olarak onun yerine Montgomery ve Bradley'i tercih etmesi dâhil, oniki büyük başkomutanlık hatasını saymaktadır. Diğer bazı hatalar ise şunlardı: Müttefiklerin D-Günü sonrası yürüyüşünü yavaşlatan "ölümcül arazi için plan yapılmaması", Eisenhower'ın karargâhını çatışmalara yakın yerde kurmayıp cephenin çok uzağında tutması ve Eisenhower'ın Montgomery'nin Market-Garden planını onaylaması ve Montgomery'nin bu planı başarısızlığa uğratan kararlarına ortak olması.²⁹ Bunlara Doğu Avrupa'nın Stalin'e teslim edilmesini de eklemek gerekir ve İngiliz gazeteci Tom Agoston'ın ifadesiyle bu "çam devirmeler"³⁰ en yüksek makamların suçuydu.

Almanların teslimiyeti 10 Mayıs 1945'te resmen ilan edilirken, o tarihte kamuoyu tarafından bilinmeyen bu hataların Eisenhower'dan kaynaklandığına dair bazı işaretler vardı. O tarihte Eisenhower üst düzey generallerini özel bir öğle yemeğinde topladı. Sonrasında "savaştan sonraki açıklamaları koordine etmek ve hiç kimsenin farklı konuşmamasını dizayn etmek" için bir konuşma yaptı. "Savaştaki davranışları inceleyecek olan Kongredeki komiteler tarafından çağrılmaları halinde... 'dayanışma ihtiyacı'ndan çok gizli bir şekilde söz etti".³¹ General Irzyk, Eisenhower'ın "Avrupa'daki savaş tarzını kamuoyu önünde eleştirmemeleri konusunda generallerini sıkı sıkıya tembihlediğini" yazmaktadır.³² Toplantıdan sonra Patton, bu konuşma hakkında "bana siyasal beklentileri olduğunun habercisi gibi göründü... Görüşüme göre, Avrupa'daki savaş esnasında işlenen şüphe götürmez stratejik hatalarının savaş sonrasında eleştirilmesini önlemek için işbirliğinden söz ediliyordu. Bunların onun kendi fikri mi yoksa İngilizlerle aşırı işbirliği yapmasının sonucu mu olduğunu bilmiyorum. Ben aşırı işbirliği yapmasından kaynaklandığını düşünme eğilimindeyim".³³

Ve yukarıda sözü edilenler yalnızca Patton'ın bildiği sırlar değildi. General Irzyk şu sonuca ulaşmaktadır:

Dr. Charles Odom (birliğindeki cerrah)³⁴ ve General Geoffrey Keyes (akademiden dönem arkadaşı ve sırdaşı) gibi Patton'ın yakın arkadaşları, Patton yaşamış ve Amerika'ya dönmüş olsaydı ordudan kısa zamanda istifa edeceğine inanıyorlardı. İstifa ettiğinde de konuşmakta serbest olacaktı. Şüphesiz yazılı ve sözlü olarak, Eisenhower'ın savaştaki davranışlarını.. eleştirecek ve önemli mantıksızlıklara... ve aynı zamanda Ike'in yaptığına inandığı "hatalara" işaret edecekti... Bir yandan Eisenhower bu hataları gizlemeye çalışırken, öbür yandan Patton bunları açığa çıkarmaya çalışacaktı.³⁵

Diğerlerinin aksine, Patton tehditlere aldırmayacaktı. Korkusuzdu. Tam bu sıralarda -savaşın sona erdiği, Patton'ın Sovyetlere ve Stalin'e karşı çıktığı tarihlerde- "Polonya" Spitfire uçakları onun Piper Cub uçağına saldırdı ve ayrıca tuhaf bir cip kazasında neredeyse kafası kopuyordu ve "başıboş bir" öküz arabasının oku saplanıyordu. Patton ilkeli bir adamdı. İnançlarından asla taviz vermezdi. Zengindi, emekli maaşından kolaylıkla vaz geçebilirdi ve asla satın alınamazdı.

Sovyetler ve Stalin yanlıları ile, aralarında siyasi beklentileri olan kişiler dâhil savaşı yönetenler açısından Patton büyük -ve gittikçe büyüyen- bir problemdi.

En kötüsü de Rusya ile savaşmak istiyordu.

Patton kazasının daha net bir resmini elde edebilmek için Los Angeles Polis Müdürlüğü dedektifi olan ve onbeş yılın üzerinde tecrübesi bulunan Toni Wolf'tan biriktirdiğim fotoğraf ve ifadeleri değerlendirmesini istedim. Bana bir görüş oluşturabileceğini söyledi. Sonrasında ortaya çıkan raporunun bana pek yararı olmadı. Ancak bu onun hatası değildi. Resmi, profesyonel kaza raporları ve kazadan sonraki kırksekiz saat içinde alınmış ifadeler olmaksızın çok fazla bir şey söyleyemeyeceğini bildirdi. "Travmatik bir olayın anısının ilk yirmidört ila kırksekiz saat içinde hafızadan silindiği kanıtlanmıştır. Eğer bu zaman dilimi içinde

nitelikli bir soruşturmacı tarafından ifadeler alınmış olsaydı, bu kadar yıl önce nelerin olup bittiğine dair daha berrak bir anlayışa ulaşabilirdik” diye yazdı. Belki de orijinal raporların ortadan kaybolmasının nedeni buydu. Olayı en doğru biçimde anlatmış olmalarıydı. Sonrakiler -sonradan anlatılanlar, hatıralar ve yazar soruşturmaları- bu büyük olayın doğal, hâlâ sıcak olan doğruluğundan yoksundurlar.

Hem Cadillac hem de kamyonu dair gönderdiğim fotoğraf kopyaları ilginç problemlere yol açtı. “Fotoğrafların hiç birisi aynı hasarı göstermiyor” diye yazıyordu. “Hem her iki araçtaki hasarın miktarını hem de yerini saptıracak açılardan çekilmiş... Açığa göre hasar daha kötü veya daha az görünebilir” ve “Bu durum aklıma aracın çarpışmadan hemen sonra aslında nasıl görüldüğü ve neden öyle görüldüğü konusunda sorular getiriyor... Hasar fotoğraftan fotoğrafa değişiyor”. Aramıza hoş geldin diye düşündüm. Gönderdiğim fotoğraflar kazayı ele alan her kitap veya makalede bulunanlardı. Çok fazla fotoğraf yoktu. 9 Aralık 1945 tarihinde Almanyadaki o yolda neler olup bittiğini anlamaya temel oluşturacak tartışmasız, şüphe götürmez çıkarımlar yapılabilecek türde hiçbir profesyonel kayıt -rapor, fotoğraf veya ifade- yoktu.

Dedektif yine de birkaç görüş bildirdi. Kaza “küçük” bir çarpışma *değildi*. Resmi, yeterli verinin yokluğunda, kazaya karışan araçların hızlarını belirlemek tam olarak mümkün olmadığından, Wolf şunları yazıyordu: “Sürücünün (Woodring) 50 kilometre (ifadelerin çoğunda yer aldığı gibi) hızla gittiğini varsayarsak, “tecrübeli bir sürücünün ortalama algılama ve tepki verme süresinin 1,5 saniye olduğunu dikkate alırsak... (Woodring) çok daha büyük bir araca 50 kilometreye yakın bir hızla çarpmış demektir. 50 kilometre hızda önemli hasarlar ve orta dereceden ağır dereceye kadar yaralanmalar görmeyi beklerdim”. Tamam, bu durum Patton’ın halini açıklayabilir. Peki ya Gay ve Woodring? Yara bandıyla kapatılabilecek orta derece bir yara bile almamışlardı. Müzede ki araba arka camlarda tutulacak yerler olduğunu göstermektedir. Hiçbir zaman söz etmemiş olsa da, belki Patton o tutacaklardan

tutmazken Gay tutmuştu. Oysa Woodring'in direksiyon dışında tutunacak bir yeri yoktu. Konuştuğum bir travma hekimi, böyle bir durumda doğal insan güdüsünün kendisini korumak için elleri ve kolları kullanma ve onları yaralanmaktan korunmak için kapatma olduğunu söyledi. Ama Patton dâhil hiç birisinde sonradan yapılan muayenelerde eller ve kollarda bir yara görülmedi.

Wolf'un raporunun benim için en ilginç kısmı çarpışma anında arabanın içindeki güçlere ilişkin değerlendirmesiydi. Tüm ifadelerde -kitaplar, makaleler ve röportajlarda- Patton'ın hep koltuğun kenarında oturduğu (Eğer Woodring'in söylediği doğrusa hatalı bir varsayım)³⁶ ve fırlayarak sürücüyle aralarındaki bölmenin ortasında bulunan saate veya çatıdaki çıtaya çarptığı spekülasyonu yer alıyordu. Burada yine spekülasyon terimini kullanıyorum. Çünkü daha önce de belirttiğim gibi onun öne fırladığını veya yaralanmalarına neden olan her ne ise ona çarptığını fiilen gördüğünü söyleyen olmadığı gibi, herhangi bir kaza ifadesinde de hasarlı bir çıta veya saatten de söz edilmiyor. Ancak sık tekrarlanan spekülasyonlar bazen gerçek olarak kabul edilir. Örneğin; Patton Müzesi, arabanın yanına koyduğu bir levhada Patton'ın "ön koltuğun arkasına monte edilmiş olan saate çarptığı" belirtilmektedir. Oysa Wolf, görebildiklerinden Patton'ın çarpışma anında daha çok yanındaki kapıya doğru -yani çarpışma anında baktığı söylenen pencerenin bulunduğu kapıya doğru fırlamış olmasının, öne doğru fırlamasından daha büyük ihtimal olduğunu belirtmektedir.

Wolf'un dikkat çektiği üzere, Cadillac uçarak veya kafa kafaya gelerek kamyonla çarpışmamıştı, yani Cadillac'ın tüm önü "90 derece açıyla" kamyonla temas kurmamıştı. Woodring'in söylediğine göre, çarpışmadan kaçınmak için direksiyonu sola kırmıştı ve dolayısıyla kamyonu ilk olarak Cadillac'ın sağ ön tamponu çarpmıştı. Bu durum fotoğraflarda arabanın en hasarlı kısmının orası olduğunun görülmesiyle de teyit edilmektedir. İşte o anda yolcuların koltuklarından fırlamış olması gerekir. Ancak araba

* Orijinal arabanın incelenmesinin önemli olmasının bir başka nedeni.

şimdi sola doğru kaydığından, arka koltuktaki yolcuların yörüngesi doğrudan arka yolcu kompartımanının bölmeye doğru yönelmesi şeklinde değil, arabanın sağına doğru olacaktır. Çünkü araba sola dönünce, karşılarına gelen arabanın sağ tarafı olacaktır. Buna göre Patton dışarıya baktığı cama veya yan kapı dâhil o bölgeye çarpmış olmalıdır. Wolf'a göre "eğer çarpışma anında General arabanın sağına ise... seyahat yönüne doğru (yani Cadillac'ın hareketini çarpışmayla durduran kamyonu doğru) hareket edecektir. Eğer sürücü direksiyonu sola çevirmişse (böylece Patton'ın içinde bulunduğu kompartımanı kendi hareketine göre sola döndürmüşse) General yanındaki pencereye çarpıp geri arkadaki yolcunun üstüne düşecektir".

Bu değerlendirme Patton'a olup bitenlere yeni bir bakış açıсыydı. En azından yaralanmalarına neden olan muhtemel yörünge, bütün arka kompartıman boşluğunu geçip bölmeye veya çatıya çarpması spekülasyonunu ortadan kaldıracaktır. Bu yeni bilgi, Patton'a olanları dışarı baktığı pencereyi merkez alacak şekilde değerlendirmeye yöneltmekte, bu da yaralanmalarının Douglas Bazata'nın olduğunu söylediği şekilde gerçekleşmesini mümkün kılmaktadır. Ayrıca Gay'in neden yaralanmadığına yeni bir potansiyel açıklama sunmaktadır. Patton pencereye çarptı ve Gay'in üstüne geri düşerek, onun ileri fırlamasını önledi. Hatta Patton'ın Bazata'nın attığını ileri sürdüğü sıradışı nesne ile yüzünden vurulmuş olması ihtimalinin yolunu da biraz daha açtı. Böylece burundan kafatasının ortasına kadar uzanan yırtılmanın da açıklanması için bir ihtimal oluştu. Geri Gay'in üzerine düşmesi de başlangıçta inanılmaz görünürken, şimdi daha az ihtimal dışı görünüyor. Ve hatta mümkün görünüyor.

ONDOKUZUNCU BÖLÜM

MİMLENMIŞ ADAM

1943 yılında Sicilya Harekâtı'na hazırlanan Patton'ı gözlemlemek için General Marshall tarafından gönderilmiş olan General Al Wedemeyer, Patton hakkında şunları yazıyordu: “Patton duygusal birisi ve muazzam dinamik eylem kapasitesiyle, yalnızca fiziksel olarak cesur olmakla kalmayıp, aynı zamanda Almanların “medenî cesaret” olarak adlandırdığı nadir niteliğe de sahip, sıradışı bir asker tipidir... Aklından geçeni söyleyebilecek ve inandığı gibi davranacak cürete sahiptir”.¹

Artık Avrupa'da savaş bittiğinden, Patton açık sözlülüğünü daha da artırmıştı.

Avrupa'da savaşın resmen sona erdiği 8 Mayıs 1945 tarihinde, Washington'dan Moskova'ya kadar bütün liderleri şok edecek bir basın toplantısı yaptı. Savaş muhabiri Larry G. Newman'ın hatırladığına göre,² “Patton odaya sadık İngiliz koruması Willie ile birlikte girdi”. “Her iki kalçasında ikiz fildişi kabızlı tabancası, savaş üniformasının omuzlarında (dört) yıldızı)... dört tane de şapkasında parlayan yıldızı” vardı. Polonya, Litvanya, Letonya, Estonya, Avusturya, Bulgaristan, Romanya, Çekoslovakya ve

Almanya'daki Kızıl Ordu'yu gösteren bir haritaya işaret ederek sözlerine başladı:

Bu savaş başladığı yerde bitti. Tam da Hunların arka bahçelerinde... Ama bu iş burada bitmez... Bugün Washington ve Paris'teki kurşun asker politikacıların yapmayı başardıkları sizin uzun süre boyunca yazacağınız bir başka hikayedir... Bizim bir puştı tekmeleyip atmamıza izin verdiler ve aynı zamanda ikincisini, hem de birincisi kadar veya ondan daha kötü olanını kurmaya yardım etmeye zorladılar... Bir dizi savaş kazandık ama barış savaşını kazanamadık... Eğer Stalin ve onun zalim katilleriyle aynı dünyada yaşayacaksak, Yüce Tanrı'nın bizi sürekli korumasına ihtiyacımız olacak.

Newman'ın yazdığına göre, Patton gözlerinde yaşlarla ölenleri andı:

(Onlar) Özgürlük uğruna son mücadele olduğuna inandıkları bir savaşta canlarını verdiler. Ama yüzyıllardan sonra ilk kez Orta ve Batı Avrupa'yı Cengiz Han'ın ordularına açtığımızı öğrendiklerinde neler söyleyeceklerini merak ediyorum. Devrimizde barış olmayacağını ve bazıları henüz doğmamış Amerikalıların on, onbeş veya yirmi yıl sonra Ruslarla savaşmak zorunda kalacaklarını öğrendiklerinde ne hissedeceklerini merak ediyorum. Çıkkıntı Muharebesi'nden ve Ren nehrini geçtiğimizden bu yana, son aylarımızı Montgomery'nin Kuzeye saldırmaya hazır olmasını beklemekle geçirdik. Berlin ve Prag'ta olmamız gerektiği bir zamanı bazı yararsız toprakları işgal ederek ve birkaç sersem Hun'u öldürerek geçirdik. Ve bu Üçüncü Ordu oralarda olabildi. Bugün Rusların bize geri çekilmemizi emretmesini işitmek yerine, onlara cehenneme gidin diyor olmalıydık. Eğer cehenneme gitmek istemiyorlarsa, onları savaşa davet ediyor olmalıydık. İnsanlığa düşman bir saldırganı yendik ve ikinci, daha kötü, daha şiddetli ve daha adanmış bir saldırganı ellerimizle kurduk.

Newman'a göre bütün bunları "kayıtdışı" söylemişti. Bu yüzden kamuoyu pek bilmemektedir. Newman'ın Ulusal Arşivler'deki 1962 tarihli makalesini görene kadar ben de bilmiyordum.³ Ancak

Patton'ın basında da birçok düşmanı vardı ve o bunlardan haberdardı. Onun sözleri şüphesiz onu izleyen ve ne söylediğini bilmek isteyenlere anında iletilmişti. Bunlara Washington, İngiltere ve Moskova'daki liderler de dâhildi. Patton sözlerini şöyle bitirmişti:

(Winston) Churchill iktidardayken nereye yürüdüğümüzü bilen tek kişiydi. Rusları uzak tutmak için Balkanlar ve Orta Avrupa'yı almak istiyordu. Berlin ve Prag'a girmek ve kuzeydeki Baltık kıyılarına ulaşmak istiyordu. Churchill bir tarih vizyonuna sahipti. Maalesef liderlerimizin bazıları Rus tarihi konusunda hiçbir fikri olmayan aptallar. Rusların yüzyıldan az bir süre önce Finlandiya'ya sahip olduğunu, Polonya'nın kanını emdiğini ve Sibirya'yı kendi halkına hapishane yaptığını bile biliyorlarsa şaşarım. O uyduruk konferanslarda onlarla buluştuğunda, Stalin'in onlarla alay ettiğinden eminim”.

Hitler kadar ve hatta ondan daha acımasız bir katil olan Stalin, Patton'ın sözlerini işittiğinde muhakkak öfkeden çıldırmıştır.

Birkaç gün sonra Patton, Paris'te bir otelde yapılan ve yeğeni FBI ajanı Fred Ayer Jr. ile birlikte katıldığı toplantıda, özünde aynı şeyleri söyleyerek herkesi -daha çok da diplomatlar ve yüksek rütbeli komutanları- şok edecekti.

Ve bu daha yalnızca başlangıçtı.

Berlin'de kendisiyle bir kadeh içki içmek isteyen bir Sovyet generaline, Patton donup kalan tercüman aracılığıyla şöyle dedi: “Bu Rus ... çocuğuna söyle, buradaki davranışları nedeniyle ben onları düşman olarak görüyorum ve düşmanlarımdan birisiyle içki içmektense boğazımı kesmeyi tercih ederim!” Başlangıçta Rus dilbilimci tercüme etmeyi reddettiyse de Patton emredince yapmak zorunda kaldı. Sovyet generali de Patton'a onun hakkında aynı şeyleri hissettiğini söyledi. Bu Patton'ın hoşuna gitti ve ikili sonunda kadeh tokuşturdular.⁴ Günlüğüne şunları yazıyordu: “Onlar (Ruslar) aşağılık bir ırk ve tam anlamıyla vahşiler. Biz onların pestilini çıkarabilirdik”.⁵

Patton, yaklaşık üç yıldan sonra ilk kez izin kullanarak, 1945 yılı Haziran ayında evine geldiğinde kendisini alkışlayan

kalabalıklara, diğer tartışmalı fikirlerinin yanısıra, ABD'nin Sovyetleri kontrol etmek için zorunlu askerliği sürdürdüğünü de anlattı. Ülkenin buna yalnızca "her insanın ülkesine hizmet etme temel görevi" olması ve "ordu hayatının iki yıllık katı disiplininin kişisel ve ulusal karakteri güçlendirmesi" nedeniyle değil, aynı zamanda Sovyet tehdidi nedeniyle de ihtiyacı bulunduğunu söyledi. Ayer'e "yalnızca bekle ve gör" dedi; "Washington'daki korkaklar zorunlu askerliği kaldıracaklar. Dünyayı demokrasi için yeniden güvenli hale getirdiklerini söyleyecekler. Ruslar aptal değiller. Onlar yeniden güçlenecekler... Eğer zorunlu askerliği sürdürürsek... dünya sözümüze sadık olduğumuzu bilecek".⁶

Bu zafer konuşmaları dünyanın başkentlerine ulaştı ve bir başka Patton tartışmasını başlattı. Amerikalıların büyük çoğunluğu savaştan bıkmışlardı. Hiç kuşkusuz dünya da bıkmıştı. Patton'ın fikirlerini protesto edenler arasında kilise liderleri de vardı. Patton birebir görüşmede üstün ikna kabiliyetine sahip olduğu için, (daha sonra kardinal olan) karısının memleketi Bostonlu Piskopos Richard Cushing ile görüşmeye karar verdi. Amacı onun desteğini kazanmaktı. Cushing'i tanıyan kayınbiraderi (yeğeni-nin babası) Fred Ayer'e bir buluşma ayarlamasını rica etti ve o da ayarladı. Patton askerlik kuralları gereği bu niyeti konusunda Savaş Bakanlığı'nı bilgilendirdi. Ayer'e göre aniden toplantıyı iptal etmek zorunda kaldı. Ayer'in babasını arayarak şöyle dedi: "Fred, eğer Cushingle görüşmeyi ayarlamışsan iptal et. Az önce ağzımı kapalı tutmam istendi ve savaş çığırtnaklığı ile suçlandım".⁷

Ayer, Patton'ın azarlanmasına ilişkin ayrıntıları açıklamadı. Ancak Patton biyografisi yazarı Farago'ya göre, aynı tarihte Genelkurmay Başkanı Marshall, Farago'nun tabiriyle "tuhaf" bir hareketle Patton'ın deli olduğunun ilan edilebilmesi için bir psikiyatrist tarafından gizlice gözlemlenmesini sağlamaya çalıştı. Muhabirlerin askerlikle ilgili sözlerini açıklığa kavuşturmasını istediklerinde, Patton 14 Haziran'da basın toplantısı yapacağını duyurdu. Farago'ya göre, Marshall onun "zıvanadan çıkabileceği"nden korkuyordu. Genelkurmay Başkanı daha önce "sinir krizleri nedeniyle... birkaç yüksek rütbeli subayı tedavi

etmiş” bir donanma psikiyatristi bulmuştu ve onu basın toplantısına gönderecekti. Planı “Patton probleminin üstleri tarafından ne kadar ciddiye alındığını göstermekti”. Ancak yıllar önce Patton’ın yaverliğini yaptığı Savaş Bakanı Stimson bu öneriyi reddetti ve onun yerine kendisinin giderek gözde generalinin söylememesi gereken herhangi bir şeyi söylemediğinden emin olacağını belirtti.*

Marshall’ın beklentilerinin aksine, basın toplantısı gayet iyi geçti. Farago’ya göre, Stimson süreci bir “tören, röportaj ve sansür ustasının kombinasyonu” olarak yürüttü. Soruların çoğunu o sordu ve cevapların çoğunu o verdi. Farago’ya göre, Patton “aldırma-mış görünüyordu”. En azından Amerika’da bulunduğu sürece, bir daha Patton’ı “değerlendirme” girişimleri tekrarlanmadı. Ancak Eisenhower gibi, Marshall da bu sözünü sakınmayan ve tartışmalı astıyla ipleri koparmış oldu. Yine de ilginç bir şekilde görevine son vermediler. Patton izni süresince Pasifiklere gitmek ve Japonlarlasavaşmak için yoğun kulis yaparken komuta zincirinin alttan en üste doğru uzanan çabaları ve sonunda yeni atanmış Başkan Truman’la bizzat görüşmeye kadar uzanan talebi reddedildi. Roosevelt öldüğünde Truman neredeyse hiçbir önemli konuda bilgi sahibi değildi ve öğrenmeye çalışıyordu. Ayrıca selefinin politikalarını devam ettirmeye kararlıydı. Bunlar arasında Sovyetleri hoşnut tutma ve Marshall’ın savaşı yönetmesine izin verme de vardı. Zaten bu aşamada Truman böyle olmasından memnundu. Bazıları General Douglas MacArthur’un Patton’ı Pasifik’te istemediğini yazmaktadır ve bu iddia doğru olabilir. Ancak Patton’ın talebini reddeden, MacArthur’ın patronu Marshall idi ve bu da savaşın sonundaki dikkat çekici kararlardan birisi gibi görünmektedir. Patton’ın Amerika Birleşik Devletleri’nin en iyi savaşçı generali olduğu açıktı. Bir ay sonra New Mexico çölündeki ilk denemesi başarılı olsa da, o tarihte atom bombası yalnızca bir ihtimalden ibaretti. Marshall dünya tarihinin en büyük işgalini planlıyordu ama düşmanı perişan etmiş bir Amerikalı komutanı reddediyordu. Biyografi yazarları Patton’ın çoktan emekliliği hak ettiğini ve onun tankları kullanarak yıldırım harekatı düzenleme

tarzının Pasifikler için uygun olmadığını savunmaktadır. Yine de bu karar anlamsızdır. Kritik zamanlarda en iyi kaynaklar kullanılır. Oysa Marshall Patton'ı hiç hoşlanmadığı, eğitimini almadığı ve alışık olmadığı bir işe -Bavyera'nın işgal dönemi valiliğine- geri gönderiyordu.

Neden? Bir şeyler mi dönüyordu?

Patton, Almanya'ya dönmeden önce, eşi odadan ayrıldıktan sonra kızları Bee ve Ruth Ellen'a onları tekrar göremeyeceğini söyledi. Ruth Ellen ve Bee itiraz ettiler: "Neler söylüyorsun? Savaş bitti. Birkaç ay sonra kesin olarak evine döneceksin". "Hayır" dedi, "tüm şansımı yitirdim. Kullanılıp atıldım... Tıpkı bankadaki para gibi... çıkış yollarım gittikçe daralıyor. Savaş bitmeden öldürülmeliydim ama olmadı. Şimdi olacak". Ruth Ellen'ın yazdığına göre, babası onlara daima yabancı bir ülkede öleceğini söylüyordu. Ama bu kez ayrıntı vermişti. Eve dönmeyecekti. Almanya'ya döndüğünde ölecekti. Nereden biliyordu? Bazata'nın iddia ettiği gibi, generale kumpası anlatmış olmasından dolayı mı biliyordu?

Kaderci bakış açısına rağmen Patton, Müttefiklerin savaş sonrası politikalarını eleştirmekten ve Sovyetler hakkında uyarılarda bulunmaktan vazgeçmeyecekti. Bayvera'ya döner dönmez kendisini yeni tartışmaların içinde buldu. Stalin'in "faşist hainler" olarak adlandırdığı Sovyet savaş esirleri ve eski vatanseverlerin iadesine karşı çıktı. Oysa Rus diktatör, Roosevelt ve Churchill'e Yalta'da iadeyi kabul ettirmişti ve Eisenhower da bu kararı coşkuyla -zalimce- uyguluyordu. 1980'lerin başlarında çok gizli Amerikalı "Keelaul" operasyonu belgelerinin ortaya çıkarılmasına katkıda bulunan eski Adalet Bakanlığı müfettişi John Loftus, "Keelhaul Operasyonu olarak bilinen, 2 milyon kadar Rus'un toplanması ve sınır dışı edilmesi olayı, Amerikan ve İngiliz tarihinin en acı sayfalarından birisidir" diye yazıyordu. Bu iade edilenlerin çoğunluğu;

Yalnızca hayatta kalmak için Nazilerle işbirliği yapan savaş esirleriydi. Bir çoğunun Stalin karşıtı olduğu ve büyük bir arzuyla Batıda kalmak istedikleri kesindi. Ancak batılı Müttefikler her

türlü sığınma geleneğini gözardı ederek, tüm Rusları (Ukraynalılar ve Beyaz Ruslar gibi kendilerini başka millet kabul eden kişiler dâhil) “hain” olarak kabul etti ve zorla Sovyetler Birliği’ne gönderilmek üzere yük vagonlarına doldurdu. Bazı çaresiz kalan Ruslar ülkelerine geri dönmektense, kendilerini trenlerin altına atarak intihar etti. Geri dönenlerden idamdan kurtulananlar, Gulag takımadalarına köle işçi olarak gönderildiler.¹⁰

Şahitlerin anlattıkları daha da kötüydü. Rus-İngiliz Tarihçi Nikolai Tolstoy, eski Nazi toplama kampı alanında, Almanya Dachau’da tutulan dört yüz eski Sovyet vatandaşına iade edilecekleri söylendiğinde neler olduğunu şöyle anlatıyor:

İçerideki sahne tam bir insan kıyımıydı. Çılgına dönen insanlar ellerine geçirdikleri herşeyi kullanarak kendi canlarını almaya çalışıyorlardı. Muhafızlar kirişlerde kendilerini asmaya çalışanların bazılarını iplerini keserek kurtardılar. İkisi kendi karınlarını deştiler. Bir başka adam başını pencerenin camına vurarak, kırık camlara boğazını kestirdi. Ötekiler kurşuna dizilmek için yalvardılar... Otuziki kişi kendi canına kıymaya çalıştı. Onbiri başardı: dokuzu asarak ve ikisi de bıçaklayarak... Amerikan muhafızların ve Sovyet irtibat subayının bulunmasına rağmen, altısı... Sovyet işgal bölgesi yolu boyunca kaçmayı başardı. Savaşın sertleştirdiği birliklere gittikçe daha çok isteksiz insan iade edilmek üzere gönderilip duruyordu.¹¹

Patton kendi istihbaratçıları ve tecrübeleri nedeniyle bunun farkındaydı. Alabama Samford Üniversitesi Küresel Merkez Müdürü ve Sovyet işleri uzmanı Dr. Mark Elliott’a göre Patton isyan etti ve 4500 kadar Rus savaş esirinin kaçmasına göz yumdu.¹² Bu isyankârlık Eisenhower’ı ve hatta Marshall ve Truman’ı çok kızdırmış olmalıdır. SHAEF’in başlıca görevlerinden birisi iade programını uygulamaktı. Farago’ya göre, Patton’ın patronları ve düşmanlarını daha da kızdıran, Sovyetlerin Patton’ın gizlice eski Waffen-SS birliklerini sakladığı ve sonra onları kullanarak kendilerine saldıracağına dair bitmek bilmeyen suçlamalarıydı.¹³ Sovyetler sayısız casuslarının topladığı delilleri sunuyorlardı.

Eisenhower, dostu “Berlin Kahramanı” General Zhukov’un daveti üzerine Moskova’da bulunuyordu. Orada (Rus olmayan birisi için) benzeri görülmemiş bir şekilde Lenin’in mezarındaki kutlamalarda Stalin’e katıldığı sırada, SHAEF generalleri suçlamaları soruşturmak için müfettişler gönderdiler. Müfettişler şok olmuş halde geri döndüler. Diğer hususların yanı sıra, çoktan terhis edilmiş, evlerine gönderilmiş ve ağır işgal politikaları altında tarla sürmesi gereken yaklaşık 5000 eski Alman askeri, 1936 Kış Olimpiyatları’na ev sahipliği yapan bir kampta hazır tutuluyordu.¹⁴ Patton’ın emri altındaki Üçüncü Ordu subayları tarafından yönetilen diğer benzer yerler de vardı. Esirlerden bazıları savaş suçlusu kamplarına gönderilmesi gereken katı Nazilerdi. Farago’nun yazdığına göre, “bu planı belgeleyecek hiçbir açık emir yoktu... ama plan açıkça görülüyordu” diyordu müfettişlerden birisi olan Walter Dorn. Daha sonra Ohio Devlet Üniversitesi öğretim üyesi olan Dorn, yönetimin Nazilikten kurtarma planını tasarlayanlardan birisiydi ve Patton’ın bu planını büyük bir ihlal olarak görüyordu.¹⁵ Deliller kendisine sunulduğunda Eisenhower’ın kurmay başkanı ve Patton’ın nefret ettiği Tuğgeneral Walter haykırdı: “General Patton’ın yaptığına hiçbir mantıklı açıklaması yoktur. Yaşlı George’un çizgiyi aştığından hiçbir şüphem kalmadı”.¹⁶

Farago, Patton’a haksızlık olmaması için, Üçüncü Ordu’nun savaş esirlerinin serbest bırakılması ve evlerine gönderilmesinde çok iyi bir sicile sahip olduğunu, çünkü bu işin sayının çok fazla olması nedeniyle zor bir görev olduğunu yazmaktadır. Ancak Farago’ya göre “kemiklerine işlemiş liberalizmi” Bavyera’ya taşıyan Dorn, Patton’ın bu davranışlarını “kronik itaatsizlik eylemi olarak görüyordu. Patton komutanı Ike’a başkaldırıyor ve süreç içinde Amerika Birleşik Devletleri hükümetinin iradesini sabote ediyordu”.¹⁷

Bir başka deyişle, Dorn’ın görüşüne göre Patton vatana ihanet suçu işliyordu. Moskova’dan SHAEF’e dönen Eisenhower çok kızdı ve Patton’ı Frankfurt’a çağırarak kapalı kapılar ardında ona bağırırdı. “Bir an önce kıcını kaldırıp Nazileri şımartmak yerine,

emredildiği gibi Nazilerin temizlenmesi programını uygulamayı emrediyorum” dediğini, bu olaydan söz eden en son kitaplardan birinin yazarı olan Mark Perry nakletmektedir. Perry’nin yazdığına göre, Eisenhower’ın maiyeti “komutanlarının bağırışını koridordan duyuyorlardı”.¹⁸

Patton’ın cevabı, pişman olmakla birlikte, özünde avlanmaya gitmek ve kamuoyu önünde asıl problemin Almanya değil, Rusya olduğunu söylemeye devam etmek oldu. 27 Ağustos’ta SHA-EF’teki bir toplantıda önceki yaptıklarından pişman olmadığını gösterdi. Tam olarak ne söylediği kayıtlara geçmedi. Ama daha sonra şunları yazıyordu:

“Frankfurt’ta askeri hükümetin toplantısına katıldım. General Eisenhower ve çeşitli yardımcıları bir dizi konuşma yaptılar... ve tüm konuşmacıların temel kaygısı kendisine karşı kullanılabilecek hiçbir şey söylememektir. Askerî hükümetin yapmaya çalıştığı (iade ve Nazilerin temizlenmesi) şeyin demokratik olmadığı ve pratikte Gestapo metotlarını izlediği açıktır. Quebec Konferansı’nda (12 ila 16 Eylül 1944) (Hazine Bakanı) Morgenthau’nun savunduğu... Roosevelt’in kopya ettiği... (bu) doktrinlerde... Almanya’nın bir tarım ülkesine dönüştürüleceği söylenmektedir ki bu fiilen mümkün değildir... Birincisi; Almanya’da kendisini beslemeye yetecek (verimli toprağı) bulunmamaktadır. İkincisi (Morgenthau Planının bir parçasıydı) Almanların satın alma gücü olmadığından, onlara mal satmamız mümkün değildir ve dolayısıyla pazarımız çok sınırlı kalacaktır. Eğer Almanya’daki Askerî hükümeti yönetenlerin yaptığı işlere dair belgeler Demokratlara muhalif bir gazetenin eline geçerse, Demokrat hükümet için çok kötü sonuçlar doğurabilir. Almanya’nın askerî direniş gösteremeyecek hale getirildiğini, bir tehdit oluşturmadığını ve bizim asıl Rusya’ya bakmamız gerektiğini söyledim. Bu sözlerim ciddi bir öfkeye yol açtı.”¹⁹

Aynı gün karısına şunları yazıyordu: “Eğer bu yaptıklarımız ‘özgürlük’ ise, o zaman ben ölümü tercih ederim”.²⁰ İki gün sonra SHAEF’ten yerlerinden edilmiş, birçoğu toplama kamplarından gelen Yahudilere daha iyi barınma imkânı sağlamak için sivil

Almanları evlerinden çıkarması emrini aldı. Patton, Beetle Smith'in altında, Eisenhower'ın kurmay başkan yardımcılığını yapan General Harold R. Bull'u aradı. "Eğer bunu Yahudiler için yapıyorsak, Katolikler, Mormonlar vs. için neden yapmıyoruz" dedi "ve (Bull'un) dikkatini bu kararın muhtemel sonuçlarına çektim, ancak hiçbir yere varamadım... Doğal olarak, kendi kişisel duygularımın aksini söylemesine ve bu tür şeyleri yaparak kendimizi haklı eleştirilere açık hale getirmekten korkmama rağmen, yetkim dâhilinde verilen emirleri yerine getirmek niyetindeyim. Ayrıca Fransızlara, birkaç yüzbin savaş esirini Fransa'da köle işçi olarak kullanılmak üzere devrediyoruz. Devrimi insan haklarını korumak için ve İç Savaşı köleliği kaldırmak için yaptığımızı ve şimdi her iki prensipte de geri gittiğimizi görmek gülünç".²¹

Protestosunun sonucu olarak, Patton'ın Yahudi karşıtı olduğuna dair suçlamalar basında yer almaya başladı. Bakan Morgenthau gibi Yahudi New Dealcileri ve bazı Yahudi gazetecileri düşman olarak gördüğüne şüphe yoktu. Günlükleri, özellikle de görevden alındıktan sonra yazdığı günlükleri Yahudi eleştirileriyle ve Yahudilerin, özellikle de Yahudi liberallerin kendisine karşı kumpas kurduğu inancıyla doluydu. Ancak o karmaşık bir adamdı ve onun bu önyargıları bir ırk veya dinden çok bireylere yönelikti. Tarihçi Victor David Hanson bu konuda şunları yazıyor:

Patton'ın tımturaklı sözlerinin onun Yahudi karşıtı olduğunu kanıtladığı sanılmaktaysa da, önemli bir güvenilir askerî kurmay ve istihbarat subayı Albay Oscar Koch -tıpkı resmi biyografi yazarı Martin Blumenson gibi- bir Yahudi idi ve Patton tarafından seviliyordu. Patton'ın ırkçı olduğu iddia edilse de, diğer komutanlardan daha çok siyahî askerleri seviyordu ("Bir adamın kim olduğuna bakmam. Siyahî veya Yahudi olabilir; ama eğer kalitesi varsa ve görevini yapıyorsa, sahip olduğum her şeyi alabilir. Tanrı şahit onu severim"). Siyahî sanıkları içerek askeri mahkemelerin yargıçları arasında siyahî subayların bulunmasında ısrar etmiş ve Afrika kökenli Amerikalı yaveri Çavuş Meeks ile Avrupa'da bulunduğu süre içinde herkesten fazla zaman geçirmişler, gene-

ral ve yaveri ilişkisini aşan, karşılıklı saygıya dayanan bir ilişki geliştirmişlerdi”.²²

Birçok Yahudi onunla birlikte çalıştı ve onun sadakatini kazanırken, o da onların sadakatini kazandı.

Aslında daha Patton’ın Yahudi karşıtlığı öne çıkarılmadan önce bile, SHAEF’teki yetkililerin onun bir düşman olduğuna karar verdikleri görülmektedir. Sakladığı zannedilen -hiçbir zaman kanıtlanmadı; ancak en azından Patton açıkça arzuluyordu- gizli Nazi ordusu, bu konuda belirleyici faktör olmuştu. Patton, her şeyden önce böyle bir gücü kullanacak azme, yeteneğe ve iradeye sahipti. Daha da önemlisi, Sovyet liderleri -aynı zamanda ABD liderleri- Patton’ın bu gücü kullanabileceğine *inandılar*. Bu da III. Dünya Savaşı anlamına gelecekti. Patton’dan başka hiç kimse bunu istemiyordu. Patton şimdi iyiniyetli bir tehlike, dünya barışına yönelik bir tehdit ve ayrıca itaatsiz, kontrol edilemez ve bazılarının gözünde hain olarak görülüyordu. Yaptıkları soruşturma sonucunda, Eisenhower’ın astlarından General Clarence Adcock da, tıpkı Eisenhower ve Marshall’ın daha önce inanmaya başladıkları gibi, Patton’ın “deli olduğuna, çünkü yaptığı ve söylediği şeylere rasyonel bir açıklama getiremediğine” karar vermişti. Bu yüzden Marshall’ın daha önce denediği gibi, “Patton’ı mümkün olduğu kadar yakından gözlemlemek üzere, levazım subayı kıyılığında” bir ordu psikiyatristini Patton’ın karargâhına gönderdi. Ayrıca Patton’ın, evindekiler dâhil olmak üzere telefonlarının dinlenmesini emretti. Farago’nun yazdığına göre, yalnızca Amerikalı yetkililerin kendi maksatlarıyla yaptığı bu gizli dinlemenin yanı sıra, “Rusların General Eisenhower ile yaptıkları yazışmalar-daki bazı pasajlardan, onların da Patton’ı dinledikleri ve böcek yerleştirdikleri anlaşıyordu”. Böylece Ruslar kendilerine yönelik tehditleri belirleyecek ve ona göre tepki göstereceklerdi.²³

Patton artık mimlenmiş bir adamdı. Gizlice yaptığı ve söylediği her şey Amerika ve Rusya liderleri tarafından biliniyordu. Rusların yalnızca onu gizlice gözetlediklerini düşünmek naiflik

* Farago’ya göre.

olacaktır. Beyaz Saray'da casusları vardı; Tahran ve Yalta'da Müttefik liderlerinin odalarına böcek yerleştirmişlerdi ve genel olarak ABD ve ordusunu dünyanın içinde en çok casus bulunan kurumları haline getirmişlerdi. Bekleneceği üzere, Tahran ve Yalta ile kıyaslandığında Patton hakkında casusluk yapmak çok daha kolaydı. Aslında Skubik oğlu Mark'a, Rusların bölgedeki Amerikan telefonlarını dinlediklerini gördüğünü söylemişti:

Bir gün karargahtan gelirken veya giderken, karargâha hizmet veren bir telefon kutusunun yanında iki kişi görmüştü. Görevi sabotajları ve geriye kalan Nazi güçlerinin diğer isyan faaliyetlerini önlemek olduğundan, neler olup bittiğini öğrenmek için durdu. O şahısların Rus olduğunu gördü ve onları tutukladı. Ama adamlar babamın karşı çıkmasına rağmen serbest bırakıldılar ve şaşırtıcı biçimde bir hafta sonra yine aynı telefon hattını dinlerken aynı adamları yakaladı.²⁴

Skubik'in oğlunun anlattığı üzere, Ruslar Amerikan işgal bölgelerinde yakalanacaklarından korkmaksızın rahatlıkla faaliyet gösteriyorlardı. Amerika'nın barış umuduyla Rusları kızdırmama politikasını biliyorlardı. Batı bölgelerinde kurdukları iade istasyonları aslında gizli faaliyetler için kullandıkları casus yuvalarıydı. Amerikalı yetkililerin buralara girmesi yasaktı. Skubik'in Patton'a kumpas kurmakla suçladığı General Davidov, 1945 yılı Ağustos ayından Patton'ın ölümünden kısa süre sonra ortadan kaybolmasına kadar resmen iade işlemlerini yönetiyordu. Sovyet istihbaratının özellikle Patton'ı hedef aldığına dair ilave delil, Weinstein ve Vassiliev'in bu dönemdeki Sovyet casusluğu konusundaki çığır açıcı eseri *The Haunted Wood*'da yer almaktadır. Bu kitapta ilginç bir şekilde OSS'den Oxford mezunu ve Donovan'ın kurmayı Duncan Lee'nin arkadaşı olan Donald Wheeler'in bir Sovyet casusu olduğu, NKVD'ye diğer sırların yanısıra, en azından "1945 yılı Ekim ve Kasım aylarında"... "Almanya'daki Amerikan işgal bölgesindeki askerî vali hakkında aylık gizli rapor verdiği" belirtilmektedir.²⁵ Ekim ayına kadar askerî vali General Patton'dı ve OSS'nin 1 Ekim 1945'te resmen lağvedilmesine rağmen, örgüt aslında bundan aylar sonra da faaliyet göstermeye

devam etti ve sonrasında da yalnızca isim değıştirdi. Gerçekten askerî valilerle mi yoksa özellikle Patton'la mı ilgileniyorlardı?

Benzer şekilde Patton'ın telefonlarındaki Amerikan dinleme cihazları da en azından 5 Aralık 1945'te faaliyetliydi. O tarihte Patton ile Beetle Smith arasında yapılan bir konuşmanın üç sayfalık dökümünü Kongre Kütüphanesi'nde buldum. Bu metinde kelimesi kelimesine Patton'ın Almanya'dan 10 Aralık'ta -ölümcül kazadan önceki gün- ayrılma planına dair tartışma yer alıyordu. Beraberinde ismi belirtilmeyen bir yaveri ile postası Çavuş Meeks'i de beraberinde götürmek için izin istiyor ve ayrıca diğer seyahat düzenlemelerini konuşuyorlardı. Şüphesiz bu dinleme cihazı olayı, Patton yaralanıp hareketleri kolaylıkla izlenir hale gelene kadar devam etti. Patton'la yapılan bir konuşmanın gösterdiği üzere, Amerikalılar telefon hattının dökümünü bekliyorlardı.

Savaştan sonra Eisenhower'ın yerine geçmek için gelen General Joseph T. McNarmey' Patton'ın sakladığına inanılan SS birliklerini "dağıtmada çok yavaş davrandığına dair Sovyet şikâyetleri" konusunda baskı yapmak üzere aramıştı. "Lanet olsun" diye patladı Patton; "Kahrolası Rusların ne düşündüğünü niye umursuyorsun? Er ya da geç onlarla savaşacağız... Bunu neden henüz ordumuz yerinde dururken ve lanet Ruslar üç ay içinde Rusya'ya geri postalanabilecekken yapmıyoruz? Eğer Alman birliklerini silahlandırır ve yanımıza alırsak, onların yardımıyla bunu kolaylıkla yapabiliriz. Almanlar bu piçlerden nefret ediyorlar". McNarmey kulaklarına inanamadı. "Kapa çeneni Georgie, seni aptal!" diye bağırđı. Yalnızca çok şaşırmamıştı. Aynı zamanda Sovyetlerin dinliyor olmasından korkuyordu. "Bu hat dinleniyor olabilir ve sen bu konuşmalarınla bir savaş başlatabilirsin". Ama Patton ısrar etti: "Bu savaşın şu ya da bu şekilde başlamasını istiyorum. Şu anda yapabileceğimiz en iyi şey bu. Eğer bu konuda bu kadar yumuşaksan ve rütbenden korkuyorsan, karışmak zorunda değilsin. Bu işi benim yapmama izin ver. On gün içinde bizi o

* Eisenhower Avrupa'dan Kasım 1945'te -Patton'ın kazasından haftalar önce- ayrılmıştı.

orospu çocuklarıyla savaşa sokacak olaylar yaratabilirim ve bunu da onların hataları gibi gösterebilirim”²⁶

McNarney telefonu kapattı.

Peki Sovyetlerin tepkisi ne oldu?

McNarney bu olayı, Eisenhower’ın özel siyasi danışmanı Robert Murphy’e bildirdi. O da Patton’ı ofisine çağırdı. Konuşmaları McNarney kadar şok edici bulan Murphy, Patton’ın tonunu biraz bile yumuşatmadığını yazmaktadır. “Gözlerinde bir parıltı ile Moskova’nın üzerine gitme şansı olup olmadığını sordu. Biz zayıfken (birliklerin terhis edilmesi süreci devam ediyordu) ve Almanya’daki birlik sayısı iki bölüğe düşürüldüğünde Rusların Amerika’ya saldırmasını beklemek yerine, otuz gün içinde Moskova’ya ulaşabileceğini söyledi”²⁷

Eski bir NKVD/KGB ajanı olan Nicolai Khokhlov’a göre, böyle bir tahrik olmasa bile, Patton zaten birkaç Rus generalin -kendi başına tehlikeli bir durumdu- azılı düşmanı haline gelmişti. 2007 yılında Rus suikastçı olarak ünlenmiş olan Khokhlov ile görüştüm. Görüştüğümüzde şu düzeltmeyi yaptı: “Ben bir suikastçı değildim. Birçoğunun (birçok suikastçının) yöneticisiydim. Ama kendim suikast yapmadım”. Hikayesi benzersizdi ve sonunda yaptığı karanlık işlerden dolayı vicdan azabı çekmiş ve 1953 yılında Batıya iltica ederek, CIA’ya ilk kez (1943 yılından 1946 yılına kadar faaliyet gösteren, ancak bazı unsurları Soğuk Savaş’ın erken döneminde de faaliyette olan Sovyetlerin en kötü şöhretli cinayet birimi olan SMERSH’in (*Smert’ Shpionam* -“Casuslara Ölüm” biriminin) içyüzüne dair bilgi vermişti. Khokhlov 2006 ve 2007 yıllarında eskiden iltica etmiş olan Sovyet casusu Alexander Litvinenko’nun tuhaf ölümü ile tekrar haberlerde yerini aldı. Litvinenko, herşeyden habersiz ölümcül radyoaktiviteye maruz bırakılmış, bilinen ilk polonyum-210 zehirlenmesi kurbanı olmuştu. Khokhlov’un kendisi de daha önce aynı Sovyet metodunun kurbanı olmuştu. Ancak farklı bir türde nükleer zehirlenmenin mağduruydu. 1957 yılında Frankfurt’ta konferans verirken, tadı hissedilmeyen radyoaktif talyum karıştırılmış bir fincan kahve içmişti. “Aniden kendimi çok yorgun hissettim”

diye yazıyordu. “Salondaki herşey etrafımda dönmeye başladı”. Lambalar sallanıyor, ışıklarını çifte görüyordu. Kalbinde ve kar-nında ağrılar oluştu. İçtiği sırada ne olduğunu bilmesi imkânsızdı; gizli talyum “midesinde yanıyor ve kan dolaşımına giriyordu” orada acı veren fiziksel etkileri bedeninin dışından hissedilmeye başlanıyordu. Ancak o zamana kadar sistemde kaybolduğu için izi bulunamıyordu. “Dostları... onu hemen hastaneye kaldırdılar. Orada gastrik zehirlenme teşhisi konuldu. Durumu ağırlaştı. Yüzünde siyah, kahverengi ve mavi yumrular oluştu; gözlerinden yapışkan bir sıvı aktı ve saçı avuç avuç döküldü. Damarlarındaki kanı plazmaya dönüşüyor, kemikleri çatırdıyordu... ‘Vücudum tuhaf bir güçle korkunç bir mücadeleye girmişti’. Yaşadığı şey iş-kenceyle ölümden yeni bir zirveydi.”²⁸

Ancak kendi ifadesiyle, Tanrı’nın lütfu olarak kahvenin yalnızca yarısını içmişti. Sonunda iyileşti. “Ben dindar bir adamım. Yukarıda birisi bir şeyler yapabilir”.²⁹ Casus takasında sıklıkla olduğu gibi, en iyi planlar yapılsa da işler ters gidebilir. Önde gelen New York toksik uzmanı, Khokholov’un egzotik Sovyet zehirleri bilgisinin yardımı ve eski casusların tıbbî kayıtlarına dayanarak neler olup bittiğini ortaya çıkardı. Bu arada Khokhlov kahveyi hatırladı ve ilk başta ikramı hiç kabul etmemesi gerektiğini anladı. Halen bir profesör olarak Güney Kaliforniya’da rahat bir hayat sürüyor. 1992 yılında Boris Yeltsin tarafından affedildi. Ülkesinden kaçışı esnasında karısı ve çocuğunu kaybetti ve hayatında başka yürek burkucu olaylar da var. Ama benim amaçlarım bakımından Patton’a suikast düzenlenip düzenlenmediğini öğrenmem gerekiyordu. Kişisel bir bilgisinin olmadığını ama güçlü tahmininin Sovyet generalleri tarafından öldürüldüğü yönünde olduğunu söyledi. Patton “Sovyet generallere karşı çok saldırganca davranıyordu. Muhtemelen bazılarını ve hatta Mareşal Zhukov’u bile gücendirdi. Bu insanların bazılarının düşünce yapısını bildiğim için, ona bir ders vermek isteyeceklerini söyleyebilirim. Ona bir ders verilmesi gerekiyordu”.

Patton yalnızca Sovyet generallerini, aleni şekilde Prag ve diğer savaş sonrası toplantılarda gücendirmekle kalmadı; aynı

zamanda güçlü Zhukov'u bizzat gücendirdi. Patton'a SS birliklerini muhafaza ettiği ve hazırladığı suçlamalarını kişisel olarak yönelten ve bastıran Zhukov'du. D-Günü öncesi Normandiya'ya indirme yapan Seçkin Hava İndirme Tümeni Komutanı General James M. Gavin, Zhukov için "karşılaştığım en sert insanlardan birisiydi" diye yazıyordu. Zhukov'la, Eisenhower ve "Berlin Kahramanı" birlikleri hakkında görüş alışverişinde bulunduğu sırada karşılaştığını belirtiyordu. Eisenhower bir saygı işareti olarak, 82. Tümenin tamamını tören giysileri içinde Zhukov'a tanıtmıştı. Sonrasında onun ayarladığı bir öğle yemeğinde, Gavin bir Rus generalini içeri gelip kendisi ve Zhukov'a içki içerken katılması için davet ettiğinde, adamın yüzündeki korkuyu görerek şaşır-mıştı. "Onunla bir tercüman aracılığıyla konuşmak için dışarı çıktım ve adam Zhukov'un evde olduğunu öğrenince resmen titredi. Hiçbir durumda eve girmeyecekti. Özür dileyerek oradan ayrıldı. Geri eve girdiğimde, Mareşal Zhukov odaya girdiğinde odadaki herkesin ortadan kaybolduğunu gördüm... Astları arasında böylesine bir korku yaymıştı. Görünüşe göre öldürme ve yaşatma yetkisine sahipti ve bu yetkiyi kullanmada hiç tereddüt etmiyordu".³⁰

7 Eylül 1945 tarihinde Japonya karşısında zaferi kutlamak için düzenlenecek geçit resmini planlamak için yapılan toplantıda, Zhukov Gavin'e "ne yapacağını" dikte etmeye çalıştı. Gavin eşit makama sahip olduklarını biliyordu. "Onun üstünlüğü ele geçirme girişimini reddettim. O zaman bana Eisenhower ile temas kuracağını söyledi. Bunu yapmasının benim için bir sakıncası olmadığını, ancak görüşümü değiştirmek için bir neden göremediğimi söyledim. Tartışma orada bitti. Birkaç gün sonra ortada hiçbir kameraman görülmediği halde, toplantı esnasında çekilmiş birkaç çok özel fotoğraf aldım".

Zhukov ve Patton'ın birlikte çıkacağı geçit töreninde yaşayacakları gerilim eğer daha sonra genele yayılacak gerilimin habercisi olmasaydı, herşey neredeyse komedi sayılabilirdi. Geçit törenine kimin öncülük edeceği konusunda bir yanlış anlama vardı ve Zhukov göbeğine kadar dizilmiş madalyalarıyla birlikleri

denetlemek için bir arabaya atlayınca, madalyalarını takması kendisine bildirilmemiş olan Patton deliye döndü ve kendisi de bir arabaya binerek huzursuz olan mareşalle tampon tampona sürdü ve Amerika'nın da temsil edilmesini sağladı.³¹

General Lucius Clay'ın yazdığına göre, protokol tribününde ise "Sovyet komutan ve maiyeti sanki geçit töreni yalnızca kendilerine aitmiş gibi davranırken", kalabalık Amerikalı, İngiliz ve Fransızlar protokolün gerisinde yer alıyordu. Patton "büyük çoğunluğumuz gibi, bunun Berlin'in ele geçirilmesinin tüm övgüsünü tek başlarına ve Almanya'nın yenilmesinin de büyük bir kısmını kendilerine almak için kasıtlı bir Sovyet çabası olduğunu hissetti... Ancak bizim birliklerimiz (82. Hava İndirme Tümeni ve 2. Zırhlı Tümen tankları) protokolün önüne varınca... Patton fısıldadı... 'Burası seninle benim öne çıkacağımız yer'... Biz de büyük bir gururla öyle yaptık..."³² Patton'ın yaveri Binbaşı Van S. Merle-Smith'in Fred Ayer, Jr'a şu konuşmayı işittiğini naklediyordu: "Sevgili General Patton" diye övünmüştü Zhukov, "gördüğünüz tank bir mermisini onbir kilometre ileriye fırlatabilen bir top taşıyor". Patton (cevap verdi): "Öyle mi? Şey, sevgili Mareşal Zhukov. Şunu söylememe izin verin. Eğer benim silahlı adamlarımın herhangi birisi senin insanların yediyüz metreden daha yakına gelmeden ateş ederse, onları ödlelikten askerî mahkemeye veririm". Smith ilk kez "bir Rus komutanın susup kaldığını gördüm" diyordu.³³

Bir aya kalmadan Patton Bavyera İşgal Valiliği görevinden ve daha da önemlisi çok sevdiği Üçüncü Ordu komutanlığı görevinden alındı. Yalnızca kamuoyu profili bakımından sahneden silinmekle kalmamış, aynı zamanda Bad Nauheim gibi oldukça korunmasız bir bölgeye gönderilmiş ve onu daima tehlikeli durumlardan haberdar eden istihbarat ağı ve korumalar gibi önemli güvenlik hizmetlerinden yoksun bırakılmıştı. Skubik bu konuda şunları yazıyordu: "O dönemde Patton'ın korumalarından birisi olan Bert Goldstein ile konuştum... Bert korumaları alınmasaydı Patton'ın öldürülemeyeceği görüşündeydi. Gözde generalinin öldürüldüğüne inanıyordu".³⁴ Bunu teyit etmek için ne

Bert Goldstein'i ne de Patton'un korumalarından başka birisini bulamadım. Ancak bu korumaların var olduğundan şüphem yok. Generaller ve özellikle Patton gibi tartışılan ve sözünü sakınmayan birisinin daima korumaları olurdu.

Eylül ayı sonunda siyasal partiler hakkında hazırlıksız yakalanarak söylediği bir söz, onun başına iş açacağını bilen gazeteciler tarafından haberleştirildiği için görevinden alındı. Nazilerin temizlenmesi tartışmasının bir parçası olarak, Patton görüşlerini açıklamak için 22 Eylül tarihinde bir basın toplantısı yapmayı kabul etti. Eisenhower'ın diplomatik maiyeti Robert Murphy şunları hatırlıyordu: "Patton (işgal hükümetinin) Nazi Partisi'nin eski (önemsiz) üyelerini yönetim işlerinde ve ustalık gerektiren işlerde istihdam etmeleri halinde daha iyi sonuçlar alınacağını savunuyordu". Aksi halde yetersiz insanları çalıştıracaktı. Sansasyonel bir haberin kokusunu alan muhabirlerden birisi kasıtlı bir soru sordu: "General herşeyden önce en sıradan Naziler bile partilerine, Amerikalıların Cumhuriyetçi veya Demokrat olmalarıyla aynı yolla katılmıyorlar mı?" Tuzağı sezmeyen Patton cevap verdi: "Evet, öyle". Birkaç saat içinde dünyanın her yerindeki gazetelerde manşetler şöyleydi: "Amerikalı General Nazilerin Tıpkı Cumhuriyetçiler ve Demokratlar Gibi Olduğunu Söyledi!"³⁵

Büyük bir gürültü koptu. Haberlerin büyük çoğunluğunda benzer bir tablo çiziliyordu. Çünkü çoğunluğu Patton'ın Nazi yanlısı, Sovyet karşıtı, faşist görüşlerinden öfke duyan liberal, Patton karşıtı muhabirler çetesi onu yok etmek için bir fırsat bulmuştu. Ancak Farago, muhabirlerin "son tahlilde Eisenhower'ın yakın çevresinden başka bir şey olmadığını" yazıyordu. "Patton gelip geçici muhabirler tarafından değil... kendi meslektaşlarının tasarladığı büyük bir komplonun sonucu olarak devrildi... General Bedell Smith... General Harold R. (Pinky) Bull ve General Clarence Adcock...."³⁶ Patton Cemiyeti Araştırma Kütüphanesi'nden Jeffrey St. John şu sonuca varıyor: "Fred Ayer Jr. (*Before the Colors Fade*'de) basın konferansının önemli ayrıntılarını vermekte ve saptırılan haberlerin önemli ABD yetkilileri tarafından

General Patton'ı görevden alma ve Sovyet karşıtı kampanyasını sona erdirmeye gerekçesi olarak kullanıldığı sonucuna varmaktadır".³⁷ Farago'ya göre; Patton'ın sözde Yahudi karşıtlığı da tartışmaya dâhil edilerek Henry Morgenthau, (Roosevelt'in danışmanı ve maliyecisi) Bernard Baruch ve (Yüksek Mahkeme Hakimi) Felix Frankfurter gibi önemli Amerikalı Yahudiler ayağa kaldırıldı. Ülkenin her köşesindeki solcular ve Patton karşıtları curcunaya katıldı ve basından bir çılgılık yükseldi: "General Patton görevden alınmalıdır".³⁸

Eisenhower bu çağrılara çabucak uydu. Hem de o kadar hızlıydı ki beklenmedik bir şekilde Patton'ı aradı ve zamanla yeniden görevlendirme yapılacağı teminatını vererek haberlerin bir şekilde sızması nedeniyle şimdi adım atmak zorunda olduğunu söyledi. 2 Ekim'deki bu çağrı Patton'ı şunları yazmaya yöneltti: "Daha önceden bildiğim gibi, Eisenhower ölümüne korkuyor ve daha önce planladığından daha hızlı bir şekilde görevden alma kararını açıklamanın kendi yararına olacağına inanıyor. Sözde sızıntı lanet bir yalana kılıf oluşturan bir uydurmadan ibaret".³⁹ *New York Herald Tribune*'den Russell Hill'in haberine göre; görevden almayı ve görevden alanın Eisenhower olduğunu yüksek sesle duyuranlardan birisi de artık Sovyetlerin kontrolünde olan *Berliner Zeitung* idi."Demokratik halklar gözlerine perde çekilmesine izin vermezler; özellikle de Nazizm ile mücadele gibi hayatî bir konuda" diye yazıyorlardı. "Eğer kendi politikalarını yürütebileceklerine inanan Amerikalı subaylar varsa, bunu yapmak için şaşırmış olmalılar. Amerikan halkı Patton'ın bu davranışı karşısındaki kararlı duruşuyla, adalete olan inancını gösterdi".⁴⁰

Patton ise şunları yazıyordu:

Bu basın toplantısı benim Üçüncü Ordu komutanlığıma mal oldu... Bilerek açık konuştum; çünkü insanların neler olup bittiğini görmesinin zamanı gelmişti. Dilim bilhassa politik değildi ama politik dilin başarılı yönetim anlamına geldiği yöntemi bulmam gerekecek. O zaman söyleyemediğim ve söyleyemeyeceğim şey, benim Almanya'da düzeni sağlamadaki temel odak noktamın Almanya'nın komünist olmasını engellemek olduğuydu. Bizim

Almanya'ya ilişkin ahmakça ve tamamen aptalca olan politikamız (cezalandırma ve geriletme) kesinlikle onların Ruslara katılmasına ve dolayısıyla Batı Avrupa'da bir komünist devlet kurulmasına neden olacaktır... En azından Tanrı bana fırsat vermişken elimden gelenin en iyisini yaptım.⁴¹

Patton artık görevden alınmış, kendi meslektaşları arasında resmen küçük düşürülmüş ve görünmezliğe mahkûm edilmişti. Bütün bunlar onu bir suikast planının kolay hedefi haline getiriyordu.

YİRMİNCİ BÖLÜM

GECEYE DOĞRU

Patton'ın gizemli ölümünü çevreleyen sorular içinde cevaplanması en kolay olanı, ona neden suikast yapıldığıdır.

Patton'ın Üçüncü Ordusu savaşı Nazilerin altın, paha biçilmez sanat eserleri ve diğer zenginliklerini sakladıkları gizli mağaraları ele geçirerek ve aynı zamanda dağların altına gömülmüş Alman silah fabrikalarını bularak bitirdi. Ortaya çıkarılan altınların bir kısmı o yaz *Guinness Rekorlar Kitabı* tarafından tarihteki en büyük soygun olarak ilan edilen bir soygunda çalınmıştı.¹ Bugünün fiyatıyla milyarlarca dolar değerindeydi. Hırsızlığı Patton'ın çöküşüyle ilişkilendiren dedikodular çıkmıştı. Patton'ın hırsızların peşinde olduğu söyleniyordu. 1978 tarihli *Brass Target* adlı filmin konusunun temeli buydu. Bu filmde yozlaşmış ABD subaylarının altınların bazılarını çaldığı ve Bazata'nın anlattığına çok benzer şekilde bir suikast girişiminde bulundukları anlatılıyordu. Gerçek soyguncular asla bulunamadı.

Benzer şekilde yakın tarihli edebiyat dışı kitaplar olan *Blunder* (1985), *The Hunt for Zero Point* (2002) ve *Reich of the Black Sun* (2004) isimli eserlerde, Patton'ın Üçüncü Ordu'nun savaşı

bitirdiği Çekoslovakya, Pilsen'de Nazilerin geleceğe yönelik gizli silahlarını keşfettiği ve bulduklarının ne olduğunu açıklayacağı korkusuyla ona suikast düzenlendiği anlatılmaktadır. Bu kitapların keşfedilen şeylere ilişkin iddiaları, Alman nükleer araştırmasının ve uzay ateşlemesinin fantastik kaynaklarının açıklanması dâhil olmak üzere, bir kısmı II. Dünya Savaşı sırlarının sürekli açıklanması yoluyla ortaya çıkan gerçeklere pek dayanmamaktadır ve bu konunun daha ayrıntılı olarak araştırılmasına ihtiyaç vardır. İlginç olan husus, Skubik'e göre Patton, Pilsen'deyken Ukrayna Direniş Ordusu ve Stepan Bandera ile tanıştı.² Ancak Patton günlüklerinde Pilsen ve gizli fabrikalardan birkaç yerde söz etmesine rağmen, hiçbir yerde değerli, özel sır niteliğinde bir şeye rastladığına dair ipucu vermemektedir. Eğer orada bulduklarını sır olarak saklıyorsa, bunun nedeni ne olabilir? Askerî tarihçi Charles Whiting'e göre, kayıp Nazi altınlarının ve ortaya çıkarılan Nazi gizli silahlarının mahiyeti ile Patton'ın savaşa katılması öncesi ve Pilsen'e ulaşmasından sonra savaşın seyrine ilişkin olarak bildiği sırlar, onun susturulmasının "aşikâr" nedenleriydi.³ Bunlara üstlerinin yaptığı stratejik ve taktik hatalar, bunların sonucu olarak savaşın uzaması ve neden olunan can kaybındaki artışlar ile Stalin ve Sovyetlerin memnun edilmesi çabaları, savaşın sonunda Avrupa'nın yarısının köleleştirilmesine yol açtı ve sonuçta yüksek maliyetli, 45 yıl süren Soğuk Savaşı beraberinde verdi. Bu gibi sırlar, 1945 yılına ait çatışma ve sonrasına ilişkin gizli kalmış yönlerdir ve günümüzde bunları tartışan uzmanlar hariç hiç kimse tarafından bilinmemektedir.

Ve (Patton'ı öldürmek için) bunlardan başka, az bilinen gerekçeler de vardı.

Örneğin, Ruslar kamplarını ele geçirdiğinde orada bulunan binlerce Amerikalı ve Avrupalı asker evlerine hiç dönemедiler.⁴ Eski Vietnam muhabere piyadesi John M. G. Brown, 1980'li

* Burada her savaşta hatalar yapıldığını belirtmek gerekir. Başarılı komutanlar ortaya çıkana kadar kötü komutanlar görevden alınır ve yerine yenileri atanır. Lincoln, Grant'ı bulana kadar birkaç komutanı görevden aldı. Ancak Patton başarılı olduğu zamanlarda bile terfi ve madalya konusunda birkaç kez pas geçildi.

yıllardan bu yana bu konuyu araştırıyor. 1990 yılında *New American*'da yayınlanan iki makalelik dizi yazısında, bugün hâlâ büyük ölçüde gizli tutulan bir kararın ayrıntılarını vermektedir. Roosevelt, Truman ve Marshall “1945 yılında Sovyetlerin kontrolü altında bulunan bölgelerdeki binlerce Amerikalı, İngiliz ve İngiliz Uluslar Topluluğu mensubu savaş esiri konusunda Stalin’le çatışmaktan kaçınmak için”, Müttefik savaş esirlerinin iadesi için Rusya’ya baskı yapmamaya karar verdiler. Çünkü “Sovyetlerin Birleşmiş Milletler’e katılması ve Japonya Savaşına girmesi daha önemli görülüyordu”. Brown’a göre; Patton bu kararı gizli olması nedeniyle, özel görüşmelerinde protesto etti. Brown’ın yazdığına göre, Patton’ın 1945 yazında ABD’ye geri gönderilme amaçlarından birisi, birçok kimseyi bağlayan politikaları açık edeceği korkusuyla, onu sahadan uzak tutmaktı.⁵ Brown’a göre; bu acımasız politikanın sonucu olarak, terk edilmiş savaş esirlerinin birçoğu, hayatlarının geri kalanını Gulag çalışma kamplarında SSBC için köle işçi olarak çalışarak geçirdiler.

“General George Marshall bu politika kararını uygulamak için gizli emirler yayınladı” diyordu Brown. “Roosevelt hayatının son iki haftasında bu karara bağlı kaldı. Bu noktadan itibaren Stalin, kendisi talepte bulunduğunda Amerikan liderliğinin geri adım atacağını biliyordu”. Stalin, ABD ve İngiltere’nin Doğu Avrupa’nın Sovyet kontrolüne girmesini kabul etmesini sağlamak için, rehin almaya benzer şekilde savaş esiri “kaçırıyordu”. “Yaklaşık bir ay sonra, Avrupa’daki savaş sona yaklaşırken, yeni Başkan Harry Truman, (ABD’nin Sovyetler Birliği’ndeki büyükelçisi) Averell Harriman tarafından savaş esiri kaçırma konusunda bilgilendirildi... Ancak Truman da Sovyet kontrolündeki tüm ABD’li savaş esirlerinin iadesini sağlamak adına Sovyetler Birliği ile açık çatışmaya girmenin hem diplomatik hem de askeri kayıplara değmeyeceğine karar verdi. O da Birleşmiş Milletler ve Japonya Savaşı’nın en büyük öncelikleri olduğunu düşünüyordu ve Roosevelt’in kararını onayladı”.⁶

Ulusal Arşivler’deki gizliliği kaldırılmış belgelerde Sovyet “şantajı”nın belgelerini bulduğunu yazan Brown’a göre, Truman’ın

kararının sonucu olarak, “Marshall yeniden Amerikan esirlerinin geri alınması için askerî güç kullanımını yasaklayan bir emir yayınladı... ABD ve İngiliz istihbarat raporları ve General Marshall’dan gelen telgraflarda, yalnızca Sovyetlerin işgali altındaki Avusturya’da 15.000’den fazla Amerikalı ve 8500 kadar İngiliz ve İngiliz Uluslar Topluluğu ülkeleri askerinin esir olarak bulunduğu anlaşıyordu”. Bu savaş esirlerinin birçoğunun kimlikleri Patton’ın Üçüncü Ordusu tarafından belirlenmişti. ‘Sovyetler geçici olarak varlıklarını kabul etse de, ABD ve İngilizlerin... kamplara girme talebini reddetti’ ve sonunda savaş esirlerinin varlığını tamamen reddetti. “Bu kriz Amerikan ve İngiliz halkından gizlendi. 31 Mayıs 1945 tarihinde Savaş Bakanlığı Müsteşarı Robert Patterson tarafından kamuoyuna genel olarak tüm savaş esirlerinin iade edildiği açıklaması yapıldı. Oysa gizli bir SHAEF bilgi notunda... o tarihten bir gün önce tahminen 20.000 Amerikalı ve 20.000 İngiliz’in Sovyetlerin elinde kaldığı belirtilmektedir”. Robert Patterson, FBI tarafından sadakati sorgulandığında Sovyet casusu Nathan Silvermaster’a kefil olmuş ve şok olan Patton şöyle demişti: “Sayın Müsteşar Tanrı aşkına... (Ruslara) lojistik eksiklerini tamamlamaları için zaman vermeyelim. Eğer verirse... Almanlar karşısında zafer kazanmış, ama Avrupa’yı kurtarmada başarısızlığa uğramış olacağız”.

Amerikalı savaş esirlerine ihanet edilmesi gibi şok edici sırları bilmesinin de ötesinde, Patton’ın kamuoyu önünde SSCB ve Stalin’i tehdit etmesi, Sovyetlerin onu hedef alması için yeterli bir gerekçe gibi görünmektedir. Bana Stalin’in böyle bir zamanda Patton’ı öldürmeye çalışacak kadar aptal olmadığı söylendi. İşler onun istediği şekilde gidiyordu. Doğu Avrupa’yı ve ABD politikalarını avucunun içine almıştı. Neden bunu kaybetme riskini göze alsın? Böyle bir mantık, benim görüşüme göre, Stalin’in makul ve müttefikleri gibi barış uman birisi olduğunu varsaymaktadır. Oysa -inanılmaz biçimde birçoqları öyle görse de- Stalin böyle birisi değildi. O bir paranoyak, dengesiz bir diktatördü; korku ve cinayetle yönetiyordu. Günlük olarak masasında bir bulmaca gibi kurşun kalemle tuttuğu ölüm listesine kendisine

dost ve düşman gördüklerini yazan acımasız, merhametsiz bir katildi.⁷ Katyn Katliamı, uluslararası politikada tedbirli olma konusunda ne düşündüğünü gösterdi. Polonya'da direnişi kontrol altına almak için Sovyetlerin elinde esir bulunan tüm Romanyalı askerî ve sivil liderlerin öldürülmesini emretti.⁸ Patton ise etkisi ve maksatları bakımından bu diktatöre Polonyalılarından daha büyük bir tehdit oluştuyordu. Ve Stalin asla tereddüt etmezdi. Stalin'in suçlarını belgelendiren birkaç kişiden birisi olan Rus tarihçi Donald Rayfield, "Tıpkı ağının ortasında bekleyen bir örümcek gibi... rahatsız edici herşeye karşı teyakkuzdaydı ve her türlü tehdidi ortadan kaldırırdı" diyordu.⁹ "Suikast, Stalin'in dış politikasının ayrılmaz parçasıydı" diye yazıyor eski KGB arşivcisi Vasili Mitrokhin.⁹ Savaşın sonunda, çoğunlukla bizzat Stalin tarafından planlanan ve emredilen cinayetler, NKVD için günlük rutin haline gelmişti. Stalin tarafından öldürülecek kişiler olarak işaretlenen, ün ve prestijleri Patton'a denk -hepsi de asker- diğer yabancı önemli kişiler arasında Hitler, İspanya'nın General Franco'su, General Goering, General Tito ve baş suikastçısı Sudoplatov'a göre devrimci Troçki de yer alıyordu.¹⁰ Çeşitli nedenlerle, "öldürebildiği tek kişi eski rakibi Troçki oldu. Ancak hepsine karşı suikast planları hazırladı. Her biri Patton kadar önemli kişilerdi ve büyük çoğunluğu, NKVD'nin izi teşhis edilmiş olsaydı (Hitler ve Goering hariç) ona siyasal bakımdan zarar verebilecek kişilerdi. Ama bunu hiçbir zaman kafasına takmadı.

Stalin'in suikast planlarının ne kadar tuhaf ve uluslararası nitelikte olduğu, yakın tarihte İngiliz film tarihçisi ve John Wayne biyografi yazarı Michael Munn'in Amerikan ikonu John Wayne'in de Stalin'in ölüm listesinde olduğunu açıklamasıyla ortaya çıkarıldı. Amerika'nın bağımsızlık ve güç sembolü John Wayne, 1940'lı yılların sonlarında ABD hükümetine komünistlerin sızdığı açıklamalarından etkilenerek, aşırı sağcı bir

* 1940 yılındaki bu katliamda yaklaşık 22.000 Polonyalı asker ve sivil kafalarına birer kurşun sıkılmak suretiyle öldürüldü. Ruslar önce suçu Nazilerin üstüne attıysa da, sonunda sorumluluğu kabul ettiler (Ç.N.).

** Çeşitli öldürme planları başarısız olmuştu.

anti-komünist haline geldi. Senatör Joseph McCarthy'nin komünistleri kötüleyen politikalarını desteklerken, Wayne'in çalıştığı Hollywood'dakilerin büyük çoğunluğu McCarthy'ye ve onun Hollywood solcularını fişlemesine saldırıyordu. Wayne, Amerikan İdeallerinin Korunması için Sinema İttifakı'nın seçilmiş başkanıydı ve sıklıkla "Özgürlük için Haçlı Seferi" yürüyüşlerinde konuşmalar yapıyordu. Bu konuşmalarında 1949 yılında En İyi Film Ödülü alan *All the King's Men* gibi filmleri "ülkenin devlet mekanizmasını lekelediği" ve "insanların Amerikan hayat tarzına... inancını yok edeceği" gerekçesiyle eleştiriyordu.¹¹

Munn'ın görüştüğü kaynaklara göre, bir Sovyet film yönetmeni olan Sergei Gerasimov Hollywood'daydı ve Wayne'in faaliyetlerini öğrenmişti. Gerasimov Rusya'ya dönüp Rus film sektöründe aktif rol alan Stalin'e, Wayne'in haçlı seferi ve Amerika'daki etkisi konusunda bilgi verdi. Stalin, Wayne'in "Sovyetler Birliği'nin en büyük düşmanlarından birisi olduğu" ve dünya devriminin önündeki büyük bir engel olduğu kanısına vardı.¹² Munn, 1993 yılında muhafazakâr olmayan Orson Wells'in kendisine şöyle demişti:

"John Wayne isminin... Stalin tarafından 1949 yılı öncesinde de bilinip bilinmediğini bilmiyorum; ama 1949 yılında... ondan nefret etmeye başladı. Bu isimden korkuyordu. Bu ismin kendisine ve ideallerine yönelik büyük bir tehdit haline geldiğini düşünüyordu... Stalin'in çarpık zihninde, Amerikalılar nükleer bombadan daha gelişmiş, daha yıkıcı bir gizli silah icat etmişlerdi... Stalin elbette deliydi... Deli gömleği giydirilmeliydi. Ancak Joseph Stalin gibi bir deli John Wayne'i öldürtmeye çalışabilirdi".¹³

Wayne'in kendisi de bu konuda çok şey biliyordu. Ancak kendisini öldürmeye gönderilen bir KGB suikastçısını korkutmak için bir oyun kurmuştu. Munn, kendisi ve Wayne, Wayne'in karavanındayken, "Dük'e Stalin'in kendisini hedef aldığına dair duyduğu

* Munn'un kaynakları arasında İngiliz aktör Peter Cushing, sinema efsanesi Orson Wells ve Amerikalı dublör ve Wayne'in arkadaşı Yakima Canutt da vardı.

dedikodunun doğru olup olmadığını sordu. Wayne birkaç saniye sessiz kaldı. “Sonra neredeyse fısıldayarak bana şöyle dedi: ‘Cin bir kez şişeden çıkmışsa, onu nasıl geri sokabilirsin?... Çocuk, ben yıllardır o pinko’ piçler hakkındaki duygularımı açıkladığım için eleştiriliyorum... Seni sevdiğim ve zaten herkesin bilmesi gerekenden fazlasını bildiğin için sana karşı dürüst olacağım. Aramızda kalsın. Komünistler 1949 yılından bu yana beni öldürmeye çalışıyor”.¹⁴ Saygın aktör daha sonra Munn’a kendisini öldürmeye yönelik bir KGB girişimini nasıl boşa çıkardığını anlattı. “Wayne’in Warner Bros.’taki ofisinde o ve (Wayne’in senaryo yazarı) Jimmy Grant bir senaryo üzerinde çalışıyorlardı” diye yazıyor Munn. FBI, Wayne’i suikastçıların geldiği ve FBI ajanı kılığında olacakları konusunda bilgilendirdi. Gerçek ajanlar gelecek suikastçılara tuzak kurmaya geldiklerinde Wayne, kendisi ve Grant’ın Ruslara bir ders vermesinin mümkün olup olmadığını sordu. Onlardan korkmadığını göstermek istiyordu. Suikastçıları kurşuna diziyormuş gibi göstermek için kurusıkı silahlar kullanmayı önerdi. Ajanlar kabul etti. Suikastçılar geldiğinde tutuklanıp bir arabaya konuldular. Kaliforniya kıyısında bir yere götürüldüler. Munn sonrasını şöyle özetliyor: “İşte John Wayne ve James Grant bir akşam vakti uzak bir sahilde, kumların içine diz çökmüş ve sonlarının geldiğini düşünen iki KGB ajanının kafasına silahlarını böyle doğrulttular”.¹⁵

Görevde başarısız olan iki suikastçı, Amerika’dan sığınma talebinde bulundu.

Eğer Stalin John Wayne’i bile hedef alıyorsa, George Patton’ı neden almasın?

Küçük bir grup askerin bulunduğu ve bir grup askerî tarihçinin savaşta öğrendikleri taktik derslerini keyif içinde yazdığı Bed Nauheim’e komuta etmek üzere gönderilen Patton incinmiş ve öfkeliydi. Ruslar ve kendi ülkesi casuslarıyla onu gözetliyordu.

* Komünist olduğu düşünülenlere Amerika’da verilen lakap (Ç.N.)

SHAEF'in telefonlarını dinliyor olması, onun sert bir şeyler yapmasından endişe eden ve savaş başlatabilecek her türlü adımını durdurmak için zamanında haberdar olmayı uman üstleri tarafından gözetleniyor olduğunu göstermekteydi. Sovyetler de hem telefonlarını dinliyor hem de onun her hareketi ve tepkisini gözetliyordu.'

Telefonları dinleyenler olacakları muhtemelen çok iyi görüyorlardı: Patton askeri bağlarından kurtulduktan sonra sessiz kalmayı planlamıyordu.

Patton 2 Ekim'de eski emir subayı Charles Codman'a şunları yazıyordu:

Şimdi kendi cenazemin cenaze kaldırıcısı olarak görevlerimi her zamanki ustalığımla yürütüyorum... Aslında bir yandan -kendimde değil- Üçüncü Ordu'da... cesaret kalmamasından dolayı rahatlamış hissetmeme üzülsem de, sonuçta bu durum hepimizin faydasına olabilir. Washington ve başka yerlerin bize, özellikle basının ısrarlı talepleri üzerine dayattığı çeşitli kurallar ve düzenlemeler durumu pratik olarak içinden çıkılmaz hale getirdi... (Karşı çıktığım politikaların) bu kış ortaya çıkacak sonuçlarından gerçekten korkuyorum ve Cengiz Han'ın yozlaşmış torunları tarafından kandırıldığımızdan hiç kuşum yok. Barıştan söz edenler, inanıyorum ki Tanrı'nın 'size barış değil, kılıç getireceğim' dediği Avrupa'yı mutlaka ziyaret etmelidir... Sana daha birçok şey söyleyebilirim; ama var olmadığı sanılan sansürden korkuyorum. Bu yüzden yüzyüze görüşene kadar bekleyeceğim. Benim Üçüncü Ordu'daki yeni görevim aslında askerî olmaktan çok edebî ve ayrıca göz önünden uzak olma avantajına sahip.¹⁶

13 Ekim'de veya o sıralarda, Patton bir araba kazasında hafif yaralandı. Tuhaf bir şekilde bu kazaya dair hiçbir bilgi yoktur.

* Ulusal Arşivler'de bulduğum 30 Kasım, 4 Aralık ve 12 Aralık 1945 ve 1946 yılı Mart ayına kadar uzanan eskiden gizli olan ABD istihbarat belgeleri, Patton'ın bölgesinde casusluk faaliyetinin zirveye ulaştığını ve kaynakların Ruslara ilişkin verdikleri bilgilere göre "Sovyetlerin savaşa hazırlandığı ve bu savaşın Amerika'nın kazanamayacağı bir Sovyet-Amerikan savaşı olduğu" belirtilmektedir. Sovyetler bu kez çok cesur davranıyordu.

Blumenson, *Patton Papers*'da bu kazaya değinip geçtiği gibi, Farago da *Last Days*'te aynı şeyi yapmakta ve kazayı, bütün Patton tarihçilerinde yansımaları bulan bir inanç olan onun "kaza yapma eğilimli" olmasına bağlamaktadır. 14 Ekim tarihli Independent News Service'in küçük bir gazete haberinde şunlar yazıyor: "Patton'un Bad Nauheim'deki karargahına yakın bir yerde otomobil kazası geçirdiği" ve "ciddi bir yara almadığı bildirilmektedir." Bu kazanın talihsiz 9 Aralık kazasına zaman bakımından yakın olması yüzünden, 9 Aralık kazasına ilişkin bazı hatalı haberlerin iki kazayı birbirine karıştırmış olması mümkündür. Acaba bu Ekim ayındaki kaza, bütün rivayetlere göre zararsız görünse de, daha önceki bir suikast girişimi olabilir mi?

15 Ekimde Patton karısına şunları yazıyordu: "İke başkanlık mikrobu kaptı ve sarardı... (ama) hiçbir zaman başkan olamayacak!... En geç 26 Aralık'ta nihayete erecek olan bu işi bitirdiğimde istifa edeceğim. Bunu yapmaktan nefret ediyorum ama bütün hayatım boyunca hep susturuldu ve takdir etsinler ya da etmesinler, Amerika'nın insanların onların düşünmesini istediğini şekilde değil, kendi düşündüğünü söyleme cesaretine sahip, dürüst insanlara ihtiyacı var".¹⁷ Eski arkadaşı ve danışmanı emekli Tümgeneral James Harbord'a şunları yazıyordu:

Sanıyorum General Eisenhower bu çığlığa kulak vermeyecek kadar ödle... Hatta ahlâkî cesareten yoksun olduğunu daha da ikna edici biçimde ispatlayacağım... İlginçtir ki, benim Almanlara muamele konusunda uyguladığım için eleştirildiğim her şey daha sonra yönetim tarafından benimsendi: özetlemek gerekirse; bütün küçük makamlardaki Nazileri işinden alırsak kaos çıkacağını söyledi. Geçen gün Askerî Hükümet Nazilerin yüzde iki ila beşinin görevinde bırakılacağını açıkladı... Bu işi bitirdiğimde... emekli olmayacağım, istifa edeceğim. Çünkü emekli olursam, hâlâ ağzımı kapalı tutmak zorundayım... küçük bir karşı saldırı başlatamam... Tam bir saldırıya geçebileceğim zamana kadar beklemeliyim.¹⁸

Patton'ın Bad Nauheim'deki üç aylık kısa çalışmasının büyük bir kısmı, daha sonra *War As I Knew It* adıyla yayınlanan kitabı yazmaya ayrılmıştı. Bir yandan da ilk bölümlerini tavsiyelerini almak ve gizli tutulmak kaydıyla muhafaza etmeleri için dostları ve akrabalarına gönderiyordu. Özünde kağıt yığınları arasında rastgele konulmuş bulunan günlüklerine dayanan bu kitap, ölümünden sonra 1947 yılında Houghton Mifflin tarafından basıldı. Bir günlük tuttuğuna dair haberler yayıldığından, kitap merakla -kitapta bulunabilecekler konusunda korkma nedeni bulunan birlikte veya astı olarak çalıştığı kimselerce de endişeyle bekleniyordu. Örneğin; kitabın yayınlanmasından önce, Truman yönetiminde yer alan ve o tarihte Savaş Bakanı olan Robert Patterson, kitabın bir nüshasını kendisine gönderdiği anlaşılan Bayan Patton'a şunları yazıyordu: "Çok ağır... birçok pasaj var... General aklındakileri söyleme ve kendi izlenimlerini -bunlar bazı kişilere olumsuz yansıyacak olsa da- nakletmede tamamen dobra davranmış. Bu eleştirel düşüncelerin yayınlanacak kitaba dâhil edilmesi, inanıyorum ki onun arzusuna uygun olacak; ancak şiddetli tartışmalara ve suçlamalara yol açacaktır.." Sonra Bayan Patton'dan kitabın o bölümlerini çıkarmasını istiyordu ve o da yapacaktı. Kitap yayınlandığında, genel olarak Patton'ın görüşlerini yansıtıyorsa da, Patterson'ın söylediği gibi suçlayıcı veya şok edici değildi. Patton'ın kitabı nasıl bitirdiği açık olmadığı gibi, nelerin çıkarıldığını da merak etmemek mümkün değildir.¹⁹ Metnin edit edilmemiş taslağı hiçbir arşivde bulunmamaktadır. Ancak her ne kadar yazdıklarında söz etmeseler de, Patton'ın aile üyelerinin metnin orjinaline sahip olmaları mümkündür.

Patton ayrıca çok hoşlandığı avcılığa da zaman ayırıyordu. Her ne kadar Patton'ı suikast yapıldığı teorisini eleştirenler, o Pazar sabahı ava gideceğini kimsenin bilemeyeceğini, çünkü son anda verdiği bir karar olduğunu söylese de Patton sıklıkla ava gidiyordu. Sürücüsü Horace Woodring şöyle diyor: "O (Patton) her Pazar sabahı ava giderdi".²⁰ Patton'ın kendisi de kazadan yalnızca haftalar önce, Kasım ayında birkaç kez ava gittiğinden söz

etmektedir. Kasım ayının 18'inde bir Pazar günü karısına yazdığı mektupta "Bugün öğleden sonra Hannon'a ava gidiyorum" diyordu.²¹ Bir gün önce, 17 Kasım'da, Omar Bradley'e şunları yazıyordu: "Sana yazdığımdan bu yana iki kez daha ava gittim. Birinde pompalı tüfek kullandım, diğesinde ise hatırlayacağın üzere Liege'de de yaptığım gibi 16'nın altında ve üstündeki diğelerini kullandım".²² Patton hırslı bir avcıydı. Av onun rutininin bir parçasıydı. Bu yüzden ona zarar vermek isteyen herkes bu yönünü dikkate almış olmalıydı.

Üstelik ava gitme kararını ne zaman verdiği belli değildir. Bazı deliller o Pazar günü ava gitme kararını o sabah verdiğini, dolayısıyla suikast düzenlemek isteyenlerin plan yapma süresinin daha da kısaldığını göstermektedir. Ancak Patton'ın yakın çalıştığı personeli Albay Robert S. Allen kararın önceki gece verildiğini yazmaktadır. Gay'in Patton'a "yarın dışarı çıkalım mı?" dediğini nakletmektedir. Patton şöyle cevap vermişti: "Yarın sabah erken saate bir araba ve silahları ayarla. Bakalım kaç tane kuş avlayacağız". Allen ünlü bir gazeteci, birkaç kitabın yazarı ve "Inside Washington" sütununun düzenli yazarıydı. Bu tür bilgilerin tam olması gerektiğini biliyordu. İlave olarak Patton'ın şoförü Woodring, Suzy Shelton'a "Seyahat önceki gece son dakikada kararlaştırıldı" demişti.²³ Aynı şeyi Brian Sobel'in yazdığı *The Fighting Pattons* kitabı için Sobel'in kendisine de söylemişti.²⁴ Ancak Farago ve Fugate gibi diğelerine, Woodring o sabaha kadar ava gidecekleri konusunda bilgi sahibi olmadığını söyledi. Kazadan önceki gece Patton ile birlikte olan General Keyes'in şahitliği ise her iki tarafa da çekilebilir.*

* Keyes, Patton ile akşam yemeği yemiş ve geceyi Patton'ın karargâhında geçirmişti. Ancak ertesi sabah erkenden Patton'ı görmeden ayrılmıştı. Farago, Patton'ın onu kaçırdığına üzüldüğünü yazmaktadır (s.220). *Patton Papers*, s.817'de, Keyes'in kazadan sonraki gün karısına yazdığı mektuba yer veriyordu: "Patton'a güzel bir ziyaret yaptım ve dün sabah kahvaltıda sonra eve dönmek için yola çıktım. Patton ve Hap Gay Mannheim'e... birkaç dakika içinde av için yola çıkacaktı". Bu yazılanlardan av seyahati hakkında önceki geceden mi haberdar olduğu yoksa ayrılmadan önce o sabah birisinin mi söylediği konusu belirsizdir.

Evet ava gitme kararı o sabah verilmişse bile, hâlâ suikast planlamak için zaman kalmış olabilir. Her yer casus kaynıyordu ve bunların büyük çoğunluğu Ruslar için çalışan Ruslardı. Bazata kendisinin de Patton'ın karargâhında çalışan muhbirleri olduğunu söylemişti. Profesyonel askerlerden aşçılara kadar herkesin, fiyatı veya gerekçesi doğru olduğunda bilgi vermeye hazır olduğu düşünüldüğünde inanması güç değildir. Bazata'nın kendisi de yakınlardaydı. Daha önce belirtildiği üzere, Patton'ın telefonları ABD tarafından kesin olarak, Sovyetler tarafından da büyük ihtimalle dinleniyordu. Hem General McNarney hem de CIC'den Skubik buna inanıyordu.

9 Aralık'taki av yolculuğunun başlangıcına ilişkin tek zaman çizelgesini, yaptığı görüşmeler sonucunda Fargo oluşturdu. Fargo "Woody"nin Patton'ın postası çavuş Meeks'ten gelen telefonla uyandırıldıktan sonra Cadillac'ı hazırlamaya gittiğini, o sırada arabanın saatinin "sabah yediye üç kalayı -06.57- gösterdiğini" hatırladığını yazıyordu.²⁵ Bunun doğru olduğunu varsayarsak, giyinme ve muhtemelen kahvaltı için de zaman koyarsak, telefon çağrısının onbeş ile kırkbeş dakika önce, yani 06.30'da geldiğini söylemek mümkündür. Birkaç kaynak av grubunun -Patton, Gay ve Woodring Cadillac'ta; Scruce, bir av köpeği ve tüfekler açığı cipte- Bad Neuheim'i 07.30 ile 09.00 arası bir zamanda terk ettiğini yazmaktadır.²⁶ (Fargo "yedi ile sekiz arasında" derken; Gay hatıralarında 08.50'de ayrıldıklarını yazmaktadır). Bu da muhtemel suikastçılara kabaca yarım ila birbuçuk saatlik bir harekete geçme zamanı vermektedir. Eğer önceki geceden öğrenmişlerse de yarım gün zamanları olmuş demektir. Eğer önceki birçok tuhaf kazanın gösterdiği üzere, daha önce de denemişlerse tüm temel unsurlar -suikastçılar, silahlar ve metot- zaten hazır demektir. Sadece nerede ve ne zaman olacağını belirleme işi kalmıştır. Ve eğer suikastçı Douglas Bazata idiyse, onu tanıyanların vurguladığı gibi, uzun uzun planlama yerine çabuk eylemi tercih ediyordu. Çabukluk ve kararlılık onun tercih edilmesini sağlayan özellikleriydi.

Woodring'e göre,²⁷ Bad Nauheim'den ilk önce Scruce ayrılmıştı ve Cadillac'la daha sonra Mannheim dışındaki bir kontrol

noktasında buluşacaktı. Muhtemelen bu noktada köpek Patton'ın arabasına aktarılmıştı. Bunun anlamı, eğer Scruce da suikast planının parçası ise, kumpasçılara önceden bilgi verme fırsatının olduğudur. Ancak bazıları Cadillac'ın Saalburg'taki Roma kalıntılarını görmek için otobandan ayrılmasının anlık bir karar olduğunu ve bunun suikastçıların zamanlamasını bozduğu için görevlerini neredeyse imkânsız hale getirdiğini düşünmektedir. Neden? Eğer suikastçılar, Bazata'nın söylediği gibi, arabayı takip ediyor veya gizemli Scruce'nın yapabileceği gibi başka yollarla ilerlemesini izliyorlarsa, böyle bir sapma önceden belirlenip, plan ona göre şekillendirilmiş olabilir. Manheim'a otoban yoluyla gitmek tek standart ulaşım şekliydi. Cadillac sonunda otobana dönecek ve kazanın meydana geldiği Kaefenthal'den geçecekti. Arabanın ister önünde, isterse arkasında olsunlar, suikastçılar kolaylıkla rotayı izleyebilir ve sapma halinde değişiklik yapabilirlerdi. Hatta işler yolunda gitmese bile, yolda suikast planını terk edip av bölgesine giderken veya geri dönüşte izleyerek suikastı yapabilirlerdi. Bu durumda yöntem kaza olmayabilirdi. Rota ve zamandaki bu tür değişiklikler bir suikast planını kesin olarak boşa çıkaracak unsurlar değildir.

Bu talihsiz seyahate ilişkin olarak bulduğum yeni bilgi, General Gay'in emir subayı Teğmen John A. Hadden tarafından evine yazılmış bir mektuptur. Ebeveynine hitaben yazdığı ve 27 Kasım 1945 tarihini taşıyan mektupta Hadden şöyle diyordu: "Geçen Pazar General Gay ve ben Manheim'in güneyindeki gözde yerimize hoş bir ava gittik". Bir başka deyişle; Patton gibi ateşli bir avcı olan Gay, o talihsiz Pazar günü yöneldikleri yere çok benzeyen bir av bölgesini düzenli olarak ziyaret ediyordu. Emir subayının dul eşi Elaine Hadden tarafından bana gönderilen bu mektup, Patton'ın bu son seyahatinin sık tekrarlanan ayrıntılarını kuşkulu hale getirmektedir. Çünkü anlatılanlara göre av bölgesine giden yol gruptaki Çavuş Scruce dışında kimse tarafından bilinmiyordu ve yolu bilen tek kişi olduğu için Scruce demir yolu geçidinde Cadillac'ın önüne geçmişti. Oysa Gay'in de yolu bildiği anlaşılmaktadır. Hadden'in mektubu daha önemli soru olan

Patton'ın nasıl yaralandığı konusunda önemli olmasa da, kazaya ilişkin diğer birçok sır konusunda dikkate alınması gerekmektedir. Gerçekten de standart kaza öyküsünün acaba ne kadarı doğru, ne kadarı uydurmadır? Bunu hiç bilmiyoruz.

1994 yılında hayatını kaybeden Hadden'in yazdıkları da Patton'ın ilk olarak neden Saalburg harabelerine gittiği ve efsanevî generalin ölümünün Hadden gibi kenarda olanları bile nasıl derinden etkilediği konusuna ışık tutmaktadır. Ohio, Cleveland'dan olan Hadden savaştan sonra evine döndü. Zaman içinde önemli bir çocuk psikiyatristi ve psikoanalizci oldu ve oradaki Children's Aid Society ve Cuyahoga Vilayeti Çocuk Mahkemesi için kadrolu psikiyatristlik yaptı. Patton hakkında bir psikolojik eser yazmayı umuyordu ve zaman zaman general hakkında konferanslar verdi. Karısı bana o konferanslardan birisinin kasetini gönderdi. Bu konuşmasında Patton ve Patton'ın küçük kız kardeşi "Nita"-nın birbirine çok yakın olduğunu ve Nita'nın Patton'ın "ilgisini karargâhına yakın olan Roma harabelerine çektiğini" söylüyordu. Belki de rotadan çıkma kararının bir nedeni buydu. Hadden de bundan haberdar olduğuna göre, Roma harabelerinin ziyaret edileceğinden Patton'a zarar vermek isteyenler gibi başkalarının da haberdar olması muhtemeldir.

Hadden'in mektuplarındaki diğer bazı bilgiler ve konferansları, küçük de olsa Patton'ın son günlerine ışık tutmaktadır. Hadden, görevinin bir parçası olarak zaman zaman generallerle birlikte akşam yemeği yiyor ve kahvaltı ediyordu. Generalin "müthiş bir hafızaya sahip" ve "oldukça konuşkan bir kişi" olduğunu, sohbeti sürdürmek için yalnızca "iyi yöneltilmiş bir veya iki soruya ihtiyaç duyduğunu" yazıyordu. "Ruslar hakkında endişeliydi ve Berlin'i almasına izin vermediği için Ike'a öfkeliydi... Onu dinlemek bir tarih dersinden on kez daha ilginç... Emekli olacağını ve Kaliforniya'dan senato için aday olacağını duyurdu".

* "İstifa" yerine "emekli olma" teriminin kullanılması, muhtemelen bir yanlış kelime kullanımıdır. Patton'ın yazdıkları, Bad Nauheim'deyken bazı değişiklikler gösterse de, sonunda emekli olmak yerine istifa etmeye, ayrılmadan önce karar verdiğini ortaya koymaktadır.

Yazdıklarında başka ilginç kısımlar da var. Maalesef yıllar geçtikçe mektuplarının aksine Hadden'in hafızası da bulanıklaşmaya başlamış olmalıdır. Çünkü kendisinin Patton boynunu kırdığında, Woodring'in yanında ön koltukta seyahat ettiğini hayal eder hale gelmişti. Bunu duyunca karısıyla temas kurdum. Sonunda bana 1985 tarihli bir konferansında, Thompson'ın kamyonuna çarptığında Cadillac'ta Patton'la birlikte -av köpeğinin olması gereken ön koltukta- olduğunu söylüyordu. Oysa kazadan üç gün sonra ebeveynine gönderdiği mektup, arabada olmadığını göstermektedir. 12 Aralık 1945 tarihli mektupta "Burada birçok şey oldu... Pazar sabahı General Patton ve General Gay'i ünlü av seyahatine yolcu ettim ve eşyalarımı General Gay'in evinden General Patton'ın evine taşımaya koyuldum. General P. Pazartesi sabah erkenden ayrılacaktı ve biz de kendi evimizi kapatıp onun evini kullanacaktık... Taşımayı öğleye kadar tamamladım ve tam öğle yemeğine oturduğumuzda generallerin kaza yaptığı haberi geldi..."

İyi kurgulanmamış diğer Patton öykülerinin de muhtemelen aynı iyi niyetli, ama kafası karışık tarzda üretilmiş olması mümkündür.

Hadden Alzheimer hastalığından öldü.

Talihsiz kazadan haftalar önce, eski ordu kurmay başkanı emekli General Charles P. Summerall Patton'a şunları yazıyordu: "Başarın kıskançlık yarattı ve senin zaferlerinden çıkar sağlayanlardan düşmanlar oluşturdu. Seninle işleri bitti ve şimdi seni yok etmeye çalışıyorlar". O mektupla aynı günde yani 24 Kasım 1945'te -muhtemelen Patton Summerall'ın mektubunu alıp okuduktan sonra, Bad Nauheim'deki son haftası yaklaşırken- Patton günlüğüne şöyle yazıyordu:

Genel Kurulun donanma temsilcisi üyesi Amiral Lowry, Viyana'ya yaptığı ziyaretten döndü. Şehrin tamamen yıkıma uğraması karşısında afallamış ve diyor ki, şehrin Rus kontrolü altında olan kısmında, Ruslar geriye kalan az sayıdaki evde bulunan her

türlü taşınır eşyayı alıyorlar. Bizzat kendisi bir tren dolusu masa, sandalye, çalışma masası vs.'nin Rusya'ya götürüldüğünü görmüş ve ayrıca Rus bölgesindeki çok sayıda Viyanalının, geriye kalan ve sırtlarında taşıyabilecekleri eşyalarını alarak, Amerikan ve İngiliz bölgesine taşındığına şahit olmuş. Ona ülkeye döndüğünde, Ruslarla kaçınılmaz savaşımızın bir başka ispatı ve onların Batı Avrupa'nın herhangi bir kısmını ele geçirmelerine izin vermenin suç ortaklığımızın bir başka ispatı olması nedeniyle bu bilgiyi yaymasını tavsiye ettim.

Aralık ayı başlarında, Patton eve dönmek için açık ayarlamalar yapıyordu. Gelecek hakkındaki kararsızlığını gidermişti: kesin olarak istifa edecek ve sesini dramatik yöntemlerle kamuoyuna duyuracaktı.²⁸

Sahne kurulmuştu.

YİRMİBİRİNCİ BÖLÜM

MUAMMALAR

Hiç kimse General Patton'a suikast düzenlendiğini, -en azından şu anda ulaşılabilen delillere dayanarak- şüpheye yer bırakmayacak şekilde ispatlayamaz. Olayın gizlilik katmanları ile hükümet liderleri ve gizli dünyada çalışanların delilleri yok etme eğilimi dikkate alındığında, belki hiçbir zaman da ispatlanamayacak. Ancak Patton'ın öldürüldüğü veya en az bir kez ve hatta birçok kez öldürme girişiminde bulunduğu güçlü bir şekilde savunulabilir ve bir savcı bu iki suçtan birisinden dolayı mahkumiyet kararı çıkarmayı başarabilir. Çok fazla cevapsız kalan soru vardır. Öldürme gerekçeleri boldur. Kazası ve ölümünü çevreleyen şartlar şüphelidir. Bazıları özellikle şüphelidir. Ve generalin ölümünden bu yana geçen altmış yıldan fazla süre içinde, her ikisi de gizli dünyanın mensubu iki güvenilir tanık -Bazata ve Skubik- II. Dünya Savaşı'nın çamurlu karanlığından çıkarak kendilerinin Patton'ın ölümüne dair gizli bir hikayenin parçası olduklarını iddia etmişlerdir. Hem de duyduklarına değil, bizzat yaşadıklarına tanıklık etmektedirler. Elbette söyledikleri çürütülebilir; ancak geçmişte tarihçilerin Patton'a suikast düzenlendiğine dair diğer tek tük ve geçici dedikodulara yaptıkları gibi peşinen yok sayılamaz.

İkisi birlikte tek başına olduğundan daha güçlü bir delil oluşturmuş bu iki yeni şahidin yanı sıra, diğer şartlar da Patton'ın neden öldüğü konusunda yaygın olarak kabul edilenden daha fazlası olduğunu göstermektedir.

9 Aralık kazasına ilişkin olarak kaza yerinde tutulmuş bütün bilinen raporlarla, sonradan yapılan soruşturmaların raporları ortadan kaybolmuştur. Bu raporların birisi ve hatta ikisi kaybolmuş olsaydı, bu kaybolmanın normal olduğunu düşünmek kolaydı. Kayıtlar kaybolur, yanlış yere konulur veya kazayla yok edilir. Ama Patton'ın kazasına ilişkin bilinen ama şu anda kayıp olan temel kayıtların sayısı en az dört ve belki de daha fazladır. Hakkında bilgi sahibi olmadığımız başka raporlar bile bulunabilir. Sayısız araştırma ve resmî cevaba rağmen kayıp kayıtların biri bile bulunamamıştır. Yalnızca diğer belgelerde onlara yapılan göndermelere ulaşılabilmektedir. Bu durum kasıtlı bir temizliği göstermektedir.

Bu bilinen kayıtlar arasında şunlar da bulunmaktadır:¹

“...Manheim'deki 818. İnşabat Taburunun” “7. Ordu, Batı Askerî Bölgesi Halkla İlişkiler Ofisi'nden” Yüzbaşı William R. Conklin'in “G-2”ye” gönderdiği “10 Aralık 45” tarihli bilgi notunda sözü edilen raporu.²

Patton'ın iyi arkadaşı olan, General Goeffrey Keyes tarafından yaptırılan, Farago'nun kamyon şoförü Robert L. Thompson'ın “ayrı ayrı beyanlarının her biriyle çelişen” (eğer Thompson'ın ifadeleri yazılı alınmışsa bunlar da kayıptır) ifadesini kapsadığı belirtilen “gayriresmi soruşturma” raporu.

Saha İnşabat Komutanı tarafından yapılan ve Yedinci Ordu Kurmay Başkanı Tuğgeneral Johm M. Williems tarafından hazırlanan “18 Aralık 1945” tarihli bilgi notunda sözü edilen bir takip soruşturması. Bu soruşturma bizzat Generalin kendisi tarafından kaza hakkındaki bilgilerin nasıl basına sızdırıldığı konusunda yapılmıştı ve ilk örtme girişiminin işaretiydi.³

Robert L. Thompson tarafından olay yerinde verilen ve General Willems'in 18 Aralık tarihinde atıfta bulunulan ve inzibattan Teğmen Hugh O. Layton tarafından alındığı belirtilen ifade tutanağı.

Kaza yerine ilk gelen inzibatlardan birisi olan Teğmen Peter K. Babalas tarafından tutulan kaza raporu.⁴ Muhtemelen yukarıdaki Conklin bilgi notunda sözü edilen “resmi rapor” onun raporu-
dur. Ancak her iki belge hakkında da hiçbir şey kesin değildir.

Kaza yerinde bulunduğu bildirilen çeşitli yetkililer tarafından da normal şartlar altında başka raporlar ve belgeler hazırlanmış olmalıdır. Örneğin; Woodring’in Babalas’ın olay yerinde bulunmadığı iddiası dikkate alınır, olay yerindeki tek soruşturmacı olan gizemli Teğmen Vanlandingham’ın raporu.

Peki kaza yerinde neler oldu? Çelişkili ifadeler ve ortalıktan kaybolan Vanlandingham gibi gizemli şahsiyetler yüzünden olay yeri hâlâ muammadır ve buna kazanın nasıl meydana geldiği de dâhildir. Hiç kimse Thompson’ın sürdüğü kamyonun sinyal vermeden aniden Patton’ın Cadillac’ının yoluna döndüğüne -görünüştü suç eylemi bununla başlıyordu- itiraz etmemektedir. Peki Woodring’in birkaç ifadesinde sözünü ettiği, Patton’ın arabasının önüne şüpheli dönüşü yapmadan önce kamyonun içinde bekleyen yolcular ne oldu?

İlk olarak Thompson’ın orada ne işi vardı? Bu soruya hiçbir zaman tatmin edici bir cevap verilmedi. Arkadaşı ve avukatı Robert Delsordo’nun şimdi açıkladığı üzere, kazadan hemen sonra neden Londra’ya ve sorulardan uzağa -hatta tamamen bilinmezliğe- götürüldü? Görünüştü ölümcül olmayan, özünde rutin bir trafik kazası için böylesine olağanüstü bir uçakla kaçırma önlemi alınmasını gerektiren yüksek düzey endişe neydi? Patton ölmemiş, yalnızca yaralanmıştı. Thompson düşük dereceli T/5’ kamyon sürücüsü, kaza yerinde tanımlandığı üzere bir “budala” çocuktur. Karaborsayla uğraşan ve diğer karanlık işleri yapan birisiydi. Yetkili makamlar neden ilgileniyordu? O tuhaf ve benzeri görülmemiş kurtarma harekâtının St. Louis’teki Ulusal Personel Kayıtları Merkezi’ndeki Thompson’ın sicil dosyasında neden kaydı yoktu? General Patton’la ilgili kazadan o dosyada neden hiç söz edilmiyor? Ailesinin yardımıyla elde ettiğim kayıtlar isim, rütbe ve sicil

* 5. Sınıf Teknisyen.

numarasından pek fazlasını içermiyordu. Elbette kayıtlarının bir kısmı, 1973 yılında merkezde çıkan bir yangında yok olmuştu.

Peki Thompson'ın yanındaki esrarengiz yolculara ne oldu? Frank Krummer nerede? İsimsiz üçüncü yolcu kimdi ve şimdi nerede? İkisinin de kamyonunda olduğu, daha önce gizli olan Yedinci Ordu PRO belgelerinde ve aynı zamanda Farago'nun *Last Days* adlı eserinde daha az oranda yer almasına rağmen neden kayıtlarda yoklar. Onlar da mı Londra'ya götürülmüştü? Onlardan birisi -hangisi olduğu belirli değildir- PRO belgelerinde bir "Alman sivil" olarak tanımlanıyordu. Krummer olduğu anlaşıyor. Bir Alman sivil, ordu kamyonunda ne yapıyordu?

Av kervanında yer alan Çavuş Scruce, bir diğer muammadır. Gay hatıratında ve kazayı araştıran Farago gibi diğerleri eserlerinde, kazadan yalnızca saniyeler önce Scruce'un cipi yol göstermek için Cadillac'ın önüne geçmişti. Böylesine kısa bir mesafeden, kesinlikle arkasındaki çarpışmayı görmüş ve geri dönmüş olması gerekirdi. Kızına göre av köpeklerini çocuğu gibi severdi ve kızı yalnızca köpeği için bile kesinlikle geri döneceğine inanıyordu. Birbiriyle çelişen ifadeler var. Bir ifadeye göre Woodring, Scruce'un demiryolu geçidini Cadillac durmadan hemen önce geçtiğini söylemektedir. Bu durumda demiryolu geçidindeki bekleme nedeniyle cip, Cadillac'tan zaten önde olmalıdır. Peki bu durumda Scruce ne yaptı? Yola devam mı etti? Yoksa dört yıldızlı bir generale rehberlik etmekle görevli bir çavuştan bekleneceği üzere kenara çekip bekledi mi? Ve eğer devam ettiyse, bunun anlamı Cadillac'ta bulunanların yolu bildiği ve dolayısıyla gidilecek yeri yalnızca Scruce'un bildiği görüşünün doğru olmasıdır.

Scruce tamamen ortadan kaybolduğu için bu tür sorular ortaya çıkmaktadır. İsminden yalnızca kazadan sonra bir kez söz edilmektedir. Ne kaza yerine ilişkin raporlarda ne de kazaya ilişkin sonraki haberlerde ve kitaplarda ismi yer almamaktadır. Gay'in emir subayı Teğmen Hadden, 12 Aralık'ta evine yazdığı bir mektupta şu satırlarıyla muhtemelen Scruce'a gönderme yapmaktadır: "Pazar günü öğleden sonra (kaza günü) evde kaldım ve telefonlarla meşguldüm. Arabanın sürücüsü Generalleri ava götüren

çavuşla birlikte öğleden sonra geç saatte geldiler ve (Patton'ın) kurmay başkanı Albay Harkins ve ben onunla kazanın nasıl meydana geldiğini öğrenmek için konuştuk. Basın bültenlerinde ne denildiğini bilmiyorum ama benim işittiklerime göre, kaza sürücünün hatası yüzünden olmamış. General Gay'in dizinin çizilmesi ve bileğini burkması dışında bir yaralanması yok ki bu bir şans!"

Bu da Scruce'un kaza yerine geri dönmediğini dolaylı olarak göstermektedir.

Onun ifadesine başvurularak hazırlanmış kaza sonrası raporları nerede?

Gay'in burkulan bileği hakkındaki bilgi, onun arabada bir yere tutunduğu bunun da onu ciddi bir yaralanmadan kurtardığını göstermektedir. Aslında o gün Patton ve Gay'e hastanede bakan Dr. Gerald Kent de böyle olduğunu yazmaktadır.⁵ Ancak Scruce hakkında başka bir bilgi yok. Tam bir muamma. Thompson'ın askerî kayıtları gibi onun kayıtları da St. Louis'teki kayıt merkezinde 1973 yılında çıkan yangında yok olduğu için bundan daha ileri bir bilgi bulunabileceğini de sanmıyorum. Bu hikayenin tek parıltılı sonucu, ömür boyu babasından travmatik biçimde yoksun kalan Scruce'ın kızının kuzenleri, teyzeleri ve amcaları dâhil ailesiyle yeniden buluşması oldu. Onların varlığından bile haberdâr değildi. Ancak 2007 yılında onları ziyaret ettiğinde verdikleri cevap hemen hemen aynıydı. Savaştan sonra Scruce'ı birçok kez görmüş olmalarına rağmen onun Patton kazasıyla ilgisi konusunda hiçbir şey bilmiyorlardı. Bana yazdığı mektubunda "Joe'nun herhangi birisine o korkunç gün hakkında hiçbir şey söylediğini sanmıyorum" diyordu.

Bu tuhaftı. Bu hikaye, -bir muvazzaf asker, Bronz Hizmet Yıldızı madalya sahibi ve ülkesine tekrar tekrar anlatılacak, üzerine düşünülecek kadar hizmet etmiş birisinin- kariyerinin öne çıkarılması gereken noktalarından birisiydi. Ama o kendisine saklamıştı. Gizli tutmak istediği söylenebilir. Peki neden? Kızına göre çok sessiz birisi değildi. Aksine çok konuşkandı. Gizli

görevin gerektirdiği bir kurala mı uyuyordu: operasyonlar hakkında konuşmama kuralı. Kıyısından kenarından da olsa, bir suikast planına mı dâhil olmuştu? Oradaydı ve kritik olabilecek bilgilere sahipti. O günü soruşturan müfettiş olsaydım, en azından tuhaf kazaya ilişkin olarak onun ne gördüğünü, -eğer gerçekten öyle olmuşsa- yoldan geçerken kenarda bekleyen bir kamyon görüp görmediğini öğrenmek isterdim. Eğer yoluna devam ettiyse, nereye gitmişti? Oysa Gay dışında, en azından ismi doğru yazılmış şekliyle hiç kimse ondan söz etmiyor. Ve onunla konuşmadığı açık olan ve ismini başvurduğu kaynak veya kaynaklardan yanlış alan Farago gibi yazarlar da onun gizli kalmasına katkıda bulunmuşlar. Sonraki tarihçiler ve araştırmacılar da onların izinden giderek aynı hatayı yapmışlar.

Görünüşte, Patton'ın hastanedeki ölümü doğal nedenlerdendir. Boynu kırılmıştı ve bu sonucu iyi bilinen nadir bir durumdu. Yatkın ve hareketsiz hastaların karşılaştığı tehlike olan emboliden kaynaklanan komplikasyonlar yüzünden ölmüştü. 1937 yılında aynı komplikasyondan uzun süre hastanede kalmış ama iyileşmişti. Gizemli bir şekilde, ölümünden hemen önce o kadar iyiydi ki doktorları onu Amerika'ya evine göndermeye karar vermişti. O günlerde uzun ve zorlu bir seyahat olmasına karşın, seyahat ayarlamaları yapılmıştı. Farago şunları yazıyor. "(Patton'ın) iyileşmesi 18 Aralık'ta daha da belirgin hale geldi... Patton temel sağlık durumuyla doktorları şaşırdı. Durumunun ağır yükü altında bile, hayati organları mükemmel çalışmaya devam ediyordu... Yüzbaşı (Dr.) Kent şöyle dedi: 'Kalp atışları gayet iyi... hiçbir düzensiz ses duyulmuyor. Nabızı 70'e 108 idi... Acaba tipik Patton mucizelerinden birisi mi gerçekleşecekti?'"⁶

Sonra aniden atak geldi. Yalnız öldü. Otopsi yapılmadı. Bayan Patton daha sonra şüphelenmiş olmalı ki, torunu -şimdi yetişkin olan- Helen Totten, Oliver North'un *War Stories*'inde büyükannesinin Patton'ın ölümünü araştırmak üzere dedektif tuttuğunu anlatıyordu.⁷ Söylediğine göre dedektifler hiçbir şey bulamamışlardı. Gizli kumpasları örtmek için o tarihte uygulanan gizlilik düzeyleri ve hileler dikkate alındığında, bu pek şaşırtıcı değildi.

Hastane hayatına ilişkin ilk ifadelerde yer aldığı şekliyle, General Patton'ın odasının kapısına bir koruma istemesinin nedeni neydi? Bu neden hiçbir zaman açıklanmadı. İfadelerde bununla ilgili olarak yalnızca “hoşlanmadığı bir şeyler işitmişti” ifadesi yer alıyor. Ne işitmişti? Bayan Totten'in yurtdışında iken yanına gelen ve kanama başlatılması için çaba gösterildiğini iddia eden gizemli Rus general kimdi? Totten, *War Stories*'te bunu reddediyordu. Son tahlilde Patton'ı öldüren, emboli yüzünden akciğerlerinin çalışmamasıydı.

Dr. Spurling'in Patton'ı hastanede tedavi etme sürecine ilişkin uzun hatıralarının sonunda da ilginç bir husus yer alıyor. Patton'ın durumuna odaklandığım için ilk okumada dikkatimden kaçmıştı. O cümleler şöyledir: “Washington'daki General Marshall, günlük olarak kendisine gizli bir sağlık durumu raporu verilmesini istedi. Bu gizli raporlarda daima salt gerçekler yer alıyordu ve eminim Washington'da General Patton'ın durumu konusunda hiçbir soru işareti kalmıyordu. Bu raporların bir kopyasını her zaman Ordunun Baştabib Generaline de gönderiyordum. Spurling gizli raporlar mı gönderiyordu? Neden? Bu gizlilik Patton'ın özel hayatını korumak için miydi? Yoksa Spurling'in anladığından daha fazla bir nedeni mi vardı? Hastanedeki tedavi raporları kamuoyuna açıklanmadı. Marshall gibi endişeli meslektaşlarının bilgilendirilmesi yeterli mi görüldü? Bir ölüm ilanı yazarının sözleriyle yumuşakça ifade edilmesi gerekirse, Marshall bir Patton “aleyhtarı” idi.” Marshall'ın, onun sağlık durumunu kişisel endişeleri nedeniyle izlediğine inanmak güçtür. Meslektaşlarına -hatta ailesi hariç herkese- karşı son derece soğuk ve uzak davranan birisiydi. Kazadan sonra Patton artık sahada görev yapabilecek muhtemel generaller listesinden kesinlikle çıkarılmıştı. Aslında zaten kazadan önce bu listeden çıkarılmıştı. Temelde Marshall'ın gözünde Patton deliydi. Öyleyse neden hakkında gizli raporlar istiyordu? Ne Marshall ne de Eisenhower, Patton'ın cenazesine katılmadı. Patton'ı zaten umursamayan Truman da katılmadı.⁹ Patton'ın karısından özellikle Eisenhower'la çalışan Beetle Smith'in

cenazesine katılmasını önlemesini istediği bildirilmektedir. Ancak gazetelere göre Smith cenazedeydi.

Yargılama için sessiz de olsa bir şahit niteliğinde olan Patton'ın içinde yaralandığı Cadillac limuzine maalesef ulaşmak mümkün değil. Onlarca yıl boyunca Kentucky, Fort Knox'taki Patton Müzesi'nde sergilenen otomobilin, onarılmış haliyle kazadaki araba olduğu sanılıyordu. Oysa Cadillac uzmanı motor şase numarasının kabaca silinmesi dâhil açık işaretlerle birlikte arabanın sahte olduğunu ortaya koydu. Dolayısıyla bu araba hiçbir zaman kritik sorulara cevap veremeyecek. Peki bunu yapmalarının nedeni neydi? Şase numarasının silinmesi ve arabaya sahte bir motor şirketi etiketi yapıştırılmasının nedeni karaborsada satışı kolaylaştırmak için miydi? Yoksa suikast planının hayati kanıtlarını ortadan kaldırmaya yönelik bir girişim miydi? Gerçek araba kilit sorulara cevap oluşturabilirdi. Patton nasıl yaralandı? Yalnızca boynunun nasıl kırıldığı değil, aynı zamanda yüzündeki o feci yaralanmanın nasıl olduğu da hâlâ tartışılmaktadır. Burundan başlayıp V şeklinde kafanın ortasına kadar deriyi tamamen kaldıran bir yara mıydı? Yoksa yukarıdan başlayıp aşağı doğru mu yırtmıştı? Bu yaranın şekli, Douglas Bazata'nın iddia ettiği gibi öldürücü olmayan bir nesneyle vurulmuş olmasından kaynaklanıp kaynaklanmadığı bakımından önem arz etmektedir.

Sovyetler bu hikayenin en bilinmeyen kısımları arasındadır. Eğer Patton öldürüldüyse, en büyük nedeni Sovyetlere bir siyasal tehdit oluşturmasıdır. Aynı zamanda böyle bir suikast, kendi tarafındaki bazı kimselere de kişisel ve meslekî tehdit oluşturmaları yüzünden, onların da katılmaları veya en azından kolaylıkla görmezden gelmeleri mümkün olan bir olaydır. Patton'dan Amerikan yönetimindeki bazı kimseler de nefret ediyordu. Çünkü onun sorumsuz davranışları ve Sovyetlerle savaşma arzusu III. Dünya Savaşı'nı tetikleyebilirdi. Şimdi NKVD-OSS işbirliği ve savaş sırasında Amerika'nın Stalin tarafından manipüle edilmesi ve hatta neredeyse boyunduruk altına almasıyla, ABD yönetiminin solcu kanadının barışçıl ve refah içinde bir savaş sonrası dünya için komünist diktatörün desteğinin gerektiği inancı

konusunda bilinenler dikkate alındığında, bu gibi faktörlerin birleşerek amacı yalnızca “Patton’ı durdurma”dan kolaylıkla “yok edilmesine yönelik” mecburen verilen bir gizli emre dönüşebilecek bir kumpas planını doğurmasını hayal etmek güç değildir.

Elbette böyle bir suikast senaryosu, II.Dünya Savaşı’na dair hâlâ ortaya çıkmaya devam eden siyasal ve askerî gerçeklere dayanan bir spekülasyondan ibarettir. Geçmişte bu tür spekülasyonlar dedikodudan öteye geçemiyordu. Oysa şimdi Patton kazası ve ölümünü araştırırken -daha önceki tarihçiler tarafından yeterince araştırılmamıştı- ortaya çıkan sırlar ve sorulara ilave olarak; gizli dünyanın iki aktörü Bazata ve Skubik, senaryoya kişisel şahitliklerini de eklediler. İkisi de deli değil. Şahitlikleri de dedikodu değil. Bazata savaş boyunca gizli suikast dünyasının merkezinde yer alıyordu ve Almanyada Patton’a yakın bölgede çalışıyordu. Skubik ise gizli ajanlıktan çok polislik yapmışsa da, aslında savaş esnasında askeriye’nin gizli FBI’ı olan CIC’de çalışmıştı ve Patton öldüğünde Almanyadaydı.

Her ikisi de kritik zamanda oradaydı.

Bazata, Mumm Çiftliği’nde yirmiiki yıl çalıştıktan ve Baron Mumm intihar ettikten sonra 1970 yılı civarında aniden Avrupa’dan ayrıldı. Bazıları bu ayrılışın şüpheli olduğunu söylemektedir. Tüccar, gizli “Co-Op” çetesi lideri ve Avrupa yüksek sosyetesinden himaye edilen havalı sanatçı olarak sürdüğü yaşama bakılırsa, dedikodular, puslu olaylar ve kontrol edilmesi mümkün olmayan durumlar boldu. O ve Marie-Pierre kalmak için, dönemin Vietkong’a karşı ayaklanmalarla mücadele amaçlı uğursuz “Phonenix” suikast programını yöneten CIA yetkilisi Wililam Colby ile birlikte olmak için Saigon’a gittiler. O ve kısa süre sonra CIA başkanı olacak olan Colby, birlikte Jedburgh olarak görev yapmışlardı. Bazata’nın bu seyahat için belirttiği

* Günlükleri ve diğer belgeler o tarih çerçevesi içinde birkaç tarihi göstermektedir.

gerekçe, Vietnam sanatını, özellikle de koyu ağaç özünü boya olarak kullanan antik bir Asya tekniği olan “lake”yi araştırmaktı. Daha sonra onu Washington’da değerlendiren Joy Billington “(Bazata’nın) tablolarına sahip olanların listesi, Almanach de Gotha (asiller listesi) gibiydi, baron ve prenses kayınıyordu.” Artık daha zor olan yeni bir resim tekniğini denemek istiyordu.¹⁰ Vietnam’da altı ay kaldılar. Bazata vaktini yerel sanatçılarla çalışarak ve ustası olduğunu söylediği poker oynayarak geçirdi. Ancak aynı zamanda Phoenix’e katıldı. Büyük ihtimalle oraya gitme nedeni buydu. Phoenix özünde bir terör programıydı. Vietkonglu isyancıları bastırmak üzere tasarlanmıştı. Sonraki Kongre görüşmelerinde bu program çerçevesinde 10.000 ila 40.000 Vietnamlının öldüğü açıklandı. Örneğin Vietkonglu olduğundan şüphelenilen kişiler helikopterden atılıyordu. Bazata bana “Ben de biraz katıldım” dedi. Ancak “iğrendim. Öldür, öldür, öldür. Öldürmekten ibaretti. Kimin suçlu kimin masum olduğunu kim bilebilirdi?” Colby ile Bazata arasında oluşan uçurumun başlangıcı bu olaydı ve bir daha asla kapanmadı.

Marie-Pierre ile Vietnam’dan ayrılırken, Bazata alanda faaliyet gösteren paralı askerlik günlerinin bittiğini biliyordu. Bünyesi artık kaldırmıyordu. Hâlâ güçlü görünse de artık sinirleri bozulmuştu. Yurduna dönmeye ve hasılatı toplamaya karar verdi. Donovan ve diğerleri savaştan sonra onlar için çalışırsa ödüllendirileceğini vaat etmişlerdi. Rahat bir iş, iyi maaş olacaktı ve yorulmak yoktu. Ama sözler tutulmadı. Yalnızca sözler tutulmakla kalmadı, aynı zamanda tamamen dışlandı. Ajansta bir iş istediğinde sonradan türediler ‘sen kimsin?’ dediler. Geçmişinden söz ettiğinde, ispatlamasını istediler. Elbette ortada neredeyse hiç kayıt olmadığından bu imkânsızdı. Orada birlikte çalıştığı ajanlar büyük ölçüde ayrılmış, emekli olmuş veya yardım edemiyor ya da etmek istemiyordu. Ajans kongrenin ve kamuoyunun Başkan Kennedy suikastı sonrası yükselen istihbarat suiistimalleri çığlıklarından ağır zarar görmüş, onun gibi ajanları temizlemeye ve casusluk işleri için uydu gibi teknolojileri kullanmaya yönelmişti. Yardım edebilecek Colby gibi kişiler ise nüfuzlarını yitirmişti.

Colby gücünü yitirmemiş olsaydı bile, OSS günlerine dayanan sınırlı ilişkileri sürse de, artık birbirlerinden uzaklaşmışlardı. Her yönüyle Bazata sahipsiz kalmıştı.

Pennsylvania'daki girişimlerinde başarısız olunca, kısa süre sonra bazı temaslarını yeniden kurmaya başladı. Çünkü günlüğüne kendisine "gizli" işler teklif edildiğini ve reddettiğini yazıyordu. Muhtemelen ondan fiziksel olarak ağır işler istemişlerdi. Ancak görüldüğü kadarıyla, aynı insanlardan gelen kırsal Maryland ormanında bir kuş çiftliği ile av alanının birleşiminden oluşan bir iş teklifini kabul etti. Burası belki de CIA bağlantılı bir güvenli evdi. Çünkü "şüpheli ve izlenen" kişilerin geldiğini yazıyordu. "Sporcular" da avlanmaya ve kuş eti yemeye geliyorlardı. 1975 yılı Haziran ayında *Esquire* dergisi "Gizliliği kaldırıldı: Altı İyi Casus" başlıklı, onu ve diğer beş gizli ajanı içeren haber yaptı. Resimde bir tavus kuşunun önünde sert adam bakışıyla duruyordu. Altyazıda ise "GÜNCEL DURUM: Sanatçı. Washington kırsalında yatıyor. İSTİHBARAT BİLGİSİ: Fort Benning tarihinde MacArthur ve Eisenhower'dan daha yüksek atış puanı alan subay" yazıyordu. Bu bilgi onun tarihî atış skorlarına gönderme olabileceği gibi, kendisinin iddia ettiği gibi yazılı sınavlardaki yüksek puanlarını da ifade ediyor olabilir. Bazata'nın söylediğine göre bildiklerinden dolayı, çiftlikte olduğu dönemde birkaç kez hayatına kasteden girişimler oldu. Bu girişimler yıllar boyu devam ettiyse de, "amatörce" yapıldıklarını ve hepsini de halletmeyi başardığını söylemek dışında başka ayrıntı vermedi. Çok zaman sonra Marie-Pierre bu girişimlerden birisini anlattı. 1975 yılı civarındaydı. "Tavus kuşları çok iyi muhafız hayvanlardır" dedi. Bir yabancının geldiğine dair ilk işaretle birlikte gürültü çıkarmaya başlıyorlardı. Bir gecenin geç saatinde ortalığı velveleye verdiler. Yatak odasının ışığını yaktı. Baz hemen ışığı söndürmesi için bağırdı. Söndürür söndürmez, pencereden kurşun yağmaya başladı. Bazata'nın yanında tabanca vardı. "Dışarı fırladı ve ateş etti". Kısa süre sonra da geri döndü. Karısı daha ağzını açmadan 'sorma' dedi. O da sormadı. Bilmemenin kendi yararına olduğunu anlamıştı.

Bazata ve Marie-Pierre hayat mücadelesi veriyorlardı. Paraları kıttı. Sonunda onun ajanlıktan kalan yaraları nedeniyle devletten malullük maaşı talep etmek zorunda kaldı. Eklem iltihabının yanı sıra bıçak ve silah yaraları ona problem çıkarıyordu. Gözünün biri sakatlanmış, ayağının birisi ezilmişti. Kasıklarında korkunç bir yara izi vardı ve çok sayıdaki paraşüt atlamasından dolayı sırtında ve belinde şiddetli ağrılar vardı. Hatta bir doktora “tetikçi travması” olduğunu yazmıştı. Ancak Gaziler İdaresi’ne gittiğinde, ona CIA ile aynı muameleyi yaptılar. Kanıtı neredeydi? Bir yeminli beyan imzalayabileceğini veya yalan makinesi testine girebileceğini söyledi. Kabul etmediler. Bu tür olayların büyük çoğunluğunda olduğu gibi, yaptıklarının hiçbir resmi kaydı yoktu. İş gizliydi. Kayıt tutulmuyordu. Reddetmeleri onu öfkeden deliye döndürdü. İki yıl Gaziler İdaresi ile mücadele etti. Dünyanın her yerindeki meslektaşlarına yazarak, onun yaralarına ve nasıl yaralandığına şahitlik eden mektuplar yazmalarını talep etti. Bürokratlardan nefret eden birisi için Bazata’nın yaşadıkları bürokratik bir kâbustu. Son mücadelesinde, üç hekimden oluşan Gaziler Temyiz Kuruluna gitmek zorunda kaldı. Hazırlık olarak “bütün vücudumu kısım kısım anlatmama izin verin” diye yazıyordu. Yapılan oturumun 54 sayfalık tutanağı elimdedir. Sonunda ona yüzde 100 malüllük hakkı verdiler.

Onu gücendiren bu mücadeleden hemen sonra, Bazata OSS’nin düzenlediği yemekte, Donovan’ın Patton’ı öldürmesini istediğini açıkladı. Bunları gazeteci Joy Billington’a anlatırken, Colby ve OSS’deki diğer meslektaşlarıyla aynı masada oturuyordu. Böylelikle biraz dikkat çekebileceğini düşünüyordu. Onun bu açıklamaları, gördüğüm çek kopyalarına göre 3.000 dolar ücret aldığı *Spotlight* makalelerini doğurdu. Paraya ihtiyacı var mıydı? Evet. Bunun için mi yaptı? Belki... Ama böyle söylemek yanıltıcı olacaktır. Yıllardır kendisine ihanet edildiğini düşündüğü ve diğer II. Dünya Savaşı sırları açıklandığı için, kendi hikayesini anlatmanın bir yolunu arıyordu. OSS yemeği tam da artık bekleme-ye tahammülü kalmadığını düşündüğü bir zamana denk geldi. Benden hiç para istemedi. Hiçbir zaman. Konuşturan vicdanı

mıydı? Öfkesi mi? Yoksa görev duygusu mu? Kanaatimce her üçünden de biraz vardı.

Hâlâ yalan söylüyor olabilirdi. Eski Jedburg arkadaşlarından bazıları ona inanmıyor. Yine de onlar bile yalancı olmadığını söylüyor ama kendilerinin gerçeği bilmelerinin yolu olmadığını belirtiyorlardı.

Günlükleri büyük ölçüde onun sözlü iddialarını destekliyor. Patton kumpasına katılımını tartıştığı uzun bölümler var. “Onu ben öldürdüm. Gerçek bu... Peki ben neden bu kadar kötüyüm?” vs.vs. Günlükleri birisinin bulması için yazdığına inanmıyorum. Kendisi için bile şifreli yazmıştı. Günlüklerin yorumlanması güç. Merak etmeme yol açan notlar var. Onları yazarken birinin gözünü mü boyamaya çalışıyordu? Bu da bir ihtimal ancak öyle olduğunu sanmıyorum. Günlükler pratik veya derli toplu argümanlar olarak yazılmamış. Geneline derin pişmanlıklar içeren itiraflar ve başka insanların hayatını almak için harcanmış bir hayatın analizi var. Arada bir bunları nasıl başarıyla yaptığına dair gurur kırıntıları var. İstekli bir zamanında, hasta ve gardını indirmişken Bazata’ya geldiğim için şanslıydım. O açıklamasını yapmadan bir iki yıl önce gelseydim büyük ihtimalle kinayeli bir konuşma veya müphem bir bakış ve hatta tehditle karşılaşacaktım. Günlüklerini bana asla göstermeyecekti. Bunlar çok özel, çok gizliydi. Bana göre, geçirdiği kalp krizi onu yumuşatmıştı.

Bana göre Bazata’nın Donovan’la yaptığı görüşmeye ilişkin yazdıkları etkileyicidir. Ayrıntılı ve en azından bana göre inandırıcıdır. London’s Claridge Hotel’deki öğle yemeğinde Donovan’ın “çok ketum ve utanıyor görüldüğünü” yazıyordu. “Ben onu rahatlattım: ‘General, Sör, benim için ilave bir göreviniz var gibi! Bana tamamen güvenebilirsiniz!’... ‘Teşekkürler, Douglas, gerçekten de çözmemiz gereken bir problemimiz var. O da General Geo. P’nin aşırı itaatsizliği ve hepimizin yararına olan emirleri çok ciddi biçimde gözardı etmesi... Her geçen gün daha da asileşiyor ve kesinlikle hasta...” Baza böyle konuşmazdı. Veya böyle yazmazdı. Genellikle karmaşık, neredeyse deşifre edilmesi

imkânsız cümlelerle anlatırdı. Oysa ancak Donovan gibi birisi, kendilerinden birisine -hem de çok yüksek makamda birisine- muhtemel suikast gibi bir konuyu konuşurken, bu şekilde konuşabilirdi. Bana göre Bazata yaşadıklarını aynen aktarıyor. Ve Donovan'ın Patton'la ilgili olarak ileri sürdüğü argümanlar da benim araştırıp öğrendiğim gerçekten olup bitenleri yansıtıyor. Patton'ın deli olduğunu düşünüyorlardı. Kontrol dışına çıktığını düşünüyor ve bunun için ona kızıyorlardı. Samimi bir biçimde onun savaş sonrası barışa ve kendi Sovyet yanlısı amaçlarına yönelik bir tehdit olduğuna inanıyorlardı.

Bazata günlüklerini yazmaya 1970'lerin başlarında Amerika'ya ilk döndüğünde başladı. 1980'lerin başlarında, Reagan başkan olduğunda, Reagan'ın Donanma Bakanı John Lehman için çalışmaya başladı. Onunla eski OSS mensupları için düzenlenen partilerde tanışmış ve Lehman ondan etkilenmişti. Lehman, Bazata hakkında bir resmi görev için güvenlik soruşturması yapan FBI'a, Bazata'yı ilk kez kuzeni Monako Prensesi Grace Kelly'den duyduğunu, Kelly'nin Bazata'nın tablolarından sıklıkla söz ettiğini anlattı. (Bazata mektuplarına göre savaştan hemen sonraki dönemde Amerikan istihbaratında, "Albay John Lehman"ın emrinde çalıştığını" yazmaktaysa da, bununla eski donanma bakanını kasdedip etmediği açık değildir. 1981 yılında Başkan Reagan'ın Beyaz Saray Siyasî İşler Asistanı Lyn Nofziger'e yazdığı mektupta, Lehman şunları söylüyordu: "Reagan-Bush seçim kampanya yarışı esnasında, (Bazata) Reagan'ın Savunma ve Dış Politika Görev Gücüne paha biçilmez yardımlarda bulundu". Aslında Lehman'ın yakın çevresi içinde yer almış, 11 Eylül 2001 saldırıları sonrası bu tür ABD faaliyetleri gündeme gelmesinden çok önce anti-terörizm konusunda tavsiyelerde bulunmuştu. Bazata atak bir anti-terör gücü oluşturulmasını tavsiye etmişti. Ancak bunda başarılı olamadı. Ayrıca Gaziler İdaresi ile yaşadığı tecrübesi yüzünden, Lehman yönetimi altında Gazilerin işleri konusunda çalıştı. Donanma Bakanlığı'ndaki görevini takiben, ilk Bush yönetimi yeni atamalar yaptığı için 1989 yılında istifa edene kadar Enerji Bakanlığı'nda çalıştı.

* Böyle bir göreve başvuran herkes için yapılması usuldür.

Eğer Bazata'nın hikayesinde bir çatlak varsa o da Patton'ın Cadillac'ına gizlice sokulduğu ve arabadakiler Roma harabelerini incelerken Cadillac'ın arka penceresinin mekanizmasına kaza gerçekleştiğinde atış yapabileceği bir açıklık kalması için bir şeyler soktuğu iddiasıdır. Eğer Patton'ın peşinde idiyse ve Gay'in yaveri Teğmen Hadden gibi, harabeleri gezme niyetlerini önceden biliyor idiyse arabaya yaklaşabilirdi. Peki araba boş muydu ve o soğuk havada camı aralık olarak mı yoluna devam etmişti? Bunlar Bazata lehine cevap verilmesi zor sorulardır. General Gay muhtemelen karla kaplı tepeye harabeleri görmek için Pattonla birlikte tırmanmış olabilir; ama general şoförlerinin genelde yaptığı gibi Woodring büyük ihtimalle arabada kalmıştır ki zaten yazar D. A. Lande'ye de Woodring arabada kaldığını söylemiştir.¹¹ Peki beklediği sürenin tamamında arabanın içinde mi kaldı? Örneğin; ihtiyaç gidermek için dışarı çıkmış veya beklerken sıkıldığı için biraz dolaşmaya çıkmış olamaz mı? Eğer generallerle harabeleri gezmeye gitmemişse, ne kadar uzun süre beklemek zorunda kaldı? (Gay hatıralarında "kırk dakika kadar" diyor). Bir dağa tırmanıp, kaleyi gezmeleri gerekiyordu ve muhtemelen uzun bir yürüyüştü. Bad Nauheim'den Mannheim'e tüm seyahat yaklaşık yüz kilometreydi. Doğudan gittiklerini ve Woodring ile Patton'ın hız yapmayı sevdiğini dikkate alırsak bir saatten biraz daha fazla bir süreydi.¹² Kaza 11.45'te olduğuna ve sabah 8.00 ila 9.00 arasında hareket ettiklerine göre, harabelerde bir ila iki saat kalmış olabilirler. Bu süre, hava soğuk olsa bile oturup beklemek için uzun bir süredir. Ve Lande'nin kitabı 2002 yılında yayınlandığına göre, Woodring'in hatırladıkları onlarca yıl, hatta neredeyse yarım asır öncesine aitti. Teğmen Hadden'in hatıralarının ispatladığı üzere, orada gerçekten ne olup bittiğini kesin olarak bilmek imkânsızdır.

Anlatılanların büyük çoğunluğuna göre,¹³ Patton, seyahatin harabelerden sonraki kısmında arabanın ön koltuğuna oturmuştu. Çizmeleri ıslaktı ve ısıtıcı öndeydi. Ancak bunu yapma nedeni arka pencerenin tamamen veya kısmen açık olması da olabilir.'

* Bazata bunu tam olarak açıklamadı.

Kaza yerinde ve daha sonra çekilen araba fotoğrafları, Patton'ın oturduğu sağ taraftaki arka pencereyi göstermiyor. Pencerenin açık, kapalı veya yarım açık olduğunu söylemek imkânsızdır. Cadillac Mannheim sırtlarına ulaştığında, ifadelerin büyük çoğunluğuna göre, Scruce ile bir kontrol noktasında buluştular. Scruce'in köpeği üşüdüğü için Patton arka sağ koltuğa geçti ve köpeği öne ısıtıcının yanına koydular. Eğer Scruce suikast planının parçası ise, görevlerinden birisi de Patton'ı köpek bahanesiyle vurulmaya karşı korunmasız olacağı arka koltuğa geçirmek olabilirdi.

Ancak Bazata pencereyle oynadığını söyledi. Ve benimle konuşmadan önce, *Spotlight*'ta tetikçinin -kendisi olduğunu belirtmemişti- aynısını yaptığını söylemişti. Şimdi gittikçe artan suikast işaretleri ve olup bitenlere ilişkin anlatım çeşitliliği karşısında, onun yapmadığını kim söyleyebilir? Bazata'nın dünya çapında bir atıcılık ününe sahip olduğu dikkate alındığında, onun açık bir pencereden adam vurmasına inanmak güç değildir. Başkan Kennedy çok daha uzak bir mesafede ve hareketli bir hedefti. Anlatıldığı şekliyle ancak profesyonel bir atıcı -şansın yardımıyla- bu atışı gerçekleştirebilirdi. Şans her türlü gizli planın parçasıdır. Eğer Patton yarı açık pencereden bile dışarı bakıyorsa, Bazata'nın tarif ettiği gibi içeri nüfuz etmeyen bir madde, Patton'ın yüzü ve kafatasındaki V şekilli yaraya ve kırık boyuna neden olabilir ve onu Gay'in üstüne itebilir.

Diğer teoriler gibi bu da bir spekülasyondur. Gerçekte neler olduğunu hiç kimse görmedi. Patton'ın kendisi de kazanın kafa karışıklığı içinde, yaralanmanın arabanın içinde çarptığı bir şeyden kaynaklandığını düşünmüş olabilir. Bayılıp bayılmadığını bile hatırlamıyordu. Olup bitenlerin şoku bu kadar büyüktü. Ve eğer sırf tartışmak için, Bazata'nın yalan söylediği veya gerçekleri birbirine karıştırdığı -en azından benimle konuşurken, geçirdiği kalp krizi yüzünden- varsayılsa bile, o talihsiz 9 Aralık'ta neler olup bittiğinin yeniden incelenmesini gerektirecek kadar çok delil bulunmaktadır.

Bu deliller arasında; görevi Doğu Avrupalı kaynakları kullanmak olan Amerikan CIC Ajanı Stephen J. Skubik'in saygın şahitliği

de bulunuyor. Skubik, Patton'a suikast düzenlenmesine ilişkin bir OSS-NKVD planını ortaya çıkardığını ve planı durdurma çabalarının OSS yetkilileri, özellikle OSS başkanı William Donovan tarafından boşa çıkarıldığını ileri sürmektedir. OSS'nin Donovan'ın liderliği altında NKVD ile işbirliği yaptığı belgelenmiştir. Skubik, bir veya iki kez değil, tam üç kez NKVD içinde casusları bulunan Ukraynalılar tarafından Patton'ın bu örgütün ölüm listesinde bulunduğu konusunda uyarıldığını söylemektedir. Bunlar sıradan Ukraynalılar değil, komünizme karşı direnen Ukrayna direnişinin liderleridir. Örneğin; Stepan Bandera önemli bir şahsiyetti ve 1946 yılında ABD'nin Sovyetler Birliği'ne sızmaya çalışan casus ağının parçası olarak kabul edilmişti. Skubik bu tür istihbari bilgiler konusunda eğitilmiş ve bunları değerlendirmekle görevliydi. Ve herşeyden öte bu istihbaratın doğruluğuna inanıyordu.

İkincisi; çok fazla eksik belge bulunmaktadır. Patton'ın 9 Aralık 1945'te geçirdiği tuhaf araba kazasına dair tüm kayıtlar kayıptır ve büyük ihtimalle ABD dosyalarından silinmiştir. En azından var olduğu bilinen resmi kaza raporu, şahitlerin ifadeleri ve takip soruşturması dâhil beş kritik kayıt ortadan kaybolmuştur.

Üçüncüsü; Patton kazasında kötü niyet bulunduğu dair önemli deliller bulunmaktadır. Woodring tekrarladığı tüm şahitlerin ifadelerinde demiryolu geçidinden geçtikleri sırada, tam kazadan önce Thompson tarafından kullanılan kamyonun yolun yukarısında kenarda beklediğini gördüğünü söylemektedir. Cadillac hareket edip kamyonu doğru ilerlemeye başlayana kadar yerinden kıpırdamamıştı. Sonra hiç sinyal vermeden aniden arabanın önüne kırarak kazaya neden olmuştu. Bu ifade kamyonun Patton'ın arabasını bekliyor olabileceğini göstermektedir.

Dördüncüsü; Kentucky'deki Patton Müzesi'nde bulunan ve yaralandığı kazada Patton'ın içinde bulunduğu araba olduğu iddia edilen arabanın, herşeyi değiştirilmiş ve yeniden inşa edilmiş bir kopya olduğu Cadillac eski model uzmanı tarafından kanıtlandı. Müze arabayı Patton'a ait olduğunu düşünerek satın almıştı. Ancak şase numarasının kazındığını ve yanıltıcı etiket

yapıştırıldığını bilmiyorlardı. Bunlar da asıl arabadaki fiziksel kanıtları ortadan kaldırmak için sahte araba hazırlandığı şüphelerini doğurmaktadır.

Beşincisi; kazaya katılan kritik şahitler ve başlıca aktörlerin yeterli soruşturma yapılmadan ortadan kaybolmasına göz yumulmuştur. Yeterince sorgulanmayan kişiler arasında çarpışmaya yol açan kamyonun sürücüsü Robert L. Thompson, kamyonunda ordu mevzuatına aykırı bir şekilde sürücüyle birlikte bulunan bir veya iki kişi ile ava giden grubun kayıp üyesi Çavuş Joseph I.. Scruce de bulunmaktadır. Tanıkların ise hepsi daha sonra ortadan kaybolmuştur. Buna kaza yerinde bulunduğu gizemli bir şekilde söz edildikten sonra ölümünde bile ortaya çıkmayan Teğmen Vanlandingham gibi bazı askerî yetkililer de dâhildir.

Altıncısı; Patton hayatına mal olan kazadan önceki aylarda en az üç trafik kazasından yaralanmadan kurtuldu. Üçü de şüpheli şartlar altında gerçekleşti. Sovyetlere kafa tutmaya başlaması ve kendi ülkesinin basını ve üstlerinin saldırıları altında kalmasıyla birlikte bu kazalar başladı. En kuşkuolu “kaza” 20 Nisan 1945’te, Patton’ın içinde bulunduğu küçük Piper Cub uçağına sözde ace mi Polonyalı Spitfire pilotu tarafından saldırıldı. Güya açıkça belli olan Piper Cub uçağını Nazi savaş uçağı sanmıştı. Diğer Spitfireler havada uğursuzca daireler çizerken, Polonyalı pilot Patton’ın uçağına defalarca saldırmıştı. O tarihte Polonya Sovyetlerin boyunduruğı altındaydı. Sovyetlerin kumpas planlarında yerel suikastçılar kullandığı bilindiğine ve resmi kayıtlar kayıp olduğuna göre, uçakla yapılan o suikast girişiminin başarısız olmasının tek nedeni Patton’ın pilotunun çabuk davranmasıydı. Diğer iki yakın kaza ise Patton arabadayken -tıpkı 9 Aralıkta olduğu gibi- gerçekleşmişti. Üç kazanın da tüm kayıtları kayıptır.

Ortada kesin bir “Patton’ı durdurma” planı bulunmaktadır. Taktikleri ise Almanya’ya doğru ilerleyişini durdurmak için fiilen akaryakıtını kesmekten, gizlice gözlem altına aldırıp deli ilan etmeye kadar uzanmaktadır. Bu çabalar büyük ölçüde -Eisenhower gibi- bireylerin kişisel hırslarından veya Patton’ın savaş tecrübeleri ve yüksek görevleri nedeniyle şüphesiz bildiği birçok

sırrın herhangi birini açıklamasından zarar görebilecek kişilerin endişelerinden kaynaklandı. Patton aklında olanı söylemekte ve sonuçları ne olursa olsun kendi inandığı gibi davranmakta hiç tereddüt etmedi. Bu tavrı Sovyetlerden, sonunda yolları Soğuk Savaş'ta kesişecek olan müttefikleri Amerikan hiyerarşisine kadar herkesi öfkелendirdi. Bu hasımları Patton'ı Rusya'ya karşı bir saldırıda eski Nazi birliklerini kullanmada tereddüt etmeyecek tehlikeli bir dönem olarak yaftalamışlardı.

Bütün bu deliller arasında spekülasyona en az açık olanı eski OSS suikastçısı Douglas Bazata'dır. Kendisine Patton'ı öldürme emri verildiği iddiasını halen ispatlayamamış olsa da, yalan makinesi testine tabi tutulmuş ve Patton kazası ve sonraki ölümü konusunda yalan söylemediği ortaya çıkmıştır.

Hain bir planın uygulandığına ilişkin deliller gittikçe artmaktadır.

YİRMİİKİNCİ BÖLÜM

SONSÖZ

OSS'nin son günleri kaotik ama yavaş ilerleyen günlerdi. İstihbarat örgütü, Başkan Truman tarafından 1945 yılı Ekim ayında resmen kapatılmasına rağmen,¹ Almanya gibi çeşitli yerlerde yılın geri kalan kısmında gayriresmi olarak çalışmaya devam etti. Personeli onun yerini alan Stratejik Hizmetler Birimi'ne (SSU) ve Dışişleri Bakanlığı'nın Araştırma ve İstihbarat Servisi gibi diğer devlet kurumlarına geçti. Bu geçiş bir gecede gerçekleşmedi. O yavaş ölümün ortasında hâlâ güç ve yetki kullanan, sonradan ortaya çıkacağını bildiği istihbarat ajansının başına geçme umutlarını canlandırmak için canhıraş bir çaba gösteren Donovan duruyordu. Nitekim örgüt birkaç yıl sonra CIA şeklini alacaktı. Bu açıdan Donovan, Bazata ve birçoğu CIA'da görev alacak diğer ajanlarla bağlarını koparmıyor, sonunda daha geniş örgüte transfer olacak olanlara tavsiye, yardım ve sonra da liderlik etme umuduyla gizli anlaşmalar yapıyordu.

Donovan'ın savaşıla bağlantılı resmi çalışmaları arasında Almanya'da Nuremberg'teki savaş suçları mahkemesi hazırlıklarına yardım etmek de vardı. 2 Ekim'de Berlin yakınlarındaki OSS

karargâhına geldi' ve en azından Kasım ayı sonuna kadar Almanya'da kaldı.² FBI raporu onun Nuremberg'ten New York'a 17 Aralık'ta, yani Patton kazasından bir hafta sonra döndüğünü belirtmektedir.³ Ulusal Arşiv belgelerine göre İngiliz Casus William Stephenson'la birlikte Berlin'e ulaşmadan önce Londra'ya uğramıştı.⁴ Buna göre Bazata'nın iddia ettiği gibi hem Londra hem de Almanya'da Bazata ile görüşme imkânı vardı. Ancak görüşmelerin tam olarak nerede gerçekleştiği açık değildir. Tarihçi E. H. Cookridge'e göre; Nuremberg soruşturma takımından politika farklılıkları nedeniyle ayrılıp Almanya'dan Amerika'ya döndüğünde, Donovan'a "neredeyse her çevreden saldırılar" geldi ve dostu Dwight Eisenhower'ın (o tarihte General Marshall'ın yerine ABD Genel Kurmay Başkanı olmuştu) desteğine rağmen "son derece hayal kırıklığına uğramış bir adam olarak emekli oldu".⁵

Bu esrarlı adamın sinsice anlaşmaları sonucunda tam olarak ne gibi olayların yaşandığı, II. Dünya Savaşı ve hemen sonrasının en gizli sırlarından birisidir. Mevcut kayıtlardan yola çıkarak Donovan'ın hareketlerinin izini sürmek mümkün olsa bile çok zor bir iş olacaktır. Yalnızca çok kıyıda kenarda kalan etkinliklerinin tarihleri, muğlak referanslar, kayıtlı seyahat düzenlemelerinin çeşitli geliş ve gidişlerine ilişkin bilgiler mevcuttur. Seyahatlerini kasıtlı olarak gizlememiştir. OSS'nin kapatılacağı kesinleştiğinde, Donovan ve idari işlere bakan yaveri ve savaştan önce Donovan'ın avukatlık şirketi çalışanı genç Teğmen Edwin Putzell, dosyaların mikrofilmini çekmek ve diğer belgeleri yakmak için üç gece boyunca delice çalıştı. Bu temizliğe ilişkin bir Ulusal Arşivler yayınında "o kadar acele içinde çalıştılar ki, birçok (mikrofilm) karesinde avuç ve parmak izleri görülüyor" deniliyordu. Persico, Putzell'in, Donovan'ın Başkan Roosevelt'e gönderdiği güvenilir kuryesi olduğunu yazıyor. Putzell Donovan'ın mesajlarını Roosevelt'e "kilitli bir deri çantayla ve o çantayı çevreleyen ve bileğime doladığım bir iple" taşıdığını söylemektedir.⁶ Ancak Roosevelt hiçbir zaman Donovan'a götürmesi için Putzell'e mesaj vermemiştir.

* Biyografi yazarlarından olan Richard Dunlop'a göre.

Mikrofilmlerde yer alan belgeler 1980 yılına kadar gizli kaldı. Ulusal Arşivler'e göre, bu tarihte Donovan'ın yakın bir adamının bu belgeleri Donovan'ın *The Last Hero* adlı biyografisini yazan Anthony Cave Brown'a kullanması için vermesiyle ortaya çıktılar. Böylece kamuoyuna açılmış oldular. Ancak o üç günlük hummalı çalışmada yok edilen önemli bir miktarda kayıt sonsuza kadar kaybolmuş oldu.'

Biyografi yazarı Brown'a göre, OSS'yi kaybetme ve CIA başkanlığını alamamanın yanı sıra, Donovan'ın hayatının en büyük trajedilerinden birisi," savaştan hemen sonra Cumhuriyetçi geçmişine ters düşen komünistlere sempati duyduğu suçlamaları oldu. 1946 yılında onun savaş dönemi kayıtlarının ortaya çıkması ve bu kayıtlarda komünistlerle işbirliği değilse bile onlara hoşgörüsünün belgelenmesi ona çok acı verdi. O her zaman bir ideologdan çok fırsatçıydı. Amerikan Uluslararası Enformasyon Enstitüsü gibi savaş sonrası Sol kanat örgütler için "paravan" olma suçlamaları yöneltildi. Savaştan sonra ortaya çıkan ilk büyük anti-komünist dalgalanmasına yol açan "Amerasya" skandalının suç ortağı olmakla suçlandı.⁷ Asistanı Duncan Lee'nin Sovyet casusluğu ile suçlanması ve kaçması da durumunu daha da kötüleştirdi. Ve Kongre Kütüphanesi tarihçisi John Earl Haynes ve Emory Üniversitesi Profesörü Harvey Klehr'e göre; Donovan OSS'deki komünistleri soruşturan bir kongre soruşturma komitesi önünde ifade verirken, kendisinin işe aldığı dört komünist parti üyesinin geçmişi hakkında yalan söyledi.⁸ CIA'nin ilk başkanı olan Amiral Roscoe Hillenkoetter, Donovan'ı "ülkesine ihanet etmekle" suçladı.⁹ Donovan'ın kendi yanında yer alacaklarını düşündüğü kişiler de kalabalığa uydu ve onu terk ettiler.

Bu yıpratmanın ardındaki güçler bilinmiyor. Acaba fırsatçı Donovan'ın II. Dünya Savaşı'nı kazanmak için "şeytanla anlaşma

* Bazı kayıtlar Putzell'e birlikte kalmış olabilir. Konuştuğum bir OSS kaynağına göre, Putzell kendisindeki belgelerin hepsini 2003'teki ölümünden hemen önce yakarak yok etti. Bu belgelerin Putzell'e mi ait yoksa o ilk temizlikten kalan belgeler mi olduğunu bilmek hiç mümkün olmayacak.

** Ayrıca daha önce bir de çocuğunu kaybetmişti.

yapma"sının bir bedeli miydi? Yoksa Truman'ın reddetmesi ve hoşlanmaması dâhil bu hakaretler, yüksek makamlardaki yetkililerin bildiği ama kamuoyuna açıklanmayan çok kötü gizli bilgilerin varlığından mı kaynaklanıyordu? 1983 yılında *Washington Post* yazarı Thomas O'Toole şunları yazıyordu: "Donovan büyük bir fırsat olduğunu düşündüğü bir şey gördüğünde cesurca, hatta tedbirsizce hareket ediyordu".¹⁰ Ne kadar ileri gittiği hiçbir zaman açıkça bilinmeyecek. Senatör Joseph McCarthy savaş sonrası "Kızıl Korku"da hükümetteki "Kızılları" saymaya başladığında Donovan, senatöre saldıranların yanında yer aldı. Bu tavrı Solda sempati uyandırdıysa da, onu Sağdan daha da uzaklaştırdı. Ancak 1950'lerin başlarında yeniden Sağ eğilimli, anti-komünist Cumhuriyetçi olarak tanımlanmaya başlandı. O tarih artık yeni istihbarat ajansında hizmet etmek üzere eski hırslarını yeniden canlandırması için çok geçti. Artık Sovyetlerin gerçek amaçlarını gören ve kendisi de anti-komünist haline gelen Truman çoktan Donovan'ı silmişti. Biyografi yazarı Brown'a göre muhtemelen Donovan'ın CIA içinde bir nüfuzu vardı ve gayriresmi olarak CIA için de çalıştı.¹¹ Ancak siyaseten zayıflamış ve borçlanmıştı ve gerileme dönemi başlamıştı.

1953 yılında yeni seçilen Başkan Eisenhower, muhtemelen biraz da eski hırslı dostuna bir teselli olması için Donovan'ı Vietnam'ın komşusu olan Güneydoğu Asya ülkesi Tayland'a büyükelçi olarak atadı. Bölgenin her yeri komünist isyancı kaynıyordu. Daha sonra Robert Kennedy ile birlikte ABD Başsavcı yardımcısı ve Birleşmiş Milletler Büyükelçi yardımcısı olan William J. vanden Heuvel, Donovan'ın asistanıydı. Vanden Heuvel tuttuğu günlüğe, patronunun yavaş yavaş yıkılışını kaydetti. İlk başta isyan konusunda tecrübeli olan Donovan coşkuyula işe sarıldı. Ama bu kaybetmeye mahkûm olduğu bir savaştı. 1954 yılında ABD destekli Fransızlar, Çin'in komünistlerin eline geçmesinden sonra Batının bir sonraki büyük yenilgisi olan Vietnam, Dien Bien Phu'da yenildiler. Viet Minh olarak bilinen galipler, daha sonra Vietkong'a dönüştüler. Aylar geçtikçe vanden Heuvel, büyükelçiyle hayal kırıklığına yol açan çatışmalar yaşamaya başladı. "Hepimizi et-

kileyen bir psikotik megalomani çekiyor... ama bu habis türünden...” Bir sabah yine anlaşmazlık yaşadılar ve yazdığına göre Donovan ona “küfretmeye” başladı. “Her açıdan ona hizmet etmeye çalışıyorum ve sorgusuz sualsiz ne isterse yapıyorum. Ama yine de onun öfkesinin kurbanı oluyorum. Ego ve sürekli olarak hilelere katlanmak görevimin bir parçası olamaz”. Donovan’ın “ters zamanları” artmaya başlamıştı ve vanden Heuvel ayrılmayı düşünüyordu. Sunduğu “fantastik fırsat” için Donovan’a borçlu hissetmekle birlikte, onun tevazu kılığına girmiş muazzam hilebazlığı, bütün bu yıllar boyu kendi dürüstlüğünü anlatırken “yetkili makamlardaki hemen hemen herkese saldırmak” fazla geliyordu. II. Dünya Savaşı’nda yapılan hataların sonuçları kendisini göstermeye başlamıştı. Vicdanını tırmalayan bir şeyler mi vardı? Tahminden öteye geçmek mümkün değildir. O Amerika’nın ilk süper casusu ve Eisenhower’a göre onun son gerçek destekçisi, “son büyük kahraman” idi.

Donovan, Tayland’da yalnızca bir yıl kaldı. Yılın bitiminde evine döndüğünde, Güneydoğu Asya’daki komünist devrim dalgası, onun ilk geldiği zamandan çok daha büyüktü. 1957 yılında bir dizi kalp krizi geçirdi ve sürekli bakım ihtiyacı nedeniyle bir bakımevine yerleştirildi. 1959 yılında ölürken, tüm sırlarını da beraberinde götürdü.

Patton’ın FBI ajanı yeğeni Fred Ayer Jr., amcasının öldüğünü duyduğu anda cinayetten şüphelendi. “Komünist ... çocukları öldürdü onu” diye yazıyordu haberi aldığı zamanki öfke içinde. Ancak sonradan fikri değişti. “Suikast yapmak istediğiniz kurbanı taşıyan arabaya yavaş ve yandan gelen bir kamyonla çarpamazsınız. Cinayet silahı olarak da ikinci bir araç seçmezsiniz... Ayrıca bana sözkonusu kamyon sürücüsünün derin bir pişmanlık duyduğu ve sonradan intihara kalkıştığı söylendi”.¹² Oysa Thompson’ın muhtemel intihar girişimi -eğer böyle bir girişimde bulunduyorsa- farklı bir yönden de görülebilir: böylesine korkunç bir planın parçası olmanın verdiği vicdan azabı.

Ancak 13. Bölüm'de belirtildiği üzere, NKVD kamyonla suikast yöntemini tercih ediyordu. Ünlü Piskopos Theodore Romzha, 1947 yılında NKVD ajanları tarafından suikast silahı olarak kullanılan bir Sovyet kamyonunun çarpması yoluyla öldürülmüştü. Tam da Patton'ın olayına benzer şekilde, suikast başarılı olmadığı için yaralı olarak hastaneye kaldırılmış ve orada NKVD suikastçısı hemşire tarafından zehirlenmişti.¹³ NKVD ilk kez hastanede öldürmüyordu. Şahsi tercümanı Valentin M. Berezhekov'da göre, Stalin trafik "kazası"nı bir suikast silahı olarak kullanıyordu. Ortadan kaldırılmasını istediği Rusya'nın eski ABD büyükelçisi Maxim Litvinov'un ihtiyatsız bir şekilde seyahat ettiğini bildiği dağlık bir yoldaki keskin virajın arkasına bir kamyon yerleştirmişti. Planlandığı gibi Litvinov kamyonu çarpmış ve ölmüştü. Patton'ın öldüğü tarihlerde Avrupa'da bir OSS yetkilisi ve Bazata'nın arkadaşı olan Joe Lagattuta, bir Alman kamyonunun kasıtlı olarak cipine çarparak onu bir uçuruma itmesiyle ölümden ucu ucuna kurtulduğunu anlatıyordu. Anlattığına göre hemen hastaneye koşan ve arkadaşı için kaygılanan Bazata ona "Öldüreceğim birisi var mı?" diye sormuştu.¹⁴

Genellikle ilk girişimin başarısız olması üzerine, potansiyel kurbanı hastaneye yönlendirip orada öldürmek, NKVD suikastçılarının sık yaptıkları bir işti. Emboli gibi doğal ölüm nedenlerini başlatan, izi tespit edilemeyen zehir üretiminde uzmanlaşmış bir laboratuvarları vardı. Skubike göre; Patton'ın kaza yaptığı ve öldüğü tarihlerde NKVD'nin suikast timi lideri Pavel Sudoplatov Almanya'daydı. Belgelere göre kaza bölgesi NKVD ajanı kaynıyordu ve o Aralık ayında gizli bir olay hakkında büyük bir aciliyetle haberleşiyorlardı. OSS'nin rakibi olan ABD askerî istihbaratı bu haberleşmeyi deşifre etmeye çalışmış ama başaramamıştı. O tarihte ABD birliklerini geri çekerken, Patton'ın yakın olduğuna inandığı savaş için Stalin hazırlıklara başlamıştı. İngiliz siyasi gazetecisi ve savaş dönemi istihbarat ajanı E. H. Cookridge'nin yazdığı üzere; "Stalin, Kızıl Ordu'nun ilk zafer töreni geçidinde şöyle demişti: 'Londra ve Washington'da, sosyalist anavatanımıza karşı savaş planları yapan kapitalist gericilerin planlarını

gözetliyoruz... yeni bir... emperyalist saldırıyı ezmek için göreve çağrılacak silahlı kuvvetlerimizin gücünü korumak için sürekli çaba göstermek gerekmektedir”.¹⁵

Patton’ın çağdaşı olan Korgeneral George E. Stratemeyer, Patton’ın öldürüldüğüne ve kendisinin de aynı akıbete uğrayabileceğine o kadar inanmıştı ki FBI’ya, intihar etmiş olarak bulunursa buna inanmamaları gerektiğini belirten bir mektup yazmıştı. West Point’in 1915 mezunu olan ve II. Dünya Savaşı ile Kore’de komutanlık yapan Stratemeyer, 1960 yılında şunları yazıyordu: Patton’ın ve görünüşte 1949 yılında gizemli şartlar altında intihar etmiş olan Savunma Bakanı James Forrestal gibi Sovyet karşıtı Amerikan yetkililerin ölümünü “daima şüpheli bulduk”. “Avukatlarımızı intihar etme niyetimiz bulunmadığı konusunda uyardık. Eğer tuhaf şartlar altında ölü bulunursak ve ortadan kaybolursak ayrıntılı bir soruşturma yapılmasında ısrar etmelerini istedik”.¹⁶ Patton’ın kendi eşi bile ona suikast düzenlenip düzenlenmediğinden emin değildi. Bu yüzden kazayı araştırmaları için dedektif tutmuştu.

Patton’ın kazası ve ölümü tam bir muammadır ve artık bu gerçeğin kabul edilme zamanı gelmiştir. Öbür yandan benim gibi birisi ancak olayın yüzeyini biraz kazıyabilir. Resmî bir soruşturma başlatılmalıdır. Çünkü eğer Patton öldürülmüşse, bu yalnızca tarih bakımından önemli bir sorun değil, aynı zamanda önemli bir ahlâkî sorunun özüdür. Devletler veya devlet liderleri keyfî olarak suikast yoluna başvurabilir mi? Eğer Patton suikastla öldürüldüyse, yalnızca Soğuk Savaş’ın ilk önemli kurbanı değil, aynı zamanda II. Dünya Savaşı ile başlayıp sonradan devam eden ve İran’da Musaddık, Şili’de Allende ve Vietnam’da Diem dâhil düşman liderlere suikast düzenleme politikasının da ilk büyük kurbanıdır. Yakın dönemde bir Rus gazetecinin KGB ile ilişkilendirilen cinayeti gibi, eski Sovyetler Birliği yeni Rusya dâhil devletlerin bu politikayı sürdürmesinin sözünü bile etmiyoruz.

* Araştırmacı gazeteci Anna Politkovskaya 2006 yılında Moskova’da öldürüldü.

Ironiktir ki -aynı zamanda önemlidir- Patton'ın akıbeti açısından yakından incelenmesi gereken Eisenhower, Vichy Fransız lideri Darlan'ın öldürülmesine yetki vererek, II. Dünya Savaşı suikast politikasının muhtemelen ilk uygulayıcılarından birisi olmuştur. Ayrıca *The Secret History of CIA*'da Joseph J. Torento'nun yazdığı üzere; "Başkan Eisenhower (barış döneminde) bir yabancı liderin hayatına kastedilmesine ilişkin ilk CIA girişimine de onay vermiştir".¹⁷ Bu lider Kızıl Çin lideri Chou En-Lai idi. Eisenhower'ın ayrıca Küba lideri Fidel Castro'ya suikast düzenlenmesini onayladığı ve CIA, Kongo lideri Patrice Lumumba'ya başarısız bir suikast düzenlediğinde Amerikan başkanı olduğu biliniyor.¹⁸ Eisenhower'ın kamuoyu önündeki imajı güçlü ve nazik büyükbaba gibiydi. Ancak aslında böyle değildi. O Ike idi; Patton düşmanlarının iyi bir nedenle söyledikleri gibi, işgal esnasında Alman savaş esirlerini açlığa mahkûm eden (Patton bu politikaya karşı çıkmıştı) ve öldürülecekleri veya işkenceye tabi tutulacakları kesin olduğu halde çok sayıda eski Sovyet vatandaşının Sovyetler Birliği'ne zorla iadesini sağlayan kişiydi. David Irving'in *The War Between the Generals*'te belirttiği üzere, Eisenhower ve Marshall kayıtlarının birçoğunu yok etmeye çalıştı.¹⁹ Ayrıca kendisini gizlemek için bir bilgi notunda, "Ardenne (Çıkıntı Muharebesi) bölgesinin neden o kadar cılız bir şekilde savunulduğuna ilişkin soruşturmada" yalan söylüyordu.²⁰

Michael Barone, *U.S. News & World Report*'ta *Harry & Ike* kitabı eleştirisinde, Eisenhower'ın "Makyavelist" olduğunu yazıyordu. "Kendi anlayışına göre devlet için yararlı olacağını düşündüğü hallerde, kişisel ahlak kurallarını ihlal etti... Pek dürüstlüğe uymadan ilerledi". Yazara göre Eisenhower "yanıltıcı ve ikiyüzlüydü... Truman, Eisenhower'ın -General George Marshall'ı şiddetle eleştiren- Senatörler William Jenner ve Joseph McCarthy'ye yaranmaya çalıştığını ve Wisconsin'deki konuşmasından Marshall'ı öven satırları çıkardığını görünce dehşete kapılmıştı".²¹ Eisenhower tuhaf bir şekilde Patton'ın kendisine sadakatini bir güçten çok zayıflık olarak görmüş ve Marshall'a bu sadakati kullanmakla övünmüştü. Oysa birçok kez savaş alanındaki çık-

mazlardan onu kurtaran Patton olmuştı. Savaş esnasında Patton'ın kişisel doktoru ve sonrasında New Orleans'ta saygın bir hekim olan Charles B. Odom şunları yazıyordu: "Eğer Patton kendi kitabını yazacak kadar yaşasaydı, Eisenhower bırakınız Amerika Birleşik Devletleri Başkanı seçilmeyi, aday bile yapılmazdı".²² Maalesef Patton'ın kitabı *War as I Knew It* onun ölümünden sonra, tıpkı günlükleri gibi birçok düzeltme ve çıkar mayla uysallaştırıldıktan sonra yayınlandı.'

Bunun anlamı Eisenhower'ın Patton'ı öldürdüğü müdür? Elbette hayır. Eisenhower bir insandı ve her insan gibi kusurları vardı. O büyük bir diplomattı; Avrupa'daki zaferde belirleyici bir rolü vardı ve 1950'li yıllarda Amerika'ya iki dönem boyunca gayet iyi hizmet etti. Ancak şu ana kadar ortaya çıkan kanıtlar dikkate alındığında, o dönemin şartları da hesaba katılırsa, bir gerekçesi bulunan hiç kimse kuşkulananlar listesinden çıkarılmamalıdır. Dünya tarihteki en ağır savaştan yeni çıkmıştı. En büyük korku bir başka savaşın daha başlamasıydı. Batıda iktidarda olanlar barışın işlemesini sağlamaya kararlıydı. Ancak ölüm ve öldürmeler Avrupa'nın her yerine yayılmıştı. Bütün askerî güçler öldürmeye alışmıştı ve kendi maksatları için bu yola başvurmaya karşı çıkmıyorlardı. Suikast ise kolay çözülemeyen problemleri ortadan kaldırmamanın uygun bir yoluydu. OSS bu yöntemi kullanıyordu. NKVD kullanıyordu. Savaş sonrası Avrupa'da faaliyette olan her gizli servis kullanıyordu. Patton dünyayı III. Dünya Savaşı'na sokmakla tehdit ediyordu. İyi niyetli, akıllı başında insanlar bile sürekli olarak emirlere itaatsizlik etmiş ve kendi inandıkları doğrultusunda hareket edebileceğini göstermiş muhalif bir generalin savaşı başlatma ihtimalinden ürperiyordu. Patton'dan korkuluyor ve nefret ediliyordu. Amerika'da ona karşı kin duyan bir kesim

* Orijinal metinleri şu anda ölmüş bulunan eşi gibi birkaç kişi dışında kimse görmedi. Kongre Kütüphanesi'nde 24 Mart 1945 tarihine kadar yazılmış orijinal el yazması sayfaların kopyaları bulunuyorsa da, orada da orijinal metinler yoktur. Kütüphaneden Daun van Ee'ye daha sonraki tarihlere ilişkin orijinalerin nerede olduğunu sorduğumda, "bizde bulunanların hepsi bu kadar... ailesi orijinallere sahip ve bağışçılar daima gizler. Bu yüzden neyin çıkarıldığı veya gizlendiğini bilmiyoruz".

vardı. Rusların gerekçelerinden söz bile etmiyoruz. İyi insanların bile -inkâr edilebilir olduğu sürece- bir nihai çözümü düşünmeleri ve başlarını öbür yöne çevirmeleri güç değildi.

Yalnızca bir başka savaş ihtimali bile yeterli neden sayılabilirdi. Rusların Patton hakkında dağ gibi yığılan şikâyetleri duruma aciliyet kazandırıyordu. Almanya 1945 yılında devasa bir sahneydi, dünya için bir dönüm noktasıydı. Dünya hangi yöne gidecekti? Ruslar paranoyaklaştı ve işleri kendi ellerine aldılar. Amerika'da ise, Patton hakkında Marshall'ın "onu yavaşlatacak bir frene ihtiyacı var" gibi sözleri, "Patton'ı durdurma" planını başlatmamışsa bile kesinlikle hızlandırdı.²³ Yalnızca başkana ve onun seçtiklerine karşı sorumlu olan Donovan, planın ileri aşamasında dâhil olmuş olabilir. Zira Patton Kuzey Afrika, Sicilya, İngiltere, Fransa ve Almanya'nın her yerinde zaferler kazanıyor, şamarlar atıyor, itaatsizlik ediyor ve aklındaki cesurca söylüyor, böylece düşmanlarının sayısını artırıyor ve üstlerini öfkeliendirmeye devam ediyordu. Avrupa'nın işgali döneminde gerçekten tehlikeli hale geldi. Ne yapacaktı? Yurda döndüğünde ne olacaktı? Amerikalılar ona hayrandı. Kolaylıkla başkan seçilebilirdi. Bu değerlendirmeye Donovan'ın savaşın sonunda yaşadığı kargaşayı ve gizli bir anlaşmanın, nihai çözümün varlığına dair bulguları da katın. Bu tür planlar yazılı olmaz. Emirler -"telkinler"- sözlüdür. Bazen asıl niyetler başka olduğu halde o şekle dönüşür ve gelişirler. İlk niyetin sahipleri nihai plana katılmayabilirler ve katılmak istemezler; yalnızca planın farkındadırlar ve problem ortadan kalkınca memnun olurlar.

Bu anlattıklarımız büyük ölçüde bir senaryo yazarının senaryosu... İçerdiği en karanlık ihtimalleri destekleyen delilleri yok. Ancak şu ana kadar ortaya çıkan deliller, bu senaryonun doğru *olabileceğini* göstermektedir. Senaryoda bir gerçeklik payı vardır. Uygulanmış olabilir. Şu ana kadar bildiklerimize baktığımızda, Patton'a olanlarda -ve bilmediğimiz şeylerde- doğru olmayan bir şeyler var. Kazası ve ölümünün yeniden soruşturulması gerekmektedir.

Patton'ın mezarı açılıp kalıntıları incelenmelidir. 1991 yılında ABD'nin onikinci başkanı Zachary Taylor'ın mezarı, 1850 yılında arsenikle zehirlenip zehirlenmediğini belirlemek için açıldı.²⁴ Taylor'ın mezarı açılmışsa, Patton'ın mezarı neden açılmasın? Rus belgelerine ulaşmak zor ise de imkânsız değildir. Ruslar ne kadar eski olursa olsun kirli çamaşırlarının ortaya çıkarılmasından hoşlanmazlar. Eskiden komünist hükümetlere sahip olan Doğu Avrupa arşivlerine ulaşmak daha kolay olacaktır. Çeşitli yerlerdeki arşivlerde, özellikle bu hikayenin önemli kişiler ve kurumlar -Roosevelt, Marshall, Eisenhower, Donovan, Morgenthau ile OSS ve CIC hakkında daha fazla bilgi bulunabilir. Bulduklarımız yayınlandığında, değerli bilgilere sahip o dönemin şahitleri ortaya çıkabilir.

Patton'a olup bitenlerin gizlendiği açıkça görülmektedir. Gerçek ortaya çıkarılana kadar bu kaza ve ölüm hakkındaki dedikodular sürecektir, kritik bir tarih ortadan kaybolacak ve belki de korkunç bir suç cezasız kalacaktır. Patton daha iyisini hak ediyor.

* Zehirlenmemişti.

YENİ BASKIYA EK

Hedef: Patton'ın yayınlanmasından bir yıldan fazla bir süre geçtikten sonra, dosyalarımı karıştırırken ilginç bir şey buldum. Eski *Newsweek* editörü, (en çok satanlar dâhil) yirmibeş kitabın yazarı, köşe yazarı ve William F. Buckley'in *National Review*'i kurmasına yardım eden gazeteci müteveffa Ralph Toledano tarafından bana yazılmış yirmüç sayfalık bir mektup elime geçti. Toledano saygın bir araştırmacı gazeteciydi. Şaşırtıcı olan ise bu mektubu kullanmamış olmamdı. Oysa mektup Patton'a suikast düzenlendiği iddiasını destekliyordu.

Taledano ile 1999 yılında bir köşe yazısında Chiang Kai-shek'e suikast yapılmasına ilişkin eski bir CIA planından söz ettiği için temas kurmuştum. II. Dünya Savaşı esnasında Chiang bir Amerikan müttefiki ve Milliyetçi Çin lideriydi. Mao Zedong'un Kızıl Çin'i ile savaştan hemen sonra savaşılmaya başlayan Chiang Tayvan adasına taşınmış ve anakaradaki komünist hükümete muhalif olarak Çin Cumhuriyeti'ni kurmuştu. Patton gibi o da kendisinden önceki Roosevelt yönetimi gibi Sovyetler Birliği'ne yakın olan Truman yönetimine muhalifti. CIA (eski OSS) "basit" bir çözüm önermişti: "Chiang'ı ve Tayvan'ın komünist katliama direnişini ortadan kaldırmak..."

* "ABD Müttefikleri CIA'nın Gözünde Neredeydi?" başlıklı köşe yazısının tarihi 15 Şubat 1999 idi ve News World Communications Inc. Tarafından yayınlanmıştı. Aslında bu olay ABD'nin Chiang'a suikast yapmayı ilk düşüncü değildi. Bakınız: Dorn, "Walkout With STillwell", s:75-79.

(Sonraki araştırmalar, Chiang’a suikast yapılması planının yalnızca o tarihte önerilmediğini gösterdi. Savaş esnasında Çinli müttefikine verdiği birçok sözü tutmayan Başkan Roosevelt’in kendisi de Chaing’in “ortadan kaldırılması” planı yapılmasını emretmişti. Bunu anlatan planın bölgesinde uygulanacağı Çin’deki ABD irtibat görevlisi General Joe Stillwell’in emir subayı olan Frank Dorn idi. Bu emir üzerine Donovan’ın OSS’si bir uçak “kazası” planlamış, ancak Roosevelt hiçbir zaman nihaî onayını vermemişti).¹

Yalnızca komünist olmakla kalmayıp, yirminci yüzyılın en büyük kitlesel cinayetlerinin katili Mao’nun tarafını tutmamız bana inanılmaz geliyor.² Ama yaptık. Bir Amerikan ordusu albayının başkanlığındaki CIA vurucu timine 3 milyon dolar bütçe ayrıldı. Ama artık “müttefik”inden kuşkulananmış olan Chiang, tim henüz harekete geçmeden plandan haberdar oldu. Toledano’nun hakkında bir kitap yazmakta olduğu Başkan Yardımcısı Richard Nixon, başarısız suikast planını öğrendiğinde daha önceki planı da doğruladı ve Güney Kore’nin anti-komünist lideri Syngman Rhee’nin de bir CIA suikast planının hedefi olduğunu ekledi.³ (Patton’ın da bir anti-komünist olduğunu unutmayınız). Toledano köşe yazısının sonunda -beni kendisiyle temas kurmaya teşvik ederek- Patton’a suikast yapmak için de bir plan yapıldığını öğrendiğini yazıyordu.

Üç sayfayı aşkın bir kısmını okuyunca neden kitaba dâhil etmediğimi anladım. Mektubun ortalarında bir yerde, yazar “aşikâr nedenlerle, aşağıda yazacağım hususların hiçbir şekilde ben veya başka birisi kaynak gösterilerek yayınlanmaması, ancak anonim bir kaynaktan geliyor gibi kullanılması gerekmektedir” yazıyordu. Ben anonim kaynak kullanmayı sevmiyorum. Muhtemelen bu yüzden mektubu iade etmek üzere veya -nitekim yaptığım gibi- atıfta bulunabileceğim kaynaklar bulmak üzere bir kenara koymuştum. Ancak görünen o ki; -aptallık sonucu- bu mektubu unuttum. Tarihi “3 Ocak 2005” idi. Kendisi de savaşta bir OSS ajanı olan Toledano 2007’de öldüğü için, artık ona atıfta bulunarak alıntı yapmamak için bir neden göremiyorum.

Mektubun konumuzla ilgili kısımları şunlardır:

Hafızamı ve hatıralarımı derleyip topladıktan sonra, bana Patton'a OSS tarafından suikast düzenlendiğini söyleyenlerin aşağıdaki kısmî listesini gönderiyorum.

Raymond Murphy: Savaş esnasında ve sonrası yıllarda Dışişleri Bakanlığı Güvenlik birim başkanı. Bana OSS'nin İtalyan hatlarının arkasına paraşütle atlamasını öneren kişi Ray idi. Ben bu görevden alınarak hayatımı kurtardım. Çünkü paraşütle atlayanlar ve hatalı (yani anti-komünist) politika izleyenler öldürüldü.⁴

John A. Clements: Hearts'ın halkla ilişkilerden sorumlu başkan yardımcısı ve benim en iyi arkadaşlarımdan birisi. Kremlin'e bile sızan çok gizli Deniz Piyade İstihbarat operasyonunun parçasıydı ve ben de onlar için birkaç iş yaptım. 1970'li yıllarda bir New York otelinde GRU-NKVD tarafından öldürülen Jack, bana Patton'ın bir OSS-Rote Kapelle (Kızıl Orkestra, Almanya'daki baş Sovyet istihbarat operasyonu) takımı tarafından öldürüldüğünü söyledi. İçinde bulunduğu grup yalnızca Sovyetleri değil, hiç güvenmediği CIA'yı da gözetliyordu.

Bu yazılanlar bu kitabın ana fikirlerinden birini pekiştirmektedir: suikast bir OSS-NKVD ortak operasyonuydu.

Toledano şöyle devam etmektedir:

Sovyet atom bombası casusluğunu ortaya çıkaran Sovyet şifre memuru Teğmen **Igor Gouzenko** ile röportaj yapan ilk gazeteci idim.⁵ Röportajdan sonra Gouzenko bana, o ölene kadar gizli tutmam için söz alarak bazı şeyler söyledi... Ayrıntıya girmeksizin Patton suikastından da sadece duyduğu bir şey gibi söz etti.

Richard Nixon (yıllar boyu ona yakındım ve hakkında iki kitap yazdım)' konuşmalarında OSS'nin Patton cinayetine karıştığından zaman zaman söz ediyordu. Aynı şekilde FBI'nın fiili ikinci lideri (uzun süreli başkanı J. Edgar Hoover'ın yardımcısıydı) **Louis Nichols** da aynı şekilde konuşurdu.

* Nixon, Chaing ve Syngman Rhee suikast girişimlerini doğruladı.

Toledano'nun söylediklerini kaynak göstererek nakletmeme uyarısı, Tümgeneral Albert C. Wedemeyer'in ona anlattıklarına ilişkindi. Şimdi hayatta olmayan Wedemeyer'in *Wedemeyer Reports* adlı kitabının yayınlanmasına Toledano yardım etmişti.

Toledano Wedemeyer'in kendisine anlattıklarının "çok gizli olduğunu... Pentagon'ın dört yıldızlılarından bir dostunun bile bilmediğini söyledi. Wedemeyer bana Mareşal Zhukov'un General Eisenhower'a Patton'dan "kurtulması" veya onu "görevden alması" için baskı yaptığını söyledi. Rote Kapelle ile birlikte Zürih'te OSS temsilcisi olan Noel Field'in bunu İsviçre'deki OSS Şefi (daha sonra CIA başkanı oldu) Allen Dulles'e rapor ettiğini işittiğini ancak teyit edemediğini söyledi. Eisenhower Zhukov'un "mesajı"nı Pentagon'a iletmmişti".

Bu da güçlü Rus generali Zhukov hakkında öğrendiklerimi teyit etmektedir.

General Alexander Barmine (savaş dönemindeki çeşitli Amerikan istihbarat servisleriyle çalışan GRU mensubu olup Amerika'ya iltica eden subay), **Whittaker Chambers** (*Time* dergisi editörü, Alger Hiss'in Sovyet casusu olduğunu ortaya çıkaran ve II. Dünya Savaşı boyunca ONI (Donanma İstihbarat Ofisi) ile çalışan kişi), **General Bonner Fellers** (II. Dünya Savaşında General MacArthur'un personeli, Uzakdoğu'daki Sorge casus ağı hakkındaki dosyaların kopyalarını bana veren kişi)⁶ ve **Robert Morris** (ONI personeli ve Senato İçgüvenlik Altkomitesi danışmanı). Bunların hepsi de Patton'ın OSS tarafından veya OSS emriyle suikasta uğradığı konusunda emindiler.

Senatör Joe McCarthy (çoğu zaman yardım için bana başvuran bir kaynak) bana Ordu-McCarthy çevresinden önce kendisine araştırmacılarının Patton cinayeti üzerinde çalıştıklarını ve bu konuda Kongre komitesinde görüşmeler yapılacağını söyledi. Bunu bir OSS-MI-6 (Charles "Dickie" Ellis-Burgess-MacLean kanadı) ile Ike'in üstü ve haham General George C. Marshall'ın birlikte yaptığı bir plan olarak görüyordu. McCarthy senato

* İngiliz istihbaratı içinde çalışan azıllı Sovyet casusları.

dışında kaldı ve 1960 seçimi sonrası, Senato Daimi Soruşturmalar Altkomitesini Demokratlar devraldı. Ve Bobby Kennedy'nin danışmanlığında birçok dosya "kayboldu".⁷

Bu ipuçları dışında, OSS'nin tarihi ve yapısı da, sonuca ulaşmada muazzam bir öneme sahiptir. ABD'nin II. Dünya Savaşına katılmasının ilk günlerinde Roosevelt, Amerika'nın istihbarat yapısının son derece yetersiz olduğunu fark etti ve İngilizlere yöneldi. Onlar Sör John Hay Drummond yönetimi altında gizli servislerini güçlendirmişlerdi... İngilizler Intrepid'in operasyonlarında ikinci yönetici olan, 1920'lerin sonlarından itibaren GRU'dan Richard Sorge ve Frankfurt Okulu (Almanya Frankfurt'ta kurulduğu için bu ismi alan neo-Marsistler) ile işbirliği yapan Dickie Ellis'i önerdi. OSS'ye yönetici olarak Donovan'ı seçen... OSS faaliyetlerini organize eden ve operasyonlarını daima kontrol altında tutan Ellis'ti. Donovan siyasal bakımdan naif, romantik planlarla doluydu ve doğrudan (Başkan Roosevelt'e) giderek engelleyici elleri baypas edebiliyordu. OSS Orta Avrupa Masası (Alman Marksist) Herbert Marcuse ve Frankfurt Okulu'na devredildi...

Patton'la kesinlikle ilişkili husus: Nazilerin son günleri ve teslim olmalarından sonra, Marcuse ve OSS Orta Avrupa Masası ETO'ya (Avrupa Operasyonlar Bölgesi) devredildi ve ABD işgal valisi (Eisenhower Patton'ı görevden aldıktan sonra onun yerine geçen) General Lucius Glay'yı tamamen ele geçirdi. Marcuse'nin faaliyetleri şunlardı: (1) Sovyet karşıtı olan önemli kimselerinin önünü kesmek ve (2) Konrad Adenauer gibi anti-Nazi-anti-Komünist liderleri savaş sonrası Almanyasının rehabilitasyonunda herhangi bir rol almasını önlemek.

Toledano'un bana yazdıkları bunlardı.

Bu güzel ipuçlarının hiç birisinin delille desteklenmediğini hatırlatmak isterim. Mektubu yakın tarihte yeniden okudum. Toledano'nun ününü ve geçmişini dikkate alarak yazdıklarını önemsiyorum. Gazi gazeteci Wes Vernon 7 Mayıs 2007 tarihinde

* İngiliz istihbarat şefi Sör William Stephenson, Bill Donovan'ın OSS'nin başına atanmasında kilit rol oynadı.

Toledano'nun ölümünün ardından "Ödünsüz Araştırmacı Gazetecilik: Bir Dev Aramızdan Ayrıldı" başlıklı bir yazı yazdı. "Ralph 20. yüzyılın siyasî manzarasının tamamını ele alıyordu. Yürüyen bir ansiklopediydi. Aklınıza gelen her siyasî şahsiyetle, Ralph ya röportaj yapmış ya da gazeteci olarak hakkında haber yapmıştır". Onun "güçlü dedektiflik çalışması... sabıkalı suçlular ve her türlü kötülük kumpası kuranların saklandığı karanlık köşelere... ışık tutmaktadır".

Toledano mektubu, yaptığım araştırmaya aldığım birçok cevaptan birisiydi. Ancak kitabın yayınlanmasından önce elime geldiği halde daha önce sözünü etmediğim tek cevaptı. O zamandan bu yana birçok cevap daha geldi. Suikast planı hakkında ilk elden bilgiye sahip daha çok insanın ortaya çıkıp benimle temas kurmasını umuyordum. Şu ana kadar bu durum gerçekleşmedi. Bu olaya karışan herkesin o zaman onlu yaşlarda olsalar bile, şimdi seksenin üzerinde olmaları gerekir. Kritik yüksek görevlerde bulunmuş olanlar ise yüz yaşın çok üzerindeler. Ve suikasta karışan herkesin yargılanma veya intikam alınma ihtimaliyle yüzleşmesi gerekeceği gibi, yaptıklarının kendi vicdanlarındaki etkilerini de çekmeleri gerekecektir. Büyük ihtimalle Bazata ve Skubik gibi -ister masum isterse suç ortağı olsun- fiilen katılanlar ise artık hayatta değildir.

Yine de olaya daha fazla ışık tutmayı vaat ettiği halde, öyle olmayan birçok cevap aldım. Örneğin Patton yaralandığında Münih'teki ABD askerî karargâhında tercüman/katip olarak çalışan birisi, kendisi, iş arkadaşları ve Amerikalı patronlarının olayın tezgâh olduğundan şüphelendiklerini yazıyordu. "O tarihteki üstlerimiz resmi basın tarafından böylesine karmaşık bir duruma çok az yer verilmesi karşısında da şaşkın görünüyorlardı. Yukarıdan yönetilen güçlü istihbarat ajanslarının Mannheim yakınlarındaki kaza hakkından ilk elden yazılmış olay raporlarını kaybetme veya yok etme imkanlarına sahip olmaları gerekir. Aksi halde askerî raporlara ilişkin çok katı kural ve düzenlemeler gözardı edilemezdi. Bu kaza hiçbir zaman önemsiz bir küçük trafik ka-

zası olarak görülemezdi. Aslında neler olduğunu dünyanın geri kalan kısmından gizlemek için kasıtlı olarak yanlış yorumlandı”.

Bir başka okuyucu, Patton’ın sürücüsü genç Horace Woodring’in kaza yerinde gördüğü tek soruşturma memuru olduğunu söylediği gizemli “Vanlandingham” olduğunu düşündüğü Arlis Vanlandingham’ı tanıdığını yazıyordu. Yakından tanışmasalar da, şimdi ölmüş bulunan Arlis’le yirmibeş yıl önce aynı kiliseye gittiklerini anlatıyordu. “Orduda görev yaptığını hiç bilmiyordum. Bir gün sohbet esnasında babamın Patton’ın Üçüncü Ordusu’nda görev yaptığını ve bütün ordunun onu en cesur generali olarak gördüğünü, Patton’ın ‘kazaen’ ölümünde bir şeyler döndüğünü düşündüğünü söyledim. Bu yorum üzerine Arlis sanki rahatsızlanmış gibi baktı ve hemen yanımdan ayrıldı. Ondan sonra sürekli benden uzak durdu ve sonunda teması kaybettik”. Bu onun suçlu olduğunu mu gösteriyordu? Okuyucu ile temas kurduğumda, bana daha fazla bilgi veremedi ve yalnızca şöyle dedi: “bu delilin zayıf olduğunu biliyorum ama... suçlu olduğuna inanıyorum”.

Oregonlu bir kişisel danışmanın oğlu şu tavsiyede bulundu: “Ölen annemin” Patton’ın nefret ettiği ve güvenmediği Eisenhower’ın “buldog” asistanı “General Bedell Smith’in sırdaşı olduğunu bilmek ilginizi çekebilir. Onlarca yıl önce ‘Patton’ filmi vizyona girdiğinde, (annem) SSCB ile savaşı önlemek için Patton’a suikast yapıldığını söylemişti. Söylediklerimi bir anekdottan daha değerli kılacak güçlendirici hiçbir delil yok. Ancak annemin Bedell Smith tarafından imzalanmış bir fotoğrafı elimde. Annemin Smith’i tanıdığını kanıtlamak için bir fotokopisini size gönderebilirim”.

Savaştan sonra Kanada vatandaşlığına geçmiş, Mannheim’de yetişmiş ve kaza sırasında o şehirde bulunan bir kadın şunları yazdı:

Şehirde o kadar dedikodu dolaşıyordu ki... Belki de söylenenler gerçektir. Almanya, Mannheim halkına göre ortada bir esrar değil, çok iyi zamanlanmış bir suikast vardı. General Patton’ın arabası o sabah ufukta başka arabanın görünmediği ıssız bir köy yolunda seyahat ediyordu. Bir kavşağa yaklaşırken yolun

karşısından gelen bir ordu kamyonu Patton'ın arabasını hedef alıp çarptı. 1945 yılında insanların söylediğini hatırladığım hikaye buydu. İnsanlar ayrıca Patton'ın Ruslara saldırmak istediğini ama üstlerinin bundan hoşlanmadığını anlatıyordu.

Resmî anlatıma göre Patton'ın öldüğü hastane otopsi yapmaya elverişli değildi ve bu nedenle otopsi yapılmamıştı. Oysa Patton'ın ölümü tarihinde orada görevli olan bir emir eri, hastanenin çeşitli fotoğraflarını da göndererek, Heidelberg'taki 130. İstasyon Hastanesi'nin "otopsi yapmaya gayet uygun" olduğunu yazıyordu.

Öyleyse niçin yapılmamıştı?

Bu tanıklar o tarihte orada olan veya konuya ilişkin kişisel bilgiye sahip olan kişilerdir. Bazata'nın gizli hayatına ilişkin bitmek bilmeyen günlüklerini okumaya devam ederken, amaca uygun bir bilinç akışıyla karşılaştım. Bazata'nın bazen gizleyici, uzatıcı ve çoğu zaman şifreli yazıları arasında asıl vurgulamak istediği hususa çabucak ve özet olarak gelmek için, söylediklerini kendi dilimle ifade edeceğim:

Gerçekten önemli olan nedir? Patton efsanesindeki bireysel skandallar değildir. Bu kısmı yalnızca büyük ve tam bir askeri çevreleyen iskelettir. Asıl önemli olan insanın kötülüğüdür. Patton cinayeti devam eden efsanede yalnızca bir bölümdür; ama şeytanın nasıl çalıştığını göstermesi bakımından en önemli bölümdür: İyi niyet bozulur ve peşinden ihanete dönüşür. Bir zamanlar cesur ve yürekli olan insanların hırs, iktidarı ele geçirme arzusu ve korumacılık yüzünden düşmana dönüştüğünü gördüm. Patton'ın Almanyada öldürülmesi gerekiyordu. Böylece düşmanlar yapmış gibi gösterilecekti. Zalim Almanları suçlayabileceklerdi... Oradaki kaos nedeniyle suikastın işlenmesi en kolay ve en güvenli yer Almanya idi. ABD'ye dönüp başkan veya politikacı olarak ve Ike, Monty, Winny (Churchill), Roosevelt, Truman ve OSS'den "Milly"nin (Donovan) pisliklerini deşifre edecek gerçek bir sorun haline gelmeden önce yapılması gerekiyordu.⁸

Tam gerçeği kim bilebilir? Ateş olmayan yerden duman çıkmaz. Ve buradan epeyce duman çıkıyor.

TEŞEKKÜRLER

Eşim Bego, çocuklarım Robert ve Amaya ile kuzenlerim Tim Wilcox ve Bobby Russell'a teşekkür etmek istiyorum. Bu kitap fikrini ailecek geliştirdik. JET Literary Associates'den temsilcim Jim Trupin bu teklifi önce şimdi kendisi de menajer olan Doug Grad'a sonra da Anneke Green'e götürdü. Her ikisi de taslağı gözden geçirdiler. Harry Crocker da taslağı Regnery'ye götürdü.

Araştırma başladığında, Stephen Skubik'in çocukları, özellikle Mark Skubik ve Harriet Hanley çok yardımcı oldular. Aynı şekilde eski OSS ajanı Rene Defourneaux, Peter J. K. Hendrikx, Denver Fugate, Christine Sample, Elizabeth Rettig ve yine eski OSS ajanı olan Betty McIntosh da çok yardım ettiler.

Ulusal Arşivler'de John Taylor, Lawrence H. McDonald, Will Mahoney, David Van Tessel ve David J. Mengel yardımcı oldular. CIC ve askerî istihbarat araştırmasına eski CIC ajanı Duval Edwards, Codrad "Mac" McCormick ve Albay John H. Roush Jr. (emekli) yardım etti. Kongre Kütüphanesi'nde tarih uzmanı Daunvan Ee belgeleri temin etti ve Ft. Knox'taki Patton Müzesi'nde Müdür Frank Jardim ihtiyacım olan fotoğrafları çekti. Kütüratör Charles Lemons ve Kütüphanesi Candace Fuller de katkıda bulundular.

Burada özellikle söz etmeye değer bulduğum diğer kişiler ünlü "dövüş doktoru" Dr. Ferdie Pacheco, romancı Fredrick Nolan,

Schluchtern'de (Almanya) oturan Christa Krucker, Gloria Pagliaro, Matt Logan, Toni Wolf ve bana her istediğimde yardım eden Marie-Pierre Bazata'dır.

Ayrıca aşağıdaki kişilere (alfabetik sırayla) teşekkür etmek istiyorum: Jim Adams, Thomas Allen, Jeff Bagwell, Rich Baker, Sam Baker, Tom H. Black, Nancy Campbell, Susan M. Catlett, Prof. Stephen Cohen, Lev E. Dobriansky, Bill Dial, Jeff Flannery, Jeff Fletcher, Bill Foley, Bonnie Gillis, Catharine Giordano, James Graff, Mitch Hamilburg, John Haynes, Ronald Janeczko, David Keough, Steven Kippax, Prof. Harvey Klehr, Beth Knobel, David Krall, Heidrun Kruce-Krebs, Myron Kuropus, Dr. Gerald Looney, Yarbay Tom Lynch, Anita MacFarlane, Edwin R.Motch III, Tom W. O'Connell, Ron Pantello, Clark Perks, Charles M. "Mike" Province, Charles Pinck, Sammy Popat, Pierre Rinfret, Andrei Robotnov, Val Ruffo, Alan F. Rumrill, David Russi, Jonathan Sanders, Duane Schulte, John D. Shank, Richard Sommers, Jennifer Stepp, Taras Szmagala, Gary A. Trogon, Steve Uanna, Cyd Upson, Eric Voelz, Jules Wallerstein, David Woll, Joseph Robert White, Ernie Wolf, and Jim Zobel.

KAYNAKÇA

Burada, başvuru olan ancak açıkça ismi zikredilmeyen kaynaklar yer almaktadır. Kaynakların tam bir listesi için (kendisiyle görü-şülenler dâhil) şu adrese bakınız: www.targetpatton.com

KİTAPLAR

- Stephen E. Ambrose, *Citizen Soldiers: The U.S. Army from the Normandy Beaches to the Bulge to the Surrender of Germany* (Touchstone Books, 1997).
- Army Times editörleri, *Famous American Military Leaders of World War II* (Dodd, 1962).
- Albert Axell, *Russia's Heroes 1941-45* (New York: Carroll & Graf Publishers, Inc., 2001).
- Robert L. Benson ve Michael Warner, editörler, *VENONA: Soviet Espionage and the American Response* (1939-1957; CIA, 1996).
- Jim Bishop, *FDR'S Last Year: April 1944-April 1945* (William Morrow, 1974).
- Martin Blumenson, *The Battle of the Generals: The Untold Story of the Falaise Pocket* (William Morrow, 1993).
- Martin Blumenson, *Mark Clark: The Last of the Great WWII Commanders* (New York: Congden & Weed, 1984).
- B. E. Boland, *Patton Uncovered: The Untold Story of how the Greatest American General Was Disgraced by Scheming Politicians and Jealous Generals*, (Voorhees: Melody Publishing, 2002).
- Anthony Cave Brown, *The Secret War Report of the OSS* (Berkley, 1976).
- George Capozzi Jr., *Red Spies in the U.S.* (Arlington House, 1973).

- George C. Chalou, *The Counter Intelligence Corps in Action* (New York: Garland, 1989).
- CIA Public Affairs, *The Office of Strategic Services: America's First Intelligence Agency*, Michael Warner yönetiminde yapılan hazırlık, CIA Tarih personeli, 2000.
- Gen. Mark Clark, *Calculated Risk* (New York: Harper & Brothers, 1950)
- Nick Cook, *The Hunt for Zero Point: Inside the classified world of antigravity technology* (New York: Broadway Books, 2002).
- Ed Cray, *General of the Army: George C. Marshall: Soldier and Statesman* (Touchstone, 1990).
- Joseph P. Farrell, *Reich of the Black Sun: Nazi Secret Weapons & The Cold War Allied Legend* (Adventures Unlimited Press, 2004).
- Richard F. Fenno, Jr. (editör), *The Yalta Conference: Problems in American Civilization*, (Boston: D.C. Heath Co., 1955).
- Corey Ford, *Donovan of OSS: The Untold Story of William J. ("Wild Bill") Donovan and America's Top-Secret Agency for Intelligence, Espionage, and Unorthodox warfare in World War II* (Little Brown, 1970).
- Roger Ford, *Steel From the Sky: The Jedburgh Raiders, France 1944* (Londra: Weidenfeld & Nicolson, 2004).
- Howard Frazier (editör); *Uncloaking the CIA* (The Free Press, 1978).
- Alan Furst, *Night Soldiers*, (New York: Random House, 2002).
- Michael Green, *Patton's Tank Drive: D-Day to Victory* (Motorbooks International, 1995).
- Gen. Paul D. Harkins, *When The Third Cracked Europe* (Army Times Publishing Company, 1969).
- Wilhelm Hoettl, *Secret Front: Nazi Political Espionage 1938-45* (Enigma Books, 2003).
- Tuğgeneral Oscar W. Koch ve Robert G. Hays, G-2: *Intelligence for Patton* (Shiffer Military History, 1999).
- Yüzbaşı Peter Mason, *Official Assassin* (Williamstown: Phillips Publications, 1998).
- John Mendelson, *The History of the Counter Intelligence Corps* (New York: Garland, 1989).
- , *OSS-NKVD Relationship, 1943-1945* (New York: Garland, 1989).
- Robert J. Moskin, *Mr. Truman's War: The Final Victories of World War II and the Birth of the Post War World* (University of Kansas Press, 2002).
- Patrick K. O'Donnell, *Operatives, Spies, and Saboteurs* (Free Press, 2004).
- Ferdie Pacheco, *Who Killed Patton* (Author House, 2004).
- Ira Peck, *Patton* (New York: Scholastic Book Services, 1970).
- Edward Radzinsky, *Stalin* (Anchor Books, 1997).
- Gayle Rivers, *The Specialist: The True Story* (Charter Books, 1985).

- Harry H. Semmes, *Portrait of Patton* (Paperback Library, 1964).
- Ronald Seth, *The Executioners: The Story of SMERSH* (New York: Hawthorne Books, 1967).
- Thomas Parrish, *The Simon And Schuster Encyclopedia of World War II* (New York: Simon and Schuster, 1978).
- Harris R. Smith, OSS: *The Secret History of America's First Central Intelligence Agency*, (Berkeley: University of California, 1972).
- Stratejik Hizmetler Birimi, *War Report of the O.S.S.* (Stratejik Hizmetler Birimi History Projesi tarafından hazırlandı), (OSS'nin halefi), yayınlayan: Walker Publishing Co., Wash., D.C., 1976).
- Thomas F. Troy, *Donovan and the CIA: A History of the Establishment of the Central Intelligence Agency*, Cilt İki; CIA Intelligence Institute, 1975, gizliliği kaldırılmış versiyonu, CIA web sitesinden alınmıştır.
- Yazarı belirsiz, *History of the Counter Intelligence Corps* (30 cilt, sansürsüz, Nisan 1960 United States Army Intelligence, Fort Holabird, Baltimore 19, MD, NARA, College Park'tan alınmıştır).
- Nancy Wake, Nancy; *The Autobiography of the Woman the Gestapo Called 'The White Mouse'* (Melbourne: Sun Books, 1986).
- Charles Whiting, *Death on a Distant Frontier: A Lost Victory 1944* (New York: Sarpedon, 1996).
- Earl F. Ziemke, *The U.S. Army in the Occupation of Germany 1944-1946* (Washington DC: Army Historical Series, Center of Military History, 1975).

MAKALELER

- Robert S. Allen, "Patton's Secret: 'I am Going to Resign From the Army,'" *Army* 21 (Haziran 1971): s. 29-33.
- Yazarı bilinmeyen, 2000 yılına ait tez, *Belarusian Nazi during the World War II and their work for the Cold War*. Bu tezde daha önce Sovyet boyunduruğu altında bulunan Belarus'tan Nazi işbirlikçileri ve bunların savaştan sonra ABD ve özellikle CIA tarafından kullanımı ele alınmaktadır. İnternette ulaşılabilir: www.geocities.com/dudar2000/Bcc.htm?200532 ve yazar daha çok şu eserden alıntı yaptığını belirtmektedir: John Loftus, *The Belarus Secret*.
- Yazarı bilinmeyen 1964 tarihli, Başkan Kennedy suikastını araştıran Warren Komisyonu için hazırlanmış bir CIA bilgi notu. Başlığı: "Soviet Use of Assassination and Kidnapping," erişim yeri: NARA, College Park, 3. Kat A4 kütüphanesindeki bilgisayarlar da mevcut CIA CD'sindedir.
- Robert L. Benson, "The Venona Story," NSA web sitesi.
- Joy Billington, "Douglas Bazata—A Many-Faceted Man," *The Sunday Star and Daily News*, Wash., D.C., 17 Eylül 1972.

Jeffrey Burds, "Ethnicity, Memory, and Violence: Reflections on Special Problems in Soviet & East European Archives," Bir makale, bulunduğu yer: "Archives, Documentation, and the Institutions of SocialMemory: Essays from the Sawyer Seminar, 2000-2001," University of Michigan Press, Ann Arbor, Kasım 2005.

George Fowler, "Patton and Son," Tümgeneral George S. Patton ile babasının ele alındığı röportaj, "the famed World War II commander", *The Barnes Review*, Ocak 1995.

-----, "Patton: A 'New Realism,'" *The Barnes Review*, Ocak 1999.

Pat Hammond, "Ex-Agent: Patton's Death No Accident," (Manchester) *New Hampshire Sunday News*, 9 Ocak 1994.

Andrew S. Harding, "Two General Apart: Patton and Eisenhower," Manchester College bitirme tezi. Erişim adresi: MilitaryHistoryOnline.com.

John Earl Haynes ve Harvey Klehr, "In Denial: Historians, Communism & Espionage," *Insight Book Review*, 10 Ekim 2003.

Peter Kirsanow, "Patton & Preferences II: Competence is colorless," *National Review Online*, 11 Şubat 2004.

Robert D. Novak, "Stalin's Agents," Schwarz Raporu, *The Weekly Standard*, 25 Aralık 2000'tan alıntı, s.40-42.

Eric Pace, "Douglas DeWitt Bazata, Artist And O.S.S. Officer, Dies at 88," 22 Ağustos 1999, *New York Times*.

Michael E. Parrish, "Soviet Espionage and the ColdWar," *Diplomatic History*, Cilt 25, sayı 1, erişim adresi: www.politicalreviewnet.com—A31 (bana ait "Donovan Communist Sympathies" dosyasında).

Martin Price, "Who Killed Patton?," *The Spotlight*, 15 Ekim 1979.

RorinM. Platt, "Red Care or RedMenace?," *News&Observer* (Raleigh, NC) 31 Ocak 1999.

Ronald Radosh, "Redhanded: Venona comes to PBS," *Weekly Standard*, 4 Şubat 2002.

Stephen J. Skubik, "A German synagogue 39 years later," *The Keene (New Hampshire) Sentinel*, 6 Temmuz 1984.

"The Press and General Patton," Patton Cemiyeti Araştırma Kütüphanesi.

Jeffrey St. John, "Reflections of a Fighting Father," Patton Cemiyeti Araştırma Kütüphanesi, 1985.

NOTLAR

BİRİNCİ BÖLÜM

- 1 Sonrasında Kore'yle birlikte Vietnam da dâhil oldu.
- 2 Woodring birkaç aydır Patton'ın şoförlüğünü yapıyordu.
- 3 Reenkarnasyona ve önceki hayatlarında büyük savaşlarda savaştığına inanıyordu. Yazdığı bir şiir için bakınız: *The Unknown Patton*, s.247-259; Eski savaşçı yaşamını "Karanlık bir camın ardından" anlatıyordu. Şöyle başlıyor: "Çağların sancılarından geçerek, savaşın ihtişamı ve bedelini görerek, savaştım ve uğraştım ve yok oldum, bu yıldız üstünde defalarca..."
- 4 Hammelburg, Almanya. Damadı Yarbay John Waters'dı. Richard Baron, Abraham Baum ve Richard Goldhurst, *Raid!: The Untold Story of Patton's Secret Mission*, (Dell Publishing: Random House), 1981.
- 5 Ladislas Farago, *The Last Days of Patton* (Berkley, 1981), s.31.
- 6 Francis Sanza, yazarın kendisiyle mülakatı, Temmuz 2005.
- 7 Patton günlükleri, 18 Ağustos ve 27 Ağustos 1945. Library of Congress.
- 8 Christopher Andrew ve Vasili Mitrokhin, *The Sword and the Shield: The Mitrokhin Archive and the Secret History of the KGB* (Basic Books, 1999), s.147-148. Kitapta FDR ve Stalin'in "çatık kaşlı" Winston'a nasıl birlikte güldüklerini, onunla alay ettiklerini kendisinin de ona katılmak zorunda kaldığı anlatılıyor. FDR o ve Stalin'in "kardeş gibi" olduğunu söylüyordu.
- 9 Roosevelt'in "New Deal" politikalarının, hükümet destekli işler ve sosyal güvenlik gibi sosyal programlarının bir çoğu buna delildir. Roosevelt'in iki dönem başkan yardımcılığı ve ticaret bakanlığını yapan Henry Wallace Sovyetler Birliği'ni savunan bir sosyalistti ve 1948 yılında ilericilik teziyle Demokratlara karşı başkanlık yarışına katılmıştı.
- 10 Patton günlükleri, 8 Ağustos 1945.
- 11 James D. Sanders, Mark A. Sauter ve R. Cort Kirkwood, *Soldiers of Misfortune* (National Press Books, 1992); Barrett Tillman, "Whatever Happened to Harley Hall", *Tailhook*, Yaz, 1999.

- 12 Özellikle Rus hegemonyası altındaki Doğu Bloku ülkelerinden olanlar.
- 13 Patton günlükleri, 29 Ağustos 1945.
- 14 Robert S. Allen, "Patton's Secret: 'I am Going to Resign From the Army'", *Army 21* (Haziran 1971), s.29-33. Allen, Patton'la birlikte çalışmıştı.
- 15 Patton günlükleri, 6 Mayıs ve 27 Ağustos 1945.

İKİNCİ BÖLÜM

- 1 Mason King, "Gumshoe Family Ducks Cloak-and-Dagger Stereotypes", *Indianapolis Business Journal*, 30 Eylül 1996.
- 2 Ladislav Farago, *Patton: Ordeal and Triumph* (Dell, 1970).
- 3 Ladislav Farago, Omar Bradley, Francis Ford Coppola ve Edmund North, *Patton*, yönetmen: Franklin Schaffner, Twentieth Century-Fox Film Corporation, 1970.
- 4 Ladislav Farago ve Wiliam Luce, *The Last Days of Patton*, yönetmen: Delbert Mann, Entertainment Partners, 1986.
- 5 Ladislav Farago, *The Last Days of Patton* (Berkley, 1985).
- 6 A.g.e.
- 7 A.g.e.
- 8 Nick Longworth, yazarın kendisiyle mülakatı, *Güz*, 1996.
- 9 A.g.e.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

- 1 Ben Parnell, *Carpetbaggers: America's Secret War in Europe* (Austin: Eakin Press, 1993).
- 2 Robert R. Kehoe, "Jed Team Frederick 1944: An Allied Team with the French Resistance", CIA Arşivi, (<https://www.cia.gov/library/center-for-the-study-of-intelligence/kent-csi/docs/v42i5a03p.htm>).
- 3 Albay Aaron Bank, *From OSS to Green Berets: The Birth of Special Forces* (Presidio Press, 1986); Alman Aaron Bank ve E. M. Nathasson, *Knight's Cross* (Birch Lane Press, 1993).
- 4 Sonraki yıllarda Bazata kendisinden "Donovan'ın orijinal 38'lerinden birisi" olarak söz edecekti. Gordon Chaplin, "I Learned to Keep a Secret", *Potomac* magazinne, *Washington Post*, 6 Haziran 1976.
- 5 Diğer belgelerin yanı sıra Occidental'in kayıtları onun hem futbol hem de beyzbol takım kaplanlığı yaptığı, yıldız olma yolunda olduğu ve Güney Kaliforniya'da 1903 yılında "Yılın Atleti" unvanını aldığını göstermektedir. Bu gerçek onun *New York Times*'teki ölüm ilanında da yer almaktadır, 1 Ekim 1951.
- 6 Eskiden "gizli" olan bir OSS "Mülakatçının Raporu"nda yer almaktadır. 19 Şubat 1945 tarihli bu rapor "John A Kneipp, 1 Lt., MC, AUS." Douglas Baza-ta'nın CIA dosyası.

- 7 Douglas Bazata, yazarın kendisiyle yaptığı mülakat, Eylül 1996.
- 8 A.g.e.
- 9 Douglas Bazata'nın FBI dosyası.
- 10 Şimdi yazarın elinde bulunmaktadır ve güvende olması için kopyaları başkalarına dağıtılmıştır.
- 11 A.g.e.
- 12 Douglas Bazata "Xistian"a göre 16 temmuzda değil, kesin olmamakla birlikte 1974 yılında teşhis edilmiştir.
- 13 Deniz piyadelerinin resmi bir şampiyonu yoktu. Bu unvan yalnızca çeşitli dövüslere katılan yetkililer tarafından kararlaştırılıyordu.
- 14 Mektupları ve günlüklerine göre. Chicago belgeleri Baer, Sharkey ve Johnson'un fuar ve sergilerde dövüştüğünü teyit etmektedir.
- 15 Yaraları onun Gazi Yönetimi kayıtlarında da yer almaktadır ve yazar tarafından da bizzat görülmüştür.
- 16 *Washington Post*'ta yer alan bir 9 Mayıs 1942 tarihli habere göre Ft. Meade Md. 17'deki bir atış gösterisinde 300 atıştan 298'isini isabet ettirdiğinde herkesin gözleri faltaşı gibi açılmıştı.
- 17 Bernard Knox, *Essays Ancient and Modern* (The John Hopkins University Press, 1990) .
- 18 A.g.e., Wililam Colby, *Honorable Men: My Life in the CIA* (Simon ve Schuster, 1978), s.35.
- 19 Marie-Pierre Bazata, yazarın kendisiyle mülakatı, Eylül 1996.
- 20 44 Yarbay H. W. Fuller, U.S.M.C.R., Douglas Bazata CIA dosyası.
- 21 Toplamda Bazata bana 35 günlük verdi. Bazıları yüzlerce al yazması sayfadan oluşuyordu. Dosyalama sistemimde onları "Büyük Defter" olarak adlandırdım. Bu kısım Büyük Mektup 11, s.7-8'den alınmıştır. "Cher Rochard"a (başka bir kimlik belirlenemedi) ithaf edilen 30 Ağustos 1980 tarihli özel bir mektupta -yazara verdiği birçok mektuptan birisidir- aynı iddiayı daha özlü biçimde dile getirmektedir: "ABD profesyonel öldürme işine ilk olarak Deniz Piyadeleri aracılığıyla başladım".
- 22 Bakınız: Amiral Freeman'in biyografisi. (<http://www.arlingtoncemetery.net/cfree-man.htm>). 1969 yılında ölmüştür.
- 23 *Carpetbaggers*; Yarbay Will Irwin, *The Jedburghs: The Secret History of the Allied Special Forces* (Fransa, 1944) misyonun ayrıntılarını içermektedir. Aynı şekilde L. Ensminger'in Carpetbagger web sitesinde de bu bilgiler yer almaktadır: (<http://home.comcastsnet/~80142bg.historian/MainMenu.htm>). Görevin yeniden kurgulanmasında Bazata'nın kendi OSS eylem sonuç raporundan yararlanılmıştır, ABD Ulusal Arşivleri ve George Millar, *Maquis: The French Resistance at War* (İlk olarak İngiltere'de Wililam Heinemann tarafından 1945 yılında yayınlandı).
- 24 Bu istisnai derecede düşük rakam Bazata tarafından yazılan ve malzeme atılmasının ayrıntılarını içeren iki mektuptan alınmıştır. Birisi kimliği belirsiz bir "Jack S."ye yazılmış ve 3 Mart 1979 tarihini taşımaktadır. Diğeri ise

ilk iki sayfasından koparılmış ve yalnızca “21 Haziran” olarak belirlenmiş üç sayfalık bir mektubun son sayfasından alınmıştır. Bu istisnai derecede düşük rakam Bazata tarafından yazılan ve malzeme atılmasının ayrıntılarını içeren iki mektuptan alınmıştır. Birisi kimliği belirsiz bir “Jack S.”ye yazılmış ve 3 Mart 1979 tarihini taşımaktadır. Diğeri ise ilk iki sayfasından koparılmış ve yalnızca “21 Haziran” olarak belirlenmiş üç sayfalık bir mektubun son sayfasından alınmıştır.

- 25 *Carpetbaggers*, s.69-70.
- 26 Bazata’nın atlayış hakkındaki iki mektubu 3 Mart 79 ve Haziran 21 tarihli-dir. Bazata bu olayın yere yakın bir telefon veya elektrik kablo-suna çarpması sonucu meydana geldiğini belirtmektedir.
- 27 Douglas Bazata’dan Bill Colby’ye. 15 Aralık –muhtemelen 1970’li yıllarda yazılmıştır. Bazata ve Colby, sonraki yıllarda bozulan derin bir ilişkiye sa-hipti. Colby, 1978 tarihli otobiyografisi *Honorable Men*’de Bazata’dan sevgiy-le söz etmektedir.
- 28 Bazata’nın mektubu, 15 Aralık.
- 29 CEDRIC günlük özetler, ABD Ulusal Arşivleri
- 30 *Maquis*, s.316.
- 31 Bazata’nın 12 Aralık 1977 tarihinde Richard Floyd’a yazdığı mektup.
- 32 Bazata’nın yarasını tedavi etmek için bu ilacı gönderdiği bilgisi 16 Aralık 1944 tarihli OSS tıbbi raporunda yer almaktadır.
- 33 “Report of Jedburgh Cedric”. National Archives, RG266(OSS)E169, Kutu 1, Dosya 3.
- 34 A.g.e.
- 35 *Maquis*, s.327.
- 36 Douglas Bazata’nın CIA dosyası, 20 Ocak 1945. Forgan’ın soyadı belgede açıkça yer almamaktadır ve Porgan gibi bir şey de olabilir. Ödül Bazata’ya verildi.
- 37 Report of Jedburgh Cedric, 4.
- 38 *Maquis*, s.330.
- 39 Eylem sonuç raporu, Report of Jedburgh Cedric, 5.
- 40 *Maquis*, s.332.
- 41 Bazata’nın eylem sonuç raporu, 5; *Maquis*, s.337.
- 42 Eylem sonuç raporu, Report of Jedburgh Cedric, 6.
- 43 A.g.e.
- 44 Alıntılar Bazata tarafından yazılan ve yalnızca “10 Ağustos” olarak tarih-lendirilmiş olan, ancak içindeki referanslardan dolayı 1973 yılına ait olması ihtimali bulunan bir mektuptan alınmıştır. Bazata’nın eylem sonuç raporu ve Millar’ın *Maquis*’i olayın benzer versiyonlarını içermektedir.
- 45 *Maquis*, s.343.
- 46 A.g.e., s.351.
- 47 A.g.e.

- 48 A.g.e.
- 49 Eylem sonuç raporu ve kitabı için yazdığı özetle yazar 2 Ağustos 1975 tarihini vermektedir.
- 50 *Mawuis*, s.353.
- 51 Cedric, ABD Ulusal Arşivlerinden "11 Eylül 44" tarihli belge.
- 52 Douglas Bazata, yazarın kendisiyle yaptığı mülakat, Eylül 1996. Gaziler İdaresi kayıtları onun tespit edilen 8 yarısından birisi olabileceğini göstermektedir. Bu yaradan eylem sonuç raporu ve Maquis'te söz edilmemektedir.
- 53 Eylem sonuç raporu, Report of Jedburgh Cedric, 6.
- 54 Her iki tavsiye ve fiili atıflar Bazata'nın CIA dosyası ve Bazata konusundaki Ulusal Arşivlerde bulunabilir.
- 55 Douglas Bazata'nın CIA dosyası. OSS Avrupa Bölgesi Operasyonları yöneticisi Yarbey Charles E. Brebner'in tavsiyesi.
- 56 İki sayfadan oluşan imzalı ve tek aralıklı beyan yazar tarafından Bazata'nın dosyasından alındı ve Pietsch'in başlıklı kağıdına yazılmıştı ve 15 Eylül 1977 tarihini taşıyordu.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

- 1 Anthony Cave Brown, *The Last Hero: Wild Bill Donovan* (Vintage, 1984).
- 2 *Spotlight*'a göre bu makale *Star*'ın 26 Eylül 1979 tarihli nüshasında yayınlanmıştı.
- 3 Bazata'nın CIA ile ilişkileri, birçok ilişkisinde olduğu gibi karanlıktır. 1973 ile 1975 yılları arasında CIA direktörlüğü yapan Jedburgh'tan meslektaş William Colby ile uzun, sağlam bir arkadaşlığı vardı. Aynı şekilde diğer CIA personeli ile de dostluk ve iş ilişkileri bulunuyordu. Ama aynı zamanda CIA'yı eleştiriyordu. Ajans bana Bilgi Edinme Hakkı yasası çerçevesindeki talebim üzerine, onun hakkındaki dosyalarından 316 sayfalık bölümünü gönderdi. Birçok sayfada düzeltmeler vardı ve bazı atıflar gönderilmeyen sayfalara aitti. Bazata daima 1970'li yıllarda kendi CIA dosyasından 600 sayfasını elde ettiğini, kendisinin CIA'da hiç çalışmadığını, ama onlara "sözleşmeli" olarak iş yaptığını söylerdi.
- 4 Bunlar tartışmalıdır ve kayıtlardan –şimdiye kadar- onlara ne olduğu hiç anlaşılamamıştır.
- 5 Haziran 1976'da Alan Haemer'dan Douglas Bazata'ya yazılmış. Haemer uzun süreli istihbarat görevlisi ve Oregon Koleji öğretim üyesi idi. Bu yazısına FBI'n Bazata'nın bir devlet işine başvurması üzerine onun hakkındaki rutin geçmiş araştırması çerçevesinde bilgi almak için Haemer'i ziyaret ettiği zamana aittir. Bazata'yı Syracuse Üniversitesi'ndeki günlerinden bu yana tanıyan Haemer'in, Bazata'nın "dürüstlüğü ve sadakatine" tanıklık ettiği FBI raporunda görüldüğü gibi başka kaynaklardan da teyit ettim. Haemer ajanlara şöyle dedi: "Bazata hiçbir zaman dürüstlükten uzaklaşmamıştır".
- 6 Bazata, Grace'i dostu olarak görüyordu.

- 7 Oregon Devlet Üniversitesi'ndeki bir tablosu, İnsan Bilimler ve Sosyal Bilimler Fakültesi Dekanı Prof. Gordon W. Gilkey'in şunları yazmasına yol açtı: "sevgili Douglas, Muhteşem 'Yeşil Yengeç veya Anthony Peter Smith Portresi" eserin bugün ulaştı ve hemen bu tablonun tam bir hazine olduğu ve koleksiyonumuza menüniyetle kabul ettiğimiz bir eser olduğunu söylemek istedim..."
- 8 Bazata 14 Temmuz 1999'da vefat ettiğinde, *New York Times*'taki ölüm ilânında ikisinin birlikte bir fotoğrafı yayınlandı. Bu resim hakkında yazdığı birkaç mektup elimde olmakla birlikte eseri maalesef kaybetmişti.
- 9 Phil Chadbourne ile yazarın yaptığı mülakat, Aralık 1997. Onunla 2000 yılındaki ölümünden kısa süre önce görüşmüş ve mülakat yapmıştım.
- 10 Bazata günlükleri, benim planıma göre dosya no 11.
- 11 Bu son hususa dair notlarım yoruma açıktır. Şöyle diyorlar: "Belki de tekrar hiç üyümecek olan tırnaklar, hâlâ korkunç görünüyor". Bir parça tırnağın kalmış olması veya tekrar büyümüş olması mümkündür; ama çok fazla değildi.
- 12 George Millar, *Maquis: The French Resistance at War* (İlk kez İngiltere'de William Heinemann tarafından yayınlandı, 1945), s. 342-343.
- 13 Benim ve Spotlight'ın hesaplamalarına göre toplantı sayısı sekizdir. Bu sayıya Cedric'ten döndükten sonrakiler de dâhildir.
- 14 *Spotlight* başyazısı "Patton'u Öldürmek Üzere Tutuldum", *Spotlight*, 22 Ekim 1979, Bazata günlükleri, Dosya 40, 25b.
- 15 Birçok kaynağa göre, Donovan doğrudan başkandan ve/veya Savaş Bakanlığı'ndan emir alıyordu.
- 16 Bakınız: D'Este, *Genius For War*, s.660-664; Axelrod'un yakın dönemdeki eseri, *Patton*, s.141-144. Veya Patton'ın ekibinin içinden bir görüş için bakınız: Allen, *Lucky Forqard*, s.103-114.
- 17 Patch'in tavrını Bazata bana mülakatlarımızda anlattı. Millar, *Maquis*'te Patch'tan söz etmemektedir.
- 18 Bazata günlükleri, Dosya 38.
- 19 Austen Lake, *Boston Record American*, 21 Şubat 1963.
- 20 Ulusal Arşivlerde yer alan birkaç belgede bu husus kaydedilmektedir. Bunlar arasında Bazata'nın CIA dosyasının parçası olan 23 Mayıs 1945 tarihli "Meşe Dalı Rozeti'nden Mor Kalp Madalyasına Kadar Tavsiye" edilmesi belgesi de yer almaktadır.
- 21 Douglas Bazata'dan Bernie Knox'a yazılan tarihsiz mektup. Fransa'daki gizli görevlerinden birisinin merkezi Londra'da bulunan Özgür Fransa (örgütü) adına iki komünist "şefi" öldürmek olduğunu yazıyordu. Bunu yaptığını ve "aptalca verilebilecek herhangi bir madalyayı da akılcıca davranıp reddettiğini" yazmaktadır. Bernie Knox bir Jedburgh meslektaşydı; mektup tarihsiz olmakla birlikte 1976 yılı civarında yazıldığı anlaşılmaktadır.
- 22 Bazata Günlükleri, Dosya 16, s.53-56. ("Karga Özgürce Uçtu!")
- 23 İtalikler bana aittir. Bu sözcüklerin anlamını kendi anladığım şekliyle verme amacını gütmektedir.

- 24 İnternette kolayca bulunabilen çevrim tablolarına göre.
- 25 Zaman zaman bir pencereden söz ederken, diğer zamanlarda iki pencereden söz etmektedir,
- 26 Farklı zamanlardaki mülakatlarımızda her ikisini de söyledi.
- 27 Bazata depo veya girişten hiç söz etmedi.

BEŞİNCİ BÖLÜM

- 1 Gordon Chaplin, "I Learned to Keep a Secret," *Potomac* magazine, *Washington Post*, 6 Haziran 1976.
- 2 Bu olay bittikten uzun süre sonra bile 1945 yılındaki suçlamalardan dolayı Bazata öfkelenmeye devam etti. Yaptıklarının nankör bir Amerikan hükümetinin kanıtı olduğunu söyledi ve yazdı. Bu da şimdi öyküsünü anlatma nedenlerinden birisini oluşturuyordu.
- 3 Resmi Gaziler İdaresi duruşmaları esnasında bile yüzde 100 malüllük onayı almak için verdiği mücadele sırasında en fazla madalya alan Jedburgh olduğunu ileri sürdü ve hiç kimse bu iddiaya karşı çıkmadı.
- 4 RG 338, 7. ABD Ordu Kutu 12, "VIP" dosyası içi veya etrafında.
- 5 A.g.e.
- 6 Van Ee'nin banâ gönderdiği 12.07.2005 tarihli e postası. D'Este referansı Harper Collins karton kapak edisyonunun 787. Sayfasındadır.
- 7 Arşivci Mahoney'in kişisel Patton dosyası.
- 8 Ladislas Farago, *The Last Days of Patton* (New York: Berkley, 1981), dipnot 277.
- 9 A.g.e., s.278.
- 10 Kayıt Grup 338, raf Alanı 290, Sıra 66, Kompartıman 5, Raf 1, Kutu 12, "Yedinci Ordu G-2 Konu Dosyası, VIP".
- 11 Ulusal Arşivler, Kayıt Grup 165, Kutu 1749, Patton 201 dosyası, OPD Desimal dosyası 1942-1945,
- 12 Avrupa Seksiyonundan Albay Starbird.
- 13 Ulusal Arşivler, Kayıt Grup 165, Kutu 1749, Patton 201 dosyası, OPD Desimal dosyası 1942-1945.

ALTINCI BÖLÜM

- 1 Daha fazla olabilir ama bu rakam benim bulduğum rakama yakındı.
- 2 Fransanın aynı isimli bölgesinden bir elma konyağı.
- 3 Bazata'nın takımının 3. Üyesi, Fransız Yüzbaşı F. Chapel bir başka güvenli evde kalıyordu. Bazata "muhteşem delikanlı... mutlu bir bakire... sadık bir Katolik" olarak nitelediği 18 yaşındaki Floyd için özel bir muhabbet ve koruma duygusu hissediyordu.
- 4 Jedburghlar Donovan'ın projesi olmakla birlikte, komando operasyonlarında uzun bir geçmişe sahip olan İngilizler tarafından eğitiliyor ve kontrol

ediliyordu. Bu yüzden Bazata, en azından genel bir tarzda ABD yani OSS bilgilendirilse de, Amerikalılara değil İngilizlere rapor veriyordu. Görevinin bu özgün kısmı hakkında ABD'lilere bilgi vermemesi, Fransa'daki gizli gündemi ve gizli faaliyetlerinin karmaşıklığını göstermektedir. Cedric esnasında çeşitli hükümetlerden görev aldığı ve patronlarının birbirinden haberdar olmadığı anlaşılmaktadır. Bazata'nın söylediği gibi müttefiklerin bile birbiri hakkında casusluk yaptığı sinsi ve kirli bir işti.

- 5 Bazata'nın 29 Mart 1979 tarihinde Gaziler İdaresi Temyiz Kurulunun önündeki başvuru duruşmasının metni, s.8.
- 6 La Gattuta tarafından imzalanmış ve 14 Ekim 1978 tarihini taşıyan "İlgilimi Makama" başlıklı daktilo edilmiş ifade.
- 7 Emir "Karargah, Birleşik Krallık Üssü, APO 413, ABD ordusu" imzalıydı ve 1 Haziran 1945 tarihini taşıyordu.
- 8 Sonunda OSS Yeşil Berelilerin kurucusu Aaron Bank'ın öncülüğünde böyle bir misyon üstlendi. Ancak "Demir Haç Operasyonu" başlamadan savaş sona erdi. Hitler'i öldürmek için benzer görevlendirmeler yapılmış olabilir.
- 9 Bazata yazılarında OSS'nin özellikle başlangıçta amatör olduğu ve OSS'ya danışmanlık yapan İngilizler ve Rusların casusluk sanatında daha ileri olduğu görüşünü yansıtmaktadır.
- 10 Benim numaralandırma sistemime göre Günlük-38.
- 11 Benim numaralandırma sistemime göre Günlük-2.
- 12 William Stevenson'ın (isim benzerliğine rağmen ilişkisi yoktur) 1976 tarihli *A Man Called Intrepid* adlı otobiyografisi.
- 13 Thomas Troy, *Wild Bill and Intrepid: Donovan, Stephenson, and Origins of CIA*, (Yale University Press, 1996).
- 14 Anthony Cave Brown, Henry M. Hyde (OSS casus komutanı ve *The Quiet Canadian*'ın yazarı) ve Thomas Troy.
- 15 Brown, 166; *Wild Bill and Intrepid*, s.130.
- 16 *Wild Bill and Intrepid*, s.186.
- 17 *Last Hero*, s.167.
- 18 Donovan'ın ona söylediklerine dayanmaktadır.
- 19 Toplantıların çeşitli tartışmalarındaki çeşitli olgular, Cedric öncesi veya sonrasında yapıldığını göstermektedir.
- 20 Bu üç noktaların büyük çoğunluğu Bazata tarafından cümlelerin arasına konulmuş olup, 2, 5 ve 6 noktadan da oluşabilmektedir. Yalnızca bir kaç benim olup onları da "benim üç noktam" dipnotuyla göstereceğim. Günlüklerde yalnızca ilgisiz ve/veya kafa karıştırıcı satırlarda düzeltme yapıyorum.
- 21 Benim üç noktam.
- 22 Benim üç noktam.
- 23 Benim üç noktam.
- 24 Benim üç noktam.
- 25 Benim üç noktam.

26 Benim üç noktam.

27 Longworth ile 09.03.2005 tarihinde yaptığım mülakat.

YEDİNCİ BÖLÜM

- 1 En iyi tahmin o gün orada bulunan tanık olan Frank Theubert'e ve Skubik öyküsünü izlerken topladığım diğer bilgilere dayanmaktadır.
- 2 New Hampshire, Keene'deki konuşmanın dökümü, Skubik tapesi, Kasım 1984. Kızı Harriet'te konuşmanın ses kaydı vardı ve benim dökümünü almama izin verdi.
- 3 Douglas Botting ve Iam Sayer, *America's Secret Army: The Untold Story of the Counter Intelligence Corps*, (Londra: Fontona Publishers, 1990); Duval A. Edwards, *Spy Catchers*, (RedApple Publishing, 1994).
- 4 Douglas Botting ve Iam Sayer, *America's Secret Army: The Untold Story of the Counter Intelligence Corps*, (Londra: Fontona Publishers, 1990), s.232.
- 5 Norman Naimark, *The Russians in Germany: A History of the Soviet Zone of Occupation*, (Harvard University Press, 1995).
- 6 Oğlu Mark'a göre ve *America's Secret Army*, s.232'ye göre. Hammitzch'e yapılan atıflar birkaç tanedir. Kitapta intiharı anlatılırken, soyadından "Hammitzch" olarak söz edilmektedir. Diğerleri ise Hammitsch veya Hammitzsch olarak yazmaktadır. Hitler'in üvey kızkardeşi Angela'nın ikinci kocasıydı.
- 7 Bu tecrübeler oğlu Mark'ın babasından dinlediği ve bana anlattığı şeylerle, Skubik'in Keene Kütüphanesi kasetindeki kendi anlatımlarının birleşimidir.
- 8 Bu tim 12 ila 15 kişiden oluşan ve "960/69" adı verilen daha geniş bir birliğin parçasıydı. Amerikan bölgesindeki Onikinci Ordu'daki 960. CIC bölümüne bağlı idi.
- 9 Skubik'e göre.
- 10 Stephen Skubik, Konuşması: "39 Yıl Sonra Aberman Sinegogu", *Keene Sentinel*, 6 Temmuz 1984.
- 11 A.g.e.
- 12 Theubert'in Mark Skubik'e gönderdiği 8 Temmuz 2006 tarihinde gönderdiği e-posta.
- 13 Buradaki numaralandırma yazara aittir.
- 14 Onun hizmet kaydı, St. Louis, Ulusal Personel Sicili'nden alınmıştır. Burada onun 3 Ekim 1915'te Linden, N.J.'de doğduğu ve her iki ebeveyninin de Avusturya-Macaristan doğumlu olduğu yazılıdır.
- 15 Ölüm ilanı, *Ukranian (National) Weekly*, 6 Ekim 1996. Ayrıca ailesi tarafından da teyit edildi.
- 16 Gizli bir program olduğu için hakkındaki bilgiler çok kısıtlıdır. Ancak bundan söz eden kaynaklardan birisi Nigel West'in *The Friends: Britain's Post-War Secret Intelligence Operations*'da (Wiedenfeld ve Nicolson, 2005), s.66-68. Araştırmacıların CıA kontrollü bilgisayarlarda konu araştırmasına izin veren bir yeni CIA destekli program çerçevesinde Ulusal Arşivlerde yer

alan eski CIA gizli kitabından aldım. Ayrıca bakınız: Peter Grose, *Operation Rollback: America's Secret War Behind the Iron Curtain* (Houghton Mifflin, 2000).

- 17 Skubik, a.g.e., s.16.
- 18 CIA, "İstihbarat Araştırmaları", cilt 19, No. 3, güz, s.2-8, Ulusal Arşivlerde bulunmaktadır.
- 19 A.g.e., s.107-108.
- 20 Ladislav Farago, *The Last Days of Patton* (New York: Berkley, 1981), s.50.
- 21 Bryan J. Dickerson, "The Liberation of Western Czechoslovakia 1945", <http://www.militaryhistoryonline.com-wwii/articles/liberation1945.aspx>
- 22 Martin Blumenson, *The Patton Papers 1940-1945*, (Boston: Houghton Mifflin, 1974); *Last Days*, s.59-60 ve diğer kaynaklar.
- 23 Patton Papers, s.441.
- 24 Bu ihtilafa özlü ve tarafsız bir bakış için bakınız: Alan Axelrod, *Patton: A Biography*, (Palgrave Macmillan, 2006), s.127-129.
- 25 Fred Ayer Jr., *Before the Colors Fade*, (Dunwoody: Norman S. Berg, yayıncı, 1971).
- 26 Stephen J. Skubik, *Death: The Murder of General Patton*, (Bennington: kendi yayını, 1993), Önsöz.
- 27 Anthony Cave Brown, *The Last Hero: Wild Bill Donovan* (Vintage, 1984).
- 28 *The Murder of General Patton*, s.35.
- 29 A.g.e., s.16.
- 30 A.g.e., s.22-25.
- 31 Gay Günlüğü, 20 Nisan 1945, Carlisle Barrack.
- 32 Albay Charles R. Codman, *Drive*, (Atlantic-Little Brown, s.293.
- 33 George S. Patton Jr., *War as I Knew It* (New York: Bantam, 1980), s.290.
- 34 *Patton's Last Battle*, s.166.
- 35 Patton günlük kaydı "20 Nisan 1945", Kongre Kütüphanesi.
- 36 Gay Günlük Kaydı "20 Nisan 1945", ABD Ordu Savaş Koleji Merkezi, Carlisle, Pa.
- 37 Ladislav Farago, *Ordeal and Triumph* (Dell, 1970), s.787.
- 38 Varşova Üniversitesi ve Polonya Ulusal Savunma Akademisi öğrencisi Maciej Stanecki'den e-postalar.
- 39 Eski OSS subayı ve yazar Rene J. Defourneaux ile yazışma. Fransa'daki mevcut RAF_USAF temsilcinden gelen bilgileri iletti.
- 40 Gizliliği yeni kaldırılan şu makaleye bakınız: "Soviet Use of Assassination and Kidnapping", CIA, *Studies in Intelligence*, Güz, 1975.
- 41 Günlüğünde olayın yeri belirsizdir.
- 42 *War as I Knew It*, s.305.
- 43 *The Murder of Patton*, s.113,117.

- 44 *Patton's Last Battle*, s.183-184.
- 45 Pavlov Shandruk, *Arms of Valor* (Robert Speller & Sons Publishers, Inc., New York, 1959), Roman Smal-Stocki'nin takdimiyle. İnternette erişim adresi: <http://galiciadivision.org.ua/lib/shandruk/>
- 46 *Death: The Murder of General Patton*, s.17.
- 47 *Arms of Valor*, 30. Bölüm, 2. Paragraf.
- 48 *Death: The Murder of General Patton*, s.17.
- 49 A.g.e., s.7-14.
- 50 A.g.e., s.14-15.
- 51 A.g.e., s.18-19.
- 52 A.g.e., s.26-31.
- 53 John O. Koehler, *STASI: The Untold Story of the East German Secret Police* (Westview Press, 1999), s.36-45.
- 54 *The Murder of Patton*, s.20-22.
- 55 A.g.e., s.34-38.

SEKİZİNCİ BÖLÜM

- 1 Allen Weinstein, and Alexander Vassiliev, *The Haunted Wood* (Modern Library, 2000), s.238-239. Vassiliev eski bir KGB ajanıdır. O ve Weinstein, 1990'lı yıllarda bazı araştırmacılara kısa süreliğine açılan Rus istihbarat arşivlerine ulaşmışlardır.
- 2 A.g.e., s.89.
- 3 Carlisle Kışlası'ndaki mikrofilmde.
- 4 Edward Jay Epstein, *Dossier: The Secret History of Armand Hammer* (Da Capo Press, 1999).
- 5 Armand Hammer'dan Bill Donovan'a, 11 Eylül 1941.
- 6 Bradley F. Smith, *Sharing Secrets with Stalin: How the Allies Traded Intelligence, 1941-1945* (University Press of Kansas, 1996), s.78 & 116; Bradley F. Smith, *The Shadow Warriors: OSS and the Origins of the CIA* (Basic Books, Inc., 1983), s.339.
- 7 Roosevelt'in Sovyet yanlısı görüşleri ve Donovan'ın onlara bağlılığı hakkına bakınız: Anthony Cave Brown, *The Last Hero: Wild Bill Donovan* (Vintage, 1984), s.417-418
- 8 "Wililam A. Kimmel"den gelen ve "Albay Donovan"a hitaplı gizli bir iç yazışma. Aynı hususa ilişkin bir başka tartışma ise 15.1.1943 tarihli olup, OSS'nin Londra Ofisinin yöneticisi "Binbaşı David Bruce"a "Calvin B. Hoover" tarafından gönderilmiştir. Mikroflim, Carlisle Kışlası.
- 9 "Emmy C. Rado"dan Donovan'a gönderilen 4 Mayıs 1944 tarihli bir OSS "ofis notu". Mikroflim, Carlisle Kışlası.
- 10 Christopher Andrew ve Vasili Mitrokhin, *The Sword and the Shield: The Mitrokhin Archive and the Secret History of the KGB* (Basic Books, 1999),

- s.143.; Joseph Persico, *Piercing The Reich: the penetration of Nazi Germany by American secret agents during World War II*. (Ballantine Books, 1979), s.209.
- 11 “İçişleri Komiserliğindeki Görüşme Zaptı” 27 Aralık 1947; John Mendelson, *The OSS-NKVD Relationship 1943-1945*, (Scholars Review, 1987).
- 12 David E. Murphy, Kondrashev, Sergei A.; Bailey, George; *Battleground Berlin: CIA vs KGB in the Cold War* (New Haven: Yale University Press, 1997), s.3-4.
- 13 Mendelson’ın “OSS-NKVD Relationship” adlı makalesi dâhil çeşitli kaynaklarda ve CIA web sayfasında “OSS-NKVD İlişkisi” başlığı altında mevcuttur.
- 14 Herbert Romerstein ve Eric Breindell, *The Venona Secrets: Exposing Soviet Espionage and America’s Traitors* (Washington, DC: Regnery, 2000).
- 15 *Mitrohkin*, s.782, dipnot 40.
- 16 *The Hounded Wood*, s.249.
- 17 A.g.e., s.xxiii.
- 18 Elizabeth Bentley, *Out of Bondage*, (Ballantine Books, 1988). Yazar komünistler konusundaki hayal kırıklığını yazmaktadır.
- 19 D-Günü hakkında daha fazla açıklama için bakınız: *The Hounded Wood*, s.258.
- 20 Robert Novak, “Stalin’s Agents,” *The Weekly Standard*, December 25, 2000.
- 21 Donovan hakkındaki FBI raporu: File #: 77-58706, Part 1c, s. 47. Erişim adresi: (<http://foia.fbi.gov/donovan/donovan1c.pdf>).
- 22 *The Haunted Wood*’da nakledilen bir Rus istihbarat raporu, s.242-243.
- 23 Joseph Persico, *Roosevelt’s Secret War*, (Random House, 2001), s.291.
- 24 *The Last Hero*, s.228-230. Binaya girişin öyküsü için.
- 25 *Roosevelt’s Secret War*, s.292.
- 26 A.g.e., s.143.
- 27 9 Mart 1944 tarihli “Başkan için Bilgi Notu”nun dipnot 9’u; *Studies in Intelligence*, ciltl. 7, no. 1, Kış 1963, s.63-74, s.70’teki dipnotla birlikte.
- 28 A.g.e., s.170.
- 29 Carlisle Kışlası’nda Donovan’ın belgeleri arasında bulunan bilgi notu.
- 30 “Başkan İçin Bilgi Notu”, s.349-351.
- 31 A.g.e., s.351.
- 32 OSS-NKVD Relationship, belge 102, Tümgeneral John R. Deane’den NKVD Almayı A.G.Grauer’e hitaplı 9 Ocak 1945 tarihli mektup.
- 33 A.g.e., belge 106, Korgeneral P.M. Fitin’den Tümgeneral John R. Deane’a, 15 Şubat 1945 tarihli mektup.
- 34 A.g.e., s.354.
- 35 OSS-NKVD Relationship, belge 108, Korgeneral P.M. Fitin’den Tümgeneral John R. Deane’a, 26 Şubat 1945 tarihli mektup.

- 36 A.g.e., belge 110, Korgeneral P.M. Fitinden Tümgeneral John R. Deane'a, 9 Nisan 1945 tarihli mektup
- 37 A.g.e., belgeler 111-114, çeşitli mektuplar, Fitin'in 14-18 Nisan 1945 tarihli mektupları dahil.
- 38 A.g.e., belgeler 115-116, Kennan'dan 12 ve 18 Mayıs 1945 tarihli mektuplar.
- 39 5 Ağustos 1949 tarihli, "Dr. Wilhelm Hoettl'in Geçmişi" başlıklı bilgi notu, Ulusal Arşivler.
- 40 Ulusal Arşivler'de bulunan "Dr. Wilhelm Hoettl" başlıklı "özel koleksiyon" belgesi. Bu belge 10 sayfalıdır ve üzerinde "Nazi Savaş Suçlarının Açıklanması Yasası 2000" damgası bulunmaktadır.
- 41 Sayfa 753. Donovan yanlısı olan Cave-Brown, burada bahane arıyor gibi görünmektedir.
- 42 A.g.e.
- 43 "DONOVAN OSS'den DEANE hakkında ABD MOSKOVA BÜYÜK ELÇİLİĞİNE" "ÖNCELİKLİ 11 Temmuz 1945" telgrafı. Bu telgraf OSS-NKVD Relationship dosyasında 117 nolu belgedir.
- 44 OSS-NKVD Relationship'te 130 nolu belgedir. İtalikler bana aittir.
- 45 *The Hounded Wood*, s.248.
- 46 OSS-NKVD Relationship, Belge 124.
- 47 A.g.e., Belge 132.
- 48 *The Last Hero*, s.754.
- 49 OSS-NKVD Relationship, Belge 132.
- 50 Yaz 2003, s.6.
- 51 *The Last Hero*, s.627.
- 52 Cilt İki, s.369.
- 53 Park raporu konusunda daha fazla bilgi için bakınız: *The Last Hero*, s.792-793.
- 54 A.g.e., s.468.
- 55 FBI File #: 77-58706, Part 1, WFO (77-44319) 14 (FBI web sayfasından ulaşılabilir)

DOKUZUNCU BÖLÜM

- 1 C.R. McCormick'ten yazara gönderilen 2 Ağustos 2005 tarihli e posta. ABD Ordu İstihbarat Müzesi, Ft. Hauchuca, Arizona'dan Bay McCormick şunları yazıyor: "970. CIC Det Personel, 7 Aralık 1945 tarihli görev listesi Skubik'i çavuş olarak göstermektedir; terfi tarihi 3 Kasım 1945". Daha sonra bu görev listesini ben de Ulusal Arşivler'de buldum.
- 2 Stephen J. Skubik, *Death: The Murder of General Patton*; (Bennington: kendi yayını, 1993). Önsöz ve s. 111.
- 3 Skubik, a.g.e., s.32-34.
- 4 A.g.e., s.37.
- 5 A.g.e., s.36-42.

ONUNCU BÖLÜM

- 1 Stephen J. Skubik, *Death: The Murder of General Patton*; (Bennington: self published, 1993).
- 2 Bu araba bir 1935 model 853'tür. Moskova Antika Otomobiller ve Motosikletler Müzesi'ndedir ve "25 filmde yer almıştır". Diğer referanslar Goering'in bir 1938 model Horch'a sahip olduğunu belirtmektedir.
- 3 Skubik, a.g.e., s.384.
- 4 Bu da arşivler tarafından Ft. Meade ve/veya CIA'dan elde edilmiş yeni açıklanmış belgelerden birisidir. Yakın tarihli "Nazi Savaş Suçlarının Açıklanması Yasası" yoluyla gizliliği kaldırılmıştır ve kapağında "Bu dosya son makaradan devam etmektedir" denilmiş olması bir mikro filmde geldiğini ve benim sahip olmadığım bir öncesinin bulunduğunu göstermektedir. Dosyanın ardındaki notlarım "Davidov, Alexander D0335079 CIC-CIA" şeklindedir.
- 5 Dr. Mark Elliott, "The Soviet Repatriation Campaign," Wsevolod W. Isajiw, Yury Boshyk ve Roman Senkus, ed., *The Refugee Experience: Ukrainian Displaced Persons after World War II* (CIUS Press, 1995)..
- 6 "Davidov, Alexander D035079, CIC-CIA" dosyasından bir belge olup 15 Şubat 1946 tarihini ve "Fiedler" adlı bir ajanın imzasını taşımaktadır (ilk harfleri çıkarmak mümkün değildir) kendisi "Weiden Bölgealtı Ofisindendir".
- 7 Bu rapor bulduğum birkaç farklı belgede tekrarlanmakta olup, en erken tarihli olanı 4 Aralık 1945 tarihli, Yedinci Ordu Karargahı olarak görünmektedir. Arkasındaki notumda şu atıf bulunmaktadır: RG 319, IRR Impersonal files, Kutu 50, "SSCB Subaylarının Gizli Faaliyetleri", ZF011636.
- 8 "19 Ocak 1946, USFAT G-1 Bölüğü, Karşı İstihbarat Bölümü" raporun kaynağı: RG 319, IRR Impersonal files, Kutu 50, "SSCB Subaylarının Gizli Faaliyetleri", ZF011636.
- 9 "Davidov, Alexander D035079" Dosyasındaki mektup.
- 10 A.g.e.
- 11 Bunu Bilgi Edinme Özgürlüğü Yasası çerçevesinde yaptığım bir talebe cevap olarak Arşivlerin Bilgi Edinem Biriminden David Mengel'den aldım.
- 12 Skubik, a.g.e., s.42-44.
- 13 A.g.e., s.36, 55, 102.

ONBİRİNCİ BÖLÜM

- 1 "30 Ocak 1945 tarihli resmi tarihçesine göre, Ulusal Arşivler.
- 2 24 Ağustos 1945, kendi birim tarihçesine göre.
- 3 Ned Snyder, "Death of Patton—II Army doctor at accident scene," Aralık 1987, an article Snyder published in *Military* magazine; Ladislav Farago, *The Last Days of Patton* (New York: Berkley, 1981), s.228.
- 4 A.g.e.
- 5 Bu makale *Military*'nin Ağustos 1987 sayısında yer alıyor. Staats öyküsünü yazan *Milwaukee Journal Sentinel*'e yazan John Enig'li.

- 6 Bu iddia Sawicki'nin 17 Aralık 2001 tarihli *Buffalo News*'te yer alan ölüm ilanında yer alıyordu ve öyküyü birçok kez işiten ailesinden teyit ettim.
- 7 Lester Gingold ile yaptığım mülakat, Kış 2005.
- 8 Gerald T. Kent, M.D., *A Doctor's Memoirs of World War II* (The Cobham and Hatherton Press, 1989).
- 9 *Last Days*, s.277.
- 10 A.g.e., s.817. Blumenthal'in eserindeki Woodring açıklamasının bir tarihi yok; ancak kitap 1974 yılında yayınlandı. Kazaya ilişkin ilk gazete haberlerinde de iki kamyonun karıştığı bildiriliyordu.
- 11 Bazata her ikisinin de karşı yönde olduğu sonucunu çıkarmaktaydı; arızalı kamyon yolun diğer kamyonun döneceği tarafındayken, sağlam kamyon yolun diğer tarafındaydı.
- 12 *Last Days*, s.78.
- 13 Almanya'daki kaza yerini ziyaret etmiş olan tarihçi Denver Fugate, Thompson'un bir levazım deposuna dönmekte olduğuna inanmaktadır (bakınız: Denver Fugate, "The end of the Ride: An Eyewitness Account of George S. Patton's Fatal Accident", *Armor*, Kasım-Aralık 1945). Kendisi de kaza yerinde araştırma yapan Farago, *Last Days*'te buna inanmadığını belirtiyordu. (Bakınız s.226-227).
- 14 Woodring bazı röportajlarında hızının saatte 50 km olduğunu söylemektedir.
- 15 John Woodring'in eski karısı Anne Woodring, bu görüşleri ayrı bir röportajda (Mayıs 2005) teyit etti.
- 16 Hollanda'daki bir Patton hayranı ve araştırmacı Peter J. K. Hendriks bana *Horace L. Woodring: The True Story of "The Last Days of Patton"* başlıklı bir el yazmasının kopyasını gönderdi. Shelton ile temas kurmadığım için, Woodring'in ailesi nasıl olduğundan emin olmamakla birlikte bir akrabalığı bulunduğunu söylemektedir. Hendriks'in tez olarak yazıldığını düşündüğü el yazmasında mülakatın 11 Kasım 1986 tarihinde yapıldığı belirtilmektedir.
- 17 Bu alıntı Farago'nun *Last Days*, s.226'da Gay'e atfettiğinden daha kısa ve farklıdır. Ancak kazaya daha yakın tarihli olduğu için, onun daha doğru olduğuna inanıyorum.
- 18 Bu tarihsiz ve imzasız ifade bana Kongre Kütüphanesi tarih uzmanı Daun van Ee tarafından gönderildi. Van Ee'nin verdiği referans "Pattons Papes, Box 14, Chronological File, December 2-18, 1945" idi. Açıklamanın "Bak" dâhil bazı kısımlarına kaza hakkındaki ilk basın haberlerinde yer verilmektedir.
- 19 Yedinci Ordu Halkla İlişkiler Ofisi (PRO) belgeleri bana Ulusal Arşivler'Den gönderildi. Belgelerin kaynakları "Very Important Persons, Pro.Sec., 10 December 45 - 1 Feb 45." Etiketli bir dosyada yer alıyordu.
- 20 Her ikisinden de Gay'in ifadesinde söz edilmektedir.
- 21 Brian M. Sobel, *The Fighting Pattons* (Dell, 1997), s.79.
- 22 Peter J.K. Hendriks, "An Ironical Thing," *Patton Appreciation Society Newsletter*, UK, December 1995.

- 23 Bu makale kaza hakkında haber yapan tarihsiz bir New Jersey gazetesinden alınmıştır. "bir INS bülteninde, Cliffside Park, George Road'dan Teğmen Armando DeCrescenzo... ve diğer üç asker kaza yerine koşular ve generale müdahale ettiler..." denilmektedir. Bu ifade Woodring'in *Fighting Pattons*'taki ilk "ambulans"a dair açıklamasıyla uyumaktadır.
- 24 "The End of the Ride", Denver Fugate.
- 25 *Last Days*, s.227.
- 26 Kayıtların var olduğunu gördüğü bir inzibat karargahıydı.
- 27 Old Dominion'dan elde edildi.
- 28 Kazanın bölgesinde gerçekleştiği Yedinci Ordu Personel Şefi Tuğgeneral John M. Willems tarafından yazılmış 18 Aralık 1945 tarihli bir bilgi notu. Konu yerinde "Kaza soruşturması" yazılmış ve "Merkez Komutanı"na hitaben yazılmıştı. Patton kazası hakkındaki bilgilerin Manheim, 818. İnizibat Bölüğünden Üstteğmen Peter Sabalas'tan (yazım hatası) geldiğini bildirmektedir. Burasa "S" harfinin hataen yazıldığı açıktır.
- 29 *Last Days*, s.9-10.
- 30 Mannheim'den United Press (UP) postası, 10 Aralık (1945) tarihli. Kaza yerine ilişkin hiçbir haberde bunlar yoktur. Buna göre bu tür öyküler ikinci el raporlara dayanarak yazılmıştır.
- 31 Stars and Stripes Frankfurt bürosu raporu, 9 Aralık tarihli.
- 32 Babalas'ın Old Dominion Üniversitesi'ndeki biyografi özeti Norfolk'un belgelerini toplayan özel koleksiyonlarında, aynı zamanda "Meclis Üyesi Landbank Faiz Oranlarından dolayı 'Üzgün'" gibi haberlerde yer almaktadır, *The Virginian-Pilot*, 19 Eylül 1990.
- 33 A.g.e.
- 34 Kitap eski FBI Direktör Yardımcısı Anthony E. Daniels ile birlikte yazılmıştır.
- 35 Bakınız: Hendrikx ve Shelton.
- 36 Orijinali İngiltere'de *The Oshawa Project*'te yayınlandı.
- 37 Ayrı röportajlar.
- 38 Ayrı ayrı röportajlarda yer almaktadır.
- 39 Başka nedenlerle Bazata tarafından bana verilen öykünün bir kopyası.
- 40 Hizmet numaraları daha uzun olduğundan 7340 bir hizmet numarasının parçası veya büyük ihtimalle bir telefon numarasıdır.
- 41 90. Web sayfasında.
- 42 *Last Days*, s.278.
- 43 Sonunda ortaya çıkarılan askeri kayıtlarının gösterdiği üzere.
- 44 Açıklanan gizli belge "Yedinci Ordu Halkle İlişkiler Ofisi görevi gören Conklin'den" "USFET Halkle İlişkiler Bilgi Odası"na daktilo ile yazılmış, General Patton'ın kazadan sonraki Perşembe günü hastanedeki durumunu bildiren bir bilgi notudur.
- 45 *Last Days*, s.226-227.

- 46 Tuğgeneral M. Willems tarafından imzalanmıştır ve “Merkez Komutanlığı Kaza Soruşturması”na ilişkin olup 18 Aralık 1945 tarihini taşımaktadır.
- 47 Kingsbury Smith, Camden, N.J. *Courier-Post*, Bu gazete Thompson’ın memleketinde yayınlanmaktaydı.
- 48 Bu farklılık aynı zamanda Woodring’in olay yerinde verdiği iddia edilen ifadeden alıntı yapan Yedinci Ordu Halkla İlişkiler Belgesinde yer almaktadır. Ancak Woodring’in yıllar içinde tekrar tekrar öyküsünü anlatırken yaptığı değişiklikleri göstermektedir.
- 49 *The Fighting Pattons*, s.79.
- 50 Bakınız: Conklin PRO bilgi notu.

ONİKİNCİ BÖLÜM

- 1 Ball zamanı Walter Reed Tıp Merkezi’nde tarihçi olan ve Merkez’in kayıtlarına ilişkin hatıralarını isteyen Esther E. Rohlander’e mektubunda belirtmektedir. Mektubun tarihi 19 Ekim 1964’tür.
- 2 Tıbbi kayıtlarının parçası olan “12 Aralık 1945 General George S. Patton Jr. Vaka Özeti”.
- 3 Hill’in anıları Walter Reed Tıp Merkezi’nden Rohlander’a gönderdiği bir diğer mektuptadır. Mektubun tarihi 21 Ekim 1964’tür. Kent’in anıları ise 1989 yılında yayınlanan *A Doctor’s Memoirs of World War II*’da yer almaktadır.
- 4 Bu alıntı yaygın biçimde Patton’a atfedilmektedir ve diğer kaynakların yanı sıra şu eserlerde de yer almaktadır: Ladislas Farago, *The Last Days of Patton* (New York: Berkley, 1981), s.233; Robert H. Patton, *The Pattons: A Personal History of an American Family*(Brassey’s, 2004), s.280.
- 5 Buradaki yara tanımları hastane formlarına büyük ölçüde Dr. Hill tarafından Patton’ı hastaneye aldıklarında yazılan çeşitli notlardan gelmektedir. Bu formlar “Mevcut Hastalık Tarihçesi”, “Kabuldeki Ana Şikayet-Durum”, “Fiziksel muayene”, “Gelişim Notları” ve “Ameliyat Raporu” gibi başlıklar taşımaktadır. Hepsinin tarihi de “9 Aralık 1945’tir”.
- 6 Patton’ın başındaki yaranın tanımı, Hill’in Walter Reed tarihçisi Rolander’e anlattığı anıları ve daha önce son notlarda belirtilmiş bulunan bazı hastane formlarından gelmektedir.
- 7 *Last Days*, s.232.
- 8 “Mevcut Hastalık Tarihçesi”, “9 Aralık 1945” tarihli ve Hill tarafından paraflanmış. Tanıkların isimlerine yer verilmemiştir.
- 9 *I Was With Patton*, s.274. İtaliye yazılan “hiçbir zaman” Lande’ye aittir.
- 10 Mevcut kayıt bağlamında.
- 11 Gerald T. Kent, M.D., *A Doctor’s Memoirs of World War II* (The Cobham and Hatherston Press, 1989), s.88.
- 12 Bende özet yalnızca tek sayfadan oluşuyor. Belki üzerinde yazarının imzası bulunan başka sayfalar da vardır.
- 13 Hastane kayıtları.

- 14 A.g.e.
- 15 Daha önce belirtilen iki hastane belgesinde tarih yer almaktadır ve yeri ise *Last Days*, s.233.
- 16 Muhtemelen bu kişi Gay'in anılarında kendisini hastaneye getirdiğini söylediği Cobb'tu.
- 17 Hill'den Walter Reed Tarihçisi Esther Rohlader'a yazılmış mektup, tarihi 19 Ekim 1964.
- 18 *A Doctor's Memoirs of World War II*, s.90.
- 19 Hill'in Rohlader'e mektubu.
- 20 Patton'ın günlük tedavi çizelgelerinde periyodik olarak morfin sülfat görülmektedir.
- 21 *Last Days*, s.235-236.
- 22 *Death of Patton*, a.g.e.
- 23 "Mannheim 10 Aralık (UP\$?) tarihli haberin başlığı "Otomobil çarpışmasında her iki sürücü de dikkatsiz bulundu" olup yazarı belirsizdir. Dr. Kent ayrıca Patton'ın odasının önünde bekleyen muhafızları tartışmaktadır.
- 24 *Last Days*, s.252-253. Bu öykü hemşirenin başına iş açtığı için hayli ünlüdür. Aslında Patton Yeşilaycı olmasa da, çoğu zaman anlatıldığı gibi çok içmezdi.
- 25 Bu numara, Patton'ın baş beyin cerrahı Dr. R. Glen Spurling'in bir anısında yer almaktadır. Farago da oradan almış gibi görünmektedir. Hatırat Patton'ı tedavi ettikten yaklaşık bir yıl sonra yaptığı 30 sayfalık bir konuşmadan çıkarılmıştır. Konuşmasını, beraberinde bir mektupla 1950 yılı Ağustos ayında Bayan Patton'a gönderdi.
- 26 *Last Days*, s.252-253.
- 27 Mektuplar ve notlar dââhil doksan sayfalık "Giden Gizli Mesaj" başlıklı 9 ev 10 Aralık 1945 tarihli bir paket. "Hazırlayan" subay olarak Albay Alfred D. Starbird yazılmıştır.
- 28 *Last Days*, s.255.
- 29 *Patton Diary*, 13 Ekim 1945.
- 30 A.g.e., s.17.
- 31 A.g.e., s.17-18.
- 32 Hastane kayıtları.
- 33 *Last Days*, s.266.
- 34 A.g.e., s.265.
- 35 Sonradan Kalp cerrahisi alanında ün yapan, General cerrahın ofisine "Yarbay Michele De Bakey" e telgraf. "Öncelikli" ve "sınırlı" olarak damgalanmış ve General Keyes tarafından imzalanmıştır.
- 36 *Last Days*, s.265.
- 37 Tıbbi kayıtlarına göre.
- 38 "Rapor" 16 Şubat 1938 tarihli, Fort Riley Kansas olarak belirtilmiştir. Bu sertifikaya 1939 yıllık ortu muayenesi de eklenmiş olup, onda da aynı bilgiler yer almaktadır.

- 39 Potton'a ait bir hastane "ilerleme notları" formuna el yazısıyla yazılan özetle "20 Aralık, dün gece aniden yataktan kalkamama akut atağı gelişti..." Geri kalan kısmı kopyanın kalitesizliği yüzünden okunamamaktadır.
- 40 *Last Days*, s.268.
- 41 A.g.e., s.269.
- 42 George Patton için "İlerleme Notları", "21 Aralık 1945, Özet".
- 43 *Last Days*, s.268.
- 44 Spurling, "Avrupa Bölgesi Amerikan Güçleri Karargahı, Halkla İlişkiler Birimi" tarafından Patton'ın durumuna ilişkin olarak yayınlanan güncellemelerden birisi olan "Patton Bülteni No.4"te yazıyor. Bu ölümünden sonra yayınlanan son bültendi.
- 45 Spurling'in anıları. Damar iltihabının alternatif bir nedeni de olabilir.
- 46 Hemşire notları.
- 47 *Last Days*, s.271.
- 48 21 aralık 1945 tarihli "İlerleme Notları",

ONÜÇÜNCÜ BÖLÜM

- 1 Form 52-1, İkinci Komutan ofisi, Washington D.C., 24 Aralık 1945.
- 2 "İlerleme Notları", tarihi 21 Aralık 1945, imza Dr. Hill.
- 3 Spurling'in anıları.
- 4 Ladislav Farago, *The Last Days of Patton* (New York: Berkley, 1981), s.2.
- 5 A.g.e.
- 6 Gen. James M. Gavin, *On To Berlin* (New York: Bantam, 1979), s.296.
- 7 George Nicholas, "Murder No Shock To Spooks," the *Spotlight*, 15 Ekim 1979.
- 8 Şimdi ölmüş olan Conein, Kilise Komitesi görüşmelerinde, Güney Vietnam başbakanı Diem'in öldürülmesine karışanlardan birisi olarak tanınmıştı.
- 9 Diğerleriyle birlikte güvenli bir şekilde dağıldı.
- 10 Her biri elle çizilmiş olan grafikler hem Dr. Ball hem de Dr. Hill'in anılarına eklenmiş olup, Walter Reed Hastanesi için derlenmiştir.
- 11 Judyth Sassoon, "Biochemical Assassination Weapons," *Encyclopedia of Intelligence*, Gale Group, 2004. (<http://www.espionageinfo.com/Ba-BI/Biochemical-Assassination-Weapons.html>).
- 12 John Barron, *KGB: The Secret Work of Soviet Secret Agents* (Bantam Books, 1974), 419.
- 13 1964 yılı Şubat ayında Başkanın Başkan Kennedy Suikastı Komisyonu için hazırlanan ve 1971 yılında gizliliği kaldırılan "Sovyetlerin Suikast ve İnsan Kaçırma Yöntemi" başlıklı CIA bilgi notu. UCLA Kütüphanesinden temin edilmiştir.
- 14 Richard Camellion, *Assassination: Theory and Practice* (Paladin Press, 1977), s.139.

- 15 Robert Johnson, "A Study of Assassination", Brooklyn'deki Community Üniversitesi'nde mezuniyet tezi olarak yazılmış gibi görünmektedir. Bulunduğu yer George Washington Üniversitesi Ulusal Güvenlik Arşivi.
- 16 Benim *Military*'deki ilanına gelen e-posta cevap. Halen seyahat ve askeriye yazarı olan Albay Roush, kaza meydana geldiğinde Patton kaza alanına yakın olduğunu "ancak ilk elden bilgisi olmadığını" söylüyordu. "Hepimiz olayı işitince afalladık".
- 17 Conquest Sovyet gözlemcilerinin duayenlerindendir.
- 18 Pavel Sudoplatov ve Anatoli Sudoplatov, Jerrold L. ve Leona P. Schecter ile birlikte, *Special Tasks: The Memoirs of an Unwanted Witness—A Soviet Spy-master* (New York: Little Brown and Company, 1994), s.252-253.
- 19 A.g.e., s.249.
- 20 A.g.e., s.270.
- 21 Stephen J. Skubik, *Death: The Murder of General Patton*; (Bennington: self published, 1993), s.118.
- 22 Valentin M. Berezhev, *At Stalin's Side: His Interpreter's Memoirs From the October Revolution to the Fall of the Dictator's Empire* (New York: Birch Lane Press, 1994), s. 315-316.
- 23 A.g.e., s.316-318.
- 24 Don Isaac Levine, *The Mind of an Assassin* (New York: Farrar, Straus and Cudahy, 1959). *The Mind of an Assassin*, Trotsky'nin katili Ramon Mercader'in itirafıdır. Trotsky'ye ulaşmak için sevgi ve dostluk dâhil her yöntemi kullanmış ve fırsat bulduğunda, bir buz baltasını başına indirmişti. Sadık bir Stalinist olan annesi onu bu işle görevlendirmişti.
- 25 Christopher Andrew ve Vasili Mitrokhin, *The Sword and the Shield: The Mitrokhin Archive and the Secret History of the KGB* (Basic Books, 1999).
- 26 *Sword and Shield*, 74-76.; John Barron, *KGB: The Secret World of Soviet Secret Agents*, (New York: Readers Digest Press distributed by E. P. Dutton & Co., 1974), s.416. Burada gizli NKVD yardımcısının Ledov ile birlikte hastanede olduğu söylenmektedir. Donald Rayfield, *Stalin and His Hangmen: The Tyrant and Those Who Killed for Him* (New York: Random House, 2004), s.335'de NKVD suikastçısının ismi verilmektedir.
- 27 "Murder No Shock to Spooks"; *Last Hero*, s.721-727, 804-816. Holohan davası ilk kez 1953 yılında kamuoyuna duyurulduğunda ülke çapında sansasyona yol açtı. Diğer dergilerin yanısıra *Time* dergisi de dizi haberler yayınladı.
- 28 *Death: The Murder of General Patton*, s.44-46.
- 29 Bu da kaza yerinin sıradışı yönlerinden birisidir. Tam zaman akışını belirten raporlar olmaksızın, tam olarak kimin ne zaman ne yaptığını söylemek mümkün değildir. Skubik, Patton'ın durumunun ağırlığı, Snyder'in kaza yerine varışı ve ambulansın oradan ayrılışından hareketle gereksiz bir gecikme olduğu sonucunu çıkarmaktadır.
- 30 *Death: The Murder of General Patton*, s.133-137.

- 31 Ulusal Personel Kayıtları Merkezi, St. Louis'ten alınan kayıtlar bunu teyit etmektedir.
- 32 Skubik kendisine Bronz Yıldız verildiğini yazmaktaysa da, askeri kayıtlarında yer almamaktadır.
- 33 . *Death: The Murder of General Patton*, s.47.
- 34 A.g.e., s.47-48.
- 35 . *Death: The Murder of General Patton*, s.49.
- 36 Skubik'in el yazmasında ele aldığı birçok kimsenin yerini başarıyla tespit etmeme veya en azından varlıklarını teyit etmeme karşın, Albay MacIntosh ve Binbaşı Stone'u bulma çabalarını boşa çıkıttı. Bunların Skubik'in değıştirdiğı birkaç isimden birisi olması mümkündür. Ancak Skubik'in ailesi babalarının hakkında sık sık söz ettiğini söyledikleri "Stoney" ismine aşinadırlar.
- 37 *Death: The Murder of General Patton*, s.50-51
- 38 A.g.e., s.51.
- 39 *Ukranian Weekly*, ölüm ilanı, "Stephen Skubik, Cumhuriyetçi Ulusal Komite Danışmanı", 10 Ekim 1996.
- 40 Harriet Skubik Hanley, yazara gönderdiği e-posta, 18 Ağustos 2004.
- 41 Sağlık Hizmetleri Birimi Sağlık Politikası Geliştirme Müdür Yardımcısı.
- 42 *Death: The Murder of General Patton*, Önsöz ve s.52.
- 43 Stephen J. Skubik&Hal E. Short, *Republican Humor*. (Acropolis Books, 1976). Önsöz Başkan Gerald Ford ve Takdim Başkan Yardımcısı Nelson A. Rockefeller.
- 44 Harriet Skubik Hanley, yazara gönderdiği e-posta, 18 Ağustos 2004.
- 45 Mark Skubik, yazara gönderdiği e-posta, 20 Temmuz 2004 ve 24 Ağustos 2005.

ONDÖRDÜNCÜ BÖLÜM

- 1 Robert Murphy, *Diplomat Among Warriors* (Pyramid Books, 1964), s.174.
- 2 *Diplomat Among Warriors* (Pyramid Books, 1964), s.174.
- 3 Thomas Fleming, *The New Dealers' War: F.D.R. and the War Within WWII* (Basic Books, 2001), s.190-191.
- 4 *Diplomat Among Warriors* (Pyramid Books, 1964), s.173.
- 5 *New Dealer's War*, s.165-170.
- 6 *Diplomat Among Warriors*, s.175-176.
- 7 Anthony Cave Brown, *The Last Hero: Wild Bill Donovan* (Vintage, 1984), s.262.
- 8 Robin Winks, *Cloak and Gown: Scholars in America's Secret War* (Londra: Collins Harvill, 1987), s.183-184.
- 9 *The Last Hero*, s.269.
- 10 A.g.e., s.270.

- 11 Stephen E. Ambrose, *Ike's Spies: Eisenhower and the Espionage Establishment* (University of Mississippi Press, 1999) (ilk yayınlayan Doubleday 1981), s.54-55.
- 12 David Irving, *The War between the Generals* (Congdon & Weed, 1993).
- 13 A.g.e., s.14-15.
- 14 A.g.e., s.15.
- 15 3 Şubat 1943 tarihli mektup, *The Patton Papers*, s.168.
- 16 Patton'ın günlüğü, 5 Şubat 1943 tarihli kayıt, Kongre Kütüphanesi.
- 17 *New Dealer's War*, s.174.
- 18 Fred Ayer Jr., *Before the Colors Fade* (Dunwoody: Norman S. Berg, yayıncı, 1971), s.209-210.
- 19 *Diplomat Among Warriors*, s.261.
- 20 Allen Weinstein ve Alexander Vassiliev, *The Haunted Wood* (Modern Library, 2000), 23; Jerrold Schecter ve Leona Schecter, *Sacred Secrets: How Soviet Intelligence Operations Changed American History* (Washington DC: Brassey's, 2002), s.156-160.
- 21 *Life* dergisinin 29 Mart 1943 tarihli, Sovyetler Birliği hakkındaki sayısına bakınız. Baş yazısı Amerikalılara sunulan saptırılmış görüntünün bir yansımasıydı. Donald Rayfield, *Stalin and his Hangmen: The Tyrant and those who killed for him* (New York: Random House, 2004). Rayfield'e göre, Davies dünyada herkes masum olduklarını bildikleri halde Davies göstermelik duruşma mağdurlarını suçlu olarak sunuyordu. S.J. Taylor, *Stalin's Apologist* (Oxford University Press, 1990).
- 22 Christopher Andrew ve Vasili Mitrokhin, *The Sword and the Shield: The Mitrokhin Archive and the Secret History of the KGB* (Basic Books, 1999), s.107; ayrıca *Sacred Secrets*, s.156-160.
- 23 *The Last Hero*, s.417.
- 24 Joseph E. Persico, *Roosevelt's Secret War: FDR and World War II Espionage* (New York: Random House, 2001), s.299-300.
- 25 *Sword and Shield*, s.112. Yazarlar Henry Kissinger, *Diplomacy* (Simon ve Schuster 1995)'ten alıntı yapmışlardır.
- 26 Günlükler, *The Patton Papers*, s.157.
- 27 *The Patton Papers*, s.168.
- 28 Yeni bir kitap olan M. Stanton Evans, *Blacklisted By History: The Untold Story of Senator Joe McCarthy* (New York: Crown, 2007)'ta Ulusal Gazetecilik Merkezi müdürü ve eski CBS yorumcusu, McCarthy'nin Solcular tarafından hatalı olarak suçlandığını ve onu suçlamak için kullandıkları öykülerin doğru olmadığını belirtmektedir.
- 29 Stephen J. Sniegowski, "The Reality of Red Subversion: The Recent Confirmation of Soviet Espionage in America," *The Occidental Quarterly* Volume 3, Number 3'te sızmanın ne kadar büyük olduğu ortaya konulmaktadır.

- 30 Pavel Sudoplatov ve Anatoli Sudoplatov, ile Jerrold L. ve Leona P. Schecter; *Special Tasks: The Memoirs of an Unwanted Witness - A Soviet Spymaster*, (New York: Little Brown and Company, 1994), s.227.
- 31 *Sword and Shield*, s.133
- 32 *Sacred Secrets*, s.131
- 33 Jonah Goldberg, "Recovering Yalta," *National Review*, 11 Mayıs 2005.
- 34 Herbert Romerstein and Eric Breindell, *The Venona Secrets: Exposing Soviet Espionage and America's Traitors* (Washington DC: Regnery, 2000),153.; ayrıca *Roosevelt's Secret War*, s.374.
- 35 Harvey Klehr, "Spies Like Us," *The Weekly Standard*, 8 Temmuz 2002.
- 36 A.g.e.
- 37 Craig'in görüşü C-Span2'de 15 Temmuz 2004 tarihinde, Washington'da Uluslararası Casusluk Müzesindeki konuşmasında dile getirildi.
- 38 *Sword and Shield*, s.130.
- 39 *The Last Hero*, s.438-442.
- 40 FBI'nın "Boardman"dan "Thornton" aracılığıyla "Director"a gönderdiği "Acil" damgalı ve 30 Haziran 1953 tarihli mesajı. Donovan'ın FBI dosyasında görülebilir.
- 41 *Venona Secrets*, s.211-215
- 42 *Sharing Secrets with Stalin, Sword and Shield, Special Tasks, and Sacred Secrets* adlı kitaplara bakınız. Hepsinde bu konu tartışılmaktadır.
- 43 *Haunted Wood*, s.14.
- 44 RonnM. Platt, *News&Observer*, "Red Scare or RedMenace?" (Raleigh, NC) 31 Ocak 1999.
- 45 *Hounted Wood*, s.140-150.
- 46 Eisenhower,
- Roosevelt, Morgenthau, Truman ve diğer yüksek düzey Müttefik liderleri arasındaki yazışmalar dâhil bir kısım malzemenin bir listesi için bakınız: *Haunted Wood*, s.270-271
- 47 Venona projesinde devlet, sanayi ve medyadan 349 kişinin "gizli faaliyetlerle uğraştıkları" veya Sovyet casusu olmaları için kendileriyle temas kurulduğu belirtilmektedir. John Haynes ve Harvey Klehr, *Venona: Decoding Soviet Espionage in America*, (Yale University Press, 2000), 339. Fleming, *New Dealers' War*, s.459'da "Roosevelt'in yönetiminde 329'dan fazla komünist casus vardı" diyor.
- 48 Douglas Botting and Ian Sayer, *America's Secret Army: The Untold Story of the Counter Intelligence Corps*, (London: Fontana Publishers, 1990), s.42-47.
- 49 *Before the Colors Fade*, s.184.
- 50 Gen. Albert C. Wedemeyer, *Wedemeyer Reports* (New York: Henry Hold & Company, 1958), s.87-88, 140, 345.
- 51 John Barron, *KGB: The Secret World of Soviet Secret Agents*, (New York: Readers Digest Press distributed by E. P. Dutton & Co., 1974), s. 228.

- 52 *The Haunted Wood*, s.283-284
- 53 Persico'nun *Roosevelt's Secret War* adlı kitabı dâhil birkaç kitapta bu rahatsız edici veri yer almaktadır. *Sword and Shield* yazarları Andrew ve Mitrokhin, bunu tarihçi Harvey Klehr'e atfetmektedir. Klehr bana şu şekilde cevap vermişti: "White konusundaki yorum Malcolm Hobbs'tarafından yazılan bir gazete yazısında yer alıyordu: 'Confident Wallace Aides Come up with Startling Cabinet Notions', 22 Nisan 1948 tarihli Denizaşırı Haberler Servisi Bülteni. Bu yazı McCarran Komitesi Duruşmaları, 'Interlocking Subversion in Government Departments'. Benim noklarım göre 20. Cilt 2529-2530'ta yer almaktadır. Duggan projesinden kesinlikle emin olduğunu, ancak notlarında referansı bulamadığını bu yüzden de öyküyü kendi eserine almadığını belirtti.
- 54 Patton günlüğü, 12 Nisan 1943, Kongre Kütüphanesi.
- 55 Eric Ethier, "General George S. Patton's Race to Capture Messina," *AmericanHistory Magazine*, Nisan 2001.
- 56 Carlo D'Este, *A Genius For War* (HarperPerennial, 1996), s.539.
- 57 General Eisenhower'dan Patton'a, 17 Ağustos 1943, *Patton Papers*, s.329-330'a alınmıştır.
- 58 *Genius For War*, s.540-541.
- 59 *Last Days of Patton*, s.23.
- 60 A.g.e., s.536.
- 61 Charles Whiting, *Patton's Last Battle* (New York, Stein and Day, 1987), s.39.
- 62 *Genius For War*, s.543.
- 63 *The Patton Papers*, s.340-341, 380-381.
- 64 28 Kasım 1943.
- 65 *The Patton Papers*, s.440.
- 66 A.g.e.
- 67 Stanley P. Hirshson, *General Patton: A Soldier's Life* (Harper Perennial, 2003), s.460.
- 68 A.g.e., s.461.
- 69 *The Patton Papers*, s.449.
- 70 A.g.e.
- 71 *Genius For War*, s.590.
- 72 *The Patton Papers*, s.452
- 73 A.g.e., s.451.

ONBEŞİNCİ BÖLÜM

- 1 Fred Ayer Jr., *Before The Colors Fade* (Cherokee Publishing Company, 2007), s.261.
- 2 Denver Fugate, "The End of the Ride: An Eyewitness Account of George S. Patton's Fatal Accident," *Armor*, Kasım-Aralık 1995.

- 3 Alice Thompson'ın yazara gönderdiği mesaj, Ağustos 2005.
- 4 "Woman, gunman die in shootout," *Philadelphia Inquirer*, 9 Aralık 1982,
- 5 Beck ismi hatırlayamadı.
- 6 Örneğin kaza hakkındaki "Mannheim, 10 Aralık" tarihli bir UPI haberinin başlığı "Her iki Sürücü de Oto Kazasından Suçlu bulundu" idi. Başka başlıklar da vardı.
- 7 *Stars & Stripes* ona bu resmin ve onlara bilgi verebileceği dosyaların artık ellerinde bulunmadığını bildirdi.
- 8 Bu öykü Angela'nın bana anlattıkları, Scruce'ye ait olup kızında bulunan kişisel belgeler ve benim ABD arşivlerinde bulduğum kayıtlarla oluşturuldu.
- 9 Lonesentry.com'da bulunabilir.
- 10 Brian M. Sobel, *The Fighting Pattons* (Dell, 1997), s.77.
- 11 En azından günümüzdeki İslâmî terörizm çağı öncesi öyleydi.
- 12 Dosyasındaki 28 Mayıs 1952 tarihli "Askeri Bilgi Talebi"nde tam olarak şöyle ifade edilmektedir: "Bu ofisteki dosyasında bir otopsi raporu veya otopsi yapıldığına dair bir gösterge bulunmamaktadır". Bu talebin kim tarafından ve neden yapıldığı belirtilmemiştir.
- 13 Ulusal Personel Kayıt Merkezi, St. Louis.
- 14 Vurgu Angela'ya ait.
- 15 18 Aralık 1945 tarihli ve "İnzibat Subayına" başlıklıdır. Ulusal Arşivlerde yer almaktadır.

ONALTINCI BÖLÜM

- 1 Charles Province, *The Unknown Patton* (Bonanza, 1983), s60; Patton'ın planı önceden değerlendirmesi konusunda bakınız: Martin Blumenson, *The Patton Papers 1940-1945*(Boston: Houghton Mifflin, 1974), s.482.
- 2 George S. Patton Jr., *War as I Knew It* (New York: Bantam, 1980),s. 89.
- 3 Albay Robert S. Allen., *Lucky Forward: Patton's Third Army* (Manor Books, 1947,1977), s.86. Allen, Drew Pearsonla birlikte kitabın ortak yazarı ve daha sonra Washington Merry-Go-Round köşe yazarı, aynı zamanda 1981 yılında ölümünden önce *The Christian Science Monitor*'ın Washington büro şefiydi.
- 4 Albin F. Irzyk, *Gasoline To Patton: A Different War* (Oakland: Elderberry Press, Inc., 2005), s.101; Gen. James M. Gavin, *On To Berlin* (New York: Bantam, 1979), s.129.
- 5 A.g.e.
- 6 *The Unknown Patton*, s.50.
- 7 Richard Rohmer, *Patton's Gap, An Account of the Battle of Normandy 1944*(Beaufort Books, Inc., 1981), s..176.
- 8 William B. Breuer, *Death of a Nazi Army: The Falaise Pocket* (Scarborough House, 1985), s.295.

- 9 Martin Blumenson, *The Patton Papers 1940-1945* (Boston: Houghton Mifflin, 1974), s.508, 511.
- 10 Fred Ayer Jr., *Before the Colors Fade* (Dunwoody: Norman S. Berg, yayıncı, 1971), s.151-152.
- 11 *Gasoline To Patton*, s.117-118.
- 12 A.g.e., s.110.
- 13 *The Patton Papers*, s.530.
- 14 *Before the Colors Fade*, s.190.
- 15 *Gasoline To Patton*, s.127; *On To Berlin*, s.136.
- 16 OSS'nin Beyaz Saray'a raporu, Ocak-13 Nisan, 45, Carlisle Kışlası.
- 17 *On To Berlin*, s.137.
- 18 *War as I Knew It*, s.116; *The Patton Papers*, s.531.
- 19 Stephen E. Ambrose, *Ike's Spies: Eisenhower and the Espionage Establishment* (University of Mississippi Press, 1999) (orijinal basım Doubleday 1981), s.135.
- 20 *The Patton Papers*, s.556; David Irving, *The War Between the Generals* (Congden & Weed, 1981), s.282.
- 21 *On To Berlin*, s.139.
- 22 *Gasoline To Patton*, s.123.
- 23 Günlük kaydı 17 Eylül 1944, nakledildiği yer: *Patton Papers*, s.550.
- 24 *On To Berlin*, s.137.
- 25 *Patton Papers*, s.548.
- 26 A.g.e., s.531.
- 27 *War as I Knew It*, s.121.
- 28 A.g.e., s.549; ayrıca *War as I Knew It*, s.127.İtalikler bana aittir.
- 29 *War as I Knew It*, 158-159; *Patton Papers*, s.571.
- 30 Charles M. Province; "The Third Army in World War II," Patton Araştırma Kütüphanesi. (<http://www.pattonhq.com/textfiles/thirdhst.html>).
- 31 A.g.e.
- 32 Thomas Parrish, *Simon and Schuster Encyclopedia of World War II*, (Simon and Schuster, 1978), s.91.

ONYEDİNCİ BÖLÜM

- 1 <http://www.knox.army.mil/PattonMuseum/> erişim tarihi 7 Ekim 2008.
- 2 Triumph Motorcycles tarafından üç ayda bir yayınlanan dergi.
- 3 Doug Houston, "General George S. Patton: A Tale of Two Classics," *Torque*, Mart-Nisan 1980,
- 4 Bu mektuplar müzenin "Patton'ın Cadillac'ı" adlı broşüründe yer almaktadır.

ONSEKİZİNCİ BÖLÜM

- 1 Ladislav Farago, *The Last Days of Patton* (New York: Berkley, 1981), s.30.
- 2 Martin Blumenson, *The Patton Papers 1940-1945* (Boston: Houghton Mifflin, 1974), s.644-645.
- 3 A.g.e., s.648.
- 4 A.g.e., s.649.
- 5 *Last Days*, 29. Farago bu sahneyi şuradan aldı: Omar N. Bradley, *A Soldier's Story* (Modern Library, 1999), s.52 1
- 6 A.g.e., s.32.
- 7 A.g.e.
- 8 Richard Baron, Major Abe Baum, and Richard Goldhurst, *Raid! The Untold Story of Patton's Secret Mission* (Dell, 2000), s.250
- 9 *The Patton Papers*, s.675-676
- 10 Ladislav Farago, *Patton: Ordeal and Triumph* (Dell, 1970), s.778.
- 11 Charles Whiting, *Patton's Last Battle* (New York, Stein and Day, 1987), s.149.
- 12 Şu anti-faşist yazılara bakınız: Dwight Macdonald, "The Ordeal of George Patton," *The New York Review of Books*, 31 Aralık 1964; Orville Prescott, "Books of the Times," *New York Times*, 27 Şubat 1946.
- 13 William R. Wilson, "Jimmy Doolittle Reminiscences about World War II," *American History Magazine*, Ağustos 1997.
- 14 Benjamin B. Fischer, "The Katyn Controversy: Stalin's Killing Field," (www.cia.gov/csi/studies/winter99-00/art6.html).
- 15 Bradley F. Smith, *Sharing Secrets with Stalin: How the Allies Traded Intelligence, 1941-1945* (University Press of Kansas, 1996), s.164.
- 16 A.g.e., s.166.
- 17 Steve Neal, *Harry and Ike: The Partnership that remade the Postwar World* (Touchstone, 2001), s.53. Savaşın sonundan 1946 yılı başına kadar olan dönem 50 yıl süren Soğuk Savaş'a götürdüğü için önemlidir.
- 18 Bruce Lee, *Marching Orders: The Untold Story of World War II* (New York: Crown, 1995); Robert Murphy, *Diplomat Among Warriors* (Pyramid Books, 1964); Victor Davis Hanson, "What Would Patton Say About the Present War?," *Imprimis*, 23 Ekim 2004.
- 19 Gen. Albert C. Wedemeyer, *Wedemeyer Reports* (New York: Henry Hold & Company, 1958), s.370.
- 20 Ayrıntılar için bakınız: *FDR's Last Year, The New Dealers' War, or Roosevelt's Secret War*.
- 21 Christopher Andrew ve Vasili Mitrokhin, *The Sword and the Shield: The Mitrokhin Archive and the Secret History of the KGB* (Basic Books, 1999); *The Mitrokhin Archive: The KGB in Europe and the West* (Penguin Press, 1999).
- 22 A.g.e., sırasıyla s.133/134 ve 175-176.
- 23 Jonah Goldberg, "Reconsidering Yalta," *National Review Online*, 11 Mayıs 2005.

- 24 Dost ülkeler ile kurban edilen masum ve talihsiz insanlara.
- 25 Charles M. Province, "More Than a Tank General," Patton Society Research Library, (<http://www.pattonhq.com/textfiles/morethan.html>).
- 26 A.g.e.
- 27 *Marching Orders*, s.368-369, 391-393.
- 28 A.g.e., s.392.
- 29 Albin F. Irzyk, *Gasoline To Patton: A Different War* (Oakland: Elderberry Press, Inc., 2005), s.243.
- 30 Tom Agoston, *Blunder!: How the U.S. gave away Nazi Supersecrets to Russia* (Dodd, Mead & Co., 1985).
- 31 *Last Days*, s.61.
- 32 *Gas To Patton*, s.242.
- 33 *The Patton Papers*, s.702
- 34 Charles B. Odom, *General George S. Patton and Eisenhower*, Word Picture Productions (New Orleans: 1985).
- 35 *Gas to Patton*, s.242.
- 36 12. Bölüm'de ele alındığı üzere D. A. Lande, *I was With Patton*'la (s.274) Woodring'ten Patton'ın "çok nadir" koltuğun kenarına oturduğunu" nakletmektedir.

ONDOKUZUNCU BÖLÜM

- 1 Gen. Albert C. Wedemeyer, *Wedemeyer Reports* (New York: Henry Hold & Company, 1958),s. 222.
- 2 Larry G. Newman, "Gen. Patton's Premonition: An account of a press conference at which the General sounded a grim warning," *The American Legion* magazine, Temmuz 1962.
- 3 D'Este de yazdı.
- 4 Charles Whiting, *Patton's Last Battle* (New York, Stein and Day, 1987), s.196.
- 5 Martin Blumenson, *The Patton Papers 1940-1945* (Boston: Houghton Mifflin, 1974), s.712.
- 6 Fred Ayer Jr., *Before the Colors Fade* (Dunwoody: Norman S. Berg, yayıncı,1971). S.240.
- 7 A.g.e., s.241.
- 8 Ladislav Farago, *The Last Days of Patton* (New York: Berkley, 1981), s.84-85.
- 9 Ruth Ellen Patton Totten, *The Button Box: A Daughter's Loving Memoir of Mrs. George S. Patton* (University of Missouri Press, 2005), s.349
- 10 John Loftus, *The Belarus Secret* (New York, Alfred A. Knopf, 1982), s. 48.
- 11 Charles Lutton, "Stalin's War: Victims and Accomplices," *Journal of Historical Review*, 4, Vol. 20, 2001. (<http://www.vho.org/GB/Journals/JHR/5/1/Lutton84-94.html>).

- 12 Mark Elliott, *Pawns of Yalta*, (University of Illinois Press, 1982), 106; Douglas Botting ve Ian Sayer, *America's Secret Army: The Untold Story of the Counter Intelligence Corps*, (Londra: Fontana Publishers, 1990), s.338-339.
- 13 Ladislav Farago, *The Last Days of Patton* (New York: Berkley, 1981), s.129-130.
- 14 A.g.e., s.143.
- 15 A.g.e., s.188. Dorn'ın gemişı sayfa 184'tedir.
- 16 A.g.e., s.149.
- 17 A.g.e., s.150.
- 18 Mark Perry, *Partners In Command: George Marshall and Dwight Eisenhower in War and Peace* (New York: Penguin Press, 2007), s.369.
- 19 Patton Gnlğ, 27 Ağustos 1945, Kongre Kütüphanesi.
- 20 *The Patton Papers*, s.743.
- 21 Patton Gnlğ, 29 Ağustos 1945.
- 22 "Footnotes to Greatness: A Review of Patton: A Soldier's Life"
- 23 *Last Days*, s.191-192.
- 24 Mark Skubik'in yazara e-postası, 6 Ağustos 2005.
- 25 Allen Weinstein, and Alexander Vassiliev, *The Haunted Wood* (Modern Library, 2000), s.255.
- 26 *Last Days*, 192-193; ayrıca Carlo D'Este, *A Genius For War* (HarperPerennial, 1996), s.763-764.
- 27 Robert Murphy, *Diplomat Among Warriors* (Pyramid Books, 1964), s.329-330;
- E.H. Cookridge, *Gehlen: Spy of the Century* (New York: Pyramid Books, 1973), s.197.
- 28 Khokhlov'un 1959 tarihli kitabı, *In the Name of Conscience*'tan alınma pasaj, yayınlandığı yer: *The Times of London*, 1 Aralık 2006.
- 29 A.g.e.
- 30 Gen. James M. Gavin, *On To Berlin* (New York: Bantam, 1979), s.293.
- 31 A.g.e., s.294-295.
- 32 Lucius D. Clay, *Decision in Germany*, (New York: Doubleday & Co., 1950), s.104 -105.
- 33 *Before the Colors Fade*, s.245.
- 34 Stephen J. Skubik, *Death: The Murder of General Patton*; (Bennington: kendi yayını, 1993), Foreword.
- 35 Robert Murphy, *Diplomat Among Warriors* (Pyramid Books, 1964), s.330.
- 36 *Last Days*, s.176-179
- 37 Jeffrey St. John, "The Press and General Patton," Patton Cemiyeti Araştırma Kütüphanesi.
- 38 *Last Days*, s.176-179.

- 39 *The Patton Papers*, s.789-790.
- 40 Russell Hill, "Patton Removal Praised in Red Zone of Berlin," *New York Herald Tribune*, 5 Ekim 1945.
- 41 George S. Patton Jr., *War as I Knew It* (New York: Bantam, 1980), s.366.

YİRMİNCİ BÖLÜM

- 1 Ian Sayer & Douglas Botting, *Nazi Gold: The Sensational Story of the World's Greatest Robbery—and the Greatest Criminal Cover-Up* (Mainstream Publishing, 2003); Guinness'ten teyit edemedim.
- 2 Stephen J. Skubik, *Death: The Murder of General Patton*; (Bennington: kendi yayını, 1993), s.6.
- 3 Charles Whiting, *Patton's Last Battle* (New York, Stein and Day, 1987).
- 4 Bakınız: James D. Sanders, *Soldiers of Misfortune: Washington's Secret Betrayal of American POWs in the Soviet Union*.
- 5 M.G. Brown, "Mikhail Gorbachev, Let Our People Go," 1. Ve 2. kısım, *The New American*, Mayıs-Haziran 1990.
- 6 A.g.e.
- 7 Donald Rayfield, *Stalin and his Hangmen: The Tyrant and Those Who Killed for Him* (New York: Random House, 2004), s.313.
- 8 A.g.e., s.201.
- 9 Christopher Andrew and Vasili Mitrokhin, *The Sword and the Shield: The Mitrokhin Archive and the Secret History of the KGB* (Basic Books, 1999), s.355.
- 10 Pavel Sudoplatov and Anatoli Sudoplatov, with Jerrold L. and Leona P. Sc-hecter; *Special Tasks: The Memoirs of an Unwanted Witness—A Soviet Spy-master*, (New York: Little Brown and Company, 1994). Franco suikastı har-iç diğerlerini kapsamaktadır. Franko'nun ölüm cezası ise, *Sword and the Shield*'de ve aynı zamanda Joanne Bale'in 14 Kasım 2001'de *London Times*'ta çıkan yazısında anlatılmaktadır.
- 11 Michael Munn, *John Wayne: The Man Behind the Myth* (New American Lib-rary, 2005), s.124.
- 12 A.g.e., s.127.
- 13 A.g.e., s.27, 5.
- 14 A.g.e., s.4.
- 15 A.g.e., s.145-146.
- 16 Patton koleksiyonu, Kongre Kütüphanesi.
- 17 Martin Blumenson, *The Patton Papers 1940-1945* (Boston: Houghton Miff-lin, 1974), s.798.
- 18 Patton Papers, s.799-800.
- 19 Patterson'ın 1944 yılına kadar Savunma Bakanlığı tarafından "gizli" tutulan sonra gizliliği kaldırılan 7 Mayıs 1947 tarihli Savaş Bakanlığı'nın durumu konusunda yazılan mektubu. Maalesef bu mektubu nereden aldığımı not etmemişim; ancak Kongre Kütüphanesi'nden aldığımı inanıyorum.

- 20 *The Patton Papers*, s.818.
- 21 Patton koleksiyonu, Kongre Kütüphanesi.
- 22 A.g.e.
- 23 Suzy Shelton, "Horace L. Woodring: The True Story of "The Last Days of Patton,"" 2 Aralık 1986. (Nerede yayınlandığı bilinmiyor). Bana Hollanda'dan Peter Hendrixx tarafından gönderildi.
- 24 S.88.
- 25 *Last Days*, s.223.
- 26 A.g.e.
- 27 Denver Fugate, "The End of the Ride: An Eyewitness Account of George S. Patton's Fatal Accident," *Armor*, Kasım-Aralık 1995.
- 28 "Ben istifa edeceğim. Doğrudan ayrılacağım, emekli olmayacağım". Robert S. Allen, "Patton's Secret: 'I am Going to Resign From the Army,'" *Army* 21 (Haziran 1971): s.29-33.

YİRMİBİRİNCİ BÖLÜM

- 1 Kayıp belgeler listesindeki bütün italik yazılar bana aittir.
- 2 Ulusal Arşivler tarafından gönderildi.
- 3 Ulusal Arşivler tarafından gönderildi.
- 4 Farago ve 14 Aralık 1945 tarihli bir *New York Times* haberi dâhil.
- 5 Gerald T. Kent, M.D., *A Doctor's Memoirs of World War II* (The Cobham and Hatherston Press, 1989), s.88.
- 6 Ladislav Farago, *The Last Days of Patton* (New York: Berkley, 1981), s.266.
- 7 Cyd Upson & Michael Weiss, "War Stories with Oliver North: The Remarkable Life and Mysterious Death of General Patton," 2006. DVD. FOX News, 2007.
- 8 Robert E. Laughlin, "Patton: The December Days," (1981 sonrası tarihsiz gazete haberi).
- 9 Steve Neal, *Harry and Ike: The Partnership That Remade the Postwar World* (Touchstone, 2001), s.206.
- 10 *The Sunday Star*.
- 11 D.A. Lande, *I Was With Patton: First-person Accounts of WWII in George S. Patton's Command* (MBI Publishing Co., 2002), s.272-275.
- 12 *Last Days*, s.221-223.
- 13 Charles Whiting, *Patton's Last Battle* (New York, Stein and Day, 1987), s.236'da harabelerden ayrılırken Patton'ın arka koltuğa geçtiği anlatılıyor.

YİRMİİKİNCİ BÖLÜM

- 1 Onun görevden alınma emri 20 Eylül 1945 tarihli idi; ancak ortaya çıkan problemler yüzünden Ekim ayı başına kaldı.

- 2 Richard Dunlop, *Donovan: America's Master Spy* (Chicago: Rand McNally & Co., 1982), s.479.
- 3 FBI internet sitesinden ulaşılabilir: <http://foia.fbi.gov/foiaindex/donovan.htm>
- 4 RG 226, Giriş 169a, Kutu 26, Dosya 1129, ABD Ulusal Arşivleri.
- 5 Reinhard Gehlen, *The Service: The Memoirs of General Reinhard Gehlen* (World Publishing, 1972), s.204.
- 6 Joseph E. Persico, *Roosevelt's Secret War: FDR and World War II Espionage* (New York: Random House, 2001), s.163.
- 7 Amerasya, Çin komünistleri lehindeki eski gizli OSS belgelerinin yayınlanmasıyla ortaya çıkan skandaldır. Donovanın OSS'deki komünistlere yönelik esnek yaklaşımının bu yayını kolaylaştırdığı söylenmektedir. Solculardan yana olan Truman bu ihtilaf yaratan sorunu "dikkatleri başka yöne çekme çabası" olarak nitelemişti.
- 8 John Earl Haynes and Harvey Klehr, *Venona: Decoding Soviet Espionage in America* (New Haven: Yale University Press, 2000), s.192-193.
- 9 Donovan'ın gizliliği kaldırılan FBI dosyası, Kısım 1d, 35 (veya sayfa 190).
- 10 Thomas O'Toole, "Another Spy Story is in From the Cold," *Washington Post*, 7 Haziran 1983.
- 11 Anthony Cave Brown, *The Last Hero: Wild Bill Donovan* (Vintage, 1984), s.826.
- 12 Fred Ayer Jr., *Before the Colors Fade* (Dunwoody: Norman S. Berg, yayıncı, 1971), s.260-261.
- 13 Vadim Y. Birstein, *The Perversion of Knowledge: The True Story of Soviet Science* (Basic Books, 2001) s.132.
- 14 Joe Lagattuta, yazarın yaptığı mülakat, Kasım 2004.
- 15 Gehlen: *Spy of the Century*, s.210.
- 16 Mektubun bir kopyası bana Oliver North'un *War Stories*'nin yapımcısı Cyd Upson tarafından gönderildi. O da Norfolk, General Douglas MacArthur Memorial'dan almış.
- 17 Joseph J. Trento, *The Secret History of the CIA* (New York: Crown Forum (Random House), 2001), s.194.
- 18 Larry Devlin, *Chief of Station, Congo* (Public Affairs books, 2007), 94-97; Evan Thomas, *The Very Best Men: Four who Dared: The Early Years of the CIA* (Touchstone, 1995), s.226-230.
- 19 David Irving, *The War Between the Generals* (Congden & Weed, 1981), s.413-414.
- 20 A.g.e., s.358.
- 21 Michael Barone, "Understanding Harry & Ike: The Uneasy Friendship of Truman and Eisenhower," *The Weekly Standard*, 1 Nisan 2002.
- 22 Charles B. Odom, General George S. Patton and Eisenhower Word Picture Productions (New Orleans: 1985), s.80.

- 23 Stephen E. Ambrose, *Comrades: Brothers, Fathers, Heroes, Sons, Pals*, (Simon & Schuster, 1999), s.57.
- 24 "President Zachary Taylor and the Laboratory: Presidential Visit From the Grave," *Oak Ridge National Review*, cilt 25, No 3 ve 4, 2002.

YENİ BASKIYA EK

- 1 Bakınız: See Frank Dorn, *Walkout: With Stillwell in Burma* (Thomas Y. Crowell, 1970), 76–82, ve Stanton Evans, *Blacklisted by History* (New York: Crown Forum, 2007), s.417–22.
- 2 Bazı hesaplamalarda 40 ila 60 milyon kişinin ölümünden sorumlu olduğu belirtilmektedir.
- 3 Bu suikast planları konusunda daha fazla bilgi için gazi yayıncı ve gazeteci Wes Vernon'ın Taledano hakkındaki makalesine bakınız: ""Hard-nosed investigative reporting: a giant has left us," *RenewAmerica.com*, 7 Mayıs 2007. O dönemde -II. Dünya Savaşından hemen sonraki dönemde- hükümetin bütün kurumlarında olduğu gibi CIA içinde de Sovyet yanlıları ve karşıtları arasında bir çatışmanın sürdüğünü dikkate almak gerekir. II. Dünya Savaşı'nda ABD müttefiki olan Ruslar düşman olduklarını gösterince Sovyet karşıtları üstün geldi ve samimi bir Soğuk Savaş başladı.
- 4 Bu kitapta açıklandığı üzere, doğrudan Sovyetler için çalışan ajanlar dâhil OSS komünistler tarafından delik deşik edilmişti. Düşman hattının gerisine atılan ajanlara yönelik kuşkulu "kazalar" vardı. Douglas Bazata, Fransa'ya atlarken yaralanmasında paraşütüne birisinin müdahale etmesinin rolü olduğuna inanmaktadır. Toledano'nun *New York Times*'taki ölüm ilanında (6 Şubat 2007), ilan yazarı onun planlayıp iptal ettiği OSS paraşüt atlayışı hakkında "İtalyanca konusunda hızlı bir kurs almasına rağmen. İtalyan solcularıyla birlikte çalışamayacak kadar aşırı anti-Komünist olarak görüldüğü için İtalya'da gizli çalışma talebi reddedildi".
- 5 Gouzenko 1945 yılı Eylül ayında Kanada'daki Sovyet Büyükelçiliği'nden kaçarak iltica etti.
- 6 Richard Sorge bir Sovyet gazeteci olup, genellikle Stalin'in en büyük casusu olarak adlandırılır. Toledano onun hakkında yoğun yazılar yazdı.
- 7 *Hedef: Patton*'da zaten ima ettiğim üzere, kişisel hataları ne olursa olsun, Senatör McCarthy'nin büyük ölçüde önyargılı solcu basın ve saptırmaları sıradan Amerikalılar üzerinde McCarthy'nin zorba, yalancı ve demagog olduğu izlenimine yol açan Hollywood tarafından yanlış tanıtıldığına inanıyorum. Gerçekte o savaşın hemen sonrası Truman hükümetinin komünistlerle dolu olduğu suçlamalarında haklıydı ve bir vatansverdi. Verdiği bilgiler ABD'nin gizlice gizli Sovyet haberleşmelerini okumasını sağlayan çok gizli Venona projesini yürütenlerden geliyordu. Ancak o bile bunu bilmiyordu. Venona Projesi yakın tarihe kadar kamuoyuna açılmadı. McCarth konusunda daha dengeli ve güncel bir değerlendirme için bakınız: M. Stanton Evans, *Blacklisted by History*.
- 8 Benim numaralandırma sistemime göre Bazata günlük 40, s.45b-46b, 80b-81b.

HEDEF: PATTON

ROBERT K. WILCOX

Komplolar, suikastlar, iç çekişmeler, casuslar, hatalar ve stratejilerle dolu gerçek bir hikâye.

Patton'ın ölümü neden bu kadar önemli? Çünkü büyük general, Alman işgali sonrasında zayıflayan Sovyetlerin üzerine yürümek istiyordu. Oysa savaş yıllarında ABD şaşılacak derecede Sovyet hayranıydı. Patton fikirlerini hayata geçirebilseydi Avrupa ikiye bölünmeyecekti. Yirminci yüzyıla damgasını vuran Soğuk Savaş yılları hiç yaşanmayacaktı. Sovyetlerin kölesi haline gelen Doğu Avrupa ülkeleri bizzat ABD'nin sempatanlığı yüzünden altın tepside ikram edildi. Görünen o ki II. Dünya Savaşı'nın kazananı Sovyetler Birliği oldu. Patton günlüğünde şöyle yazıyordu: "Bir dizi savaş kazandık ama barış savaşını kazanamadık... Eğer Stalin ve onun zalim katilleriyle aynı dünyada yaşayacaksak, Yüce Tanrı'nın bizi sürekli korumasına ihtiyacımız olacak." Kitap, efsane general Patton'a suikast komplosunun adım adım izini sürerken aynı zamanda CIA ve KGB'nin atası olan istihbarat örgütlerinin Avrupa'yı nasıl arı kovanına çevirdiklerini ayrıntılarıyla veriyor. Suikastlar, komplolar, katliamlar, dinlemeler ve politik oyunların dehşete düşüren dünyası bizzat gizli ajanların ağzından anlatılıyor. Öyle ki, Sovyetlerin ajanları arasında bakanlar, üst düzey yetkililer ve hatta neredeyse Başkan olacak bir isim bulunuyordu.

K T B E	HEDEF: PATTON ROBERT K. WILCOX	9 789752 482678
	KİTAP NO 83	DİZİ ADI TARİH
		48 TL

